

ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ 2007-2010

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	4
Ενότητα 1 Στρατηγικός σχεδιασμός.....	6
Κεφάλαιο 1.1 Περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου Βόλου..7	
1.1.1 Βασικά γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής του ΟΤΑ καθώς και των σχέσεων και των αλληλεξαρτήσεων του με τους γειτονικούς ΟΤΑ και την ευρύτερη περιοχή.....	7
1.1.1.1 Γεωγραφικά χαρακτηριστικά.....	7
1.1.1.2 Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά.....	8
1.1.1.3 Κοινωνικά χαρακτηριστικά.....	16
1.1.1.4 Οικονομικά χαρακτηριστικά	44
1.1.1.5 Ανθρώπινο Δυναμικό, Απασχόληση και Ανεργία	90
1.1.1.6 Πολεοδομικά χαρακτηριστικά	106
1.1.1.7 Περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά.....	202
1.1.1.8 Αναπτυξιακά χαρακτηριστικά.....	219
1.1.1.9 Σχέσεις και αλληλεξαρτήσεις με τους γειτονικούς ΟΤΑ και την ευρύτερη περιοχή.....	233
1.1.1.10 Μεσογειακοί Αγώνες 2013.....	243
1.1.1.11 Αργώ	248
1.1.2 Βασικά οργανωτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά του Δήμου Βόλου	250
1.1.2.1 Διάρθρωση υπηρεσιών και προσωπικό.....	250
1.1.2.2 Περιουσιακή Κατάσταση	253
1.1.2.3 Οικονομική Κατάσταση	255
1.1.2.4 Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις του Δήμου Βόλου.....	262
1.1.2.5 Τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου του Δήμου Βόλου	285
1.1.2.6 Αστική μη κερδοσκοπική Εταιρία.....	295
1.1.2.7 Αναδιάρθρωση των Επιχειρήσεων - Οργανισμών.....	296
1.1.2.8 Διαδημοτικές Επιχειρήσεις - Σύνδεσμοι	298
1.1.3 Μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της περιοχής του Ο.Τ.Α. ως προς τα κρίσιμα ζητήματα, τις ανάγκες των πολιτών και την εκτιμώμενη ζήτηση για την παροχή δημοτικών ή κοινοτικών υπηρεσιών.....	300

1.1.4	Δυνατότητες και υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, σε σχέση με τις λειτουργίες που επιτελούν, το ανθρώπινο δυναμικό και την υλικοτεχνική υποδομή τους, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και σε σχέση με την οικονομική τους κατάσταση.	307
1.1.5	Ευκαιρίες και περιορισμοί από εξωγενείς παράγοντες (όπως θεσμικό πλαίσιο, εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και χρηματοδοτήσεις).	319
1.1.6	Αξιολόγηση των Αναπτυξιακών Ζητημάτων από τους κατοίκους	326
1.1.7	Έρευνα πεδίου για την πόλη του Βόλου	338
1.1.8	Ανάλυση SWOT Δ.Βόλου – Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου	346
1.1.9	Κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης, τα οποία είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν στο μέλλον, σε βραχυ- ή μεσο- πρόθεσμο ορίζοντα.....	359
Κεφάλαιο 1.2	Στρατηγική του Δήμου Βόλου και αναπτυξιακές προτεραιότητες.....	361
1.2.1	Διατύπωση του αναπτυξιακού οράματος για το Βόλο	361
1.2.2	Προσδιορισμός της στρατηγικής του Ο.Τ.Α. προκειμένου να πετύχει το όραμά του.....	362
1.2.3	Προσδιορισμός των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, σύμφωνα με τις οποίες θα διαρθρωθεί το επιχειρησιακό πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες	366

Εισαγωγή

Το παρόν αποτελεί την ενότητα 1 (Στρατηγικός σχεδιασμός) του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Βόλου, σχετικά με τις σχετικές αποφάσεις και οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών.

Για την εκπόνηση της ενότητας λήφθηκαν υπόψη το προγενέστερο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Βόλου 2007-2013 (2006) που είχε αναθέσει ο Δήμος Βόλου στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Εργαστήριο Περιφερειακών Οικονομικών Αναλύσεων που εμπλουτίστηκε με νεώτερα στοιχεία και επικαιροποιημένες αναλύσεις. Σημαντική εισροή για ορισμένα τμήματα της ενότητας αποτέλεσε η μελέτη του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου (α' φάση, Οκτώβριος 2007), και για τη διατύπωση της στρατηγικής το ΕΣΠΑ 2007-2013 και το ΠΕΠ Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας-Ηπείρου 2007-2013.

Για την πληρέστερη τεκμηρίωση της ενότητας καταρτίστηκε ερωτηματολόγιο αποτύπωσης και αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης που διανεμήθηκε στις υπηρεσίες και τα Ν.Π του Δήμου. Σημειώνεται, επίσης, ότι έχουν υπάρξει διαδικασίες διαβούλευσης καθώς και δημόσια συζήτηση στο πλαίσιο της διαβούλευσης την 21.11.2007.

Το παρόν κείμενο συντάχθηκε από την ειδική Διεπιστημονική Ομάδα Έργου (ΔΟΕ) του Δήμου Βόλου για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Βόλου για τη δημοτική περίοδο 2007-2010, με πρόεδρο τον Αντιδήμαρχο κ. Δ. Δερβένη και μέλη τους : Ελένη Προβιά- Υπάλληλο της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών, Κώστα Καραγιάννη – Υπάλληλο της Δ/σης Πολεοδομίας, Αγγελική Μιχοπούλου – Υπάλληλο της Δ/σης Οικονομικών Υπηρεσιών, Μαρία Μπλήτα – Υπάλληλο της Δ/σης Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών και Γιώργο Παπαμακάριο – Υπεύθυνο Προγραμματισμού της Δημοτικής Τουριστικής Επιχείρησης Βόλου.

Για την υποστήριξη της Διεπιστημονικής Ομάδας Έργου ανατέθηκαν υπηρεσίες Συμβούλου στο Δρ Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Καθηγητή Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Δ.Οικονόμου. Οι ανωτέρω υπηρεσίες χρηματοδοτούνται από το Μέτρο 1.1 «Κατάρτιση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων» του Προγράμματος « ΘΗΣΕΑΣ».

Ενότητα 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Κεφάλαιο 1.1 Περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου Βόλου

1.1.1 Βασικά γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής του ΟΤΑ καθώς και των σχέσεων και των αλληλεξαρτήσεων του με τους γειτονικούς ΟΤΑ και την ευρύτερη περιοχή

1.1.1.1 Γεωγραφικά χαρακτηριστικά

1.1.1.1.1 Εισαγωγή

Η πόλη του Βόλου ανήκει στις έξι μεγαλύτερες πόλεις του ελληνικού χώρου (πέμπτη στη σειρά) με πληθυσμό που ξεπερνά τις 120.000 κατοίκους ως ευρύτερο Πολεοδομικό Συγκρότημα, με τον Δήμο Βόλου να έχει πληθυσμό σύμφωνα με την απογραφή του 2001 82.439 κατοίκων. Αποτελεί την πρωτεύουσα του Νομού Μαγνησίας και τοποθετείται γεωγραφικά στην περιοχή της κεντρικής Ελλάδας, και ειδικότερα στο πεδινό τμήμα του νομού. Χαρακτηρίζεται από έντονες αστικές λειτουργίες, μια σημαντική παρουσία της βιομηχανίας και του τουρισμού αλλά και από ένα αξιοσημείωτο αριθμό νέων ανθρώπων, κυρίως λόγω της ύπαρξης της πλειονότητας των τμημάτων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά γνωρίσματα διαμορφώνουν την ταυτότητα της πόλης, το κάθε ένα με το δικό του ξεχωριστό τρόπο, ενώ με τον κατάλληλο σχεδιασμό και πολιτικές, μπορούν να συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη και ευημερία της πόλης.

1.1.1.1.2 Υπερτοπική χωροταξική θέση

Το Πολεοδομικό Συγκρότημα (Π.Σ.) Βόλου βρίσκεται στο Νομό Μαγνησίας και στο ΝΑ τμήμα της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Όπως και ο υπόλοιπος ελληνικός χώρος είναι έξω από τους μείζονες άξονες ανάπτυξης του ευρωπαϊκού χώρου. Από την άλλη πλευρά, η Περιφέρεια Θεσσαλίας σε κεντροβαρική θέση του ελληνικού χώρου διασχίζεται από τον κύριο μεταπολεμικό εθνικό άξονα ανάπτυξης Αθήνας-Θεσσαλονίκης και στο πλαίσιο αυτό το Π.Σ. Βόλου έχει στρατηγική θέση, αφού βρίσκεται επί του άξονα αυτού και παράλληλα σε επαφή με τη θάλασσα. Σε περίπου ίση απόσταση από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, το Π.Σ. Βόλου βρίσκεται σε θέση που επιτρέπει την ύπαρξη συμπληρωματικότητας με τις δύο μητροπόλεις χωρίς να υφίσταται την άμεση εξουθενωτική ακτινοβολία τους. Σε σχετικά μικρή απόσταση από την Περιφέρεια βρίσκονται ο αναδυόμενος βόρειος αναπτυξιακός άξονας και ο υπό ανάδυση δυτικός άξονας ανάπτυξης της χώρας. Το σχέδιο του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΥΠΕΧΩΔΕ 2002) καθιστά σαφή τα δεδομένα της θέσης του Π.Σ. Βόλου σε υπερτοπικό χωροταξικό επίπεδο.

Σε τοπικό επίπεδο, το Π.Σ. Βόλου βρίσκεται στο μυχό του Παγασητικού κόλπου, σε μικρή απόσταση από τον κύριο οδικό άξονα της χώρας (ΠΑΘΕ) με τον οποίο συνδέεται σε δύο σημεία, στις Μικροθήβες και στο Βελεστίνο και σε απόσταση 330 χλμ. από την πρωτεύουσα Αθήνα και 214 χλμ. από τη συμπρωτεύουσα Θεσσαλονίκη. Η περιοχή που καταλαμβάνει ο οικιστικός ιστός περιβάλλεται βορειοανατολικά από τον ορεινό όγκο του Πηλίου, νότια από το υγρό στοιχείο της θάλασσας και δυτικά από τις πεδινές εκτάσεις της Θεσσαλίας. Είναι κτισμένη με μέτωπο κυρίως στον Παγασητικό κόλπο και εκτείνεται ως τις παρυφές του Πηλίου. Η σχέση της πόλης με το βουνό και τη θάλασσα έχει επιδράσει διαχρονικά δραστικά στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή των κατοίκων και έχει διαμορφώσει καθοριστικά την εξέλιξη του επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης του Βόλου (Χαστάογλου 2002).

1.1.1.2 Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά

Έχοντας ήδη αναφέρει ορισμένα βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά στην προηγούμενη ενότητα για το Π.Σ. Βόλου, στην ενότητα αυτή επιλέγεται η παρουσίαση, ανάλυση και σύγκριση επιπρόσθετων δημογραφικών στοιχείων της πόλης σε σχέση άλλες περιοχές αλλά και με τη διάσταση της εκπαίδευσης.

1.1.1.2.1 Διαχρονική εξέλιξη πληθυσμού

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού του Π.Σ. Βόλου παράλληλα με τα υπόλοιπα μεγάλα ελληνικά αστικά κέντρα.

Πίνακας 1: Η θέση του Π.Σ. Βόλου στο ελληνικό σύστημα αστικών κέντρων

	1961	1971	1981	1991	2001
Π.Σ Αθήνας	1.852.709	2.540.241	3.027.331	3.072.922	3.206.280
Π.Σ. Θεσσαλονίκης	380.654	557.360	706.180	749.048	786.550
Π.Σ Πατρών	103.941	120.847	154.596	170.462	191.508
Π.Σ Ηρακλείου	69.983	84.710	110.958	126.907	137.766
Λάρισα	55.858	72.760	102.426	114.334	124.376
Π.Σ. Βόλου	80.846	88.096	107.407	115.744	124.639
Αστικός Πληθυσμός (άθροισμα των παραπάνω)	2.543.991	3.464.014	4.208.898	4.349.417	4.565.915
Αστικός Πληθυσμός Ελλάδας	3.628.105	4.675.313	5.670.442	6.041.870	6.434.591
Λόγοι πληθυσμών					
Π.Σ.Β / Αστικός Ελλάδας	2,22%	1,88%	1,89%	1,91%	1,93%
Π.Σ.Β / Π.Σ.Α	4,36%	3,46%	3,54%	3,76%	3,88%
Π.Σ.Β / Π.Σ.Θ	21,2%	15,8%	15,2%	15,4%	15,8%
Π.Σ.Β / (Π.Σ.Α + Π.Σ.Θ)	3,61%	2,84%	2,87%	3,02%	3,11%
Π.Σ.Β. / Σύνολο των 4 μεσαίων πόλεων	26%	24%	22,5%	21,9%	21,55%

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), Κρητικού (2003)

Ενδιαφέρον προκύπτει από τη διαχρονική εξέταση των λόγων του πληθυσμού του Βόλου ως προς τον αστικό πληθυσμό της χώρας, τον πληθυσμό της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, του αθροίσματος της πρωτεύουσας και της συμπρωτεύουσας και τέλος του συνόλου του πληθυσμού των τεσσάρων μεσαίων πόλεων. Πιο συγκεκριμένα, ο πληθυσμός του Π.Σ. Βόλου προς τον αστικό πληθυσμό της Ελλάδας φθάνει στο τελευταίο χρονικό σημείο της ανάλυσης στο 1,93% επιδεικνύοντας μια μικρή αλλά σταθερή άνοδο από το 1971 έως το 2001. Η σταθερή αυξητική πορεία των λόγων παρατηρείται και σε σχέση με την Αθήνα (από το 1971) και τη Θεσσαλονίκη (από το 1981). Για τη τελευταία χρονική περίοδο της ανάλυσης

(1991-2001) ο πληθυσμός του Βόλου αυξήθηκε κατά 0,12% προς την πρωτεύουσα και 0,4% ως προς τη συμπρωτεύουσα, δηλαδή τρεις με τέσσερις φορές περισσότερο. Σε σύγκριση με το σύνολο των τεσσάρων μεσαίων ελληνικών πόλεων, ο Βόλος διατηρεί το σημαντικό ποσοστό του 21,55%, το οποίο όμως είναι 0,335% χαμηλότερο, σε σχέση με την προηγούμενη απογραφή. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι οι υψηλότερες αναλογίες παρατηρήθηκαν στη χρονιά του 1961, ακολουθώντας έκτοτε μία αρνητική πορεία. Η αρνητική αυτή πορεία δηλώνει πως ο πληθυσμός του Βόλου αυξάνεται με ρυθμούς μικρότερους από αυτούς των άλλων πόλεων.

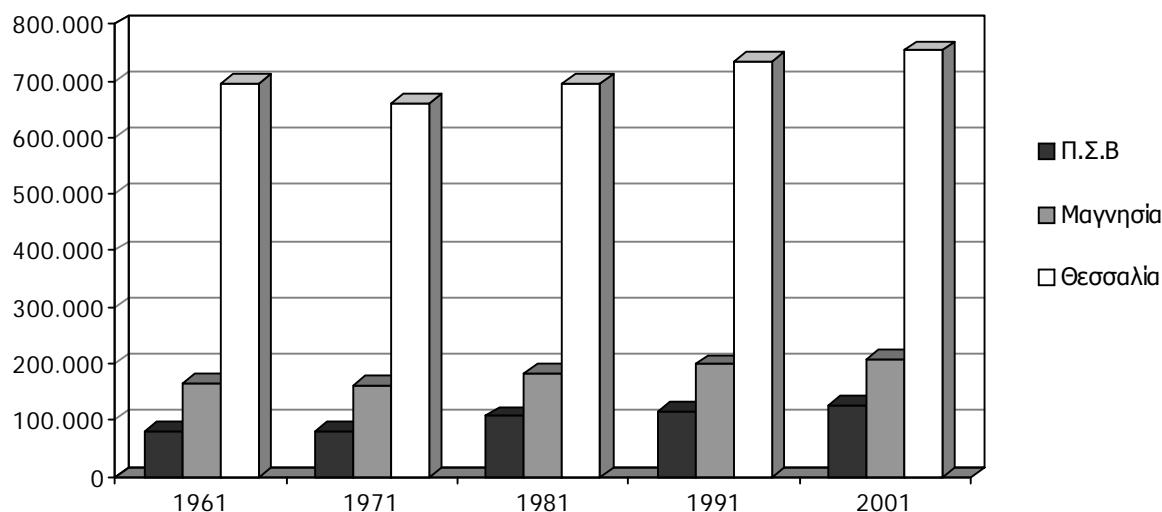
Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της Μαγνησίας συγκεντρώνεται στο Π.Σ. Βόλου και αυτό επιβεβαιώνεται από το 60,1% που καταλαμβάνει ο Βόλος σε σχέση με το νομό (Πίνακας 2). Σε σχέση με την περιφέρεια Θεσσαλίας το ποσοστό είναι μικρότερο (16,5%), παρουσιάζει όμως αύξηση από το 1961. Η αναλογία του Βόλου με τον πληθυσμό της χώρας είναι σχετικά σταθερή και φτάνει σήμερα το 1,13%. Όσον αφορά στο Νομό Μαγνησίας, παρουσιάζει μικρή αύξηση σχετικά με την Περιφέρεια και μικρή μείωση σχετικά με την Ελλάδα. Μικρή μείωση παρατηρείται και στον πληθυσμό της Θεσσαλίας προς την Ελλάδα αφού από το 7,16% το 1991 έπεσε στο 6,87% το 2001. Άλλωστε, φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμα, πόσο δυσανάλογα αυξάνεται ο πληθυσμός της Θεσσαλίας σε σχέση με αυτόν του Βόλου και της Μαγνησίας, γεγονός που ερμηνεύεται από την σημαντική πληθυσμιακή αύξηση της Λάρισας.

Πίνακας 2: Πληθυσμιακή Εξέλιξη Π.Σ. Βόλου σε σχέση με άλλες περιοχές

	1961	1971	1981	1991	2001
Πληθυσμός Π.Σ. Βόλου	79.100	78.922	106.227	115.372	124.639
Πληθυσμός Ν. Μαγνησίας	163.369	161.392	182.222	198.393	207.336
Πληθυσμός Θεσσαλίας	695.385	659.913	695.654	734.846	753.888
Πληθυσμός Ελλάδας	8.398.050	8.768.372	9.379.589	10.252.580	10.964.020
Λόγοι πληθυσμών					
Π.Σ.Β. / Μαγνησίας	48,4%	48,9%	58,2%	58,1%	60,1%
Π.Σ.Β. / Θεσσαλίας	11,4%	11,9%	15,3%	15,7%	16,5%
Π.Σ.Β. / Ελλάδα	0,94%	0,90%	1,13%	1,12%	1,13%
Μαγνησίας / Θεσσαλίας	23,5%	24,4%	26,2%	27%	27,5%
Μαγνησίας / Ελλάδα	1,94%	1,84%	1,94%	1,93%	1,89%
Θεσσαλίας / Ελλάδα	8,3%	7,5%	7,4%	7,16%	6,87%

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), Κρητικού (2003)

Διάγραμμα 1—1: Πληθυσμιακή Εξέλιξη Π.Σ. Βόλου σε σχέση με Νομό και Περιφέρεια

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), Κρητικού (2003)

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξέταση των πληθυσμών των επιμέρους Καποδιστριακών Δήμων που ουσιαστικά συναποτελούν το Πολεοδομικό Συγκρότημα Βόλου και η μεταβολή τους από το 1991 έως το 2001 (Πίνακας 3). Η ανάλυση που ακολουθεί γίνεται με βάση τον συνολικό πληθυσμό όπως καταγράφεται στις απογραφές του 1991 και του 2001. Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ο συνολικός πληθυσμός κατά Δήμο για τα έτη 1991 και 2001, οι μεταβολή του πληθυσμού 1991-2001 και η ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού, για τους νομούς ως προς τη χώρα και για τους Δήμους ως προς το Νομό.

Πίνακας 3: Πληθυσμός Καποδιστριακών Δήμων Π.Σ. Βόλου

	Συνολικός Πληθυσμός 1991	Συνολικός Πληθυσμός 2001	Μεταβολή συνολικού πληθυσμού 1991-2001	Πυκνότητα πληθυσμού 2001	Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (%) 1991	Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού (%) 2001
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.259.900	10.964.020	6,9	83	100	100
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	734.846	753.888	2,6	54	7,2	6,9
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	126.854	129.541	2,1	49	1,2	1,2
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	270.612	279.305	3,2	52	2,6	2,5
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	198.434	206.995	4,3	79	1,9	1,9
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	138.946	138.047	-0,6	41	1,4	1,3
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	198.434	206.995	4,3	79	100	100
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	77.192	82.439	6,8	2979	38,9	39,8
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	29.018	31.929	10	504	14,6	15,4
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΑΣ	5.435	6.112	12,5	242	2,7	3
ΔΗΜΟΣ ΑΙΣΩΝΙΑΣ	2.897	3.031	4,6	40	1,5	1,5
ΔΗΜΟΣ ΙΩΛΚΟΥ	2.115	2.071	-2,1	1045	1,1	1

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001) – ίδια επεξεργασία

Από τα ποσοστά που έχουν προκύψει παρατηρείται ότι την μεγαλύτερη πληθυσμιακή μεταβολή παρουσιάζουν οι Δήμοι της Αγριάς (12,5%), της Νέας Ιωνίας (10%) και του Βόλου (6,8%), οι βασικότεροι δηλαδή Δήμοι του Πολεοδομικού Συγκροτήματος. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι μεγαλύτερες πυκνότητες ανήκουν στο Δήμο Βόλου και στο Δήμο Ιωλκού, που ουσιαστικά αποτελεί συνέχεια του αστικού ιστού. Εντύπωση όμως προκαλεί η μεγάλη διαφορά στην πληθυσμιακή πυκνότητα μεταξύ των δύο βασικότερων Δήμων Βόλου και Νέας

Ιωνίας, μιας και στον πρώτο είναι έξι φορές περίπου μεγαλύτερη, καταδεικνύοντας με αυτό τον τρόπο τον προσφυγικό χαρακτήρα του δεύτερου, με λιγότερες πολυκατοικίες και περισσότερους αδόμητους χώρους. Η σχετική κυριαρχία των τριών βασικών Δήμων (Βόλου, Νέας Ιωνίας, Αγριάς) στους πληθυσμιακούς δείκτες διαφαίνεται και στις αυξητικές τάσεις που παρουσιάζουν στην ποσοστιαία κατανομή από το 1991 έως το 2001.

Τα πιο πάνω στοιχεία αναφέρονται ενγένει στα συνολικά πληθυσμιακά μεγέθη. Όσο αναφορά τη φυσική κίνηση του πληθυσμού, ειδικότερα, οι δείκτες φυσικής κίνησης του πληθυσμού στο Νομό Μαγνησίας, την Περιφέρεια Θεσσαλίας και το σύνολο της Χώρας είναι περίπου ταυτόσημοι. Η σύμπτωση αυτή επιβεβαιώνεται και διαχρονικά. Όμως υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ αστικών (περιλαμβανομένων και των ημιαστικών)–με το Βόλο να κυριαρχεί σε αυτές–και αγροτικών περιοχών. Στις αστικές περιοχές –και του Νομού και της Περιφέρειας και της Χώρας– ο δείκτης γεννήσεων είναι σχετικά υψηλότερος και διατηρείται σταθερός διαχρονικά ή, ειδικά στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, αυξάνεται οριακά. Αντίθετα, στις αγροτικές περιοχές –και του Νομού και της Περιφέρειας και της Χώρας–, υπό την επίδραση της ταχύτερης γήρανσης του πληθυσμού, λόγω μετακίνησης των νεότερων στις αστικές περιοχές, ο δείκτης γεννήσεων είναι σχετικά χαμηλότερος και διαχρονικά μειώνεται αισθητά. Αντίστροφη εικόνα παρατηρείται στους θανάτους. Οι διαφορές στα απόλυτα μεγέθη των δεικτών δεν διαφέρουν πολύ μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών. Αλλά ενώ στις αστικές περιοχές του Νομού Μαγνησίας και της Περιφέρειας Θεσσαλίας οι δείκτες θανάτων αυξάνονται οριακά, στις αγροτικές περιοχές μειώνονται οριακά, καθώς οι συνθήκες υγειονομικής και νοσοκομειακής φροντίδας βελτιώνονται.

1.1.1.2.2 Ηλικιακή κατανομή πληθυσμού

Στον Πίνακα 4 παρουσιάζεται η ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού του Π.Σ Βόλου και των Δήμων στους οποίους συνίσταται. Διαπιστώνεται ότι το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται μεταξύ 0 και 24 είναι το 31% του πληθυσμού της πόλης, μεταξύ 25 και 54 το 43% και μεταξύ 55 και πάνω από 85 το 26%. Δηλαδή, τα νέα άτομα που βρίσκονται περίπου στις δύο πρώτες δεκαετίες της ζωής τους υπολείπονται των ατόμων που αποτελούν το παραγωγικότερο δυναμικό της περιοχής (25 έως 54) κατά 12%. Διαφαίνεται, κατά συνέπεια, ένας κίνδυνος γήρανσης του πληθυσμού και υστέρησης στο ανθρώπινο δυναμικό.

Πίνακας 4: Ηλικιακή κατανομή πληθυσμού Π.Σ. Βόλου (2001)

	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες
<i>Π.Σ. Βόλου</i>			
Συνολικός Πληθυσμός	128.955	62.770	66.185
0-14	21.032	10.843	10.189
15-24	18.867	9.846	9.021
25-39	28.116	13.688	14.428
40-54	27.085	13.389	13.696
55-64	13.846	6.407	7.439
65-74	12.833	5.696	7.137
75-84	5.694	2.335	3.359
85+	1.482	566	916
<i>Δήμος Βόλου</i>			
Συνολικός Πληθυσμός	85.001	40.845	44.156
0-14	13.383	6.949	6.434
15-24	11.848	5.908	5.940
25-39	18.760	9.052	9.708

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

40-54	18.161	8.886	9.275
55-64	9.238	4.301	4.937
65-74	8.555	3.750	4.805
75-84	3.974	1.609	2.365
85+	1.082	390	692
Δήμος Νέας Ιωνίας			
Συνολικός Πληθυσμός	32.979	16.386	16.593
0-14	5.901	2.975	2.926
15-24	5.483	3.080	2.403
25-39	7.142	3.534	3.608
40-54	6.575	3.276	3.299
55-64	3.351	1.524	1.827
65-74	3.045	1.373	1.672
75-84	1.223	507	716
85+	259	117	142
Δήμος Ιωλκού			
Συνολικός Πληθυσμός	2.081	1.013	1.068
0-14	281	146	135
15-24	282	157	125
25-39	355	173	182
40-54	485	241	244
55-64	242	108	134
65-74	252	112	140
75-84	134	58	76
85+	50	18	32
Δήμος Αγριάς			
Συνολικός Πληθυσμός	5.835	2.946	2.889
0-14	931	494	437
15-24	800	441	359
25-39	1.219	616	603
40-54	1.227	640	587
55-64	674	311	363
65-74	671	307	364
75-84	253	109	144
85+	60	28	32
Δήμος Αισωνίας			
Συνολικός Πληθυσμός	3.059	1.580	1.479
0-14	536	279	257
15-24	454	260	194
25-39	640	313	327
40-54	637	346	291
55-64	341	163	178
65-74	310	154	156
75-84	110	52	58
85+	31	13	18

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001) – ίδια επεξεργασία

1.1.1.2.3 Επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού

Στη υποενότητα αυτή γίνεται προσπάθεια σύνδεσης των δημογραφικών χαρακτηριστικών της περιοχής με το επίπεδο εκπαίδευσης. Σε πρώτη φάση γίνεται παράθεση των στοιχείων για το επίπεδο εκπαίδευσης σχετικά με το Νομό Μαγνησίας και την Ελλάδα και για τις χρονιές 1991 και 2001 (Πίνακας 5), όπου η λεπτομέρεια στην πληροφορία για τις κατηγορίες εκπαίδευσης είναι μεγαλύτερη.

Πίνακας 5: Επίπεδο εκπαίδευσης

	1991				2001			
	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	(%)	ΕΛΛΑΔΑ	(%)	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	(%)	ΕΛΛΑΔΑ	(%)
Πτυχιούχοι Ανωτάτων	9.843	5,65	600.952	6,65	14.837	7,68	927.429	9,01
Πτυχιούχοι Ανωτέρων	3.932	2,26	185.002	2,05	19.529	10,11	1.098.835	10,67
Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης	35.651	20,46	2.118.244	23,43	39.669	20,53	2.300.727	22,34
Απόφοιτοι Γυμνασίου	18.592	10,67	973.618	10,77	22.253	11,52	1.159.432	11,26
Στοιχειώδους Εκπαίδευσης	72.933	41,86	3.583.297	39,64	62.602	32,41	3.139.901	30,49
Χωρίς Στοιχειώδη Εκπαίδευση	20.462	11,74	960.720	10,63	26.351	13,64	1.299.021	12,62
Αγράμματοι	12.838	7,37	617.646	6,83	7.938	4,11	371.453	3,61
Σύνολο	174.251	100,00	9.039.479	100,00	193.179	100,00	1.0296.798	100,00

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001) - ίδια επεξεργασία

Έτσι λοιπόν, το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνουν οι απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης και ακολουθούν οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης και για τις δύο χρονολογίες της ανάλυσης. Στην συνέχεια ακολουθεί η κατηγορία εκείνων που δεν τελείωσαν την στοιχειώδη εκπαίδευση και με μικρή διαφορά αυτή των αποφοίτων Γυμνασίου. Αξίζει να σημειωθεί ότι ακριβώς το ίδιο πρότυπο παρατηρείται και για την Ελλάδα τόσο το 1991 όσο και το 2001. Η αύξηση που παρουσιάζει η Ελλάδα στους πτυχιούχους ανωτάτων αλλά και ανωτέρων σχολών (μεγαλύτερη η αύξηση στην περίπτωση αυτή) το 2001 φαίνεται να ακολουθείται και από την Μαγνησία με ανάλογες μεταβολές. Η συγκεκριμένη τάση είναι δυνατόν να συνδυαστεί και με την σημαντική μείωση, κατά 9% περίπου, της κατηγορίας των κατοίκων που είναι απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης και για τις δύο χωρικές ενότητες. Σχετικά με την κατηγορία των αγράμματων, το ποσοστό δείχνει να μειώνεται δραστικά τόσο για την Μαγνησία όσο και για την Ελλάδα, ωστόσο εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι και για τις δύο περιπτώσεις αυξάνεται το ποσοστό του πληθυσμού που δεν τελείωσαν την στοιχειώδη εκπαίδευση. Σε γενικά πλαίσια, διαπιστώνεται μια αναβάθμιση του εκπαιδευτικού επιπέδου του πληθυσμού του νομού Μαγνησίας, η οποία είναι περισσότερο έντονη στην κατηγορία των πτυχιούχων ανωτέρων σχολών. Η συγκεκριμένη αναβάθμιση χαρακτηρίζει και την πόλη του Βόλου, όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 6 (πιο κάτω). Η μεταβολή στο ποσοστό αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης και άνω είναι ιδιαίτερα αισθητή για το πολεοδομικό συγκρότημα (14,3%) και διαπιστώνεται ότι είναι μεγαλύτερη σε σχέση με τους Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας, της ίδιας της Περιφέρειας αλλά και της χώρας. Ενδιαφέρον είναι και το διάγραμμα που ακολουθεί τους πίνακες, στο οποίο απεικονίζεται η κατανομή πληθυσμού άνω των 19 ετών κατά μορφωτικό επίπεδο στην περιοχή μελέτης του υπό εκπόνηση ΡΣΒ, από την οποία και προέρχεται.

Σε τελική ανάλυση, παρατηρώντας τον Πίνακα 7 και παίρνοντας μια συγκριτική άποψη για το εκπαιδευτικό επίπεδο μέσα στους Δήμους από τους οποίους αποτελείται το Π.Σ. Βόλου, διαπιστώνεται κατά πρώτο λόγο ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση και το μικρότερο ποσοστό με καθόλου ή πρωτοβάθμια εκπαίδευση περιέχεται στο Δήμο Βόλου. Παράλληλα, αίσθηση προκαλεί το γεγονός ότι στον άλλο βασικό Δήμο (Νέας Ιωνίας) της πόλης παρατηρείται αντίστροφα το μικρότερο ποσοστό κατοίκων με τριτοβάθμια εκπαίδευση και το μεγαλύτερο ποσοστό με καθόλου ή με πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά δεύτερο λόγο, είναι φανερό ότι υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο εντοπίζεται στους άνδρες, με εξαίρεση τους Δήμους Αγριάς και Αισωνίας, που αποτελούν έτσι κι αλλιώς πολύ μικρό τμήμα του πολεοδομικού συγκροτήματος. Είναι δυνατόν λοιπόν κανείς να ισχυριστεί, βάση των παραπάνω παρατηρήσεων ότι τίθενται δύο ζητήματα πολιτικής, τόσο σε σχέση με τη διαφοροποίηση του εκπαιδευτικού επιπέδου μεταξύ Βόλου

και Νέας Ιωνίας, όσο και με τη μεγαλύτερη εκπροσώπηση των ανδρών στην κατηγορία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 6: Εκπαιδευτικό επίπεδο πληθυσμού Νομού Μαγνησίας και Π.Σ. Βόλου

	Απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης και άνω 1991	Απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης και άνω 2001	Ποσοστό αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης και άνω το 1991	Ποσοστό αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης και άνω το 2001
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	2.904.198	4.332.619	32,1	43,8
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	151.337	243.218	23,5	35,8
Νομός ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	19.184	34.661	17,2	29,5
Νομός ΛΑΡΙΣΗΣ	58.958	93.821	25	37,5
Νομός ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	49.426	75.545	28,4	40,5
Νομός ΤΡΙΚΑΛΩΝ	23.769	39.191	19,5	31,4
<i>Π.Σ. ΒΟΛΟΥ</i>	<i>33.319</i>	<i>51.416</i>	<i>26,5</i>	<i>40,8</i>
Δήμος ΒΟΛΟΥ	25.665	37.620	38,1	50,5
Δήμος ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	5.652	10.293	22,6	36,4
Δήμος ΑΓΡΙΑΣ	1.140	1.982	23,8	36
Δήμος ΑΙΣΩΝΙΑΣ	361	696	14,5	25,8
Δήμος ΙΩΛΚΟΥ	501	825	26,4	43,3

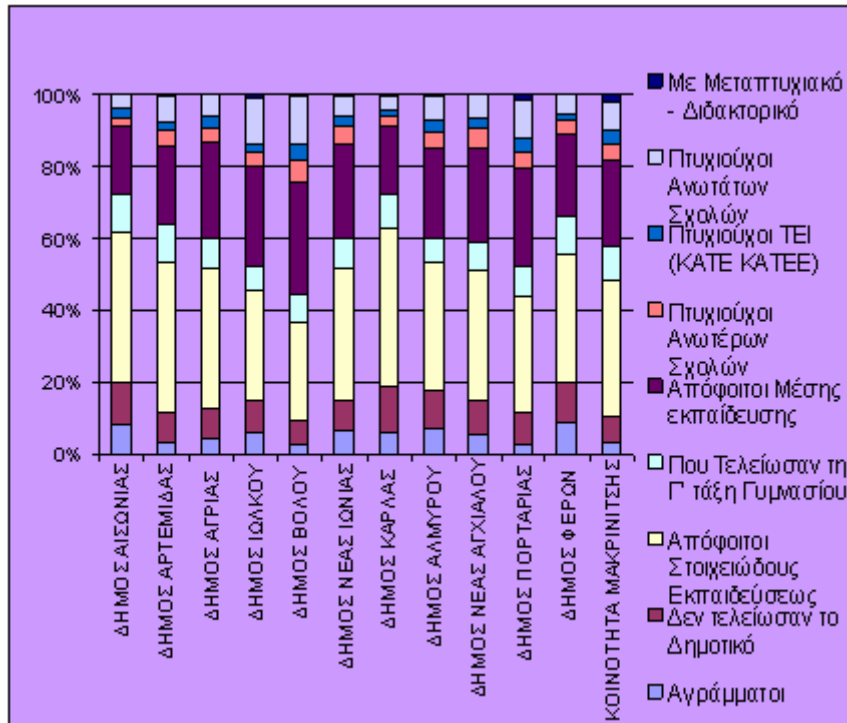
Πηγή: ΕΣΥΕ (2001) - ίδια επεξεργασία

Πίνακας 7: Κατανομή πληθυσμού (%) του Π.Σ. Βόλου ανά επίπεδο εκπαίδευσης 2001

	Σύνολο	Άρρενες	Θήλειες
<i>Πολεοδομικό Συγκρότημα Βόλου</i>			
Συνολικός Πληθυσμός	100	100	100
Καθόλου, Α' βάρθμια εκπαίδευση	57,9	54,5	61,3
Β' βάρθμια και μετα Β' βάρθμια εκπαίδευση	29,0	30,6	27,4
Γ' βάρθμια εκπαίδευση	13,1	14,9	11,3
<i>Δήμος Βόλου</i>			
Συνολικός Πληθυσμός	100	100	100
Καθόλου, Α' βάρθμια εκπαίδευση	54,4	50,9	57,6
Β' βάρθμια και μετα Β' βάρθμια εκπαίδευση	30,4	31,5	29,5
Γ' βάρθμια εκπαίδευση	15,2	17,7	12,9
<i>Δήμος Νέας Ιωνίας</i>			
Συνολικός Πληθυσμός	100	100	100
Καθόλου, Α' βάρθμια εκπαίδευση	67,9	63,9	71,8
Β' βάρθμια και μετα Β' βάρθμια εκπαίδευση	24,8	28,0	21,5
Γ' βάρθμια εκπαίδευση	7,4	8,1	6,6
<i>Δήμος Ιωλκού</i>			
Συνολικός Πληθυσμός	100	100	100
Καθόλου, Α' βάρθμια εκπαίδευση	60,4	56,0	64,5
Β' βάρθμια και μετα Β' βάρθμια εκπαίδευση	25,8	27,6	24,1
Γ' βάρθμια εκπαίδευση	13,8	16,4	11,4
<i>Δήμος Αγριάς</i>			
Συνολικός Πληθυσμός	100	100	100
Καθόλου, Α' βάρθμια εκπαίδευση	44,5	46,7	40,2
Β' βάρθμια και μετα Β' βάρθμια εκπαίδευση	39,2	38,7	40,3
Γ' βάρθμια εκπαίδευση	16,2	14,6	19,4
<i>Δήμος Αισωνίας</i>			
Συνολικός Πληθυσμός	100	100	100
Καθόλου, Α' βάρθμια εκπαίδευση	58,2	60,0	54,2
Β' βάρθμια και μετα Β' βάρθμια εκπαίδευση	31,2	31,3	30,8
Γ' βάρθμια εκπαίδευση	10,6	8,7	15,0

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001) - ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—2 Κατανομή πληθυσμού άνω των 19 ετών κατά μορφωτικό επίπεδο-ΟΤΑ Περιοχής Μελέτης ΡΣΒ (2001, πρωτογενή στοιχεία από ΕΣΥΕ)

1.1.1.2.4 Αξιολόγηση και συμπεράσματα

Έχοντας ήδη αναλύσει και επεξεργαστεί στοιχεία συγκεκριμένων παραμέτρων σε σχέση με το δημογραφικό αλλά και εκπαιδευτικό πλαίσιο του πληθυσμού του Π.Σ. Βόλου, είναι δυνατόν να προκύψουν ορισμένες δυνατότητες, η αξιοποίηση των οποίων μπορεί να οδηγήσει σε ευκαιρίες για την πόλη, αλλά και μειονεκτήματα, η αδιαφορία προς τα οποία μπορεί να προκαλέσει κινδύνους.

Πίνακας 8: SWOT ανάλυση για τα δημογραφικά και χωροταξικά χαρακτηριστικά

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Θετική πληθυσμιακή δυναμική σε σχέση με τα υπόλοιπα αστικά κέντρα της Περιφέρειας και ανταγωνίσιμη με τη Χώρα. • Αναβαθμισμένο εκπαιδευτικό επίπεδο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η δημογραφική δυναμική βασίζεται κυρίως στην πληθυσμιακή δυναμική του Δήμου Βόλου. • Διαφοροποίηση εκπαιδευτικού επιπέδου μεταξύ Δήμου Βόλου και Νέας Ιωνίας. • Διαφοροποίηση εκπαιδευτικού επιπέδου μεταξύ ανδρών και γυναικών του Π.Σ. Βόλου.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ - ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Προσέλκυση επενδύσεων λόγω υψηλού μορφωτικού επιπέδου του εργατικού δυναμικού • Η ύπαρξη του Πανεπιστημίου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Υστέρηση σε ανθρώπινο δυναμικό • Δημιουργία εκπαιδευτικού διαχωρισμού μεταξύ ανδρών και γυναικών • Μείωση της επενδυτικής ελκτικότητας της πόλης.

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Αναλυτικότερα, ο Βόλος διακρίνεται από μια θετική πληθυσμιακή δυναμική σε σχέση με τα υπόλοιπα αστικά κέντρα της Θεσσαλίας, αλλά και από ένα αρκετά μορφωμένο και αναβαθμισμένο εκπαιδευτικά ανθρώπινο δυναμικό. Ο συνδυασμός των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και περαιτέρω επένδυση πάνω σε αυτά θέτει τις βάσεις για την αύξηση του οικονομικού και αναπτυξιακού επιπέδου της πόλης, άρα και το βαθμό ευημερίας των κατοίκων της. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι η προαναφερθείσα δημογραφική δυναμική βασίζεται κυρίως στην πληθυσμιακή δυναμική του Δήμου Βόλου, ενώ το αναβαθμισμένο εκπαιδευτικό επίπεδο αφορά κυρίως το Δήμο Βόλου και σχετικά περισσότερο τους άνδρες. Η διατήρηση των συγκεκριμένων συνθηκών είναι δυνατόν να συμβάλλουν σε μια μελλοντική υστέρηση στο ανθρώπινο δυναμικό, δημιουργία εκπαιδευτικού διαχωρισμού μεταξύ ανδρών και γυναικών και ευρύτερα μείωση της επενδυτικής ελκτικότητας της πόλης του Βόλου.

1.1.1.3 Κοινωνικά χαρακτηριστικά

1.1.1.3.1 Κοινωνικά χαρακτηριστικά πληθυσμού

Αναφορά σε κοινωνικές πληθυσμιακές παραμέτρους έχει ήδη γίνει στο τμήμα «Πληθυσμιακά χαρακτηριστικά», όπου έχουν αναλυθεί ζητήματα ηλικιακής κατανομής και επιπέδου εκπαίδευσης. Στον παρόν τμήμα αναλύονται ορισμένες άλλες πτυχές των κοινωνικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού, στο γεωγραφικό επίπεδο στο οποίο υπάρχουν, κατά περίπτωση, σχετικά στοιχεία, με προέλευση των αναλύσεων κυρίως από τη μελέτη του ΡΣΒ (α' φάση)

α. Άτομα με αναπηρίες

Στο Νομό Μαγνησίας, σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) 'Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων Μαγνησίας', τα άτομα με αναπηρίες που βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας, δηλαδή που είναι εγγεγραμμένοι άνεργοι, είναι 276. Η κατανομή τους σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του ΟΑΕΔ παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 9: Άνεργα ΑΜΕΑ που είναι εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ (2002)

	Είδος αναπηρίας	Αριθμός ατόμων	Ποσοστό επί του συνόλου
1	Κινητικά άνω άκρα	15	5,4%
2	Κινητικά κάτω άκρα	27	9,8%
3	Παθήσεις σπονδύλων - Παραπληγίες	40	14,5%
4	Μεσογειακή Αναιμία	25	9,1%
5	Σάκχαρο	25	9,1%
6	Επιληψία	10	3,6%
7	Καρδιοπάθεια – Νεφροπάθεια	9	3,3%
8	Κώφωση	8	2,9%
9	Παθήσεις Ματιών	5	1,8%
10	Διάφορα	45	16,3%
11	Ψυχασθενείς	56	20,3%
12	Νοητική Στέρωση	11	4,0%
	Σύνολο	276	100,0%

Πηγή: ΟΑΕΔ Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων Μαγνησίας – Επεξεργασία από ομάδα μελέτης ΡΣΒ (α' φάση).

β. Άτομα με ψυχικές ασθένειες

Σύμφωνα με την έρευνα του ΔΟΚΠΥ (2003), τα περισσότερα άτομα αυτής της κατηγορίας βρίσκονται στην περιοχή του ΠΣ Βόλου και κυρίως σε αυτές των Προσφυγικών, στον Ξηρόκαμπο και στο Αλιβέρι, είτε γιατί οι περιοχές αυτές αποτελούν θύλακες κοινωνικού αποκλεισμού, είτε γιατί επίσης αποτελούν ζώνες χαμηλής γαιοπροσόδου. Όσον αφορά στα άτομα που επισκέφτηκαν το Κέντρο Ψυχικής Υγείας (ΚΨΥ) Βόλου από την 1η Ιανουαρίου 1998 έως την 30η Απριλίου 2002, αυτά ανέρχονται σε 2.322, εκ των οποίων τα 1.138 ήταν άνδρες, ενώ τα 1.184 γυναίκες.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΚΨΥ Βόλου (2002), το 80% των ανθρώπων που απευθύνονται σε αυτό κατοικούν στη Νέα Ιωνία, ενώ η μεγάλη πλειοψηφία βρίσκεται αντιμέτωπη και με άλλα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα.

γ. Μετανάστες

Στη Μαγνησία, σύμφωνα με στοιχεία του Γραφείου Αδειών της Νομαρχίας Μαγνησίας (2004), εργάζονται νόμιμα 12.000 μετανάστες από 17 διαφορετικές χώρες, με κυρίαρχη ομάδα (80%) τους ξένους εργάτες από την Αλβανία. Το 12% του μαθητικού πληθυσμού στη Μαγνησία έχει καταγωγή από άλλη χώρα (στοιχεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, 2004).

δ. Παλινοστούντες

Οι παλινοστούντες στη Μαγνησία περιλαμβάνουν 300 οικογένειες ομογενών Ποντίων από την πρώην ΕΣΣΔ και 200 καταγεγραμμένα μέλη του συλλόγου των Βορειοηπειρωτών. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, με εξαίρεση οριακές περιπτώσεις, διαθέτουν απολυτήριο υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Ιδιαίτερα οι παλινοστούντες από τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ έχουν υψηλό δείκτη αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης, η ίδια ομάδα χαρακτηρίζεται από μακρόχρονη επαγγελματική ειδίκευση σε βιομηχανικούς τομείς και τομείς εκμηχανισμένης γεωργίας.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει αυτή η κατηγορία ατόμων σχετίζονται με τις δυσκολίες στην απόκτηση ισοτιμίας από το ΔΙΚΑΤΣΑ και τη δυσπιστία της αγοράς εργασίας ως προς τις πραγματικές ικανότητές τους. Υποστηρίζονται από το πρόγραμμα 'Προώθηση στην απασχόληση των παλινοστούντων ομογενών' (2000-2001), το πρόγραμμα *Integra* 'Γέφυρες' (1998-1999) και το πρόγραμμα *'Urban'*. Η έλλειψη πίστης στη δυνατότητα του επιχειρείν και στις προοπτικές ουσιαστικής ένταξης στην τοπική κοινωνία μέσω της εκπαίδευσης και της απασχόλησης φαίνεται ότι είναι ένα από τα προβλήματα ανταπόκρισης των ομογενών.

Για τους Βορειοηπειρώτες της περιοχής υπάρχουν προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης για την κοινωνική και οικονομική ένταξη, χωρίς όμως να έχουν πάντοτε το επιθυμητό αποτέλεσμα.

ε. Τσιγγάνοι

Στη Μαγνησία εμφανίζονται 3.150 κάτοικοι ΡΟΜ που ζουν αποκλειστικά στο ΠΣ Βόλου και 1.500 εποχικοί που, αν και ζουν στο ΠΣ, είναι εγγεγραμμένοι σχεδόν στο σύνολό τους στην Αμαλιάδα.

Η βασική ιδιαιτερότητα που χαρακτηρίζει την ομάδα των τσιγγάνων είναι το υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού (95% στους ενήλικες σύμφωνα με το δίκτυο ΡΟΜ), η χαμηλή απασχόληση των γυναικών και οι περιορισμένες επαγγελματικές δεξιότητες (γυρολογικό εμπόριο). Εντούτοις, παρατηρούνται, παράλληλα με τις διαδικασίες εδραίωσης που χαρακτηρίζουν τα τελευταία χρόνια την κοινότητα του Αλιβερίου, τάσεις αμφισβήτησης των παραδοσιακών αξιών, ιδιαίτερα από τους νέους και τις νέες του οικισμού. Τα τελευταία χρόνια δείχνει να φθάνει στην 'οροφή' της η διέξοδος της λαϊκής αγοράς, στην οποία νόμιμα ή παράνομα απασχολείται το σύνολο των τσιγγάνων της πόλης. Ο ανταγωνισμός των άλλων εμπόρων και η επιβολή φορολογικών, ασφαλιστικών και κατασταλτικών μέτρων, τείνει να περιορίσει τα εισοδήματα των τσιγγάνων από το λιαν εμπόριο. Η απουσία άλλων εναλλακτικών μορφών απασχόλησης, το πολύ χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων των ΡΟΜ και η αδυναμία παρουσίασης κοινωνικής κινητικότητας ωθεί σε μερικές περιπτώσεις μια μικρή μερίδα νέων προς κοινωνικά μη αποδεκτούς τρόπους συμπεριφοράς.

Το ενθαρρυντικό στοιχείο που παρατηρείται παράλληλα είναι η όλο και συχνότερη εμφάνιση νέων 'που θέλουν να γίνουν μπαλαμοί', δηλαδή να 'μάθουν γράμματα', να δουλέψουν έξω από τον κύκλο εργασιών της κοινότητας, να μάθουν ξένες γλώσσες κλπ. Βέβαια, ακόμη και σήμερα, η πρόσβαση αυτών των παιδιών στις υπηρεσίες απασχόλησης και κατάρτισης είναι μικρή. Συχνά φοβούνται ότι δεν θα καταλάβουν τι τους λένε και θα τους κοροϊδέψουν ή θα τους χλευάσουν.

Προγράμματα κατάρτισης του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης έχουν συμπεριλάβει και τους τσιγγάνους. Παρά το ότι τα αποτελέσματα είναι μικρά, η κατεύθυνση της ένταξης των τσιγγάνων στον κοινωνικό ιστό

αποτελεί προτεραιότητα της Πολιτείας που πρέπει να συστηματοποιηθεί ακόμη περισσότερο στο μέλλον.

στ. Ειδικές κατηγορίες γυναικών που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό

Η θέση της γυναίκας στους πίνακες της ανεργίας είναι πολύ δυσμενής. Χρειάζεται επομένως μια πιο συστηματική προσέγγιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει αυτή η ομάδα του πληθυσμού. Η πιο κάτω περιγραφή για τη θέση της γυναίκας στη Μαγνησία βασίζεται κυρίως στα συμπεράσματα έρευνας του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης και Έρευνας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας (ΚΕΚΑΝΑΜ).

Στον τομέα της απασχόλησης οι περισσότερες γυναίκες εξέφρασαν την επιτακτική ανάγκη για εργασία για να μπορέσουν να συντηρήσουν την οικογένειά τους η οποία βρισκόταν κάτω από τα όρια της φτώχειας. Οι περισσότερες γυναίκες όμως δεν έχουν κάποια ειδικευση, γεγονός που είναι ανασταλτικός παράγοντας στην εξεύρεση εργασίας. Παράλληλα, αυτές που ήδη εργάζονταν ή είχαν εργαστεί παλαιότερα ανέφεραν ότι συχνά είχαν αντιμετωπίσει σεξιστική συμπεριφορά (*sexual harassment*) από τους εργοδότες. Σε άλλες περιπτώσεις η μονογονεϊκότητα αποτελούσε για τους εργοδότες μειονέκτημα αφού θεωρούσαν ότι θα την επικαλούνταν για συχνές απουσίες από την εργασία. Το πρόβλημα της απασχόλησης θεωρείται από τις γυναίκες σαν το πρωταρχικό και πιστεύουν ότι αν το επιλύσουν μπορούν να ξεπεράσουν και τα υπόλοιπα.

Στην προσωπική τους ζωή παρουσιάστηκαν να αφιερώνουν ελάχιστο χρόνο στον εαυτό τους και σε ατομική ψυχαγωγία ενώ αφιερώνουν πολύ χρόνο στα παιδιά και σε ευκαιριακές δουλειές που ενισχύουν το οικογενειακό εισόδημά τους.

ζ. Γυναίκες αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών

Σύμφωνα με το Γραφείο Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων του ΟΑΕΔ, στην περιοχή της Μαγνησίας έχουν καταγραφεί 130 περιπτώσεις μονογονεϊκών οικογενειών που αντιμετωπίζουν πρόβλημα ανεργίας. Ακόμη μεγαλύτερος είναι ο αριθμός αυτών που εγγράφονται στην Κεντρική Υπηρεσία του ΚΠΑ Βόλου, χωρίς να κάνουν χρήση του ιδιαίτερου αυτού κοινωνικού χαρακτηριστικού, είτε γιατί δεν γνωρίζουν ότι θεωρείται και επισήμως 'ιδιαιτέρο' και προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις γι' αυτό, είτε γιατί προτιμούν να αποφύγουν το στιγματισμό. Σε πολλές περιπτώσεις, όταν αντιμετωπίζουν πιο σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, απευθύνονται σε φορείς και υπηρεσίες που ασχολούνται με τη μονογονεϊκότητα. Τέτοιοι φορείς είναι κυρίως ο ΕΟΚΦ, το ΚΕΘΙ, ο ΔΟΚΠΥ, ο ΔΟΥΚ κλπ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στον Βόλο δημιουργήθηκε ο πρώτος σύλλογος στην Ελλάδα με αντικείμενο τις μονογονεϊκές οικογένειες και αυτή τη στιγμή αριθμεί 750 μέλη περίπου. Ο σύλλογος αυτός φέρει το όνομα 'Πανελλήνιος Σύλλογος Μονογονεϊκών Οικογενειών και Απροστάτευτων Ατόμων'.

θ. Πρόσβαση στην εργασία

Από τον ακόλουθο πίνακα φαίνεται ότι οι δυνατότητες πρόσληψης ατόμων ειδικών κατηγοριών από τις επιχειρήσεις του Νομού δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλες.

Πίνακας 10: Απασχόληση ατόμων μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων σε επιχειρήσεις του Νομού Μαγνησίας

Ειδική Ομάδα	Ποσοστό επιχειρήσεων που προσέλαβαν άτομο από ειδική ομάδα
ΑΜΕΑ	7,4%
Αρχηγοί μονογονεϊκής οικογένειας	3,4%
Απεξαρτημένοι	2%
Αποφυλακισμένοι	-
Ανήλικοι παραβάτες	-
Άνεργοι 45-64 ετών	2,8%
Παλιννοστούντες	2,5%

Πηγή: ΟΑΕΔ Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων Μαγνησίας - Επεξεργασία από ομάδα μελέτης ΡΣΒ (α' φάση)..

Καμιά επιχείρηση δεν προσέλαβε αποφυλακισμένο ή ανήλικο παραβάτη, ενώ μόνο το 2% προσέλαβαν απεξαρτημένα άτομα.

1.1.1.3.2 Κοινωνικές υποδομές-Εισαγωγή

Με τον όρο κοινωνικός εξοπλισμός αναφερόμαστε κυρίως σε υποδομές εκπαίδευσης, έρευνας και κατάρτισης καθώς επίσης σε υποδομές υγείας, πρόνοιας και κοινωνικής προστασίας στην περιοχή μελέτης. Αναφερόμαστε επίσης σε προγράμματα και πολιτικές που υλοποιούνται τοπικά και στοχεύουν στην αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών στους παραπάνω τομείς. Οι υποδομές αυτές σχετίζονται με την ποιότητα ζωής των κατοίκων της περιοχής, ενώ παρέχουν και σημαντικές υπηρεσίες στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας και προσδιορίζουν τον δυναμισμό της οικονομικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο.

1.1.1.3.3 Τα βασικά δεδομένα των δημοσίων επενδύσεων σε υποδομές στην περιοχή μελέτης

Στον Πίνακα 11 παρουσιάζονται οι δημόσιες επενδύσεις σε υποδομές κατά τομέα στον νομό Μαγνησίας και στο σύνολο της χώρας για την περίοδο 1976-2001. Οι επενδύσεις αυτές αποτελούν το δημόσιο κεφάλαιο που υπάρχει στον Νομό και στην χώρα όπως έχει διαμορφωθεί από την συσσώρευση των δημοσίων επενδύσεων τα τελευταία 26 χρόνια. Η ανάλυση περιορίζεται αναγκαστικά σε επίπεδο νομού δεδομένου ότι δεν διατίθενται στατιστικά στοιχεία για το Πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου.

Από τον Πίνακα αυτό προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος των δημοσίων επενδύσεων στο Νομό γίνεται από κεντρικούς φορείς (περίπου το 60%), ενώ το 40% (για την ακρίβεια το 39,7%) γίνεται μέσω των Νομαρχιακών Προγραμμάτων (σε αυτά περιλαμβάνονται και τα προγράμματα της Α' βαθμίδας τοπικής αυτοδιοίκησης). Σε σύνολο χώρας η αναλογία αυτή είναι διαφορετική. Στο σύνολο χώρας το 80% των δημοσίων επενδύσεων γίνεται από κεντρικούς φορείς και το 20% (ακριβέστερα το 19,7%) μέσω των Νομαρχιακών Προγραμμάτων. Επομένως η σχετική βαρύτητα των Νομαρχιακών Έργων στο νομό είναι μεγαλύτερη από τη σχετική βαρύτητα των Νομαρχιακών Έργων στο σύνολο της χώρας.

Παρατηρώντας πιο προσεκτικά τον Πίνακα 9 διαπιστώνεται ότι οι δημόσιες επενδύσεις των κεντρικών φορέων αφορούν κυρίως σε υποδομές Μεταφορών (17,6%), οι οποίες περιλαμβάνουν τους δρόμους, λιμάνια, αεροδρόμια και σε υποδομές στον τομέα Εκπαίδευση (14,9%), οι οποίες περιλαμβάνουν τα κτήρια και τον εξοπλισμό των σχολείων και των Πανεπιστημίων. Ακολουθούν οι υποδομές Ύδρευσης και Αποχέτευσης (7%) που αφορούν στην ενίσχυση των υποδομών αστικής ανάπτυξης. Η σχετική βαρύτητα αυτών των υποδομών στο νομό είναι μεγαλύτερη από την βαρύτητα που έχουν αυτές οι κατηγορίες στο σύνολο της χώρας.

Πίνακας 11: Δημόσιες επενδύσεις κατά τομέα 1976-2001: Νομός Μαγνησίας και Σύνολο χώρας (ποσά σε χιλ. δρχ., σταθερές τιμές 1970)

ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	%	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	%
Υποδομές Πρωτογενή Τομέα	144922	2,7	51421958	9,2
Υποδομές Δευτερογενή Τομέα	133771	2,5	67078670	12,1
Υποδομές μεταφορών	947743	17,6	75854366	13,6
Σιδηρόδρομος	29891	0,6	20190161	3,6
Τουρισμός – Πολιτισμός	104463	1,9	14190776	2,6
Εκπαίδευση	802346	14,9	50812935	9,1
Οικισμός	66143	1,2	10910282	2,0
Υγεία - Πρόνοια	149930	2,8	15824730	2,8
Ύδρευση – Αποχέτευση	376641	7,0	21957399	3,9
Δημόσια Διοίκηση	15505	0,3	8631633	1,6
Έρευνα	1220	0,0	10962847	2,0
Νομαρχιακά Έργα	2138226	39,7	109704635	19,7
Ειδικά Έργα	15	0,0	27204216	4,9
Διάφορα	143568	2,7	71576034	12,9
ΣΥΝΟΛΟ	5390806	100,0	556320642100,0	

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, επεξεργασίες δικές μας

Από τον Πίνακα 11 παρατηρείται, όμως, ότι υπάρχουν άλλες κατηγορίες υποδομών για τις οποίες η σχετική βαρύτητά τους στο σύνολο της χώρας είναι μεγαλύτερη από την βαρύτητά τους σε επίπεδο νομού. Πρόκειται κυρίως για τις υποδομές στον δευτερογενή τομέα όπου η σχετική βαρύτητα των δημοσίων επενδύσεων στο τομέα αυτό για το σύνολο της χώρας ανέρχεται στο 12,1% ενώ για τον νομό Μαγνησίας περιορίζεται μόλις στο 2,5%. Αυτό μοιάζει να είναι κάπως παράδοξο δεδομένου ότι στον νομό Μαγνησίας υπάρχει βιομηχανική δραστηριότητα που θα δικαιολογούσε μεγαλύτερες επενδύσεις για υποδομές ανάπτυξης αυτού του τομέα. Επίσης, οι δημόσιες επενδύσεις για υποδομές στον Πρωτογενή τομέα αντιπροσωπεύουν το 9,2% του συνόλου των δημοσίων επενδύσεων της χώρας, ενώ στον νομό Μαγνησίας αντιπροσωπεύουν μόλις το 2,7%, πράγμα επίσης παράδοξο, δεδομένου και του αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής. Ακόμη και στον τομέα Τουρισμός - Πολιτισμός η σχετική βαρύτητα της δαπάνης στο νομό είναι μικρότερη από την αντίστοιχη για τη χώρα (2,6% έναντι 1,9%), παρά την ύπαρξη τουριστικών και πολιτιστικών πόρων στην περιοχή. Υστέρηση στον νομό σε σύγκριση με την χώρα παρουσιάζουν επίσης οι δημόσιες επενδύσεις στον Σιδηρόδρομο (3,6% επί του συνόλου των δημοσίων επενδύσεων της χώρας, 0,6% επί των επενδύσεων του νομού), στις δαπάνες για την Έρευνα, τα Ειδικά Έργα και τα Διάφορα. Τέλος, υπάρχει ένας τομέας η Υγεία-Πρόνοια, με σχετική βαρύτητα στο νομό ίδια με αυτή της χώρας.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε είναι σαφές ότι η μέτρηση του κεφαλαίου σε υποδομές στο νομό Μαγνησίας δεν μπορεί να γίνει με ακρίβεια. Προσφέρει όμως κάποιες σημαντικές ενδείξεις οι οποίες σε συνδυασμό με την ανάλυση που θα ακολουθήσει μπορούν να αναδείξουν σημαντικές διαστάσεις των δημοσίων επενδύσεων σε υποδομές στην περιοχή

μελέτης και να διαμορφώσουν μια στρατηγική ενίσχυσης των υποδομών για την ανάπτυξη της περιοχής τα επόμενα χρόνια.

1.1.1.3.4 Εξέλιξη των δημοσίων επενδύσεων σε κοινωνικές υποδομές

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η εξέλιξη των δημοσίων επενδύσεων σε κοινωνικές υποδομές στην περιοχή μελέτης.

Η εξέλιξη των δημοσίων επενδύσεων σε κοινωνικές υποδομές στην Μαγνησία κατά το διάστημα 1976-2001 παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 1-3. Ως κοινωνικές υποδομές σε αυτή την ανάλυση εννοούνται οι υποδομές Εκπαίδευσης και οι υποδομές Υγείας. Στο Διάγραμμα 1-3 αποτυπώνεται η εξέλιξη των επενδύσεων σε πραγματικούς όρους, δηλαδή μετά τον αποπληθωρισμό των σχετικών στοιχείων. Από το Διάγραμμα αυτό προκύπτει ότι οι δημόσιες επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές στην Μαγνησία σε πραγματικούς όρους γνωρίζουν σταθερή αύξηση από το τέλος της δεκαετίας του '80, γεγονός που μάλλον θα πρέπει να αποδοθεί και στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης. Τα τελευταία χρόνια (2001-2002) ωστόσο παρατηρείται τάση σταθεροποίησης.

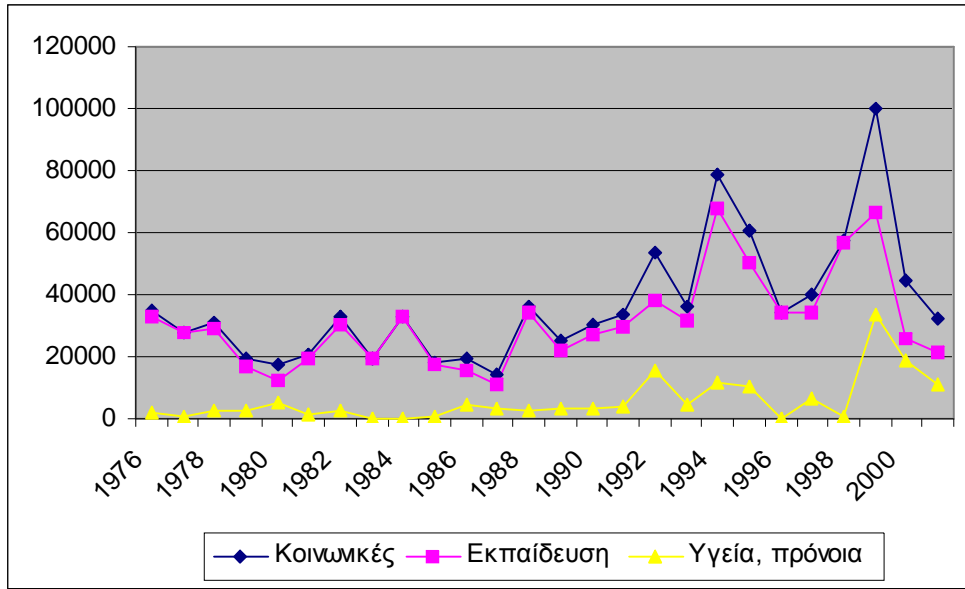
Όπως φαίνεται και στο Διάγραμμα 1-3 οι δαπάνες για υποδομές Εκπαίδευσης είναι πολύ μεγαλύτερες από τις δαπάνες για υποδομές Υγείας.

Στο Διάγραμμα 1-4 επιχειρείται μια σύγκριση των κατά κεφαλή δημοσίων επενδύσεων σε κοινωνικές υποδομές για το σύνολο της χώρας και για τον νομό Μαγνησίας. Από το Διάγραμμα αυτό προκύπτουν ορισμένα ενδιαφέρουσες διαπιστώσεις.

Η πρώτη διαπίστωση είναι ότι οι κατά κεφαλή δαπάνη δημοσίων επενδύσεων για Εκπαίδευση είναι μεγαλύτερη από την αντίστοιχη δαπάνη Υγείας.

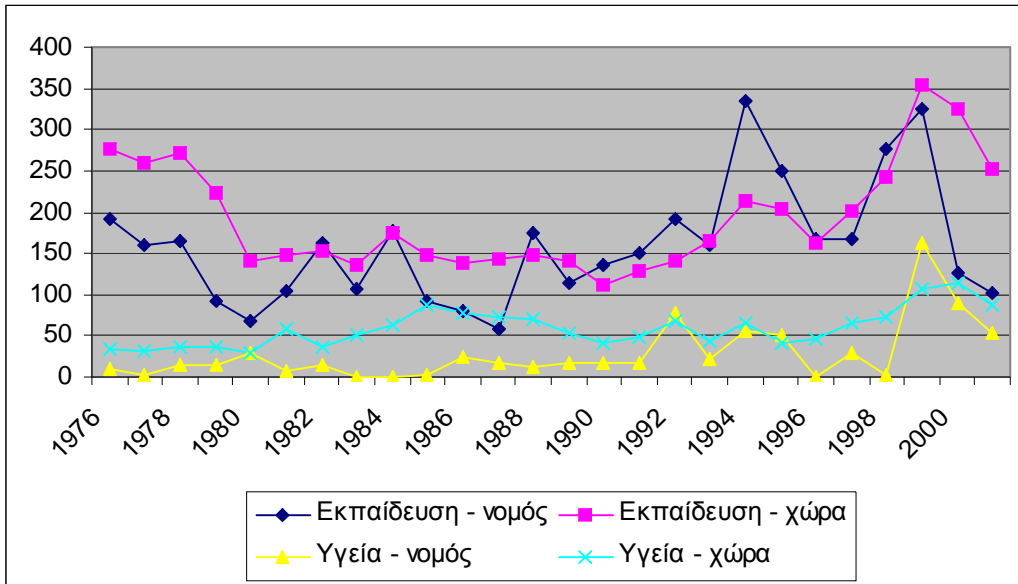
Η δεύτερη διαπίστωση είναι ότι η κατά κεφαλή δαπάνη δημοσίων επενδύσεων για Εκπαίδευση στο νομό Μαγνησίας είναι ισοδύναμη με την κατά κεφαλή δαπάνη για το σύνολο της χώρας. Από αυτό μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι Εκπαιδευτικές υποδομές στην Μαγνησία είναι συγκρίσιμες με το μέσο όρο της χώρας. Αντιθέτως, η κατά κεφαλή δαπάνη δημοσίων επενδύσεων για την Υγεία είναι μικρότερη της μέσης εθνικής δαπάνης κατά συνέπεια το μέσο επίπεδο υποδομών Υγείας στην Μαγνησία υπολείπεται από το επίπεδο υποδομών Υγείας της χώρας.

Διάγραμμα 1—3. Δημόσιες επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές στο νομό Μαγνησίας 1976-2001 (ποσά σε χιλ. δρχ., σταθερές τιμές 1970)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, επεξεργασίες δικές μας

Διάγραμμα 1—4. Δημόσιες επενδύσεις κατά κεφαλή σε κοινωνικές υποδομές στο νομό Μαγνησίας 1976-2001 (ποσά σε χιλ. δρχ., σταθερές τιμές 1970)

Πηγή: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, επεξεργασίες δικές μας

1.1.1.3.5 Υποδομές Εκπαίδευσης

Στο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου παρέχεται μια ευρεία γκάμα εκπαιδευτικών υπηρεσιών που καλύπτει όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, από την στοιχειώδη μέχρι την Τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία στο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου υπάρχουν συνολικά 64 Νηπιαγωγεία, 60 Δημοτικά σχολεία, 19 Γυμνάσια και 28 Λύκεια και Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ).

Τα 64 Νηπιαγωγεία κατανέμονται στους επιμέρους Δήμους ως εξής: στο Δήμο Βόλου υπάρχουν 37 νηπιαγωγεία (2 ειδικά), στο Δήμο Ν. Ιωνίας 18, στο Δήμο Αγριάς 3, στο Δήμο Αισωνίας 3 και στο Δήμο Ιωλκού 3.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθούν και οι παιδικόι σταθμοί. Αξίζει να αναφερθεί ενδεικτικά ότι στο πλαίσιο του Οργανισμού Κέντρου Παιδιού Δήμου Βόλου λειτουργούν 11 Παιδικόι Σταθμοί καλύπτοντας χωροταξικά ολόκληρη την πόλη.

Τα 60 Δημοτικά σχολεία κατανέμονται στους επιμέρους Δήμους ως εξής: στο Δήμο Βόλου 37 δημοτικά (από τα οποία 2 ειδικά, 3 ιδιωτικά), στο Δήμο Ν. Ιωνίας 15 δημοτικά (από τα οποία 2 ειδικά), στο Δήμο Αγριάς 4 δημοτικά (1 ειδικό), στο Δήμο Αισωνίας 3 δημοτικά και στο Δήμο Ιωλκού 1 δημοτικό.

Τα 19 γυμνάσια κατανέμονται στους επιμέρους Δήμους ως εξής: Δήμος Βόλου 12 (1 εσπερινό, 1 μουσικό), Δήμος Ν. Ιωνίας 4 (1 ιδιωτικό), Δήμος Αγριάς 1 και Δήμος Ιωλκού 1.

Τέλος, τα Λύκεια και τα ΤΕΕ κατανέμονται στους Δήμους ως εξής: στο Δήμο Βόλου 11 ενιαία λύκεια, 3 ΕΠΑΛ, 1 εκκλησιαστικό λύκειο, 1 παράρτημα φυλακών, 1 δεύτερης ευκαιρίας και 1 εσπερινό λύκειο, στο Δήμο Ν. Ιωνίας 3 ενιαία λύκεια, 3 ΕΠΑΛ, 1 ΕΠΑΣ και 1 ΤΕΕ ειδικής αγωγής και στο Δήμο Αγριάς 1 ενιαίο λύκειο και 1 ΕΠΑΛ.

Με βάση τα στοιχεία που υπάρχουν προκύπτει ότι σε όλους τους Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος λειτουργούν Νηπιαγωγεία και Δημοτικά σχολεία. Γυμνάσια λειτουργούν στους τέσσερις από τους πέντε Δήμους (εξαιρείται ο Δήμος Αισωνίας) και Λύκεια λειτουργούν σε τρεις από τους πέντε Δήμους (εξαιρούνται οι Δήμοι Αισωνίας και Ιωλκού). Επομένως καλύπτονται πλήρως σε κάθε Δήμο οι ανάγκες παροχής προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ στους περισσότερους καλύπτονται πλήρως όλες οι εκπαιδευτικές ανάγκες δευτεροβάθμιας και τεχνικής εκπαίδευσης.

Στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης υπάρχουν επίσης σημαντικοί φορείς τοπικής ανάπτυξης. Οι φορείς αυτοί έχουν διαχειριστεί τα τελευταία χρόνια ένα σημαντικό αριθμό προγραμμάτων κατάρτισης, έχουν αναπτύξει τεχνογνωσία σε αυτό τον τομέα και παρέχουν υψηλές υπηρεσίες στην τοπική οικονομία και στο ανθρώπινο δυναμικό.

- Δημοτικός Εκπαιδευτικός Οργανισμός Βόλου (Δ.Ε.Ο.Β)
- Ινστιτούτο Ανάπτυξης Θεσσαλίας
- Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης και Έρευνας της Ν.Α.Μ. (Κ.Ε.Κ.Α.Ν.Α.Μ. Α.Ε.)
- Κέντρο Έρευνας, Πληροφόρησης και Επιμόρφωσης Θεσσαλίας (Κ.Ε.Κ. Κ.Ε.Π.Ε.Θ.)
- Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (Κ.Ε.Κ. Ν.Ε.Λ.Ε.) Βόλου
- EUROTRAINING ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
- ΔΙΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (ΙΒΕΠΕ)
- ΚΕΚ Αλληλεγγύη ΜΚΟ της Εκκλησίας της Ελλάδας

ΑΛΛΑ ΚΕΝΤΡΑ

- Κέντρο Εργαζόμενης Νεότητας (Κ.Ε.ΝΕ) του Οργανισμού Εργατικής Εστίας Βόλου
- ΟΑΕΔ

Η λειτουργία αυτών των κέντρων επαγγελματικής κατάρτισης συμπληρώνεται από εξειδικευμένα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) τα οποία προσφέρουν μια μεγάλη

γκάμα προγραμμάτων και στηρίζουν την απασχόληση και την κατάρτιση σε παραδοσιακούς αλλά και σύγχρονους τομείς της τοπικής οικονομίας.

- 1ο ΙΕΚ ΒΟΛΟΥ (Δημόσιο)
- 2ο ΙΕΚ ΒΟΛΟΥ (Δημόσιο)
- ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ Ι.Ε.Κ. (ΒΟΛΟΣ)
- ΙΕΚ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ

Στον τομέα παροχής υπηρεσιών μετα-λυκειακής εκπαίδευσης οι φορείς αυτοί επιτελούν πολύ σημαντικό έργο.

Στο Εκπαιδευτικό τομέα καταλυτικός είναι, τέλος, ο ρόλος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με έδρα τον Βόλο.

Με βάση τα πλέον πρόσφατα στοιχεία του έτους 2006 το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας έχει πλέον 16 τμήματα, στα οποία σπουδάζουν 5.500 φοιτητές που βρίσκονται σε κανονικά έτη φοίτησης, ενώ υπάρχουν ακόμη 1.250 πέραν των κανονικών εξαμήνων, άρα το σύνολο των φοιτητών ανέρχεται στους 6.750. Στον Βόλο λειτουργούν τα 12 από τα 15 τμήματα του Πανεπιστημίου, στα οποία σπουδάζουν περίπου 4.500 φοιτητές. Στο Πανεπιστήμιο εργάζονται 370 εκλεγμένα μέλη ΔΕΠ και ένας μεγάλος αριθμός συμβασιούχων διδασκόντων. Η αναλογία διδασκόντων προς φοιτητές είναι η καλύτερη από όλα τα Πανεπιστήμια της χώρας (1 καθηγητής ανά 9 φοιτητές). Περισσότερα από το 2/3 των μελών ΔΕΠ διδάσκουν στα τμήματα που έχουν έδρα το Βόλο.

Πλέον των προπτυχιακών υπάρχουν επίσης 19 Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών στα οποία σπουδάζουν 650 μεταπτυχιακοί φοιτητές, ενώ εκπονούν διδακτορικές διατριβές 850 υποψήφιοι διδάκτορες.

Στο Πανεπιστήμιο εργάζονται σήμερα 100 μόνιμοι διοικητικοί υπάλληλοι και 240 υπάλληλοι αορίστου χρόνου. Επιπλέον αυτών στο Πανεπιστήμιο απασχολούνται 35 εργαζόμενοι ως Ειδικό και Εργαστηριακό Διοικητικό Προσωπικό (ΕΕΔΙΠ) και 57 ως Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό (ΕΤΕΠ).

Τέλος, στο Πανεπιστήμιο υλοποιείται ένας μεγάλος αριθμός εθνικών και διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων. Αν και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας είναι ένα σχετικά νέο Ίδρυμα, το επίπεδο χρηματοδοτούμενης έρευνας το οποίο έχει επιτευχθεί στα λίγα χρόνια λειτουργίας του είναι σημαντικό. Αναφέρουμε εδώ ότι το ύψος των προγραμμάτων της περιόδου 1990-2004 ανέρχεται στο τέλος του 2004 σε € 77,7 εκ (σε τρέχουσες τιμές και σωρευτικά) ενώ ο συνολικός αριθμός των προγραμμάτων ανέρχεται σε 1364.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Επιτροπής Ερευνών, ο μέσος προϋπολογισμός των ερευνητικών έργων αυξήθηκε από € 30.191 για το έτος 1990, σε € 56.194 για το σύνολο της περιόδου 1990-2004. Επίσης, η χρηματοδότηση ανά μέλος ΔΕΠ από € 30.191 το 1990 διαμορφώθηκε σε € 249.167 για το σύνολο της περιόδου 1990-2004 αθροιστικά. Τέλος ο μέσος αριθμός ερευνητικών προγραμμάτων ανά μέλος ΔΕΠ διαμορφώθηκε στα 4,37 για το σύνολο της περιόδου 1990-2004.

1.1.1.3.6 Υποδομές Υγείας- Πρόνοιας

Στο πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου λειτουργούν επίσης ένας μεγάλος αριθμός φορέων και υπηρεσιών Υγείας Πρόνοιας, Βρεφονηπιακοί Σταθμοί, ΚΑΠΗ, Γηροκομεία, Οργανισμοί

Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κ.α. Στο Παράρτημα παρατίθενται οι περίπου 60 φορείς που δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς Υγείας Πρόνοιας, Εκπαίδευσης και Ειδικές Ομάδες. Οι υπηρεσίες αυτές που προσφέρονται από Δημοτικούς φορείς, από Υπηρεσίες της Νομαρχίας και του κράτους, καθώς επίσης και από πρωτοβουλίες πολιτών συνθέτουν ένα σημαντικό δίκτυο υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας στην περιοχή μελέτης.

Οι ομάδες στόχου αφορούν όλες τις κατηγορίες πολιτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αναπηρία, των μονογονεϊκών οικογενειών, των πολυτέκνων, των εξαρτημένων, των φυλακισμένων, των ατόμων που πάσχουν από χρόνιες ασθένειες, κ.α., ενώ υπάρχουν και φορείς οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε θέματα ισότητας των δύο φύλων.

Ειδικότερα στο τομέα Υγεία και Πρόνοια έχουν καταγραφεί περίπου 60 φορείς. Ορισμένοι από αυτούς είναι Δημοτικοί και δραστηριοποιούνται στο Δήμο Βόλου, στους Δήμους της Νέας Ιωνίας και Ιωλκού. Άλλοι δραστηριοποιούνται σε Νομαρχιακό επίπεδο και αυτοί είναι:

- Διεύθυνση Πρόνοιας Νομαρχίας Μαγνησίας
- Διεύθυνση Υγείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας
- Τμήμα Πληροφόρησης & Εξυπηρέτησης Πολιτών Νομαρχίας Μαγνησίας

Άλλοι φορείς που δραστηριοποιούνται ως ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, Σύλλογοι και Σωματεία είναι οι εξής:

- Νομαρχιακό Νοσοκομείο Βόλου, Κοινωνική Υπηρεσία
- Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Φροντίδας (Ε.Ο.Π.), Συγχώνευση ΕΟΠ, ΠΙΚΠΑ, ΜΗΤΕΡΑ'98
- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (Τμήμα Βόλου)
- Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος
- Ιππικός Όμιλος Βόλου
- Κέντρο Εργαζόμενης Νεότητας Οργανισμού Εργατικής Εστίας
- ΠΙΚΠΑ ΕΟΚΦ
- Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδας (Σ.Κ.Λ.Ε.), Νομαρχιακό Τμήμα Μαγνησίας
- Χριστιανική Ένωση Νεανίδων (Χ.Ε.Ν.)

Σε ότι αφορά την κοινωνική προστασία παρατηρείται ότι στην περιοχή λειτουργεί ένας μεγάλος αριθμός νομικών προσώπων Δημοσίου και Ιδιωτικού δικαίου αλλά επίσης ένας πολύ σημαντικός αριθμός συλλόγων που δημιουργήθηκαν με πρωτοβουλία των πολιτών, εθελοντών και μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Γενικά η κοινωνία των πολιτών στην περιοχή φαίνεται ότι είναι αρκετά αναπτυγμένη.

Από το Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου αναφέρονται χαρακτηριστικά:

- Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) Γραφείο Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων
- Κέντρο Ψυχικής Υγείας Βόλου
- Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) Δήμου Βόλου (2 παραρτήματα)
- Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) Δήμου Νέας Ιωνίας
- Ίδρυμα Γηροκομείο Βόλου
- Κέντρο Θεραπείας εξαρτημένων ατόμων (Κ.Ε.Θ.Ε.Α.) Θεραπευτικό Πρόγραμμα ΕΞΟΔΟΣ, Κέντρο Ενημέρωσης Βόλου
- Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής Βόλου
- Ορφανοτροφείο Βόλου

- Ελληνική Μέριμνα Βόλου
  - Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.) Βόλου
  - Άσπρες Πεταλούδες
  - Ελληνική Εταιρεία Προστασίας & Αποκατάστασης αναπήρων παιδών (ΕΛΕΠΑΠ)
- Από τους συλλόγους και άλλες τοπικές πρωτοβουλίες αναφέρονται επίσης ενδεικτικά:

- Σύλλογος Γονέων Κηδεμόνων & Φίλων ΑΜΕΑ
- Ένωση Γονέων Διαβητικών Παιδιών & Εφήβων Νομού Μαγνησίας
- Ελληνική Εταιρία Νόσου Alzheimer & Συγγενών Διαταραχών (ΕΕΝΑΣΔ) Βόλου
- Πανελλήνιος Σύλλογος Μονογονεϊκών Οικογενειών
- Ένωση Πολυτέκνων Ν. Μαγνησίας
- Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών “Η Αλληλεγγύη”
- Συμβούλιο Κακοποίησης Παραμέλησης της ΕΚΠΟΛ
- Άρσις – Εταιρία Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων
- Κέντρο πρόληψης κατά των ναρκωτικών Ν. Μαγνησίας - Πρόταση Ζωής
- Κέντρο Θεραπείας εξαρτημένων ατόμων (Κ.Ε.Θ.Ε.Α.) Θεραπευτικό Πρόγραμμα ΕΞΟΔΟΣ , Κέντρο Ενημέρωσης Βόλου
- Δίκτυο Εθελοντικών Οργανισμών Μαγνησίας (ΔΙΚ.Ε.Ο.ΜΑ.)
- Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.) Βόλου, κ.α.

Τέλος, όπως προαναφέρθηκε στο Πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου υπάρχουν φορείς οι οποίοι δραστηριοποιούνται παρέχοντας υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, σε άτομα με ειδικές ανάγκες, άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένους, άπορους, κ.α. στο πλαίσιο λειτουργίας των Δήμων. Οι φορείς αυτοί είναι οι εξής:

- Δημοτικός Οργανισμός Υγείας & Κοινωνικών Θεμάτων (Δ.Ο.Υ.Κ.) (Δ. Βόλου)
- Δημοτικός Οργανισμός Κοινωνικής Παρέμβασης & Υγείας (Δ.Ο.Κ.Π.Υ.) Νέας Ιωνίας Μαγνησίας
- Συμβουλευτικός Σταθμός – Κοινωνικό Εργαστήρι – Δ. Ιωλκού.
- Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) Δήμου Βόλου με 2 παραρτήματα
- Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) Δήμου Νέας Ιωνίας

Οι παραπάνω φορείς έχουν πλούσια δραστηριότητα και παρέχουν πλήθος υπηρεσιών. Ενδεικτικά παρακάτω θα αναφερθούμε στους στόχους και τις υπηρεσίες που προσφέρονται από τον Δημοτικό Οργανισμό Υγείας & Κοινωνικών Θεμάτων (ΔΟΥΚ) και τα ΚΑΠΗ του Δ. Βόλου.

Ο Δημοτικός Οργανισμός Υγείας & Κοινωνικών Θεμάτων (ΔΟΥΚ) έχει ως στρατηγικούς στόχους:

1. Την πρόληψη και αντιμετώπιση του κινδύνου αποκλεισμού όλων των κοινωνικών και πληθυσμιακών ομάδων που πρόσκαιρα ή μόνιμα αντιμετωπίζουν δυσκολίες εξαιτίας αναπηρίας, έλλειψης απασχόλησης, χαμηλών εισοδημάτων, ή άλλης διαφοροποίησης από τον γενικό πληθυσμό.
2. Την ελεύθερη πρόσβαση όλων των πολιτών σε κοινωνικά αγαθά και υπηρεσίες
3. Την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών πρόνοιας και υγείας
4. Την μέγιστη δυνατή κάλυψη νέων κοινωνικών αναγκών

5. Την υιοθέτηση ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών και κριτηρίων
6. Την ανάπτυξη της συνεργασίας και της δικτύωσης με άλλους φορείς τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο

Στο πλαίσιο λειτουργίας και ανάπτυξης δραστηριοτήτων του Δ.Ο.Υ.Κ. λειτουργούν:

- Κέντρο Δημέρευσης ΑΜΕΑ
- Υπηρεσία μεταφοράς για ΑΜΕΑ
- Παραγωγικά Εργαστήρια για ΑΜΕΑ
- Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης παιδιών με Αναπηρία
- Τμήμα Νηπίων ΑΜΕΑ στον Παιδικό Σταθμό Ολοκληρωμένης Φροντίδας Νεάπολης
- Εναλλακτικές Δραστηριότητες και Υπηρεσίες για ΑΜΕΑ
- Ο Συνεταιρισμός ΑΜΕΑ «ΑΡΓΩ»
- Δράσεις υποστήριξης και βοήθειας (Βοήθεια στο σπίτι και Κοινωνική Μέριμνα)
- Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ)
- Προγράμματα πρόληψης και συμβουλευτικής υγείας
- Προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης και αξιοποίησης ελεύθερου χρόνου στα κοινωνικά κέντρα της πόλης
- Οικιστική αποκατάσταση των άστεγων οικογενειών
- Ιατροκοινωνικό Κέντρο για Τσιγγάνους
- Πρόγραμμα «Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις υπέρ των γυναικών»
- Πρόγραμμα για τα θύματα παραμέλησης και κακοποίησης
- Πρόγραμμα στον τομέα της πρόληψης από εξαρτησιογόνες ουσίες
- Υπηρεσία ενεργοποίησης και εκπαίδευσης εθελοντών και κοινωνική υπηρεσία
- Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών Νεάπολης
- Παιδικός Σταθμός Ολοκληρωμένης Φροντίδας Νεάπολης
- Πρόγραμμα Αγωγής και Προαγωγής της Υγείας σε Δημοτικά Σχολεία
- Δίκτυο «Υγιείς Πόλεις»
- Συστηματική καταγραφή της κατάστασης της υγείας των μαθητών στα σχολεία
- Πρόγραμμα πρόληψης και συμβουλευτικής της υγείας

Θα μπορούσαμε να πούμε πως οι υπηρεσίες που προσφέρονται από τον συγκεκριμένο φορέα είναι ποιοτικά και ποσοτικά ικανοποιητικές. Ο Οργανισμός χαρακτηρίζεται από μία συνεχή σημαντική παρουσία στην παροχή υπηρεσιών στο τομέα της υγείας και πρόνοιας σε επίπεδο Δήμου Βόλου, καθώς επίσης συμμετέχει σε πλήθος προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από εθνικούς, ευρωπαϊκούς και άλλους πόρους. Σημαντικό επίσης είναι πως ο Οργανισμός διαθέτει κατάλληλο προσωπικό και ικανά Διευθυντικά στελέχη. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι ο ΔΟΥΚ έχει εκπονήσει επιχειρησιακό σχέδιο δράσης για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του τα επόμενα χρόνια.

Το Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) Δήμου Βόλου το οποίο λειτουργεί με 2 παραρτήματα, έχει ως σκοπό την εξασφάλιση συνθηκών παραμονής του ηλικιωμένου στο σπίτι του και τη γειτονία του σαν ενεργό μέλος, ισότιμο και αυτόνομο, η ενθάρρυνση για ανθρώπινες σχέσεις μέσα στη Κοινότητα και έξω από τα ιδρύματα που τον βγάζει από την απομόνωση και τον κάνει δημιουργικό.

Οι επιμέρους στόχοι και οι αρμοδιότητες του Κέντρου Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) έγκεινται στα παρακάτω:

Α) Κοινωνικές Ιατρικές παροχές. (Νοσηλεία, φυσιοθεραπεία, κοινωνική εργασία).

Β) Πρόληψη και αντιμετώπιση ιατρικών και κοινωνικών προβλημάτων των ηλικιωμένων.

Γ) Ενημέρωση - κινητοποίηση της κοινωνίας για τις ανάγκες και τα προβλήματα των ηλικιωμένων.

Δ) Έρευνες σε θέματα που αφορούν τους ηλικιωμένους.

Οι λειτουργίες του Κέντρου Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων του Δήμου Βόλου είναι ποικίλες:

Α. ΠΑΡΟΧΕΣ

- Κοινωνική Υπηρεσία
- Συναισθηματική στήριξη

Β. ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ (σε συνεργασία με τον ΔΟΥΚ)

- Υπηρεσίες καθαριότητας, μαγειρέματος, συντροφιάς, μικρών εξυπηρετήσεων, συνοδείας σε γιατρούς ή Νοσοκομείο που προσφέρονται από τους Οικογενειακούς Βοηθούς.
- Το ΚΑΠΗ από την ίδρυσή του, σύμφωνα με τη συστατική του πράξη, προσέφερε βοήθεια κατ' οίκον σε μοναχικά άτομα, με χρόνιες παθήσεις, με κινητικές αναπηρίες και οικονομικά προβλήματα. Κάθε εβδομάδα το κάθε παράρτημα του ΚΑΠΗ διαθέτει μία οικογενειακή βοηθό η οποία κάνει επισκέψεις και προσφέρει τις υπηρεσίες του.

Γ. ΣΙΤΙΣΗ

- Διανομή γευμάτων κατ' οίκον με τα ίδια κριτήρια του προγράμματος της ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Δ. ΙΑΤΡΕΙΟ (διαθέτει Ιατρό και Νοσηλευτικό προσωπικό)

Ε. ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΣΤ. ΟΜΑΔΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ - ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

- Ομάδα Χορού και Κίνησης.
- Ομάδα Χορωδίας.
- Ομάδα Χειροτεχνίας - Κεραμικής.
- Εργαστήρι προφορικής αφήγησης.

Ζ. ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Όπως και ο ΔΟΥΚ, μπορούμε να πούμε, πως το ΚΑΠΗ του Δ. Βόλου παρέχει μια σειρά ποιοτικών και ποσοτικών υπηρεσιών, με συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα σε συνεργασία με τον ΔΟΥΚ, με σημαντική προσφορά των στελεχών και των εργαζομένων του με σκοπό την εκπλήρωση των στόχων του.

Αντικειμενικές αδυναμίες στην λειτουργία και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του ΚΑΠΗ αποτελούν:

Α) το κτιριακό (ο φορέας στεγάζεται σε ενοικιαζόμενες δομές, χωρίς δυνατότητα παρέμβασης δημιουργίας υποδομών για τα άτομα με αναπηρία) και

Β) το νομικό καθεστώς του φορέα, το οποίο δεν του επιτρέπει πολλές φορές να εντάσσεται σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται από εθνικούς, ευρωπαϊκούς και άλλους πόρους.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε, πως στο Δήμο Βόλου λειτουργούν Δημοτικές Επιχειρήσεις με πλούσια προσφορά στους τομείς υγείας και πρόνοιας, με αναβαθμισμένες

υπηρεσίες στήριξης των κοινωνικών ομάδων που έχουν ανάγκη τις υπηρεσίες τους και όχι μόνο.

Νομαρχιακό Νοσοκομείο Βόλου - Αχιλλοπούλειο

Όσον αφορά το Νομαρχιακό Νοσοκομείο Βόλου πρέπει να υπογραμμίσουμε τα παρακάτω:

1. Στο πλαίσιο του 3^{ου} ΚΠΣ και του Περιφερειακού σκέλους Θεσσαλίας ολοκληρώθηκαν οι εργασίες για την αποπεράτωση της νέας πτέρυγας του Νοσοκομείου.
2. Οι συνθήκες λειτουργίας στην παλαιά πτέρυγα δεν είναι οι καλύτερες.
3. Η εργολαβία ιατρικού και τεχνικού εξοπλισμού καθυστερεί.
4. Η σύνδεση των 2 πτερύγων είναι σε εξέλιξη.
5. Απαιτείται αξιοποίηση της παλαιάς πτέρυγας μετά την ολοκλήρωση της μεταφοράς στη νέα πτέρυγα.
6. Απαιτείται η κάλυψη ή η δημιουργία θέσεων εργασίας τόσο σε ιατρικό όσο και σε νοσηλευτικό και άλλων ειδικοτήτων προσωπικό.

Ιδιωτικές Κλινικές

Ένας ικανοποιητικός αριθμός κλινικών δραστηριοποιείται στο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου.

Οι κατηγορίες κλινικών στις οποίες διακρίνονται είναι: μικτή, γενική (2 κλινικές), παθολογική (μικτή), νευρολογική (ειδική), μαιευτική – γυναικολογική, παθολογική (ειδική), ψυχιατρική – νευρολογική. Το συνολικό δυναμικό κλινών των ιδιωτικών κλινικών του νομού είναι 604 κλίνες. Αυτές, ανάλογα με το τμήμα που εξυπηρετούν διακρίνονται σε: παθολογικές (107 κλίνες, νευρολογικές (183 κλίνες εκ των οποίων οι 60 βρίσκονται στην Αγριά), καρδιολογικές (38 κλίνες), χειρουργικές (20 κλίνες), ψυχιατρικές (229 κλίνες), μαιευτικές (25 κλίνες), ορθοπαιδικές (10 κλίνες), ουρολογικές (10 κλίνες), Ω.Ρ.Λ. (5 κλίνες) και οφθαλμολογικές (5 κλίνες).

Διαγνωστικά Εργαστήρια

Τα διαγνωστικά κέντρα, σύμφωνα με το υπ' αριθμόν 84 Προεδρικό Διάταγμα, ονομάζονται πλέον διαγνωστικά εργαστήρια και είναι χώροι κατάλληλα εξοπλισμένοι και διαρρυθμισμένοι στους οποίους γίνονται δεκτοί ασθενείς για εξέταση αλλά όχι για νοσηλεία (δε διαθέτουν κλίνες).

Στη περιοχή, εκτός από τα διαγνωστικά εργαστήρια των δημοσίων φορέων υγείας (νοσοκομείο, κέντρα υγείας, ΙΚΑ), συναντούμε και πλήθος εργαστηρίων ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Αυτά σύμφωνα με τη νομοθεσία διακρίνονται σε α) εργαστήρια βιολογικών υλικών β) εργαστήρια απεικονίσεων ή ακτινολογικά και γ) εργαστήρια πυρηνικής ιατρικής.

Τα εργαστήρια βιολογικών υλικών διακρίνονται με τη σειρά τους σε κυτταρολογικά, παθολογοανατομικά και μικροβιολογικά. Στο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου υπάρχουν:

- 5 κυτταρολογικά εργαστήρια,
- 2 παθολογοανατομικά και
- 36 μικροβιολογικά.

Εργαστήρια απεικονίσεων – ακτινολογικά υπάρχουν 11 στο σύνολο στο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου. Τέλος εργαστήρια πυρηνικής ιατρικής υπάρχουν μόνο 2 στο δήμο Βόλου.

Γηροκομείο Βόλου

- Μόνιμη περίθαλψη και στέγαση.
- Προσωρινή περίθαλψη και στέγαση, και για το χρονικό διάστημα που θα ζητήσει ο ηλικιωμένος, ή το συγγενικό του περιβάλλον.
- Ψυχική υποστήριξη για την προσαρμογή των ηλικιωμένων στο νέο περιβάλλον διαβίωσής τους και συνεχή παρακολούθηση της ψυχικής τους υγείας από ειδικευμένο προσωπικό, και με τη συνεργασία ειδικών επιστημόνων και υπηρεσιών εκτός Ιδρύματος.
- Κοινωνική εργασία με την οικογένεια των εισερχομένων στο Ίδρυμα ηλικιωμένων, για τη διατήρηση της οικογενειακής συνοχής.
- Περίθαλψη χρονίως πασχόντων ηλικιωμένων ατόμων, ή ατόμων με κινητικά προβλήματα, στους οποίους παρέχονται υπηρεσίες από ειδικευμένο νοσηλευτικό προσωπικό.
- Υπηρεσίες αποκατάστασης - φυσικοθεραπείας, μέσω οργανωμένου τμήματος, οι οποίες αποσκοπούν στην πρόληψη και αποθεραπεία των παθήσεων της τρίτης ηλικίας.
- Ψυχαγωγία και δημιουργική απασχόληση.
- Δημιουργία αυτοδιαχειριζόμενου υπό των ηλικιωμένων εντευκτηρίου (καφενείου), που αποτελεί το σημείο αναφοράς των ηλικιωμένων και των συγγενών τους.
- Δυνατότητα άσκησης των θρησκευτικών και λατρευτικών τους αναγκών στο εκκλησάκι των Αγίων Πάντων, που βρίσκεται εντός των εγκαταστάσεων του Ιδρύματος.
- Επίσης, στους άπορους ηλικιωμένους που διαβιούν στο Ίδρυμα, και δεν έχουν οικογενειακό περιβάλλον, ή το οικογενειακό τους περιβάλλον βρίσκεται αποδεδειγμένα σε μόνιμη, ή προσωρινή κατάσταση ανάγκης, το Ίδρυμα παρέχει οικονομικό βοήθημα για την αντιμετώπιση των τρεχόντων προσωπικών μικροεξόδων τους.
- Στο πλαίσιο της σύγχρονης διαβίωσης στις Μονάδες Φροντίδας Ηλικιωμένων, μέλημα του Διοικητικού Συμβουλίου και των παραγόντων του ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ είναι η δημιουργία συγχρόνων όρων διαβίωσης.

Ορφανοτροφείο Βόλου

- Φιλοξενία παιδιών (αγόρια – κορίτσια) ηλικίας 5-12 ετών διαφόρων κατηγοριών όπως ορφανά, από χωρισμένους γονείς, άπορα κ.α.
- Κατασκευή νέου κτιρίου για στέγαση των παραπάνω, καθώς και νέων φοιτητών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (νέα δραστηριότητα)

Συμπεράσματα

Στο Πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου παρουσιάζεται μια σημαντική συγκέντρωση προσφοράς κοινωνικών υπηρεσιών. Πληθώρα φορέων προσφέρουν υπηρεσίες, αρκετές φορές επικαλύπτοντας η μια την άλλη, αν και σε γενικές γραμμές έχει διαμορφωθεί μια άτυπη

αποδοχή συγκεκριμένων ρόλων μεταξύ των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες προς τους πολίτες.

Ωστόσο, αν και η δραστηριότητα ενός μεγάλου αριθμού φορέων (σύμφωνα με την απογραφή του ΔΟΥΚ του 2003 έφτασαν τους 120 στο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου) και η κινητοποίηση ενός τόσο μεγάλου αριθμού προσώπων στην κατεύθυνση της παροχής υπηρεσιών είναι κάτι παραπάνω από θεμιτή, ενδεχομένως να στερείται της επιθυμητής αποτελεσματικότητας, στον βαθμό που δεν υπάρχει ο απαραίτητος συντονισμός και στρατηγικές συνεργασίας και αλληλοεμπλοκής των επιμέρους δράσεων των επιμέρους φορέων.

Η έλλειψη συντονισμού οδηγεί σε σπατάλη των έτσι και αλλιώς περιορισμένων πόρων σαν αποτέλεσμα της αλληλοεπικάλυψης των δράσεων, καθώς επίσης και στην μείωση της εμπέλειας των παρεχόμενων υπηρεσιών, οι οποίες σε διαφορετική περίπτωση ενδεχομένως να είχαν πιο διευρυμένο και ολοκληρωμένο χαρακτήρα.

Λόγω της προνομιακής του θέσης, ο Δήμος Βόλου, έχει την δυνατότητα και ίσως επιβάλλεται να αναλάβει ένα επιτελικό ρόλο της συνολικής κοινωνικής και προνομιακής δραστηριότητας στην περιοχή.

Η δυνατότητα αυτή αναδεικνύεται από τον μέχρι σήμερα ρόλο που επιτελεί, αλλά και λόγω της εμπειρίας του, η οποία επιβεβαιώνεται μέσω των Δημοτικών Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της υγείας και πρόνοιας. Σε έναν τέτοιο ρόλο ο Δήμος θα μπορούσε να πρωταγωνιστήσει, με τη συμβολή του Δημοτικού Οργανισμού Υγείας και Κοινωνικών Θεμάτων Δ.Ο.Υ.Κ., λόγω της εμπειρίας του φορέα, της στελεχιακής επάρκειας του, αλλά και της αναγνώρισης που απολαμβάνει από άλλους φορείς. Ο Δ.Ο.Υ.Κ. ως Ν.Π.Ι.Δ. μπορεί να παίξει το ρόλο του συντονιστή/ εμπυχωτή ενός ολοκληρωμένου τοπικού δικτύου κοινωνικών δομών και υπηρεσιών (ΕΕΤΑΑ / Μελέτη Αναδιοργάνωσης Οργανισμών και Επιχειρήσεων Δ. Βόλου και Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ.Ο.Υ.Κ.).

1.1.1.3.7 Υποδομές Κατάρτισης

Υποδομές συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού στην πόλη του Βόλου

Την κύρια ευθύνη για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της πόλης, έχουν τα πιστοποιημένα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης (ΚΕΚ) καθώς και τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ). Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται τα πιστοποιημένα κέντρα που δραστηριοποιούνται στο Βόλο.

Πίνακας 12: Πιστοποιημένα ΚΕΚ και ΙΕΚ που δραστηριοποιούνται στο Βόλο

1. Δημοτικός Εκπαιδευτικός Οργανισμός Βόλου (Δ.Ε.Ο.Β)
2. Ινστιτούτο Ανάπτυξης Θεσσαλίας
3. ΚΕΚ Αλληλεγγύη ΜΚΟ της Εκκλησίας της Ελλάδας
4. Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης και Έρευνας της Ν.Α.Μ. (Κ.Ε.Κ.Α.Ν.Α.Μ. Α.Ε.)
5. Κέντρο Έρευνας, Πληροφόρησης και Επιμόρφωσης Θεσσαλίας (Κ.Ε.Κ. Κ.Ε.Π.Ε.Θ.)
6. Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης (Κ.Ε.Κ. Ν.Ε.Λ.Ε.) Βόλου
7. EUROTRAINING ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
8. ΔΙΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ (ΙΒΕΠΕ)

9. Δημόσιο Ι.Ε.Κ. ΒΟΛΟΥ
10. Δημόσιο Ι.Ε.Κ. 2ο ΒΟΛΟΥ
11. Ιδιωτικό ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ Ι.Ε.Κ.
12. Ιδιωτικό ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ (ΔΙΕΚ)

Πηγή: ΕΚΕΠΙΣ, ΟΕΕΚ

Έτσι στη πόλη του Βόλου δραστηριοποιούνται 8 ΚΕΚ και 4 ΙΕΚ. Από αυτά τα ΚΕΚ τέσσερα ανήκουν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (δύο Νομαρχιακά ΚΕΚ και δύο δημοτικά, Βόλου και Ν. Ιωνίας), ενώ υπάρχει και ένα Δημοτικό ΙΕΚ (το οποίο αναφέρεται ως ιδιωτικού χαρακτήρα). Αν συγκρίνουμε το πλήθος των δομών της ΤΑ σε σχέση με το συνολικό αριθμό των ΚΕΚ της ΤΑ καταλαβαίνουμε ότι ο αριθμός αυτός είναι μεγάλος και ουσιαστικά αντικατοπτρίζει την πρόθεση πολλών φορέων της ΤΑ για άσκηση πολιτικής στο πεδίο της απασχόλησης και της ανάπτυξης ανθρωπίνων πόρων, η οποία πολλές φορές στο σύνολο της κρίνεται αναποτελεσματική. Σε επίπεδο αξιολόγησης (από το φορέα πιστοποίησης τους) αλλά και γενικότερα της προστιθέμενης αξίας που δημιουργούν για την περιοχή ξεχωρίζουν δύο δομές, ο **Δημοτικός Εκπαιδευτικός Οργανισμός Βόλου** και η **ΚΕΚΑΝΑΜ ΑΕ**. Οι δύο αυτές δομές δραστηριοποιούνται σε ένα μεγάλο φάσμα πολιτικών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού της πόλης που δεν περιορίζεται στενά στο πεδίο της παροχής συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, με κύριους άξονες την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, στήριξη της επιχειρηματικότητας (ιδιαίτερα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων) και σύνταξη μελετών για την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης σε σχέση με την απασχόληση. Οι δομές αυτές επίσης μαζί με τα ιδιωτικά ΚΕΚ (κυρίως το ΚΕΚ ΚΕΠΕΘ και λιγότερο τη Eurotraining) υλοποιούν το μεγαλύτερο μέρος των προγραμμάτων απασχόλησης που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, στην πόλη του Βόλου. Επίσης το ΙΕΚ του Δήμου Βόλου προσφέρει ειδικότητες που δεν συναντώνται στα Δημόσια (π.χ. σκιτσογράφων, κοσμήματος κλπ) και έχει μια σημαντική δραστηριότητα στον χώρο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

Καταγραφή και αξιολόγηση των προγραμμάτων Απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτιση στην πόλη του Βόλου τα οποία υλοποιήθηκαν κατά την περίοδο 2001 – 2005. (Γ ΚΠΣ)

Για χάρη της ανάλυσης θα εστιάσουμε ξεχωριστά σε κάθε κατηγορία δράσεων με σκοπό την πληρέστερη αποτύπωση των επιπτώσεων που είχαν τα προγράμματα αυτά στην βελτίωση της απασχολησιμότητας και στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

Οι δράσεις αυτές κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- Προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων
- Προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης εργαζομένων
- Κοινωνική πρωτοβουλία EQUAL και άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδοτούμενα από το ΕΚΤ
- Σχέδια ολοκληρωμένων παρεμβάσεων (Τοπικές πρωτοβουλίες για την Απασχόληση, Σχέδια ολοκληρωμένων αστικών παρεμβάσεων)

Κλείνοντας την ενότητα αυτή θα δούμε ποια ακόμη έργα¹ (που αφορούν την ανάπτυξη ανθρωπίνων πόρων) πρόκειται να υλοποιηθούν την περίοδο 2006 – 2008 και πως αυτά δύνανται να επηρεάσουν τις αναπτυξιακές δυνατότητες της πόλης του Βόλου.

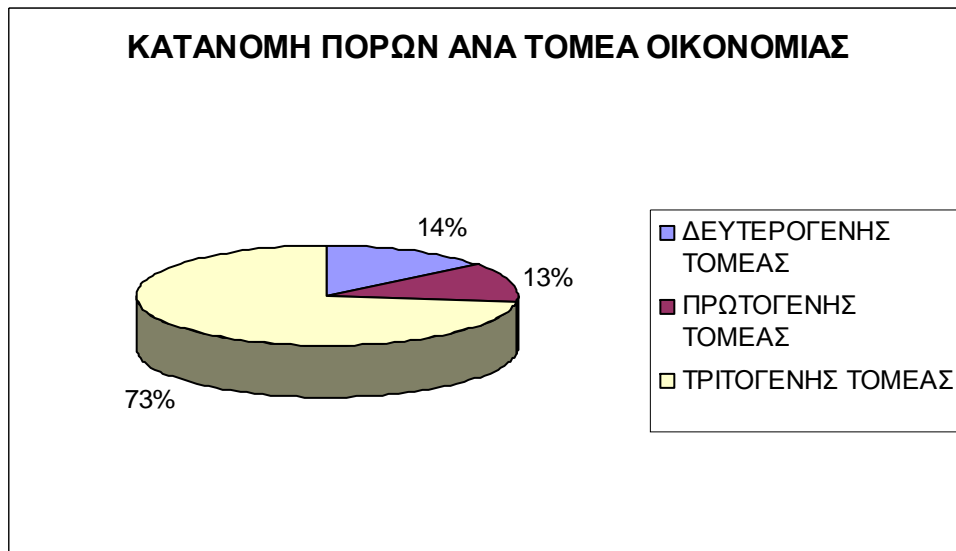
¹ Με δεδομένο ότι τα προγράμματα έχουν ήδη προκηρυχθεί και αναμένεται η έγκρισή τους, δεν έχουμε την δυνατότητα να γνωρίζουμε ποια από αυτά θα αφορούν αμιγώς την πόλη του Βόλου (αφού προκηρύσσονται σε

Προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων

Στην περίοδο 2001 – 2005 υλοποιήθηκαν 156 προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης συνολικού προϋπολογισμού **8.488.360,00 €** που αφορούσαν 2.790 ωφελούμενους άνεργους. Ο αριθμός αυτός των ανέργων καταρτιζόμενων ουσιαστικά **αποτελεί το 35%** του συνολικού αριθμού των ανέργων που ήταν καταγεγραμμένοι στο ΚΠΑ του ΟΑΕΔ Βόλου **το Νοέμβριο του 2005**. Από αυτό προκύπτει ότι καλύπτεται ήδη ένας αριθμός ανέργων χρειάζονται περισσότερα προγράμματα ώστε να καλύπτονται με μεγαλύτερη επάρκεια οι πραγματικές ανάγκες της πόλης. Σε κάθε περίπτωση πάντως η επαγγελματική κατάρτιση παραμένει μια ενεργητική πολιτική αύξησης της απασχόλησης με ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Όσον αφορά στην κατανομή των προγραμμάτων – καταρτιζόμενων ανά τομέα της οικονομίας βλέπουμε (Διαγράμματα 1-5 έως 1-8) σαφή υπεροχή του τριτογενή τομέα των υπηρεσιών ο οποίος απορροφά το 73% των συνολικών χρηματοδοτήσεων και το 83 % του συνόλου των καταρτιζόμενων. Η Πληροφορική αναδεικνύεται ως το πιο δημοφιλές θεματικό πεδίο κατάρτισης (27% του συνολικού ποσοστού χρηματοδότησης) με τα επαγγέλματα Οικονομίας & Διοίκησης να ακολουθούν σε ποσοστό 20%, ενώ έκπληξη αποτελεί το μειωμένο - σχετικά με τις προαναφερόμενες Θεματικές κατηγορίες – ποσοστό των Τουριστικών επαγγελμάτων (ποσοστό 11% του συνόλου των χρηματοδοτήσεων).

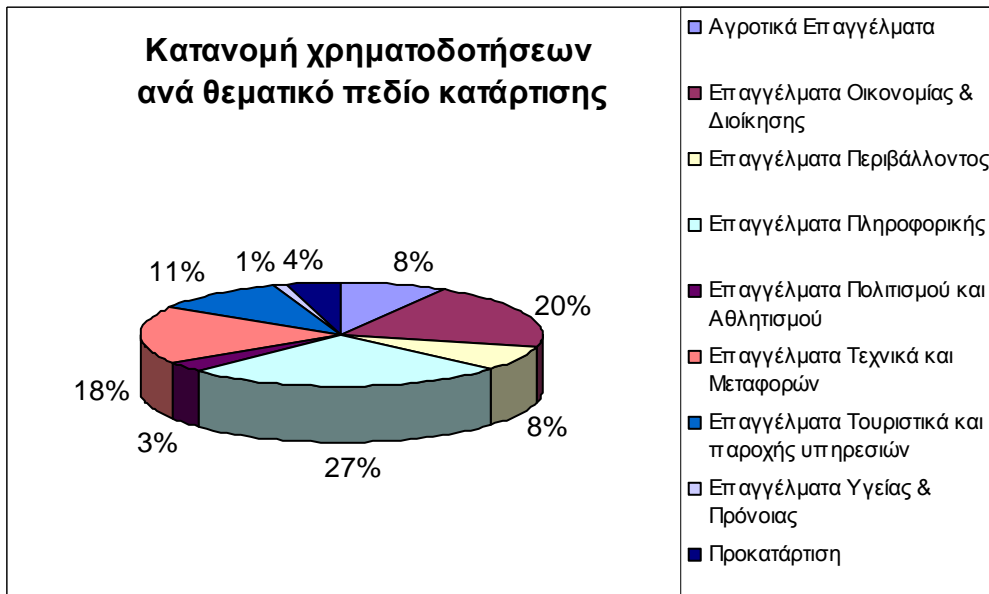
Διάγραμμα 1—5: Δαπάνη κατάρτισης κατά τομέα

Πηγή: Ιδία επεξεργασία με βάση απολογιστικά στοιχεία προγραμμάτων (ΟΑΕΔ, Υπουργείο Απασχόλησης, Υπουργείο Ανάπτυξης, Περιφέρεια Θεσσαλίας, ΕΟΜΜΕΧ).

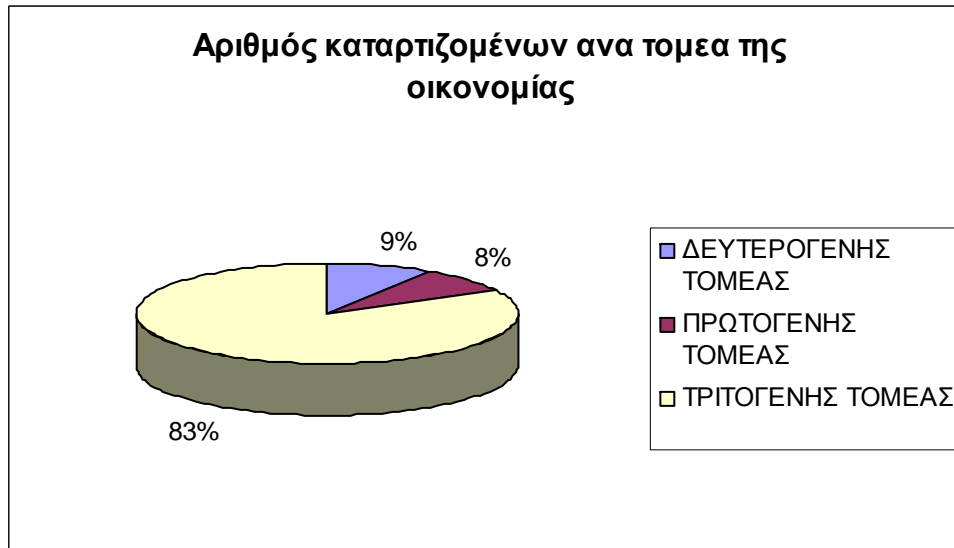
επίπεδο Νομού), ωστόσο με δεδομένο ότι και στην προηγούμενη περίοδο τα περισσότερα προγράμματα εστίαζαν στον πληθυσμό της πόλης θεωρούμε δεδομένο ότι και αυτά στην συντριπτική τους πλειοψηφία θα αφορούν τους κατοίκους του Βόλου.

Διάγραμμα 1—6: Δαπάνη κατάρτισης ανά επαγγελματική κατηγορία

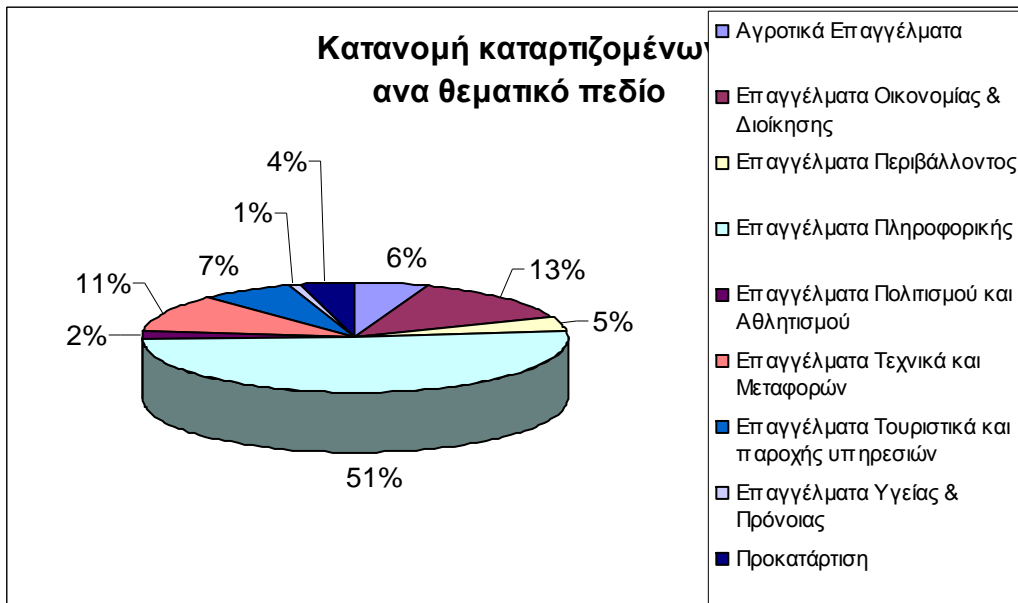
Πηγή: Ιδία επεξεργασία με βάση απολογιστικά στοιχεία προγραμμάτων (ΟΑΕΔ, Υπουργείο Απασχόλησης, Υπουργείο Ανάπτυξης, Περιφέρεια Θεσσαλίας, ΕΟΜΜΕΧ).

Διάγραμμα 1—7: Αριθμός καταρτιζομένων κατά τομέα

Πηγή: Ιδία επεξεργασία με βάση απολογιστικά στοιχεία προγραμμάτων (ΟΑΕΔ, Υπουργείο Απασχόλησης, Υπουργείο Ανάπτυξης, Περιφέρεια Θεσσαλίας, ΕΟΜΜΕΧ).

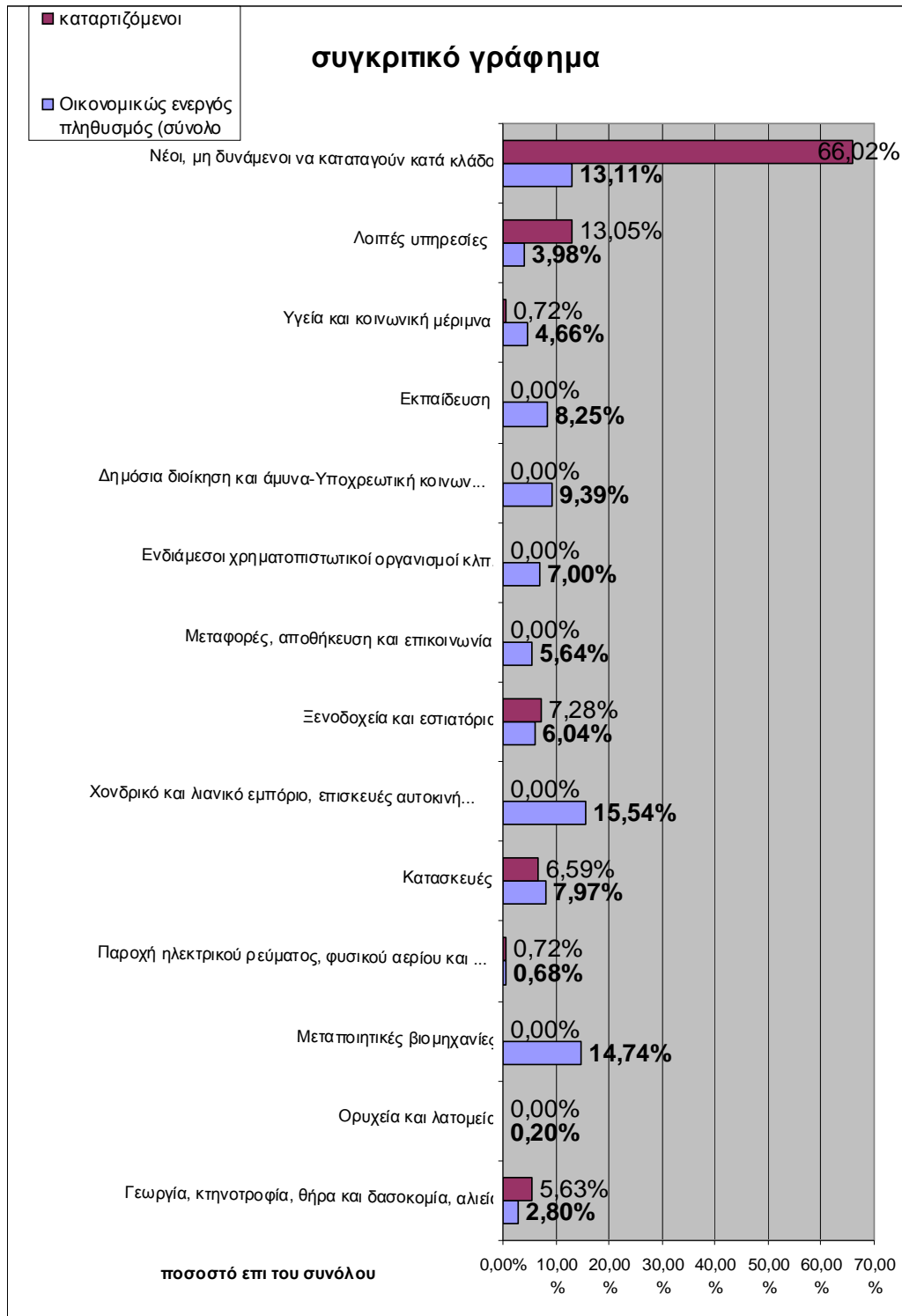
Διάγραμμα 1—8: Αριθμός καταρτιζομένων κατά επαγγελματική κατηγορία

Πηγή: Ίδια επεξεργασία με βάση απολογιστικά στοιχεία προγραμμάτων (ΟΑΕΔ, Υπουργείο Απασχόλησης, Υπουργείο Ανάπτυξης, Περιφέρεια Θεσσαλίας, ΕΟΜΜΕΧ).

Από την ανάλυση καταδεικνύεται επίσης ότι από τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η επαγγελματική κατάρτιση **είναι η πραγματική της σύνδεση με τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς εργασίας**. Έχει παρατηρηθεί ότι οι άνεργοι που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ έχουν ένα συγκεκριμένο επαγγελματικό προφίλ αρκετά διαφορετικό από αυτό που προτείνουν τα προγράμματα. Ωστόσο αυτό δεν αποτελεί πάντοτε πρόβλημα αφού ρόλος της επαγγελματικής κατάρτισης αποτελεί ουσιαστικά η επανακατάρτιση των ανέργων σε νέα δυναμικά επαγγέλματα. Ωστόσο όπως φαίνεται από το συγκριτικό διάγραμμα το βασικότερο πρόβλημα είναι **η μη σύνδεση των προγραμμάτων κατάρτισης με την ήδη υπάρχουσα πραγματικότητα**. Όπως φαίνεται από το παρακάτω διάγραμμα οι θέσεις κατάρτισης δεν παρουσιάζουν αρκετή συνάφεια (συσχέτιση) με την υπάρχουσα κλαδική διάρθρωση της οικονομίας (διάγραμμα 1-9). Εδώ μπορούμε βέβαια να υποστηρίξουμε πως τα επιλεγμένα αντικείμενα κατάρτισης επιλέγονται με βάση την δυναμική τους σε βάθος χρόνου και με βάση μελλοντικές ανάγκες, ωστόσο θεωρείται αβέβαια η αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος που δεν επιτυγχάνει άμεση απορρόφηση στην αγορά εργασίας – με δεδομένο ότι στα περισσότερα επαγγέλματα και κυρίως αυτά που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες οι γνώσεις των καταρτιζομένων μετά από ένα σύντομο χρονικό διάστημα θεωρούνται ξεπερασμένες.

Διάγραμμα 1—9: Χαρακτηριστικά απασχόλησης σε σχέση με χαρακτηριστικά κατάρτισης

Πηγή: Ίδια επεξεργασία με βάση απολογιστικά στοιχεία προγραμμάτων

Άλλη ποιοτική μεταβλητή της επαγγελματικής κατάρτισης στην πόλη του Βόλου είναι το υψηλό ποσοστό συμμετοχής γυναικών στα προγράμματα κατάρτισης.

Αυτό το ποσοστό βρίσκεται σε αντιστοιχία με τον αριθμό των καταγεγραμμένων ανέργων γυναικών στο τοπικό γραφείο του ΟΑΕΔ όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 13: Αριθμός ανέργων κατά φύλο

ΜΑΓΝΗΣΙΑ		
Φύλο	Πλήθος Ανέργων	Ποσοστά
ΑΝΤΡΕΣ	2.065	26,84%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	5.629	73,16%
ΣΥΝΟΛΑ	7.694	100,00%

Πηγή: ΟΑΕΔ, (30/11/2005)

Βέβαια το μεγάλο ποσοστό συμμετοχής γυναικών επιβάλλει την προσαρμογή των προγραμμάτων σε επαγγέλματα που είναι περισσότερο φιλικά προς της απασχόληση των γυναικών. Πράγμα που δεν γίνεται πάντα. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε πρόγραμμα που αφορούσε την κατάρτιση ανέργων στην βιομηχανία (χειρισμό CNC εργαλειομηχανών) στο οποίο οι 14 από τους 17 καταρτιζόμενους ήταν γυναίκες. Αυτό το πρόγραμμα παρά την αρχική πρόθεση των ιδιοκτητών των επιχειρήσεων πρακτικής για απασχόληση καταρτιζόμενων μετά το πέρας της κατάρτισης, ουσιαστικά δεν δημιούργησε καμία θέση απασχόλησης (γεγονός που οφείλεται στον μεγάλο αριθμό συμμετοχής γυναικών)

Στα προγράμματα **προώθηση της απασχόλησης** συμμετέχουν αναλογικά περισσότερες γυναίκες, σε σχέση με τους άντρες. Ωστόσο μόνο ένα μικρό ποσοστό (υπολογίζεται περίπου σε 5 %) του συνόλου των καταρτισθέντων βρίσκουν εργασία.

Από όλα τα παραπάνω φαίνεται πως ουσιαστικά τα προγράμματα κατάρτισης δεν έφεραν τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε σχέση με τον στόχο της απασχόλησης. Ωστόσο πρέπει να επισημάνουμε ότι δεν αμφισβητείται η χρησιμότητα γενικά της επαγγελματικής κατάρτισης αλλά περισσότερο αυτό πρέπει να λειτουργήσει ως μοχλός πίεσης για την δημιουργία και υλοποίηση στο μέλλον καλύτερων ή πιο στοχευμένων στις τοπικές συνθήκες προγραμμάτων κατάρτισης

Προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης εργαζομένων

Στην πόλη υλοποιήθηκαν αρκετά προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης εργαζομένων.

Σε αντίθεση με τα προγράμματα κατάρτισης ανέργων, η πρόσβαση στην δια βίου κατάρτιση των εργαζομένων είναι ομοιόμορφη ανάμεσα στα δύο φύλα.

Ένα ακόμη ποιοτικό χαρακτηριστικό των προγραμμάτων είναι ότι τα περισσότερα από αυτά αφορούν στον τριτογενή τομέα και κυρίως αφορούν αντικείμενα που σχετίζονται με την χρήση Η/Υ σε περιβάλλον γραφείου αλλά και θέματα οργάνωσης και ασφάλειας στους χώρους εργασίας².

² Τα προγράμματα κατάρτισης εργοδοτών σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας άλλωστε ήταν υποχρεωτικά για την πιστοποίηση των εργοδοτών ως τεχνικών ασφάλειας σε μικρές επιχειρήσεις χαμηλής επικινδυνότητας

Σχέδια ολοκληρωμένων παρεμβάσεων

Αυτή την περίοδο υλοποιούνται δύο σημαντικά ολοκληρωμένα προγράμματα στον Δήμο Βόλου³ τα οποία χρηματοδοτούνται από το ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

1. Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Αστικής Ανάπτυξης σε Τοπικές Ζώνες Μικρής Κλίμακας

Το Σχέδιο αφορά την αναβάθμιση των δυτικών συνοικιών του Δήμου Βόλου, Νεάπολης και Παλαιών, με στόχο την οικονομική αναζωογόνηση, την κοινωνική στήριξη και την βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος. Αποτελεί μια ολοκληρωμένη πρόταση αστικών παρεμβάσεων για την περιοχή των Παλαιών και της Νεάπολης, με βάση τους ακόλουθους άξονες

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο και χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) παρουσιάζονται αναλυτικότερα παρακάτω:

- Συμβουλευτική, προϋπολογισμού 128.098 Ευρώ.
- Παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής σε 97 άνεργους της περιοχής.
- Δικτύωση φορέων, προϋπολογισμού 200.000 Ευρώ.
- Δράσεις δημοσιότητας - ευαισθητοποίησης πολιτών και ομάδων στόχου, προϋπολογισμού 303.986 Ευρώ.
- Κατάρτιση, προϋπολογισμού 98.280 Ευρώ.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού με ενέργειες κατάρτισης σε θέματα πολιτιστικά και νέων τεχνολογιών για 24 άτομα.
- Συνοδευτικές Υποστηρικτικές Υπηρεσίες, προϋπολογισμού 79.236 Ευρώ.
- Παροχή Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών σε 45 άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, με στόχο την κοινωνική ενσωμάτωση και επαγγελματική τους ένταξη.
- Ενίσχυση απασχόλησης, προϋπολογισμού 537.180 Ευρώ.
- Προώθηση στην απασχόληση με ενίσχυση από τον ΟΑΕΔ για τη δημιουργία 79 νέων θέσεων απασχόλησης.

Πιο συγκεκριμένα θα εφαρμοστεί συμβουλευτική σταδιοδρομίας για 97 κατοίκους της περιοχής από εξειδικευμένους συμβούλους εργασίας του ΔΕΟΒ, που θα κατευθύνουν ανέργους σε θέσεις βιώσιμης απασχόλησης.

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος της συμβουλευτικής στόχος είναι:

-33 άνεργοι να προωθηθούν σε νέες θέσεις εργασίας. (23 νέες θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης και 10 νέες θέσεις εργασίας μερικής απασχόλησης). Επιχειρήσεις της περιοχής θα επιχορηγηθούν για να προσλάβουν ανέργους σε νέες θέσεις εργασίας.

-26 άνεργοι να προωθηθούν σε θέσεις εργασίας για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας. Η διάρκεια του προγράμματος είναι 9 μήνες και αφορά αποφοίτους δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέχρι 30 ετών.

-20 άνεργοι να προωθηθούν στην αυτοαπασχόληση. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επιχορήγηση ανέργων για την δημιουργία δικής τους μικρής επιχείρησης.

-24 άνεργοι να παρακολουθήσουν 2 προγράμματα κατάρτισης με θέμα τις νέες τεχνολογίες και τον πολιτισμό. Στόχος η ενίσχυση των επαγγελματικών τους προσόντων.

³ Αντίστοιχα προγράμματα υλοποιούνται και στον Δήμο Νέας Ιωνίας. Οι ωφελοόμενοι είναι 71 άτομα για τις αστικές παρεμβάσεις και 65 για τα ΤΓΙΑ, ωστόσο δεν γνωρίζουμε τον ακριβή αριθμό της κατανομής των θέσεων ανά κατηγορία. (ΝΘΕΕ κοκ)

Οι κοινωνικές ομάδες που θα επωφεληθούν άμεσα από το Σχέδιο είναι: άνεργοι 18-60 ετών, ΑΜΕΑ, άτομα μειονεκτικών ή ευπαθών κοινωνικά ομάδων όπως τσιγγάνοι, μέλη μονογονεϊκών οικογενειών, άνεργες γυναίκες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, μακροχρόνια άνεργοι άνω των 45 ετών που προέρχονται από την περιοχή παρέμβασης.

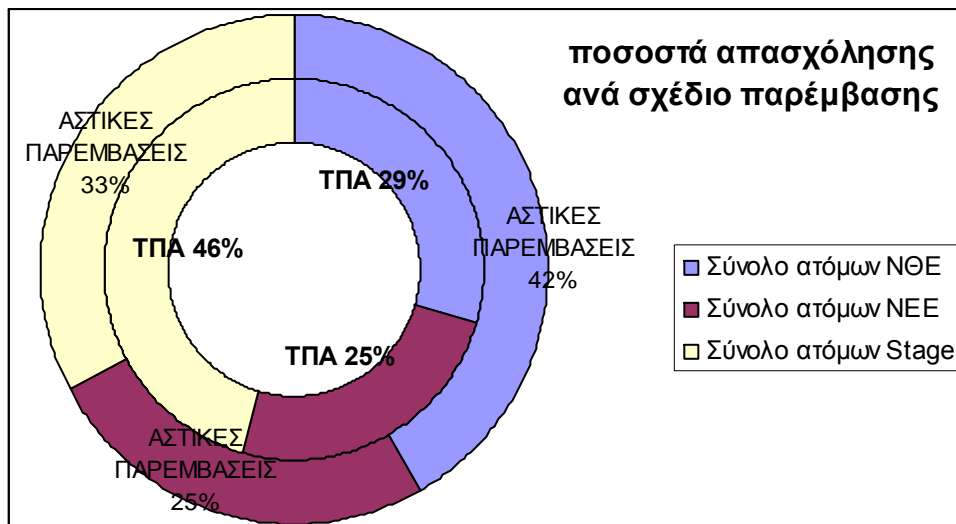
2. Σχέδιο Ολοκληρωμένης Παρέμβασης στα πλαίσια του Μέτρου «Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης» (σχέδιο δράσης διαδρομές απασχόλησης)

Οι βασικοί τομείς παρέμβασης είναι ο τριτογενής τομέας της οικονομίας – Τουρισμός & Εμπόριο στην πλειοψηφία τους (20 & 18 θέσεις εργασίας αντίστοιχα) και ο δευτερογενής τομέας – περίπου 33 θέσεις σύνολο εκ των οποίων 29 θέσεις στο μέταλλο, από τους παραδοσιακούς κλάδους στο Νομό, ο οποίος αντιμετωπίζει πρόβλημα επιβίωσης ενώ δύναται ταυτόχρονα να δώσει πολλές θέσεις εργασίας στην περιοχή.

Το σχέδιο προβλέπει– περί τις 15 θέσεις εργασίας στον κλάδο της κοινωνικής οικονομίας, ενώ ένας σημαντικός αριθμός θέσεων (47) προβλέπεται σε άλλους κλάδους της οικονομίας αριθμός θέσεων προβλέπεται σε άλλα. Οι τομείς παρέμβασης προέκυψαν από συντονισμένη διερεύνηση δύο παραμέτρων:

Συνοπτικά τα δύο σχέδια πρόκειται να δημιουργήσουν τις εξής θέσεις εργασίας

Διάγραμμα 1—10: Ποσοστά απασχόλησης ανά σχέδιο παρέμβασης

Πηγή: Ίδια επεξεργασία με βάση τα στοιχεία των προγραμμάτων

Γενικά αυτά τα προγράμματα πρόκειται να συμβάλουν αποφασιστικά στην απασχόληση αφού άλλωστε την αντιμετωπίζουν ολοκληρωμένα - όπως προδίδει και ο τίτλος - βασισμένα στο τρίπτυχο **συμβουλευτική – κατάρτιση – επιδότηση απασχόλησης**. Ειδικότερα δε για τα προγράμματα STAGE τα οποία δεν έχουν κανένα κόστος για τον εργοδότη τουλάχιστον οι θέσεις αυτής της κατηγορίας αναμένεται να καλυφθούν σε ποσοστό 100%. Σημαντικό πάντως σε κάθε περίπτωση είναι να δούμε μέσω ex-post αξιολόγησης αν αυτά θα

δημιουργήσουν μόνιμες θέσεις εργασίας (δηλαδή και μετά το πέρας της επιδότησης των θέσεων εργασίας).

Κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL

Η κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL είναι ένα σημαντικό εργαλείο κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η κοινοτική πρωτοβουλία EQUAL (όπως άλλωστε και τα περισσότερα Επιχειρησιακά Προγράμματα) είχε δύο κύκλους υλοποίησης. Τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν στο Α΄ κύκλο και εμπλέκουν σε μεγάλο βαθμό φορείς της πόλης. Από αυτά τα έργα την σημαντικότερη επίδραση στην πόλη είχε το έργο «**Ολοκληρωμένο σχέδιο – ανοιχτοί δρόμοι στην Ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας**»⁴. Το έργο αυτό εντάσσεται στο Μέτρο 2.2. και αυτό από μόνο του αποτελούσε μια καινοτομία αφού είναι ουσιαστικά η πρώτη προσπάθεια της προσέγγισης της Κοινωνικής Οικονομίας σε τοπικό επίπεδο. Οι επιπτώσεις του σχεδίου στην απασχόληση και την κοινωνική ενσωμάτωση ήταν αρκετά σύνθετες. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ως σχέδιο που επιχειρεί την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μέσω δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων δεν πέτυχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα⁵. Στο πεδίο όμως των πολιτικών και των μεθοδολογικών εργαλείων (μελέτες, έρευνες κλπ.) η συνεισφορά του σχεδίου ήταν μεγάλη, ενώ η ωρίμανση της εταιρικής σχέσης οδήγησε στην υποβολή και έγκριση στο πλαίσιο του Β΄ κύκλου ενός σχεδίου με τον τίτλο «**Κοινωνική Αμφικτιονία**» στο οποίο θα αναφερθούμε εκτενέστερα παρακάτω. Άλλο σημαντικό σχέδιο με σημαντική τοπική διάσταση ήταν και το έργο «ΔΙΚΤΥΟ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ». Στα πλαίσια αυτού του έργου συντάχθηκε ένα τοπικό σχέδιο δράσης για την απασχόληση το οποίο θα δώσει το στρατηγικό πλαίσιο, στο οποίο θα κινηθεί κάθε νέα πρωτοβουλία για την απασχόληση σε επίπεδο τοπικό. Την ανάληψη της ευθύνης εκπόνησης του ΤΣΔΑ είχε για τον Δήμο Βόλου ο ΔΕΟΒ⁶.

Όσον αφορά τα σχέδια του Β΄ κύκλου της ΚΠ EQUAL βλέπουμε μια στροφή στην Κοινωνική Οικονομία στο μέτρο που τρία από τα 10 συνολικά που εγκρίθηκαν για το Μέτρο 2.2. αν και εθνικής εμβέλειας έχουν σημαντική τοπική διάσταση, ενώ τα δύο συντονίζονται και από τοπικούς εταίρους (από το ΚΕΚΑΝΑΜ και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας). Τα έργα αυτά υλοποιούνται αυτή την περίοδο (βρίσκονται ήδη στην φάση έγκρισης των αναλυτικών σχεδίων δράσης τους) οπότε δεν είμαστε σε θέση να αξιολογήσουμε τις όποιες αναπτυξιακές ή κοινωνικές τους επιπτώσεις.

Προγράμματα κατάρτισης περίοδος 2006 – 2008⁷

Για την περίοδο 2006 – 2008 έχουν προκηρυχθεί και θα υλοποιηθούν για την Μαγνησία 45 προγράμματα κατάρτισης συνολικού προϋπολογισμού 3.134.744,02 €, που αφορούν 946

⁴ Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι τον συγκεκριμένο σχέδιο ήταν από τα ελάχιστα σχέδια του Α΄ κύκλου με τοπική διάσταση αφού όλοι οι εταίροι ης Αναπτυξιακής Σύμπραξης προέρχονταν ή δραστηριοποιούνταν στο Νομό Μαγνησίας

⁵ Ουσιαστικά τα περισσότερα σχέδια του Α΄ κύκλου του Μέρους 2.2. απέτυχαν να δημιουργήσουν νέα θέσεις απασχόλησης. Βασική αιτία ήταν δε η απουσία του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για την Κοινωνική Οικονομία καθώς και η απουσία κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων προσαρμοσμένα στις ανάγκες των κοινωνικών επιχειρήσεων

⁶ Το ΤΣΔΑ του Δήμου Βόλο είναι διαθέσιμο για μεταφόρτωση στη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.deov.gr/pdf/research/2004tsda.pdf>

⁷ Στην ανάλυση των προγραμμάτων που αφορούν την περίοδο 2006 – 2008 σκόπιμα δεν συμπεριλάβαμε τα προγράμματα κατάρτισης του έργου: «ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ Β ΦΑΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ 5.1 (ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ)». Ο κύριος λόγος είναι ότι αν και έχουν ανακοινωθεί τα αποτελέσματα της Γνωμοδοτικής Επιτροπής (Ενδιάμεσο Αποτέλεσμα), εκκρεμεί αίτηση ασφαλιστικών μέτρων κατά της Περιφέρειας Θεσσαλίας με αποτέλεσμα λόγω και των στενών χρονικών περιθωρίων την ακύρωση του διαγωνισμού.

ωφελομένους άνεργους διάφορων εκπαιδευτικών επιπέδων. Μία πρώτη ανάγνωση του πίνακα δείχνει την σαφή κατεύθυνση του μεγαλύτερου μέρους των προγραμμάτων στο θεματικό πεδίο «Επαγγέλματα πληροφορικής». Επίσης ένα ποιοτικό χαρακτηριστικό των προγραμμάτων πληροφορικής είναι η πιστοποίηση των προσόντων των καταρτιζομένων ως τμήμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας⁸.

Κοινωνική συνοχή – υποστηρικτικές υπηρεσίες

Στον τομέα της **Κοινωνικής συνοχής**, έχει υπάρξει μια σαφής προσπάθεια από τη μια στήριξης της απασχολησιμότητας των ευπαθών ομάδων και από την άλλη ενίσχυσης τόσο του εισοδήματος των ευπαθών ομάδων όσο και των παροχών υπηρεσιών προς αυτές. Έτσι, ενισχύθηκε η δημιουργία του Δικτύου Κοινωνικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών που υλοποιείται από τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και των δομών Κοινωνικής Φροντίδας με σκοπό κυρίως την πρόληψη εμφάνισης φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού.

Επιπλέον, υλοποιούνται δράσεις εξατομικευμένης προσέγγισης, επιδοματικών πολιτικών και παροχής εξατομικευμένων υπηρεσιών για συγκεκριμένες ομάδες ανθρώπων, όπως, μεταξύ άλλων, τα Άτομα με Αναπηρία, οι παλιννοστούντες, οι πρόσφυγες, οι αιτούντες άσυλο, οι Έλληνες τσιγγάνοι, οι εξαρτημένοι, οι φυλακισμένοι, τα θύματα του trafficking κ.λπ.

Τα προγράμματα και οι δομές που χρηματοδοτήθηκαν στα πλαίσια του Γ' ΚΠΣ για χάρη της ανάλυσης ομαδοποιήθηκαν στα προγράμματα⁹ που αφορούν στον Δήμο Βόλου και σε αυτά που αφορούν στο Δήμο Νέας Ιωνίας.

Και στους δύο μεγάλους Δήμους του ΠΣ υλοποιείται ένας μεγάλος αριθμός έργων με κύριο στόχο την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Ενδιαφέρον παρουσιάζει να σταθούμε στα εξής:

Τόσο στον Δήμο Βόλου, όσο και στον Δήμο Νέας Ιωνίας υλοποιείται ένας μεγάλος αριθμός προγραμμάτων μέσω των αντίστοιχων οργανισμών τα οποία **χρηματοδοτούνται απευθείας από την Κοινότητα**. Γενικά αυτά τα προγράμματα δημιουργούν πολλαπλασιαστική αξία (κοινωνική και οικονομική) για την πόλη με δεδομένο ότι αφορούν χρηματοδοτήσεις εκτός του ΚΠΣ, άρα οικονομικούς πόρους που εκταμιεύονται για το όφελος της πόλης πέρα από τα όποια αντίστοιχα εθνικά επιχειρησιακά προγράμματα.¹⁰ Επιπλέον τα προγράμματα αυτά δίνουν την δυνατότητα μεταφοράς τεχνογνωσίας – μέσω των διακρατικών συνεργασιών - και ανταλλαγής καλών πρακτικών σε θέματα αντιμετώπισης φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού. Με βάση αυτές τις συνιστώσες θεωρούμε ότι η διεκδίκηση (στα πλαίσια της υποβολής προτάσεων από φορείς της πόλης) περισσότερων τέτοιων απευθείας χρηματοδοτούμενων ευρωπαϊκών προγραμμάτων για την πόλη του Βόλου, πρέπει να αποτελεί βασική πολιτική για την επίτευξη μεγαλύτερου βαθμού κοινωνικής ενσωμάτωσης.

---

⁸ Η πιστοποίηση γίνεται από φορείς πιστοποίησης όπως η ECDL, Vellum κοκ. Και στον προηγούμενο βέβαια κύκλο των προκηρύξεων της Κοινωνίας της Πληροφορίας υπήρχε η πιστοποίηση ωστόσο για τα έργα της πρώτης περιόδου δεν ήταν υποχρεωτική. Η πιστοποίηση γενικά ως διαδικασία αναμένεται να είναι κυρίαρχο χαρακτηριστικό και των προγραμμάτων κατάρτισης της επόμενης προγραμματικής περιόδου (Δ' ΚΠΣ) και θα επεκταθεί και σε άλλα θεματικά πεδία

⁹ Προγράμματα κοινωνικής μέριμνας όπως το «Βοήθεια στο σπίτι» υλοποιούν και οι άλλοι Δήμοι του Πολεοδομικού συγκροτήματος ωστόσο δεν υπάρχουν στοιχεία για το ύψος των χρηματοδοτήσεων αυτών των προγραμμάτων όσο και για τον αριθμό των ωφελομένων.

¹⁰ Αυτό βέβαια ισχύει και για την περίπτωση των κοινοτικών πρωτοβουλιών αλλά και των υπολοίπων Ευρωπαϊκών προγραμμάτων

Και στους δύο μεγαλύτερους Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος υλοποιείται μια σειρά από πολύ μεγάλα προγράμματα κοινωνικών υποδομών με μεγαλύτερη σπουδαιότητας των προγραμμάτων «Βοήθεια στο σπίτι» και παροχή «ΣΥΥ». Σαν μια πρώτη ανάγνωση της κατανομής των προγραμμάτων ανά ωφελούμενους μπορούμε να πούμε ότι παρέχονται σημαντικές υπηρεσίες, που όμως πρέπει να ενισχυθούν και να συμπεριλάβουν ακόμη περισσότερους. Π.χ το πρόγραμμα «Βοήθειας στο σπίτι» που για την Ν. Ιωνία (β' κύκλος) αφορά 75 ηλικιωμένους, ενήλικες ΑμεΑ, κ.ά. / έτος, μπορεί να επεκταθεί ακόμη περισσότερο. Και αυτό αφορά το σύνολο των προγραμμάτων. Εδώ πρέπει να επισημάνουμε ίσως και το πιο σημαντικό ότι δηλαδή τα προγράμματα αυτά πέρα από τις προφανείς θετικές επιδράσεις τους στο κοινωνικό σύνολο παρουσιάζουν και ορισμένα προβλήματα με κυριότερο αυτό της αβέβαιης μελλοντικής χρηματοδότησης η οποία σε συνδυασμό με την μετατροπή των συμβάσεων σε αορίστου χρόνου μεγάλου αριθμού των εργαζομένων – μέσω του ΠΔ 164/2004 – **δημιουργεί οικονομική δυσπραγία των Δήμων**. Και εδώ κλείνουμε με αυτό που θεωρούμε το μεγαλύτερο πρόβλημα γενικά των προγραμμάτων. Οι κοινοτικοί και εθνικοί πόροι είναι χρήσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία τοπικών επιλογών και πολιτικών – οι οποίες υλοποιούνται κυρίως μέσω των δημοτικών επιχειρήσεων. Ωστόσο σε κάθε περίπτωση πρέπει να αντιμετωπίζονται με την λογική των έκτακτων πόρων και όχι να υποκαθιστούν τις όποιες δεσμεύσεις των Δήμων που έχουν αναλάβει – η πρόκειται να αναλάβουν - μέσω του τακτικού τους προϋπολογισμού απέναντι στους πολίτες.

Συμπεράσματα

Οι τοπικές κοινωνίες μέσω εταιρικών σχημάτων που περιλαμβάνουν Τοπική αυτοδιοίκηση, επιμελητήρια και ενώσεις επαγγελματιοβιοτεχνών, συνδικαλιστικούς φορείς και εργατικά κέντρα, συνομοσπονδίες ευπαθών κοινωνικών ομάδων, Πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, ΜΚΟ κλπ. μπορούν να επιτύχουν αρκετά ικανοποιητικά αποτελέσματα σε σχέση με την επίτευξη μεγαλύτερων επιπέδων κοινωνικής συνοχής αλλά και την βελτίωση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της πόλης.

Η θεσμική πυκνότητα των φορέων σε σχέση με την παροχή συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης αλλά και γενικότερα την παροχή υπηρεσιών κοινωνικού σκοπού δημιουργεί ένα ανθρώπινο δυναμικό στελεχών εξειδικευμένων σε θέματα κοινωνικού χαρακτήρα και αυτό κρίνεται θετικό για την πόλη και την ανάπτυξη της. Ωστόσο σε επίπεδο αποτελεσματικότητας, οικονομικής βιωσιμότητας και προστιθέμενης αξίας στη πόλη θα μπορούσε να επιτευχθεί μια διαφορετική κατάσταση (είτε μέσω συγχωνεύσεων ομοειδών επιχειρήσεων και την δημιουργία ΑΕ, είτε μέσω ενεργειών ουσιαστικής δικτύωσης και δημιουργίας εταιρικών σχημάτων και τυποποίησης των υπηρεσιών (partnerships, social franchising, δημιουργία brand name, ISO, clusters).

1.1.1.4 Οικονομικά χαρακτηριστικά

1.1.1.4.1 Εισαγωγή

Τα τελευταία 20-30 χρόνια αποτελούν μια περίοδο σημαντικών αναπροσαρμογών στη δομή και οργάνωση των αστικών οικονομιών κατά τη διάρκεια της οποίας μια σειρά σημαντικών κλάδων και μεθόδων παραγωγής έχουν υποχωρήσει παραχωρώντας τη θέση τους σε νέα προϊόντα και παραγωγικές διαδικασίες (Coffey and Bailly 1996, Arvanitidis and Petrakos 2005). Σε ένα τέτοιο πλαίσιο γίνεται αντιληπτό ότι οι πόλεις υπόκεινται σε μια διαδικασία εξέλιξης που ενσωματώνει τόσο στοιχεία δημιουργίας όσο και στοιχεία καταστροφής, τις αιτίες και τα αποτελέσματα των οποίων οι ενδιαφερόμενοι οφείλουν να διαγνώσουν και να αντιμετωπίσουν εγκαίρως (Οικονόμου και Πετράκος 1999).

Το κομμάτι αυτό του κεφαλαίου μελετά την διάρθρωση της οικονομίας του Βόλου. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζει τη διαχρονική εξέλιξη και την υφιστάμενη κατάσταση αναφορικά με την τομεακή και κλαδική διάρθρωση του ΑΕΠ και της απασχόλησης στο Π.Σ. Βόλου, ή τη Μαγνησία όταν στοιχεία για το Βόλο δεν είναι διαθέσιμα, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα της Θεσσαλίας και Ελλάδας, για να καταλήξει σε μια σειρά από συμπεράσματα για τα ισχυρά και αδύνατα σημεία της πόλης αλλά και τις ευκαιρίες και απειλές που αυτή αντιμετωπίζει.

1.1.1.4.2 Τομεακή διάρθρωση

Η παραγωγική διάρθρωση καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τις αναπτυξιακές προοπτικές ενός τόπου καθώς η σημασία του κάθε τομέα διαφοροποιείται ανάλογα με τη φάση της ανάπτυξης. Αν και η ύπαρξη όλων των τομέων κρίνεται απαραίτητη για τις σύγχρονες οικονομίες, οι πλέον ανεπτυγμένες είναι αυτές οι οποίες έχουν ξεφύγει από την κυριαρχία του πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία), και στηρίζονται στην ανάπτυξη του δευτερογενή (ενέργεια, μεταποίηση, κατασκευές) και, ιδιαίτερα, του τριτογενή τομέα παραγωγής (εμπόριο, υπηρεσίες, τουρισμός). Στον Πίνακα 14 που ακολουθεί, ακτινογραφείται το παραγωγικό προφίλ της περιοχής, ως προς την τομεακή διάρθρωση του ΑΕΠ, διαχρονικά και συγκριτικά με τις ευρύτερες χωρικές ενότητες (περιφέρεια και χώρα). Παρατηρούμε ότι η Μαγνησία εξελίσσεται σε μια οικονομία παροχής υπηρεσιών, καθώς διαχρονικά αυξάνεται η συμμετοχή του τριτογενή τομέα στη διαμόρφωση του ΑΕΠ ενώ συρρικνώνεται η συμμετοχή του δευτερογενούς και του πρωτογενούς τομέα. Έτσι, το 2001, ο πρωτογενής τομέας συμμετέχει στη διαμόρφωση του ΑΕΠ μόνο κατά 9,89%, ο δευτερογενής συμμετέχει κατά 28,24% και ο τριτογενής, ο οποίος είναι σημαντικά μεγαλύτερος, κυριαρχεί στην οικονομία με ποσοστό 61,87%. Είναι επίσης ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε ότι ο τριτογενής τομέας στη Μαγνησία έχει, συγκριτικά με τις άλλες χωρικές ενότητες, σταθερά μικρότερη συμμετοχή στο ΑΕΠ της περιοχής. Σε αντίθεση, η σχετική βαρύτητα του δευτερογενή τομέα στο νομό είναι μεγαλύτερη από αυτή της χώρας και της περιφέρειας, γεγονός που υποδηλώνει ότι η Μαγνησία εξακολουθεί να είναι μια από τις λίγες περιοχές της χώρας με σχετική εξειδίκευση στην μεταποίηση.

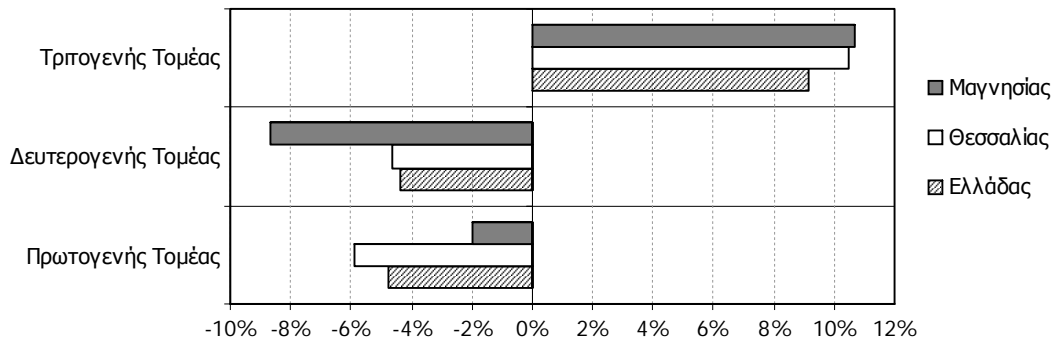
Πίνακας 14: Τομεακή διάρθρωση του ΑΕΠ

	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας	
ποσοστό συμμετοχής				
1981	Ελλάδας	14,83%	31,34%	53,83%
	Θεσσαλίας	25,30%	28,74%	45,96%
	Μαγνησίας	14,29%	41,68%	44,03%
1991	Ελλάδας	11,72%	27,02%	61,25%
	Θεσσαλίας	21,67%	26,32%	52,01%
	Μαγνησίας	11,89%	36,93%	51,18%
2001	Ελλάδας	6,98%	22,64%	70,38%
	Θεσσαλίας	15,81%	21,68%	62,51%
	Μαγνησίας	9,89%	28,24%	61,87%
ποσοστό μεταβολής (1991-2001)				
	Ελλάδας	-4,74%	-4,38%	9,13%
	Θεσσαλίας	-5,86%	-4,64%	10,50%
	Μαγνησίας	-2,00%	-8,69%	10,69%

Πηγή: EUROSTAT (2004) - ίδια επεξεργασία

Επιπρόσθετα, οι μεταβολές στην τομεακή σύνθεση του ΑΕΠ (Διάγραμμα 1-11) επιβεβαιώνουν τις παραπάνω γενικές τάσεις. Στην περίοδο 1991-2001, τα ποσοστά του πρωτογενούς και του δευτερογενούς τομέα παραγωγής μειώθηκαν και στις τρεις χωρικές ενότητες, προς όφελος των αντίστοιχων του τριτογενούς. Η μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στο δευτερογενή τομέα του νομού Μαγνησίας, αν και εξακολουθεί να εμφανίζει το μεγαλύτερο σχετικό μέγεθος. Η μείωση αυτή αντικατοπτρίζει εμμέσως το σφοδρό κύμα αποβιομηχάνισης της δεκαετίας του '90. Παράλληλα, στη Μαγνησία παρατηρείται και η μεγαλύτερη αύξηση στον τριτογενή τομέα, σε σχέση με τις άλλες ενότητες, ενδεικτική της στροφής του νομού στον τριτογενή τομέα παραγωγής.

Διάγραμμα 1—11: Μεταβολή της συμμετοχής στο ΑΕΠ των τομέων παραγωγής (1991-2001)

Πηγή: EUROSTAT (2004) - ίδια επεξεργασία

Συμπερασματικά, η παραπάνω συνοπτική παρουσίαση της τομεακής σύνθεσης του ΑΕΠ εμφανίζει την εξής ενδιαφέρουσα εικόνα: Πρώτον, το βασικό χαρακτηριστικό της πρόσφατης περιόδου είναι η τριτογενοποίηση της οικονομίας, τόσο σε εθνικό, όσο και σε τοπικό επίπεδο. Δεύτερον, σε μια χώρα που εξειδικεύεται σε υπηρεσίες και σε μια περιφέρεια με σχετική εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα υπάρχει ένας νομός με σχετική εξειδίκευση (δηλαδή ποσοστά συμμετοχής στο ΑΕΠ σαφώς ψηλότερα από το μέσο όρο της χώρας) στο δευτερογενή τομέα και ειδικότερα στη μεταποίηση. Τρίτον, την εξειδίκευση αυτή η Μαγνησία τη διατήρησε παρά το πρόσφατο κύμα αποβιομηχάνισης το οποίο την έπληξε.

Εξίσου ενδιαφέρουσα και σημαντική με την ανάλυση των διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της παραγωγής, είναι και η αντίστοιχη ανάλυση της απασχόλησης. Ο Πίνακας 15 σκιαγραφεί το προφίλ της απασχόλησης του Π.Σ. Βόλου και του νομού Μαγνησίας σε επίπεδο τομέων, διαχρονικά και συγκριτικά με την περιφέρεια Θεσσαλίας και τη χώρα συνολικά. Παρατηρούμε ότι οι τάσεις τριτογενοποίησης και συρρίκνωσης της βιομηχανίας και στις τρεις χωρικές ενότητες, όπως περιγράφηκαν πιο πάνω στη διάρθρωση του ΑΕΠ, επιβεβαιώνονται και σε όρους απασχόλησης. Θα μπορούσε όμως κανείς να πει ότι οι μεταβολές στην απασχόληση είναι πιο μικρές και οι αλλαγές λιγότερο ταχείες (βλέπε Διάγραμμα 1-12). Τρία σημεία αξίζει να τονιστούν. Πρώτον, ένα μεγάλο ποσοστό απασχόλησης της περιφέρειας αφορά τον πρωτογενή τομέα, το οποίο είναι σαφώς μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό του περιφερειακού ΑΕΠ. Αυτό υποδηλώνει, όπως θα δούμε παρακάτω, ότι ο πρωτογενής τομέας της Θεσσαλίας χαρακτηρίζεται από χαμηλή, σε σχέση με τους άλλους δύο τομείς, παραγωγικότητα. Δεύτερον, τόσο η Μαγνησία όσο και το Π.Σ. Βόλου παρουσιάζουν μεγάλη συμμετοχή της απασχόλησης στο δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα. Στο βαθμό που ο τύπος της απασχόλησης συνδέεται με το επίπεδο ανάπτυξης, θα λέγαμε ότι η τομεακή σύνθεση του νομού και της πόλης υποδηλώνει ένα παραγωγικό σύστημα το οποίο βρίσκεται σε πιο προωθημένη φάση ανάπτυξης σε σχέση με την υπόλοιπη Θεσσαλία. Τρίτον, όπως ήταν αναμενόμενο για ένα αστικό κέντρο αυτής της τάξης, ο Βόλος παρουσιάζει πολύ μικρή συμμετοχή της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, και τη μεγαλύτερη συμμετοχή, συγκριτικά με τις άλλες χωρικές ενότητες, στον τριτογενή αλλά και στον δευτερογενή.

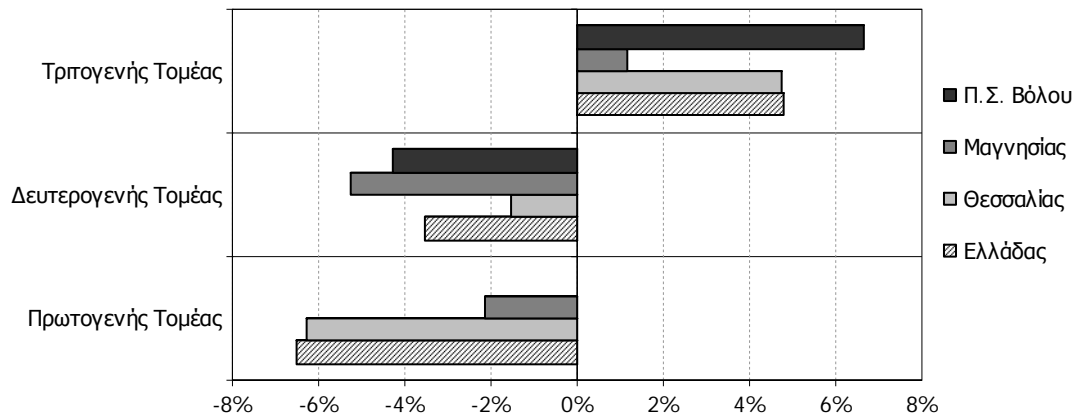
Πίνακας 15: Τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης

	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας	
	ποσοστό συμμετοχής			
1991	Ελλάδα	20,97%	25,27%	53,76%
	Θεσσαλίας	34,23%	20,96%	44,81%
	Μαγνησίας	18,59%	27,94%	53,46%
	Π.Σ. Βόλου	3,93%	29,32%	57,58%
2001	Ελλάδα	14,42%	21,74%	58,56%
	Θεσσαλίας	27,93%	19,42%	49,56%
	Μαγνησίας	16,47%	22,68%	54,61%
	Π.Σ. Βόλου	3,92%	25,03%	64,24%
	ποσοστό μεταβολής (1991-2001)			
	Ελλάδα	-6,55%	-3,53%	4,80%
	Θεσσαλίας	-6,30%	-1,54%	4,75%
	Μαγνησίας	-2,12%	-5,26%	1,15%
	Π.Σ. Βόλου	-0,01%	-4,29%	6,66%

Πηγή: ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Το Διάγραμμα 1-12 παρουσιάζει τις μεταβολές απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής για τις τέσσερις χωρικές ενότητες που εξετάζουμε. Παρατηρούμε ελάχιστη και σχετικά μικρή μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα στο Π.Σ. Βόλου και τη Μαγνησία αντίστοιχα, αλλά σημαντικές μειώσεις της απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα, κάτι που αντικατοπτρίζει το γεγονός της αποβιομηχάνισης που υφίστανται και οι δύο αυτές χωρικές ενότητες. Σε αντίθεση όμως με τη Μαγνησία ο Βόλος φαίνεται να ισοσταθμίζει τη μείωση της βιομηχανικής απασχόλησης σε μια σημαντική αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα.

Διάγραμμα 1—12: Μεταβολή απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής (1991-2001)

Πηγή: ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Η τομεακή ανάλυση του παραγόμενου προϊόντος και της απασχόλησης προσφέρει, εμμέσως, σημαντικές πληροφορίες αναφορικά με το επίπεδο της παραγωγικότητας τομεακά. Η παραγωγικότητα είναι το αποτέλεσμα του λόγου του ΑΕΠ το οποίο παράγεται σε μια οικονομία προς τον αριθμό των απασχολουμένων οι οποίοι συμμετέχουν στην παραγωγή του και αποτελεί δείκτη αποτελεσματικότητάς της. Ο Πίνακας 16 παρουσιάζει τα επίπεδα της τομεακής παραγωγικότητας του νομού Μαγνησίας, σε σύγκριση με την περιφέρεια Θεσσαλίας και τη χώρα, για τα έτη 1991 και 2001, ενώ οι μεταβολές στην παραγωγικότητα της περιόδου 1991-2001 απεικονίζονται στο Διάγραμμα 1-13. Οι τιμές της παραγωγικότητας είναι σταθερές για το έτος 1995 και είναι εκπεφρασμένες σε ευρώ. Τα στοιχεία φανερώνουν ότι και για τα δύο έτη υπό ανάλυση, η Μαγνησία εμφανίζει την υψηλότερη παραγωγικότητα στον πρωτογενή και στο δευτερογενή τομέα παραγωγής σε σχέση με τα αντίστοιχα της Θεσσαλίας και της Ελλάδας. Αντιθέτως η παραγωγικότητα του νομού παρουσιάζεται χαμηλότερη στον τριτογενή τομέα σε σύγκριση με την περιφέρεια και τον εθνικό μέσο όρο. Η παραγωγικότητα του νομού αυξάνεται διαχρονικά και στους τρεις τομείς παραγωγής με αυτή του δευτερογενούς να είναι υψηλότερη. Οι μεταβολές της παραγωγικότητας για την περίοδο 1991-2001 παρουσιάζουν αύξηση και στους τρεις τομείς παραγωγής ωστόσο αυτή του δευτερογενούς είναι εξαιρετικά περιορισμένη και στις τρεις χωρικές ενότητες (Διάγραμμα 13). Σε σχέση με τη χώρα αλλά και την περιφέρεια, η μεταβολή της παραγωγικότητας στη Μαγνησία εμφανίζεται αυξημένη και στους τρεις τομείς.

Πίνακας 16: Επίπεδα παραγωγικότητας

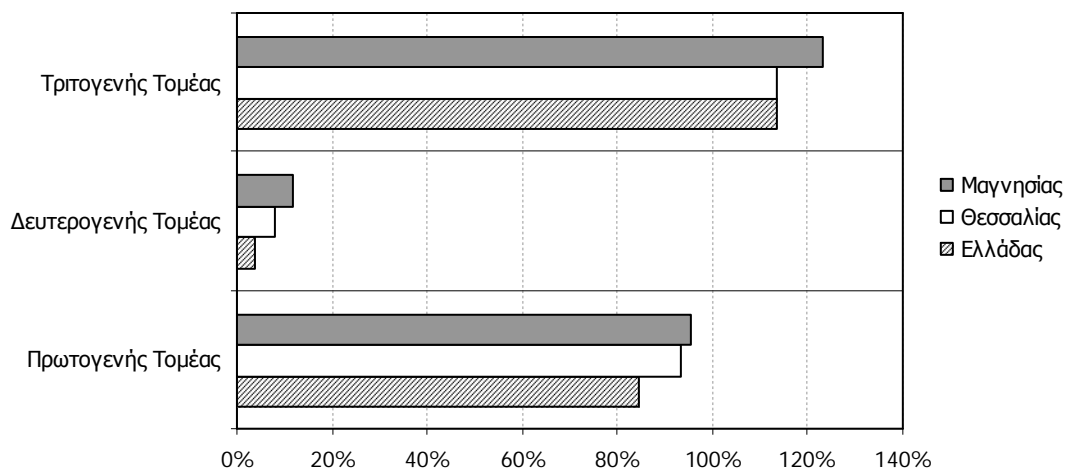
επίπεδα παραγωγικότητας				
	Πρωτογενή Τομέα	Δευτερογενή Τομέα	Τριτογενή Τομέα	
1991	Ελλάδας	2.444	7.601	4.467
	Θεσσαλίας	2.641	8.488	4.232
	Μαγνησίας	2.969	10.461	3.969
2001	Ελλάδας	4.510	7.889	9.531
	Θεσσαλίας	5.104	9.155	9.029
	Μαγνησίας	5.798	11.686	8.850

μεταβολή παραγωγικότητας			
2001-1991	Πρωτογενή Τομέα	Δευτερογενή Τομέα	Τριτογενή Τομέα
Ελλάδας	2.066	288	5.064
Θεσσαλίας	2.463	667	4.797
Μαγνησίας	2.829	1.225	4.881

Πηγή: ΣΣΑΜ (2005) - ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—13: Μεταβολή παραγωγικότητας

Πηγή: ΣΣΑΜ (2005) - ίδια επεξεργασία

1.1.1.4.3 Κλαδική διάρθρωση

Η κλαδική διάρθρωση της οικονομίας και η εξέλιξή της αντικατοπτρίζονται στον αριθμό και το είδος των επιχειρήσεων που αναπτύσσονται χρόνο με το χρόνο. Ο Πίνακας 17 παραθέτει στοιχεία δημιουργίας και διακοπής επιχειρήσεων στη Μαγνησία όπως αυτά καταγράφονται από το Επιμελητήριο κατά την τελευταία δεκαετία. Με μια πρώτη ματιά παρατηρούμε ένα σαφές προβάδισμα δημιουργίας επιχειρήσεων του επαγγελματικού τμήματος, το οποίο αντιπροσωπεύει πάνω από το 60% του συνόλου των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων στην περιοχή, ενώ ακολουθούν το εμπορικό και το βιοτεχνικό τμήμα. Παρά το μικρό του συγκριτικά μέγεθος (τόσο σε απόλυτη όσο και σχετική -ποσοστό επί του συνόλου- τιμή), κάτι το οποίο σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την κατηγοριοποίηση που έχει ακολουθήσει το Επιμελητήριο¹¹, το τουριστικό τμήμα είναι αυτό που γνωρίζει το μεγαλύτερο ρυθμό αύξησης στην δεκαετία (περίπου 386%), κάτι που είναι ενδεικτικό της δυναμικότητας του κλάδου (Διάγραμμα 1-14). Ακολουθούν το εμπορικό και το επαγγελματικό τμήμα, που και αυτά γνωρίζουν σημαντικές αυξήσεις (αν και όχι της τάξης του τουριστικού). Τέλος, αν και συγκριτικά μικρότερη, αξιοσημείωτη είναι η δυναμική που φαίνεται να παρουσιάζουν τόσο το βιοτεχνικό όσο και το βιομηχανικό τμήμα στην περιοχή.

---

¹¹ Σύμφωνα με το Επιμελητήριο, ο κλάδος αυτός δημιουργήθηκε επισήμως το 1997, αν και το Επιμελητήριο είχε αρχίσει να καταγράφει τις τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής κάποια χρόνια πριν.

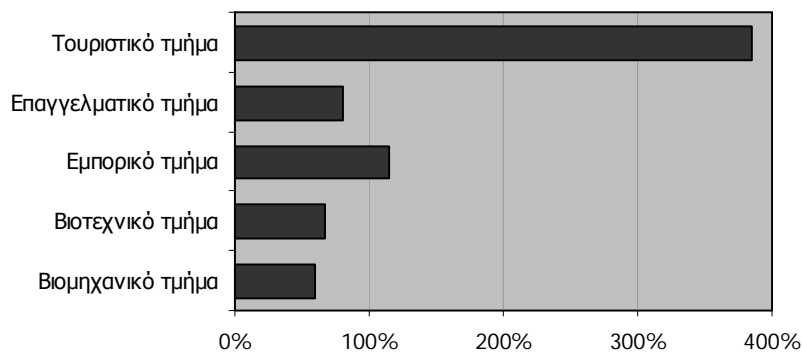
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Πίνακας 17: Εγγραφές-διαγραφές επιχειρήσεων ανά τμήμα του Επιμελητηρίου

Τμήμα	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	καθαρή	ποσοστό		
												μεταβολή (1995-μεταβολής 05) (1995-05)	ρυθμός επί του συνόλου (2005)		
Βιομηχανικό	εγγραφές		1	1	1		2	1				2			
	διαγραφές						1	1							
	ισοζύγιο (ετησίως)	0	1	1	1	-1	2	0	0	0	0	2			
	επιχειρήσεις (σύνολο)	10	11	12	13	12	14	14	14	14	14	16	6	60,00%	0,52%
	ετήσιος ρυθμός μεταβολής		10,00%	9,09%	8,33%	-7,69%	16,67%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	14,29%			
Βιοτεχνικό	εγγραφές	91	134	113	123	103	126	114	152	120	119	107			
	διαγραφές	103	103	91	99	80	66	99	130	133	102	84			
	ισοζύγιο (ετησίως)	-12	31	22	24	23	60	15	22	-13	17	23			
	επιχειρήσεις (σύνολο)	332	363	385	409	432	492	507	529	516	533	556	224	67,47%	18,15%
	ετήσιος ρυθμός μεταβολής		9,34%	6,06%	6,23%	5,62%	13,89%	3,05%	4,34%	-2,46%	3,29%	4,32%			
Εμπορικό	εγγραφές	118	114	131	145	129	116	103	103	82	92	92			
	διαγραφές	142	96	90	103	68	79	80	79	61	75	51			
	ισοζύγιο (ετησίως)	-24	18	41	42	61	37	23	24	21	17	41			
	επιχειρήσεις (σύνολο)	282	300	341	383	444	481	504	528	549	566	607	325	115,25%	19,81%
	ετήσιος ρυθμός μεταβολής		6,38%	13,67%	12,32%	15,93%	8,33%	4,78%	4,76%	3,98%	3,10%	7,24%			
Επαγγελματικό	εγγραφές	256	285	267	274	320	285	274	289	340	372	368			
	διαγραφές	202	183	205	190	208	193	233	276	301	215	241			
	ισοζύγιο (ετησίως)	54	102	62	84	112	92	41	13	39	157	127			
	επιχειρήσεις (σύνολο)	1.022	1.124	1.186	1.270	1.382	1.474	1.515	1.528	1.567	1.724	1.851	829	81,12%	60,41%
	ετήσιος ρυθμός μεταβολής		9,98%	5,52%	7,08%	8,82%	6,66%	2,78%	0,86%	2,55%	10,02%	7,37%			
Τουριστικό	εγγραφές	7	3	7	3	1	8	12	7	4	6	5			
	διαγραφές			3	2	2	3	6	3	5	4	1			
	ισοζύγιο (ετησίως)	7	3	4	1	-1	5	6	4	-1	2	4			
	επιχειρήσεις (σύνολο)	7	10	14	15	14	19	25	29	28	30	34	27	385,71%	1,11%
	ετήσιος ρυθμός μεταβολής		42,86%	40,00%	7,14%	-6,67%	35,71%	31,58%	16,00%	-3,45%	7,14%	13,33%			
ΣΥΝΟΛΟ	εγγραφές	472	537	519	546	553	537	504	551	546	589	574			
	διαγραφές	447	382	389	394	359	341	419	488	500	396	377			
	ισοζύγιο (ετησίως)	25	155	130	152	194	196	85	63	46	193	197			
	επιχειρήσεις (σύνολο)	1.653	1.808	1.938	2.090	2.284	2.480	2.565	2.628	2.674	2.867	3.064	1411	85,36%	100,00%
	ετήσιος ρυθμός μεταβολής		9,38%	7,19%	7,84%	9,28%	8,58%	3,43%	2,46%	1,75%	7,22%	6,87%			

Πηγή: Επιμελητήριο Μαγνησίας (2006) – ίδια επεξεργασία

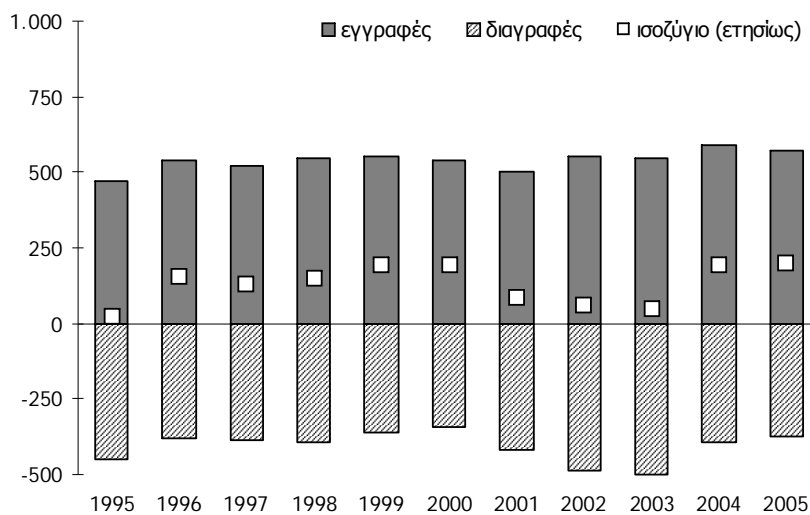
Διάγραμμα 1—14: Ποσοστό μεταβολής επιχειρήσεων ανά τμήμα του Επιμελητηρίου

Πηγή: Επιμελητήριο Μαγνησίας (2006) – ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά στη πορεία εξέλιξης των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων, παρατηρούμε ότι η περίοδος 2001-03 αποτελεί μια σύντομη φάση ύφεσης για όλα σχεδόν τα τμήματα (Πίνακας 17 και Διάγραμματα 1-15). Πιο συγκεκριμένα ο ρυθμός αύξησης των επιχειρήσεων πρώτα του επαγγελματικού (2002) και στη συνέχεια και του εμπορικού τμήματος (2003-04) αρχίζει να φθίνει, ενώ το βιοτεχνικό και το τουριστικό τμήμα παρουσιάζουν αρνητικές τιμές (δηλαδή υφίστανται περισσότερες διαγραφές σε σχέση με τις εγγραφές), κατάσταση η οποία σύντομα ανακόπτεται. Σε αντίθεση, το βιομηχανικό τμήμα φαίνεται να ακολουθεί μια πιο ανεξάρτητη και σταθερή πορεία παρά τις επικρατούσες τάσεις αποβιομηχάνισης της περιοχής όλη την δεκαετία του '90 (αν και παρατηρούμε διακοπή επιχειρήσεων τόσο το 1999 όσο και το 2001).

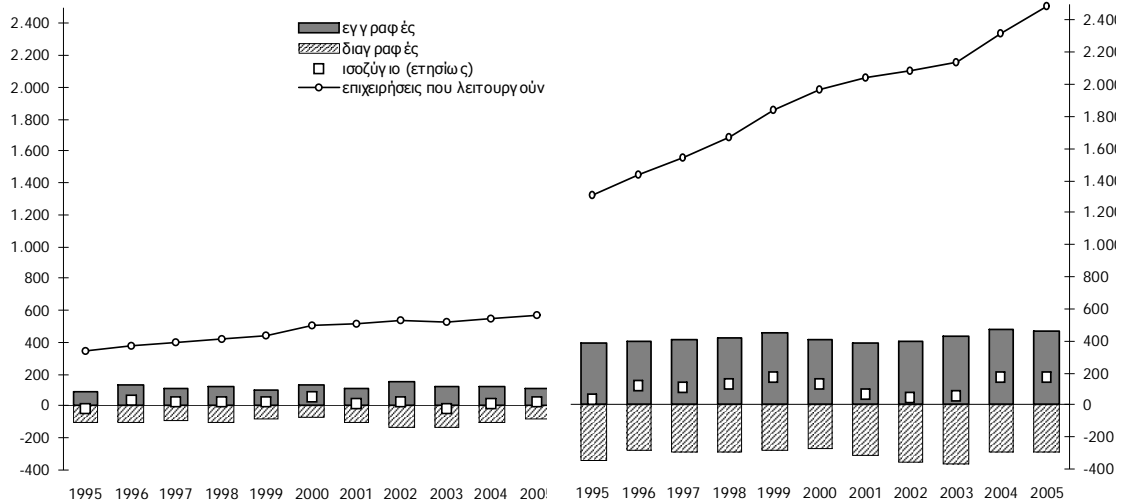
Διάγραμμα 1—15: Εγγραφές, διαγραφές και ισοζύγιο στο σύνολο των επιχειρήσεων

Πηγή: Επιμελητήριο Μαγνησίας (2006) – ίδια επεξεργασία

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η περιοχή γνωρίζει σημαντική αύξηση των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα, τόσο σε απόλυτα μεγέθη όσο και σε ρυθμούς ανάπτυξης, και εξελίσσεται ολοένα και περισσότερο σε μια οικονομία παροχής υπηρεσιών (όπως υποστηρίχθηκε και παραπάνω), χωρίς αυτό όμως να σημαίνει κατ' επέκταση και συρρίκνωση του δευτερογενούς τομέα (Διάγραμμα 1-16).

Διάγραμμα 1—16: Εγγραφές, διαγραφές και ισοζύγιο επιχειρήσεων του δευτερογενή (αριστερά) και τριτογενή (δεξιά) τομέα

Πηγή: Επιμελητήριο Μαγνησίας (2006) – ίδια επεξεργασία

1.1.1.4.4 Κλαδική διάρθρωση της μεταποίησης

Όπως έχει ειπωθεί πιο πάνω, η Μαγνησία εξακολουθεί να είναι μια από τις λίγες περιοχές της χώρας με σχετική εξειδίκευση στην βιομηχανία. Υπό αυτήν την έννοια, κρίνεται σκόπιμη η σκιαγράφηση της κλαδικής διάρθρωσης της μεταποίησης στη Μαγνησία (σε όρους προϊόντος, απασχόλησης και παραγωγικότητας), διαχρονικά και συγκριτικά με την περιφέρεια και χώρα, η οποία διεξάγεται σε αυτήν την ενότητα. Οι κλάδοι ορίζονται σύμφωνα με την επίσημη κατηγοριοποίηση της EUROSTAT (NACE 2-digit) και παρουσιάζονται στον Πίνακα 18. Επιπλέον, ακολουθώντας τους Jackson and Petrakos (2001) οι κλάδοι ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες (βάση της συμμετοχής των συντελεστών στη διαδικασία παραγωγής). Αυτές είναι: έντασης εργασίας (LINT), έντασης κεφαλαίου (CINT) και ενδιάμεσης έντασης, δηλαδή ούτε απόλυτα έντασης εργασίας ούτε απόλυτα έντασης κεφαλαίου (IINT). Οι κλάδοι έντασης εργασίας έχουν υποστεί σημαντικές απώλειες τα τελευταία χρόνια και περιοχές που εξαρτώνται ευρέως από αυτούς υφίστανται οικονομική ύφεση και συρρίκνωση. Σε αντίθεση οι κλάδοι έντασης κεφαλαίου αποδεικνύονται πιο ανταγωνιστικοί και συνεισφέρουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής.

Πίνακας 18: Κατηγοριοποίηση κλάδων δευτερογενούς τομέα

D	MANUFACTURING
DA	Food, beverages and tobacco
DB	Textile and textile products
DC	Leather and leather products
DD	Wood products
DE	Paper, printing and publishing
DF	Fuel production

DG	Chemicals products and fibers
DH	Rubber and plastic products
DI	Mineral materials and products
DJ	Basic metals and fab products
DK	Machinery, excluding electrical
DL	Electrical and optical equipment
DM	Transport equipment
DN	Other manufactured products
LINT	Κλάδοι έντασης εργασίας (DA, DB, DC, DD, DE, DN)
IINT	Κλάδοι ενδιάμεσης έντασης (DF, DG, DH, DI, DJ)
CINT	Κλάδοι έντασης κεφαλαίου (DK, DL, DM)

Πηγή: Jackson and Petrakos (2001) – ίδια επεξεργασία

Στον Πίνακα 19 που ακολουθεί, καταγράφεται το αναλυτικό κλαδικό προφίλ της βιομηχανίας, ως προς τη διάρθρωση του προϊόντος¹². Εδώ, ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον πόρισμα που πρέπει να επισημανθεί είναι οι σαρωτικές αλλαγές που έχουν υποστεί ορισμένοι κλάδοι, όπως για παράδειγμα η σημαντική συρρίκνωση της κλωστοϋφαντουργίας και του ιματισμού και η εντυπωσιακή ενίσχυση των μη μεταλλικών ορυκτών, του μετάλλου και των τροφίμων και ποτών (κάτι που φαίνεται και σε όρους απασχόλησης όπως περιγράφονται στον Πίνακα 20 πιο κάτω).

Πίνακας 19: Κλαδική διάρθρωση σε όρους προϊόντος (% βιομηχανίας)

	1980			1990			2000		
	Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία
DA	17,82%	13,11%	6,39%	23,51%	19,64%	13,76%	25,83%	23,38%	11,32%
DB	22,18%	25,15%	17,02%	18,54%	27,10%	11,65%	6,19%	10,17%	0,32%
DC	0,41%			0,52%			5,52%	1,53%	0,20%
DD	2,95%	2,25%		2,64%	2,44%	2,39%	1,29%	0,63%	
DE	4,37%	2,51%	2,37%	6,11%	3,45%	2,64%	8,62%	3,03%	5,35%
DF	2,82%			2,48%			4,04%		
DG	8,16%	1,31%	2,02%	9,92%	0,94%		8,20%	2,14%	3,78%
DH	3,99%	3,60%	1,96%	3,41%	0,44%		2,89%	1,37%	
DI	8,45%	21,46%	28,19%	7,89%	19,53%	29,25%	9,35%	31,24%	49,33%
DJ	13,35%	25,77%	36,24%	11,70%	10,33%	15,02%	13,14%	19,96%	23,69%
DK	1,60%	0,80%	0,39%	1,41%	4,26%	4,88%	3,08%	3,19%	3,75%
DL	4,87%	2,31%	3,47%	4,54%	3,21%	5,56%	4,82%		
DM	8,48%	1,53%	1,81%	6,77%	8,11%	14,85%	5,05%	1,29%	2,27%
DN	0,55%	0,18%	0,16%	0,57%	0,54%		1,97%	2,07%	

¹² Τα στοιχεία για το προϊόν (και εμμέσως για την παραγωγικότητα) είναι αποπληθωρισμένα και εκφράζονται σε σταθερές τιμές του 1995.

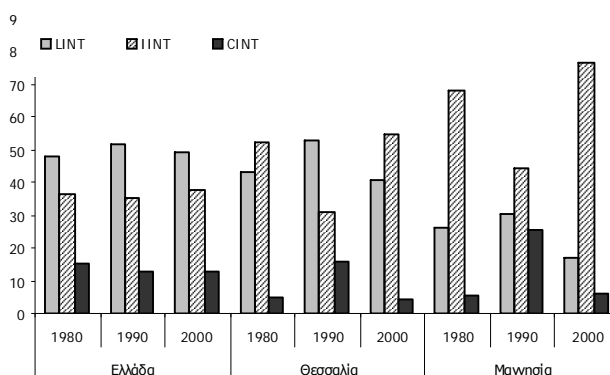
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

D	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
LINT	48,27%	43,21%	25,93%	51,87%	53,17%	30,44%	49,43%	40,81%	17,18%
IINT	36,78%	52,14%	68,40%	35,41%	31,24%	44,27%	37,62%	54,71%	76,79%
CINT	14,96%	4,65%	5,67%	12,72%	15,58%	25,29%	12,96%	4,48%	6,03%

Πηγή: ΣΣΑΜ (2005) – ίδια επεξεργασία

Το Διάγραμμα 1-17 αποτυπώνει την πορεία του παραγόμενου προϊόντος των ομαδοποιημένων κλάδων. Παρατηρούμε ότι η Μαγνησία, σε αντίθεση με τη χώρα και την περιφέρεια, παρουσιάζει μειωμένη εξάρτηση από κλάδους έντασης εργασίας. Βεβαίως, στη δεκαετία 1980-90 η κατηγορία αυτή κλάδων παρουσιάζει τάσεις διεύρυνσης της συμμετοχής της στο προϊόν του νομού. Όμως, κατά την τελευταία εξεταζόμενη περίοδο, οι τάσεις αυτές, όχι απλώς ανακόπτονται αλλά μεταστρέφονται σε πλήρως αρνητικές. Όπως περιγράφηκε πιο πάνω, την περίοδο αυτή ο νομός έχει σημαντικές απώλειες στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας και του ιματισμού. Η υπεροχή της Μαγνησίας στους κλάδους ενδιάμεσης έντασης είναι ξεκάθαρη. Αν και μέχρι το 1990 η ομάδα αυτή δέχεται πιέσεις συρρίκνωσης, στη δεύτερη δεκαετία, και εν μέσω αποβιομηχάνισης, αυξάνει εντυπωσιακά τη συμμετοχή της στο βιομηχανικό προϊόν, συμπαρασύροντας στην ένταση αυτή και την περιφερειακή τάση. Ενδιαφέρουσα είναι και η εξέλιξη του προϊόντος των κλάδων έντασης κεφαλαίου για τη Μαγνησία. Ενώ στην πρώτη δεκαετία διαγράφεται μια θεαματική αύξηση (ξεπερνώντας τα αντίστοιχα μεγέθη της περιφέρειας και της χώρας), η ριζική απώλεια του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας από το νομό (ΣΣΑΜ, 2005) επιφέρει μετά το 1990 μια ραγδαία πώση.

Διάγραμμα 1—17: Κλαδική διάρθρωση σε όρους προϊόντος (% βιομηχανίας)

Πηγή: ΣΣΑΜ (2005) – ίδια επεξεργασία

Μια παρόμοια, εξίσου ενδιαφέρουσα, εικόνα της κλαδικής διάρθρωσης της βιομηχανίας παρουσιάζει η απασχόληση (Πίνακας 20, Διάγραμμα 1-18). Όπως φαίνεται, ο νομός όχι μόνο διατηρεί χαμηλά ποσοστά απασχόλησης σε κλάδους έντασης εργασίας (σε σχέση με την περιφέρεια και τη χώρα) αλλά η ομάδα αυτή έχει σταθερά, από το 1980 και μετά, υποστεί απώλειες σε θέσεις απασχόλησης (πιθανότητα λόγω παύσης λειτουργίας ή μετανάστευσης αυτού του είδους των επιχειρήσεων). Σε αντίθεση, η απασχόληση στους ενδιάμεσους κλάδους παραμένει υψηλή (και πιο πάνω από αυτές της περιφέρειας και της χώρας) και με αυξητικές τάσεις στην τελευταία δεκαετία, ευνοούμενη από τις επενδυτικές επιλογές που γίνονται κατά την περίοδο αυτή, παρά το αρνητικό επιχειρηματικό κλίμα που επικρατεί (ΣΣΑΜ

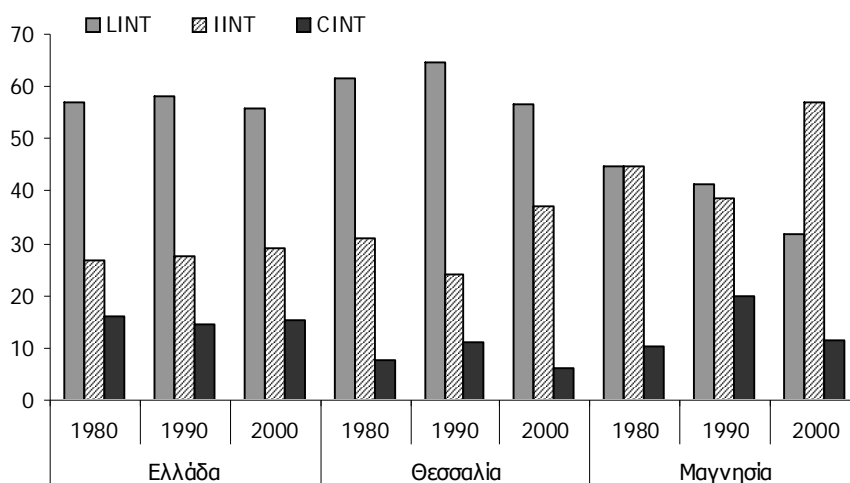
2005). Σε περιφερειακό επίπεδο η συμπεριφορά των επιχειρήσεων έχει ορισμένες ομοιότητες με αυτή των τοπικών μονάδων, αλλά όχι με την ίδια ένταση, ενώ σε εθνικό επίπεδο η τάση είναι εξαιρετικά αμβλυμένη. Τέλος, τα στοιχεία της απασχόλησης στους κλάδους έντασης κεφαλαίου δείχνουν σημαντική αύξηση για τη Μαγνησία, έναντι αυτών της Θεσσαλίας και της Ελλάδας, κατά την πρώτη δεκαετία που εξετάζεται, κάτι όμως που ανακόπτεται ριζικά στη συνέχεια (όπως περιγράφηκε και πιο πάνω).

Πίνακας 20: Κλαδική διάρθρωση σε όρους απασχόλησης (% βιομηχανίας)

	1980			1990			2000		
	Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία
DA	17,90%	16,38%	8,67%	20,39%	20,28%	13,42%	23,59%	28,59%	20,32%
DB	29,27%	36,24%	32,03%	27,68%	36,42%	23,07%	7,70%	14,97%	1,10%
DC	0,49%			0,63%			10,09%	4,15%	0,93%
DD	3,54%	4,07%		3,05%	2,86%	0,73%	1,86%	1,80%	
DE	4,82%	4,55%	3,93%	5,55%	4,51%	4,14%	9,40%	3,49%	9,26%
DF	1,22%			1,89%			0,79%		
DG	6,04%	0,68%	1,33%	7,24%	1,93%	2,13%	6,76%	1,28%	3,38%
DH	4,00%	3,71%	1,83%	3,47%	2,11%	3,63%	3,77%	2,38%	
DI	5,85%	9,42%	11,78%	6,02%	10,01%	14,10%	7,01%	12,45%	18,65%
DJ	9,82%	17,12%	30,00%	8,77%	10,19%	18,75%	10,71%	20,85%	34,78%
DK	2,04%	1,69%	0,87%	1,85%	4,52%	5,91%	5,33%	4,50%	6,83%
DL	4,91%	2,63%	4,79%	4,06%	2,53%	5,14%	3,57%		
DM	9,27%	3,24%	4,50%	8,62%	4,07%	8,97%	6,22%	1,79%	4,76%
DN	0,83%	0,26%	0,28%	0,76%	0,57%		3,21%	3,73%	
D	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
LINT	56,85%	61,50%	44,91%	58,07%	64,65%	41,37%	55,85%	56,75%	31,61%
IINT	26,93%	30,94%	44,94%	27,40%	24,24%	38,62%	29,03%	36,96%	56,81%
CINT	16,22%	7,56%	10,16%	14,53%	11,11%	20,02%	15,11%	6,29%	11,59%

Πηγή: ΣΣΑΜ (2005) – ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—18: Κλαδική διάρθρωση σε όρους απασχόλησης (% βιομηχανίας)

Πηγή: ΣΣΑΜ (2005) – ίδια επεξεργασία

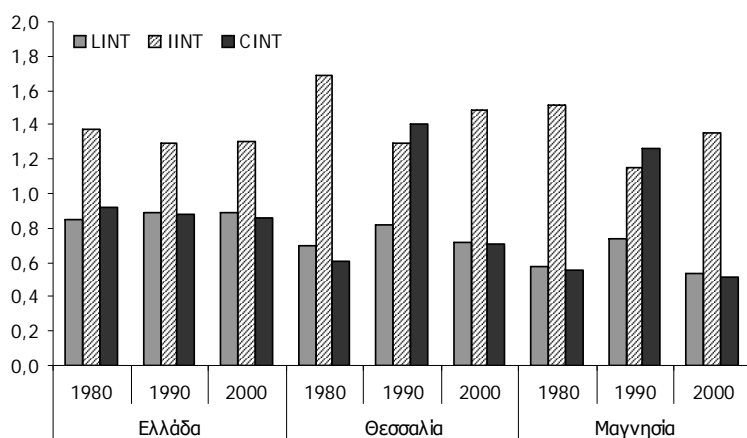
Η διαχρονική παρακολούθηση της παραγωγικότητας, σε σχέση με τις τρεις κατηγορίες κλάδων, επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων κυρίως για την αποδοτικότητα του συστήματος της μεταποίησης αλλά και την ικανότητά του να αντέχει στις πιέσεις του ανταγωνισμού. Ο Πίνακας 21 καταγράφει την παραγωγικότητα όλων των κλάδων στην περίοδο της εικοσαετίας, ενώ το Διάγραμμα 1-19 σκιαγραφεί την πορεία της παραγωγικότητας των τριών ομάδων, τόσο σε επίπεδο νομού όσο και σε επίπεδο περιφέρειας και χώρας. Όπως φαίνεται, η παραγωγικότητα της ομάδας έντασης εργασίας στη Μαγνησία είναι όχι μόνο χαμηλή (και μικρότερη από την αντίστοιχη της περιφέρειας και της χώρας) αλλά και με πτωτικές τάσεις από το 1990 και μετά. Παρόμοια είναι και η εικόνα της παραγωγικότητας στους κλάδους έντασης κεφαλαίου. Είναι, βεβαίως, ευδιάκριτο, ότι μέχρι το 1990 (τόσο στη Μαγνησία όσο και στη Θεσσαλία) το μέγεθος αυτό παρουσιάζει μία έντονη ανοδική πορεία, ενώ από το 1990 και μετά η εξέλιξη του είναι εξαιρετικά αρνητική (σε αντίθεση με τη χώρα). Ακριβώς αντίθετη πορεία διαγράφει η παραγωγικότητα της ενδιάμεσης ομάδας. Τόσο για το νομό όσο και για την περιφέρεια, παρατηρείται μια μείωση στην πρώτη χρονική περίοδο, η οποία φαίνεται να ανακόπτεται στην δεκαετία που ακολουθεί.

Πίνακας 21: Κλαδική διάρθρωση σε όρους βιομηχανικής παραγωγικότητας

	1980			1990			2000		
	Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία
DA	1,00	0,80	0,74	1,15	0,97	1,03	1,09	0,82	0,56
DB	0,76	0,69	0,53	0,67	0,74	0,51	0,80	0,68	0,29
DC	0,83			0,81			0,55	0,37	0,21
DD	0,83	0,55		0,86	0,85	3,27	0,69	0,35	
DE	0,91	0,55	0,60	1,10	0,77	0,64	0,92	0,87	0,58
DF	2,31			1,31			5,11		
DG	1,35	1,92	1,52	1,37	0,49		1,21	1,68	1,12
DH	1,00	0,97	1,07	0,98	0,21		0,77	0,57	
DI	1,44	2,28	2,39	1,31	1,95	2,07	1,33	2,51	2,65
DJ	1,36	1,51	1,21	1,33	1,01	0,80	1,23	0,96	0,68
DK	0,79	0,48	0,44	0,76	0,94	0,82	0,58	0,71	0,55
DL	0,99	0,88	0,72	1,12	1,27	1,08	1,35		
DM	0,92	0,47	0,40	0,79	1,99	1,66	0,81	0,72	0,48
DN	0,66	0,70	0,55	0,75	0,94		0,62	0,55	
D	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
LINT	0,85	0,70	0,58	0,89	0,82	0,74	0,89	0,72	0,54
IINT	1,37	1,69	1,52	1,29	1,29	1,15	1,30	1,48	1,35
CINT	0,92	0,61	0,56	0,88	1,40	1,26	0,86	0,71	0,52

Πηγή: ΣΣΑΜ (2005) – ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—19: Κλαδική διάρθρωση σε όρους βιομηχανικής παραγωγικότητας

Πηγή: ΣΣΑΜ (2005) – ίδια επεξεργασία

1.1.1.4.5 Αξιολόγηση και συμπεράσματα

Ο Πίνακας 22 καταγράφει συνοπτικά τα κυριότερα συμπεράσματα (με τη μορφή ισχυρών σημείων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών) σχετικά με τη διάρθρωση της οικονομίας και τις αναπτυξιακές προοπτικές της περιοχής, όπως αυτά έχουν προκύψει από την ανάλυση που έχει προηγηθεί. Απώτερος στόχος του είναι ο καθορισμός στρατηγικών κατευθύνσεων οι οποίες σχετίζονται με τα εν λόγω ζητήματα και η χάραξη των απαραίτητων μέτρων πολιτικής.

Πίνακας 22: SWOT ανάλυση για τη διάρθρωση της οικονομίας και τις αναπτυξιακές προοπτικές

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Τριτογενιοποίηση της οικονομίας - υψηλό ποσοστό του τριτογενή τομέα στο ΑΕΠ και την απασχόληση • Υψηλός ρυθμός ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου • Ισχυρή παρουσία δευτερογενή τομέα και εξειδίκευσης της περιοχής – βιομηχανική παράδοση • Υψηλή παραγωγικότητα του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα • Υψηλοί ρυθμοί αύξησης της παραγωγικότητας και στους τρεις τομείς • Αυξημένη παρουσία βιομηχανικών κλάδων ενδιάμεσης έντασης με υψηλή παραγωγικότητα και ποσοστό απασχόλησης • Μειωμένη εξάρτηση από βιομηχανικούς κλάδους έντασης εργασίας • Πλεονεκτική Γεωγραφική θέση με υψηλή προσπελασιμότητα • Ύπαρξη μεταφορικών υποδομών (οδικές, θαλάσσιες, σιδηροδρομικές, αεροπορικές) • Ύπαρξη παραγωγικών - βιομηχανικών υποδομών • Ύπαρξη ερευνητικών - πανεπιστημιακών ιδρυμάτων • Καλή ποιότητα ζωής και φυσικού περιβάλλοντος 	<ul style="list-style-type: none"> • Μείωση του ποσοστού συμμετοχής του δευτερογενούς τομέα στο συνολικό ΑΕΠ και την απασχόληση – αποβιομηχάνιση της περιοχής • Μειωμένη εξάρτηση της περιοχής από βιομηχανικούς κλάδους έντασης κεφαλαίου • Μείωση της παραγωγικότητας και της απασχόλησης των βιομηχανικών κλάδων έντασης εργασίας και κεφαλαίου • Χαμηλή παραγωγικότητα του τριτογενή τομέα • Απουσία πολιτικών για την προσέλκυση και στήριξη των επενδύσεων • Απαξιωμένες μεταφορικές και παραγωγικές υποδομές • Αναποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας (υψηλή φορολογία, δύσκαμπτες εργασιακές σχέσεις, πολυνομία, γραφειοκρατία) • Έλλειψη σύνδεσης παραγωγικής διαδικασίας με την έρευνα και το πανεπιστήμιο
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Επιχειρησιακά προγράμματα ανάπτυξης και ο αναπτυξιακός νόμος • Πόροι της ΕΕ • Αναδυόμενες γειτονικές αγορές • Τουριστική ανάπτυξη της περιοχής • Διεθνοποίηση και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση - διαμόρφωση στρατηγικής για την προσέλκυση επενδύσεων και την ενδογενή ανάπτυξη 	<ul style="list-style-type: none"> • Διεθνοποίηση της οικονομίας και αύξηση κινητικότητας του κεφαλαίου, επιχειρήσεων και εργατικού δυναμικού • Αύξηση του ανταγωνισμού από χώρες χαμηλού κόστους αλλά και υψηλής τεχνολογίας που μπορεί να οδηγήσει σε επιπλέον συρρίκνωση του ΑΕΠ και της απασχόλησης • Δυσμενής εξέλιξη εθνικών και διεθνών μακροοικονομικών παραμέτρων • Περιορισμός εθνικών ή ευρωπαϊκών επιχορηγήσεων • Διατήρηση δύσκαμπτου θεσμικού πλαισίου σε εθνικό επίπεδο

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά στο εσωτερικό περιβάλλον του Βόλου, θετικό στοιχείο αποτελεί η τριτογενιοποίηση της οικονομίας σε συνδυασμό με την μακρά βιομηχανική παράδοση της περιοχής. Έτσι, από τη μια μεριά βλέπουμε τον τριτογενή τομέα να συνεχίζει να παράγει το

μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ και να απασχολεί το υψηλότερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού, ενώ από την άλλη το δευτερογενή τομέα να διατηρεί ισχυρή παρουσία και να παρουσιάζει τάσεις εξειδίκευσης. Σε κλαδικό επίπεδο πιστοποιείται ο υψηλός ρυθμός ανάπτυξης του τουριστικού κλάδου, η αυξημένη παρουσία βιομηχανικών κλάδων ενδιάμεσης έντασης και η μειωμένη εξάρτηση της περιοχής από κλάδους έντασης εργασίας. Όλοι οι τομείς της οικονομίας της περιοχής παρουσιάζουν υψηλούς ρυθμούς αύξησης της παραγωγικότητας (σε σχέση με αυτές των ευρύτερων χωρικών ενότητων), με τον δευτερογενή και τον πρωτογενή να υπερτερούν του εθνικού μέσου όρου όσον αφορά στην παραγωγικότητα. Μια σειρά από ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα ευνοούν την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Σε αυτά συγκαταλέγονται η κεντρική γεωγραφική θέση της και η υψηλή της προσπελασιμότητα, η ύπαρξη σημαντικών υποδομών όπως μεταφορικών (οδικές, σιδηροδρομικές, θαλάσσιες και αεροπορικές), παραγωγικών (βιομηχανικές περιοχές και εγκαταστάσεις), και ερευνητικών (πανεπιστημιακά ιδρύματα), αλλά και η σχετικά καλή ποιότητα ζωής και φυσικού περιβάλλοντος. Παρά τα ισχυρά σημεία, ο Βόλος παρουσιάζει μια σειρά από προβλήματα που σχετίζονται με την αποβιομηχάνιση της περιοχής (όπως, χαμηλό ποσοστό συμμετοχής του δευτερογενή τομέα στην απασχόληση και το ΑΕΠ, μείωση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας των κλάδων έντασης εργασίας και κεφαλαίου), τις δυσκολίες στην προσέλκυση επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα (κυρίως βιομηχανίες έντασης κεφαλαίου), αλλά και τη χαμηλή παραγωγικότητα του τριτογενή τομέα. Αίτια αυτών των προβλημάτων αποτελούν κάποιες ανεπάρκειες και βαθύτερες αδυναμίες της περιοχής. Τέσσερα στοιχεία χρήζουν ιδιαίτερης μνείας: πρώτον, η απουσία ουσιαστικών πολιτικών για την προσέλκυση και στήριξη των επενδύσεων, δεύτερον, η λειτουργική απαξίωση των υποδομών (όπως πρόσφατες μελέτες επισημαίνουν (π.χ. ΣΣΑΜ 2005), οι διατιθέμενες βιομηχανικές υποδομές είναι προϊόντα της προηγούμενης 40ετίας, ενώ το εμπορικό λιμάνι σταδιακά βαίνει περιορισμένης σημασίας και αξιοποιείται όλο και λιγότερο από τις επιχειρήσεις), τρίτον, η αναποτελεσματικότητα του θεσμικού πλαισίου στην ανάπτυξη και στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας (υψηλή φορολογία, δύσκαμπτες εργασιακές σχέσεις, πολυνομία, γραφειοκρατία), και τέταρτον, η έλλειψη σύνδεσης του παραγωγικής διαδικασίας με την έρευνα και το πανεπιστήμιο.

Παράλληλα με τις εσωτερικές αδυναμίες και δυνατότητες, ευκαιρίες και απειλές από το εξωτερικό περιβάλλον επηρεάζουν τη διάρθρωση της οικονομίας και τις αναπτυξιακές προοπτικές της περιοχής. Ευκαιρίες αποτελούν τα επιχειρησιακά προγράμματα του Υπουργείου Ανάπτυξης, που βοηθούν σημαντικά στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, αλλά και ο αναπτυξιακός νόμος, που δημιουργεί κίνητρα για εγκατάσταση επιχειρήσεων στην περιοχή. Οι πόροι του Δ' ΚΠΣ και οι Μεσογειακοί Αγώνες του 2013 αποτελούν ιδανική ευκαιρία για μια σειρά δράσεων που στόχο θα έχουν την αστική οικονομική ανάπτυξη, την αναβάθμιση των υποδομών (π.χ. ανάπτυξη διεθνούς αεροδρομίου, μεταφορά εμπορικού λιμανιού σε ευνοϊκότερη για το παραγωγικό σύστημα θέση), τη βελτίωση και ανασυγκρότηση του αστικού χώρου (π.χ. μέσω αναπλάσεων) και την προώθηση της τοπικής επιχειρηματικότητας. Επίσης, οι αναδυόμενες αγορές στα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη, αλλά και η πιθανή ένταξη της Τουρκίας, δημιουργούν (μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα) προοπτικές για διείσδυση και περαιτέρω ανάπτυξη των τοπικών επιχειρήσεων. Επιπλέον, η τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής (Πήλιο, Σποράδες) αποτελεί πρόκληση για την παράλληλη ανάπτυξη τόσο του αστικού τουρισμού όσο και των υποστηρικτικών προς τον τουρισμό επιχειρήσεων. Τέλος, η διεθνοποίηση και ευρωπαϊκή ολοκλήρωση διευκολύνουν την κινητικότητα του κεφαλαίου και των επιχειρήσεων και επιβάλλουν την διαμόρφωση στρατηγικής για την προσέλκυση επενδύσεων (μέσω προβολής

των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της πόλης) και την ενδογενή ανάπτυξη της περιοχής (μέσω αναδιαμόρφωσης των δομών και του θεσμικού πλαισίου). Από μια άλλη μεριά, αυτός ο αυξημένος βαθμός κινητικότητας από πλευράς κεφαλαίου, επιχειρήσεων και εργατικού δυναμικού, αλλά και η συνεπαγόμενη αύξηση του ανταγωνισμού από χώρες τόσο χαμηλού κόστους όσο και υψηλής τεχνολογίας (σε συνδυασμό με την διεύρυνση της ΕΕ, την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων και την άρση των εθνικών πολιτικών προστατευτισμού), αποτελούν σημαντική απειλή για την περιοχή, και μπορεί να οδηγήσουν σε επιπλέον συρρίκνωση του ΑΕΠ και της απασχόλησης. Σε μια παρόμοια λογική, η ανάπτυξη δυσμενών μακροοικονομικών συνθηκών σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο, δεν μπορεί παρά να επηρεάσουν αρνητικά την οικονομία της πολεοδομικού συγκροτήματος. Επιπλέον, περικοπές των εθνικών και ευρωπαϊκών επιχορηγήσεων στην περιοχή δύναται να δημιουργήσουν σημαντικά προβλήματα στην ανάπτυξή της, δεδομένης της σημαντικής εξάρτησης που υπάρχει. Τέλος, σημαντική απειλή για την ανάπτυξη και ευημερία της περιοχής αποτελεί η διατήρηση του δύσκαμπτου και αναποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου σε επίπεδο χώρας.

1.1.1.4.6 Η Επιχειρηματική Δραστηριότητα

Εισαγωγή

Η ενότητα αυτή μελετά την επιχειρηματική δραστηριότητα για να καταλήξει σε μια σειρά από συμπεράσματα για τα ισχυρά και αδύνατα σημεία της πόλης αλλά και τις ευκαιρίες και απειλές που αυτή αντιμετωπίζει.

Δημιουργία νέων επενδύσεων

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της ICAP (2001,2004), όπως αυτά παρουσιάζονται στους Πίνακες 23 και 24, κατά την περίοδο 1996 –2004 πραγματοποιήθηκε ένας αξιόλογος αριθμός επενδύσεων σε όλους τους παραγωγικούς τομείς. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι επί του συνόλου 1.646 νεοϊδρυθέντων επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, επέλεξαν ως τόπο εγκατάστασης τους, τον Ν. Μαγνησίας και συνεπακόλουθα την πόλη του Βόλου, 433 επιχειρήσεις, δηλαδή το 26,3%. Η επιμέρους εξέταση του είδους των επιχειρήσεων επιβεβαιώνει την προσπάθεια προσανατολισμού της τοπικής οικονομίας προς τον τομέα των υπηρεσιών και ειδικότερα του τουρισμού, από την στιγμή που στις υπηρεσίες ο αριθμός των νέων επιχειρήσεων αντιπροσωπεύει το 31,7% του συνόλου στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και στον τουρισμό το 65% του συνόλου της Περιφέρειας Θεσσαλίας αντίστοιχα. Ο προσανατολισμός στην βιομηχανία υφίσταται έντονα σε ποσοστό 27,9%, ενώ στο εμπόριο το ποσοστό αυτό ελαττώνεται σημαντικά και φτάνει μόλις το 17,9%.

Πίνακας 23: Νεοϊδρυθείσες επιχειρήσεις στην Ελλάδα, Θεσσαλία και Μαγνησία

	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ			ΕΜΠΟΡΙΟ			ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ			ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ		
	ΕΛΛ	ΠΕΘ	ΜΑΓ	ΕΛΛ	ΠΕΘ	ΜΑΓ	ΕΛΛ	ΠΕΘ	ΜΑΓ	ΕΛΛ	ΠΕΘ	ΜΑΓ
1996	884	47	20	1513	37	11	1288	33	15	312	10	7
1997	997	52	15	1754	70	23	1626	36	13	307	13	6
1998	821	31	5	1493	58	10	1658	49	10	314	6	3
1999	788	42	6	1496	59	16	2352	73	23	323	7	5
2000	803	41	11	1527	52	14	2292	64	25	376	7	5
2001	700	43	16	1414	49	18	2298	50	19	316	6	5
2002	643	38	13	1184	40	12	2192	64	22	283	15	12
2003	619	35	8	1255	40	9	2129	55	15	275	11	5
2004	502	22	4	1184	37	10	1971	49	18	249	5	4
ΣΥΝ	6757	351	98	12820	742	133	17806	473	150	2755	80	52

Πηγή: ICAP (2001, 2004) – ίδια επεξεργασία

Πίνακας 24: Ποσοστό νέων επιχειρήσεων στην Μαγνησία σε σχέση με τη Θεσσαλία και Ελλάδα

ΕΤΗ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ			ΕΜΠΟΡΙΟ			ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ			ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ		
	ΜΑΓ/ ΠΕΘ	ΜΑΓ/ ΕΛΛ	ΠΕΘ/ ΕΛΛ	ΜΑΓ/ ΠΕΘ	ΜΑΓ/ ΕΛΛ	ΠΕΘ/ ΕΛΛ	ΜΑΓ/ ΠΕΘ	ΜΑΓ/ ΕΛΛ	ΠΕΘ/ ΕΛΛ	ΜΑΓ/ ΠΕΘ	ΜΑΓ/ ΕΛΛ	ΠΕΘ/ ΕΛΛ
1996	42,5	2,2	5,3	29,7	0,7	2,4	45,4	1,1	2,5	70,0	2,2	3,2
1997	28,8	1,5	5,2	32,2	1,3	4,0	36,1	0,7	2,3	46,1	1,9	4,2
1998	16,1	0,6	3,7	17,2	0,6	3,8	20,4	0,6	2,9	50,0	0,9	1,9
1999	14,2	0,7	5,3	27,1	1,0	3,9	31,5	0,9	3,1	71,4	1,5	2,1
2000	26,8	1,3	5,1	26,9	0,9	3,4	39,0	1,0	2,7	71,4	1,3	1,8
2001	37,2	2,2	6,1	36,7	1,2	3,4	38,0	0,8	2,1	83,3	1,5	1,9
2002	34,2	2,0	5,9	30,0	1,0	3,3	34,3	1,0	2,9	80,0	4,2	5,3
2003	22,8	1,2	5,6	22,5	0,7	3,1	27,2	0,7	2,5	45,4	1,8	4,0
2004	18,1	0,8	4,3	27,0	0,8	3,1	36,7	0,9	2,4	80,0	1,6	2,0
ΣΥΝ	27,9	1,4	5,1	17,9	1,0	5,7	31,7	0,8	2,6	65,0	1,8	2,9

Πηγή: ICAP (2001, 2004) – ίδια επεξεργασία

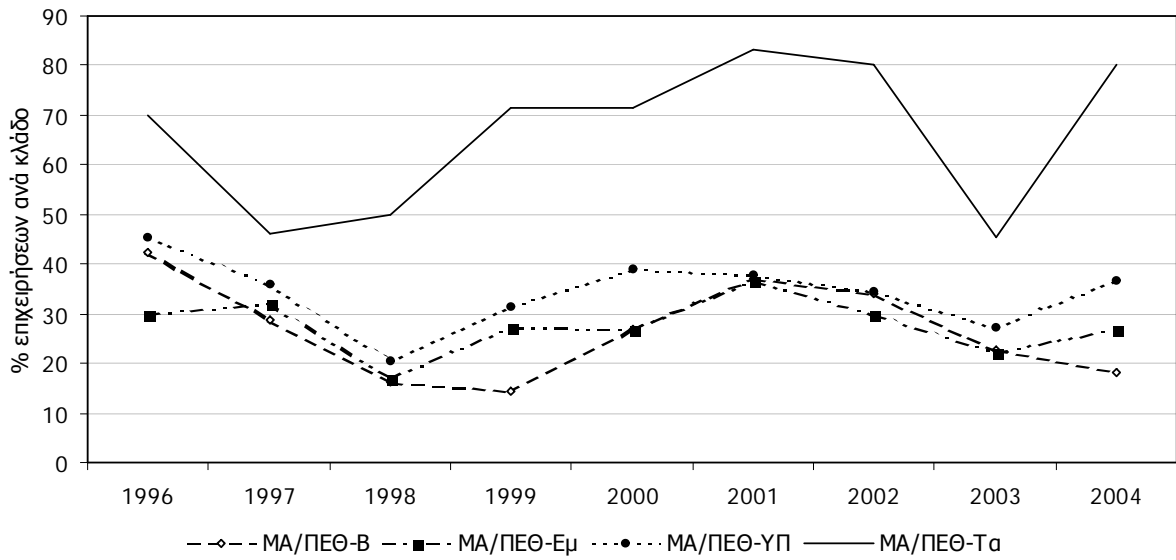
Ειδικότερα στην ανάλυση του Πίνακα 24 εντοπίζονται τα εξής. Πρώτον, η δυναμική ανάπτυξη των επενδύσεων στη Μαγνησία και την πόλη του Βόλου σε σχέση με την Περιφέρεια Θεσσαλίας, είναι εις φανής από την στιγμή που σε όλους τους παραγωγικούς τομείς (εκτός του εμπορίου), ξεπερνάει το 25% των ιδρύσεων νέων επιχειρήσεων. Ειδικότερα στον τομέα των υπηρεσιών και του τουρισμού τα ποσοστά των νέων επιχειρήσεων σε σχέση με την Περιφέρεια είναι πολύ υψηλά και στις περισσότερες χρονικές περιόδους πάνω από 30%. Ειδικότερα στον τουρισμό το ποσοστό αυτό ξεπερνά το 50%. Αναφορικά με τους άλλους δύο τομείς, στην περίοδο 1996-2004, παρουσιάζεται μια μεγαλύτερη σταθερότητα στον αριθμό των νέων εμπορικών επιχειρήσεων σε σχέση με της Θεσσαλίας, ενώ στη βιομηχανία, ο αριθμός αυτός παρουσιάζει μεγαλύτερες διακυμάνσεις. Χαρακτηριστική είναι η μείωση σε ποσοστό 24,4% του αριθμού των νέων επιχειρήσεων από το 1996 σε σχέση με το 2004 στη βιομηχανία, εικόνα η οποία δεν παρατηρείται στις μεταβολές των υπόλοιπων παραγωγικών τομέων κατά τα ίδια έτη.

Δεύτερον, σε σχέση με το σύνολο της χώρας το ποσοστό ίδρυσης νέων επιχειρήσεων στο βιομηχανικό και τουριστικό τομέα κυμαίνεται από 1,4% έως 1,8%, ενώ στους τομείς του εμπορίου και των υπηρεσιών τα ποσοστά είναι πιο χαμηλά, χωρίς όμως διαχρονικά να παρουσιάζουν έντονες διακυμάνσεις και διαφοροποιήσεις.

Τρίτον, σε σχέση της Περιφέρειας με το σύνολο της χώρας, το ποσοστό ίδρυσης νέων επιχειρήσεων στο βιομηχανικό και τον εμπορικό κλάδο παρουσιάζει υψηλά ποσοστά (5.1% και 5.7% αντίστοιχα) σε σχέση με τους υπόλοιπους δυο παραγωγικούς τομείς. Το σημείο αυτό είναι πολύ σημαντικό από την στιγμή που ειδικότερα στον εμπορικό τομέα, η Μαγνησία έχει χαμηλό ποσοστό νέων επιχειρήσεων, ενώ το σύνολο της Περιφέρειας υψηλό. Η εικόνα αυτή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι υπόλοιπες περιοχές της Περιφέρειας και ειδικότερα ο ν. Λάρισας αποτελεί το εμπορικό κέντρο της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Όσον αφορά τον βιομηχανικό τομέα, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι η Μαγνησία και ο Βόλος τείνουν στην ανασύσταση της βιομηχανικής τους ταυτότητας, η οποία επλήγει έντονα κατά την περίοδο της αποβιομηχάνισης, γεγονός το οποίο φαίνεται από τα ποσοστά των νέων ιδρύσεων στον νομό και την Περιφέρεια σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Τέλος στον τομέα των υπηρεσιών και του τουρισμού τα ποσοστά σε σχέση με το σύνολο της χώρας είναι αρκετά υψηλά, κυρίως όσον αφορά στον τουρισμό.

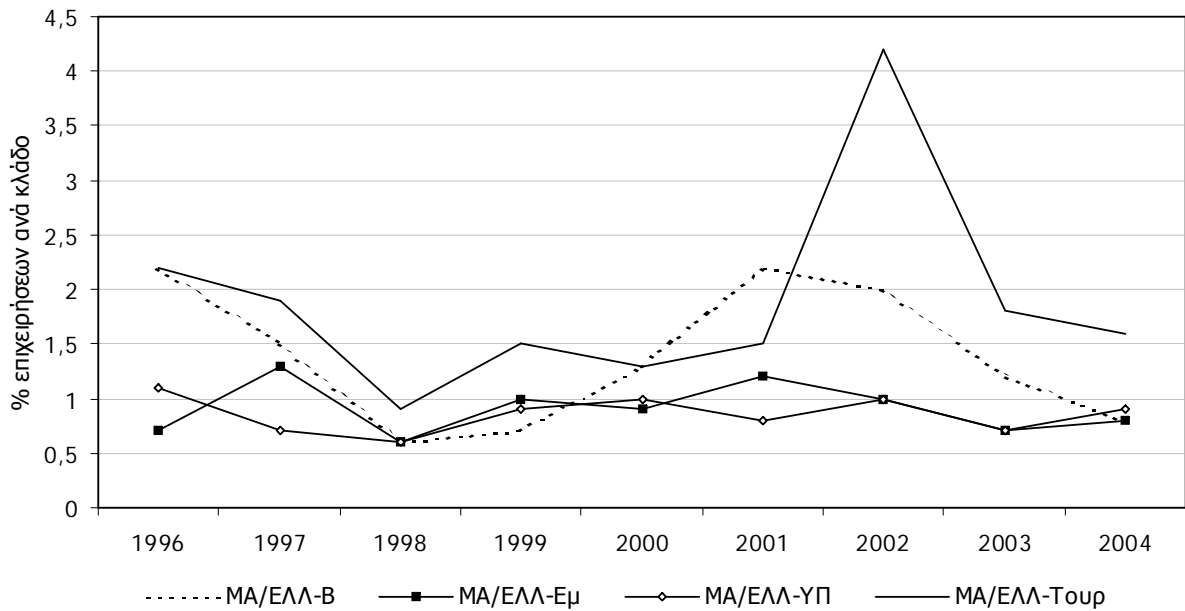
Η διαγραμματική παρουσίαση της παραπάνω ανάλυσης, δίνεται στα διαγράμματα 1-20 και 1-21.

Διάγραμμα 1—20: Ποσοστό νεοϊδρυθεισών επιχειρήσεων στη Μαγνησία σε σχέση με τη Θεσσαλία

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—21: Ποσοστό νεοϊδρυθεισών επιχειρήσεων στη Μαγνησία σε σχέση με τη χώρα

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Ύψος επενδυμένου κεφαλαίου

Ανάλογη εικόνα παρουσιάζεται και στην εξέταση του ύψους των επενδυμένων κεφαλαίων των νέων επιχειρήσεων¹³. Και σε ότι αφορά τη δυναμική των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν τόσο στη Θεσσαλία, όσο και στη Μαγνησία, φαίνεται μια προσπάθεια συγκέντρωσης των μεγάλων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και στους τέσσερις

¹³ Τα στοιχεία προέρχονται από την ICAP (2001, 2004) για την χρονική περίοδο 1996-2001.

παραγωγικούς τομείς, με αιχμή του δόρατος όμως τον τουρισμό. Ειδικότερα οι επενδύσεις στη βιομηχανία και στο εμπόριο, χαρακτηρίζεται από υψηλά ποσοστά σε σχέση με την Περιφέρεια, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υφίσταται μια εξισορρόπηση ανάμεσα στον αριθμό των νέων ιδρύσεων αλλά και στο ύψος του επενδυσόμενου κεφαλαίου. Η περίοδος μετά το 2001, χαρακτηρίζεται από μια δυναμική αύξηση του επενδυσόμενου κεφαλαίου, ειδικότερα στον τομέα της βιομηχανίας, ακολουθούμενη όμως και από μια εξίσου δυναμική και σταθερή εικόνα των επενδύσεων και στο εμπόριο. Το 1997 εμφανίζεται ως η χειρότερη επενδυτική χρονιά για το εμπόριο, η οποία επηρεάζει και το συνολικό διαμορφωμένο ποσοστό του κλάδου. Η ίδια ακριβώς εικόνα εμφανίζεται και στις υπηρεσίες για το έτος 2000, όπου το ποσοστό του επενδυσόμενου κεφαλαίου σε σχέση με την Περιφέρεια είναι αρκετά χαμηλό, από την στιγμή που καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο (1996-1999 και 2001-2004), τα αντίστοιχα ποσοστά είναι πολύ υψηλά, υποδηλώνοντας την ισχυρή τάση των υπηρεσιών στην εν λόγω περιοχή. Από τα στοιχεία της ομάδας έρευνας (Πίνακες 23 και 24) φαίνεται ότι κατά την περίοδο 1996 – 2004, οι τομείς της βιομηχανίας και του εμπορίου, συγκεντρώνουν περισσότερο από το 40%, του ύψους του επενδυσόμενου κεφαλαίου στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Οι διαγραμματικές παρουσιάσεις της ανάλυσης δίνονται στα διαγράμματα 1-22 και 1-23.

Αναλυτικότερα από τους Πίνακες 25 και 26 προκύπτουν τα εξής. Πρώτον, διαχρονικά αν εξετάσουμε τους κλάδους παρατηρούμε ότι η περίοδος 2001-2004 είναι η δυναμικότερη από πλευράς εισροής επενδυσόμενου κεφαλαίου στη Μαγνησία για τον εμπορικό και κατά κύριο λόγο στο βιομηχανικό τομέα (το 2001 το επενδυσόμενο κεφάλαιο στον Νομό, ήταν στο 43,6% σε σχέση με την Περιφέρεια, ενώ το 2002 και 2004, κρατήθηκε σε αρκετά υψηλές αναλογίες πάνω από το 27%). Μια αρκετά σημαντική ύφεση παρουσιάζεται το 2003, όπου το ποσοστό αγγίζει το 18,7% σε σχέση με τη Θεσσαλία, το 0,8% σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Μολονότι όμως τις υψηλές αναλογίες της περιόδου αυτής, η περίοδος 1997-2000, χαρακτηρίζεται από χαμηλές αναλογίες στη βιομηχανία σε σχέση με την Περιφέρεια γεγονός που υποδηλώνει μια σημαντική ύφεση στον κλάδο της βιομηχανίας. Αντίστοιχη εικόνα παρατηρείται και στις συγκρίσεις με το σύνολο της επικράτειας. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν έντονες διακυμάνσεις στα ποσοστά του επενδυσόμενου κεφαλαίου στη Θεσσαλία σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Σε σχέση με τα ποσοστά των επενδύσεων στη Μαγνησία, στη Θεσσαλία, μπορούμε να πούμε ότι η εικόνα ανάμεσα στις δυο περιόδους (1996-2000 και 2001-2004) είναι διαφορετική. Στην πρώτη περίοδο το επενδυσόμενο κεφάλαιο στην Περιφέρεια, εμφανίζει υψηλές ποσοστιαίες τιμές σε σχέση με το σύνολο της χώρας, ενώ δεν παρατηρείται κάτι αντίστοιχο, στις ποσοστιαίες τιμές του Νομού. Από εδώ προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι επενδύσεις στη βιομηχανία να μεν πραγματοποιήθηκαν στην Περιφέρεια Θεσσαλίας αλλά όχι με επίκεντρο τον ν. Μαγνησίας. Σε αντίθετη περίπτωση, στη δεύτερη περίοδο, το επενδυσόμενο κεφάλαιο εμφανίζει υψηλά ποσοστά τόσο στη Θεσσαλία, όσο και στη Μαγνησία, γεγονός που σημαίνει ότι υπήρξαν σημαντικές επενδύσεις στη βιομηχανία του Νομού. Τέλος ένα τελευταίο χαρακτηριστικό είναι ότι ενώ παρατηρούνται υψηλά ποσοστά επενδύσεων στη Μαγνησία σε σχέση με τη Θεσσαλία, τα ποσοστά της Περιφέρειας σε σχέση με την επικράτεια, με εξαίρεση το 2002, είναι χαμηλότερα της πρώτης περιόδου (1996-2000). Αυτό σημαίνει ότι οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν, ήταν αναλογικά μικρότερες όσον αφορά το ύψος του επενδυσόμενου κεφαλαίου σε σχέση με την περίοδο 1996-2000.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Πίνακας 25: Ύψος επενδυμένου κεφαλαίου(σε ευρώ) νέων επιχειρήσεων (ΑΕ, ΕΠΕ) κατά την περίοδο 1996-2004

Έτη	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ			ΕΜΠΟΡΙΟ			ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ			ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ		
	Μαγνησία	Θεσσαλία	Ελλάδα	Μαγνησία	Θεσσαλία	Ελλάδα	Μαγνησία	Θεσσαλία	Ελλάδα	Μαγνησία	Θεσσαλία	Ελλάδα
1996	1.317.681,58	5.389.258,98	131.063.891,41	2.415.260,45	5.866.911,22	86.389.766,69	707.263,38	2.318.415,26	97.923.219,36	792.369,77	1.388.114,84	97.923.219,36
1997	1.121.496,69	9.806.039,60	141.221.278,63	630.961,10	10.549.082,87	118.900.756,87	1.376.375,64	3.240.484,21	146.093.366,73	2.124.724,87	3.645.837,12	59.452.903,74
1998	1.082.905,35	7.050.462,20	121.004.439,90	1.084.666,17	6.880.704,31	128.341.966,04	971.386,64	6.597.505,48	197.762.566,82	792.369,77	1.056.493,27	159.092.227,32
1999	998.994,86	7.127.909,01	137.269.217,63	701.393,98	5.750.256,77	145.094.346,57	2.140.865,73	9.688.217,13	456.818.740,61	2.521.496,70	2.785.619,95	73.863.427,62
2000	915.627,29	8.399.119,58	263.803.549,54	1.037.417,46	4.051.650,75	189.083.359,76	1.995.304,47	89.129.028,88	1.718.311.756,05	193.690,39	311.078,50	96.165.329,30
2001	4.373.039,98	10.028.452,41	224.149.779,90	1.817.398,35	6.139.576,86	186.482.810,04	2.902.628,01	5.146.315,40	1.012.428.810,92	3.791.619,07	4.445.089,36	73.962.990,41
2002	2.511.070,00	6.614.000,00	66.951.000,00	572.300,00	4.330.000,00	79.440.000,00	2.694.460,00	7.807.000,00	378.556.000,00	1.252.190,00	1.612.000,00	46.519.000,00
2003	458.000,00	2.442.000,00	53.254.000,00	586.370,00	3.126.000,00	91.376.000,00	1.266.000,00	6.399.000,00	391.465.000,00	1.430.000,00	2.322.000,00	41.871.000,00
2004	363.010,00	1.322.000,00	44.195.000,00	477.000,00	2.888.000,00	86.965.000,00	1.358.790,00	4.052.000,00	246.989.000,00	344.000,00	444.000,00	44.324.000,00
Σύνολο	13.141.825,75	58.179.241,70	1.182.912.157,00	9.322.767,51	49.582.182,78	922.990.646,20	15.413.064,80	134.370.966,30	4.646.348.460,40	13.242.460,50	15.359.317,50	693.174.097,01

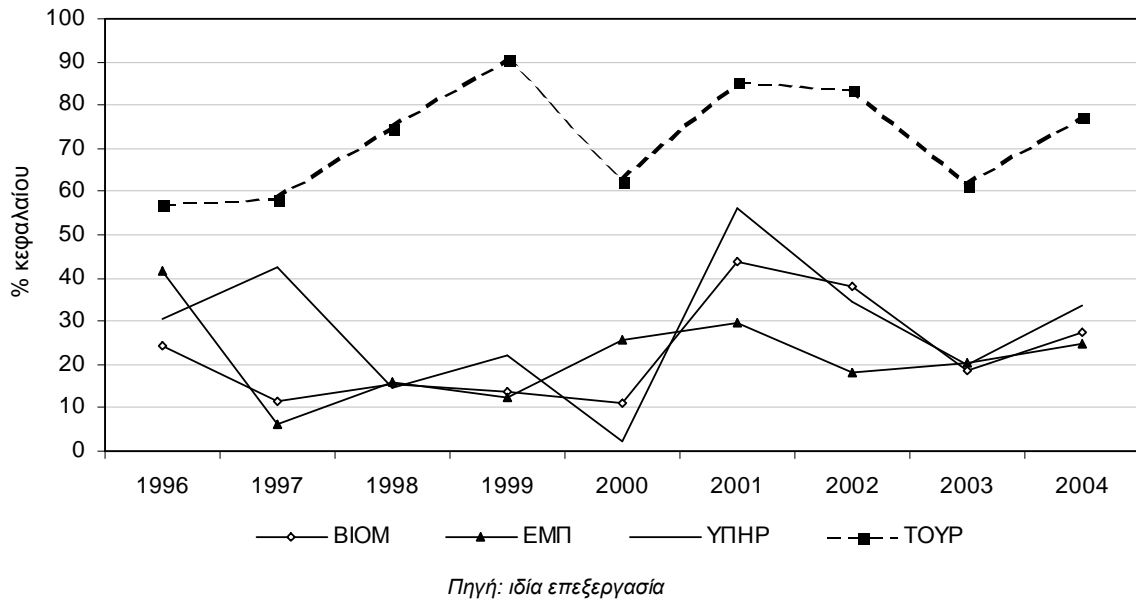
Πηγή: ICAP (2001, 2004)

Πίνακας 26: Ποσοστιαίες αναλογίες του επενδυμένου κεφαλαίου (σε ευρώ), νέων επιχειρήσεων(ΑΕ, ΕΠΕ) κατά την περίοδο 1996-2004

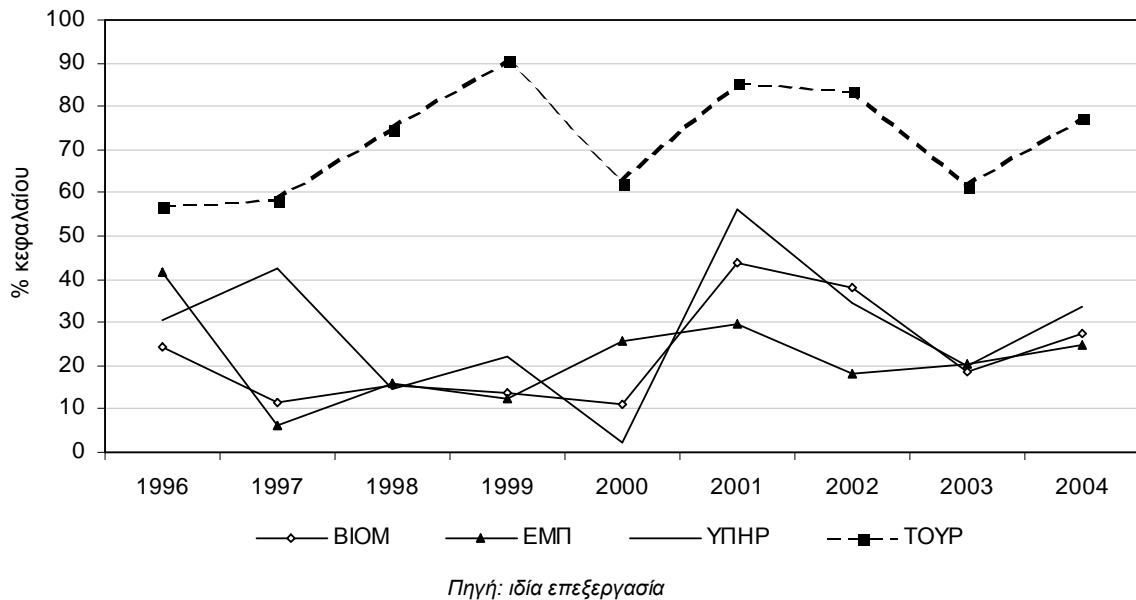
Έτη	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ			ΕΜΠΟΡΙΟ			ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ			ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ		
	Μαγνησίας	Μαγνησίας	Θεσσαλίας	Μαγνησίας	Μαγνησίας	Θεσσαλίας	Μαγνησίας	Μαγνησίας	Θεσσαλίας	Μαγνησίας	Μαγνησίας	Θεσσαλίας
	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
	Θεσσαλίας	χώρας	χώρας	Θεσσαλίας	χώρας	χώρας	Θεσσαλίας	χώρας	χώρας	Θεσσαλίας	χώρας	χώρας
1996	24,4	1,0	4,1	41,4	2,7	6,7	30,5	0,7	2,3	57,0	0,8	1,4
1997	11,4	0,8	6,9	6,0	0,5	8,8	42,5	0,9	2,2	58,3	0,5	6,1
1998	15,4	0,9	5,8	15,8	0,8	5,3	14,7	0,5	3,3	75,0	0,1	0,6
1999	13,9	0,7	5,1	12,2	0,5	3,9	22,1	0,5	2,1	90,5	0,3	3,7
2000	10,9	0,3	3,1	25,6	0,5	2,1	2,2	0,1	5,1	62,3	0,0	0,3
2001	43,6	2,0	4,4	29,6	1,0	3,3	56,4	0,3	0,5	85,3	0,3	6,0
2002	37,9	3,7	9,8	18,3	0,7	5,4	34,5	0,7	2,0	83,8	2,9	3,4
2003	18,7	0,8	4,5	20,3	0,6	3,4	19,7	0,3	1,6	61,5	3,4	5,5
2004	27,4	0,8	3,0	24,8	0,5	3,3	33,5	0,5	1,6	77,4	0,7	1,0
	22,5	1,1	4,9	18,8	1,0	4,8	11,4	0,3	2,9	99,1	1,9	2,2

Πηγή: ICAP (2001, 2004) – ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—22: Ποσοστό του επενδύμενου κεφαλαίου στη Μαγνησία σε σχέση με τη Θεσσαλία (1996-2004)

Διάγραμμα 1—23: Ποσοστό του επενδύμενου κεφαλαίου στη Μαγνησία σε σχέση με την Ελλάδα (1996-2004)

Δεύτερον, μια σχετικά καλύτερη κατάσταση παρατηρείται και στον εμπορικό τομέα. Με εξαίρεση το έτος 1997, η εισροή του επενδύμενου κεφαλαίου στο Νομό Μαγνησίας σε σχέση με την Περιφέρεια Θεσσαλίας διατηρήθηκε σε αρκετά σταθερά επίπεδα, ειδικότερα την περίοδο 2000-2004 (25,6% - 24,8%). Δυο βασικά σημεία που θα πρέπει να προσεχθούν είναι τα εξής: α) το ποσοστό του επενδύμενου κεφαλαίου στη Μαγνησία κατά την περίοδο 1996-1999, χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη δύο ακραίων τιμών. Ενώ το 1996, το ποσοστό σε σχέση με τη Θεσσαλία είναι το υψηλότερο, το 1997 είναι το χαμηλότερο, ενώ το αντίστοιχο

ποσοστό της Περιφέρειας σε σχέση με την επικράτεια, είναι το υψηλότερο της περιόδου (1996-2004). Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι την χρονιά αυτή η Περιφέρεια κέρδισε σε επενδύσεις στον εμπορικό τομέα, όχι όμως αντίστοιχα και ο Νομός Μαγνησίας, και β) στον εμπορικό τομέα η Θεσσαλία χάνει δύναμη από την στιγμή που σε οκτώ έτη, μειώθηκε το ποσοστό της σε σχέση με το σύνολο της χώρας από 8,8% το 1997, σε 3,3% το 2001.

Τρίτον, στην ανάλυση των δύο άλλων παραγωγικών τομέων, των υπηρεσιών και του τουρισμού παρατηρούνται τα εξής: Όσον αφορά στον τομέα των υπηρεσιών η διακύμανση του ύψους του επενδυσόμενου κεφαλαίου εξαρτήθηκε πλήρως από την άνοδο και την κάθοδο του ελληνικού χρηματιστηρίου, γεγονός όμως που δεν φαίνεται να αντιστοιχεί σε μια αντίστοιχη αύξηση των επενδύσεων στον Νομό Μαγνησίας για το έτος 2000. Και η διαπίστωση αυτή υποστηρίζεται από το αντίστοιχο ποσοστό των επενδύσεων για την Περιφέρεια σε σχέση με το σύνολο της χώρας (5.1%)¹⁴. Με εξαίρεση τη χρονιά αυτή οι επενδύσεις στον τομέα των υπηρεσιών, χαρακτηρίζονται από μια σταθερή δυναμική της τάξης του 30% σε σχέση με τις επενδύσεις στη Θεσσαλία και 0,5% αντίστοιχα σε σχέση με την επικράτεια.

Τέλος η εικόνα στον τουριστικό τομέα είναι ιδιαίτερα δυναμική. Σε όλη τη χρονική περίοδο 1996-2004, η Μαγνησία κυριαρχεί αναφορικά με τις επενδύσεις σε σχέση με τη Θεσσαλία. Τα ποσοστά του επενδυσόμενου κεφαλαίου είναι άνω του 50% γεγονός που υποδηλώνει μια έντονη εξειδίκευση στον τομέα του τουρισμού. Δεν συμβαίνει όμως και στις συγκρίσεις με την επικράτεια, όπου οι ποσοστιαίες αναλογίες είναι ιδιαίτερα χαμηλές (< του 1%), με εξαίρεση το έτος 2002. Η αντίστοιχη εικόνα για την Περιφέρεια δεν είναι η ίδια καθώς παρατηρούνται έντονες διακυμάνσεις σε σχέση με την επικράτεια. Έτσι στα έτη 1997, 2001 και 2003, παρατηρούνται υψηλές αναλογίες, γεγονός που σημαίνει ότι έχουν πραγματοποιηθεί υψηλές επενδύσεις στην περιοχή.

Από την ανάλυση των παραπάνω πινάκων προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- α) Η Μαγνησία και κατά κύριο λόγο η πόλη του Βόλου χαρακτηρίζεται από μια τάση των επενδύσεων προς όλους τους παραγωγικούς τομείς, με εστίαση στις υπηρεσίες και τον τουρισμό, αλλά και από μια προσπάθεια ανασύστασης της βιομηχανικής δυναμικής της περιοχής.
- β) Η περίοδος 2001-2004 για το Νομό σημαδεύτηκε από μια σημαντική αύξηση των επενδύσεων στο βιομηχανικό και εμπορικό τομέα. Η αύξηση αυτή όμως ενώ στον βιομηχανικό τομέα συνοδεύτηκε από μια αντίστοιχη αύξηση των επενδύσεων και στη Περιφέρεια, δεν συνέβη το ίδιο και στον εμπορικό, με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε.
- γ) Ο εμπορικός τομέας κυμάνθηκε στα ίδια επίπεδα με το βιομηχανικό, αλλά παρουσίασε μεγαλύτερη σταθερότητα, ειδικότερα με το 1997. Το γεγονός αυτό φαίνεται και από το ότι τα ποσοστά του επενδυσόμενου κεφαλαίου στη Μαγνησία, σε σχέση με τη χώρα που παρουσιάζουν μικρότερη διακύμανση (2,1% έως 5,3%) σε αντίθεση με το βιομηχανικό όπου η διακύμανση είναι μεγαλύτερη (3,0% έως 9,8%).

---

¹⁴ Το έτος 2000 παρατηρείται μια ραγδαία αύξηση της εισροής του επενδυσόμενου κεφαλαίου στον ν. Λάρισας, που σε σχέση με την Περιφέρεια Θεσσαλίας έφτασε το 93,6% και το 4,7% του συνόλου της χώρας, γεγονός που συνετέλεσε και στην αύξηση του ποσοστού της Περιφέρειας Θεσσαλίας σε 4,7% έναντι του συνόλου της χώρας.

- δ) Το επενδυμένο κεφάλαιο στη Μαγνησία και στη Θεσσαλία σε σχέση με το σύνολο της χώρας, στον εμπορικό τομέα, μειώνεται σταδιακά, ενώ αυξάνονται οι επενδύσεις στον νομό σε σχέση με την Περιφέρεια, ειδικότερα την περίοδο 2000-2004. Αυτό σημαίνει ότι ο Νομός προσπαθεί να κερδίσει μερίδιο αγοράς στον εμπορικό τομέα, την στιγμή που το μερίδιο αυτό στο σύνολο της Περιφέρειας μειώνεται.
- ε) Η Μαγνησία αναγνωρίζεται ως τουριστικός προορισμός, από την στιγμή που το Πήλιο και το σύμπλεγμα των Βορείων Σποράδων, είναι από τους κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς στην Ελλάδα και όχι μόνο. Το ενδιαφέρον όμως είναι κατά πόσο ο Βόλος αποτελεί έναν εξίσου τουριστικό προορισμό. Στην περίπτωση αυτή ιδιαίτερη σημασία έχει να εξετασθούν οι επενδύσεις οι οποίες είχαν ως τόπο εγκατάστασης την πόλη του Βόλου, ή ποιες επιχειρήσεις με έδρα τον Βόλο έχουν υπαχθεί σε αναπτυξιακούς νόμους.

Επιχειρήσεις υπαγόμενες στους Αναπτυξιακούς Νόμους 1892/90, 2601/98 και 3299/04

Στην ανάλυση που ακολουθεί παρουσιάζεται η επενδυτική δραστηριότητα των επιχειρήσεων του δευτερογενή και τριτογενή τομέα στην περιοχή του Βόλου, το Νομό Μαγνησίας και την Περιφέρεια Θεσσαλίας, μέσω της υπαγωγής τους στους αναπτυξιακούς νόμους 1892/90, 2601/98 και 3299/04, κατά την περίοδο 1995-2004. Η ανάλυση χρησιμοποιεί στοιχεία από αυτούς τους δύο τομείς και όχι από τον πρωτογενή, με δεδομένο το γεγονός ότι οι επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα, υπήρξαν πολύ μικρές έως μηδενικές για την περιοχή του Βόλου και για τη Μαγνησία. Στον Πίνακα 27 που ακολουθεί, εμφανίζονται ανά έτος, ανά τομέα παραγωγής και ανά αναπτυξιακό νόμο, ο αριθμός των υπαγχθέντων επιχειρήσεων, το ύψος του επενδυσόμενου κεφαλαίου και ο αριθμός των νέων θέσεων εργασίας. Επίσης δίνονται οι ποσοστιαίες αναλογίες του Βόλου σε σχέση με τη Μαγνησία και τη Θεσσαλία.

Πίνακας 27: Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων στους Αναπτυξιακούς Νόμους 1892/90, 2601/98 και 3299/04, στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα, ύψος επενδυσόμενου κεφαλαίου και νέες θέσεις εργασίας, την περίοδο 1995-2004 (Βόλος, Μαγνησία και Θεσσαλία)

ΤΟΜΕΙΣ	Βόλος (1)	Μαγνησία (συν Βόλου) (2)	Θεσσαλία (συν Μαγνησία) (3)	(1) / (2) %	(1) / (3) %	(2) / (3) %
1995 (Ν.1892/90)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	-	4	24	-	-	16,6
Ύψος επενδυσόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	-	5.837.564,1	15.084.225,8	-	-	38,6
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	-	22	192	-	-	11,4
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	-	4	4	-	-	100,0
Ύψος επενδυσόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	-	2.087.571,5	2.087.571,5	-	-	100,0
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	-	13	13	-	-	100,0
1996 (Ν.1892/90)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	16	20	60	80,0	26,6	33,3
Ύψος επενδυσόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	12.928.833,4	14.704.328,4	34.700.616,2	87,9	37,2	42,3
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	120	137	449	87,5	26,7	30,5
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	1	7	14	14,2	7,1	50,0
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	234.776,2	1.801.907,0	2.406.896,4	13,0	9,7	74,8
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	2	14	41	14,2	4,8	34,1
1997(N.1892/90)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	15	20	54	75,0	27,7	37,0
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	11.069.992,6	13.881.437,6	28.881.992,2	79,7	38,3	48,0
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	103	139	280	74,1	49,6	49,6
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	3	13	20	23,0	15,0	65,0
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	2.074.834,9	6.518.435,7	10.504.181,0	31,8	19,7	62,0
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	11	9	53	37,9	20,7	54,7
1998 (N.2601/98)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	3	-	-	-	-	-
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	2.831.988,2	-	9.437.123,9	-	30,0	-
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	22	-	101	-	21,7	-
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	1	5	7	20,0	14,2	71,4
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	255.319,1	2.300.807,1	2.638.297,8	11,0	9,6	87,2
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	2	17	21	11,7	9,5	80,9
1999(N.2601/98)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	2	3	15	66,6	13,3	20,0
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	3.213.499,6	3.442.406,4	11.769.743,2	93,3	27,3	29,2
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	19	21	105	90,4	18,0	20,0
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	3	8	11	37,5	27,2	72,7
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	1.467.351,4	3.521.643,4	6.914.159,9	41,6	21,2	50,9
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	8	22	46	36,3	17,3	47,8
2000(N.2601/98)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	3	-	22	-	13,6	-
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	4.651.504,0	-	17.619.955,9	-	26,3	-
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	40	-	174	-	22,9	-
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	-	6	9	-	-	66,6
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	-	1.760.821,7	3.600.880,4	-	-	48,9
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	-	17	29	-	-	58,6
2001(N.2601/98)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	3	5	27	60,0	11,1	18,5
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	1.060.000,0	1.645.000,0	13.672.193,6	64,4	7,7	12,0
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	28	38	143	73,6	19,5	26,5
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	-	8	10	-	-	80,0

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	-	3.213.499,6	4.290.535,5	-	-	74,9
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	-	30	42	-	-	71,4
2002(N.2601/98)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	14	18	50	77,7	28,0	36,0
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	15.323.000,0	17.483.000,0	32.309.000,0	87,6	47,4	54,1
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	75	110	290	68,1	25,8	37,9
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	2	19	27	10,5	7,4	70,3
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	3.233.000,0	11.941.604,0	18.137.000,0	46,1	17,8	65,8
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	13	76	109	17,1	11,9	69,7
2003(N.2601/98)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	5	27	35	18,5	14,2	77,1
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	7.620.000,0	10.450.000,0	28.578.000,0	72,9	26,6	36,5
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	50	75	258	66,6	19,3	29,0
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	2	14	21	14,2	9,5	66,6
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	2.405.000,0	8.595.000,0	13.250.000,0	27,9	18,1	64,8
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	-	43	73	-	-	58,9
2004 (N.3299/04)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	8	10	66	80,0	12,1	18,1
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	10.321.747,0	11.452.437,0	63.933.277,4	90,1	16,1	17,9
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	55	63	4733 ¹⁵	87,3	1,1	1,3
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	-	10	30	-	-	33,3
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	-	7.860.758,0	21.948.023,5	-	-	35,8
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	-	42	99	-	-	42,4
ΣΥΝΟΛΑ (1995-2004)						
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	69	107	363	64,4	19,0	29,4
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	69.020.564,8	78.896.173,5	255.986.128,2	87,4	26,9	30,8
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	512	605	6725	84,6	7,6	9,0
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	12	94	153	12,7	7,8	61,4
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	9.670.281,6	49.602.048,5	86.497.546,0	19,5	11,1	57,3
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	36	300	526	12,0	6,8	57,0
ΣΥΝΟΛΟ (Β' ΓΕΝΗΣ + Γ' ΓΕΝΗΣ)						
Αριθμός υπαγομένων επιχειρήσεων	81	201	516	40,2	15,6	38,9
Ύψος επενδύόμενου κεφαλαίου (σε χιλ. ευρώ)	78.690.846,4	128.498.222,0	342.483.674,2	61,2	22,9	37,5
Αριθμός νέων θέσεων εργασίας	548	905	7251	60,5	7,5	12,4

Πηγή: Περιφέρεια Θεσσαλίας (Δ/νση Σχεδιασμού και Προγραμματισμού 2002, 2006) – ίδια επεξεργασία

¹⁵ Οι 4500 θέσεις εργασίας αφορούν την εταιρία STAFF COLOUR ΑΕΒΕ στην ΒΙΠΕ Λάρισας

Η ανάλυση του Πίνακα 27 γίνεται ανά Αναπτυξιακό Νόμο και ανά παραγωγικό τομέα. Πιο συγκεκριμένα από τα στοιχεία του πίνακα προκύπτουν τα εξής:

Κατά την περίοδο 1995-1997 (Ν. 1892/98) υπάρχει μια σημαντική δραστηριότητα της υπαγωγής επιχειρήσεων στο Ν. 1892/98, οι οποίες προέρχονται από τον δευτερογενή τομέα, σε σχέση με τις αντίστοιχες του τριτογενή. Τα ποσοστά των υπαγόμενων επιχειρήσεων στο δευτερογενή τομέα στην περιοχή του Βόλου είναι ιδιαίτερα υψηλά (> 70%) σε σχέση με το Νομό σε αρκετά ικανοποιητικά επίπεδα (30% -40%), σε σχέση με την Περιφέρεια. Η ίδια εικόνα παρατηρείται και στο ύψος του επενδύμενου κεφαλαίου αλλά και στα ποσοστά των νέων θέσεων εργασίας. Η τάση αυτή αναδεικνύει την σημαντικότητα που έχει ο κλάδος της μεταποίησης και της βιομηχανίας για την περιοχή του Βόλου, αλλά και την συνολική προσπάθεια για την ανασύσταση της παραδοσιακής ταυτότητας της πόλης.

Αναφορικά με τον τριτογενή τομέα η εικόνα διαφοροποιείται. Οι περισσότερες επενδύσεις πραγματοποιούνται στη Μαγνησία σε αντίθεση με την πόλη του Βόλου και αφορούν στην πλειονότητα τους τον τουρισμό. Κυρίως αφορούν περιοχές του Πηλίου και του συμπλέγματος των Βορείων Σποράδων, οι οποίοι είναι κατεξοχήν τουριστικοί προορισμοί με υψηλά ανταγωνιστικά προφίλ στην ελληνική και στην ευρωπαϊκή τουριστική αγορά. Χαρακτηριστικά είναι τα ποσοστά που εμφανίζονται την περίοδο αυτή, όπου τόσο ο αριθμός των επιχειρήσεων, όσο και το ύψος του επενδύμενου κεφαλαίου ξεπερνούν το 60% των συνολικών επενδύσεων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Η εικόνα που παρουσιάζεται είναι ταυτόσημη με την ανάλυση των στοιχείων της ICAP που προηγήθηκε.

Η περίοδος 1998-2003 (Ν. 2601/98), θα μπορούσε να υποδιαιρεθεί σε δύο μικρότερες περιόδους, α) την 1998-2001 και β) την 2002-2003. Κατά την πρώτη περίοδο παρατηρείται μια έντονη μείωση του αριθμού των υπαγόμενων επιχειρήσεων και των δυο παραγωγικών τομέων, στον αναπτυξιακό νόμο. Η μείωση αυτή είναι αισθητή σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο αλλά και σε σχέση με την περίοδο 2002-2003. Τόσο ο αριθμός των επιχειρήσεων όσο και το ύψος του επενδύμενου κεφαλαίου, μειώνονται σε ποσοστό της τάξης του 50%. Χαρακτηριστικό είναι ότι η μείωση αυτή δεν αφορά μόνο τη Μαγνησία ή την περιοχή του Βόλου αλλά το σύνολο της Θεσσαλίας. Επιπλέον ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι κατά την περίοδο αυτή δεν πραγματοποιούνται καθόλου υπαγωγές επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα, το 1998 και το 2000 στο Νομό, ενώ η ίδια εικόνα εμφανίζεται στα έτη 2000 και 2001, στον τριτογενή τομέα αλλά στην περιοχή του Βόλου. Συνολικά θα υποστηρίξουμε ότι η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από μια υποτονικότητα των επενδυτικών δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια.

Το κλίμα αλλάζει ριζικά στα επόμενα δυο χρόνια, το 2002 και 2003, σε όλα τα επίπεδα που εξετάζονται. Ο αριθμός των υπαγόμενων επιχειρήσεων και στους δυο παραγωγικούς τομείς αυξάνεται κατακόρυφα, με έντονες όμως διαφοροποιήσεις μεταξύ των δύο ετών. Το 2002 είναι μια δυναμική επενδυτική χρονιά (σε αριθμό υπαγωγών) στον δευτερογενή τομέα για την περιοχή του Βόλου και τη Θεσσαλία και στον τριτογενή για τη Μαγνησία. Το σημαντικό όμως είναι ότι παρόλο τον χαμηλό αριθμό των υπαγθέντων επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα, στο Νομό σε σχέση με την Περιφέρεια (36%), το ύψος του επενδύμενου κεφαλαίου ξεπέρασε το 50%, γεγονός που σημαίνει ότι την περίοδο αυτή πραγματοποιήθηκαν λίγες αλλά μεγάλες επενδύσεις στο Νομό. Το 2003 η κατάσταση αλλάζει καθώς εμφανίζεται έντονη επενδυτική δραστηριότητα στη Μαγνησία (77,1%) σε σχέση με τη Θεσσαλία αλλά και την περιοχή του Βόλου, με μείωση όμως σημαντική του επενδύμενου κεφαλαίου, ενώ

ταυτόχρονα μειώνεται ο αριθμός των νέων θέσεων εργασίας σε όλα τα επίπεδα. Η ίδια εικόνα παρατηρείται και στον τριτογενή τομέα με έκδηλη όμως τη δυναμική στη Μαγνησία.

Τέλος κατά το έτος 2004 (Ν. 3299/04), τα νέα αναπτυξιακά κίνητρα που ενίσχυσαν τα ποσοστά επιδότησης στις περιφέρειες της ελληνικής επικράτειας, φαίνεται ότι υποστήριξαν το επενδυτικό κλίμα στην Περιφέρεια στο σύνολο της, χωρίς όμως αυτό να συμβαίνει τόσο στην περιοχή του Βόλου, όσο και στο Νομό. Σε σχέση με το 2003, ο αριθμός των υπαγωγών και το ύψος του επενδύμενου κεφαλαίου αυξήθηκε σχεδόν κατά 100% στη Θεσσαλία, ενώ μειώθηκε στη Μαγνησία και στην περιοχή του Βόλου και στους παραγωγικούς τομείς. Οι θέσεις εργασίας κυμάνθηκαν στα ίδια περίπου επίπεδα σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε, ότι κατά την περίοδο 1995-2004 διαμορφώθηκε μια ενδιάμεση επενδυτική κατάσταση τόσο στην περιοχή του Βόλου και το Νομό Μαγνησίας όσο και στο σύνολο της Περιφέρειας. Στο δευτερογενή τομέα κυριάρχησε η περιοχή του Βόλου σε σχέση με τη Μαγνησία (ποσοστά > 60%), έχοντας παράλληλα μια αρκετά καλή επενδυτική δραστηριότητα και σε σχέση με τη Θεσσαλία (30%). Στον τριτογενή τομέα κυριαρχεί η Μαγνησία όπου τα ποσοστά σε σχέση με τη Θεσσαλία είναι ιδιαίτερα υψηλά (> 55%). Τέλος στο σύνολο τους και οι δύο παραγωγικοί τομείς παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά τόσο στον αριθμό των υπαγωγών όσο και στο ύψος του επενδύμενου κεφαλαίου στην περιοχή του Βόλου σε σχέση με τον Νομό και στο Νομό σε σχέση με την Περιφέρεια, γεγονός που σημαίνει ότι τόσο η πόλη του Βόλου όσο και ο Νομός έχουν έναν έντονα αναπτυξιακό ρόλο στην ευρύτερη περιφέρεια. Επίσης η ανάλυση που προηγήθηκε αναδεικνύει τάσεις εξειδίκευσης των επιχειρήσεων της περιοχής του Βόλου στο δευτερογενή τομέα και της Μαγνησίας στον τριτογενή.

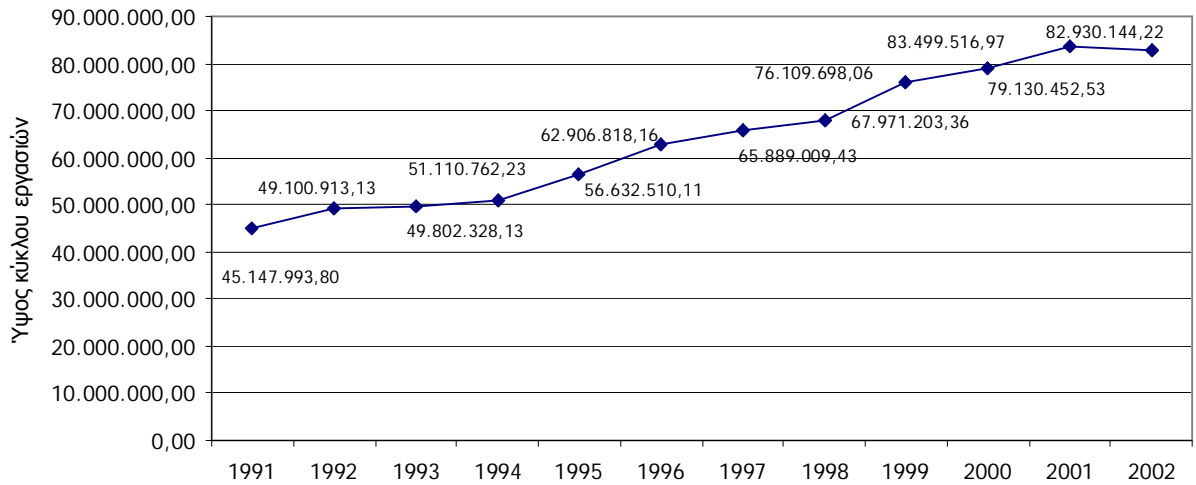
Διαχρονική εξέλιξη του ΑΕΠ και της απασχόλησης σε 10 μεγάλες παραγωγικές μονάδες του Βόλου

Είναι πολύ σημαντικά τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην συνέχεια της ανάλυσης με βάση την έρευνα πεδίου που διεξήχθη σε 10 μεγάλες επιχειρήσεις του Βόλου και αφορούν τη διαχρονική εξέλιξη του ΑΕΠ και της απασχόλησης, την 11ετία 1991-2002 (ΣΣΑΛ, 2002). Στα Διαγράμματα 1-24, 1-25 και 1-26 και στον Πίνακα 28 που ακολουθούν παρουσιάζεται η εξέλιξη των παραπάνω μεγεθών, σε αποπληθωρισμένες¹⁶ τιμές και με έτος βάσης το 1991 (ίσο με 100).

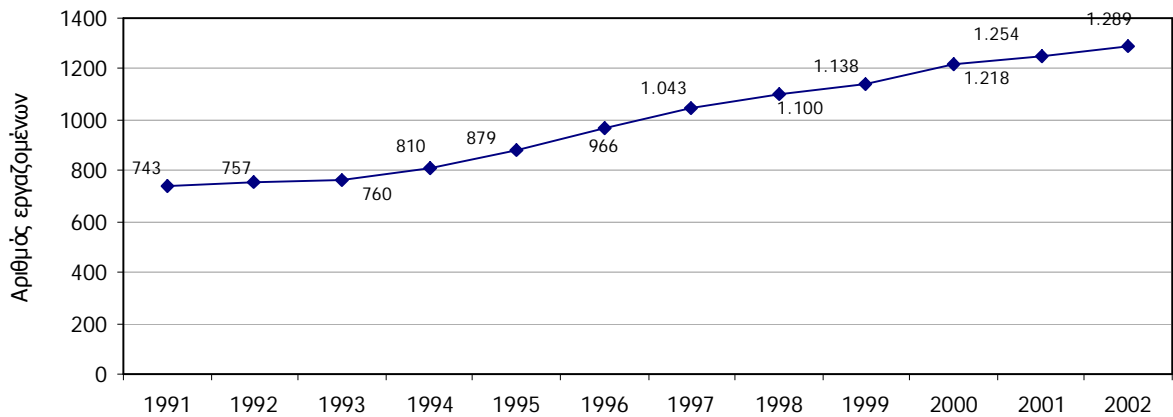
¹⁶ Για τον αποπληθωρισμό των τιμών του προϊόντος και των επενδύσεων χρησιμοποιήθηκε ο Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή έτη 1991-2001.

Διάγραμμα 1—24: Η εξέλιξη του προϊόντος 10 μεγάλων επιχειρήσεων την περίοδο 1991-2002

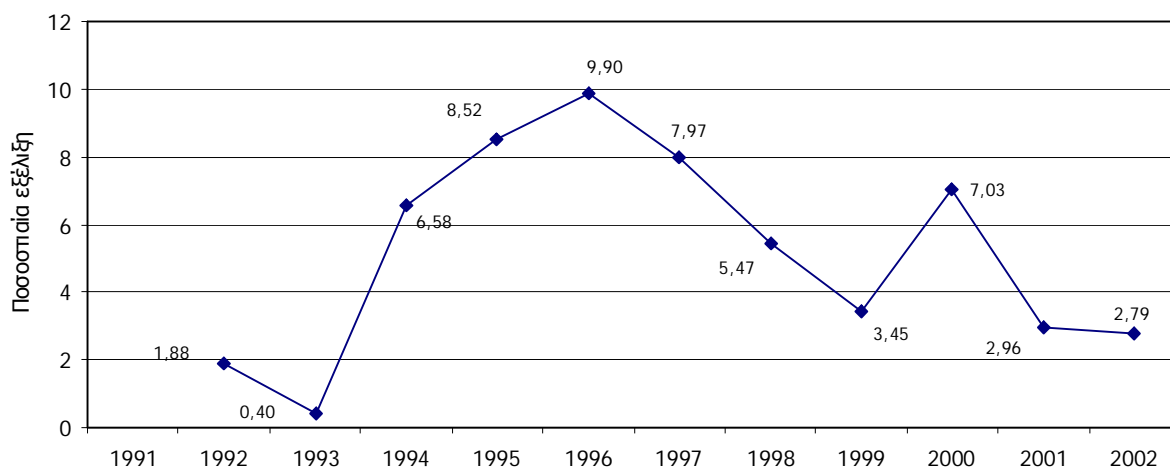

Πηγή: ΣΣΑΛ (2002) – ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—25: Η εξέλιξη του αριθμού των εργαζομένων 10 μεγάλων επιχειρήσεων την περίοδο 1991-2002

Διάγραμμα 1—26: Ποσοστιαία εξέλιξη της απασχόλησης σε σχέση με την εξέλιξη του προϊόντος

Πηγή: ΣΣΑΛ (2002) – ίδια επεξεργασία

Πίνακας 28: Εξέλιξη του προϊόντος (κύκλου εργασιών) και της απασχόλησης 10 μεγάλων επιχειρήσεων του Βόλου (1991-2002)

Έτη	Τρέχουσες τιμές προϊόντος (σε ευρώ)	Αποπληθωρισμένες τιμές προϊόντος (σε ευρώ)	Έτος βάσης: 1991=100	% μεταβολή προϊόντος	Αριθμός εργαζομένων	Αριθμός εργαζομένων με έτος βάσης: 1991=100	% μεταβολή της απασχόλησης
1991	45.147.993,80	45.147.993,80	100,00		743	100,00	
1992	50.858.857,40	43.919.565,98	97,28	-2,72	757	101,88	1,88
1993	63.975.733,80	48.292.611,60	106,97	9,96	760	102,29	0,40
1994	75.089.374,70	51.110.762,23	113,21	5,84	810	109,02	6,58
1995	88.606.597,30	55.382.435,35	122,67	8,36	879	118,30	8,52
1996	108.897.770,80	62.906.818,16	139,33	13,59	966	130,01	9,90
1997	120.333.544,30	65.889.009,43	145,94	4,74	1.043	140,38	7,97
1998	130.094.810,10	67.971.203,36	150,55	3,16	1.100	148,05	5,47
1999	149.459.103,40	76.109.698,06	168,58	11,97	1.138	153,16	3,45
2000	160.363.571,60	79.130.452,53	175,27	3,97	1.218	163,93	7,03
2001	174.971.201,00	83.499.516,97	184,95	5,52	1.254	168,78	2,96
2002	181.338.993,30	83.854.986,53	185,73	0,43	1.289	173,49	2,79

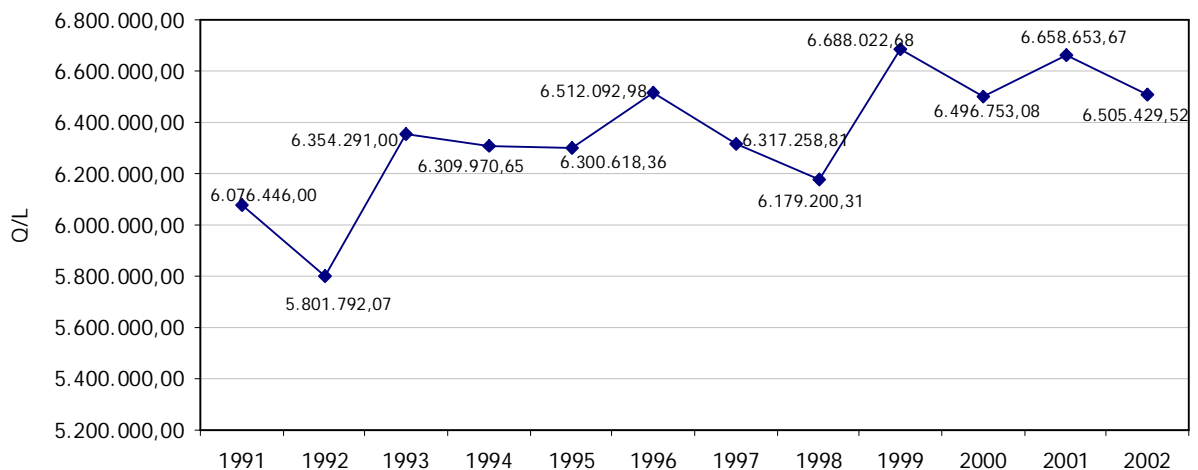
Πηγή: ΣΣΑΛ (2002) – ίδια επεξεργασία

Τα βασικότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από τον Πίνακα 28 είναι τα εξής. Διακρίνεται μια πολύ σημαντική αύξηση του προϊόντος, της τάξης του 85,7%, στη 11ετία 1991-2002, με δυναμικές αυξήσεις τις περιόδους 1995-96 και κυρίως την περίοδο 1998-1999. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι δεν παρατηρούνται μειώσεις στην εξέλιξη του προϊόντος, αλλά η συνολικότερη εικόνα που δίνεται είναι ότι η περίοδος αυτή κύλησε με αυξητικές τάσεις συγκρατημένης, σταθερής ανάπτυξης και με μεταβολές στην εξέλιξη του προϊόντος οι οποίες, με εξαίρεση τις δυο προηγούμενες περιόδους, δεν ξεπερνούν το 5%. Αντίστοιχη εικόνα

έχουμε και στην εξέλιξη της απασχόλησης, η οποία έχει μια σημαντική αύξηση της τάξης του 73,5% και που επιπλέον είναι καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αυξητική χωρίς καμία μείωση. Οι σημαντικότερες μεταβολές, όπως και στην εξέλιξη του προϊόντος πραγματοποιούνται την περίοδο 1992-1998, όπου υφίσταται η πολύ σημαντική αύξηση την περίοδο 1992-93, αλλά και μια σταθεροποιημένη πορεία των αναλογιών σε ποσοστό άνω του 6,5%. Συμπερασματικά μπορεί να ειπωθεί ότι η αύξηση του προϊόντος σε σχέση με την αύξηση του ανθρώπινου δυναμικού βρίσκεται στο ίδιο περίπου επίπεδο, γεγονός που σημαίνει ότι η διεύρυνση της παραγωγής συνεπάγεται και τη διεύρυνση του αριθμού των εργαζομένων. Πιο ισχυρή όμως γίνεται η παραδοχή αυτή αν υποθέσουμε ότι η αύξηση των επενδύσεων και της εισαγωγής νέων τεχνολογιών προϋποθέτει και την στελέχωση των επιχειρήσεων με εξειδικευμένο παραγωγικό δυναμικό. Το σημαντικό είναι ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις του Βόλου προσανατολίζονται τόσο προς την αύξηση του προϊόντος όσο και της απασχόλησης, αλλά με σταθερούς ρυθμούς χωρίς να παρουσιάζουν εξάρσεις στην μια ή στην άλλη περίπτωση.

Στο Διάγραμμα 1-27 παρουσιάζεται ο λόγος της εξέλιξης του προϊόντος σε σχέση με την απασχόληση (Q/L), δηλαδή ο δείκτης παραγωγικότητας της εργασίας, ο οποίος αποτελεί και τον πιο συνήθη δείκτη της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Παρατηρούμε ότι ο δείκτης παραγωγικότητας βαίνει σταδιακά αυξητικά, δίχως να παρουσιάζονται έντονες διακυμάνσεις στην εξέλιξη του. Κατά τη διάρκεια όλης της περιόδου η αύξηση είναι της τάξης του 9,5% περίπου, με έντονες διακυμάνσεις μόνο κατά τις περιόδους 1992-93 και 1998-99 ακολουθώντας τις διακυμάνσεις αντίστοιχα των δυο μεγεθών που τον εκφράζουν (προϊόν και απασχόληση).

Διάγραμμα 1—27: Δείκτης παραγωγικότητας (1991-2002) – αποπληθωρισμένες τιμές, έτος βάσης 1991

Πηγή: ΣΣΑΛ (2002) – ίδια επεξεργασία

Σημαντικό είναι να αναφερθεί στο σημείο αυτό, ότι η παραπάνω ανάλυση είναι μια ένδειξη που παρουσιάζουν 10 μεγάλες επιχειρήσεις της περιοχής και όχι το σύνολο. Κατά συνέπεια η εικόνα που δημιουργείται είναι ενδεικτική και εκφράζει την εξέλιξη των μεγεθών στις επιχειρήσεις αυτές, αναδεικνύοντας παράλληλα και μια τάση της εξέλιξης των μεγεθών η οποία μπορεί να αφορά και μεγαλύτερο δείγμα επιχειρήσεων.

Στοιχεία από έρευνα πεδίου σε 17 μη τοπικές επιχειρήσεις του Βόλου¹⁷

Στην συνέχεια της ανάλυσης παρουσιάζονται ορισμένα πρωτογενή στοιχεία από έρευνα που διεξήχθη το 2003, σε 17 μη τοπικές επιχειρήσεις του Βόλου (Metaxas and Kallioras, 2004). Στην πλειονότητα τους οι επιχειρήσεις προέρχονται από το βιομηχανικό τομέα. Στόχος της έρευνας ήταν η καταγραφή των απόψεων τους για μια σειρά από πολύ ενδιαφέροντα θέματα όπως: η εκτίμηση τους σχετικά με τα κριτήρια επιλογής του Βόλου ως τόπου εγκατάστασης μη τοπικών επιχειρήσεων, η άποψη τους για τα είδη των επιχειρήσεων-επενδύσεων που μπορεί, με βάση τα χαρακτηριστικά του, να προσελκύσει ο Βόλος, η άποψη τους για την συνεργασία του Βόλου με τη γειτονική πόλη της Λάρισας, στα πλαίσια ενός 'δίπολου' και της σημαντικότητας του, τόσο για τις δυο πόλεις όσο και την ευρύτερη περιφέρεια και τέλος την άποψή τους για την συμβολή ενός γραφείου (υπηρεσίας) προσέλκυσης και υποστήριξης ξένων επενδύσεων στην περιοχή, στην ανταγωνιστικότητα των ίδιων των επιχειρήσεων αλλά και της πόλης του Βόλου στο σύνολο της. Επίσης παρουσιάζεται μια συγκριτική αξιολόγηση της πόλης του Βόλου, ως περιοχή εγκατάστασης ξένων επενδύσεων, σε σχέση με άλλες ικρομεσαίες πόλεις στην Ελλάδα (Πάτρα και Ηράκλειο) και σε σχέση με τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Πιο συγκεκριμένα στους Πίνακες 29, 30, και 31, παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων της έρευνας στα παραπάνω θέματα.

Πίνακας 29: Κριτήρια επιλογής τόπου εγκατάστασης

	Σύνολο: 4+5 (%)	Μέσο 3 (%)	Σύνολο: 1+2 (%)	Σύνολο (%)
Γεωγραφική Θέση	76,4	11,7	11,7	100
Μέγεθος της τοπικής αγοράς	58,8	23,5	17,6	100
Υψηλό κ.κ ΑΕΠ	41,7	29,4	29,5	100
Συμβατότητα του χαρακτήρα της επιχείρησης με τη φυσιογνωμία της τοπικής αγοράς	11,7	58,8	29,4	100
Πρόσβαση σε προμηθευτές	41,7	5,8	52,9	100
Εκμετάλλευση του δίπολου Λάρισα – Βόλος	35,2	35,2	29,4	100
Πρόσβαση σε Ερευνητικά Κέντρα	29,4	23,5	47,0	100
Υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης του ντόπιου εργατικού δυναμικού	11,7	52,9	35,2	100
Η ύπαρξη υποδομών σε δίκτυα και μεταφορές	23,5	58,8	17,6	100
Ποιότητα ζωής – επίπεδο διαβίωσης	64,7	11,7	23,5	100
Καλύτερα αναπτυξιακά κίνητρα για τη δημιουργία – επέκταση παραγωγικών δραστηριοτήτων	76,4	17,6	5,8	100
Η έλλειψη ανταγωνιστών στην περιοχή - αγορά	64,7	17,6	11,7	100
Κόστος – αξία χρήσης γης	11,7	47,0	35,2	100

Πηγή: Metaxas and Kallioras (2005)

Από τα στοιχεία του Πίνακα 29 προκύπτει ότι τα βασικότερα κριτήρια για την επιλογή του Βόλου ως τόπου εγκατάστασης των επιχειρήσεων, αποτελούν η γεωγραφική του θέση αλλά και τα αναπτυξιακά κίνητρα που δίνονται για την ανάπτυξη επενδύσεων στην περιοχή. Εξίσου σημαντικοί αναδεικνύονται και άλλοι παράγοντες όπως η ποιότητα ζωής αλλά και η έλλειψη ανταγωνιστών στην συγκεκριμένη περιοχή. Τέλος το μέγεθος της τοπικής αγοράς αποτελεί ένα κριτήριο το οποίο λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τις επιχειρήσεις της έρευνας. Παράλληλα κριτήρια όπως η συμβατότητα του χαρακτήρα της επιχείρησης με το χαρακτήρα της τοπικής αγοράς, το επίπεδο εξειδίκευσης του παραγωγικού δυναμικού και η δυναμική της περιοχής σε υποδομές δικτύων και μεταφορών, κρίνονται ως σημαντικά, ενώ ταυτόχρονα

¹⁷ Ως μη τοπικές η έρευνα χαρακτηρίζει επιχειρήσεις οι οποίες έχουν την έδρα τους σε άλλες πόλεις (Αθήνα και Θεσσαλονίκη) και στο Βόλο έχουν παραρτήματα και παραγωγικές εγκαταστάσεις

προσοχή αποδίδεται και σε παράγοντες όπως το κόστος χρήσης γης και η εκμετάλλευση της γειννίας της πόλης του Βόλου με την Λάρισα, στα πλαίσια ενός γενικότερου αναπτυξιακού δίπολου. Τέλος παράγοντες όπως η πρόσβαση σε μεγάλους προμηθευτές και σε ερευνητικά ή Πανεπιστημιακά κέντρα κρίνονται ως οι λιγότερο σημαντικοί από τις επιχειρήσεις. Η αξιολόγηση των παραπάνω κριτηρίων σαφώς σχετίζεται και με τον χαρακτήρα των επιχειρήσεων της έρευνας. Με δεδομένο το βιομηχανικό προφίλ των επιχειρήσεων, το ενδιαφέρον τους επικεντρώθηκε σε οικονομικούς – επιχειρησιακούς παράγοντες αλλά και στα χαρακτηριστικά της περιοχής, κάτι το οποίο εναρμονίζεται και με τα πρότυπα που ορίζει η ΕΕ (CEC, 1993) για τα κριτήρια επιλογής τόπων εγκατάστασης από βιομηχανικές επιχειρήσεις.

Αναφορικά με το είδος των επενδύσεων που μπορεί να προσελκύσει η περιοχή του Βόλου, οι επιχειρήσεις εκτίμησαν τα παρακάτω. Όσον αφορά στη σημαντικότητα του 'δίπολου' Βόλος – Λάρισα, οι επιχειρήσεις στο σύνολο τους τέθηκαν υπέρ της ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ των δύο πόλεων, συνεργασία η οποία θα είναι ευεργετική και για τη δική τους ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα. Πιο συγκεκριμένα, με βάση τα στοιχεία του Πίνακα 30, υποστήριξαν την από κοινού ανάπτυξη των δύο πόλεων, δηλώνοντας παράλληλα ότι η οικονομική ανάπτυξη της μιας εκ των δύο πόλεων δεν συνεπάγεται οικονομική υστέρηση της άλλης, αλλά αντίθετα η κάθε πόλη μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά προς την άλλη. Επίσης απέδωσαν ιδιαίτερη βαρύτητα στην δυναμική των δύο πόλεων και στα χαρακτηριστικά τους, υποστηρίζοντας ότι μπορεί να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στην συνολική ανταγωνιστικότητα του δίπολου. Τέλος, εκφράζουν έντονα την άποψη ότι η ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας Θεσσαλίας είναι δυνατόν να προκύψει μέσα από την συνεργασία των δύο πόλεων, ενώ παράλληλα δηλώνουν ότι το δίπολο αυτό θα μπορούσε να λειτουργήσει ανταγωνιστικά και έναντι μεγάλων αστικών κέντρων (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι οι επιχειρήσεις αναδεικνύουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δύο πόλεων και εστιάζουν στο γεγονός ότι από την στιγμή που η κάθε πόλη τείνει να εξειδικεύεται σε διαφορετικούς παραγωγικούς τομείς, η συμπληρωματικότητα των δραστηριοτήτων τους μπορεί να αποφέρει οφέλη τόσο στις ίδιες τις πόλεις όσο και στην ευρύτερη περιφέρεια.

Πίνακας 30: Το δίπολο Λάρισα - Βόλος

	Σύνολο: 4+5 (%)	Μέσο: 3 (%)	Σύνολο: 1+2 (%)	Σύνολο (%)
Η από κοινού ανάπτυξη των δύο πόλεων	64	24	12	100
Η οικονομική ανάπτυξη της μιας πόλης να προκαλέσει οικονομική υστέρηση της άλλης	12	16	72	100
Η ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας Θεσσαλίας να προκύψει μέσα από την συνεργασία των δύο πόλεων	70	20	10	100
Κάθε μια από τις δύο πόλεις να αποτελέσει 'πόλο έλξης'	52	28	20	100
Κάθε πόλη να λειτουργεί ευεργετικά προς την άλλη	61	24	15	100
Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δύο πόλεων να λειτουργούν συμπληρωματικά για την ανταγωνιστικότητα του δίπολου αλλά και της περιφέρειας	88	8	4	100
Η ύπαρξη του δίπολου Λάρισα – Βόλος είναι δυνατόν να λειτουργήσει ανταγωνιστικά έναντι των μεγάλων αστικών κέντρων (Αθήνα, Θεσσαλονίκη)	44	20	36	100

Πηγή: *Metaxas and Kallioras (2005)*

Τέλος στον Πίνακα 31, παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων σχετικά με την ύπαρξη ενός γραφείου προβολής και προώθησης της εικόνας της πόλης (Place Marketing Office), το οποίο παράλληλα θα έχει και την ευθύνη της προσέλκυσης και υποστήριξης ξένων επενδυτικών δραστηριοτήτων στην περιοχή. Ο σκοπός της ερώτησης αυτής έγινε λαμβάνοντας υπόψη την ευρωπαϊκή και διεθνή εμπειρία αντίστοιχων πόλεων μεσαίου

πληθυσμιακά μεγέθους οι οποίες χρησιμοποίησαν την ίδια ή παρόμοιες πολιτικές ανάπτυξης προκειμένου να τονώσουν την ανταγωνιστικότητα τους έναντι άλλων ομοειδών πόλεων. Πιο συγκεκριμένα από τα στοιχεία φαίνεται μια έντονη ομοφωνία των επιχειρήσεων σχετικά με την συνεισφορά ενός τέτοιου γραφείου στη δική τους ανάπτυξη. Τα πιθανά οφέλη για τις επιχειρήσεις εστιάζονται στην ταχύτερη και πιο αποτελεσματική προσαρμογή της επιχείρησης στην τοπική αγορά, στην ταχύτερη και πιο αποτελεσματική εξεύρεση ανθρώπινου δυναμικού, στην καλύτερη προβολή και υποστήριξη της εικόνας τους, στην ταχύτερη συνεισφορά της επιχείρησης στην ανάπτυξη της πόλης αλλά και στην ταχύτερη απόσβεση της επένδυσης που πραγματοποιήθηκε. Στην ουσία οι επιχειρήσεις επιζητούν την ύπαρξη ενός τέτοιου φορέα, που θα έχει την συνολική ευθύνη της δικής τους προβολής μέσα από την προώθηση της εικόνας της πόλης του Βόλου, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη δημιουργία οφελών τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για την ίδια την πόλη.

Πίνακας 31: Πιθανά οφέλη από την ύπαρξη ενός γραφείου Place Marketing

	Σύνολο: 4+5 (%)	Μέσο: 3 (%)	Σύνολο: 1+2 (%)	Σύνολο (%)
Ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προσαρμογή της επιχείρησης στην τοπική αγορά	53	27	20	100
Ταχύτερη και αποτελεσματικότερη διείσδυση των προϊόντων / υπηρεσιών στην τοπική και περιφερειακή αγορά	44	20	36	100
Ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επαφή με παραγωγούς και προμηθευτές	26	24	50	100
Ταχύτερη και αποτελεσματικότερη εξεύρεση και πρόσληψη εξειδικευμένου παραγωγικού / στελεχιακού δυναμικού	62	18	20	100
Ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προβολή και υποστήριξη της 'εικόνας' της επιχείρησης	68	20	12	100
Ταχύτερη και αποτελεσματικότερη συνεισφορά της επιχείρησης στην τοπική οικονομική ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της πόλης	60	32	8	100
Ταχύτερη απόσβεση της επένδυσης της εγκατάστασης στην περιοχή	63	17	20	100

Πηγή: Metaxas and Kallioras (2005)

Στην συνέχεια παρουσιάζεται μια συγκριτική αξιολόγηση της δυναμικής του Βόλου σε μια σειρά από κριτήρια ως τόπου εγκατάστασης ξένων επενδύσεων. Η αξιολόγηση γίνεται σε σχέση με άλλες δύο μεσαίου μεγέθους ελληνικές πόλεις, το Ηράκλειο και την Πάτρα και σε σχέση με τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

Πιο συγκεκριμένα, η ανάλυση παρουσιάζει την σχέση ανάμεσα στο 'βαθμό σημαντικότητας' (*degree of significance*) [DOS: max = 100], που έχουν ορισμένα επιλεχθέντα κριτήρια για της επιχειρήσεις της έρευνας και στο 'βαθμό υπεροχής' (*degree of prevalence*) [DOP: max = 100] που έχει η πόλη του Βόλου σε ένα ή και περισσότερα από αυτά τα κριτήρια, έναντι των άλλων πόλεων που αναφέραμε. Τα κριτήρια τα οποία εξετάζονται είναι τα ακόλουθα:

GP = Geographic Position (Γεωγραφική θέση)

HSLW = High Specialization of Local Workforce (Υψηλή εξειδίκευση ανθρώπινου δυναμικού)

SLM = Size of Local Market (Μέγεθος της τοπικής αγοράς)

TCI = Transportations and Communications Infrastructure (Υποδομές μεταφορών και επικοινωνιών)

EOE = Existence of Other Supported Enterprises (Υπαρξη άλλων υποστηρικτικών επιχειρήσεων)

BII = Better Investment Incentives (Καλύτερα αναπτυξιακά κίνητρα)

ARC = Access to Research Centers (Πρόσβαση σε ερευνητικά κέντρα)

LCA = Lack of Competition in the Area (Έλλειψη ανταγωνισμού στην περιοχή)

Τα Τεταρτημόρια αναφέρονται σε:

1^ο τεταρτημόριο: Χαμηλός βαθμός σημαντικότητας – χαμηλός βαθμός υπεροχής

2^ο τεταρτημόριο: Χαμηλός βαθμός σημαντικότητας – Υψηλός βαθμός υπεροχής

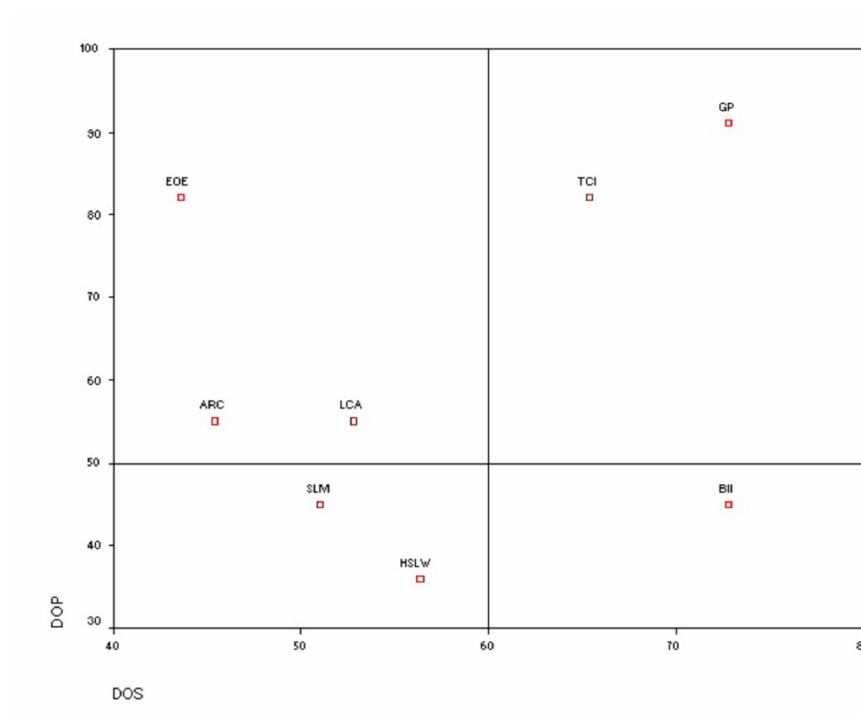
3^ο τεταρτημόριο: Υψηλός βαθμός σημαντικότητας – υψηλός βαθμός υπεροχής

4^ο τεταρτημόριο: Υψηλός βαθμός σημαντικότητας – χαμηλός βαθμός υπεροχής

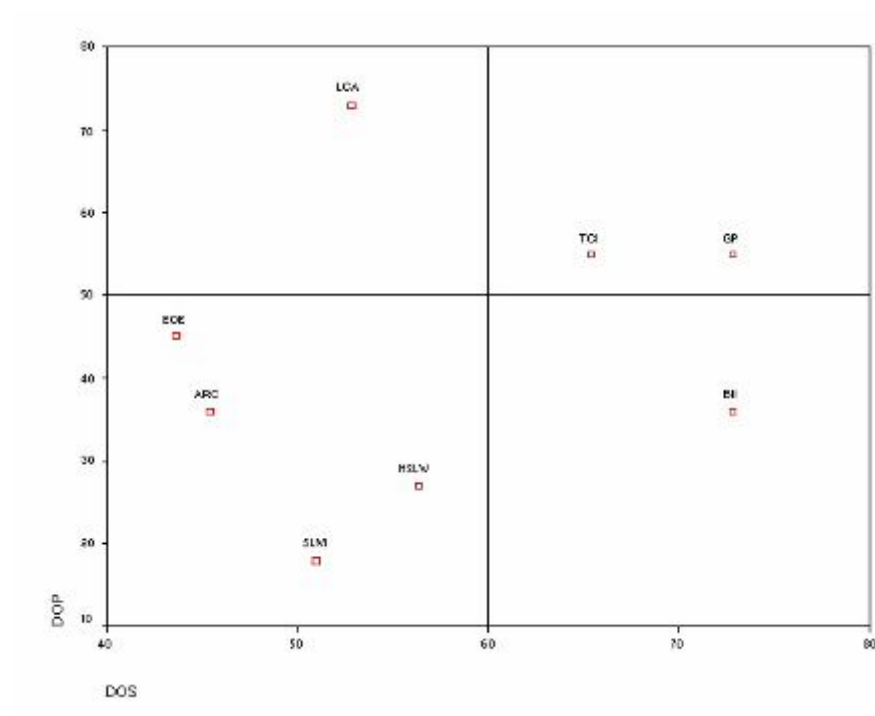
Από τα διαγράμματα 1-28 έως 1-31, αναδεικνύεται η υπεροχή του Βόλου σε σύγκριση με το Ηράκλειο στην πλειονότητα των κριτηρίων εκτός από το κριτήριο των *‘καλύτερων αναπτυξιακών κινήτρων’*. Αντίστοιχα η εικόνα συγκριτικά με την Πάτρα είναι περίπου ίδια με τη διαφορά ότι η πόλη της Πάτρας υπερέχει έναντι του Βόλου σε ορισμένα κριτήρια τα οποία όμως δεν έχουν υψηλό βαθμό σημαντικότητας για τις επιχειρήσεις της έρευνας. Τέλος η σύγκριση του Βόλου με τις πόλεις της Αθήνας και Θεσσαλονίκης δεν αναδεικνύει υπεροχή του Βόλου σε κανένα από τα κριτήρια που εξετάζονται. Ειδικότερα επισημαίνονται τα εξής: Σε όλες τις συγκρίσεις διαφαίνονται δύο ομάδες κριτηρίων. Στην πρώτη ομάδα συμπεριλαμβάνονται τα κριτήρια *‘γεωγραφική θέση’*, *‘μέγεθος της τοπικής αγοράς’* και *‘υποδομές μεταφορών και επικοινωνιών’*, τα οποία έχουν υψηλή σημαντικότητα για τις επιχειρήσεις, προκειμένου με βάση αυτά να επιλέξουν ένα δυνητικό τόπο εγκατάστασης. Στα κριτήρια της *‘γεωγραφικής θέσης’* και των *‘υποδομών στις μεταφορές και τις επικοινωνίες’*, η πόλη του Βόλου υπερέχει έναντι των πόλεων του Ηρακλείου και της Πάτρας. Η δεύτερη ομάδα κριτηρίων *‘πρόσβαση σε ερευνητικά κέντρα’*, *‘ύπαρξη άλλων υποστηρικτικών επιχειρήσεων’*, *‘μέγεθος της τοπικής αγοράς’* *‘έλλειψη ανταγωνισμού στην περιοχή’* και *‘εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό’*, παρουσιάζει χαμηλή σημαντικότητα για τις επιχειρήσεις. Στην ομάδα αυτή η πόλη του Βόλου υπερέχει σε ορισμένα κριτήρια, ειδικότερα της πόλης του Ηρακλείου, όπως η *‘ύπαρξη άλλων υποστηρικτικών επιχειρήσεων’* και η *‘πρόσβαση σε ερευνητικά κέντρα’*.

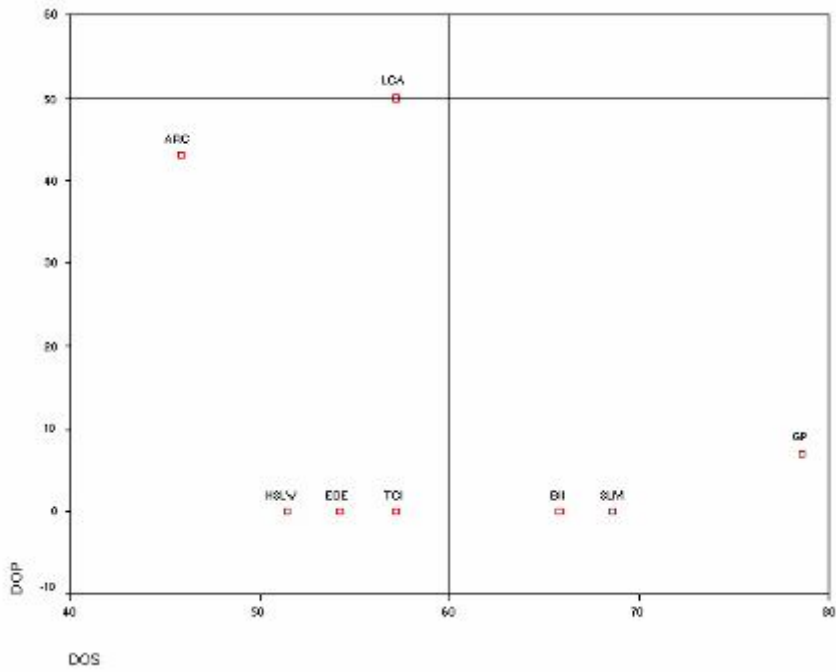
Διάγραμμα 1—28: Βόλος - Ηράκλειο

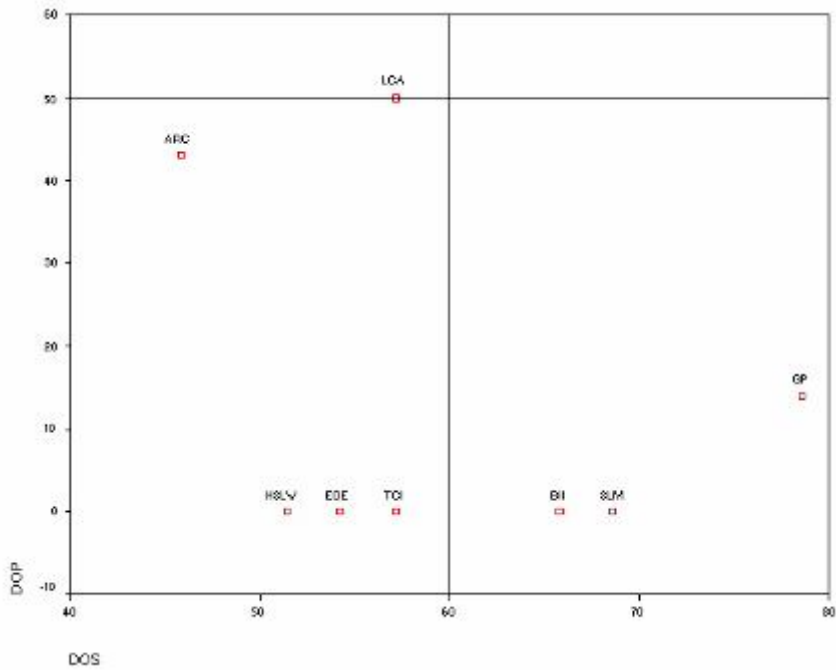
Διάγραμμα 1—29: Βόλος - Πάτρα

Διάγραμμα 1—30: Βόλος - Θεσσαλονίκη

Διάγραμμα 1—31: Βόλος - Αθήνα

Πηγή: Metaxas and Kallioras (2005)

Στοιχεία από έρευνα πεδίου σε 31 επιχειρήσεις της πόλης του Βόλου

Στην συνέχεια παρουσιάζονται ορισμένα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα στοιχεία από πρόσφατη έρευνα πεδίου που διεξήχθη στην περιοχή του νομού Μαγνησίας (Αργυράκου, 2006). Το

δείγμα της έρευνας συντίθεται από 31 επιχειρηματικές μεταποιητικές μονάδες και επιλεγμένο κατά τρόπο τέτοιο που να αντιπροσωπεύει όσο το δυνατό καλύτερα το επιχειρηματικό δυναμικό της περιοχής τόσο από άποψη μεγέθους όσο και από άποψη κλάδων. Η κλαδική ταξινόμηση έγινε σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη αφορά τα άμεσα καταναλωτικά αγαθά, η δεύτερη τα έμμεσα καταναλωτικά αγαθά ή ενδιάμεσα και η τρίτη τα κεφαλαιουχικά αγαθά. Η ταξινόμηση με βάση το μέγεθος παρουσιάζει ουσιαστικά την κατάταξη των μονάδων με βάση τον αριθμό απασχολούμενων. Αυτή εμπεριέχει τρεις κατηγορίες. Η πρώτη αφορά επιχειρήσεις μικρού μεγέθους, που απασχολούν από 1 έως 19 άτομα, η δεύτερη επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους με αριθμό απασχολούμενων από 20 έως 99 άτομα και η τελευταία κατηγορία αφορά επιχειρήσεις μεγάλου μεγέθους που απασχολούν από 100 άτομα και πάνω. Από την έρευνα αυτή παρουσιάζονται ορισμένα πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία.

A. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων την περίοδο 2003-2004 κατά κλάδο και απασχόληση

Ο Πίνακας 32 καταγράφει το συνολικό κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων του δείγματος κατά τη διετία 2003- 2004. Όπως φαίνεται από τα μεγέθη του πίνακα ο κλάδος των ενδιάμεσων αγαθών υπερέχει έναντι των άλλων δύο κλάδων, ενώ με βάση το μέγεθος απασχόλησης πρώτες στο μέγεθος του κύκλου εργασιών έρχονται οι επιχειρήσεις που απασχολούν 100 και πλέον άτομα. Το θετικό είναι ότι οι τρεις κατηγορίες επιχειρήσεων παρουσιάζουν ανοδική πορεία στο συνολικό κύκλο εργασιών τους, εκτός ίσως από την κατηγορία των ενδιάμεσων αγαθών όπου παρουσιάζεται σταθερότητα κατά την εξεταζόμενη διετία. Η ίδια εικόνα εμφανίζεται και σε προγενέστερη έρευνα (Παπαδούλης 2000).

Πίνακας 32: Συνολικός κύκλος εργασιών κατά κλάδο και μέγεθος απασχόλησης (%)

	2003	2004
<i>Κατά κλάδο (Συνολικός τζίρος σε εκ. €)</i>		
Καταναλωτικά	51,9	55,0
Ενδιάμεσα	634,2	632,2
Κεφαλαιουχικά	176,4	223,7
<i>Κατά απασχόληση (Συνολικός τζίρος σε εκ. €)</i>		
0-19	7,5	8,9
20-99	85,7	91,8
100+	769,3	810,2

Πηγή: Αργυράκου (2006)

Εξετάζοντας το ρυθμό μεταβολής του συνολικού κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων παρατηρείται αύξηση αυτού σε όλες τις κατηγορίες των επιχειρήσεων του δείγματος τόσο κατά κλάδο όσο και κατά μέγεθος απασχόλησης, εκτός από τον κλάδο των ενδιάμεσων αγαθών όπου παρατηρείται μικρή καθοδική πορεία κατά 0,3%. Αναφορικά με την κλαδική ταξινόμηση, τα κεφαλαιουχικά αγαθά είναι αυτά που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη αναπτυξιακή πορεία κατά την τελευταία διετία, με ρυθμό ανάπτυξης 26,8%. Ακολουθούν τα καταναλωτικά αγαθά με ρυθμό ανάπτυξης 5,8%. Ταυτόχρονα, θετικά αναπτυξιακή εικόνα παρουσιάζεται σε όλες τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους απασχόλησης, με κυρίαρχες τις μικρού μεγέθους επιχειρήσεις όπου παρουσιάζουν ρυθμό ανάπτυξης 18,3%, γεγονός που φανερώνει το δυναμισμό και την ανταγωνιστικότητά τους παρά το μικρό τους μέγεθος. Ακολουθούν οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις με 7,1% ρυθμό ανάπτυξης και οι μεγάλοι μεγέθους με 5,3% (Πίνακας 33).

Πίνακας 33: Ρυθμός μεταβολής του μέσου όρου του κύκλου εργασιών - Ταξινόμηση κατά κλάδο και μέγεθος απασχόλησης(%)

Ρυθμός μεταβολής 2004/2003	
Κατά κλάδο	
Καταναλωτικά	5,8
Ενδιάμεσα	-0,3
Κεφαλαιουχικά	26,8
Κατά απασχόληση	
0-19	18,3
20-99	7,1
100+	5,3

Πηγή: Αργυράκου (2006)

Β. Η επενδυτική δραστηριότητα των επιχειρήσεων της έρευνας κατά κλάδο και απασχόληση

Μελετώντας συνδυαστικά τα στοιχεία του Πίνακα 34, φαίνεται ότι οι επιχειρήσεις της περιοχής έχουν αναπτύξει επενδυτική δραστηριότητα. Όσο αφορά την κλαδική κατάταξη παρατηρείται ότι ο κλάδος των καταναλωτικών αγαθών έχουν κάνει χρήση του αναπτυξιακού νόμου και μάλιστα με μέγεθος επένδυσης που ξεπερνά τις 600.000 ευρώ. Ακολουθεί ο κλάδος των ενδιάμεσων αγαθών με ποσοστό συμμετοχής 35,7% και μέγεθος ποσού επένδυσης άνω των 600.000 ευρώ επίσης. Τέλος, με ποσοστό 11,1% εμφανίζεται ο κλάδος των κεφαλαιουχικών αγαθών και ποσό επένδυσης μέχρι τις 150.000 ευρώ.

Το επενδυτικό εργαλείο των αφορολόγητων εκπτώσεων φαίνεται να το χρησιμοποιούν και οι τρεις κλάδοι αρκετά, με τον κλάδο των κεφαλαιουχικών να υπερέχει (55,6%), γεγονός που απορρέει από την νομική μορφή ΑΕ που έχει η πλειοψηφία των επιχειρήσεων του δείγματος και επομένως τους επιτρέπει να χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο επενδυτικό εργαλείο. Στα εθνικά αναπτυξιακά προγράμματα παρατηρείται μειωμένη η συμμετοχή των παραγωγικών μονάδων. Ο κλάδος των καταναλωτικών συμμετέχει με 25% και μέγεθος ποσού μέχρι 150.000 ευρώ, ενώ στον κλάδο των κεφαλαιουχικών έχουμε μηδενική συμμετοχή. Όσο αφορά στα κοινοτικά προγράμματα, υπάρχει επενδυτικό ενδιαφέρον από μέρους των επιχειρήσεων και κυρίως από τις επιχειρήσεις παραγωγής ενδιάμεσων αγαθών και με ποσό επένδυσης τάξης μεγέθους από 151.000 μέχρι 600.000 ευρώ.

Πίνακας 34: Επενδύσεις των επιχειρήσεων του δείγματος - Ταξινόμηση με βάση τον κλάδο και το μέγεθος της απασχόλησης (%)

	Αναπτυξιακός νόμος	Αφορολόγητες εκπτώσεις	Εθνικά αναπτυξιακά	Κοινοτικά προγράμματα
<i>Κλάδοι</i>				
Καταναλωτικά	50,0	37,5	25,0	12,5
Ενδιάμεσα	35,7	42,9	7,1	28,6
Κεφαλαιουχικά	11,1	55,6	0,0	11,1
<i>Απασχόληση</i>				
0-19	20,0	40,0	20,0	40,0
0-99	35,3	47,1	5,9	11,8
100-	50,0	50,0	0,0	0,0

Πηγή: Αργυράκου (2006)

Γ. Η εξαγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων ανά κλάδο και ανά απασχόληση

Οι παραγωγικές μονάδες της περιοχής του Νομού Μαγνησίας, παρουσιάζουν αρκετά υψηλή εξαγωγική δραστηριότητα τόσο κατά κλάδο όσο και κατά μέγεθος απασχόλησης. Σύμφωνα

με την κλαδική κατάταξη, οι επιχειρήσεις των κεφαλαιουχικών αγαθών έρχονται πρώτες σε εξαγωγική δραστηριότητα με ποσοστό 77,8% και ακολουθούν ο κλάδος των καταναλωτικών με 75% και τέλος των ενδιάμεσων με 57,1%. Με βάση το μέγεθος απασχόλησης, έντονη εξαγωγική δραστηριότητα παρατηρείται στις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις με 82,4% ενώ ακολουθούν οι μικρού και μεγάλου μεγέθους με όμοια ποσοστό της τάξης του 50% (πίνακας 35). Η εικόνα που παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις του δείγματος είναι ενθαρρυντική δεδομένου αφενός ότι δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια, με ότι συνεπάγεται αυτό στη δομή της λειτουργία τους και στη δυνατότητα προβολής τους και επικοινωνίας με τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, και αφετέρου ότι λειτουργούν σε ένα εξαιρετικά ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Πίνακας 35: Εξαγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων του δείγματος- Ταξινόμηση με βάση τον κλάδο και το μέγεθος απασχόλησης(%)

Απασχόληση	Κλάδοι	
	ΝΑΙ	ΝΑΙ
0-19	50,0	Καταναλωτικά 75,0
20-99	82,4	Ενδιάμεσα 57,1
100-	50,0	Κεφαλαιουχικά 77,8

Πηγή: Αργυράκου (2006)

Δ. Τεχνολογικές καινοτομίες στις επιχειρήσεις του δείγματος κατά κλάδο και απασχόληση

Στον πίνακα 36 καταγράφεται κατά πόσο οι επιχειρήσεις του δείγματος έχουν εισάγει στην παραγωγική τους διαδικασία κάποιες τεχνολογικές καινοτομίες. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις έχουν ενσωμάτωση στη λειτουργική τους δομή τουλάχιστον μία νέα τεχνολογική καινοτομία τουλάχιστον ανεξαρτήτου κλάδου ή μεγέθους. Όπως είναι λογικό οι μεγάλοι μεγέθους επιχειρήσεις και εδώ δηλώνουν εφαρμογή σχεδόν όλων των νέων τεχνολογικών καινοτομιών σε πολύ υψηλό ποσοστό. Όμως και οι μικρού και οι μεσαίου μεγέθους έχουν εισέλθει δυναμικά στο χώρο των νέων τεχνολογιών, με αρκετά υψηλά ποσοστά εφαρμογής. Τα υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στην ανανέωση του μηχανολογικού εξοπλισμού, στο νέο προϊόν και στον αυτοματισμό της παραγωγής. Με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν η εφαρμογή Re-Engineering, η εισαγωγή των μηχανημάτων CAD/CAM,CNCMT,CIM κτλ και η νέα παραγωγική διαδικασία. Αναφορικά με την κλαδική κατάταξη, οι επιχειρήσεις κεφαλαιουχικών αγαθών δείχνουν να εφαρμόζουν περισσότερο τα μηχανήματα CAD/CAM,CNCMT,CIM, την ανανέωση του μηχανολογικού εξοπλισμού και το νέο προϊόν. Οι παραγωγικές μονάδες ενδιάμεσων αγαθών δείχνουν να δίνουν μεγάλη βαρύτητα και αυτές στην ανανέωση του μηχανολογικού εξοπλισμού και την εισαγωγή των μηχανημάτων CAD/CAM,CNCMT,CIM αλλά επίσης και στον αυτοματισμό της παραγωγής. Τέλος, οι επιχειρήσεις των καταναλωτικών αγαθών φαίνεται από τα στοιχεία της έρευνας να δείχνουν υψηλή προτίμηση στον αυτοματισμό της παραγωγής και στην ανανέωση του μηχανολογικού εξοπλισμού και λιγότερο στις υπόλοιπες.

Πίνακας 36: Τεχνολογικές καινοτομίες - Ταξινόμηση κατά κλάδο και μέγεθος απασχόλησης(%)

Κλάδοι	CAD/CAM, CNCMT,CIM κτλ	Re-Engineering	Αυτοματισμός παραγωγής	Ανανέωση μηχανολογικού εξοπλισμού	Νέα παραγωγική διαδικασία	Νέο προϊόν
Καταναλωτικά	12,5	50,0	87,5	62,5	12,5	50,0
Ενδιάμεσα	42,9	35,7	78,6	85,7	42,9	50,0
Κεφαλαιουχικά	100	22,2	33,3	88,9	22,2	77,8

Απασχόληση						
0-19	40,0	20,0	50,0	80,0	30,0	80,0
20-99	52,9	41,2	76,5	76,5	17,6	47,1
100-	75,0	50,0	75,0	100	75,0	50,0

Πηγή: Αργυράκου (2006)

Ε. Συνεργασίες που αναπτύσσουν οι επιχειρήσεις με άλλους οργανισμούς (δημόσιους φορείς), ανά κλάδο και απασχόληση

Στον πίνακα 37 αποτυπώνεται ο βαθμός συνεργασίας των επιχειρήσεων του δείγματος με τους ενδιαμέσους φορείς του Νομού. Στο ερωτηματολόγιο οι φορείς που επιλέχτηκαν προς απάντηση είναι ο ΕΟΜΜΕΧ, ο Σύνδεσμος Βιομηχανιών Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδας, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφοριών (ΕΚΠ), το Επιμελητήριο Θεσσαλίας, η ΕΒΕΤΑΜ και η Τοπική Αυτοδιοίκηση (ΤΑ). Εξετάζοντας το δείγμα κατά μέγεθος απασχόλησης πρώτα, παρατηρείται ότι οι επιχειρήσεις μικρού μεγέθους συνεργάζονται περισσότερο με τον ΣΒΘΚΕ και το Επιμελητήριο Θεσσαλίας και ύστερα ακολουθούν το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφοριών, η ΕΒΕΤΑΜ, η Τοπική Αυτοδιοίκηση και τέλος ο ΕΟΜΜΕΧ. Οι μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις εμφανίζουν και αυτές όμοιο προφίλ συνεργασίας με τις μικρού μεγέθους. Τέλος, οι μεγάλοι μεγέθους συνεργάζονται στο σύνολο τους με την ΕΒΕΤΑΜ, σε μεγάλο ποσοστό με το ΣΒΘΚΕ και λιγότερο με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφοριών και το Επιμελητήριο Θεσσαλίας. Παντελής είναι η απουσία του ΕΟΜΜΕΧ στη συνεργασία του με τις μεσαίου και μεγάλο μεγέθους επιχειρήσεις. Αναφορικά με την κλαδική κατάταξη, παρατηρείται και εδώ μεγάλη απουσία συνεργασίας όλων των επιχειρήσεων ανεξαρτήτου κλάδου με τον ΕΟΜΜΕΧ. Πιο συγκεκριμένα, οι καταναλωτικού κλάδου επιχειρήσεις δηλώνουν να συνεργάζονται περισσότερο με το ΣΒΘΚΕ, το Επιμελητήριο Θεσσαλίας και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφοριών και λιγότερο με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και την ΕΒΕΤΑΜ. Οι επιχειρήσεις των ενδιάμεσων αγαθών φαίνεται να συνεργάζονται περισσότερο με το Επιμελητήριο Θεσσαλίας, την ΕΒΕΤΑΜ και το ΣΒΘΚΕ και λιγότερο με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφοριών. Πάντως, οι επιχειρήσεις αυτού του κλάδου είναι οι μόνες που δηλώνουν ένα μικρό ποσοστό συνεργασίας με τον ΕΟΜΜΕΧ. Τέλος, οι επιχειρήσεις που παράγουν κεφαλαιουχικά αγαθά, συνεργάζονται εξ' ολοκλήρου με την ΕΒΕΤΑΜ, σε μεγάλο ποσοστό με το ΣΒΘΚΕ και λιγότερο με τους υπόλοιπους ενδιαμέσους φορείς.

Πίνακας 37: Η συνεργασία των επιχειρήσεων του δείγματος με τους ενδιαμέσους φορείς - Ταξινόμηση με βάση την απασχόληση και τον κλάδο(%).

	ΕΟΜΜΕΧ	ΣΒΘΚΕ	ΕΚΠ	Επιμελητήριο	ΕΒΕΤΑΜ	ΤΑ	Άλλος
<i>Κλάδοι</i>							
Καταναλωτικά	0,0	60,0	40,0	50,0	30,0	30,0	20,0
Ενδιάμεσα	21,4	58,8	23,5	76,5	52,9	35,3	17,6
Κεφαλαιουχικά	0,0	50,0	25,0	25,0	100	25,0	25,0
<i>Απασχόληση</i>							
0-19	20,0	60,0	40,0	50,0	30,0	30,0	20,0
20-99	5,9	58,8	23,5	76,5	52,9	35,3	17,6
100-	0,0	50,0	25,0	25,0	100	25,0	25,0

Πηγή: Αργυράκου (2006)

Αξιολόγηση και συμπεράσματα

Στον πίνακα 38 παρουσιάζεται μια συγκεντρωτική αξιολόγηση της ανάλυσης που προηγήθηκε με στόχο τον προσδιορισμό των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων του

συνολικού επιχειρηματικού και επενδυτικού προφίλ της περιοχής του Βόλου, αλλά και του καθορισμού δυνητικών ευκαιριών που παρουσιάζονται στο εξωτερικό περιβάλλον της πόλης καθώς και των κινδύνων προς αποφυγή.

Πιο συγκεκριμένα, στις δυνατότητες της πόλης καταγράφεται η προσπάθειά της για ανασύσταση της βιομηχανικής ταυτότητας, η οποία επλήγει κατά την περίοδο της αποβιομηχάνισης στην δεκαετία του '80. Η εισαγωγή και η ανάπτυξη καινοτομικών μεθόδων στις παραγωγικές διαδικασίες με επίκεντρο τις βιομηχανικές και μεταποιητικές επιχειρήσεις είναι ένα από τα στοιχεία που υποστηρίζουν την προσπάθεια αυτή. Παράλληλα τα στοιχεία της τελευταίας δεκαετίας καταδεικνύουν μια έντονη τάση στην ανάπτυξη και τις επενδύσεις στον τομέα των υπηρεσιών, γεγονός που χαρακτηρίζει άλλωστε και το αυξημένο ποσοστό συμμετοχής του τριτογενή τομέα τις τελευταίες δεκαετίες στο ΑΕΠ, σε σχέση με την μείωση που παρατηρείται τόσο στον δευτερογενή όσο και στον πρωτογενή τομέα. Ειδικότερα η ανάπτυξη εστιάζεται στον τουριστικό κλάδο, όπου η Μαγνησία κυριαρχεί στις τουριστικές επενδύσεις σε όλη την Περιφέρεια, γεγονός που ενισχύει και την ανταγωνιστική του θέση έναντι άλλων τουριστικών περιοχών στην ελληνική επικράτεια.

Πίνακας 38: SWOT Ανάλυση του επενδυτικού και επιχειρησιακού προφίλ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Ανασύσταση της βιομηχανικής ταυτότητας της περιοχής • Ανάπτυξη καινοτομικών μεθόδων παραγωγής ειδικότερα από τις βιομηχανικές-μεταποιητικές επιχειρήσεις • Δυναμικό αναπτυξιακό και επενδυτικό προφίλ στον τομέα των υπηρεσιών • Η Μαγνησία αναγνωρίζεται ως ένας από τους κορυφαίους και ανταγωνιστικούς τουριστικούς προορισμούς • Η γεωγραφική θέση της πόλης και το μέγεθος της τοπικής αγοράς, σημαντικά κίνητρα για προσέλκυση επενδύσεων 	<ul style="list-style-type: none"> • Μειωμένη επενδυτική δραστηριότητα στο εμπόριο σε σχέση με τους υπόλοιπους κλάδους • Επενδυτική δραστηριότητα στον τουρισμό πραγματοποιείται κυρίως εκτός του Βόλου • Έλλειψη σημαντικών επενδύσεων στον πρωτογενή τομέα • Έλλειψη υπαγωγής επιχειρήσεων του πρωτογενούς τομέα σε εθνικά και ευρωπαϊκά αναπτυξιακά προγράμματα και νόμους
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Έντονος αναπτυξιακός ρόλος της πόλης του Βόλου και της Μαγνησίας στην ανάπτυξη της Περιφέρειας • Η από κοινού ανάπτυξη του 'δίπολου' Βόλος-Λάρισα με συμπληρωματικές δραστηριότητας μεταξύ τους • Καλύτερα επενδυτικά κίνητρα με βάση τον Αναπτυξιακό Νόμο 3299/04 • Οι αναδυόμενες αγορές στα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη • Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και η διεθνοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων • Η ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας • Οι πόροι του 4^{ου} ΚΠΣ της ΕΕ 	<ul style="list-style-type: none"> • Η αύξηση του ανταγωνισμού στην ΕΕ αλλά και διεθνώς • Ο ανταγωνισμός πόλεων και έλλειψη σαφούς πολιτικής place marketing • Η ενίσχυση του συγκεντρωτισμού στην οικονομία και η αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Οι αδυναμίες κυρίως επικεντρώνονται στην μείωση του ενδιαφέροντος για μεγάλες επενδύσεις εμπορικού χαρακτήρα στην περιοχή, ενώ παράλληλα παρατηρείται μια σαφής αποστροφή σε επενδύσεις που αφορούν τον πρωτογενή τομέα. Το χαρακτηριστικό αυτό δεν αφορά μόνο την περιοχή του Βόλου και της Μαγνησίας αλλά και την πλειονότητα των περιοχών της Θεσσαλίας. Η τάση αυτή καταγράφεται έντονα στην έλλειψη υπαγωγής επιχειρήσεων του τριτογενούς τομέα σε αναπτυξιακούς νόμους και προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ. Τέλος μια πολύ σημαντική αδυναμία είναι ότι η επενδυτική δραστηριότητα στον τουρισμό λαμβάνει χώρα κυρίως εκτός της πόλης του Βόλου. Και αυτό ως ένα σημείο είναι λογικό από την στιγμή που η περιοχή του Βόρειου Πηλίου και το σύμπλεγμα των Σποράδων αποτελούν δύο από τους πλέον ανταγωνιστικούς και ελκυστικούς τουριστικούς προορισμούς όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι ευκαιρίες ανάπτυξης είναι ποικίλες για την πόλη. Ο ρόλος τόσο της πόλης του Βόλου όσο και του Νομού στην ανταγωνιστικότητα της Περιφέρειας είναι καθοριστικός. Η ανασύσταση και ο εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων του βιομηχανικού τομέα, η έντονη τουριστική ανάπτυξη στην ευρύτερη περιοχή του Βόλου καθώς και η ύπαρξη του λιμένα μπορούν να αποτελέσουν άξονες ενίσχυσης του επενδυτικού κλίματος στην περιοχή προσελκύνοντας ξένες επιχειρήσεις. Παράλληλα όπως έδειξε και η ανάλυση των στοιχείων, οι επιχειρήσεις επικροτούν την συνεργασία της πόλης του Βόλου με την πόλη της Λάρισας, υποστηρίζοντας ότι μέσα από αυτή οι δύο πόλεις θα ενισχυθούν αναπτύσσοντας συμπληρωματικές δραστηριότητες, ενώ ταυτόχρονα θα τονώσουν σημαντικά το ρόλο και τη θέση συνολικά της Περιφέρειας Θεσσαλίας έναντι των άλλων περιφερειών της χώρας και κυρίως το ρόλο των δύο πόλεων, έναντι των δύο μεγάλων αστικών κέντρων της Αθήνας και Θεσσαλονίκης. Παράλληλα οι καλύτερες χρηματοδοτήσεις (υψηλότερα ποσοστά σε σχέση με το 2601/98) που προέρχονται από τον Νέο Αναπτυξιακό Νόμο (Ν. 3299/04), οι πόροι από το 4^ο ΚΠΣ αλλά και η διείσδυση στις αγορές των Βαλκανίων αποτελούν ευκαιρίες προκειμένου να τονωθεί το επενδυτικό κλίμα στην περιοχή, αλλά και να υποστηριχτούν οι επενδύσεις σε νέες αναδυόμενες αγορές. Το άνοιγμα και η ανάπτυξη των αγορών στις χώρες της Νοτιοανατολικής, Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης προσφέρουν στις ελληνικές επιχειρήσεις νέες δυνατότητες αύξησης των εξαγωγών τους, αλλά και της εύρεσης νέων πηγών προμήθειας και επενδυτικών τόπων. Η ραγδαία αύξηση των Ελληνικών εξαγωγών στα Βαλκάνια σε μια σειρά από προϊόντα τα οποία δύσκολα εξάγονται στις αγορές της Δυτικής Ευρώπης αναμένεται, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας του οικονομικού και πολιτικού μετασχηματισμού αλλά και τη σταθεροποίηση της περιοχής, να συνεχιστεί. Αυτές οι νέες αγορές αποτελούν μια θετική πρόκληση για τις επιχειρήσεις της περιοχής, η οποία μέχρι τώρα δεν έχουν αξιοποιηθεί. Επίσης η διεθνοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση διαμορφώνουν ένα νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον στο οποίο οι ευρωπαϊκές πόλεις και κατ' επέκταση και οι ελληνικές καλούνται να αναζητήσουν ευκαιρίες ανάπτυξης προκειμένου να ισχυροποιήσουν τη θέση τους τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο έναντι άλλων πόλεων. Παράλληλα μπορούν να ωφεληθούν μέσα από συνεργασίες ανάπτυξης μεταξύ τους σε διάφορα επίπεδα όπως η ανταλλαγή εμπειρίας και γνώσης, τεχνογνωσίας, ανάπτυξης δικτύων κ.α. Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας αποτελεί βασικό πλεονέκτημα της πόλης συμβάλλοντας στην απασχόληση, στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής, στην επίλυση προβλημάτων, στην μεταφορά και διάχυση γνώσεων, διαδικασιών και τεχνολογιών, στην υποστήριξη της διοίκησης και των επιχειρήσεων, στην τοπική ζήτηση κ.α. Συνεπώς, η πόλη έχει κάθε λόγο να αναπτύξει στενή συνεργασία μαζί του και να στηρίξει με τη σειρά της την περαιτέρω ανάπτυξή του.

Αναφορικά με τις απειλές που διαμορφώνονται στο εξωτερικό περιβάλλον της πόλης μπορούμε να επισημάνουμε τα εξής: Τον αυξανόμενο ανταγωνισμό στο περιβάλλον της Ευρώπης, ο οποίος χαρακτηρίζεται από την άρση των εμποδίων στην κίνηση εμπορευμάτων, υπηρεσιών, κεφαλαίων και εργασίας και συνεπώς από αντίστοιχη αύξηση του ανταγωνισμού. Ο διεθνής ανταγωνισμός δεν αναφέρεται στον ανταγωνισμό εθνικών οικονομιών, αλλά στον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων καθώς και στον ανταγωνισμό των τόπων (π.χ. περιφερειών, πόλεων) για τη διατήρηση και προσέλκυση νέων δραστηριοτήτων. Συνεπώς, η τοπική ανάπτυξη προϋποθέτει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων και του τοπικού περιβάλλοντος. Εκεί πρέπει να στραφεί μια τοπική στρατηγική ανάπτυξης, δηλαδή στη στήριξη της ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων και στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων. Επίσης, απαιτείται ο σχεδιασμός και συνεπής εφαρμογή μιας σαφούς πολιτικής μάρκετινγκ της πόλης (city marketing) που θα εστιάζει στη βελτίωση της περιοχής και της εξωτερικής της εικόνας. Επίσης η ενίσχυση του συγκεντρωτισμού στην οικονομία και η αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων αποτελούν ένα βασικό κίνδυνο. Στους εξωγενείς παράγοντες που, κάποιες τουλάχιστον πτυχές τους, ασκούν μια πιθανά δυσμενή επίδραση στις χωρικές ισορροπίες στην Ελλάδα θα πρέπει να συμπεριληφθούν η αυξανόμενη "τριτογενοποίηση" των οικονομιών διεθνώς και ο οικονομικός μετασχηματισμός και το άνοιγμα των Βαλκανικών χωρών και των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης στις διεθνείς ανταλλαγές. Ο πρώτος παράγοντας που συνδέεται με την ανάδειξη μιας σειράς νέων κλάδων του τριτογενή τομέα όπως των τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, των πάσης φύσεως παραγωγικών υπηρεσιών συμβούλων αλλά και των υπηρεσιών πολιτισμού και αναψυχής σε σημαντικούς και δυναμικούς κλάδους της οικονομίας, ενισχύει ουσιαστικά το ειδικό βάρος της Αθήνας αφού ο "νέος" τριτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από σημαντικές οικονομίες αστικής κλίμακας και συγκέντρωσης και απαιτεί την ύπαρξη μεγάλων πόλεων για την ανάπτυξή του. Έτσι, τουλάχιστον στο επίπεδο των προβλέψεων, φαίνεται ότι ο εκσυγχρονισμός του τριτογενή τομέα της οικονομίας, ενισχύει το Π.Σ. της Αθήνας (και με απόσταση αυτόν της Θεσσαλονίκης), η οποία επιπλέον αποτελεί -μέσω του αεροδρομίου - τη μόνη ουσιαστικά πύλη άμεσης επικοινωνίας της Χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο δεύτερος παράγοντας συνδέεται με το νέο ρόλο της Θεσσαλονίκης ως βιομηχανικό, εμπορικό, διαμετακομιστικό (και ενδεχομένως χρηματιστηριακό) κέντρο των Βαλκανίων, ο οποίος αυξάνει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και την ελκτικότητα της τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρύτερο επίπεδο. Οι δύο λοιπόν αυτοί παράγοντες, η τριτογενοποίηση της οικονομίας και το άνοιγμα των Βαλκανικών αγορών, φαίνεται να ενισχύουν του δύο ισχυρούς πόλους συγκέντρωσης της Ελλάδας, αφήνοντας τον ενδιάμεσο χώρο χωρίς "ταυτότητα" και σε αναζήτηση αναπτυξιακής στρατηγικής. Οι σημαντικότερες δραστηριότητες στον νέο τριτογενή τομέα κατευθύνονται στην Αθήνα και το ίδιο ισχύει για τον κύριο όγκο των ξένων επενδύσεων (που αφορούν τον τριτογενή κυρίως τομέα). Στο νέο τοπίο της ανάπτυξης φαίνεται ότι τα μητροπολιτικά κέντρα έχουν ένα πλεονέκτημα. Η Αθήνα λόγω τριτογενοποίησης, κεντρικής διοίκησης και Ολυμπιακών Έργων, η Θεσσαλονίκη λόγω της θέσης της στις νέες αγορές των Βαλκανίων και του ρόλου της ως περιφερειακής μητρόπολης. Η αύξηση των ανισοτήτων οφείλεται στη δυνατότητα των μητροπολιτικών και τουριστικών περιοχών της χώρας (Κρήτη, Νότιο Αιγαίο) να αυξάνουν το εισόδημά τους ταχύτερα από το μέσο όρο.

1.1.1.5 Ανθρώπινο Δυναμικό, Απασχόληση και Ανεργία

1.1.1.5.1 Εισαγωγή

Το ανθρώπινο δυναμικό και η ανεργία αποτελούν δύο από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που προσδιορίζουν το δυναμικό ανάπτυξης και επίπεδο ευημερίας μιας περιοχής. Το κομμάτι αυτό εξετάζει την διαχρονική εξέλιξη και την υφιστάμενη κατάσταση αναφορικά με το εργατικό δυναμικό, την απασχόληση και την ανεργία στο Π.Σ. Βόλου, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα της Μαγνησίας, Θεσσαλίας και Ελλάδας, για να καταλήξει σε μια σειρά από συμπεράσματα για τα ισχυρά και αδύνατα σημεία της πόλης αλλά και τις ευκαιρίες και απειλές που αυτή αντιμετωπίζει.

1.1.1.5.2 Εξέλιξη εργατικού δυναμικού, απασχόλησης και ανεργίας

Ο Πίνακας 39 παρουσιάζει την εξέλιξη του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, των απασχολούμενων και των ανέργων για το Π.Σ. Βόλου, της Μαγνησίας, της Θεσσαλίας και της χώρας, όπως καταγράφονται ανά δεκαετία από τις απογραφές, ενώ η γραφική απεικόνιση των μεγεθών αυτών δίνεται στα Διαγράμματα 1-32, 1-33 και 1-34. Όπως φαίνεται, από το 1971 και μετά, υπάρχει αύξηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού σε κάθε χωρική ενότητα που εξετάζεται. Αύξηση υπάρχει επίσης στην απασχόληση (αν και ο ρυθμός μεταβολής της είναι μικρότερος από αυτόν του ενεργού πληθυσμού), με εξαίρεση τη Θεσσαλία όπου στη δεκαετία 1981-91 παρατηρείται μια πτώση. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η εξέλιξη του αριθμού των ανέργων. Αν και σε γενικό πλαίσιο μπορούμε να πούμε ότι η ανεργία αυξάνεται με το χρόνο σε κάθε χωρική ενότητα από το 1971 και μετά, στην δεκαετία 1971-81 για την περιοχή της Μαγνησίας και Θεσσαλίας σημειώνεται μια μείωση (σε αντίθεση με την πορεία της χώρας), κάτι που ενδεχομένως σχετίζεται με την εκβιομηχάνιση της περιοχής κατά την περίοδο αυτή και την επακόλουθη αύξηση των θέσεων εργασίας.

Πίνακας 39: Εξέλιξη εργατικού δυναμικού, απασχόλησης και ανεργίας

	1961	1971	1981	1991	2001	Μεταβολή 1991-2001
Ελλάδας						
Αριθμός μόνιμων κατοίκων				10.223.39	10.934.09	
Εργατικό δυναμικό	8.388.553	8.768.641	9.740.417	2	7	6,95%
Απασχολούμενοι	3.554.027	3.243.394	3.543.269	3.885.623	4.615.470	18,78%
Ανεργοί	3.340.623	3.141.684	3.387.990	3.571.426	4.102.091	14,86%
Ανεργοί	213.404	101.710	155.279	314.197	513.379	63,39%
Ποσοστό απασχόλησης στον οικον. ενεργό πληθ.	94,00%	96,86%	95,62%	91,91%	88,88%	-3,04%
Ποσοστό απασχόλησης στο συνολικό πληθ.	39,82%	35,83%	34,78%	34,93%	37,52%	2,58%
Ποσοστό εργατικού δυναμικού στο συνολικό πληθ.	42,37%	36,99%	36,38%	38,01%	42,21%	4,20%
Ποσοστό ανεργίας στον οικον. ενεργό πληθ.	6,00%	3,14%	4,38%	8,09%	11,12%	3,04%
Θεσσαλίας						
Αριθμός μόνιμων κατοίκων	695.385	659.913	695.654	729.268	740.115	1,49%
Εργατικό δυναμικό	299.298	247.604	262.302	265.934	298.860	12,38%
Απασχολούμενοι	278.771	236.448	252.212	245.474	266.460	8,55%
Ανεργοί	20.527	11.156	10.090	20.460	32.400	58,36%
Ποσοστό απασχόλησης στον οικον. ενεργό πληθ.	93,14%	95,49%	96,15%	92,31%	89,16%	-3,15%
Ποσοστό απασχόλησης στο συνολικό πληθ.	40,09%	35,83%	36,26%	33,66%	36,00%	2,34%
Ποσοστό εργατικού δυναμικού στο συνολικό πληθ.	43,04%	37,52%	37,71%	36,47%	40,38%	3,91%
Ποσοστό ανεργίας στον οικον. ενεργό πληθ.	6,86%	4,51%	3,85%	7,69%	10,84%	3,15%

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Μαγνησίας

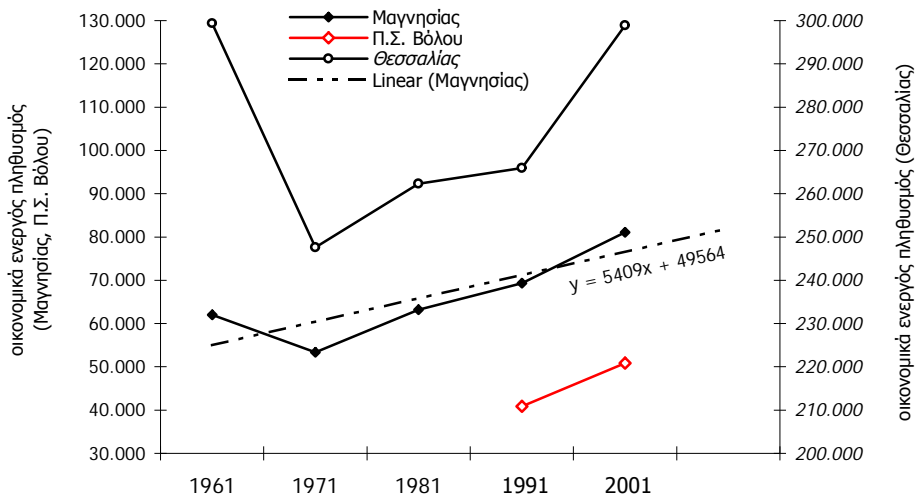
Αριθμός μόνιμων κατοίκων	162.285	161.392	182.222	196.252	205.005	4,46%
Εργατικό δυναμικό	62.002	53.372	63.187	69.322	81.072	16,95%
Απασχολούμενοι	54.312	50.704	60.661	63.212	71.495	13,10%
Άνεργοι	7.690	2.668	2.526	6.110	9.577	56,74%
Ποσοστό απασχόλησης στον οικον. ενεργό πληθ.	87,60%	95,00%	96,00%	91,19%	88,19%	-3,00%
Ποσοστό απασχόλησης στο συνολικό πληθ.	33,47%	31,42%	33,29%	32,21%	34,87%	2,67%
Ποσοστό εργατικού δυναμικού στο συνολικό πληθ.	38,21%	33,07%	34,68%	35,32%	39,55%	4,22%
Ποσοστό ανεργίας στον οικον. ενεργό πληθ.	12,40%	5,00%	4,00%	8,81%	11,81%	3,00%

Π.Σ. Βόλου

Αριθμός μόνιμων κατοίκων	81.383	88.295	107.407	116.031	128.855	11,05%
Εργατικό δυναμικό				40.882	50.849	24,38%
Απασχολούμενοι				36.864	44.406	20,46%
Άνεργοι				4.018	6.443	60,35%
Ποσοστό απασχόλησης στον οικον. ενεργό πληθ.				90,17%	87,33%	-2,84%
Ποσοστό απασχόλησης στο συνολικό πληθ.				31,77%	34,46%	2,69%
Ποσοστό εργατικού δυναμικού στο συνολικό πληθ.				35,23%	39,46%	4,23%
Ποσοστό ανεργίας στον οικον. ενεργό πληθ.				9,83%	12,67%	2,84%

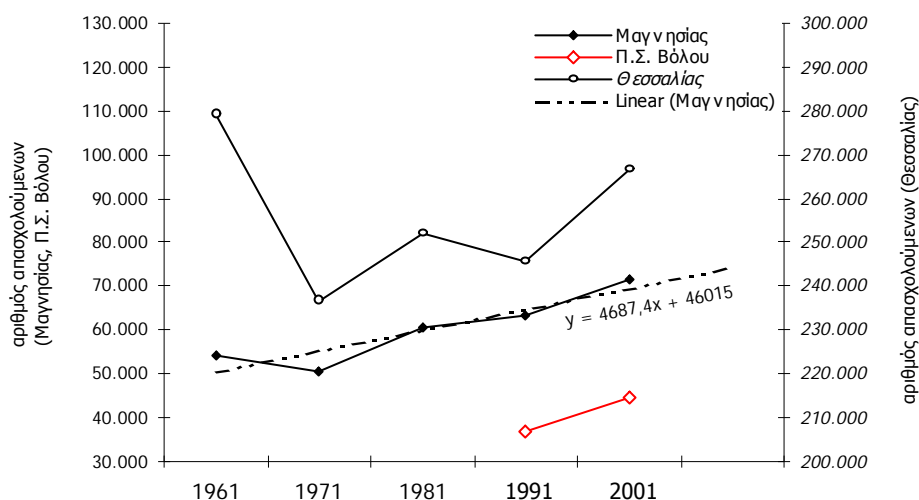
Πηγή: AllMedia (2006), ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—32: Διαχρονική εξέλιξη εργατικού δυναμικού

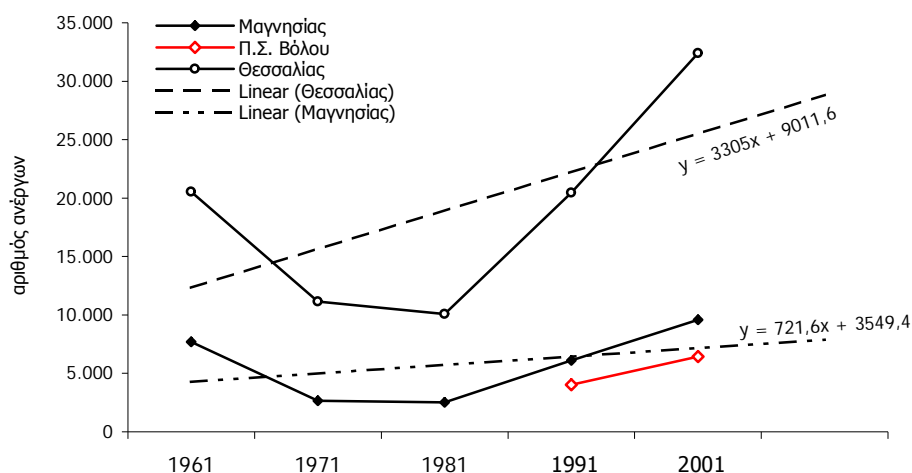
Πηγή: AllMedia (2006), ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—33: Διαχρονική εξέλιξη απασχόλησης

Πηγή: AllMedia (2006), ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

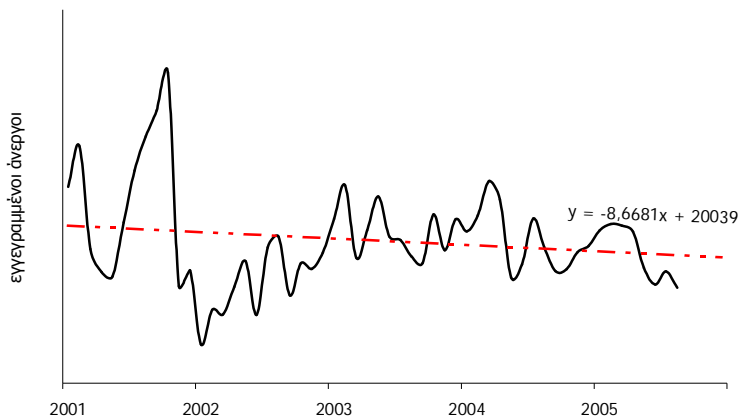
Διάγραμμα 1—34: Διαχρονική εξέλιξη ανεργίας

Πηγή: AllMedia (2006), ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Κάποιες επισημάνσεις είναι σκόπιμο να γίνουν για το Π.Σ. Βόλου και τις εξελίξεις που διαμορφώνονται στην τελευταία δεκαετία. Πρώτον, υπάρχει αύξηση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, των απασχολούμενων και των ανέργων τόσο στο Βόλο όσο και στις άλλες χωρικές ενότητες που εξετάζονται. Δεύτερον, το Π.Σ. Βόλου παρουσιάζει τις μεγαλύτερες ποσοστιαίες αυξήσεις σε σύγκριση με το νομό, την περιφέρεια και τη χώρα τόσο στο εργατικό δυναμικό όσο και στην απασχόληση. Ωστόσο, ο ενεργός πληθυσμός αυξάνεται με ταχύτερο ρυθμό συγκριτικά με τους απασχολούμενους, κάτι που συνεπάγεται θετική ποσοστιαία μεταβολή των ανέργων στο Π.Σ. Βόλου, η οποία είναι μεγαλύτερη από αυτής της Μαγνησίας και Θεσσαλίας. Εδώ θα έπρεπε να τονιστεί ότι πιο πρόσφατα, αλλά ανεπίσημα, στοιχεία του ΟΑΕΔ μαρτυρούν μείωση της εγγεγραμμένης ανεργίας στο Βόλο από τα τέλη του 2001 και μετά (Διάγραμμα 1-35).

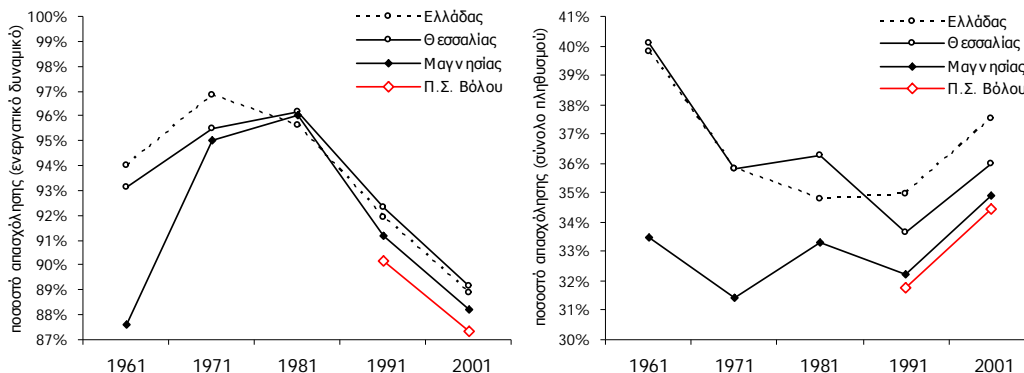
Διάγραμμα 1—35: Τάσεις ανεργίας στο Π.Σ. Βόλου

Πηγή: ανεπίσημα στοιχεία του ΟΑΕΔ (2006) - ίδια επεξεργασία

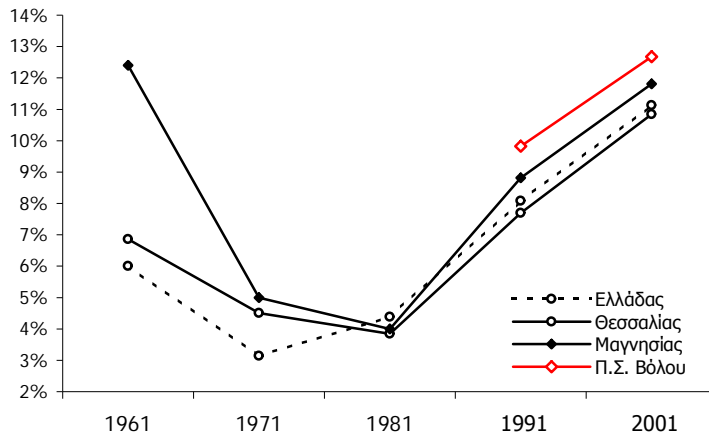
Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι λόγοι της απασχόλησης στον οικονομικά ενεργό και συνολικό πληθυσμό καθώς και της ανεργίας στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό (βλέπε Πίνακα 39 και Διαγράμματα 1-36 και 1-37). Γενικά, παρατηρείται ότι η συμμετοχή της απασχόλησης στο συνολικό πληθυσμό υπολείπεται κατά πολύ της αντίστοιχης στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό και στις τέσσερις χωρικές ενότητες φανερώνοντας την ύπαρξη ενός σημαντικού τμήματος του πληθυσμού ο οποίος είτε ηθελημένα είτε όχι απέχει από την αγορά εργασίας. Όσον αφορά στις τάσεις, παρατηρούμε, από το 1981 και μετά, μια σταθερή μείωση του ποσοστού απασχόλησης (στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό) και αύξηση του ποσοστού ανεργίας και στις τέσσερις χωρικές ενότητες. Σε σύγκριση με την χώρα, την περιφέρεια και το νομό, το Π.Σ. Βόλου παρουσιάζει σταθερά τα μικρότερα ποσοστά απασχόλησης και το μεγαλύτερο της ανεργίας. Εδώ θα ήταν ίσως χρήσιμο να σημειωθεί ότι η Θεσσαλία στο σύνολό της εμφανίζει, σταθερά από το 1981 και μετά, το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης (και κατ' επέκταση το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας), το οποίο, σε συνδυασμό με την παραπάνω παρατήρηση, επιβαρύνει περαιτέρω τη θέση του Π.Σ. Βόλου έναντι των άλλων πόλεων της περιφέρειας. Οι μεταβολές ωστόσο των ποσοστών κατά την τελευταία δεκαετία φαίνεται να ευνοούν το Π.Σ. Βόλου, καθώς αυτό παρουσιάζει τη μικρότερη μείωση τόσο του ποσοστού απασχόλησης όσο και του ποσοστού ανεργίας (διάγραμμα 1-38).

Διάγραμμα 1—36: Συμμετοχή της απασχόλησης στον οικονομικά ενεργό (αριστερά) και το συνολικό (δεξιά) πληθυσμό

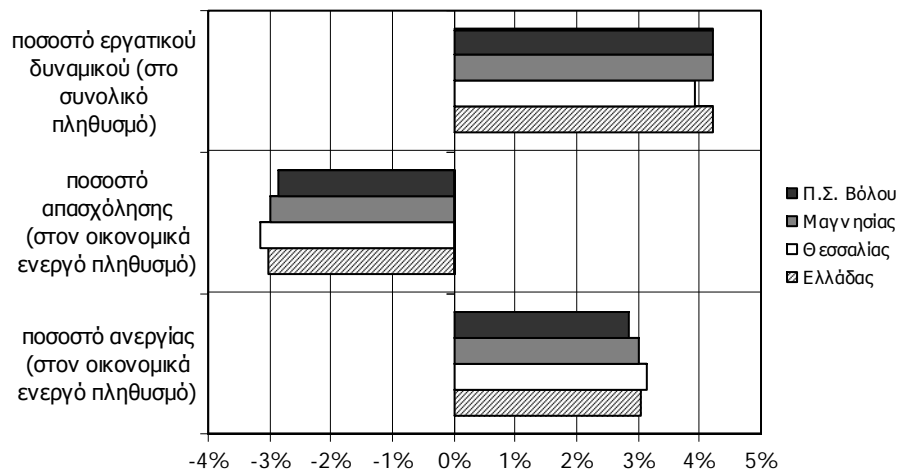
Πηγή: AII Media (2006), ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—37: Ποσοστό ανεργίας στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό

Πηγή: AllMedia (2006), ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—38: Μεταβολή ποσοστών εργατικού δυναμικού, απασχόλησης και ανεργίας στο 1991-2001

Πηγή: AllMedia (2006), ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

1.1.1.5.3 Εργατικό δυναμικό

Η σύνθεση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανά επίπεδο εκπαίδευσης, ομάδα ηλικίας και φύλο δίνεται στον Πίνακα 40. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού στο Π.Σ. Βόλου, σε αντίθεση με αυτά της Μαγνησίας και Θεσσαλίας, έχει ολοκληρώσει τον κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ ένας σημαντικός αριθμός ενεργού πληθυσμού (περίπου το ένα τέταρτο) είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ποσοστό που ξεπερνά τα αντίστοιχα του νομού, της περιφέρειας αλλά και της χώρας ολόκληρης. Αναφορικά με το φύλο, παρατηρείται ότι περισσότερο μορφωμένες είναι οι γυναίκες έναντι των ανδρών. Η ηλικιακή ομάδα η οποία είναι περισσότερο ενεργώς οικονομικά είναι 25-39 ετών, πρότυπο σταθερό σε όλες τις χωρικές ενότητες που εξετάζονται.

Ο Πίνακας 41 παρουσιάζει την κατανομή του εργατικού δυναμικού ανά τομέα παραγωγής αλλά και τα χαρακτηριστικά του οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού. Όπως είναι αναμενόμενο (λόγω της τριτογενεποίησης της οικονομίας), το μεγαλύτερο ποσοστό του ενεργού πληθυσμού βρίσκεται στον τριτογενή τομέα παραγωγής (τόσο άνδρες όσο και γυναίκες), αν και παρατηρούμε ένα μεγάλο ποσοστό ανδρών της Μαγνησίας (περίπου το ένα τρίτο του ενεργού πληθυσμού) να δραστηριοποιείται στο δευτερογενή. Από τους οικονομικά μη ενεργούς, ένα μεγάλο ποσοστό είναι συνταξιούχοι (κατά βάση άνδρες) ή ασχολούνται με τα οικιακά (στην πλειονότητα γυναίκες).

Πίνακας 40: Σύνοψη εργατικού δυναμικού κατά επίπεδο εκπαίδευσης, ομάδα ηλικίας και φύλο (2001)

		Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία	Π.Σ. Βόλου
Σύνολο	οικονομικά ενεργός πληθυσμός	4.609.744	298.487	80.963	51.086
εκπαίδευση	βασική	38,60%	46,65%	40,11%	31,95%
	δευτεροβάθμια	39,81%	34,26%	38,64%	41,98%
	τριτοβάθμια	21,59%	19,09%	21,24%	26,07%
ηλικία	15-24 ετών	13,28%	12,90%	13,75%	13,21%
	25-39 ετών	42,94%	40,28%	41,72%	42,69%
	40-54 ετών	33,05%	34,26%	34,02%	35,39%
	55-64 ετών	8,97%	10,98%	8,84%	7,17%
	65+ ετών	1,76%	1,58%	1,67%	1,53%
Άρρενες	οικονομικά ενεργοί (ποσοστό του συνολικού πληθυσμού)	62,34%	64,13%	65,08%	63,21%
εκπαίδευση	βασική	42,27%	49,64%	43,21%	35,28%
	δευτεροβάθμια	38,63%	34,13%	38,24%	41,41%
	τριτοβάθμια	19,10%	16,23%	18,55%	23,31%
ηλικία	15-24 ετών	12,68%	12,36%	13,24%	12,36%
	25-39 ετών	41,23%	38,46%	40,05%	40,25%
	40-54 ετών	33,74%	34,89%	34,92%	37,20%
	55-64 ετών	10,24%	12,31%	9,84%	8,45%
	65+ ετών	2,11%	1,98%	1,94%	1,74%
Θήλειες	οικονομικά ενεργοί (ποσοστό του συνολικού πληθυσμού)	37,66%	35,87%	34,92%	36,79%
εκπαίδευση	βασική	32,52%	41,30%	34,34%	26,23%
	δευτεροβάθμια	41,78%	34,48%	39,39%	42,96%
	τριτοβάθμια	25,70%	24,22%	26,27%	30,81%
ηλικία	15-24 ετών	14,28%	13,87%	14,69%	14,68%
	25-39 ετών	45,77%	43,53%	44,83%	46,90%
	40-54 ετών	31,91%	33,12%	32,33%	32,30%
	55-64 ετών	6,87%	8,61%	6,98%	4,96%
	65+ ετών	1,17%	0,87%	1,17%	1,17%

Πηγή: AllMedia (2006), ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Πίνακας 41: Τομεακή κατανομή εργατικού δυναμικού και χαρακτηριστικά μη ενεργού πληθυσμού (2001)

	Οικονομικώς ενεργοί				Οικονομικώς μη ενεργοί				
	Σύνολο	πρωτογενή ς τομέας	δευτερογενή ς τομέας	τριτογενή ς τομέας	Σύνολο	σπουδαστές ς - φοιτητές	συνταξιούχοι	οικιακά ι	λοιποί
ΕΛΛΑΔΑ	4.615.470	13,38%	20,73%	55,30%	6.323.968	22,01%	32,70%	24,23%	21,07%
Άρρενες	62,34%	12,92%	26,92%	49,85%	40,16%	27,75%	42,43%	0%	29,81%
Θήλειες	37,66%	14,14%	10,48%	64,31%	59,84%	18,15%	26,16%	40,49%	15,20%
	298.860	25,56%	18,66%	46,50%	441.628	20,73%	35,67%	24,20%	19,40%

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

								%	%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ									
Άρρενες	64,14%	24,12%	24,66%	42,90%	39,66%	26,04%	46,99%	0 %	26,98 %
Θήλεις	35,86%	28,13%	7,92%	52,95%	60,34%	17,25%	28,23%	40,10 %	14,42 %
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	81.072	14,97%	21,47%	51,29%	124.042	20,87%	32,54%	26,90 %	19,69 %
Άρρενες	65,08%	14,34%	28,66%	45,52%	39,36%	27,03%	44,83%	0 %	28,14 %
Θήλεις	34,92%	16,14%	8,09%	62,06%	60,64%	16,87%	24,57%	44,36 %	14,20 %

Πηγή: AllMedia (2006), ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

1.1.1.5.4 Απασχόληση

Το μεγαλύτερο ποσοστό εργαζόμενων στο Π.Σ. Βόλου, αλλά και στις άλλες χωρικές ενότητες που εξετάζουμε, απασχολείται στον τριτογενή τομέα παραγωγής (Πίνακας 42), κάτι που επιβεβαιώνεται και από την ανάλυση της τομεακής κατανομής του εργατικού δυναμικού που έγινε πιο πάνω. Σημαντικό να αναφερθεί είναι το γεγονός ότι το ποσοστό συμμετοχής του Βόλου στον τριτογενή τομέα είναι όχι μόνο σταθερά μεγαλύτερο από αυτά της χώρας, της περιφέρειας και του νομού (κάτι αναμενόμενο για ένα αστικό-διοικητικό κέντρο αυτής της τάξης), αλλά και με αυξητικές τάσεις (Διάγραμμα 1-39), ενώ το ποσοστό συμμετοχής στον πρωτογενή τομέα παραμένει σταθερά πολύ μικρό. Σημαντικό είναι επίσης το ποσοστό απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα, περίπου το ένα τέταρτο του ενεργού πληθυσμού του Π.Σ. Βόλου αλλά και το αντίστοιχο της Μαγνησίας, το οποίο όμως φαίνεται να μειώνεται ταχύτερα από τα αντίστοιχα της περιφέρειας και της χώρας ολόκληρης (Διάγραμμα 1-39).

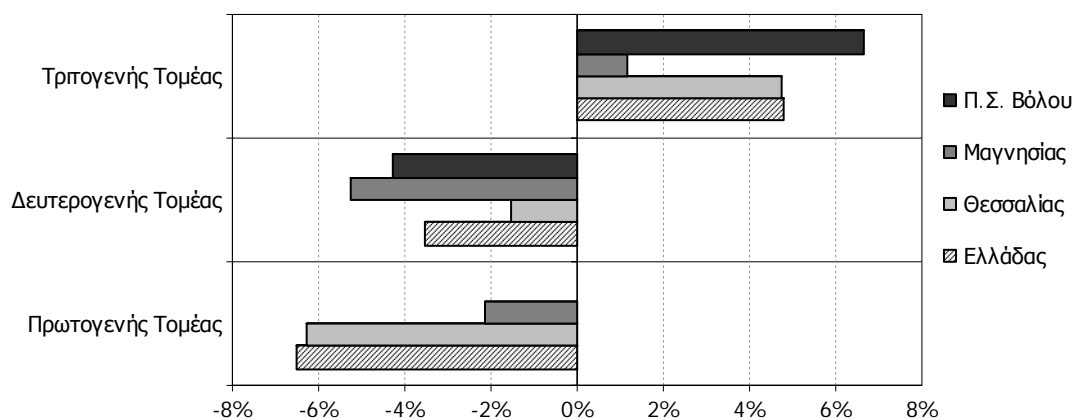
Πίνακας 42: Απασχόληση ανά τομέα παραγωγής και μεταβολές

	ποσοστό συμμετοχής			
	1991	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας
Ελλάδας		20,97%	25,27%	53,76%
Θεσσαλίας		34,23%	20,96%	44,81%
Μαγνησίας		18,59%	27,94%	53,46%
Π.Σ. Βόλου		3,93%	29,32%	57,58%
	ποσοστό συμμετοχής			
	2001	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας
Ελλάδας		14,42%	21,74%	58,56%
Θεσσαλίας		27,93%	19,42%	49,56%
Μαγνησίας		16,47%	22,68%	54,61%
Π.Σ. Βόλου		3,92%	25,03%	64,24%
	ποσοστό μεταβολής			
	2001-1991	Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας
Ελλάδας		-6,55%	-3,53%	4,80%
Θεσσαλίας		-6,30%	-1,54%	4,75%
Μαγνησίας		-2,12%	-5,26%	1,15%
Π.Σ. Βόλου		-0,01%	-4,29%	6,66%

Πηγή: ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—39: Μεταβολή απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής (2001-1991)

Πηγή: ΕΣΥΕ (1991, 2001) - ίδια επεξεργασία

Ο Πίνακας 43 παρουσιάζει την κατανομή της απασχόλησης ανά φύλο και ομάδα ηλικιών για τη Μαγνησία, Θεσσαλία και Ελλάδα. Προκύπτει ότι οι απασχολούμενοι άνδρες είναι σχεδόν διπλάσιοι των αντίστοιχων γυναικών, εύρημα το οποίο συνάδει με τη θέση του γυναικείου φύλου στην αγορά εργασίας και στα υψηλά ποσοστά ανεργίας που το διακρίνουν. Όσον αφορά στην κατανομή της απασχόλησης ανά ομάδα ηλικιών γίνεται εμφανές ότι οι νεαρές ηλικίες (ως 25 ετών) παρουσιάζουν μικρότερη συμμετοχή στην απασχόληση, πρόβλημα που είναι εντονότερο στο σύνολο της περιφέρειας παρά στη Μαγνησία, η οποία ακολουθεί το ίδιο όρο τη χώρας. Συγκρίνοντας τα ποσοστά απασχόλησης ανδρών και γυναικών ανά ηλικιακή ομάδα (Διάγραμμα 1-40) προκύπτει ότι οι άνδρες παραμένουν στην αγορά εργασίας για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα έναντι των γυναικών (δηλ. η 'καμπύλη' των ανδρών είναι πιο επίπεδη ή με 'αρνητική κύρτωση').

Πίνακας 43: Απασχόληση κατά φύλο και ομάδα ηλικιών (2001)

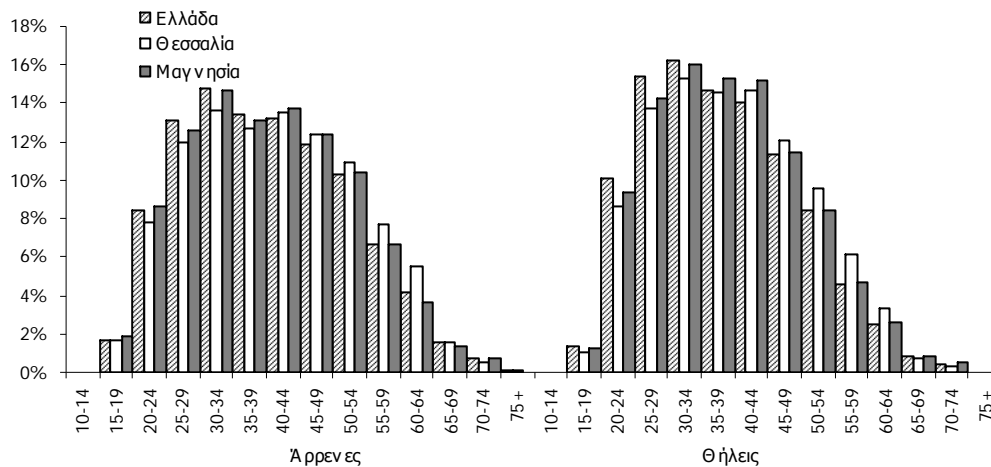
Φύλο	Ελλάδα		Θεσσαλία		Μαγνησία	
Ομάδες ηλικιών						
ΣΥΝΟΛΟ	4.102.091	100,00%	266.460	100,00%	71.495	100,00%
15-19	63.002	1,54%	3.905	1,47%	1.221	1,71%
20-24	370.500	9,03%	21.564	8,09%	6.365	8,90%
25-29	572.401	13,95%	33.612	12,61%	9.378	13,12%
30-34	629.104	15,34%	37.861	14,21%	10.825	15,14%
35-39	569.853	13,89%	35.622	13,37%	9.889	13,83%
40-44	556.517	13,57%	37.069	13,91%	10.189	14,25%
45-49	479.487	11,69%	32.617	12,24%	8.635	12,08%
50-54	394.051	9,61%	27.865	10,46%	6.985	9,77%
55-59	240.259	5,86%	18.978	7,12%	4.289	6,00%
60-64	145.760	3,55%	12.647	4,75%	2.360	3,30%
65-69	52.654	1,28%	3.302	1,24%	864	1,21%
70-74	25.090	0,61%	1.230	0,46%	464	0,65%
75+	3.271	0,08%	181	0,07%	26	0,04%
Άρρενες	2.597.021	63,31%	173.735	65,20%	47.684	66,70%
15-19	42.157	1,62%	2.919	2%	916	1,92%
20-24	218.950	8,43%	13.559	8%	4.139	8,68%
25-29	341.260	13,14%	20.860	12%	5.990	12,56%
30-34	384.942	14,82%	23.683	14%	7.000	14,68%
35-39	348.530	13,42%	22.115	13%	6.239	13,08%
40-44	344.359	13,26%	23.513	14%	6.566	13,77%

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

45-49	309.108	11,90%	21.467	12%	5.917	12,41%
50-54	266.800	10,27%	18.989	11%	4.981	10,45%
55-59	172.067	6,63%	13.328	8%	3.163	6,63%
60-64	108.025	4,16%	9.514	5%	1.745	3,66%
65-69	39.570	1,52%	2.645	2%	661	1,39%
70-74	18.442	0,71%	980	1%	340	0,71%
75+	2.674	0,10%	157	0%	22	0,05%
Θήλεις	1.505.070	36,69%	92.725	34,80%	23.811	33,30%
15-19	20.845	1,38%	986	1,06%	305	1,28%
20-24	151.550	10,07%	8.005	8,63%	2.226	9,35%
25-29	231.141	15,36%	12.752	13,75%	3.388	14,23%
30-34	244.162	16,22%	14.178	15,29%	3.825	16,06%
35-39	221.323	14,71%	13.507	14,57%	3.650	15,33%
40-44	212.158	14,10%	13.556	14,62%	3.623	15,22%
45-49	170.379	11,32%	11.150	12,02%	2.718	11,41%
50-54	127.251	8,45%	8.876	9,57%	2.004	8,42%
55-59	68.192	4,53%	5.650	6,09%	1.126	4,73%
60-64	37.735	2,51%	3.133	3,38%	615	2,58%
65-69	13.084	0,87%	657	0,71%	203	0,85%
70-74	6.648	0,44%	250	0,27%	124	0,52%
75+	597	0,04%	24	0,03%	4	0,02%

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001) - ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—40: Ποσοστό απασχόλησης ανά φύλο και ομάδα ηλικιών

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001) - ίδια επεξεργασία

Αναφορικά με τη θέση στο επάγγελμα παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι απασχολούμενοι σε κάθε χωρική ενότητα είναι μισθωτοί, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό του Π.Σ. Βόλου είναι μεγαλύτερο από αυτό της Μαγνησίας (το οποίο είναι μεγαλύτερο από αυτό της Θεσσαλίας) (Πίνακας 44). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στο Π.Σ. Βόλου υπάρχουν αναλογικά περισσότεροι εργοδότες από ότι στο νομό, στην περιφέρεια και την χώρα ολόκληρη, κάτι που ίσως αποτελεί ένδειξη αυξημένης επιχειρηματικότητας.

Πίνακας 44: Θέση στο επάγγελμα (2001)

	Ελλάδας	Θεσσαλίας	Μαγνησίας	Π.Σ. Βόλου
Εργοδότες	11,86%	12,00%	12,77%	13,40%
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	17,65%	24,02%	18,75%	12,28%
Μισθωτοί	65,29%	53,35%	62,97%	71,95%

Μη αμειβόμενα μέλη νοικοκυριού 5,20% 10,63% 5,51% 2,37%

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001) - ίδια επεξεργασία

Ο Πίνακας 45 παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά της απασχόλησης των αλλοδαπών. Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αλλοδαπών στη Μαγνησία (όσο και τη Θεσσαλία) εργάζονται ως μισθωτοί στον πρωτογενή τομέα παραγωγής.

Πίνακας 45: Αλλοδαποί απασχολούμενοι (2001)

2001		Ελλάδα	Θεσσαλία	Μαγνησία
Σύνολο		391.674	16.691	6.466
Ποσοστό επί του συνόλου των απασχολούμενων		9,55%	6,26%	9,04%
Τομέας παραγωγής	πρωτογενής	17,54%	42,35%	36,53%
	δευτερογενής	36,71%	31,47%	34,10%
	τριτογενής	39,37%	22,16%	23,28%
Θέση στο επάγγελμα	εργοδότες	2,85%	1,95%	2,13%
	εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	6,51%	5,71%	6,85%
	μισθωτοί	88,97%	89,92%	88,90%
	μη αμειβόμενα μέλη νοικοκυριού	1,67%	2,42%	2,12%

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001) - ίδια επεξεργασία

1.1.1.5.5 Ανεργία

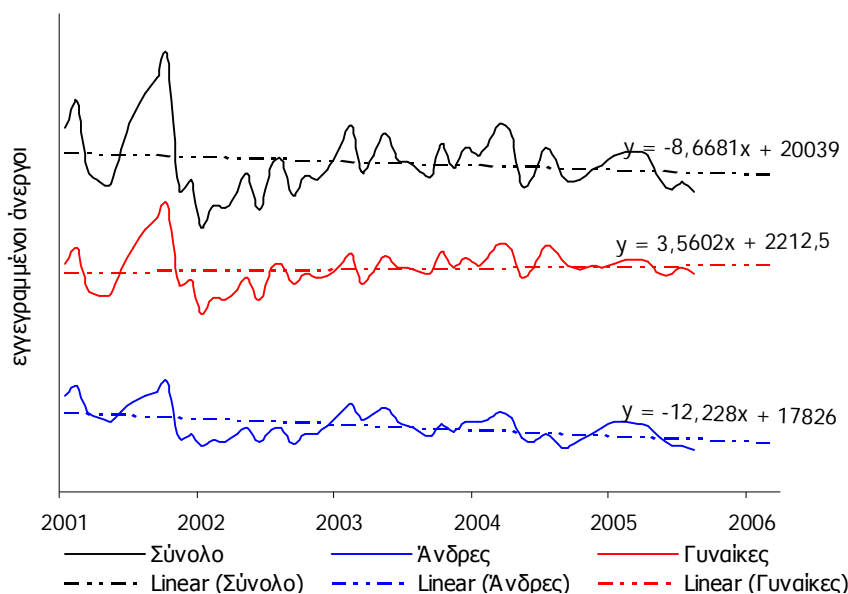
Η σκιαγράφηση των χαρακτηριστικών της ανεργίας για το Π.Σ. Βόλου που ακολουθεί βασίζεται σε ανεπίσημα στοιχεία του ΟΑΕΔ Βόλου (2006) για το Π.Σ. Βόλου και στα στοιχεία της ΠΑΕΠ (2006) για το νομό.

Η άνιση κατανομή της ανεργίας κατά φύλο είναι ένα σημαντικό εύρημα που προέκυψε από την προηγούμενη ενότητα. Αυτό αποτυπώνεται και στο Διάγραμμα 1-41, όπου ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων γυναικών στο Π.Σ. Βόλου φαίνεται να είναι περίπου δυόμισι φορές μεγαλύτερος των αντίστοιχων ανδρών. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που προκύπτει από το παρακάτω διάγραμμα είναι οι τάσεις ανεργίας ανά φύλο για το Π.Σ. Βόλου. Έτσι παρατηρούμε την ανεργία των γυναικών να παρουσιάζει μια μικρή αυξητική τάση σε αντίθεση με τους άνδρες των οποίων η ανεργία φαίνεται να μειώνεται με μεγαλύτερο ρυθμό (με αποτέλεσμα και η συνολική ανεργία να διαγράφει καθοδική πορεία).

Ο Πίνακας 46 αναλύει τα χαρακτηριστικά των ανέργων. Προκύπτει ότι συστηματικά ο αριθμός των ανέργων γυναικών στη Μαγνησία είναι μεγαλύτερος του αντίστοιχου της Θεσσαλίας και της Ελλάδας αγγίζοντας κατά μέσο όρο το 73% του συνόλου των ανέργων. Όσον αφορά στο επίπεδο εκπαίδευσης το μεγαλύτερο ποσοστό των ανέργων (σε κάθε χωρική ενότητα που εξετάζουμε) είναι απόφοιτοι λυκείου και ακολουθούν αυτοί που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό (της τάξης του 15%) έχουν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σταθερά πάνω από 75% των ανέργων είναι ως απόφοιτοι λυκείου. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό των ανέργων στη Μαγνησία, περίπου το ένα τέταρτο (σε αντίθεση με αυτά της χώρας και της περιφέρειας που είναι λίγο μικρότερα), είναι μακροχρόνιοι άνεργοι, δηλ. άνεργοι για διάστημα μεγαλύτερο των 2 ετών. Στο σύνολο των ανέργων, τόσο στη Μαγνησία όσο και στη Θεσσαλία και την Ελλάδα, υψηλό είναι και το ποσοστό αυτών χωρίς εργασία ως και 6 μήνες (που κυμαίνεται πάνω από 40% κατά μέσο όρο). Εξετάζοντας την κατανομή των ανέργων ανά ηλικιακές ομάδες, παρατηρείται ότι σε κάθε χωρική ενότητα την μεγαλύτερη συμμετοχή στην ανεργία έχει η ομάδα 26-35 ετών, ακολουθούμενη από την 36-45. Τέλος, αναφορικά με το επάγγελμα

των ανέργων, μεγαλύτερη (κατά μέσο όρο) ανεργία παρουσιάζουν οι ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες, ακολουθούμενοι από αυτούς στην παροχή υπηρεσιών και τους πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές, ενώ σχετικά υψηλό ποσοστό ανέργων είναι υπάλληλοι γραφείου και ασκούντες συναφή επαγγέλματα.

Διάγραμμα 1—41: Εγγεγραμμένοι άνεργοι κατά φύλο στο Π.Σ. Βόλου

Πηγή: ανεπίσημα στοιχεία του ΟΑΕΔ (2006) - ίδια επεξεργασία

Πίνακας 46: Τα χαρακτηριστικά των ανέργων στην περίοδο 2004-2005

Αριθμός ανέργων		Απρ-04	Αυγ-04	Δεκ-04	Απρ-05	Αυγ-05	Νοε-05
ΕΛΛΑΔΑ		554.532	493.769	527.222	511.985	446.243	457.204
ΘΕΣΣΑΛΙΑ		51.248	37.898	38.771	40.201	36.230	33.149
ΜΑΓΝΗΣΙΑ		9.713	8.919	8.797	8.938	8.269	7.694
Φύλο ανέργων							
ΕΛΛΑΔΑ	άνδρες	37,27%	34,00%	36,86%	36,95%	32,66%	34,98%
	γυναίκες	62,73%	66,00%	63,14%	63,05%	67,34%	65,02%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	άνδρες	35,40%	29,29%	32,54%	35,12%	28,66%	29,72%
	γυναίκες	64,60%	70,71%	67,46%	64,88%	71,34%	70,28%
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	άνδρες	28,73%	24,16%	28,17%	27,93%	24,42%	26,84%
	γυναίκες	71,27%	75,84%	71,83%	72,07%	75,58%	73,16%
Επίπεδο εκπαίδευσης ανέργων							
ΕΛΛΑΔΑ	μεταπτυχιακά-διδακτορικό	0,37%	0,46%	0,42%	0,43%	0,56%	0,46%
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	12,66%	18,03%	13,50%	12,92%	19,13%	14,80%
	λύκειο-ΙΕΚ	45,13%	44,08%	44,68%	45,11%	43,17%	44,18%
	βασική εκπαίδευση (δημοτικό-γυμνάσιο)	38,87%	34,25%	38,03%	37,82%	31,43%	35,63%
	δεν έχει τελειώσει το δημοτικό	1,23%	1,17%	1,16%	1,24%	1,22%	1,33%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	μεταπτυχιακά-διδακτορικό	0,15%	0,18%	0,21%	0,19%	0,24%	0,19%
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	11,79%	18,06%	13,62%	13,08%	19,85%	16,00%
	λύκειο-ΙΕΚ	45,79%	44,80%	46,61%	46,90%	43,64%	45,67%
	βασική εκπαίδευση (δημοτικό-γυμνάσιο)	40,34%	34,46%	37,42%	38,34%	30,58%	33,58%
	δεν έχει τελειώσει το δημοτικό	1,70%	1,48%	1,41%	1,17%	1,28%	1,42%
Μ	μεταπτυχιακά-διδακτορικό	0,30%	0,33%	0,43%	0,34%	0,41%	0,36%

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

	ΑΕΙ-ΤΕΙ	12,46%	18,62%	13,93%	13,77%	19,74%	15,92%
	λύκειο-ΙΕΚ	45,87%	44,11%	45,22%	46,15%	43,94%	44,61%
	βασική εκπαίδευση (δημοτικό-γυμνάσιο)	39,08%	34,97%	37,38%	36,22%	30,25%	34,16%
	δεν έχει τελειώσει το δημοτικό	1,94%	1,57%	1,48%	1,11%	1,05%	1,35%
Διάρκεια ανεργίας							
ΕΛΛΑΔΑ	μέχρι 1 μήνας	6,88%	7,31%	10,53%	7,69%	6,75%	14,02%
	1-6 μήνες	41,41%	35,73%	42,47%	41,65%	37,61%	34,18%
	6-12 μήνες	25,13%	26,90%	18,04%	23,53%	25,52%	20,56%
	12-24 μήνες	13,96%	16,14%	16,59%	15,40%	15,99%	16,41%
	περισσότερο από 24 μήνες	12,61%	13,92%	12,37%	11,73%	14,15%	14,83%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	μέχρι 1 μήνας	5,93%	6,57%	10,77%	5,71%	6,19%	11,19%
	1-6 μήνες	39,65%	32,11%	35,20%	36,87%	30,16%	27,72%
	6-12 μήνες	22,26%	25,50%	17,97%	21,35%	24,03%	18,37%
	12-24 μήνες	15,65%	17,45%	17,98%	17,99%	19,19%	19,93%
	περισσότερο από 24 μήνες	16,51%	18,36%	18,08%	18,09%	20,44%	22,79%
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	μέχρι 1 μήνας	6,29%	7,11%	9,38%	6,53%	6,24%	11,97%
	1-6 μήνες	36,16%	32,01%	35,63%	35,04%	29,92%	26,87%
	6-12 μήνες	23,44%	23,11%	15,77%	20,60%	23,67%	18,65%
	12-24 μήνες	16,87%	18,00%	19,07%	18,34%	18,04%	18,34%
	περισσότερο από 24 μήνες	17,23%	19,78%	20,15%	19,49%	22,13%	24,17%
Ηλικία ανέργων							
ΕΛΛΑΔΑ	15-18 ετών	0,32%	0,72%	0,88%	0,28%	0,62%	0,80%
	19-25 ετών	19,99%	19,50%	19,71%	18,09%	18,69%	19,67%
	26-35 ετών	34,33%	35,38%	34,07%	34,71%	35,78%	33,86%
	36-45 ετών	24,08%	24,15%	24,31%	22,30%	24,46%	24,20%
	46-55 ετών	14,90%	14,15%	15,06%	15,66%	14,45%	15,33%
	56 ετών και άνω	6,36%	6,08%	5,96%	8,96%	6,00%	6,15%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	15-18 ετών	0,42%	0,87%	1,13%	0,34%	0,70%	0,87%
	19-25 ετών	21,78%	21,67%	22,46%	19,99%	20,44%	21,67%
	26-35 ετών	33,99%	35,69%	33,72%	35,15%	37,76%	35,90%
	36-45 ετών	24,85%	25,05%	24,20%	24,86%	24,58%	24,01%
	46-55 ετών	14,06%	12,61%	13,49%	14,81%	12,71%	13,56%
	56 ετών και άνω	4,86%	4,07%	4,40%	4,85%	3,79%	3,98%
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	15-18 ετών	0,55%	1,01%	1,08%	0,35%	0,77%	0,77%
	19-25 ετών	21,82%	19,97%	21,33%	19,56%	18,97%	20,13%
	26-35 ετών	31,58%	32,94%	31,43%	33,12%	34,97%	32,82%
	36-45 ετών	25,35%	26,00%	25,18%	25,05%	25,06%	24,50%
	46-55 ετών	14,99%	14,72%	15,38%	16,11%	14,74%	16,17%
	56 ετών και άνω	5,70%	5,35%	5,60%	5,82%	5,48%	5,61%
Επάγγελμα ανέργων							
ΕΛΛΑΔΑ	Ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη	0,60%	0,55%	0,64%	0,65%	0,61%	0,63%
	Επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή	8,05%	13,08%	8,44%	7,94%	14,10%	9,41%
	Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και συναφή	8,93%	10,45%	8,93%	9,18%	11,32%	9,89%
	Υπάλληλοι γραφείου και συναφή	20,94%	20,77%	20,70%	21,10%	20,96%	20,85%
	Παροχή υπηρεσιών και πωλητές	19,11%	16,18%	20,20%	18,75%	15,24%	19,12%
	Γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	0,36%	0,25%	0,33%	0,27%	0,20%	0,29%
	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή	11,51%	10,16%	11,08%	12,14%	9,88%	10,22%
	Χείριστες μηχανημάτων και εξοπλισμού	4,18%	3,69%	4,22%	4,16%	3,61%	4,00%
	Ανεπίδητοι εργάτες και μικροεπαγγελματίες	26,30%	24,87%	25,47%	25,79%	24,09%	25,57%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	Ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη	0,27%	0,26%	0,34%	0,33%	0,33%	0,35%
	Επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή	8,37%	13,44%	9,46%	9,01%	14,42%	10,71%
	Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και συναφή	9,74%	11,89%	10,36%	10,05%	13,03%	11,82%
	Υπάλληλοι γραφείου και συναφή	20,31%	20,57%	20,96%	20,60%	21,00%	20,67%
	Παροχή υπηρεσιών και πωλητές	16,44%	15,26%	17,17%	16,64%	15,16%	18,09%
	Γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	0,26%	0,21%	0,22%	0,21%	0,15%	0,17%

	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή	13,28%	9,85%	11,47%	13,78%	9,20%	9,63%
	Χείριστες μηχανημάτων και εξοπλισμού	3,81%	3,08%	3,78%	3,81%	2,97%	3,39%
	Ανειδίκευτοι εργάτες και μικροεπαγγελματίες	27,50%	25,43%	26,23%	25,57%	23,75%	25,18%
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	Ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη	0,40%	0,29%	0,40%	0,39%	0,35%	0,30%
	Επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή	8,39%	14,39%	8,90%	8,83%	15,06%	10,22%
	Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και συναφή	10,46%	11,99%	10,57%	11,03%	13,47%	12,31%
	Υπάλληλοι γραφείου και συναφή	16,85%	16,48%	17,88%	17,58%	17,06%	16,69%
	Παροχή υπηρεσιών και πωλητές	24,38%	20,51%	23,08%	23,76%	20,23%	23,56%
	Γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	0,42%	0,33%	0,40%	0,39%	0,23%	0,25%
	Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή	9,35%	8,84%	9,40%	9,68%	8,15%	8,55%
	Χείριστες μηχανημάτων και εξοπλισμού	3,41%	3,06%	3,68%	3,67%	3,08%	3,61%
	Ανειδίκευτοι εργάτες και μικροεπαγγελματίες	26,34%	24,12%	25,68%	24,67%	22,36%	24,51%

Πηγή: ΠΑΕΠ (2006) - ίδια επεξεργασία

1.1.1.5.6 Έρευνες για την ανεργία και την απασχόληση

Στα τελευταία χρόνια ο Δημοτικός Εκπαιδευτικός Οργανισμός Βόλου (ΔΕΟΒ) έχει διεξάγει μια σειρά από έρευνες (ΔΕΟΒ 2001 2004 2005) σε μια προσπάθεια σκιαγράφησης της απασχόλησης και της ανεργίας στην πόλη. Στον Πίνακα 47 παραθέτονται τα βασικότερα ευρήματα από δύο δημοσκοπήσεις που έγιναν το 2001 και 2005 περιγράφοντας κάποια βασικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης και της ανεργίας στα αντίστοιχα έτη. Επιπλέον μια τέτοια ανάλυση επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τις διαφαινόμενες τάσεις.

Με μια πρώτη ματιά γίνεται αμέσως αντιληπτό ότι ο Βόλος είναι μια αναπτυσσόμενη πόλη, αφού γνωρίζει τόσο αύξηση του εργατικού δυναμικού όσο και της απασχόλησης (αλλά και της ανεργίας). Επιπλέον, είναι εμφανές ότι συντελείται μια σειρά διαρθρωτικών αλλαγών τόσο στην οικονομία όσο και στην αγορά εργασίας της πόλης. Έτσι, από τη μια παρατηρούμε τη σταδιακή τριτογενοποίηση της οικονομίας (με αύξηση της σημαντικότητας στην παροχή υπηρεσιών) και τη συρρίκνωση της μεταποίησης (η οποία όμως παραμένει σημαντική), ενώ από την άλλη η αγορά εργασίας αρχίζει να γίνεται πιο ευέλικτη (με ανάπτυξη ευέλικτων μορφών απασχόλησης π.χ. μερική, εποχιακή, αλλά και αύξηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού). Όσον αφορά στη ανεργία βλέπουμε ότι πλήττει κυρίως άτομα με χαμηλό επίπεδο κατάρτισης, κάτι που καθιστά τη σημασία της δια βίου μάθησης, εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων, σημαντική. Ένα άλλο ζήτημα που άπτεται άμεσης και ιδιαίτερης φροντίδα είναι η επί ίσοις όροις συμμετοχή των δύο φύλων στην αγορά εργασίας, καθώς παρατηρείτε ότι, όχι μόνο η απασχόληση των γυναικών υπολείπεται σημαντικά αυτής των ανδρών, αλλά και η ανεργία που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες είναι κατά πολύ μεγαλύτερη αυτής των ανδρών (αν και διαφαίνεται μια σταθερή μείωση της διαφοράς). Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι με την πάροδο του χρόνου όλο και περισσότεροι άνεργοι επιλέγουν να δηλώνουν το καθεστώς τους και να ζητήσουν βοήθεια από τους αρμόδιους επίσημους φορείς (π.χ. ΟΑΕΔ, κέντρα υποστήριξης της απασχόλησης, κτλ.). Αυτό οφείλεται τόσο στην αποτελεσματική δραστηριοποίηση των φορέων αυτών αλλά και την υλοποίηση προγραμμάτων καταπολέμησης της ανεργίας, και έχει ως αποτέλεσμα από τη μια την μείωση της ανεργίας και την ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, και από την άλλη την πιο εμπειριστατωμένη γνώση και αποτίμηση της πραγματικής κατάστασης, αναφορικά με την ανεργία και την απασχόληση στον τόπο, από μέρους της πολιτείας.

Πίνακας 47: Χαρακτηριστικά της απασχόλησης και της ανεργίας στο Βόλο

	2001	2005
Δείγμα (ερωτηματολόγια)	1027	831
Ποσοστά		
οικον. ενεργού πληθυσμού:	57,1%	59,6%
απασχόλησης:	43,3%	51,2%
ανεργίας:	12,9%	14,5%
Απασχόληση		
βασικοί τομείς:	τριτογενής	τριτογενής
βασικοί κλάδοι:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δημόσιος τομέας ▪ εμπόριο ▪ μεταποίηση 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ παροχή υπηρεσιών ▪ δημόσια διοίκηση και άμυνα ▪ εκπαίδευση ▪ μεταποίηση
φύλο:	απασχόληση ανδρών 2,5 φορές των γυναικών	απασχόληση ανδρών 2 φορές των γυναικών
τύπος:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ πλήρη απασχόληση (95,0%) ▪ μόνιμη εργασία (89,6%) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ πλήρη απασχόληση (93,2%) ▪ μόνιμη εργασία (87,8%)
Ανεργία		
διάρκεια:	77,5% μακροχρόνια άνεργοι (< 12 μήνες) 22,5% άνεργοι πάνω από 24 μήνες	73,4% μακροχρόνια άνεργοι (< 12 μήνες) 27,4% άνεργοι πάνω από 24 μήνες
εγγεγραμμένοι:	48,5%	81%
φύλο:	ανεργία γυναικών 2,5 φορές των ανδρών	ανεργία γυναικών 2 φορές των ανδρών
κλάδοι:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ πωλητές ▪ ανειδίκευτοι εργάτες 	
Αναζήτηση εργασίας		
χρόνος αναζήτησης:	82,6% ανέργων αναζητούσε ενεργά τελευταίο μήνα	91,8% ανέργων αναζητούσε ενεργά τελευταίο μήνα
τύπος απασχόλησης:	71% αναζητά πλήρη απασχόληση 12,5% δέχεται μερική απασχόληση	79,2% αναζητά πλήρη απασχόληση 7,8% δέχεται οποιοδήποτε ωράριο
εκτιμήσεις προοπτικών:	80,2% απαισιόδοξοι	62,6% απαισιόδοξοι
μετακίνηση σε άλλο τόπο:	17,6% θετική αντιμετώπιση	38,4% θετική αντιμετώπιση
Εκτιμήσεις		
δραστηριότητες σε άνθηση:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ παροχή υπηρεσιών ▪ Δημόσια διοίκηση και ένοπλες δυνάμεις ▪ ξενοδοχεία-εστιατόρια 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ παροχή υπηρεσιών ▪ δημόσια διοίκηση και ένοπλες δυνάμεις ▪ εκπαίδευση ▪ εμπόριο
δια βίου εκπαίδευση:	70% δηλώνει υπέρ	84,1% δηλώνει υπέρ

Πηγή: ΔΕΟΒ (2001,2005) - ίδια επεξεργασία

Αξιολόγηση και συμπεράσματα

Ο Πίνακας 48 καταγράφει συνοπτικά τα κυριότερα συμπεράσματα (με τη μορφή ισχυρών σημείων, αδυναμιών, ευκαιριών και απειλών) για το ανθρώπινο δυναμικό, την απασχόληση και την ανεργία στο Βόλο, όπως αυτά έχουν προκύψει από την ανάλυση που έχει προηγηθεί. Απώτερος στόχος του είναι ο καθορισμός στρατηγικών κατευθύνσεων οι οποίες σχετίζονται με τα εν λόγω ζητήματα και η χάραξη των απαραίτητων μέτρων πολιτικής.

Όσον αφορά στο εσωτερικό περιβάλλον του Π.Σ. Βόλου, θετικά σημεία είναι η ποσοστιαία αύξηση της απασχόλησης (και του εργατικού δυναμικού) και η (πιο πρόσφατα) τάση μείωσης της ανεργίας, όπως επίσης το σχετικά υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και οι ενδείξεις επιχειρηματικότητας από μέρους του εργατικού δυναμικού. Θετικές χαρακτηρίζονται ακόμα οι τάσεις τριτογενοποίησης της οικονομίας αλλά η εμφάνιση στοιχείων ευελιξίας στην αγορά εργασίας, τα οποία σε συνδυασμό με τη βιομηχανική παράδοση της περιοχής, μπορούν να

παίξουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του Βόλου (στο βαθμό που η βιομηχανία τείνει να χωροθετείται και στις μεσαίου μεγέθους πόλεις). Τέλος, η ύπαρξη κέντρων υποστήριξης της απασχόλησης και η υλοποίηση πλήθους προγραμμάτων και Κοινοτικών πρωτοβουλιών (π.χ. URBAN, EQUAL, NOW), συμβάλουν θετικά στην καταπολέμηση της ανεργίας και την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας του εργατικού δυναμικού. Παρά τα ισχυρά σημεία, το Π.Σ. Βόλου παρουσιάζει μια σειρά από αδυναμίες που έχουν να κάνουν με το χαμηλό ποσοστό απασχόλησης και το υψηλό ποσοστό ανεργίας. Σημαντικά είναι τα υψηλά ποσοστά των ακροχρόνιων ανέργων, των ανέργων με χαμηλό επίπεδο κατάρτισης καθώς και της ανεργίας των γυναικών και των νέων, υποδηλώνοντας τις κατευθύνσεις των διαρθρωτικών παρεμβάσεων που απαιτούνται. Η αποβιομηχάνιση της περιοχής αποτελεί μια άλλη σημαντική αδυναμία επιβάλλοντας την αναδιάρθρωση της βιομηχανικής ταυτότητας της περιοχής.

Πίνακας 48: SWOT ανάλυση για το εργατικό δυναμικό, την απασχόληση και την ανεργία

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλες ποσοστιαίες αυξήσεις στην απασχόληση και στο εργατικό δυναμικό κατά την τελευταία δεκαετία (μεγαλύτερες από αυτές του νομού, της περιφέρειας και της χώρας) • Τάσεις μείωσης της (εγγεγραμμένης) ανεργίας από τα τέλη του 2001 και μετά • Υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού (σε σύγκριση με το νομό, την περιφέρεια και τη χώρα) • Υψηλό ποσοστό του τριτογενή τομέα στην απασχόληση (σε σύγκριση με το νομό, την περιφέρεια και τη χώρα) και με αυξητικές τάσεις - τριτογενοποίηση της οικονομίας • Σημαντικό ποσοστό του δευτερογενή τομέα στην απασχόληση (βιομηχανική παράδοση της περιοχής) • Υψηλό ποσοστό εργοδοτών (ένδειξη επιχειρηματικότητας;) • Στοιχεία ευελιξίας στην αγορά εργασίας • Ύπαρξη κέντρων υποστήριξης της απασχόλησης και υλοποίηση πλήθους προγραμμάτων για την καταπολέμηση της ανεργίας και την κατάρτιση του εργατικού δυναμικού 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλό ποσοστό απασχόλησης (σε σύγκριση με το νομό, την περιφέρεια και τη χώρα) • Μεγαλύτερη αύξηση του εργατικού δυναμικού σε σχέση με αυτήν της απασχόλησης • Υψηλό ποσοστό ανεργίας (μεγαλύτερο του εθνικού μέσου όρου) • Μικρή συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό (σχεδόν το ήμισυ των ανδρών) • Μικρή συμμετοχή των νέων στην απασχόληση • Μεγάλο ποσοστό ανεργίας των γυναικών (σχεδόν διπλάσια των ανδρών) και με αυξητικές τάσεις • Υψηλό ποσοστό ανεργίας των νέων • Μεγάλο ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων • Υψηλή ανεργία σε δραστηριότητες με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης - κατάρτισης • Μείωση του ποσοστού του δευτερογενή τομέα στην απασχόληση (αποβιομηχάνιση της περιοχής)
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Επιχειρησιακά προγράμματα ανάπτυξης και ο αναπτυξιακός νόμος • Προγράμματα απασχόλησης, καταπολέμησης της ανεργίας και επαγγελματικής κατάρτισης • Πόροι της ΕΕ • Αναδυόμενες γειτονικές αγορές • Διεθνοποίηση και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση • Τουριστική ανάπτυξη της περιοχής 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαρθρωτικές αλλαγές και κινητικότητα επιχειρήσεων και εργατικού δυναμικού • Αύξηση ανταγωνισμού και χαμηλό επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης στη χώρα • Ανεπαρκές θεσμικό (κοινωνικό) πλαίσιο για την ανάπτυξη ευέλικτων μορφών εργασίας • Μη εναρμόνιση της κατάρτισης με τις απαιτήσεις της αγοράς

<ul style="list-style-type: none"> • Ευέλικτες μορφές εργασίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Αντιφάσεις στο σύγχρονο τρόπο ζωής, δυσκολίες εναρμόνισης απαιτήσεων οικογενειακής ζωής και εργασίας (ελλείψεις υποδομών)
---	---

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Παράλληλα με τις εσωτερικές αδυναμίες και δυνατότητες, ευκαιρίες και απειλές από το εξωτερικό περιβάλλον επηρεάζουν το ανθρώπινο δυναμικό και τις δυνατότητες απασχόλησης στο Π.Σ. Βόλου. Ευκαιρίες αποτελούν τα Επιχειρησιακά προγράμματα του Υπουργείου Ανάπτυξης, που βοηθούν σημαντικά στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την αύξηση της (αυτο)απασχόλησης, ο αναπτυξιακός νόμος, που δημιουργεί κίνητρα για εγκατάσταση επιχειρήσεων στην περιοχή, αλλά και τα διάφορα προγράμματα απασχόλησης (απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας π.χ. STAGE) και επαγγελματικής κατάρτισης, που συμβάλουν στην καταπολέμηση της ανεργίας. Οι πόροι του Γ' αλλά κυρίως του Δ' ΚΠΣ αποτελούν ιδανική ευκαιρία για μια σειρά δράσεων που στόχο θα έχουν την προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της καταπολέμησης της ανεργίας. Επίσης, οι αναδυόμενες αγορές στα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη αλλά και η πιθανή ένταξη της Τουρκίας δημιουργούν (μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα) τόσο επιχειρηματικές ευκαιρίες όσο και δεξαμενές ζήτησης καταρτισμένου και επιστημονικού στελεχιακού δυναμικού (π.χ. τεχνικές εταιρείες, αναπτυξιακές εταιρείες) το οποίο μπορεί να αντληθεί από τον ελληνικό χώρο λόγω γειννίας. Παράλληλα, η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής (Πήλιο, Σποράδες) αποτελεί ευκαιρία για την δημιουργία σταθερών θέσεων εργασίας, ενώ η ανάπτυξη ευέλικτων μορφών εργασίας βοηθά στην κοινωνική ένταξη μειονεκτούσων κοινωνικών ομάδων (π.χ. γυναίκες), στη μείωση της ανεργίας, και ενισχύει την ευελιξία των παραγωγικών δομών. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και η διεθνοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων αποτελεί μια πρόκληση, λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού και του χαμηλού επιπέδου οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης στη χώρα, απαραίτητο στοιχείο της οποίας είναι το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό σε συνδυασμό με την κατάλληλη παραγωγική εξειδίκευση και προβολή της πόλης. Από την άλλη μεριά, οι διαρθρωτικές αλλαγές είναι σημαντική απειλή για την περιοχή, καθώς τόσο η βιομηχανία τείνει να χωροθετείται σε περιοχές χαμηλού εργατικού κόστους, όσο και το εργατικό δυναμικό γίνεται πιο κινητικό (με αποτέλεσμα την εισροή του στην περιοχή για μια σειρά από λόγους που έχουν να κάνουν με την ποιότητα ζωής). Επιπλέον, ενώ η σημασία της κατάρτισης είναι σημαντική δυστυχώς τα υπάρχοντα συστήματα κατάρτισης (συνεχιζόμενης και αρχικής) κρίνονται με βάση τις αξιολογήσεις ανεπαρκή ή αδύναμα να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις της αγοράς. Τέλος, η εναρμόνιση της οικογενειακής ζωής και της εργασίας αποτελούν πρόβλημα για πολλούς εργαζομένους. Οι εταιρείες και οι εργασιακοί χώροι δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι ή δεν έχουν υποδομές, όπως φύλαξη παιδιών. Τα ιδιωτικά ή δημοτικά κέντρα φύλαξης παιδιών κοστίζουν ενώ και ο αριθμός τους είναι αρκετά μικρός σε σχέση με την ζήτηση. Όλα αυτά σε σχέση με την έλλειψη εύκαμπτων μορφών εργασίας δημιουργούν σημαντικά προβλήματα στην γυναικεία απασχόληση και στην ουσιαστική ισότητα των ευκαιριών.

1.1.1.6 Πολεοδομικά χαρακτηριστικά

Σημείωση: Το παρόν υποκεφάλαιο περιλαμβάνει χάρτες εντός κειμένου, και χάρτες που έχουν τεθεί σε ειδικό τμήμα στο τέλος του υποκεφαλαίου (σελ.186-199). Οι δεύτεροι προέρχονται από το παλαιότερο Στρατηγικό Σχέδιο Δ. Βόλου (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας) και διατηρούν την αρχική κωδικοποίηση.

1.1.1.6.1 Η εξέλιξη των σχεδίων της πόλης

Προγενέστερα σχέδια πόλης (1882-3, 1930, 1956)

Μετά την προσάρτηση του Βόλου στο Ελληνικό κράτος (1881), η πόλη αποτελείται από τον παλιότερο πυρήνα του Κάστρου, μια κενή ζώνη πλάτους 600 μέτρων και τον νέο συνοικισμό, ο οποίος είχε αναπτυχθεί κατά τον 19ο αιώνα (Χάρτης 1).

Βασικό στοιχείο σχεδιασμού του νέου συνοικισμού, ήταν το Ιπποδάμειο σύστημα με ορθογώνια οικοδομικά τετράγωνα με διευθύνσεις οδών παράλληλες και κάθετες στην ακτογραμμή. Χαρακτηριστική είναι η έκτοτε ύπαρξη τριών αξόνων παραλλήλων προς τη θάλασσα (Ιάσονος, Δημητριάδος, Ερμού) με πολλές στενές καθέτους οδούς.

Το 1882-83 εγκρίθηκε τμηματικά το Πολεοδομικό Σχέδιο Βόλου. Το σχέδιο διέπεται από λιτή χρηστική αντίληψη. Συνιστά έναν απλό ορθογωνικό κάρναβο, με ομοιόμορφα οικοδομικά τετράγωνα, που συμπεριλαμβάνει τους δύο οικιστικούς πυρήνες. Η διάταξη των οδών ακολουθεί την μορφολογία του τότε υφιστάμενου ιστού των "νέων μαγαζείων", αλλά καλύπτει επιφάνεια πολύ μεγαλύτερη της έως τότε κατοικημένης, με επέκταση σε αδόμητες περιοχές δυτικά, βόρεια και ανατολικά της. Ενοποιεί τις δύο "πόλεις" και ομογενοποιεί τον αστικό ιστό, εκλογικεύει τις χαράξεις των δρόμων και διευκολύνει την κυκλοφορία και την οικοδόμηση. Διατηρείται άθικτο το κάστρο και η εντός αυτού παλιά ρυμοτομία. (Χάρτης 2)

Σε γενικές γραμμές το σχέδιο απετέλεσε έναν οδηγό για τον μετασχηματισμό της "διπλής πόλης" σε ενιαίο συγκρότημα, χωρίς ιδιαίτερη μέριμνα για τον εξωραϊσμό του αστικού χώρου. Η πρόβλεψη οικιστικού και δημόσιου εξοπλισμού είναι στοιχειώδης. Δεσμεύονται οικόπεδα για εκκλησίες, λίγες πλατείες και αγορές και ορίζεται η έκταση του σιδηροδρομικού σταθμού στην αδόμητη ζώνη ανατολικά του κάστρου, σύμφωνα με τις ήδη ανειλημμένες μελέτες των μηχανικών του σιδηροδρόμου. Χαράσσεται νέα γραμμή προκυμαίας καθ' όλο το μήκος της παραλίας με μικρές διαπλατύνσεις των προβλητών που ήδη υπήρχαν. Επιδιώκοντας την καλύτερη δυνατή συνάρθρωση των δύο πυρήνων η πρώην "διαχωριστική ζώνη" ορίζεται ως κεντρική πλατεία της πόλης (σημερινή πλατεία Ρήγα Φεραίου) Οι συνοικίες Εφτά Πλατάνια-Οξυγόνο και Μεταμόρφωση προσέλκυσαν την βιομηχανική και επιχειρηματική δραστηριότητα της πόλης.

Χάρτης 1 Το κάστρο και η Νέα Πόλις του Βόλου 1882 (χειμαρροι στην παλαιά θέση)

Χάρτης 2 Το πολεοδομικό σχέδιο του 1882 (χειμαρροι στην παλαιά θέση)

Το σχέδιο παρά τις προφανείς καινοτομίες του σε σχέση με το υφιστάμενο μέγεθος και τη μορφή του οικισμού, ήταν τελείως ανεπαρκές ως πρόγραμμα εξοπλισμού της πόλης με κεντρικούς δημόσιους χώρους και λειτουργίες, δημοτικά και δημόσια ιδρύματα και σύγχρονες οικιστικές εξυπηρετήσεις, ικανό να προωθήσει την επερχόμενη ανάπτυξή της.

Χαρακτηρίζεται από απουσία πρόβλεψης διακεκριμένων θέσεων για δημόσια και κοινωφελή κτίρια, καθώς και των πλατιών λεωφόρων, των επιβλητικών πλατειών και γενικά των μεγάλων οργανωμένων δημόσιων χώρων που απαιτεί η εξέλιξη της αστικής ζωής.

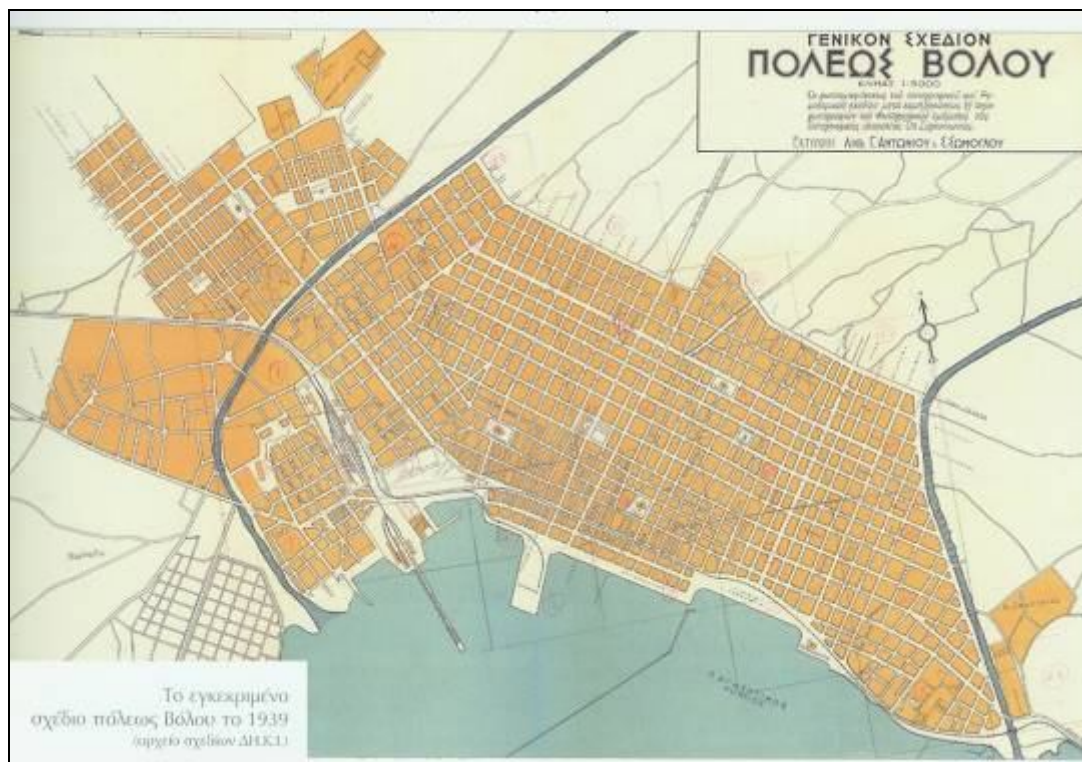
Οι πολεοδομικές ρυθμίσεις και ειδικότερα το σχέδιο πόλης ως πρόγραμμα προώθησης και καθοδήγησης της αστικής ανάπτυξης, αποδείχτηκαν ότι υστερούσαν σε σχέση με τον δυναμισμό της τοπικής κοινωνίας, ο οποίος τελικά έδωσε συγκεκριμένη υπόσταση στο απλό ρυμοτομικό διάγραμμα του 1882.

Η αναθεώρηση του Ρυμοτομικού Σχεδίου έγινε το 1930 (Χάρτης 3) και αναφέρεται στον κεντρικό πυρήνα της πόλης του Βόλου που περικλείεται μεταξύ της παραλίας, των 2 χειμάρρων Κραυσίδωνα (δυτικά), Αναυρο (ανατολικά) και την οδό Εθνικής Αντιστάσεως (βόρεια). Κύριοι οδικοί άξονες είναι η οδός Δημητριάδος (παράλληλα στο θαλάσσιο μέτωπο), με τις 2 καθέτους σε αυτήν, τις οδούς Ιωλκού (Ε. Βενιζέλου) και Κ. Καρτάλη. Δημιούργησε κάποιους μικρούς δημόσιους υπαίθριους χώρους και διαπλάτυνε τους κύριους εμπορικούς δρόμους και τους βασικούς οδικούς άξονες.

Το 1947 ιδρύεται, ο δήμος «Νέας Ιωνίας» (Χάρτης 4), που περιελάμβανε τις εκτάσεις, πάνω από τον χείμαρρο Κραυσίδωνα. Η έκταση που ξεπερνούσε τα 38 εκτάρια, απαλλοτριώθηκε με διαδοχικά διατάγματα και εποίκιστηκε σταδιακά. Η πολεοδομική διάταξη ακολούθησε έναν τυπικό ορθογωνικό κάναβο, που θύμιζε τον ιστό της πόλης, όμως οι δρόμοι ήταν στενότεροι, τα οικοδομικά τετράγωνα σαφώς μικρότερα, η οικοπεδική κατάτμηση μεγαλύτερη και η δόμηση οργανώθηκε σε καθαρά προαστιακή μορφή με πρόβλεψη για στοιχειώδη οικιστικό εξοπλισμό (πλατεία- εκκλησία-σχολείο). Με την ανάπτυξη της Ν. Ιωνίας αποκτούν μεγαλύτερη σημασία οι οδικοί άξονες, 2ας Νοεμβρίου και Αναπαύσεως, οι οποίοι αποτελούν τις κύριες συνδέσεις μεταξύ των δύο δήμων.

Το Σχέδιο Πόλης του 1956 (Χάρτης 5) , μετά τους καταστροφικούς σεισμούς, διευρύνει τα όρια της πόλης του Βόλου, βόρεια και δυτικά του κέντρου, (προς την περιοχή Νεαπόλεως, Αγ. Αναργύρων) και στον προσφυγικό οικισμό της Ν. Ιωνίας.

Όροι δόμησης θεσπίζονται για πρώτη φορά το 1958 για το Δήμο Βόλου και το 1964 για το Δήμο Ν. Ιωνίας.

Χάρτης 3 Σχέδιο πόλης του 1939 (εκτροπή χειμάρρων σε νέες θέσεις)

Χάρτης 4 Χάρτης του Βόλου 1947

Χάρτης 5 Πολεοδομικό σχέδιο του 1956

Ρυθμιστικό Σχέδιο (1976)

Με την πάροδο του χρόνου η δυναμική εξέλιξη των δύο Δήμων, καθιστά απαραίτητη την ανάγκη εκπόνησης Ρυθμιστικού Σχεδίου, το οποίο θα εξετάσει και θα αντιμετωπίσει συνολικά το Πολεοδομικό Συγκρότημα Βόλου.

Το 1976 εκπονήθηκε Ρυθμιστικό Σχέδιο για την πόλη του Βόλου. Το Ρυθμιστικό αυτό σχέδιο δεν θεσμοθετήθηκε ποτέ. Κύριο χαρακτηριστικό της πρότασης του Ρυθμιστικού Σχεδίου (1976) για το οδικό δίκτυο, ήταν η δημιουργία της αρτηρίας Κραυσίδωνα (με επικάλυψη του χειμάρρου), με σκοπό να διοχετεύσει σταδιακά την κυκλοφορία έξω από την κεντρική περιοχή της πόλης και να συνδέσει τις πύλες του Π. Σ. από Αθήνα και Λάρισα (Νότια και Δυτικά), με τις πύλες προς το Πήλιο (Βόρεια και Ανατολικά).

Η κατασκευή Περιφερειακού δακτυλίου, εξεταζόταν σαν εναλλακτική λύση για την περίπτωση που α) θα αποδεικνυόταν ανυπερέβλητη δυσκολία για κατασκευή της λεωφόρου Κραυσίδωνα και β) θα ξεπεραστεί η διοχετευτική ικανότητα της λεωφόρου Κραυσίδωνα ή θεωρηθεί ανεπαρκής για να παραλάβει τον μελλοντικό φόρτο¹⁸.

Για το σιδηροδρομικό δίκτυο προτείνει τη διατήρηση του επιβατικού σταθμού στην θέση του (με μετατροπή του σε "κατά κεφαλήν" σταθμό και κατάργηση των γραμμών που τον συνδέουν με το επιβατικό λιμάνι), τη δημιουργία εμπορευματικού σταθμού και σταθμού διαλογής με συνδυασμένη λειτουργία, καθώς και σιδηροδρομική πύλη του λιμανιού στη νότια πλευρά του.

Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Βόλου (1985)

Η μελέτη του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ. Π. Σ.) του Πολεοδομικού Συγκροτήματος (Π.Σ.) Βόλου ξεκίνησε το 1983 και ολοκληρώθηκε το 1985 (έγκριση με απόφαση Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 566Δ της 31. 10. 85, με αριθμό απόφασης 53368/2143/85)

Το Γ. Π. Σ. ενημέρωνε και εξειδίκευε τις κατευθύνσεις του ρυθμιστικού σχεδίου και επέβαλε ρυθμίσεις για τα κρίσιμα ζητήματα της πόλης και κυρίως για την ένταξη των αυθαιρέτων οικήσεων στο σχέδιο πόλης. Επίσης είχε σκοπό να επισημάνει και να χωροθετήσει τις λειτουργίες και τα έργα, που αναφέρονται στις δυνατότητες και τη χωρητικότητα της πόλης, πέρα από περιορισμένους χρονικούς ορίζοντες, ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία γη. Με βάση αυτό το πλαίσιο, προσδιορίστηκαν τα προγραμματικά μεγέθη και οι ανάγκες σε επίπεδο πόλης και γειτονιάς.

Περιελάμβανε τους δήμους Βόλου, Ν. Ιωνίας (Ν. Ιωνία, Μελισσάτικα, Φυτόκο) και των κοινοτήτων Αγριάς, Ανακασιάς (Ανακασιά, Κήπια), Άνω Βόλου (Άνω Βόλος, Ιωλκός), Διμηνίου, Άλλης Μεριάς (Άλλη Μεριά, Γορίτσα) και Αγ. Ονουφρίου (Μαγνησίας). Όρισε την επέκταση σχεδίου πόλης σε εκτάσεις πυκνοδομημένες και αραιοδομημένες συνολικής επιφάνειας 8.000 στρεμμάτων και τη δημιουργία 16 πολεοδομικών ενοτήτων (βλ. Παράρτημα) με μέσα μεγέθη πληθυσμιακής ενότητας από 15-175 κατοίκους/εκτάριο και μέσο Σ. Δ. από 0,5-2,9.

Ακολούθησε η μελέτη Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ. Ο. Ε.) για τον καθορισμό των χρήσεων γης και όρων δόμησης των εντός σχεδίου περιοχών. Το Γ. Π. Σ. όρισε νέες αναπτυξιακές

---

¹⁸ Γενική Μελέτη Μεταφορών & Κυκλοφορίας της πόλης του Βόλου, ΥΠΕΧΩΔΕ 1996

ζώνες και ζώνες ανάπτυξης – εξυγίανσης κατοικίας, ζώνες οικονομικών και θεσμικών κινήτρων, (ανάπλαση Παλαιών, Προσφυγικών Ν. Ιωνίας, παραλιακού μετώπου Αγριάς) , ζώνες πολεοδομικών μηχανισμών (για υπαγωγή στο άρθρο 13 Ν. 1337, ζώνες αυθαιρέτων και λοιπές περιοχές κατοικίας για ένταξη στο σχέδιο πόλης), δίκτυο αστικού πρασίνου, χωροθέτηση εμπορικών και λοιπών οικονομικών δραστηριοτήτων, Πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων και περιοχές προγραμμάτων φοιτητικής κατοικίας κ.α.

Επίσης επεσήμανε τα κύρια προβλήματα λειτουργίας του Π. Σ. και τόνιζε την ανάγκη για εξασφάλιση της δυνατότητας παράκαμψης της κεντρικής περιοχής της πόλης, από την διαμπερή κυκλοφορία, με λειτουργία περιφερειακών δακτυλίων. Επίσης, τη διάσπαση του δίδυμου φράγματος «ποτάμι-τρένο», δηλαδή του ποταμού (Κραυσίδωνα) και των σιδηροδρομικών γραμμών, που διακόπτουν την συνέχεια των οδικών αξόνων.

Στα προτεινόμενα, μελλοντικά έργα περιελάμβανε την Παράκαμψη του Π. Σ. Βόλου και απαιτούσε τη διασφάλιση γης για τη διέλευσή του.

Αναθεώρηση Πολεοδομικού Σχεδίου (1987)

Η απόφαση Τροποποίησης του ΓΠΣ του Π. Σ. Βόλου, Ν. Ιωνίας Ν. Μαγνησίας, έγινε με (ΦΕΚ 718Δ 31-7-87) και έγινε οριστική για το Δήμο Βόλου (1992) αλλά δεν προωθήθηκε για τον Δήμο Ν. Ιωνίας.

Η πρόταση αναθεώρησης αναφέρεται στις συνοικίες 1) Οξυγόνο, 2) Μεταμόρφωση - Αγ. Νικόλαος - Ανάληψη, 3) Αγ. Κων/νος, 4) Χιλαδού - Μοσχάτο, 5) Αγ. Βασίλειος - Καλλιθέα, 6) Καραγάτς, 7) Ν. Δημητριάδα - Γορίτσα, χωριστή αναθεώρηση έγινε για τη συνοικία Νεαπόλεως - Αγ. Αναργύρων.

Προβλέπεται μείωση συντελεστή δόμησης στην παραλιακή ζώνη, προτείνεται εισφορά γης για παρκιν, εκτεταμένοι χώροι πρασίνου, δέσμευση οικοπέδων και ιστορικών κτιρίων για κοινωφελείς σκοπούς, δίκτυα πεζοδρόμων, ποδηλατοδρόμων. Εκτός από το κεντρικό ιστορικό, εμπορικό κέντρο της οδού Ερμού και των γύρω δρόμων, προβλέπονται μικρά τοπικά κέντρα κατά συνοικία.

Η Απόφαση Τροποποίησης του Γ.Π.Σ. του Π. Σ. των Δήμων Βόλου, Ν. Ιωνίας Ν. Μαγνησίας έγινε με (ΦΕΚ 718Δ 31-7-87) και προέβλεπε:

α) την επέκταση των ορίων του Γ. Π. Σ. και ένταξη εντός αυτών θυλάκων αυθαιρέτων των βορείων συνοικιών Βόλου, Νεάπολης, Ν. Παγασές, Αγ. Παρασκευής, Αγ. Γεωργίου και των πολεοδομικών ενοτήτων 13 (Αγ. Σπυρίδωνα), 14 (Αγ. Βαρβάρα) του δήμου Ν. Ιωνίας με χρήση γενική κατοικία

β) την αλλαγή χρήσης στην περιοχή Ν. Δέλτα από βιοτεχνική ζώνη σε χρήση γενικής κατοικίας

Οι επιτρεπόμενες χρήσεις καθορίζονται από το ΓΠΣ σύμφωνα με το Π. Δ. 6-3-87 (ΦΕΚ 166Δ)

Ανάγκη νέας αναθεώρηση Πολεοδομικού Σχεδίου του Π. Σ. Βόλου

Έχει παρέλθει 20ετία από την εκπόνηση του ΓΠΣ του 1985 και ήδη έχει ξεπεραστεί κατά πολύ ο χρονικός ορίζοντας σχεδιασμού (η Μελέτη του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου του 1985 είχε χρονικό ορίζοντα την πενταετία), οπότε δεν καλύπτει πλέον τις ανάγκες του

Πολεοδομικού Συγκροτήματος. Επιπλέον νέες υποδομές «υπερτοπικής σημασίας» έχουν υλοποιηθεί, όπως το Πανθεσσαλικό Στάδιο, η Παράκαμψη του Π. Σ. Βόλου και έχουν δώσει νέες προοπτικές στην ανάπτυξη της περιοχής. Έχει ήδη προχωρήσει η διαδικασία για τη μελέτη αναθεώρησης του Γ. Π. Σ. του Π. Σ. Βόλου και αναμένεται η ανάθεσή της.

Ρυθμιστικό Σχέδιο

Η εκπόνηση Ρυθμιστικού Σχεδίου (Ρ.Σ.) για το Βόλο (και για ορισμένες άλλες πόλεις μεσαίου-μεγάλου μεγέθους) προβλέπεται από το Ν. 2742/99. Η διαδικασία για την εκπόνηση του Ρ.Σ. Βόλου ξεκίνησε παλαιότερα, και έχουν υπάρξει οι προβλεπόμενες αποφάσεις από Νομαρχιακό και Περιφερειακό Συμβούλιο (1/2003). Πρόσφατα (Νοέμβριος 2005) δημοσιεύτηκαν σε ΦΕΚ οι προδιαγραφές εκπόνησης των ΡΣ. Έχει ήδη ανατεθεί η σχετική μελέτη και έχει κατατεθεί η πρώτη της Φάση.

Στάδιο Α: Ανάλυση, Αξιολόγηση

Μέρος ΑΙ: Θέματα πληθυσμού, οικονομίας, χωροταξικής οργάνωσης, υποδομών, χρήσεων γης, πολιτισμού, ειδικών κατηγοριών χώρου, οικιστικού ρόλου

Μέρος ΑΙΙ: Θέματα περιβάλλοντος

Μέρος ΑΙΙΙ: Γενικά συμπεράσματα, εναλλακτικές προτάσεις

Στάδιο Β: Πρόταση-Ρυθμιστικό Σχέδιο και Πρόγραμμα Προστασίας Περιβάλλοντος

Β1: Γενικοί στόχοι

Β2: Ειδικοί στόχοι

Β3: Διοίκηση

Β4: Πλαίσιο δράσης

Δόμηση

Οι συντελεστές δόμησης, στο Π. Σ. Βόλου κυμαίνονται από 2,7 ανώτερη τιμή στην κεντρική περιοχή, έως και 0,8 στις περιφερειακές συνοικίες με κατώτερη τιμή το 0,4 που ισχύει στη συνοικία Αγ. Στεφάνου. **(βλ. Χάρτης 4. 1. 1.)**

Ο ανώτερος Σ. Δ. (2,7) υλοποιείται στον κεντρικό τομέα της πόλης εκεί όπου, είναι συγκεντρωμένη η εμπορική δραστηριότητα της πόλης.

Ο χαμηλός Σ. Δ. (0,8) είναι θεσμοθετημένος στις περιοχές των επεκτάσεων και καταλαμβάνει τη μεγαλύτερη έκταση της πόλης (βλ. πίνακα). Σχετικά με τις ενδιάμεσες τιμές των θεσμοθετημένων συντελεστών δόμησης, παρατηρούμε μία σταδιακή κλιμάκωση, όσο προχωρούμε από τις κεντρικότερες ζώνες της πόλης, προς τις περιοχές των επεκτάσεων. Μία τέτοια κλιμάκωση επιτρέπει να καλύπτονται οι αυξημένες ανάγκες δόμησης, στις κεντρικές περιοχές.

Συντελεστής Δόμησης	Έκταση (εκτάρια)
0,4	73,39
0,8	413,03

1,2	33,98
1,4	41,85
1,6	62,16
1,8	126,81
2,1	102,63
2,4	130,83
2,7	61,67

Οι αλλαγές που έγιναν τα τελευταία χρόνια, σχετικά με τους συντελεστές δόμησης, αφορούσαν αρχικά μία γενική μείωση των συντελεστών, οι οποίοι στα πλαίσια της έξαρσης της οικοδομικής δραστηριότητας στις δεκαετίες του 1960 και 1970 είχαν φτάσει σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Αξίζει να σημειωθεί ότι με τη Μελέτη Αναθεώρησης, σε εφαρμογή σχετικών κατευθύνσεων του Γ. Π. Σ. , υλοποιήθηκε σημαντική μείωση των Σ. Δ. σε όλη την έκταση της πόλης.

Εξάλλου με την έξαρση της οικοδομικής δραστηριότητας στην πόλη τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται ότι το ενδιαφέρον για δόμηση, δεν περιορίζεται μόνο στις κεντρικές περιοχές, με τους υψηλούς συντελεστές δόμησης και κατ' επέκταση με τις υψηλές αξίες γης, αλλά επεκτείνεται και στις βόρειες συνοικίες (Καραγάτς – Ν. Δημητριάδα) εκατέρωθεν της ζώνης χάραξης της Περιφερειακής οδού.

Σήμερα, η εκτός σχεδίου δόμηση, είτε νόμιμη, είτε παράνομη, εμφανίζεται σχετικά περιορισμένη και μετά τις τελευταίες επεκτάσεις του σχεδίου, που πραγματοποιήθηκαν υπήρξε σημαντική οικιστική εξάπλωση στα όρια του σχεδίου πόλης. Η αυθαίρετη δόμηση ακολουθεί σε γενικές γραμμές ανάπτυξη περιφερειακά από το ισχύον σχέδιο πόλης (ιδιαίτερα στη δυτική και βορειοδυτική περιοχή του Π. Σ. Βόλου. Επίσης σε περιοχή υψηλής γεωργικής παραγωγικότητας (π. χ. κοιλάδα του Διμηνίου) έχει αναπτυχθεί διάσπαρτη ή συγκεντρωμένη χρήση κατοικίας.

Η διαχρονική εξέλιξη του σχεδίου πόλης

Το πρώτο σχέδιο πόλης, περιλαμβάνει τον κεντρικό πυρήνα της πόλης του Βόλου που περικλείεται μεταξύ της παραλίας, των 2 χειμάρρων (Κραυσίδωνα, Άναυρο) και την οδό Εθνικής Αντιστάσεως (βόρεια), εγκρίνεται με ΦΕΚ 102Α/ 5-4-1930.

Ακολούθησε επέκταση βόρεια, προς τον προσφυγικό οικισμό της Ν. Ιωνίας και δυτικά του κέντρου, (προς την περιοχή Νεαπόλεως, Αγ. Αναργύρων). Η έγκριση ρυμοτομικού σχεδίου έγινε με το Β. Δ. 11-6-1956 (ΦΕΚ 144 Α'/1956).

Ακολούθησαν μικρότερες σε έκταση επεκτάσεις, όπως φαίνονται στον χάρτη (βλ. **Χάρτης 4. 1. 2.**) και τους πίνακες που ακολουθούν.

ΒΟΛΟΣ		
ΦΕΚ	ΕΚΤΑΡΙΑ	ΑΘΡΟΙΣΜΑ
ΦΕΚ 102Α/30	350,74	350,74

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

ΦΕΚ 144Α/56	272,12	622,86
ΦΕΚ 117Δ/69	31,75	654,61
ΦΕΚ 719Δ/86	33,26	687,87
ΦΕΚ 54Δ/87	35,55	723,42
ΦΕΚ 275Δ/87	80,19	803,61
ΦΕΚ 77Δ/88	142,94	946,55
ΦΕΚ 1228/93	11,78	958,32
ΦΕΚ 1229/93	7,10	965,43
ΦΕΚ 1535/93	100,36	1065,79
ΦΕΚ 109Δ/99	81,10	1146,89
Αγ. Γεώργιος εντός ΓΠΣ δεν έχει εγκριθεί Πολεοδ. Μελέτη)	97,08	

ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ		
ΦΕΚ	ΕΚΤΑΡΙΑ	ΑΘΡΟΙΣΜΑ
ΦΕΚ 144Α/56	171,92	171,92
ΦΕΚ 377Δ/86	58,79	230,71
ΦΕΚ 932Δ/86	91,43	322,14
ΦΕΚ 1002Δ/94	8,12	330,26
ΦΕΚ 1005Δ/94	22,14	352,40
ΦΕΚ 647Δ/04	5,82	358,22
Στρατόπεδο	26,40	

Π. Σ. ΒΟΛΟΥ-Ν. ΙΩΝΙΑΣ		
ΦΕΚ	ΕΚΤΑΡΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΦΕΚ 102Α/30	350,74	350,74
ΦΕΚ 144Α/56	444,04	794,78
ΦΕΚ 117Δ/69	31,75	826,53
ΦΕΚ 377Δ/86	58,79	885,31
ΦΕΚ 719Δ/86	33,26	918,58
ΦΕΚ 932Δ/86	91,43	1010,01
ΦΕΚ 54Δ/87	35,55	1045,56
ΦΕΚ 275Δ/87	80,19	1125,75
ΦΕΚ 77Δ/88	142,94	1268,69

ΦΕΚ 1228/93	11,78	1280,46
ΦΕΚ 1229/93	7,10	1287,57
ΦΕΚ 1535/93	100,36	1387,93
ΦΕΚ 1002Δ/94	8,12	1396,05
ΦΕΚ 1005Δ/94	22,14	1418,19
ΦΕΚ 109Δ/99	81,10	1499,29
ΦΕΚ 647Δ/04	5,82	1505,11
Στρατόπεδο Ν. Ιωνίας	26,40	
Αγ. Γεώργιος εντός ΓΠΣ δεν έχει εγκριθεί Πολεοδ. Μελέτη)	97,08	

1.1.1.6.2 Πολεοδομικές ενότητες και οικισμοί δήμων Βόλου και Ν.Ιωνίας

Η πολεοδομική και διοικητική οργάνωση του Π.Σ. Βόλου χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη δύο μεγάλων δήμων, Βόλου και Ν. Ιωνίας καθώς και γειτονικών οικισμών, που ανήκουν στο Π. Σ. Βόλου και βρίσκονται σε άμεση εξάρτηση από το αστικό κέντρο του Βόλου.

Οι δύο μεγαλύτεροι πληθυσμιακά δήμοι Βόλου και Ν. Ιωνίας, έχουν ως φυσικό όριο, αφενός τον χείμαρρο Κραυσίδωνα και αφετέρου τη σιδηροδρομική γραμμή Λάρισας – Βόλου, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη δύο σχετικά ανεξάρτητων πόλων έλξης κεντρικών λειτουργιών, οι οποίοι συνδέονται μεταξύ τους μέσω των αξόνων 2ας Νοεμβρίου – Ειρήνης, Εφτά Πλατανίων – Αναπαύσεως, Γιάννη Δήμου - Παρασκευοπούλου.

Ο Δήμος Βόλου, είναι ένα δυναμικό αστικό κέντρο, με Ιπποδάμειο σύστημα στην ευρύτερη κεντρική περιοχή, με ασαφή ιεράρχηση οδικού δικτύου, όπου παρατηρείται διάχυση των κεντρικών λειτουργιών, καθώς και ανάπτυξη γραμμικών κέντρων κατά μήκος οδικών αξόνων.

Ο Δήμος Ν. Ιωνίας είναι αστικός πόλος μικρότερης δυναμικότητας με συνεχή τάση επέκτασης προς βορρά. Η δημιουργία της Παράκαμψης του Π. Σ. Βόλου, έδωσε κάποια ώθηση σε αυτήν την τάση, αφού διευκόλυνε την πρόσβαση στις βόρειες συνοικίες.

Πολεοδομικές ενότητες

Για την εξέταση της φυσιογνωμίας και των χαρακτηριστικών των παραπάνω περιοχών, θα αναφερθούμε πιο αναλυτικά στις παρακάτω ομάδες πολεοδομικών ενότητων (βλ. Χάρτης 4. 1. 3.).

1. Οι κεντρικές και ανατολικές συνοικίες του δήμου Βόλου (Αγ. Νικολάου , Αναλήψεως και Αγίου Κωνσταντίνου - Αναύρου), όπου βρίσκονται οι κεντρικές λειτουργίες της πόλης, το εμπορικό και διοικητικό κέντρο, καθώς και μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Στην περιοχή αυτή του κέντρου, χωροθετούνται σημαντικά κτίρια, όπως της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας, το Δικαστικό Μέγαρο στην πλατεία Ελευθερίας και πολλές δημόσιες υπηρεσίες, τράπεζες, κατοικία με υψηλή αξία γης και αρκετές σχολικές μονάδες. Επίσης υπάρχει ένα σημαντικό παραλιακό μέτωπο, με το επιβατικό λιμάνι από

την μια πλευρά και το πάρκο Αγ. Κωνσταντίνου από την άλλη. Εκεί βρίσκονται το Αρχιλοπούλειο Νοσοκομείο Βόλου και το Αρχαιολογικό Μουσείο. Η παραλιακή ζώνη εξελίχθηκε σε περιοχή αναψυχής, με το πάρκο, την Εξωραϊστική, προσελκύοντας μεγάλα ξενοδοχεία , χώρους εστίασης και αναψυχής (καφέ, εστιατόρια κ. λ. π.) Αποτελεί άξονα αναφοράς και τον σημαντικότερο δημόσιο χώρο της πόλης, χώρο συνάθροισης και αναψυχής των πολιτών, καθώς εκεί πραγματοποιούνται δημόσιες συναθροίσεις, ομιλίες, πολιτιστικές εκδηλώσεις, παρελάσεις κ. α.

2. Δυτικά του 'κεντρικού πυρήνα' της πόλης βρίσκονται οι συνοικίες (Εφτά Πλατάνια - Οξυγόνο, Μεταμόρφωση) που μαζί με τον κεντρικό πυρήνα, αποτελούν τον ευρύτερο κεντρικό τομέα της πόλης. Η περιοχή οριοθετείται από την οδό Αναλήψεως βόρεια, Ελ. Βενιζέλου ανατολικά, τον χείμαρρο Κραυσίδωνα και σιδηροδρομική γραμμή δυτικά και το θαλάσσιο μέτωπο νότια. Κεντρικές λειτουργίες, τοπικά κέντρα αναπτύσσονται κατά μήκος και πλησίον των οδών, 2ας Νοεμβρίου και Εφτά Πλατανίων, που ενώνουν τους δήμους Βόλου και Ν. Ιωνίας. Στην περιοχή καταλήγουν οι σιδηροδρομικές γραμμές και βρίσκεται ο σταθμός του τρένου, γι αυτό προσέλκυσαν από παλιά, την βιομηχανική και επιχειρηματική δραστηριότητα της πόλης. Στις συνοικίες αυτές παρατηρείται μίξη χρήσεων, κατοικίας με οχλούσες επαγγελματικές δραστηριότητες (βιομηχανία, βιοτεχνία, εργαστήρια και καταστήματα χονδρεμπορίου). Ο σχεδιασμός είχε προβλέψει την επέκταση κεντρικών λειτουργιών της πόλης στα πλαίσια εξυγίανσης και ανάπλασης της παλιάς βιοτεχνικής περιοχής. Σήμερα αρκετά βιομηχανικά κελύφη (όπως π. χ. κτίρια Σπίρερ, Αδαμόπουλου) με ανάπλαση έχουν αλλάξει χρήση και στεγάζουν δημόσια κτίρια το Δημοτικό Κέντρο Ιστορίας και χώρους πολιτιστικών, αθλητικών δραστηριοτήτων και ακόμα το πάρκο Ρήγα Φεραίου με το Δημαρχείο και το Δημοτικό Θέατρο Βόλου, καθώς και άλλα δημόσια κτίρια, όπως Εφορίες, ΙΚΑ , ΤΕΕ , Δημοτικό Ωδείο, Κέντρο Τέχνης, Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου κ. α.
3. Δυτικά από τις σιδηροδρομικές γραμμές βρίσκεται η συνοικία Παλιά που περιλαμβάνει βόρεια τον ιστορικό πυρήνα του Κάστρου με κύρια χρήση την κατοικία και στη νότια πλευρά του εμπορικές χρήσεις, βιοτεχνία, τον σταθμό αστικών και υπεραστικών λεωφορείων ΚΤΕΛ Τελωνείο, αποθήκες κ. α. Η ανάπλαση στην περιοχή μέσω του URBAN πέτυχε τη δημιουργία ορισμένων δημόσιων χώρων, όπως πεζοδρόμων, πλατειών, καθώς και τη μετατροπή παλιών κτιρίων σε δημόσια κτίρια (ενεργειακό κέντρο, κτίρια ΔΕΜΕΚΑΒ, ΔΟΥΚ). Παλιά βιομηχανικά κελύφη (πλινθοκεραμοποιείο Τσαλαπάτα, Μύλοι Λούλη κ. α.) μετατράπηκαν σε πολυχώρους με κινηματογράφους, αναψυχή, εστίαση και διασκέδαση. Επίσης δημιουργήθηκε το εμπορικό κέντρο Old City. Έτσι η περιοχή μετασχηματίζεται σταδιακά και έχει αποκτήσει ένα διαφορετικό χαρακτήρα. Χαρακτηριστικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι την περιοχή αποκόπτει στα δύο η λεωφόρος Λαμπράκη, η οποία σύμφωνα με τις μετρήσεις παρουσιάζει τον μεγαλύτερο φόρτο του αστικού δικτύου, (40. 000 οχήματα την ημέρα) καθώς παραλαμβάνει και διοχετεύει όλο τον φόρτο εισόδου - εξόδου στην πόλη, από και προς τις λεωφόρους Λαρίσης – Αθηνών. Στο νότιο τμήμα έχει προταθεί η χωροθέτηση πανεπιστημιακών κτιρίων.
4. Βόρεια της οδού Αναλήψεως και μέχρι τον άξονα του Περιφερειακού, βρίσκονται οι συνοικίες Χιλιαδού, Καλλιθέα δυτικά και Κάραγατς ανατολικά της Γ. Δήμου. Υπάρχουν υποδομές αθλητισμού – πολιτισμού, όπως το Κέντρο Νεότητας Χιλιαδούς, το Αθλητικό και Πολιτιστικό Κέντρο Κάραγατς. Στην συνοικία Κάραγατς επί της οδού Κύπρου δημιουργείται τοπικό κέντρο καθώς λειτουργούν πολλές σχολικές μονάδες, γι' αυτό πρέπει να εξεταστούν κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (μονοδρόμηση ή μετατροπή της σε Ήπια

Κυκλοφορία) που να προστατεύουν τις χρήσεις αυτές. Η Ελ. Βενιζέλου παρουσιάζει αυξημένους κυκλοφορικούς φόρτους, καθώς ενώνει την κεντρική περιοχή της πόλης με τις βόρειες συνοικίες, τον δήμο Ιωλκού και τους οικισμούς του κεντρικού Πηλίου, γι' αυτό ένα τμήμα της νότια της Γ. Δήμου έχει μονοδρομηθεί. Επί της οδού αναπτύσσονται κεντρικές λειτουργίες και πολλά εμπορικά καταστήματα.

5. Βόρεια της Περιφερειακής οδού, βρίσκονται οι συνοικίες Αγ. Παρασκευή, Αγ. Γεώργιος, με πυκνούς και στενούς δρόμους, όπου όμως υπάρχουν χαμηλότεροι συντελεστές δόμησης (0,80).
6. Ανατολικά του χειμάρρου Αναύρου βρίσκεται η συνοικία της Ν. Δημητριάδας. Η οδός Αγ. Δημητρίου, είναι η επέκταση της οδού Αναλήψεως ανατολικά, αλλά με τη μισή σχεδόν διατομή, έχει ιδιαίτερα μεγάλη κυκλοφοριακή επιβάρυνση, καθώς αποτελεί και δακτύλιο φορτηγών. Επιπλέον έχει αναπτυχθεί τοπικό κέντρο κατά μήκος της, με αποτέλεσμα να υπάρχουν συχνές στάσεις οχημάτων και μεγάλα κυκλοφοριακά .
7. Δυτικά του χειμάρρου Κραυσίδωνα οι συνοικίες Αγ. Αναργύρων, Νεάπολης, όπου αναπτύσσονται βιομηχανία, βιοτεχνία μεταξύ των οδών Λαρίσης και Αθηνών, ενώ ανατολικά της οδού Αθηνών, υπάρχουν πολιτιστικές χρήσεις, το Πεδίον Άρεως με το εκθεσιακό κέντρο και κτίρια του Πανεπιστημίου.
8. Ο δήμος Ν. Ιωνίας, βόρεια του χειμάρρου Κραυσίδωνα και των σιδηροδρομικών γραμμών, περιλαμβάνει τις συνοικίες Ευαγγελίστρια, Πέτρου και Παύλου Αγ. Σπυριδωνας - Μελισσάτικα, Αγ. Βαρβάρα - Φυτόκο - Αγ. Νεκτάριος. Κεντρικές λειτουργίες αναπτύσσονται κατά μήκος των οδών Λ. Ειρήνης και Μαιάνδρου, τοπικά κέντρα κατά μήκος οδών Αναπαύσεως, Ελλησπόντου και Φυτόκου, ενώ πολιτιστικές λειτουργίες και εκπαίδευση κατά μήκος της οδού Σταδίου. Η ύπαρξη των σιδηροδρομικών γραμμών που διασχίζουν ένα μεγάλο τμήμα της συνοικίας του Αγ. Σπυριδωνας είναι χαρακτηριστικό στοιχείο υποβάθμισης του αστικού περιβάλλοντος καθώς και η ύπαρξη των θυλάκων των παλιών βιομηχανικών κτιρίων Βαμβακουργίας και ΜΕΤΚΑ. Ακόμα το στρατόπεδο Γεωργούλα καταλαμβάνει 27 στρέμματα στο κέντρο του οικιστικού ιστού και δημιουργεί προβλήματα ασυνέχειας του οικιστικού ιστού. Υπάρχουν σημαντικές αθλητικές υποδομές όπως το Πανθεσσαλικό στάδιο, πολιτιστικές όπως το πολιτιστικό άλσος με υπαίθριο θέατρο, μουσείο στο Μεταξουργείο και αρκετοί οργανωμένοι χώροι αστικού πρασίνου (Πολιτιστικό άλσος, Ν. Δέλτα κ. λ. π.)
9. Οι συνοικίες Ν. Παγασές – Αϊβαλιώτικα και Αγ. Στέφανος, αποτελούν παραθαλάσσιους οικισμούς, ευρίσκονται στα νότια του Π. Σ. Βόλου και ανήκουν στο Δήμο Βόλου.
10. Ο οικισμός του Διμηνίου (με πληθυσμό 2010 κατοίκους), βρίσκεται στα δυτικά του Π. Σ. και περιλαμβάνει ως επί το πλείστον καλλιέργειες και αγροτική γη. Ανήκει διοικητικά στον Δήμο Αισωνίας, στα διοικητικά όρια του οποίου, βρίσκονται οι ΒΙ. ΠΕ και ο Χ. Υ. Τ. Α. του Π. Σ. Βόλου. Επίσης εκεί έχουν ανασκαφεί μοναδικοί και αξιόλογοι αρχαιολογικοί χώροι, όπως οι προϊστορικοί οικισμοί Σέσκλου και Διμηνίου, όπου εφαρμόζονται επίσης έλεγχοι στη δόμηση με 3 ζώνες προστασίας (Α, Β, Γ)
11. Ο οικισμός της Αγριάς (με πληθυσμό 4811 κατοίκους), είναι παραθαλάσσιος οικισμός και περιλαμβάνει αγροτική γη. Βρίσκεται σε απόσταση περίπου 6 χλμ. ανατολικά της πόλης του Βόλου και ανήκει στην Ομάδα ΙΙΙ του Π. Δ. Πηλίου , ενώ διοικητικά ανήκει στο Δήμο Αγριάς. Συνδέεται με αστική συγκοινωνία με το κέντρο του Βόλου και έχει πολύ καλή και συχνή εξυπηρέτηση.

Στους παραθαλάσσιους οικισμούς Αγριάς, Ν. Παγασές (Αλυκές) αναπτύσσονται δραστηριότητες που έχουν σχέση με τουρισμό και αναψυχή, όπως νυχτερινά κέντρα

διασκέδασης και εστιατόρια προκαλώντας, κυρίως τους θερινούς μήνες, έντονα προβλήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης και ηχορύπανσης

Σημαντικό πρόβλημα, θεωρείται η εξάπλωση του Π. Σ. Βόλου σε σχέση με τον πληθυσμό του (130.000 κατ.), εις βάρος του περιεστώτου χώρου και των γεωργικών δραστηριοτήτων.

1.1.1.6.3 Άλλοι γειτονικοί οικισμοί

Οριοθετημένοι οικισμοί κάτω των 2000 κατοίκων

Στο Δήμο Ν. Ιωνίας ανήκουν οι οικισμοί Μελισσάτικα, Φυτόκο, Κλήμα, Γλαφυρές

Ο οικισμός Μελισσάτικων δεν έχει σχέδιο πόλης και δεν έχει εγκεκριμένα όρια οικισμού.

Οι οικισμοί Φυτόκο και Γλαφυρές είναι υφιστάμενοι οικισμοί προ του '23

Παραδοσιακοί οικισμοί

Υπάρχουν οικισμοί, που ανήκουν στο Π. Σ. Βόλου και βρίσκονται σε άμεση εξάρτηση από το αστικό κέντρο του Βόλου, ενώ διοικητικά ανήκουν σε γειτονικούς δήμους. Πρόκειται για ορεινούς οικισμούς, που είναι χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί, σύμφωνα με το Π. Δ. 10. 3/1. 4. 1977 (ΦΕΚ 94Δ') για οικισμούς του Πηλίου και είναι χωρισμένοι σε 3 ομάδες (I, II, III) ανάλογα με τα παραδοσιακά στοιχεία που διατηρούν.

Αγ. Ονούφριος και Άνω Βόλος που ανήκουν στην Ομάδα II, ενώ η Ανακασιά στην Ομάδα III του Π. Δ. Αυτοί είναι ορεινοί οικισμοί, με αξιόλογο κτιριακό απόθεμα και ωραία θέα, ενώ διοικητικά ανήκουν στο Δήμο Ιωλκού.

Άλλη Μεριά ανήκει στην Ομάδα III του Π. Δ., ενώ διοικητικά ανήκει στον Δήμο Πορταριάς. Οι δρόμοι του οικισμού είναι στενοί με πολλές στροφές και επιπλέον δεν έχει καλή συγκοινωνιακή σύνδεση με το κέντρο του Βόλου

Οικισμοί Δήμου Ν. Ιωνίας

Ο οικισμός Γλαφυρές έχει χαρακτηριστεί Παραδοσιακός Οικισμός, ομάδα II (Π. Δ. 11. 6/4. 7. 1980 (ΦΕΚ374Δ')

Ο οικισμός Μελισσάτικων έχει χαρακτηριστεί Παραδοσιακός Οικισμός, ομάδα III (Π. Δ. 11. 6/4. 7. 1980 (ΦΕΚ374Δ')

Οικισμοί Δήμου Ιωλκού

Οι κοινότητες Αγ. Ονούφριου, Ανακασιάς και Άνω Βόλου συνενώθηκαν με το Π. Δ. 586/89 (ΦΕΚ 251/89) και αποτελούν από την 1/1/91 το Δήμο Ιωλκού (με πληθυσμό 2071 κατοίκους) και έδρα τον οικισμό της Ανακασιάς. Εκτός από τα οικιστικά του όρια (2200 στρ.) ο Δήμος Ιωλκού, περιλαμβάνει ιδιοκτησίες εντός του Π. Σ. Βόλου, όπως:

- ο Λόφος Γορίτσα, 1.380 στρ. , κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος (ΦΕΚ 1053/61) αρχαία πόλη Ορμίνιο
- ο ύψωμα Σωρός, 2.160στρ. , κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος (ΦΕΚ 172B/63) αρχαία πόλη Αμφάνες
- ο Περιοχή Μαγούλες, 1.050 στρ. δυτικά από συνοικίες Ν. Παγασές – Αϊβαλιώτικα, κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος (ΦΕΚ 105B/61), αρχαίες πόλεις Παγασές, Δημητριάδα

Στις ανωτέρω περιοχές με την 21/29-05-79 πράξη του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου εφαρμόζονται έλεγχοι στη δόμηση με 3 ζώνες προστασίας (Α, Β, Γ)

- ο Περιοχή Λέσχιανη, 12.910 στρ., ΒΑ του οικισμού Φυτόκου, μέχρι το μοναστήρι Παναγιά Λέσχιανη.

1.1.1.6.4 Βασικά Χαρακτηριστικά – Ασυνέχειες και φραγμοί στη συνοχή του αστικού ιστού

Βασικό χαρακτηριστικό της κεντρικής περιοχής του Βόλου, είναι αφενός το Ιπποδάμειο σύστημα με στενούς δρόμους και ασαφή ιεράρχηση του οδικού δικτύου και αφετέρου η ανεπάρκεια οργανωμένων δημόσιων αλλά και ιδιωτικών υπαιθρίων χώρων. Η σχεδόν ολική ανοικοδόμηση, μετά τους σεισμούς του 1955, δυστυχώς δεν απετέλεσε ευκαιρία για να αναπλαστεί ο πολεοδομικός ιστός της πόλης, η οποία διατήρησε τον προ των σεισμών χαρακτήρα της, ως προς τη διάταξή της, τα μεγέθη των οικοπέδων, τα πλάτη και τις διαστάσεις των οδών και βεβαίως τη χωροθέτηση λειτουργιών και δραστηριοτήτων. Επίσης οι σεισμοί, μαζί με τις διαδοχικές επεκτάσεις και μεταβολές των όρων δόμησης, με μεγάλη εκμετάλλευση των κεντρικών οικοπέδων, έδωσαν την ευκαιρία να καταστραφεί και το μεγαλύτερο μέρος του νεοκλασικού οικιστικού πλούτου της πόλης.

Αν θεωρήσουμε ως κεντρική περιοχή, το τμήμα του πολεοδομικού ιστού, που οριοθετείται νότια από τη θάλασσα, δυτικά από τον χείμαρρο Κραυσίδωνα, βόρεια από τον Περιφερειακό και ανατολικά από την Γορίτσα, ο περικλειόμενος αστικός χώρος παρουσιάζει ορισμένες τομές (ασυνέχειες) στη μορφή και μια ανισοβαρή ανάπτυξη στους διαφορετικούς τομείς του.

Η ασυνέχεια του φυσικού χώρου, οφείλεται στην ύπαρξη αφενός των σιδηροδρομικών γραμμών, που αποκόπτουν την συνέχεια του πολεοδομικού ιστού και αφετέρου στην ύπαρξη των χειμάρρων Κραυσίδωνα, και Αναύρου. Ο χείμαρρος Αναύρος, ευρισκόμενος στην ανατολική πλευρά της πόλης, διαχωρίζει την συνοικία Ν. Δημητριάδος από την κεντρική περιοχή. Υπάρχουν αρκετές οδικές γέφυρες (Περιφερειακός, Γ. Δήμου, Αναλήψεως, Πολυμέρη) που εξυπηρετούν τις εκατέρωθεν μετακινήσεις.

Ο χείμαρρος Κραυσίδωνας, αποτελεί το φυσικό όριο ανάμεσα στους δύο Δήμους Βόλου και Ν. Ιωνίας. Επίσης διαθέτει αρκετές οδικές γέφυρες (Σέκερη, Λαρίσης, Παπαδιαμάντη (τρένο), 2ας Νοεμβρίου, Αναπαύσεως, Αναλήψεως, Γ. Δήμου, Περιφερειακός κ. α). Το δίδυμο φράγμα Κραυσίδωνα και γραμμής ΟΣΕ, έχει ως συνέπειες την δυσανάλογη φόρτιση των κεντρικών αρτηριακών αξόνων με διερχόμενη κυκλοφορία και την ύπαρξη περιορισμένων διόδων, με έντονη κυκλοφοριακή φόρτιση (π. χ. Λαμπράκη, Δημητριάδος, Ιάσονος, Αναλήψεως). Με την ολοκλήρωση και πλήρη λειτουργία του Περιφερειακού θα ανακουφιστούν οι άξονες αυτοί, καθώς θα παραλάβει την κίνηση βαρέων οχημάτων και την διαμπερή κυκλοφορία προς Β. Συνοικίες, Πήλιο.

Όσον αφορά την ανισοβαρή ανάπτυξη των δυτικών συνοικιών (Παλιά, Εφτά Πλατάνια - Οξυγόνο, Μεταμόρφωση) σε σχέση με τις κεντρικές και ανατολικές συνοικίες της πόλης, έχει τις ρίζες της στα πρώτα χρόνια σύστασης της πόλης. Σήμερα υπάρχει ακόμα έντονη διαφοροποίηση μεταξύ τους, ως προς την διάρθρωση των χρήσεων γης, τους ρυθμούς ανάπτυξης και την κοινωνική ταυτότητα. Οι σημειακές παρεμβάσεις που έγιναν στις δυτικές συνοικίες, (χωροθέτηση ΙΚΑ, Εφορίας, κτίριο ΤΕΕ, ανάπλαση παλαιών βιομηχανικών κτιρίων και μετατροπή τους σε δημόσια κτίρια) δεν στάθηκαν ικανές να "τραβήξουν" το κέντρο προς

τα δυτικά, δηλαδή να προσελκύσουν κεντρικές αστικές λειτουργίες του ιδιωτικού τομέα (εμπορικά καταστήματα, γραφεία διοίκησης, παροχής υπηρεσιών κ. λ. π.).

Γι αυτό θα πρέπει να εξεταστούν δραστηρότερες και πιο αποτελεσματικές πολεοδομικές παρεμβάσεις, όπως χωροθέτηση νέων υπηρεσιών, έργα ανάπλασης και δημιουργίας πρασίνου, απομάκρυνση σιδηροδρομικών γραμμών και αξιοποίηση χώρου σιδηροδρομικών εγκαταστάσεων με δημιουργία μουσείου κ. α.)

Βιομηχανικές δραστηριότητες - ΑΓΕΤ

Η λειτουργία μιας ρυπαίνουσας βιομηχανίας, όπως η τσιμεντοβιομηχανία ΑΓΕΤ, σε άμεση γειτνίαση με το Π. Σ. Βόλου, έχει σοβαρές επιπτώσεις στην ποιότητα του περιβάλλοντος και την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Εκτός από την διαδικασία παραγωγής που επιβαρύνει την ποιότητα της ατμόσφαιρας, είναι και το μεταφορικό έργο, του οποίου ένα μεγάλο ποσοστό διακινείται με φορτηγά μέσα από το αστικό δίκτυο της πόλης, επιβαρύνοντας πολύ περισσότερο, το ήδη βεβαρυμένο αστικό περιβάλλον με κυκλοφοριακή συμφόρηση, θόρυβο, ρύπανση. Μετρήσεις αέριας ρύπανσης, πραγματοποιούνται τακτικά στο Π. Σ. Βόλου, από διάφορους τοπικούς φορείς, (ΔΕΥΑΜΒ, Νομαρχία, Νοσοκομείο, ΕΜΠ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας) είτε στα πλαίσια μελετών (Κυκλοφοριακή Μελέτη Π. Σ. Βόλου). Όλες συγκλίνουν στο ίδιο συμπέρασμα, ότι υπάρχει επιβάρυνση της ατμόσφαιρας στο Π. Σ. Βόλου, ιδιαίτερα σε αιωρούμενα σωματίδια TSP και PM10 τα οποία ξεπερνούν κατά πολύ τις ανώτατες επιτρεπόμενες τιμές. Βεβαίως απαιτούνται αναλυτικότερες μετρήσεις, που θα εξετάζουν και τη χημική σύσταση των ρύπων, για να τεκμηριωθεί η προέλευση των εκπομπών. Η ολοκλήρωση της Παράκαμψης του Π. Σ. Βόλου στο τμήμα Άναυρος - Γορίτσα – Αγριά, θα δώσει μια λύση στο πρόβλημα της κυκλοφοριακής επιβάρυνσης.

Επιπλέον η ύπαρξη των εγκαταστάσεων του εργοστασίου της ΑΓΕΤ, ορθώνουν ένα εμπόδιο στην επέκταση της πόλης προς ανατολάς, σε ένα φυσικό περιβάλλον εξαιρετικό με εκπληκτική θέα προς Παγασητικό. Οι ευρισκόμενοι σε κοντινή απόσταση οικισμοί, Αγριάς (6χλμ) και Λεχωνίων (12χλμ), συνδέονται με αστική συγκοινωνία και επιλέγονται συχνά ως τόπος κύριας κατοικίας, με άμεση εξάρτηση από το αστικό κέντρο του Βόλου.

Εγκαταστάσεις Ο. Σ. Ε.

Ένα σημαντικό πρόβλημα στη συνέχεια του πολεοδομικού ιστού της πόλης, είναι η ύπαρξη των εγκαταστάσεων του Ο. Σ. Ε. (σταθμός και οι σιδηροδρομικές γραμμές Λάρισας – Βόλου), που καταλαμβάνουν έκταση περίπου 130 στρ. αστικής γης. Η αρχική χωροθέτηση του σιδηροδρομικού σταθμού, στα όρια της τότε “νέας πόλης” (ανατολικά του Κάστρου και της συνοικίας των Παλιών), υπαγορεύτηκε από λόγους οικονομικούς και πρακτικούς, για σύνδεσή του με την κίνηση του λιμανιού και επιπλέον απετέλεσε έναν εμφανή φραγμό ανάμεσα στην συνοικία των Παλιών και την “νέα πόλη”. Με την ανάπτυξη όμως της πόλης, και την επέκταση των συνοικιών βόρεια και δυτικά, οι σιδηροδρομικές γραμμές βρέθηκαν στο κέντρο οικιστικής περιοχής του Π. Σ. Βόλου.

Η ύπαρξη των σιδηροδρομικών γραμμών, μέσα σε πυκνοδομημένες αστικές περιοχές, ενέχει αυξημένο κίνδυνο ατυχημάτων και δημιουργεί προβλήματα περιβαλλοντικά (θόρυβος), αισθητικά (οπτική ρύπανση). Επίσης δημιουργεί την ανάγκη κατασκευής δαπανηρών έργων, (ανισόπεδων κόμβων), για την σωστή αντιμετώπιση των προβλημάτων ασφάλειας και λειτουργικότητας. Οι ισόπεδες διαβάσεις που λειτουργούν σήμερα, (Ζάχου – Αλαμάνας, Μπότσαρη) αποτελούν μόνο προσωρινή λύση και απαιτούν ένα σωστό μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, που θα επιλύει τα προβλήματα συνολικά. Η κυκλοφοριακή μελέτη Βόλου (ΥΠΕΧΩΔΕ 1997), για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, είχε προτείνει ως μία εναλλακτική λύση, την εκτροπή των γραμμών από την περιοχή του Δέλτα περίπου παράλληλα με τον χείμαρρο Ξηριά και την μεταφορά του σιδηροδρομικού σταθμού στη χερσαία ζώνη λιμένα. Η λύση αυτή απορρίφθηκε, λόγω κόστους.

Επίσης στο κέντρο της Ν. Ιωνίας βρίσκεται το αμαξοστάσιο του ΟΣΕ επιφάνειας 1.400 τ. μ. εντός οικοπέδου 12,5 στρ.

Στρατιωτικές εγκαταστάσεις

Σημαντικό στοιχείο ασυνέχειας του πολεοδομικού ιστού στο δήμο Ν. Ιωνίας είναι η ύπαρξη του στρατοπέδου Γεωργούλα. Η μεγάλη έκταση του στρατοπέδου 265 στρέμματα δημιουργεί προβλήματα επικοινωνίας στην πόλη, κατακερματίζοντας τον αστικό ιστό.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι με το πέρασμα των χρόνων, έχει μειωθεί η δραστηριότητα των στρατιωτικών μονάδων, ενώ οι χώροι που είναι απαραίτητοι για στρατιωτικές ανάγκες έχουν συρρικνωθεί και πολλές φορές οι εκτάσεις χρησιμοποιούνται για την ανέγερση κατοικιών για το στρατιωτικό προσωπικό.

Εγκαταστάσεις Δ. Ε. Η.

Στην συνοικία του Αγ. Σπυριδώνα, δήμου Ν. Ιωνίας, λειτουργεί υποσταθμός της ΔΕΗ δημιουργεί πρόβλημα στους κατοίκους της περιοχής και επιβάλλεται η μεταφορά του σε θέση εκτός σχεδίου πόλης και οικιστικών περιοχών και η μετατροπή του οικοπέδου σε χώρο πρασίνου.

Χείμαρρος Ξηριάς

Επίσης ο χείμαρρος Ξηριάς, κινδυνεύει από αυθαίρετες επιχώσεις (έχει αναπτυχθεί εκεί παράνομος καταυλισμός Τσιγγάνων). Ακόμα κινδυνεύει από ανεξέλεγκτη απόθεση απορριμμάτων, μπαζών. Για την αναβάθμιση και την προστασία της περιοχής θα πρέπει να γίνει διευθέτηση του χείμαρρου, καθαρισμός της κοίτης από σκουπίδια και επιχώσεις κ. α.

Υπάρχουν και άλλοι θύλακες μέσα στον πολεοδομικό ιστό, που εντοπίζονται κυρίως στο δήμο Ν. Ιωνίας, όπως:

Το πρώην νεκροταφείο (οδοί Αναπαύσεως –Ταξιαρχών – Μελίνας Μερκούρη) έκτασης περίπου 50 στρεμμάτων, το οποίο μετά τη λήξη λειτουργίας του, έχει δεσμευτεί για χώρος πρασίνου.

Οι εκτάσεις από το πρώην εργοστάσιο Βαμβακουργίας 86 στρεμμάτων (για Ο. Ε. Κ.) και το εργοστάσιο ΜΕΤ. ΚΑ 70 στρεμμάτων. **(βλ. Χάρτης 4. 1. 4.)**

1.1.1.6.5 Χρήσεις γης

Η πόλη του Βόλου έχει αναπτυχθεί σαν μια μονοκεντρική πόλη. Αν και η κατανομή των χρήσεων παρουσιάζει μια ευρύτητα και ποικιλία στη σύνθεσή της, ωστόσο, η πολυκεντρικότητα της πόλης (στόχος και της μελέτης του Γ.Π.Σ. του 1985 με το διαχωρισμό της σε 16 πολεοδομικές ενότητες και τον καθορισμό ζωνών κινήτρων για την δημιουργία τοπικών πολεοδομικών κέντρων) μάλλον δεν έχει επιτευχθεί και το ιστορικό κέντρο συγκεντρώνει τις περισσότερες και σημαντικότερες λειτουργίες. Οι χρήσεις γης στο κέντρο παρουσιάζουν σχετική διάχυση, με την κατοικία να συνυπάρχει με τις χρήσεις εμπορίου, υπηρεσιών αλλά και αναψυχής.

Μέχρι το 1840, το μοναδικό εποικιστικό κέντρο της περιοχής ήταν η μέχρι πρόσφατα σχετικά εγκαταλειμμένη περιοχή των «Παλαιών», γνωστή ως «Κάστρο». Από το 1840 και μετά, ντόπιοι έμποροι που κατοικούσαν στα χωριά του ανεπτυγμένου οικιστικά τότε Πηλίου, για εμπορικούς κυρίως λόγους, άρχισαν να δημιουργούν το νέο τμήμα της πόλης. Η ταχύτατη ανάπτυξη του τμήματος αυτού οδήγησε σε μια μορφή «διπλής πόλης», που αποτελείτο από το μεσαιωνικό, οθωμανικό «Κάστρο» και από την νέα πόλη του Βόλου (Χαστάογλου, 2002). Από το 1880 και μετά, ο νέος πυρήνας επικράτησε και το νέο κέντρο αναπτύσσεται γύρω από τον κεντρικό προβλήτα στην παραλιακή ζώνη (νότια) και μέχρι το ύψος περίπου της τελευταίας δημόσιας υπηρεσίας (Νομαρχιακό Μέγαρο, βόρεια).

Η χαρακτηριστική μορφή καννάβου (Ιπποδάμειο σύστημα) που διατηρείται ακόμη και σήμερα, οφείλεται στην αρχική λειτουργία της πόλης σαν μια εμπορική πόλη-λιμάνι. Για τον λόγο αυτό, αναπτύχθηκαν σε οριζόντια διάταξη οι αποθήκες των τοπικών εμπορών, με πρόσωπο σε μεγάλους οριζόντιους δρόμους, παράλληλα της ακτογραμμής, ενώ οι κάθετοι δρόμοι που οδηγούσαν στη σκάλα του λιμανιού της εποχής, ήταν στενοί και με μοναδική χρήση την μεταφορά προϊόντων στην αποβάθρα. Αργότερα, η διάταξη αυτή ενισχύθηκε από την πολιτική του νεοσύστατου ελληνικού κράτους για τις πόλεις, που από την περίοδο της Εθνικής Ανασυγκρότησης (1828) υποστήριζε τις αρχές της υγιεινής και της λειτουργικότητας (Χαστάογλου, 2002). Ακόμη και σήμερα, οι οριζόντιοι δρόμοι, παράλληλα της ακτογραμμής, παραμένουν ως οι πιο σημαντικοί και με τις περισσότερες λειτουργίες, ενώ οι κάθετοι που οδηγούν στη παραλία της πόλης, παρόλο που οδηγούν στον πιο σημαντικό κοινόχρηστο χώρο, δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη ένταση λειτουργιών και περιορίζονται σε δευτερεύουσες υποστηρικτικές χρήσεις του ιστορικού κέντρου.

Το ευρύτερο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου αναπτύχθηκε με μια σειρά επεκτάσεων της πόλης του Βόλου, με την δημιουργία του συνοικισμού της Νέας Ιωνίας από πρόσφυγες της Μικρασιατικής καταστροφής (1923), και από την ανάπτυξη, διεύρυνση και ενσωμάτωση σ' αυτό γειτονικών οικισμών όπως η Αγριά, ο Άνω Βόλος κλπ. Διακριτές περιοχές μέσα σ' αυτό είναι το ιστορικό κέντρο πολλαπλών χρήσεων, ο συνοικισμός (Δήμος) της Ν. Ιωνίας με κύρια χρήση την κατοικία και με περιορισμένες δημόσιες και κοινωφελείς χρήσεις σ' ένα μη ανεπτυγμένο πολεοδομικό κέντρο, το ενδιάμεσο τμήμα μεταξύ Βόλου και Ν. Ιωνίας που συγκεντρώνει κυρίως κατοικία και διάσπαρτες δημόσιες χρήσεις, την παραλιακή ζώνη με κύριες χρήσεις αναψυχής και τουρισμού, το βόρειο τμήμα της πόλης του Βόλου με τις επεκτάσεις και την δημιουργία περιοχών κατοικίας υψηλών κοινωνικών στρωμάτων, τις περιφερειακές βιομηχανικές και βιοτεχνικές περιοχές προς τα δυτικά (Νεάπολη, Παλαιά και

Άγιοι Ανάργυροι), και τέλος τους γύρω οικισμούς των Νέων Παγασών, Αγριάς, Πορταριάς κλπ. με έμφαση στον τουρισμό και στην αναψυχή.

Εν κατακλείδι, το πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου απαρτίζεται από διάφορα δορυφορικά τοπικά κέντρα, συχνά πολλαπλών χρήσεων, αλλά κυρίως κατοικίας, με βασική εξάρτηση από το ιστορικό κέντρο της πόλης. Τα κέντρα αυτά δεν παρουσιάζουν κάποια ιδιαίτερη εξειδίκευση χρήσης που θα οδηγούσε ολόκληρο το πολεοδομικό συγκρότημα σε πολυκεντρισμό. Η διάταξη αυτή οδηγεί σε έντονο πρόβλημα της μετακινήσεων του πληθυσμού εντός του γενικότερου πολεοδομικού συγκροτήματος.

(βλ. Χάρτης 4. 2. 1.)

Κεντρικές λειτουργίες

Διοίκηση

Το ιστορικό κέντρο της πόλης του Βόλου συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό των δημοσίων υπηρεσιών όπως το Δημαρχείο, τη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Α και Β), το Ι.Κ.Α., καθώς και άλλες διοικητικές υπηρεσίες, οι περισσότερες των οποίων βρίσκονται στη πλατεία Ρήγα Φεραίου. Το Δικαστικό Μέγαρο, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας, η Αστυνομική Διεύθυνση και ο Ο.Τ.Ε. βρίσκονται επί της οδού Ελευθερίου Βενιζέλου, που είναι ένας εκ των δυο σημαντικότερων «καθέτων» οδών της πόλης (ο όρος από την καθομιλούμενη και με την έννοια των καθέτων προς την παραλία) και με το μεγαλύτερο πλάτος. Αντίστοιχα, οι διοικητικές υπηρεσίες της Νέας Ιωνίας συγκεντρώνονται σε μια ζώνη περιμετρικά του στρατοπέδου Συνταγματάρχου Γεωργούλα και του δημοτικού πάρκου. Στον Δήμο Αισωνίας οι υπηρεσίες παρουσιάζουν μια σχετική διάχυση. Οι περισσότερες βρίσκονται στον μεγαλύτερο οικισμό του δήμου, το Διμήνι (Δημαρχείο κλπ.). Η Αναπτυξιακή Επιχείρηση του Δήμου Αισωνίας (ΑΝ.Ε.Τ.Α.) έχει εγκαταστάσεις και στο Διμήνι και στο Σέσκλο, ενώ ο Αθλητικός Οργανισμός (ΑΟΔΑ), η Δημόσια Βιβλιοθήκη, και το Πολιτιστικό, Συμβουλευτικό και Πνευματικό Κέντρο στον οικισμό του Σέσκλου. Στον Δήμο Ιωλκού οι διοικητικές υπηρεσίες, οργανισμοί και επιχειρήσεις βρίσκονται συγκεντρωμένες στον οικισμό της Ανακασιάς παρουσιάζοντας μια κεντρική κατανομή, διαφορετική από τον προηγούμενο δήμο. Παρόμοια εικόνα υπάρχει και στο Δήμο Πορταριάς, όπου οι διοικητικές υπηρεσίες, η Δημοτική Επιχείρηση Αξιοποίησης Πόρων Πορταριάς (Δ.Ε.Α.Π.Π.) και ο Αθλητικός Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Πορταριάς (Α.Π.Ο.Δ.Π.) περιορίζονται κυρίως στο Δημαρχείο του οικισμού Πορταριάς.

Εμπόριο – Υπηρεσίες

Το εμπορικό κέντρο της πόλης του Βόλου επικεντρώνεται σε ένα κύριο πεζόδρομο, την οδό Ερμού, παράλληλο της ακτογραμμής και τρίτο κατά σειρά βόρεια της παραλίας. Ο κεντρικός αυτός πεζόδρομος καλύπτει περίπου 30 οικοδομικά τετράγωνα. Η κάθετη προς αυτήν οδός, η Ελευθερίου Βενιζέλου, χωρίζει την αγορά σε δύο σχετικά ευδιάκριτα τμήματα. Δυτικά της Ελ. Βενιζέλου αναπτύσσονται μικρά (λαϊκά) καταστήματα και ατομικές επιχειρήσεις, ενώ ανατολικά από αυτήν, η αγορά αποτελείται από εμπορικά καταστήματα επωνύμων εταιριών και διάφορες άλλες ατομικές επιχειρήσεις υψηλής ποιότητας. Η αγορά της Ερμού εξειδικεύεται κυρίως στα είδη ένδυσης και υπόδησης, ενώ ένα δίκτυο πεζοδρόμων, καθέτων

και παράλληλων προς αυτή, αναπτύσσει ένα πλέγμα εμπορικής δραστηριότητας και υπηρεσιών όπως γραφεία, κομμωτήρια, εστιατόρια, καφενεία, βιβλιοπωλεία, κ.α.

Κατά μήκος των κεντρικών οδικών αρτηριών (των καθέτων προς την παραλιακή ζώνη, Ελ. Βενιζέλου και Κ. Καρτάλη και των παράλληλων προς αυτή, Δημητριάδος και Ιάσονος) λειτουργούν μεγαλύτερα εμπορικά καταστήματα κυρίως ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών ειδών, επίπλων, σχολικών ειδών, βιβλιοπωλεία, και γενικότερα, ειδών που απαιτούν μεγάλο ωφέλιμο χώρο λειτουργίας. Επί της οδού Κ. Καρτάλη και γύρω από το Δικαστικό Μέγαρο, παρουσιάζεται μια ένταση στο χώρο των υπηρεσιών και των συνοδευτικών τους χρήσεων καταστήματα παραγωγής φωτοτυπιών και φωτοαντιγράφων, και καταστήματα με είδη γραφείου. Στην οδό Ιάσονος, που είναι ο πρώτος παράλληλος βόρεια της παραλίας, στο σημείο κυρίως γύρω από τον κινηματογράφο Αχίλλειον, υπάρχει συγκέντρωση ταχυ-εστιατορίων (fast foods) και καταστημάτων ηλεκτρονικών παιχνιδιών. Επίσης, στο βόρειο κεντρικό άξονα της οδού Αναλήψεως, παρουσιάζεται μια σύνθετη και πολλαπλή ομάδα λειτουργιών με βασικές αυτές που αφορούν τον εξοπλισμό κατοικίας (π.χ. καταστήματα κουζίνας, κουφωμάτων, ειδών υγιεινής, κτλ.) και ταχυ-εστιατορίων (pizzeria, fast food, ψησταριές, κτλ) με εξειδίκευση κυρίως στην μεταφορά του προϊόντος (food delivery). Στον συνοικισμό της Νέας Ιωνίας, η εμπορική αγορά, μικρής βέβαια εμβέλειας, αναπτύσσεται κατά μήκος των οδών Μαιάνδρου (εμπορικά καταστήματα ένδυσης, ζαχαροπλαστεία, ταχύ-εστιατόρια, βιβλιοπωλεία), Λεωφόρου Ειρήνης (Τραπεζικές υπηρεσίες, μανάβικα, φωτογραφεία, φροντιστήρια) και Αναπαύσεως (είδη κατοικίας καθώς και υπηρεσίες και καταστήματα που αφορούν το τοπικό νεκροταφείο).

Την τελευταία πενταετία, μεγάλες αλυσίδες πολυκαταστημάτων αρχίζουν να εμφανίζονται στο δυτικό τμήμα της πόλης του Βόλου, συγκεκριμένα στην περιοχή των «Παλαιών», όπου εγκαταλειμμένα βιομηχανικά κτίρια επαναχρησιμοποιούνται προσφέροντας άφθονη κτιριακή επιφάνεια (Old city και Village cinemas). Στην ίδια περιοχή, παρόμοια τάση εμφανίζεται και στους χώρους αναψυχής που σε επιφάνεια είναι σχετικά μικροί και παρουσιάζουν μια μίξη χρήσεων και αλληλοεπίδραση. Αυτοί συγκεντρώνονται συχνά σε ομάδες (clusters) σε περιοχές και κτίρια παλαιών βιομηχανικών εργοστασίων. Σε γενικότερη κλίμακα, στην περιοχή των «Παλαιών», αναπτύσσεται ένα νέο κέντρο αναψυχής και διασκέδασης έπειτα από διάφορες τμηματικές αλλά σημαντικές αναπλάσεις σε παλιά βιομηχανικά κτίρια.

Όσον αφορά τις τραπεζικές υπηρεσίες για την πόλη του Βόλου, οι περισσότερες λειτουργούν στο ιστορικό κέντρο και κατά μήκος των κεντρικών οδικών αρτηριών, δηλαδή Δημητριάδος και Ιάσονος, με ελάχιστες εξαιρέσεις ωστόσο τοπικών χωροθετήσεων. Στην Νέα Ιωνία οι τράπεζες είναι χωροθετημένες στον κεντρικό τομέα του οικισμού.

(βλ. Χάρτης 4. 2. 2.)

Στους παραθαλάσσιους οικισμούς Αγριάς και Ν. Παγασών, η εμπορική δραστηριότητα επικεντρώνεται στον τουρισμό και αναπτύσσεται κυρίως κατά τον παράκτιο άξονά τους με ελάχιστη διάχυση στην υπόλοιπη περιοχή. Όσον αφορά στο δήμο Αισωνίας, υπάρχει ισόρροπη συμμετοχή των τριών παραγωγικών τομέων στην οικονομία της περιοχής. Ο δευτερογενής τομέας αποτελεί βασική οικονομική δραστηριότητα λόγω της γειννίασης με την Α' ΒΙ.ΠΕ., ο τριτογενής τομέας παρουσιάζει ανάπτυξη συμπαρασυρόμενος από τον αναπτυσσόμενο τριτογενή τομέα της πόλης του Βόλου απ' όπου απέχει σχετικά κοντά, ενώ οικονομικό ειδικό βάρος παρουσιάζει και ο πρωτογενής τομέας, κυρίως με την γεωργία και την κτηνοτροφία (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005). Ο δήμος Ιωλκού επικεντρώνεται κυρίως στον τουρισμό και στις υπηρεσίες ελεύθερου χρόνου, λόγω του

ιδιαίτερου φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος καθώς και της μικρής απόστασης από την πόλη του Βόλου. Επίσης, ο δήμος Πορταριάς, εξειδικεύεται στις υπηρεσίες του τουρισμού με ιδιαίτερη προσφορά παραδοσιακών ξενώνων και αρχοντικών προσελκύοντας μεγάλο αριθμό επισκεπτών με μικρή διάρκεια παραμονή αλλά με υψηλή εγχώρια ζήτηση.

Αναψυχή

Πόλος αναψυχής για την πόλη του Βόλου αποτελεί το ιστορικό κέντρο και συγκεκριμένα η περιοχή του Αγίου Νικολάου, όπου λειτουργούν καφέ, bar και μικρά εστιατόρια. Ένας άλλος πόλος αναψυχής βρίσκεται κατά μήκος του παραλιακού άξονα και της παράλληλης οδικής αρτηρίας, της Ιάσονος. Εκεί υπάρχουν καταστήματα ηλεκτρονικών παιχνιδιών, ταχυεστιατόρια (fast food), καφέ και bar. Τα καταστήματα με μεγαλύτερες ανάγκες σε χώρο, όπως τα νυχτερινά κέντρα, εκμεταλλεύονται τα εγκαταλειμμένα βιομηχανικά κτίρια και τους κοινόχρηστους χώρους τους, δημιουργώντας έτσι μικρά τοπικά κέντρα αναψυχής, όπως για παράδειγμα αυτό της περιοχής των «Παλαιών» κατά την χειμερινή περίοδο, ενώ αντίστοιχα κατά την καλοκαιρινή περίοδο, οι δραστηριότητες χωρίζονται σε δύο παραθαλάσσιες ζώνες, στην περιοχή των Νέων Παγασών και σ' αυτήν της Αγριάς. Επίσης σε μικρό βαθμό, μικρά καταστήματα τοπικής εμβέλειας, κυρίως εστιατόρια και ουζερί (τσιπουράδικα) εμφανίζονται σε κάθε πλατεία ή μεγάλο κοινόχρηστο χώρο, όπως για παράδειγμα στον συνοικισμό της Νέας Ιωνίας στην περιοχή του μεταξουργείου Εκμεκτζόγλου και παράπλευρα του στρατοπέδου Γεωργούλα στο δημοτικό πάρκο. Τα «τσιπουράδικα» ειδικότερα, αποτελούν σημείο αναφοράς για την Νέα Ιωνία αλλά και για την πόλη του Βόλου, όπου καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος από την παραλιακή ζώνη. Τέλος, στην πλατεία Ρήγα Φεραίου στο Βόλο συγκεντρώνεται ένα πλέγμα πολιτιστικών μονάδων όπως το Δημοτικό Θέατρο, το Δημοτικό Ωδείο και το Κέντρο Τέχνης Τζιόρτζιο ντε Κίρικο.

(βλ. Χάρτης 4. 2. 3.)

Στους παραθαλάσσιους οικισμούς Αγριάς και Ν. Παγασών, οι δραστηριότητες αναψυχής αποτελούνται κυρίως από νυχτερινά κέντρα διασκέδασης και εστιατόρια με διάταξη συχνά της μορφής μικρών *clusters*, προκαλώντας έντονα προβλήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης και [ήχο]ρύπανσης. Στους δήμους Αισωνίας και Ιωλκού οι δραστηριότητες που αφορούν την αναψυχή παρουσιάζουν μια ήπια σύνθεση και ένταση, κυρίως από εστιατόρια τοπικής και μη εμβέλειας. Για το δήμο Πορταριάς, τοπικές εκδηλώσεις όπως η «γιορτή λουλουδιών», ο «πηλιορείτικος γάμος» κτλ. Γίνονται στην κεντρική πλατεία του οικισμού Πορταριάς. Στον οικισμό αυτό, μια σειρά από εστιατόρια, καφέ και μπαρ συμπληρώνουν την εικόνα αναψυχής, ενώ ένα δίκτυο μονοπατιών και άλλων δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού συμπληρώνουν το προφίλ της περιοχής. Στους υπόλοιπους οικισμούς του δήμου Πορταριάς (Άλλη Μεριά, Σταγιάτες και Κατηχώρι) οι δραστηριότητες περιορίζονται σημαντικά και τοπικές επιχειρήσεις (παραδοσιακά καφενεία και εστιατόρια) αναπτύσσονται κυρίως στους κεντρικούς κοινόχρηστους χώρους (πλατείες).

Κοινωνικός εξοπλισμός

Οι κοινωνικές υποδομές της δευτεροβάθμιας, πρωτοβάθμιας και προσχολικής εκπαίδευσης και οι οργανισμοί εκπαίδευσης και κατάρτισης (π.χ. Δημοτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης – Δ.Ι.Ε.Κ., Συγκρότημα εκπαιδευτηρίων στο χώρο του παλιού εργοστασίου Μουρτζούκου), παρουσιάζουν μια σχετική διάχυση εξαιτίας της εγκατάστασής τους σε

ανακαινισμένους πρώην βιομηχανικούς χώρους οι οποίοι με την σειρά τους ήταν διάσπαρτοι εντός του παλαιότερου (μεσοπολεμικού) κέντρου της πόλης.

Τα Κέντρα και Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης αναπτύσσονται πιο κεντρικά, καθώς και οι ιδιωτικές υποδομές υγείας (π.χ. κλινικές), από τις οποίες μόνο μια έχει παράρτημα, στη Αγριά. Οι υποδομές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας συγκεντρώνονται σε τρία κομβικά σημεία, ενώ υπάρχουν και μερικά ανεξάρτητα τμήματα εκτός αυτών. Τα τρία κομβικά σημεία είναι το Πεδίον του Άρεως, όπου εδράζεται η Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου, η περιοχή του Φυτόκου στην Νέα Ιωνία όπου έχουν εγκαταστάσεις οι Γεωπονικές Επιστήμες, και το παραλιακό συγκρότημα Παπαστράτος όπου βρίσκονται η έδρα του Πανεπιστημίου, οι διοικητικές υπηρεσίες και τα τμήματα θεωρητικών κατευθύνσεων. (βλ. Χάρτης 4. 2. 4.)

Ελεύθεροι κοινόχρηστοι χώροι

Η πόλη του Βόλου παρουσιάζει μια συμπαγή μορφή δόμησης, χωρίς ιδιαίτερα υψηλή πυκνότητα αλλά με ελάχιστους δημόσιους χώρους στο κέντρο της. Από το πρώτο πολεοδομικό σχέδιο του 1882, και μετά στο ρυμοτομικό σχέδιο του 1930, στο σχέδιο επεκτάσεων του 1956 αλλά και στο Γ.Π.Σ. του 1985 με την αναθεώρηση του το 1992, η ποιότητα του αστικού χώρου και η δημιουργία ελεύθερων κοινοχρήστων χώρων αποτελούσε βασικό στόχο του σχεδιασμού (Χαστάογλου, 2002). Βέβαια, η ανυπαρξία οικονομικών πόρων, σε συνδυασμό με την μεγάλη ταχύτητα ανάπτυξης της πόλης και το σύστημα της αντιπαροχής, όπου η δημιουργία τελεσεμένων γεγονότων -όσον αφορούσε την παραγωγή δομημένου περιβάλλοντος- ήταν ο κανόνας, απέκλειαν την δημιουργία επαρκούς δικτύου κοινοχρήστων χώρων. Ακόμη, οι καταστροφές που υπέστη ο Βόλος από τους σεισμούς του 1955, αντιμετωπίστηκαν δίνοντας προτεραιότητα σε βασικές τεχνικές υποδομές, υποβαθμίζοντας την ανάγκη σχεδιασμού, εξασφάλισης και δημιουργίας ελεύθερων κοινοχρήστων χώρων. Πρόσφατα, και υπό την επίδραση των νέων τάσεων αστικού σχεδιασμού και των σχετικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έγιναν δύο επεμβάσεις αστικής ανάπλασης, αυτή της πλατείας Ρήγα Φεραίου και αυτή της παραλιακής ζώνης του Αναύρου. Στην πλατεία Ρήγα Φεραίου χωροθετήθηκαν πολλά δημόσια κτίρια, ενώ η περιοχή του Αναύρου αποτέλεσε ζώνη αναψυχής και τουρισμού (ιδιαίτερα έπειτα από την κατασκευή του ξενοδοχείου Ξενία το 1961 και τις μετέπειτα αναμορφώσεις του). (Χαστάογλου, 2002). Η έλλειψη κοινοχρήστων χώρων στον εσωτερικό ιστό της πόλης, μερικά εξισορροπείται από την παραθαλάσσια ζώνη, από τον κεντρικό προβλήτα μέχρι την περιοχή του Αναύρου με μήκος περίπου 17 χλμ. Επίσης σημαντική προσφορά σε κοινοχρήστους χώρους έγινε και με τις αναπλάσεις παλιών βιομηχανικών περιοχών και κτιρίων, με σημαντικότερη αυτή του πλινθοκεραμοποιείου Τσαλαπάτα, έπειτα από χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού προγράμματος URBAN I (1994-1999). Συνολικά το Πολεοδομικό Συγκρότημα Βόλου προσαύξησε την επιφάνεια δημοσίων χώρων του κατά περίπου 40 στρέμματα, από την επανάχρηση όλου του βιομηχανικού αποθέματος τις τελευταίες δεκαετίες. (Χαστάογλου, 2002). Σε αυτή την αναβάθμιση της ποιότητας του αστικού χώρου με την ενίσχυση των κοινοχρήστων χώρων και του ανανεωμένου κτιριακού υλικού, συνέβαλε σημαντικά το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ως ο πρώτος φορέας που εφάρμοσε την διαδικασία της επανάχρησης και μετατροπής των παλιών εργοστασίων σε σύγχρονα κτίρια.

Με βάση τα στοιχεία της οριστικής μελέτης αναθεώρησης του Γ.Π.Σ. το 1992, η σχέση χώρων ιδιωτικής δόμησης προς εκμετάλλευση, με χώρους κοινής χρήσης και ωφέλειας προβλέπεται να είναι σε ικανοποιητικά επίπεδα (44,9%) για τις εντός σχεδίου περιοχές. Συγκεκριμένα, οι

κοινόχρηστοι χώροι (πλατείες, παιδικές χαρές, πεζόδρομοι, ποδηλατόδρομοι, πάρκα, κ.α.) προβλέπονται στο 16,4%, το δίκτυο μεταφορών (οδικό δίκτυο και λοιπά πεζοδρόμια και χώροι στάθμευσης) προβλέπεται να καταλαμβάνει το 21,8%, και οι κοινωφελείς χώροι (κτίρια στάθμευσης, κοινωφελείς χώροι κέντρου και συνοικιών) να φθάνουν στο 6,4%. Επίσης, τα στοιχεία της μελέτης του Γ.Π.Σ. παρουσιάζουν μια ανισοκατανομή των κοινοχρήστων χώρων, στον αστικό ιστό. Έτσι, στην περιοχή της Ανάληψης οι κοινόχρηστοι χώροι παρουσιάζουν ποσοστό 3,8% ενώ στις παραλιακές περιοχές φθάνουν το 15%. Παρόμοια εικόνα παρουσιάζει και ο συνοικισμός της Νέας Ιωνίας με ανισοκατανομή κοινοχρήστων χώρων και συγκέντρωσή τους γύρω από το στρατόπεδο Γεωργούλα και το δημοτικό πάρκο. Η υπάρχουσα κατάσταση είναι βέβαια διαφορετική από την προβλεπόμενη: ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2000 στην πόλη του Βόλου, υπήρχαν ποσοστά δημόσιου χώρου στο σύνολο του αστικού χώρου, τα παρακάτω:

δημόσιος χώρος (χωρίς το οδικό δίκτυο): 4.53%, οδικό δίκτυο: 22.97%, δημόσιος χώρος συνολικά: 27.50%. (Λαλένης, 2004:274).

Οι δυνατότητες υπερκέρρασης του προβλήματος της ανισοκατανομής των κοινοχρήστων χώρων στο πολεοδομικό ιστό του συγκροτήματος του Βόλου, βρίσκονται στην αξιοποίηση του υπολοίπου βιομηχανικού αποθέματος της πόλης που κατασκευαζόταν στα προάστια και εκτός ορίων της πόλης αλλά σήμερα με την επέκτασή της, καταλαμβάνει πολύτιμο ανεκμετάλλευτο χώρο εντός πόλης και συχνά, κοντά στον κεντρικό πυρήνα. Το στρατόπεδο Γεωργούλα στη Νέα Ιωνία, οι σιδηροδρομικές εγκαταστάσεις που χωρίζουν τους δύο δήμους (Βόλου και Ν. Ιωνίας) και οι εγκαταλειμμένες λιμενικές εγκαταστάσεις είναι σε θέση να συντελέσουν σημαντικά στην αναβάθμιση και εξισορρόπηση της σημερινής έλλειψης των απαιτούμενων κοινοχρήστων χώρων.

Στις περιοχές επεκτάσεων του Π.Σ., οι κοινόχρηστοι χώροι σε ορισμένες περιοχές παρουσιάζουν ένα ικανοποιητικό ισοζύγιο, ενώ σε άλλες το αντίθετο. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη σχεδιασμού και στην εφαρμογή για άλλη μια φορά του φαινομένου *ad hoc* νομιμοποίησης αυθαιρέτων συνοικισμών χωρίς μελέτη. Οι παραθαλάσσιοι οικισμοί της Αγριάς και Ν. Παγασών, λόγω του μικρού μεγέθους τους, της ακτογραμμής τους και της γεινιάσης με φυσικό περιβάλλον, δημιουργούν μια εντύπωση επάρκειας δημοσίων χώρων. Ο δήμος Αισωνίας εξαιτίας της αραιής δόμησής του, δεν εμφανίζει ιδιαίτερα προβλήματα επάρκειας κοινοχρήστων χώρων, σε αντίθεση με το δήμο Ιωλκού που παρουσιάζει μια πυκνή δόμηση και σε συνδυασμό με το δυσμενές (με μεγάλες κλίσης) φυσικό ανάγλυφο, έχει έντονες ελλείψεις σε κοινόχρηστους χώρους. Τέλος, στο Δήμο Πορταριάς, οι οικισμοί παρουσιάζουν το παραδοσιακό μοντέλο της πολυκυτταρικής πλαισίωσης ενός κέντρου ως βασικότερου κοινόχρηστου χώρου (πλατεία). **(βλ. Χάρτης 4. 2. 5.)**

Κατοικία

Στο πολυλειτουργικό κέντρο του Βόλου, η κατοικία συνυπάρχει με τις κεντρικές λειτουργίες της πόλης. Παρόλη την σύνθετη αυτή εικόνα, δεν παρουσιάζεται ιδιαίτερο πρόβλημα σύγχυσης χρήσεων γης αλλά μια μάλλον αρμονική και ήπια αλληλεπίδραση. Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κατοικία του κέντρου είναι, πρώτον, η υπεραξία γης, δεύτερον, η κακή ποιότητα του κτιριακού αποθέματος (κυρίως λόγω παλαιότητας) και τρίτον, η έλλειψη κοινοχρήστων χώρων και θέσεων στάθμευσης.

Το κτιριακό απόθεμα της κατοικίας στο κέντρο απαρτίζεται από κυρίως μικροαστικές παλιές μονοκατοικίες, καθώς και πολυκατοικίες σύγχρονες (κυρίως τελευταίας δεκαετίας) και παλαιότερες (δεκαετίας '60 και '70). Η αρχιτεκτονική των κατοικιών δεν έχει να επιδείξει κάτι αξιοσημείωτο, πλην ορισμένων ξεχωριστών περιπτώσεων μοντερνισμού, νεοκλασικισμού και σύγχρονης αρχιτεκτονικής. (Χαστάογλου, 2002). Το σημαντικό ωστόσο χαρακτηριστικό της κατοικίας στο ευρύτερο Π.Σ. Βόλου είναι η αποφυγή μεγάλων πυκνοτήτων οικοδομικών όγκων σε μεγάλα τμήματα της πόλης, με αποτέλεσμα την δημιουργία εικόνας μιας μεσαίου μεγέθους πόλης, σχετικά αραιοδομημένης.

Στις περιοχές επεκτάσεων, το φαινόμενο της αυθαίρετης δόμησης απαντάται συχνά, ακόμη και σε περιοχές όπου η τοπική αρχιτεκτονική φυσιογνωμία του οικιστικού αποθέματος διατηρείται. Οι θύλακες αυθαίρετων δρουν ανασταλτικά σε κάθε προσπάθεια πολεοδομικής παρέμβασης προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης δυναμικών πολεοδομικών κέντρων στις επεκτάσεις, και ενός πολυκεντρικού συστήματος στο Πολεοδομικό Συγκρότημα Βόλου, πράγμα που αποτελούσε στόχο του Γ.Π.Σ. Βόλου. Οι περιοχές επεκτάσεων χαρακτηρίζονται συνήθως σαν περιοχές αμιγούς κατοικίας. Εξαιρέσεις αποτελούν οι περιοχές Νέων Παγασών και Αγριάς που στις χρήσεις προστίθεται και αυτή του τουρισμού - αναψυχής.

Μοναδική περίπτωση οργανωμένης δόμησης από ιδιωτική πρωτοβουλία που συναντάται, είναι αυτή του συνοικισμού Χρυσοχοϊδη. Δημιουργήθηκε την περίοδο της ανοικοδόμησης της πόλης μετά τους σεισμούς του 1955, έπειτα από οικοπεδοποίηση του ομώνυμου ιδιωτικού κτήματος στην περιοχή Αγίου Γεωργίου Μπαξέδων. Αντίστοιχα, από δημόσια πρωτοβουλία, την ίδια περίοδο, ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.) δημιούργησε το 1956 τον συνοικισμό των Εργατικών βόρεια του κτήματος Χρυσοχοϊδη. Ο Ο.Ε.Κ. στην συνέχεια κατασκεύασε τον συνοικισμό Μοσχάτου το 1963, δύο μικρές συνοικίες στην Νέα Ιωνία το 1970, άλλη μία το 1979, καθώς και μία τελευταία, λίγο αργότερα στην περιοχή της Νέας Δημητριάδας (Χαστάογλου, 2002).

Εντός του στρατοπέδου Γεωργούλα (εκτάσεως περίπου 212 στρεμμάτων), δίπλα στις δύο εισόδους στο νότιο και βόρειο τμήμα του, έχουν κατασκευαστεί Στρατιωτικές Οικίες Αξιωματικών (ΣΟΑ) μικρής έκτασης και δίχως κανένα σχεδιασμό άλλο πλην αυτόν της απλής διάταξης των κατοικιών.

Οι δυτικές περιοχές / πολεοδομικές ενότητες της πόλης (Παλαιά, Κάστρο, Επτά Πλατάνια-Οξυγόνο, Μεταμόρφωση) παρουσιάζουν μια συνύπαρξη κατοικίας με οχλούσες επιχειρήσεις όπως βιοτεχνία, συνεργεία αυτοκινήτων, εργαστήρια και μικρές βιομηχανικές μονάδες, με αποτέλεσμα τον χαμηλό βαθμό ανάπτυξης / ανοικοδόμησης και την επιλογή της περιοχής αυτής από χαμηλά οικονομικά στρώματα. Στους οικισμούς της Αγριάς και Ν. Παγασών, η κατοικία παρουσιάζει μια κατανομή πρώτης κατοικίας στο κέντρο του οικισμού, και παραθεριστικής κατοικίας περιμετρικά του κέντρου. Στο δήμο Αισωνίας, η κατοικία εμφανίζει τάσεις εξάπλωσης σε βάρος γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας, ο ρυθμός ανάπτυξης – ανοικοδόμησης ωστόσο, δεν είναι ιδιαίτερα υψηλός. Όσον αφορά στο δήμο Ιωλκού, η κατοικία παρουσιάζει υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης σε μια αμφίδρομη πορεία από και προς την πόλη του Βόλου. Ιδιαίτερου ενδιαφέροντος είναι η δημιουργία πολυτελών κατοικιών καθώς και συγκροτημάτων κατοικιών μεταξύ των δύο δήμων Βόλου και Ιωλκού. Στους οικισμούς του δήμου Πορταριάς, η κατοικία εμφανίζει μια τάση επανάχρησης παλαιών κτιρίων. Το μοντέλο της κατοικίας που επικρατεί, είναι κυρίως ιδιωτικές μονοκατοικίες με μορφολογικά στοιχεία Πηλίου. Οι όροι και περιορισμοί δόμησης τίθενται από το Π.Δ. της 11.6/4.7.1980 (ΦΕΚ 374 Δ'). Αξίζει να σημειωθεί ότι η εκτός σχεδίου δόμηση αυξάνεται, ενώ

σε ορισμένες περιπτώσεις δημιουργούνται και συγκροτήματα κατοικιών κατά μήκος του οδικού άξονα Χανίων – Βόλου.

Εγκαταστάσεις υπεραστικών μεταφορών

Ο σιδηροδρομικός σταθμός Βόλου βρίσκεται ανατολικά της περιοχής των «Παλαιών», στην οδό Παπαδιαμάντη και με έξοδο προς την θάλασσα. Η έξοδος αυτή διευκόλυνε την σύνδεση του σταθμού με το λιμάνι του Βόλου. Η συνολική επιφάνεια του σταθμού ανέρχεται στα 40 περίπου στρέμματα και περιλαμβάνει τον επιβατικό σταθμό, το σιδηροδρομικό μουσείο, αποθήκες και άλλους βοηθητικούς χώρους. Οι σιδηροδρομικές γραμμές διαχωρίζουν τους δύο δήμους (Βόλου και Ν. Ιωνίας) και διασπούν τον πολεοδομικό ιστό, ενώ η ζώνη των σιδηροδρομικών γραμμών παρουσιάζει εικόνα χαμηλής αισθητικής.

Ο αστικός και υπεραστικός σταθμός λεωφορείων βρίσκεται στη είσοδο της πόλης και επί της οδού Σέκερη, σε μια μικρή σχετικά απόσταση από το κέντρο. Η κίνηση από και προς των σταθμό των λεωφορείων δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο πρόβλημα και η ευνοϊκή θέση του χαρακτηρίζεται από την ευκολία πρόσβασης στις οδικές συνδέσεις με τον συγκοινωνιακό άξονα ΠΑΘΕ. Στο διπλανό οικοδομικό τετράγωνο βρίσκεται το Κέντρο Τουριστικής Πληροφόρησης του Δήμου Βόλου, που όντας σε αρκετά μικρή απόσταση και από τον επιβατικό σιδηροδρομικό σταθμό, δημιουργεί ένα τρίγωνο υπεραστικών σταθμών και τουριστικής πληροφόρησης.

Ο κεντρικός προβλήτας του λιμένα Βόλου βρίσκεται στο κέντρο της πόλης καταλαμβάνοντας μια έκταση 30 στρεμμάτων περίπου (28.121,39 τ.μ.), με μήκος κρηπιδωμάτων 650 μ.. Περιλαμβάνει τον επιβατικό σταθμό (βρίσκεται σε κατάσταση επέκτασης με νέο terminal), υπαίθριο χώρο στάθμευσης, καθώς και λιμενικές και στρατιωτικές εγκαταστάσεις. (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005). Η θέση του επιβατικού σταθμού παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα, αλλά τα υπάρχοντα κτίρια και ο περιβάλλον χώρος δεν είναι ιδιαίτερα καλής ποιότητας και αισθητικής. Οι οικισμοί της Αγριάς, των Ν. Παγασών και του δήμου Πορταριάς, συνδέονται μόνο οδικά με την πόλη του Βόλου και η ποιότητα υπηρεσιών που προσφέρει η υπάρχουσα υπεραστική συγκοινωνία είναι χαμηλή. Το ίδιο περίπου συμβαίνει και με τους δήμους Αισωνίας και Ιωλκού.

Βιομηχανία – Βιοτεχνία

Ο τομέας της βιομηχανίας – βιοτεχνίας συμμετέχει κατά ένα μεγάλο ποσοστό στο παραγωγικό δυναμικό της πόλης και επομένως ένας σημαντικός αριθμός κατοίκων - εργατών είναι εξαρτημένος τόσο χωρικά όσο και οικονομικά από αυτόν. Η βιομηχανία αναπτύσσεται κυρίως στα δυτικά της πόλης, κατά μήκος της οδού Βόλου –Λαρίσης, κοντά στην σιδηροδρομική γραμμή, στα δυτικά του χειμάρρου Ξηριά, αλλά κυρίως στις βιομηχανικές περιοχές της ΕΤΒΑ (Α' ΒΙ.ΠΕ. Βόλου) με έκταση περίπου 2750 στρεμμάτων, και Β' Βιομηχανική Περιοχή με επιφάνεια 1700 στρεμμάτων. Η τελευταία συγκεντρώνει οχλούσες βιομηχανίες. (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005). Σύμφωνα με το Γ.Π.Σ., για τις παραπάνω βιομηχανικές περιοχές και για αυτήν του Πεδίου του Άρεως προτείνεται η απαγόρευση επέκτασής τους, λόγω του ότι καταλαμβάνουν γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας. Στο ανατολικό τμήμα της πόλης, έπειτα από το λόφο Γορίτσα, παρουσιάζεται μια συγκέντρωση βιομηχανικών δραστηριοτήτων με κύριο πόλο την μονάδα της τσιμεντοβιομηχανίας ΑΓΕΤ. Στις οργανωμένες βιομηχανικές περιοχές, οι τεχνικές υποδομές και τα δίκτυα είναι σε ικανοποιητική κατάσταση, πράγμα που επιδρά θετικά στην

ανάκαμψη του τοπικού βιομηχανικού παραγωγικού συστήματος, και στην αναβάθμιση του συντελεστή έλξης της περιοχής για επενδύσεις από εγχώριο και διεθνές κεφάλαιο. (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005). Εάν η ανάκαμψη της βιομηχανικής παραγωγής στο Π.Σ. Βόλου συνεχιστεί, νέοι χώροι, και καλύτερες και πιο σύγχρονες υποδομές θα είναι άκρως απαραίτητες.

Η βιομηχανική παραγωγή της περιοχής εξειδικεύεται στα εξής: επεξεργασία μετάλλου, μηχανοποιΐα, κατασκευή μεταφορικών μέσων και ναυπηγία, μηχανολογικά και ηλεκτρολογικά είδη, καθώς και γεωργικές μηχανές.

Επίσης, η δημιουργία του Τεχνολογικού Πάρκου (αποφασίστηκε το 1998 και το 2001 δημιουργήθηκε η εταιρία Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλίας Α.Ε.) θα επιφέρει σημαντική αλλαγή στο είδος των επιχειρήσεων της περιοχής, με δυναμική είσοδο από επιχειρήσεις καινοτόμου τεχνολογίας και επιχειρήσεων στον τομέα του μετάλλου λόγω της ιδιαίτερης παράδοσης της πόλης στη μηχανουργία. Το πάρκο εντάχθηκε στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και ο φορέας διαχείρισής του θα είναι η Εταιρία Βιομηχανικής Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Μετάλλου (ΕΒΕΤΑΜ Α.Ε.). Το Βιοτεχνικό Πάρκο δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί.

Η βιομηχανική και βιοτεχνική δραστηριότητα του ευρύτερου πολεοδομικού συγκροτήματος, συγκεντρώνεται κυρίως στην πόλη του Βόλου και στις υπάρχουσες βιομηχανικές περιοχές, ενώ μόνο ο δήμος Αισωνίας εκμεταλλεύεται την γεινίαση του με την Α' ΒΙ.ΠΕ και παρουσιάζει σημαντική δραστηριότητα σ' αυτόν τον τομέα.

Υγεία

Στο Π.Σ. Βόλου λειτουργεί ένα Νοσοκομείο, το Αχιλλοπούλειο. Το παλαιότερο τμήμα του (περίπου από το 1960) έχει δυναμικότητα 210 κλινών και μορφή Η, ενώ σήμερα έπεται από αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, ολοκληρώθηκε η νέα πτέρυγα, στο βόρειο τμήμα της έκτασης, του Νοσοκομείου και με πρόσωπο στην οδό Πολυμέρη. Η νέα πτέρυγα υπερδιπλασιάζει τα σημερινά δεδομένα του νοσοκομείου, προσφέροντας επιπλέον 33.500 τ.μ. επιφάνεια (το παλαιότερο είχε επιφάνεια 10.000 τ.μ.) και πρόσθετη δυναμικότητα 250 κλινών. Η θέση του νοσοκομείου βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της πόλης και είναι αρκετά μακριά από το εθνικό οδικό δίκτυο, με αποτέλεσμα η σύνδεσή του με την περιφέρεια και την Θεσσαλική ενδοχώρα να είναι δύσκολη. Ο Νομαρχιακός του ρόλος (πρόκειται να ονομαστεί Νομαρχιακό Νοσοκομείο) είναι δύσκολο να πληρωθεί, λόγω της τοποθέτησής του στο δυσμενέστερο άκρο της πόλης και χωρίς κοντινή σύνδεση με οδικό δίκτυο ταχείας κυκλοφορίας. Η γεινιάσή του με το Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου, το εργαστήριο πειραματικής αρχαιολογίας και το πάρκο γλυπτών του Αναύρου, του προσφέρει ένα ιδιαίτερο φυσικού κάλους περιβάλλοντα χώρο, αλλά υπάρχουν και αρνητικές επιπτώσεις στη γύρω περιοχή από την λειτουργία του, διότι δημιουργεί νέες ανάγκες σε θέσεις στάθμευσης που δεν καλύπτονται, και η πρόσβαση σ' αυτό είναι ιδιαίτερα δύσκολη, έτσι ώστε οι κινήσεις προς αυτό να προκαλούν συμφόρηση στο οδικό δίκτυο της γύρω περιοχής. **(βλ. Χάρτης 4. 2. 6.)**

Την κατάσταση των υποδομών υγείας στην ευρύτερη περιοχή συμπληρώνουν διάφορα κέντρα υγείας αλλά και τα περιφερειακά ιατρεία (33 σε αριθμό) (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005).

Αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία

Οι κυριότεροι αρχαιολογικοί χώροι οι οποίοι και εποπτεύονται από την ΙΓ' Εφορία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων είναι οι εξής:

Ο νεολιθικός οικισμός Διμηγίου (ΦΕΚ 172Β'/24.4.1963 - εντός των ορίων οικισμού η δόμηση γίνεται έπειτα από έλεγχο κατά την θεμελίωση).

Ύψωμα Σωρός (ΦΕΚ 172Β'/24.04.1963 - αρχαία πόλη Αφανών).

Λόφος Γορίτσα, μοιρασμένος διοικητικά σε τέσσερις κοινότητες (Άνω Βόλο, Ανακασιάς, Άλλης Μεριάς και Αγίου Ονουφρίου) έχει συνολική έκταση 1500 στρέμματα από τα οποία τα 900 είναι κηρυγμένα και αναδασωτέα (ΦΕΚ 105Β'/3.4.1961 - αρχαία πόλη Ορμινίου).

Λόφος Κάστρου – Περιοχή Παλαιών (ΦΕΚ 404Β'/13.9.1960 το βορειότερο κέντρο Μυκηναϊκών ανακτόρων της Ελλάδας και η προϊστορική Ιωλκός).

Περιοχή «Καπακλί» - Νότιο τμήμα Ν. Ιωνίας (το νεκροταφείο της αρχαίας Ιωλκού - δόμηση έπειτα από έλεγχο κατά την θεμελίωση).

Παγασές – Δημητριάδα (ΦΕΚ 105Β'/ 3.4.1961)

Είναι η περιοχή ανάμεσα στη συνοικία Νέων Παγασών και στην Δημητριάδα (Αίβαλιώτικα). Διαχωρίζεται σε τρεις βαθμούς προστασίας: Ζώνη Α – πλήρης απαγόρευση δόμησης, Ζώνη Β – με απαγόρευση δόμησης σε ζώνη 10 μέτρων εκατέρωθεν του αρχαίου τείχους, και Ζώνη Γ – με άδεια δόμησης έπειτα από έλεγχο κατά την θεμελίωση.

Παιδούπολη MOBIL, εγκαταστάσεις BP (τάφοι Κλασσικής – Ελληνιστικής περιόδου).

(Κωδικοποίηση Πολεοδομικής Νομοθεσίας Ν. Μαγνησίας, 2001).

Επίσης, οι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία που προστατεύονται από την 7^η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων (κηρυγμένοι και απαλλοτριωμένοι χώροι) είναι οι εξής:

Παλαιοχριστιανικής περιόδου

Βασιλική στην Πλατεία Δημοκρατίας στη Δημητριάδα.

Βασιλική στα ερείπια της αρχαίας Ιωλκού, πάνω στη περιοχή του Κάστρου.

Κιβωτιόσχημοι παλαιοχριστιανικοί τάφοι, στις Νέες Παγασές, στον οικισμό Τσιτσιγάννη και στη θέση Μπουρμπουλήθρα.

Βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία

Λόφος επισκοπής, στον Άνω Βόλο, ο Ι.Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου και τρίκλιτη Βασιλική.

στον Άνω Βόλο, ο Ι.Ν. Αγίας Τριάδος.

στον Άνω Βόλο, ο Ι.Ν. Εισοδίων Θεοτόκου.

στον Βόλο, ο Ι.Ν. Τιμίου Προδρόμου.

στον Βόλο, ο Βυζαντινός ναός των Ταξιαρχών.

στο Διμήνι, ο Ι.Ν. Υπαπαντής Χριστού.

στο Διμήνι, ο Ι.Ν. Κοιμήσεως της Θεοτόκου.

(Κωδικοποίηση Πολεοδομικής Νομοθεσίας Ν. Μαγνησίας, 2001).

Το όρος Πήλιο και η παράκτια θαλάσσια ζώνη έχει συμπεριληφθεί στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών «Natura 2000» και περιλαμβάνει 19 τύπους οικοτόπων από θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές, καθώς και περιοχές δασικές και εσωτερικών υδάτων. (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005). Οι οικισμοί του όρους Πηλίου έχουν επίσης χαρακτηριστεί με Απόφαση Νομάρχη Μαγνησίας [Π.Δ. 24-4-85 (ΦΕΚ 181Δ)], ως αξιόλογοι ή ενδιαφέροντες με αποτέλεσμα η δόμησή τους να ελέγχεται από την πρωτοβάθμια Επιτροπή Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ). (βλ. Χάρτης 4. 2. 7.)

Τάσεις μεταβολής χρήσεων γης

Η εμφανέστερη μεταβολή σε χρήσεις γης προκαλείται από την εξάπλωση των περιοχών κατοικίας περιφερειακά της πόλης του Βόλου και συχνά εις βάρος της γεωργικής γης. Ανάπτυξη επίσης εμφανίζει και η παραθεριστική κατοικία, κυρίως στους οικισμούς του Πηλίου, της Αγριάς και των Νέων Παγασών. Η εξάπλωση της κατοικίας προς την Αγριά παρουσιάζει ωστόσο μια ασυνέχεια, λόγω του φυσικού εμποδίου του λόφου της Γορίτσας καθώς και της ρύπανσης από τις εγκαταστάσεις της τσιμεντοβιομηχανίας ΑΓΕΤ. Μικρή ανάπτυξη κυρίως συγκροτημάτων κατοικίας εμφανίζονται εκατέρωθεν της μη αποπερατωμένης ακόμη περιφερειακής οδού. Οι περιορισμοί στους όρους δόμησης (μέγιστο ύψος 7,50 μ.) και η ύπαρξη μεγάλων εκτάσεων που αξιοποιήθηκαν μετά την διέλευση της περιφερειακής οδού, έδωσαν ακόμη μεγαλύτερη εξάπλωση στην χρήση κατοικίας. Στο κέντρο του Βόλου το σύστημα της αντιπαροχής εμφανίζει μια ιδιαίτερη ανάπτυξη και η εικόνα της πόλης αλλάζει, με την αντικατάσταση των μικρο και μεσο-αστικών μονόροφων και δυόροφων κτιρίων από πολυόροφες οικοδομές.

Η **βιομηχανία – βιοτεχνία** παρουσιάζει τάσεις παρόδιας εξάπλωσης, κυρίως (αλλά όχι αποκλειστικά) κατά μήκος του οδικού άξονα Βόλου – Λαρίσης. Με την εξάπλωση αυτή παρατηρείται και αλλαγή της επικρατούσας ταυτότητας των βιομηχανιών – βιοτεχνιών. Συγκεκριμένα, κλωστοϋφαντουργία και βιοτεχνίες ετοίμου ενδύματος παρουσιάζουν βαθμιαία συρρίκνωση, ενώ αντίστοιχα η βιομηχανία της μεταλλουργίας, των χημικών, καθώς και βιομηχανία μεταφορικών μέσων, ναυπηγίας και στρατιωτικών οχημάτων, ενισχύονται. Αυτό, οδηγεί σε μια άμεση ζήτηση ζωνών με σύγχρονες υποδομές και επάρκεια εκτάσεων για νέες εγκαταστάσεις. Μπορεί ακόμη να ανιχνευθεί και η τάση δημιουργίας μικρών συγκεντρώσεων (*clusters*) για τις ομοειδείς βιομηχανίες, όπως για παράδειγμα της τσιμεντοβιομηχανίας και μεταλλουργίας.

Σημαντική συμμετοχή στην **επιχειρηματική δραστηριότητα** του Βόλου κατέχει ο **τουρισμός**. Εκτιμάται ότι η συνολική συμμετοχή του τουρισμού στο τοπικό ΑΕΠ και στην απασχόληση ανέρχεται περίπου στο 10% και η συνέχεια του δυναμικού επιχειρηματικού κλίματος είναι σχεδόν σίγουρο ότι θα διαρκέσει. (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005). Είναι λοιπόν προφανές πως εκτάσεις όπως το θαλάσσιο μέτωπο της περιοχής, το αξιόλογο φυσικό περιβάλλον του όρους Πηλίου, καθώς και μια σειρά άλλων εν δυνάμει υποδοχέων τουρισμού – αναψυχής όπως οι παραδοσιακοί οικισμοί κλπ., θα δεχτούν μια σημαντική πίεση εκμετάλλευσης της γης. Στην συνέχεια, ο τομέας των **υπηρεσιών**, είναι ο πιο δυναμικός παραγωγικός τομέας και εκτιμάται πως συμμετέχει στο τοπικό ΑΕΠ περίπου στο 60%. (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 2005). Αν και η κύρια δραστηριότητα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (υπηρεσιών και τουρισμού) αναπτύσσεται γραμμικά στους κεντρικούς οδικούς άξονες τις πόλης, στους κοινόχρηστους χώρους και πεζοδρόμους,

καθώς και στην παράκτια ζώνη της πόλης, ωστόσο μια τάση ανάπτυξης εμπορικών κέντρων αλυσίδας (franchise shopping centres) οδηγείται εκτός του ιστορικού κέντρου λόγω έλλειψης χώρου με επανάχρηση του άφθονου βιομηχανικού κτιριακού αποθέματος με την μορφή τοπικής / σημειακής ανάπτυξης.

1.1.1.6.6 Υποδομές Μεταφορών

Χερσαία δίκτυα

Οδικό Δίκτυο

Το Οδικό Δίκτυο του Βόλου είναι σχετικά ικανοποιητικό. Η κατάταξή του σήμερα μπορεί να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνει έναν αστικό αυτοκινητόδρομο (περιφερειακή Οδός) υπό περάτωση, πρωτεύουσες αρτηρίες (Ιάσωνος, Αθηνών-Λαρίσης-Λαμπράκη-Δημητριάδος-Πολυμέρη, Παγασών-Αναλήψεως-Αγίου Δημητρίου-Θησέως-Πηλέως-Σταδίου, 2ας Νοεμβρίου, Κ.Καρτάλη, Ιωλκού/Ελ.Βενιζέλου) δευτερεύουσες αρτηρίες (Γ.Δήμου, Κύπρου, Γ.Καρτάλη/Γαλλίας-Γαζή-Επτά Πλατανιών, Ζάχου, Παπαδιαμάντη, Κολοκοτρώνη, Νεαπόλεως, Αλαμάνας, Δερβενακίων), συλλεκτήριες οδούς (Φιλιππίδη, Τζάνου, Περραιβού, Κασσαβέτη-Τρικούπη, Κουμουندούρου-Γκλαβάνη, Κοραή-Ροζού, Μακρινίτσης-Βασσάνη, Κουντουριώτου, Κωνσταντά, 28^{ης} Οκτωβρίου, Φιλικής Εταιρείας) τοπικές οδούς (οι άλλες οδοί) και πεζοδρόμους. Η κυκλοφορία είναι τοπική και διαμπερής α) κατά τον άξονα ανατολής δύσης από τις πρωτεύουσες αρτηρίες του πλέγματος Δημητριάδος-Ιάσωνος-Πολυμέρη και Παγασών-Αναλήψεως-Αγίου Δημητρίου-Θησέως-Πηλέως-Σταδίου, β) βορρά-νότου από το πλέγμα των οδών Κ.Καρτάλη-Ιωλκού/Ελ.Βενιζέλου-Κύπρου. Εκτιμάται ότι η ολοκλήρωση του Περιφερειακού (μέσω της σήραγγας της Γορίτσας και της συνέχειας προς Αγριά, Λεχώνια, κλπ) θα αποσυμφορήσει κατά μεγάλο ποσοστό τον κυκλοφοριακό φόρτο ιδιαίτερα των διαμπερών κινήσεων. (βλ. Χάρτη 4. 3. 1.)

Εθνικό Δίκτυο

Οι Εθνικές Οδοί που σχετίζονται άμεσα με τις λειτουργίες του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου κατατάσσονται σύμφωνα με την απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ «Κατάταξη Εθνικών Οδών» ΦΕΚ 30Β 19-1-1996 ως εξής:

Πρωτεύον Εθνικό Οδικό Δίκτυο

Στο πρωτεύον εθνικό δίκτυο υπάγονται σήμερα μόνον οι αυτοκινητόδρομοι, άρα στη Θεσσαλία ο ΠΑΘΕ (Ε.Ο. 1), ο οποίος έχει σαφή πλην εδαφικώς έμμεση σχέση με το ΠΣ Βόλου. Η σημασία του είναι κορυφαία για τον Βόλο όμως, διότι αποτελεί τον ιμάντα μέσω του οποίου ο Βόλος υλοποιεί και εκμεταλλεύεται την κεντρική του θέση στη χώρα, και ταυτόχρονα αποτελεί τον συνδετικό κρίκο για τον λιμένα του Βόλου.

Δευτερεύον Εθνικό Οδικό Δίκτυο

Το τμήμα της Εθνικής Οδού Ε.Ο. 6 Βόλου – Λάρισας (Τρικάλων – Καλαμπάκας – Μετσόβου – Ιωαννίνων – Ηγουμενίτσας) από τον Ανισόπεδο Κόμβο του Βελεσίνου μέχρι την είσοδο της πόλης

του Βόλου (εργοστάσιο επίπλων Ζαμπέτογλου), (Απόφαση ΔΜΕΟ/ε/0/575/10-5-2000).

Η Ε.Ο. 30 Βόλος – Ν.Αγχιάλος – Μικροθήβες – Ανισόπεδος Κόμβος με Ε.Ο. 1, που διέρχεται από τα Αϊβαλιώτικα και τις Νέες Παγασές

Η Οδική Παράκαμψη Βόλου (Περιφερειακός) με αρίθμηση Ε.Ο. 30, από το σημείο συνάντησης με την Ε.Ο. 30 του Δευτερεύοντος Δικτύου «Βόλος - Ν. Αγχιάλος - Μικροθήβες» μέχρι το σημείο συνάντησης με την Ε.Ο. 34 του Τριτεύοντος Δικτύου «Βόλος – Αγριά - Νεοχώρι - Τσαγκαράδα - Καράβωμα»

Το τμήμα της ΕΟ-6 είναι αναβαθμισμένο με γεωμετρικά χαρακτηριστικά αυτοκινητοδρόμου, αλλά παρ' όλα αυτά διατηρεί στροφές με μικρή ακτίνα καμπυλότητας και ανεπαρκείς επικλίσεις. Εκκρεμούν οι ανισόπεδοι κόμβοι Σέσκλου, Β' ΒΙΠΕ και Βελεσίνου.

Η Οδική παράκαμψη Βόλου (Περιφερειακή Οδός Βόλου) Ε.Ο. 30 δεν έχει ακόμη αποπερατωθεί με αποτέλεσμα να εντείνονται τα κυκλοφοριακά προβλήματα εντός του Πολεοδομικού Συγκροτήματος, τόσο λόγω της γενικής αύξησης των κυκλοφοριακών φόρτων, όσο και λόγω της σοβαρής επιβάρυνσης από την διέλευση των βαρέων οχημάτων μέσα από τον αστικό ιστό (ρύπτοι, ασφάλεια πεζών, θόρυβος, κλπ). Η Περιφερειακή Οδός προβλέπονταν εξ αρχής να κατασκευαστεί σε τέσσερις φάσεις: Φάση Α: Κραυσίδωνας-Γορίτσα, Φάση Β: Α/Κ Λαρίσης-Κραυσίδωνας, Φάση Γ: Γορίτσα-Αγριά, Φάση Δ: Α/Κ Λαρίσης-Ε.Ο. 30 (Μπουρμπουλήθρα). Η Φάση Α είναι ολοκληρωμένη και παραδόθηκε στην κυκλοφορία. Η Φάση Β δεν έχει ολοκληρωθεί, παρά μόνο στο τμήμα Α/Κ Λαρίσης-Πανθεσσαλικό Στάδιο (Ι/Κ Αγίου Νεκταρίου), που χρησιμοποιήθηκε στους Ολυμπιακούς Αγώνες, τον Αύγουστο του 2004. Η Φάση Γ έχει ήδη προχωρήσει με την διάνοιξη της προβλεπόμενης σήραγγας και αναμένεται η ολοκλήρωση του έργου (η σύμβαση με την ανάδοχο εταιρεία υπογράφηκε στις 10.02.2006). Η Φάση Δ δεν βρίσκεται σε κανένα στάδιο προγραμματισμού. Παράλληλα εκπονείται μελέτη αστικών συνδέσεων και έχει αναγγελθεί «μελέτη-σκούπα» για διάφορα επιμέρους έργα κατά μήκος της διαδρομής Α/Κ Λαρίσης-Γορίτσα.

Με αυτά τα δεδομένα η Περιφερειακή Οδός δεν είναι σε θέση να διεκπεραιώσει τον κυρίως ρόλο της, που είναι η διοχέτευση της βαριάς διαμπερούς κυκλοφορίας προς και από τις εγκαταστάσεις της ΑΓΕΤ Ηρακλής και το Ανατολικό και Νότιο Πήλιο. Ακόμη και μετά την αποπεράτωση των Φάσεων Α και Β, που θα αποκαταστήσει ενιαία κίνηση από Α/Κ Λαρίσης μέχρι Γορίτσα, η καθυστέρηση της Φάσης Γ δημιουργεί σοβαρές κυκλοφοριακές εμπλοκές στην περιοχή της Ν.Δημητριάδας, οι οποίες λειτουργούν ανασταλτικά στην υποχρεωτική χρήση της οδού από τα βαρέα οχήματα.

Διαπιστώνεται επίσης ότι δεν έχουν εκπονηθεί ειδικά σχέδια και προτάσεις χρήσεων γης για τις περιοχές που συνορεύουν με την Περιφερειακή Οδό. Τονίζουμε και την ανάγκη συνέχισης της κατασκευής του Περιφερειακού από Α/Κ Λαρίσης έως την έξοδο προς τις Μικροθήβες με προτεραιότητα το τμήμα Α/Κ Λαρίσης έως Μπουρμπουλήθρα με την οποία επιτυγχάνεται η εξυπηρέτηση του Λιμανιού.

Τριτεύον Εθνικό Οδικό Δίκτυο

Στο τριτεύον εθνικό δίκτυο εντάσσονται οι παρακάτω οδοί που σχετίζονται ισχυρά με το πολεοδομικό συγκρότημα:

Η Ε.Ο. 71 από Ε.Ο. 30 έως αεροδρόμιο Ν. Αγχιάλου

Το οδικό κύκλωμα του Πηλίου, που συγκροτείται από

την Ε.Ο. 34 (κάτω κλάδος) «Βόλος - Νεοχώρι - Τσαγκαράδα – Καραβώμα» και

την Ε.Ο 34α (άνω κλάδος) «Βόλος – Πορταριά – Καραβώμα – Ζαγορά – Χορευτό»

Η οδός Λαρίσης αποτελεί αστικό τμήμα της Ε.Ο. 6. Η οδός Αθηνών μέχρι την γέφυρα του Κραυσίδωνα αποτελεί αστικό τμήμα της Ε.Ο. 30. Οι οδοί Λαμπράκη, Ιάσωνος, Δημητριάδος και Πολυμέρη αποτελούν αστικό τμήμα της Ε.Ο. 34. Οι οδοί Ιωλκού/Ε.Βενιζέλου και Κ.Καρτάλη αποτελούν αστικό τμήμα της Ε.Ο. 34α. Τα αστικά τμήματα των Εθνικών Οδών ανήκουν ως προς την συντήρηση στην δικαιοδοσία της ΔΕΣΕ Λάρισας του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Επαρχιακό Δίκτυο

Στο **πρωτεύον επαρχιακό οδικό δίκτυο** εντάσσονται οι παρακάτω οδοί που σχετίζονται ισχυρά με το πολεοδομικό συγκρότημα:

Επ. Ο. 1 : «Βόλος - Άλλη Μεριά» (τμήμα της αποτελεί η οδός Κύπρου)

Επ. Ο. 2 : «Άνω Βόλος-Μακρυνίτσα-Σταγιάτες-μέχρι Προφήτη Ηλία»

Επ. Ο. 3 : «Πορταριά-Μακρυνίτσα»

Επ. Ο. 20 : «Βόλος-Κανάλια προς Αγία δια Ν.Ιωνίας, Μελισσιάτικων, Γλαφυρών και Κάτω Κερασιάς»

Επ. Ο. 23 : «Βόλος-Διμήνη-Παληούρι»

Επ. Ο. 28 : «Διακλάδωση Πευκακίων από 3^ο χλμ. Εθνικής Οδού Βόλου-Λαμίας»

Επ. Ο. 29 : «Διακλάδωση Αλυκών από 4^ο χλμ. Εθνικής Οδού Βόλου-Λαμίας»

Στο **δευτερεύον επαρχιακό οδικό δίκτυο** δεν εντάσσονται οδοί του μητροπολιτικού συγκροτήματος.

Αρκετά είναι τα έργα οδικού δικτύου, που συγκαταλέγονται στα συγχρηματοδοτούμενα από το 3^ο ΚΠΣ. Σε αυτά ανήκουν η Ε.Ο. Βόλου-Λάρισας Ε.Ο. 6) (κατασκευή κόμβου Β' ΒΙΠΕ Βόλου και ολοκλήρωση εργασιών) η οποία εκτελείται, η ολοκλήρωση κατασκευής της παράκαμψης Βόλου κατά το τμήμα από Κραυσίδωνα έως Γορίτσα μετά των παράπλευρων οδών η οποία βρίσκεται και αυτή στο στάδιο της εκτέλεσης. Ακόμη περιλαμβάνονται η αρτηρία παράκαμψης Βόλου (τμήμα Γορίτσα-ΑΓΕΤ) για την κατασκευή της οποίας υπογράφηκε η σύμβαση με την ανάδοχο εταιρεία στις 10.02.2006, με συνολικό προϋπολογισμό 41.400.000 €

Δίκτυο Οδών και χώρων Στάθμευσης και κυκλοφοριακές συνθήκες του Πολεοδομικού Συγκροτήματος

Οι περισσότερες οδοί του πολεοδομικού συγκροτήματος, ιδιαίτερα του κέντρου του Βόλου, είναι διατεταγμένοι σε κάρναβο (Ιπποδάμειο σύστημα) και εκτός των πρωτευουσών αρτηριών που αντιμετωπίζουν προβλήματα συμφόρησης, δεν αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Υπάρχει όμως σοβαρό πρόβλημα στάθμευσης που, παρά την ύπαρξη οργανωμένου Συστήματος Ελέγχου της επιφανειακής στάθμευσης, οφείλεται στην συνεχιζόμενη ανεπάρκεια

χώρων στάθμευσης εκτός οδού. Ως εκτός οδού χώροι στάθμευσης λειτουργούν σήμερα το parking του Οργανισμού Λιμένος Βόλου στον Κεντρικό Προβλήτα, ένας υπόγειος και δύο υπέργειοι ιδιωτικοί σταθμοί και λίγοι μικροί υπαίθριοι, επίσης ιδιωτικοί. Ο χρονικός ορίζοντας των προβλεπομένων από τον Δήμο έργων (πολυώροφος σταθμός αυτοκινήτων Φιλελλήνων/Δημητριάδος, υπόγειος χώρος στάθμευσης στην Πλατεία Πανεπιστημίου [έμπροσθεν κτηρίου Ματσάγγου]) παραμένει μεσοπρόθεσμος. Από την άλλη μεριά είναι γεγονός ότι οι πολλοί χώροι οργανωμένης στάθμευσης στα κέντρα των πόλεων δεν αποτρέπουν τον κυκλοφοριακό φόρτο, ενώ κατά κανόνα γεννούν νέο φόρτο λόγω της προσδοκίας εξεύρεσης θέσης στάθμευσης από περισσότερα αυτοκίνητα. Παραμένει έτσι, η αναγκαιότητα εξεύρεσης περιφερειακών χώρων στάθμευσης με καλή εξυπηρέτηση προς το κέντρο.

Η μεγαλύτερη πίεση από πλευράς κυκλοφοριακών συνθηκών διαπιστώνεται στις οδούς Ιάσωνος και Δημητριάδος-Λαμπράκη, και προκαλείται από την παράνομη στάθμευση και στάση οχημάτων, ιδιαιτέρως των «διπλοπαρκαρισμένων», ενώ στη Λαμπράκη το πρόβλημα έγκειται στο πλάτος του οδοστρώματος και στην στάθμευση ιδιαιτέρως κατά την έξοδο στο τελευταίο τμήμα της (παρόδιες χρήσεις: βενζινάδικο, περίπτερο, μανάβικο) και κατά την είσοδο στο προ των γραμμών του τραίνου τμήμα της. Καθυστέρηση σημειώνεται στους σηματοδότες από την Ιάσωνος στη Δημητριάδος μέσω της οδού Κ.Καρτάλη, διότι το μήκος της Κ.Καρτάλη μεταξύ των δύο προαναφερθεισών οδών είναι μικρό και ο φόρτος μεγάλος. Αυτό εν μέρει αναμένεται να βελτιωθεί με τη λειτουργία του Περιφερειακού. Σημειώνεται ότι η αστυνόμευση στα καίρια αυτά σημεία, πλην της Κ. Καρτάλη είναι ανεπαρκής ποσοτικά και ποιοτικά. Σοβαρά προβλήματα επίσης αντιμετωπίζει ο άξονας Παγασών-Αναλήψεως-Αγ.Δημητρίου, κυρίως λόγω της βαριάς κυκλοφορίας (έχουν μετρηθεί περίπου 350 διελεύσεις βαρέων οχημάτων σε καθημερινή βάση), προβλήματα που αναμένεται να λυθούν μόνον όταν θα λειτουργήσει ολοκληρωμένα η Περιφερειακή Οδός. Ο Δήμος Βόλου προχώρησε πρόσφατα στην τοποθέτηση κορύνων στο οδόστρωμα που εμποδίζουν το φαινόμενο του «διπλοπαρκαρισματος» σε ένα μεγάλο αριθμό δρόμων με αποτέλεσμα να βελτιωθούν οι συνθήκες ροής των οχημάτων.

Αναφορικά με τους κυκλοφοριακούς φόρτους των κυριότερων οδών, το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας πραγματοποιεί από το 2000 κάθε χρόνο μετρήσεις φόρτου, στρεφουσών κινήσεων και σύνθεσης της κυκλοφορίας σε 12ωρη βάση και με αναγωγή στο 24ωρο, στους κύριους κόμβους του οδικού δικτύου. Ενδεικτικά αναφέρεται, για το σύνολο των κινήσεων σε κάθε κόμβο ο συνολικός φόρτος 24ώρου σε Μονάδες Επιβατικών Αυτοκινήτων (ΜΕΑ), την χρονιά που μετρήθηκε:

Κόμβος Δημητριάδος/Ιάσωνος – 2ας Νοεμβρίου (ο περισσότερο φορτισμένος κόμβος του Πολεοδομικού Συγκροτήματος)	2003	68.933
Κόμβος Δημητριάδος – Κ.Καρτάλη	2003	33.593
Κόμβος Αναλήψεως – Ελ.Βενιζέλου/Ιωλκού	2004	40.831
Κόμβος Λαρίσης - Αθηνών	2003	52.642
Κόμβος Λαρίσης - Μπότσαρη	2002	53.359

Αυτοψία ανά την πόλη του Βόλου ανέδειξε και άλλα μικρότερης σημασίας προβλήματα – που πρέπει όμως να αντιμετωπιστούν - όπως την εναλλαγή προτεραιοτήτων στην οδό Κασσαβέτη (πρόβλημα ιστορικής προέλευσης), τον επιπρόσθετο φόρτο που έχει δημιουργηθεί στα Παλιά με τις νέες εμπορικές και ψυχαγωγικές χρήσεις με την υπερφόρτωση (ως μη όφειλε) της οδού Μητροπολίτου Γρηγορίου¹⁹ προβλήματα στις παρά τον Κραυσίδωνα οδούς, ελλειπείς σημάσεις ιδιαίτερας στην περιοχή της Νέας Ιωνίας, κ.ά.

Στάθμευση

Το Ι.Χ. αυτοκίνητο καταλαμβάνει δημόσιο χώρο, είτε κινούμενο, είτε σταθμευμένο. Η εξεύρεση χώρων στάθμευσης των ΙΧ αυτοκινήτων, είναι από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα όλα τα αστικά κέντρα και σε μεγαλύτερο βαθμό οι ελληνικές πόλεις, όπου η ανάγκη στάθμευσης δεν έχει προβλεφθεί εντός των ιδιοκτησιών και το πλάτος των δρόμων, δεν επαρκεί πολλές φορές για την εξυπηρέτηση των παρόδιων ιδιοκτητών.

Μόνιμη απαίτηση τα τελευταία χρόνια είναι η εξεύρεση και κατασκευή χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων σε κεντρικές εμπορικές περιοχές ή όπου αναπτύσσονται ιδιαίτερες χρήσεις. Οι χώροι στάθμευσης στη συνείδηση των πολιτών, πρέπει να είναι σε μικρή απόσταση από την κεντρική περιοχή, έτσι ώστε να εξυπηρετούνται εύκολα.

Στην πόλη του Βόλου το Δημοτικό Σύστημα Ελεγχόμενης Στάθμευσης (ΔΗ.Σ.Ε.Σ.) λειτουργεί στον κεντρικό ιστό της πόλης με στάθμευση παρά την οδό και παρκόμετρα.

Το Σ.Ε.Σ. περιλαμβάνει τις οδούς Τοπάλη-Ιάσονος-Γκλαβάνη-Γαζή-Κοραή-Πλάτωνος-Αθ.Διάκου-Δημητριάδος (τμήμα από Ιωλκού έως Αθ. Διάκου) και στην περιοχή Ξενοφώντος πίσω από Δημοτικό Θέατρο (97 θέσεις).

Επίσης δημοτικοί οργανωμένοι χώροι λειτουργούν

- στην πλατεία Μπόρελ (17 θέσεις ΙΧ + 8 θέσεις λεωφορείων)

Το σύνολο θέσεων του Σ.Ε.Σ. που λειτουργεί σήμερα είναι 854 θέσεις, εκ των οποίων όμως, πολλές καταλαμβάνονται από μόνιμους κατοίκους, αφού έχουν εκδοθεί περίπου 1000 κάρτες μόνιμων κατοίκων.

Προτείνεται η επέκταση του συστήματος, ώστε να καλύπτει την περιοχή μεταξύ των οδών Φιλελλήνων – Α. Γαζή – 54^{ΟΥ} Συντάγματος – Αργοναυτών – Τοπάλη - Ιάσονος, την περιοχή από Κ. Καρτάλη - Αναλήψεως – Ελ. Βενιζέλου - Α. Γαζή, επί της οδού Δημητριάδος ανατολικά από Φιλελλήνων έως Περραιβού, και την περιοχή που περικλείεται από τις οδούς 2ας Νοεμβρίου – Βερναρδάκη – Παπαδιαμάντη – Ξενοφώντος.

Υπάρχει πρόταση για διαχωρισμό του συστήματος σε 7 τομείς, όπου μόνο οι μόνιμοι κάτοικοι θα έχουν δικαίωμα στάθμευσης στον συγκεκριμένο τομέα και με αντίστοιχη τιμολογιακή πολιτική και δυνατότητα μηνιαίας κάρτας ή κάρτας επαγγελματιών.

---

¹⁹ Ιδιαίτερας επισημαίνονται τα προβλήματα στα Παλιά, παρά τη μελέτη Τριποδάκη (που δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί), η οποία προέβλεπε δημιουργία κυκλοφοριακών βρόχων στην περιοχή.

Οι οργανωμένοι χώροι στάθμευσης, που είναι σήμερα διαθέσιμοι στην πόλη, παρέχουν δυνατότητα στάθμευσης :

1. Εντός της χερσαίας ζώνης του λιμένα υπάρχουν
    - α) στον κεντρικό προβλήτα 240 υπαίθριες θέσεις και προγραμματίζονται άλλες 450 στεγασμένες στο νέο 3όροφο κτίριο
    - β) στον χώρο του ΣΙΛΟ 350 θέσεις ΙΧ και 10 θέσεις λεωφορείων
    - γ) στον χώρο Μπουρμπουλήθρας στάθμευση 200 φορτηγών
  2. Δημοτικοί χώροι που παραχωρούνται σε ιδιώτες για κατασκευή και εκμετάλλευση
    - α) Ογλ- Κονταράτου 140 θέσεις
    - β) Δημητριάδος-Φιλελλήνων (Τετράγωνο) (υπό κατασκευή 4όροφο κτίριο δυναμικότητας 170 θέσεων)
  3. Ιδιωτικά πάρκιν
    - α) Ογλ – 28^{ης} Οκτωβρίου (υπαίθριο) 30 θέσεις
Ογλ – Τ. Οικονομάκη (υπαίθριο) 20 θέσεις
Δον Δαλεζίου – Γαζή (υπαίθριο) 20 θέσεις
Μεταμορφώσεως – Γαζή (υπαίθριο) 20 θέσεις
    - β) Ρήγα Φεραίου – Καποδιστρίου (κτίριο Αδαμόπουλου) 136 θέσεις (100 υπαίθριες - 36 στεγασμένες)
    - γ) Ογλ – Κονταράτου – Κουμουνδούρου 80 θέσεις
    - δ) Αντωνοπούλου-Ιάσονος (κτίριο Τράπεζα Πειραιώς) 90 θέσεις
    - ε) Σπυρίδη (υφιστάμενο κτίριο Γεροβασίλης) 180 θέσεις
    - ζ) Κουμουνδούρου – Τάκη Οικονομάκη (στεγασμένο) 51 θέσεις
    - η) Ελ. Βενιζέλου 53 – Κωνσταντά (κτίριο) 81 θέσεις
    - θ) 2ας Νοεμβρίου – Γλάδστωνος – Βερναρδάκη 125 θέσεις
- Σύνολο 833 θέσεις

Στην συνοικία Νέες Παγασές, έχουν κατασκευαστεί δημοτικοί υπαίθριοι χώροι στάθμευσης συνολικά 174 θέσεων, που εξυπηρετούν την ζήτηση της παραλίας και των χώρων διασκέδασης, κυρίως τους θερινούς μήνες .

Επίσης στην συνοικία Παλιά, καθώς αναπτύσσονται νέες εμπορικές χρήσεις, μεγάλα supermarket (LIDL) και χώροι αναψυχής (πολυχώροι, multiplex) έχουν κατασκευαστεί αντίστοιχα και χώροι στάθμευσης (υπόγειοι ή υπαίθριοι) για εξυπηρέτηση αυτών των χρήσεων.

Το σύνολο των θέσεων που εξυπηρετούν αυτή τη στιγμή την ευρύτερη περιοχή του κέντρου του Βόλου (δημοτικοί και ιδιωτικοί χώροι στάθμευσης είναι περίπου 1.500 θέσεις (854 Σ.Ε.Σ. δεν υπολογίζονται), 590 λιμάνι, 833 ιδιωτικοί) και προβλέπεται η κατασκευή άλλων περίπου 1.000 θέσεων (450 στο λιμάνι, 170 Τετράγωνο, 250 εγκαταστάσεις ΚΤΕΛ).

Με την ολοκλήρωση των χώρων των οπoίων η κατασκευή βρίσκεται σε εξέλιξη, υπολογίζεται ότι η πόλη θα διαθέτει 2.250 θέσεις στάθμευσης, (εκτός του Σ.Ε.Σ. που θεωρούμε ότι καταλαμβάνονται από μόνιμους κατοίκους) από τις οποίες οι 1.000 περίπου θέσεις στο λιμάνι, ενώ οι 1.250 ιδιωτικοί σε διάφορα σημεία της πόλης. **(βλ. Χάρτης 4. 3.2.)**

Συγκοινωνιακή εξυπηρέτηση και ταξί στο Πολεοδομικό Συγκρότημα

Το Π. Σ. Βόλου εξυπηρετείται από τα αστικά λεωφορεία της Αστικό ΚΤΕΛ Βόλου Α.Ε. και τα ταξί.

Λειτουργούν δώδεκα (12) λεωφορειακές γραμμές σε τακτική βάση, που καλύπτουν χωρικά ολόκληρο το Πολεοδομικό Συγκρότημα και τις περιαστικές περιοχές, με πολύ πρόσφατη (Αύγουστος 2005) την Γραμμή 15, Άναυρος-Γ.Δήμου-Παλαιά. Μετά από Έρευνα Πληρότητας μέσα στα Λεωφορεία, που εκπονήθηκε από το ΔΕΚΑΜΜ το 2005 (πριν την λειτουργία της Γραμμής 15) για λογαριασμό της Αστικό ΚΤΕΛ Βόλου Α.Ε., διαπιστώθηκε μέσο ποσοστό πληρότητας για όλες τις Γραμμές 22,9%, με καλύτερη την Γραμμή 5 «Λεχώνια-Πλατανίδα» (40,0%) και χειρότερη την Γραμμή 6Α «Άγιος Στέφανος» (10,9%). **(βλ. Χάρτης 4. 3. 3.)**

Το Αστικό ΚΤΕΛ έχει εν μέρει αναβαθμιστεί τόσο ως προς την ποιότητα των οχημάτων, όσο και ως προς το γενικό επίπεδο εξυπηρέτησης εντός και εκτός οχήματος (πυκνότητα στάσεων, στέγαστρα, πληροφόρηση κλπ). Προβλήματα εξακολουθούν να υπάρχουν στα θέματα οργάνωσης των δρομολογίων και τιμολογιακής πολιτικής, ενώ και οι ίδιες οι λεωφορειακές γραμμές παρά τις επί μέρους αναπροσαρμογές, χρειάζονται περαιτέρω εξορθολογισμό.

Το κυρίως πρόβλημα στη απόδοση των αστικών λεωφορείων είναι η χαμηλή μέση ταχύτητα που κυρίως οφείλεται στις κυκλοφοριακές συνθήκες. Η έρευνα του ΔΕΚΑΜΜ κατέγραψε μέση ταχύτητα 20,2 km/h για όλες τις Γραμμές στα αστικά και περιαστικά τους τμήματα (όπου αναπτύσσονται υψηλότερες ταχύτητες). Στις καθαρά αστικές Γραμμές 1 και 3 η μέση ταχύτητα είναι 14,3 Km/h και 14,7 km/h αντίστοιχα. Με την αποτυχία των λεωφορειολωρίδων (κυρίως λόγω ελλιπούς αστυνόμευσης), πρέπει να αναζητηθεί νέος τρόπος ενίσχυσης της αυτόνομης απρόσκοπτης πορείας των λεωφορείων στους κεντρικούς δρόμους της πόλης. Η πρόσφατη τοποθέτηση κορύνων σε κεντρικά σημεία της πόλης έχει βελτιώσει την ροή της κυκλοφορίας των λεωφορείων και συνεπώς το επίπεδο εξυπηρέτησης.

Τα ταξί ανέρχονται σε 235 και εν γένει εξυπηρετούν το Π.Σ. Είναι οργανωμένα σε δεκατέσσερις (14) «πιάτσες», διάσπαρτες στο Κέντρο, στα σημεία αναχώρησης/άφιξης επιβατών και στις συνοικίες της πόλης και όλες οι κινήσεις ρυθμίζονται εδώ και χρόνια μέσω τηλεφωνικού κέντρου, το οποίο πρόσφατα αναβαθμίστηκε με σύστημα ασύρματης τηλεπικοινωνίας «tetra».

Δίκτυα σταθερής τροχιάς

Σιδηροδρομικό δίκτυο

Ο Βόλος αποτελεί τερματικό σταθμό του Θεσσαλικού κλάδου του ΟΣΕ, και σημείο εκκίνησης της γραμμής του παραδοσιακού τραίνου του Πηλίου (τη στιγμή αυτή λειτουργεί κατά περίπτωση το τμήμα Βόλος-Αγριά, και τα Σαββατοκύριακα του καλοκαιριού το τμήμα Α.Λεχωνίων –Μηλεών).

Βόλος – Βελεστίνο – Λάρισα: λειτουργεί μία γραμμή κανονικού εύρους (1,44 μ.)

Βόλος – Βελεστίνο – Παλαιοφάρσαλος: υπάρχει μία μετρική (1 μ.) γραμμή που δεν λειτουργεί

Βόλος – Βελεστίνο: λειτουργούν δύο γραμμές, μία κανονικού εύρους (1,44 μ.) και μία μετρική (1 μ.)

Βόλος – Μηλίες: λειτουργεί εν μέρει μία γραμμή στενού εύρους (0,60 μ.)

Σημειώνεται ότι η γραμμή Βόλος – Παλαιοφάρσαλος δεν προβλέπεται να επαναλειτουργήσει. Αυτό είναι ένα ζήτημα το οποίο θα πρέπει να εξετασθεί σε σχέση με την μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας. Συγκεκριμένα, η προοπτική σύνδεσης της Θεσσαλίας με την Ήπειρο με την κατασκευή σιδηροδρομικής γραμμής Καλαμπάκας - Ιωαννίνων - Ηγουμενίτσας (αναφέρουμε ότι πρόσφατα ο ΟΣΕ έχει δημοπρατήσει τις μελέτες της γραμμής αυτής) απαιτεί απαραίτητα την αναβάθμιση της γραμμής Βόλου - Παλαιοφάρσαλων, η οποία θα αποτελέσει τμήμα της σιδηροδρομικής γραμμής Βόλου - Ηγουμενίτσας. Επίσης, η προοπτική σύνδεσης της Δυτικής Μακεδονίας με την Καλαμπάκα με κατασκευή της σιδηροδρομικής γραμμής Καλαμπάκας - Γρεβενών - Κοζάνης ενισχύει την αναγκαιότητα αυτή, αφού δίνει τη δυνατότητα σύνδεσης του λιμανιού του Βόλου και του νομού γενικότερα με τη Δυτική Μακεδονία και τα βόρεια σύνορα.

Το θέμα του σιδηροδρόμου για τον Βόλο έχει εξέχουσα σημασία για τρεις λόγους:

A) Οι προοπτικές σύνδεσης όπως αναφέρθηκαν παραπάνω είναι δυνατόν να καταστήσουν την πόλη κομβικό σημείο συνδυασμένων μεταφορών, διεθνούς μάλιστα εμβέλειας.

B) Η επιδιωκόμενη αναβάθμιση της σύνδεσης με τη Λάρισα (σε επίπεδο προαστιακού σιδηροδρόμου με υψηλές ταχύτητες) θα συμβάλει στην ισχυροποίηση του διπόλου Λάρισα – Βόλος που η ανάπτυξή του θα οδηγήσει στη δημιουργία του τρίτου μεγάλου αστικού πόλου της χώρας με πολλαπλά οφέλη και για τις δύο πλευρές, όπως επίσης και η προτεινόμενη σύνδεση του Αεροδρομίου της Αγχιάλου με το σιδηροδρομικό δίκτυο θα λειτουργήσει προς την κατεύθυνση αυτή.

Σημειώνεται ότι σήμερα η διαδρομή Λάρισα – Βόλος λειτουργεί μέσω μονής γραμμής κανονικού πλάτους. Εκτελούνται δεκαέξι (16) Δρομολόγια ανά 24ωρο, έκαστο των οποίων διαρκεί μία περίπου ώρα, η δε ανταπόκριση με τη γραμμή Αθήνας - Θεσσαλονίκης δεν είναι η καλύτερη δυνατή με αποτέλεσμα να υπάρχουν σε πολλά δρομολόγια μεγάλοι χρόνοι αναμονής. Ο στόχος πρέπει να είναι η πλήρης αναβάθμιση της γραμμής (ηλεκτροκίνηση και μετατροπή σε διπλή) με χρόνο διαδρομής της τάξεως το πολύ της μισής ώρας για τα δρομολόγια intercity (πλέον των δρομολογίων που θα κάνουν περισσότερες στάσεις).

Γ) Η σιδηροδρομική γραμμή που διατρέχει τον Βόλο και καταλήγει στον σιδηροδρομικό σταθμό διαρρηγνύει τον αστικό ιστό και αποστερεί την πόλη από δυνατότητες αστικής ανάπτυξης και ανάπτυξης. Με το δεδομένο ότι το πλεονέκτημα του σιδηροδρόμου είναι η προσέγγισή του στα κέντρα των πόλεων, μια ενδεχόμενη απομάκρυνση του σταθμού στα όρια της πόλης θα μπορούσε να γίνει μόνο με αυστηρές προϋποθέσεις, που συναρτώνται: α) με τον γενικότερο χωρικό σχεδιασμό του πολεοδομικού συγκροτήματος, και β) με τη διασφάλιση φυσικής συνέχειας του σιδηροδρόμου με απρόσκοπτη πρόσβαση στο κέντρο, πράγμα που θα σήμαινε υποχρεωτικά μέσο σταθερής τροχιάς, εν προκειμένω τραμ, ή συνέχιση της διαδρομής εντός πόλεως με τη μορφή του τραμ-τραίνου. Μια τέτοια διαδρομή θα μπορούσε να επεκτείνεται εντός της πόλης μέχρι την περιοχή του Αναύρου (σύνδεση και με το παραδοσιακό τραινάκι), με πιθανές όμως διακλαδώσεις και προς άλλες κατευθύνσεις (πιθανές κατευθύνσεις είναι η βιομηχανική περιοχή και οι Αλυκές). Με τα σημερινά δεδομένα και στον χρονικό ορίζοντα του παρόντος Σχεδίου δεν αντιμετωπίζεται ενδεχόμενο απομάκρυνσης του κεντρικού σιδηροδρομικού σταθμού από το σημείο που βρίσκεται σήμερα.

Μέσο σταθερής τροχιάς Βόλου (Τραμ)

Έχουν γίνει επανειλημμένες συζητήσεις και προτάσεις για Τραμ στο Βόλο, καθώς και έρευνες με συμμετοχή του ίδιου του Δήμου (ΔΕΜΕΚΑΒ). Σήμερα, βάσει της εμπειρίας και άλλων μικρού-μεσαίου μεγέθους ευρωπαϊκών πόλεων, το θέμα οφείλει να επανεξεταστεί. Ήδη ο Δήμος έχει έρθει σε επαφή με την TRAM ΑΕ για να διερευνηθεί η δυνατότητα ανάπτυξης συστήματος τραμ ειδικά σε συνδυασμό με την διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων.

Ειδικά δίκτυα (Τελεφερίκ)

Υπάρχει μελέτη του ΠΘ (ΤΜΧΠΠΑ) σε συνεργασία με το ΔΕΚΑΜΜ και την ΑΝΕΜ για ανάπτυξη εναέριου μεταφορέα από Βόλο (θέση Αγ. Ονούφριος) προς Πορταριά-Μακρινίτσα (θέση γήπεδο) και εν συνεχεία προς Χάνια και Αγριόλευκες, με πρόβλεψη για σχετικούς κλάδους προς Αγ. Ιωάννη και Ζαγορά. Έχει κριθεί ότι τουλάχιστον ο πρώτος κλάδος είναι από μόνος του βιώσιμος, ενώ δεν έχουν γίνει μέχρι σήμερα σημαντικές ενέργειες για την υλοποίηση της πρότασης. Ο παλαιότερος προβληματισμός για διαδρομή Αγριά - Δράκεια - Χάνια έχει κριθεί ότι δεν θα είναι βιώσιμος διότι απευθύνεται σχεδόν αποκλειστικά στους χιονοδρόμους οι οποίοι μέσα από σχετική έρευνα έχουν τοποθετηθεί αρνητικά στην προοπτική αυτή (κυρίως λόγω κόστους και καλής κατάστασης του δρόμου Πορταριά-Χάνια). Στην περίπτωση δημιουργίας του πρώτου κλάδου (Βόλος - Πορταριά-Μακρινίτσα) πρέπει να εξεταστεί αναλυτικά η πρόσβαση προς την περιοχή του Αγ. Ονούφριου όπου προβλέπεται η αφετηρία, ενώ έργο για την εκεί στάθμευση θα είναι απαραίτητο, αλλά είναι εφικτό. Οι ενέργειες αυτές προϋποθέτουν συντονισμό των Δήμων Βόλου και Ιωλκού.

Θαλάσσια δίκτυα

Λιμενικές εγκαταστάσεις (Βόλος, νησιά)

Η λιμενική ζώνη της Ο.Λ.Β. Α.Ε. έχει έκταση περίπου 1.000 τ.χιλ. Σε αυτήν υπάρχουν 4 προβλήτες, κτίρια διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης, αποθήκες, υπόστεγα, φορτοεκφορτωτικά μέσα και λοιπές εγκαταστάσεις. Η θαλάσσια έκταση του κεντρικού λιμένα

φτάνει τα 1.350 τ.χιλ., ενώ ο διαθέσιμος κύκλος ελιγμών των πλοίων έχει διάμετρο περίπου 500 μέτρων, επιτρέποντας έτσι την εξυπηρέτηση πλοίων μήκους 200-250 μέτρων. Σημειώνεται εδώ η σύνδεση του λιμένος με το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας και συνεπώς με το ευρύτερο δίκτυο του Ευρωπαϊκού χώρου, όπως και η συνύπαρξη με την οργανωμένη Βιομηχανική Περιοχή του Βόλου.

Οι επισκευές όπως και η διαπλάτυση της στέψης προσήνεμου μόλου του λιμένος Βόλου ολοκληρώθηκαν μέσα στο έτος 2004 (ΣΑΝΑ/3).

Παρ' όλη την καλή υπάρχουσα υποδομή του λιμένος, διαπιστώνεται σχετική ανεπάρκεια του μήκους του κεντρικού προβλήτα, και του βάθους της θάλασσας, που είναι σήμερα 7,5 μέτρα, προκειμένου να εξυπηρετούνται μεγάλα κρουαζιερόπλοια. Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη έργο επιμήκυνσης και διαπλάτυσης του προβλήτα και εκβάθυνσης της θαλάσσιας ζώνης.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στο χώρο των Ανατολικών αποθηκών, το μεγαλύτερο τμήμα των οποίων κατεδαφίστηκε, ανεγείρεται σύγχρονος διώροφος επιβατικός σταθμός. Οι Δυτικές αποθήκες προβλέπεται επίσης να κατεδαφιστούν και στην θέση τους να ανεγερθεί διώροφο κτίριο στάθμευσης αυτοκινήτων.

Οι **εγκαταστάσεις** που υπάγονται στη δικαιοδοσία της Ο.Λ.Β. Α.Ε. και βρίσκονται στο εσωτερικό της λιμενικής ζώνης περιλαμβάνουν:

Πίνακας 49: Οι Λιμενικές εγκαταστάσεις του ΟΛΒ ΑΕ

1	Τον κεντρικό λιμένα Βόλου
2	Τις λιμενικές εγκαταστάσεις της ΑΓΕΤ Α.Ε. και της BP/SHELL, στα ανατολικά του κεντρικού λιμένα μετά το λόφο Γορίτσα
3	Τα παραλιακά κρηπιδώματα στον όρμο Αγριάς
4	Τους προβλήτες φορτοεκφόρτωσης των εργοστασίων SOVEL και ΕΛΣΙΔ στον όρμο Σούρπης, στην περιοχή Τσιγγέλι Αλμυρού

Πιο συγκεκριμένα και όσον αφορά στις **λιμενικές εγκαταστάσεις**, τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους έχουν ως εξής:

Πίνακας 50: Τα χαρακτηριστικά των λιμενικών εγκαταστάσεων

1	Κεντρικός προβλήτας (τουριστικός):	Εξυπηρετεί πλοία ακτοπλοϊκών γραμμών και κρουαζιερόπλοια με βύθισμα μέχρι -8,00 μ., έχει εμβαδόν 28.121,39 τ.μ. και μήκος κρηπιδωμάτων 650 μ.
2	Προβλήτας Σιλό (εμπορικός):	Εξυπηρετεί πλοία που έχουν βύθισμα μέχρι 33 πόδια, έχει εμβαδόν 75.000 τ.μ. και μήκος κρηπιδωμάτων 1.000 μ.
3	Προβλήτας Νο 2 (εμπορικός):	Εξυπηρετεί πλοία που έχουν βύθισμα μέχρι 33 πόδια, έχει εμβαδόν 65.000 τ.μ. και μήκος κρηπιδωμάτων 1.000 μ.
4	Προβλήτας Νο 3 (Containers)	Εξυπηρετεί πλοία με βύθισμα μέχρι 33 πόδια, το εμβαδόν του όταν ολοκληρωθεί θα είναι 200.000 τ.μ. και διαθέτει μήκος κρηπιδωμάτων 260 μ.
5	Προβλήτας σιδηροδρομικού πορθμείου	Δεν είναι ολοκληρωμένος, αφού υπολείπεται η κατασκευή του νότιου κρηπιδώματος μήκους 200 μ. Έχει εμβαδόν 12.000 τ.μ. και μήκος κρηπιδωμάτων 260 μ.
6	Κεκλιμένο επίπεδο στα Πευκάκια	Κρηπίδωμα με κεκλιμένο επίπεδο 40 μέτρων για τις ανάγκες ανέλκυσης και καθέλκυσης σκαφών, συνολικού εμβαδού 7.200 τ.μ.
7	Κυματοθραύστης λιμένος	Ο προστατευτικός λιμενοβραχίονας προφυλάσσει το λιμάνι, έχει μήκος 1.000 μέτρα και εμβαδόν 3.500 τ.μ.
8	Μαρίνα Αγ.	Εξυπηρετεί τις ανάγκες ερασιτεχνών αλιέων της περιοχής και βρίσκεται στο

	Κωνσταντίνου	ανατολικό άκρο του λιμένος Βόλου. Έχει εμβαδόν 10.000 τ.μ. και μήκος κρηπιδωμάτων 400 μ.
9	Ιχθυόσκαλα Βόλου	Ικανοποιεί τις ανάγκες προσέγγισης και πρόσδεσης αλιευτικών σκαφών με δέστρες-προσκραυστήρες
10	Μαρίνα Τελωνείου Βόλου	Δύο τμήματα των υφιστάμενων παλαιών αποθηκών έχουν ανακαινισθεί και ανακατασκευαστεί σε κυλικείο, ντους και W.C. για τις ανάγκες του καταφυγίου σκαφών της περιοχής
11	Παραλιακά κρηπιδώματα λιμένος	Τα κρηπιδώματα αυτά εκτείνονται από τον Αγ. Κωνσταντίνο έως το Τελωνείο Βόλου με συνολικό μήκος 1.000 μέτρα
12	Παραλιακά κρηπιδώματα Αγριάς	Η χρήση και η εκμετάλλευση της χερσαίας ζώνης της παραλίας της Αγριάς ανήκει στην αρμοδιότητα του Οργανισμού Λιμένος Βόλου
13	Όρμος Τσιμέντων Αγέτ-Ηρακλής Α.Ε	Υπάρχουν τρεις μόλοι που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από την εταιρεία Αγέτ-Ηρακλής Α.Ε και έχουν μήκος 155, 210 και 45 μέτρα αντίστοιχα
14	Όρμος Πετρελαίων BP	Υπάρχει ένας μόλος μήκους 70 μέτρων, ο οποίος χρησιμοποιείται από τα πετρελαιοφόρα πλοία motor ship για την μεταφορά του πετρελαίου από και προς την υπόλοιπη χώρα

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις του Οργανισμού Λιμένος Βόλου Α.Ε. αριθμούν 26 κτίρια ανάμεσα στα οποία: δύο φυλάκια (εξόδου λιμένος και “Parking”), το κεντρικό κτίριο του Ο.Λ.Β., την αίθουσα αναμονής των επιβατών, την αίθουσα αναμονής-εξυπηρέτησης κρουαζιερόπλοιων, το κτίριο του Λιμεναρχείου, κτίριο αντλιοστασίου, την ανατολική και δυτική αποθήκη, τα κτίρια της ιχθυαγοράς και το βοηθητικό της, το φυλάκιο Τελωνείου εισόδου προβλήτας Σιλό, το φυλάκιο Λιμεναρχείου εισόδου προβλήτας Σιλό, το κτίριο συνεργείου, το κτίριο Σιλό, το κτίριο ηλεκτρονικής πλάστιγκας και κτίριο βοηθητικού χώρου, κτίριο υποσταθμού της Δ.Ε.Η., το κτίριο εξυπηρέτησης του πορθμείου και βοηθητικό κτίριο, το συγκρότημα των παλαιών σφαγείων, τα υπόστεγα χονδρικής πώλησης και τέλος 4 αποθήκες.

Ο Οργανισμός Λιμένος Βόλου Α.Ε. διαθέτει οδικό, σιδηροδρομικό αλλά και άλλα δίκτυα και υποδομές. Πιο συγκεκριμένα οι βασικές υποδομές μεταφορικής σύνδεσης του λιμένα εμφανίζονται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 51 : Μεταφορικές και άλλες υποδομές του ΟΛΒ ΑΕ

1	Σιδηροδρομική σύνδεση (Ο.Σ.Ε.)	Στον κεντρικό προβλήτα, ανατολικά και δυτικά αυτού, υπάρχει διπλή σιδηροδρομική γραμμή με διεθνή σύνδεση. Επίσης στην προβλήτα Σιλό έχει κατασκευαστεί διπλή σιδηροδρομική γραμμή με διεθνή σύνδεση
2	Οδικό δίκτυο	Εντός των προβλητών του λιμένος Βόλου υπάρχει οδικό δίκτυο συνολικού μήκους 2,7 χλμ. και πλάτους 16 μέτρων
3	Γενικές επιστρώσεις	Το μεγαλύτερο ποσοστό της έκτασης είναι ασφαλτοστρωμένο
4	Περιφράξεις	Ο χώρος του λιμένος είναι σαφώς οριοθετημένος με μόνιμη περίφραξη. Η περίφραξη αυτή διακόπτεται συνολικά από επτά πύλες
5	Δίκτυο Ύδρευσης	Ο λιμένας διαθέτει πλήρες δίκτυο ύδρευσης, το οποίο διακλαδίζεται σε όλα τα κρηπιδώματα των προβλητών, των νηοδόχων και των εσωτερικών χώρων
6	Δίκτυο Αποχέτευσης	Υφίσταται δίκτυο αποχέτευσης, που εξυπηρετεί όλους τους χώρους της λιμενικής ζώνης και είναι εν μέρει εξαρτημένο από το δίκτυο της πόλης του Βόλου
7	Μηχανολογικός Εξοπλισμός	Περιλαμβάνει αποθηκευτικό χώρο 15.000 t, ένα πυλώνα φορτοεκφορτώσεως 150 t/h, 9 ηλεκτροκινούμενους γεραμούς επί σιδηροτροχιών, 4 αυτοκινούμενους γεραμούς, 3 μηχανήματα στοιβασίας εμπορευματοκιβωτίων, 13 περονοφόρα οχήματα κλπ.

Μαρίνες και θαλάσσια καταφύγια

Στο Βόλο υπάρχει αλιευτικό καταφύγιο και λειτουργεί μαρίνα για σκάφη αναψυχής, τόσο στο κεντρικό κρηπίδωμα της παραλίας (όπου υπάρχουν πυλώνες εξυπηρέτησης), όσο και στον ειδικά διαμορφωμένο χώρο στην νηοδόχο του Τελωνείου, από όπου λείπει ακόμη ο ειδικός εξοπλισμός (νερό, ρεύμα για τα σκάφη κλπ.).

Ακτοπλοϊκές συνδέσεις

Οι ακτοπλοϊκές συνδέσεις που διατηρεί το λιμάνι της πόλης είναι οι παρακάτω:

Πίνακας 52 : Οι ακτοπλοϊκές συνδέσεις του λιμένα Βόλου

1	Γραμμή λιμένος Βόλου-Μυτιλήνης (με διακοπές)
2	Γραμμή λιμένος Βόλου με τα νησιά των Βορείων Σποράδων (με οχηματαγωγά πλοία και με υδροπτέρυγα)
3	Γραμμή όρμου Τσιμέντων ΑΓΕΤ Όλυμπος από και προς την υπόλοιπη χώρα, καθώς και στις Αραβικές χώρες με πλοία φορτηγά τσιμεντοφόρα
4	Γραμμή όρμου Τσιμέντων από και προς την υπόλοιπη χώρα με πετρελαιοφόρα πλοία Motor ship

Σημαντικά γίνονται συχνά τα προβλήματα σύνδεσης με τις Σποράδες, ιδιαίτερα με την Αλόνησο. Για παράδειγμα τον χειμώνα του 2004-2005 τα δρομολόγια σύνδεσης με την Αλόνησο είναι από 1-3 την εβδομάδα, ενώ το αίτημα των κατοίκων είναι η άρση της μεταφορικής απομόνωσης με τη λειτουργία καθημερινού ακτοπλοϊκού δρομολόγιου. Αίσθηση όλων αποτελεί ότι οι ακτοπλοϊκές εταιρείες πιέζουν για ένταξη της γραμμής στην κατηγορία των επιχορηγούμενων «άγονων» γραμμών.

Στο πλαίσιο έρευνας που έγινε για λογαριασμό του προγράμματος Life, ερευνητική ομάδα του ΠΘ (ΤΜΧΠΠΑ) κατέληξε σε πρόταση για τη οργάνωση ενός Συστήματος Θαλασσιών Επιβατικών Μεταφορών Μικρών Αποστάσεων (ΣΥ.Θ.Ε.Μ.Μ.Α) Παγασητικού Κόλπου. Η πρόταση δεν έχει υλοποιηθεί και παραμένει επίκαιρη για επανεξέταση.

Αεροπορικές μεταφορές

Κρατικός Αερολιμένας Ν.Αγχιάλου (Κ.Α.Ν.Α.)

Οι εγκαταστάσεις του Κρατικού Αερολιμένα Ν.Αγχιάλου (ΚΑΝΑ) φιλοξενούνται στο στρατιωτικό αεροδρόμιο όπου στεγάζεται η 111 Πτέρυγα Μάχης της Πολεμικής Αεροπορίας. Αυτές περιλαμβάνουν ένα κτίριο 400 τ.μ. και υπαίθρια έκταση 100τ.μ. περίπου. Η διοίκηση του πολιτικού σκέλους του αεροδρομίου πραγματοποιείται από κλιμάκιο της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Παρ' όλα αυτά, και ενώ το αεροδρόμιο λειτουργεί τυπικά όλο το χρόνο, η πραγματική και ουσιαστική του δραστηριοποίηση περιορίζεται στους μήνες της τουριστικής κίνησης, δηλαδή από τα τέλη κάθε Απριλίου μέχρι περίπου τα τέλη Οκτώβρη, εξυπηρετώντας ναυλωμένες πτήσεις (charter). Το αεροδρόμιο, από την έναρξη της λειτουργίας του το 1994 έχει σημειώσει αξιοσημείωτη αύξηση των εξυπηρετούμενων πτήσεων, γεγονός ενδεικτικό της χρησιμότητας και της αναγκαιότητάς του. Αποτελεί το μοναδικό αεροδρόμιο της ευρύτερης ηπειρωτικής περιοχής (λειτουργεί και ο αερολιμένας Σκιάθου) και ουσιαστικά το μοναδικό αεροπορικό

συνδυατικό κρίκο του Νομού, αλλά και της Περιφέρειας, με τον ευρύτερο Ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο.

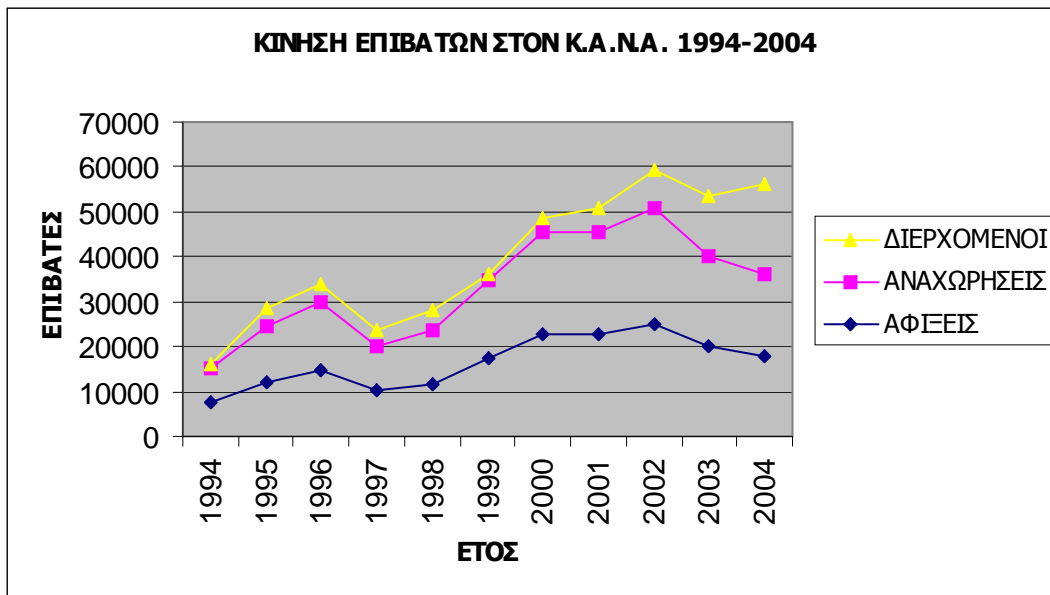
Με την επικείμενη έναρξη της νέας περιόδου, τον προσεχή Απρίλιο, θα λειτουργήσει το νέο δάπεδο στάθμευσης το οποίο θα μπορεί πλέον να εξυπηρετεί 5 αεροσκάφη, ενώ μέχρι πρότινος είχε τη δυνατότητα να φιλοξενεί μόνο ένα. Η επέκταση του δαπέδου πραγματοποιήθηκε σε παρακείμενο απαλλοτριωμένο χώρο, έκτασης περίπου 200 στρμ., εκτός της 111 Πτέρυγας Μάχης, ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκε επέκταση του τροχοδρόμου και αναβάθμιση του προϋπάρχοντος τμήματος. Σε συνδυασμό με το έργο αυτό δημιουργήθηκε νέο εσωτερικό οδικό δίκτυο και ταυτόχρονα αναβαθμίστηκε το προϋπάρχον, προκειμένου να επιτευχθεί ο λειτουργικός διαχωρισμός των ελεγχόμενων και μη ελεγχόμενων χώρων του Αερολιμένα. Πρέπει εδώ να επισημάνουμε την ύπαρξη μελέτης για νέες κτιριακές εγκαταστάσεις συνολικού εμβαδού 8.000 τ.μ. για την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, για τις οποίες έχει προχωρήσει η δημοπράτηση του έργου. Η χρηματοδότησή του θα γίνει από την ΥΠΑ και το ΥΠΕΧΩΔΕ. Σε συνδυασμό με την ανέγερση του νέου κτιρίου προβλέπεται και η οδική σύνδεση του Αερολιμένα με τον ΠΑΘΕ, η οποία βρίσκεται ήδη σε ένα αρκετά προχωρημένο στάδιο.

Πίνακας 53 : Ετήσια Επιβατική Κίνηση στον Κ.Α.Ν.Α. (1994-2004)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ΑΦΙΞΕΙΣ	7768	12243	14803	10138	11668	17412	22927	22668	25013	20000	18006
ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	7201	12080	14869	10142	11927	17476	22717	22787	25673	19973	18108
ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ	1012	4199	3992	3446	4289	1378	3116	5301	8628	13711	20017
ΑΦΙΞΕΙΣ- ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	14969	24323	29672	20280	23595	34888	45644	45455	50686	39973	36114
ΕΤΗΣΙΑ % ΜΕΤΑΒΟΛΗ		62,5	22	-31,7	16,3	47,9	30,8	-0,4	11,5	-21,1	-9,7
% ΜΕΤΑΒΟΛΗ '94-'04	141,3										

Πηγή: Υ.Π.Α., 2004

Διάγραμμα 1—42 : Εξέλιξη επιβατικής κίνησης ΚΑΝΑ (1994-2004)

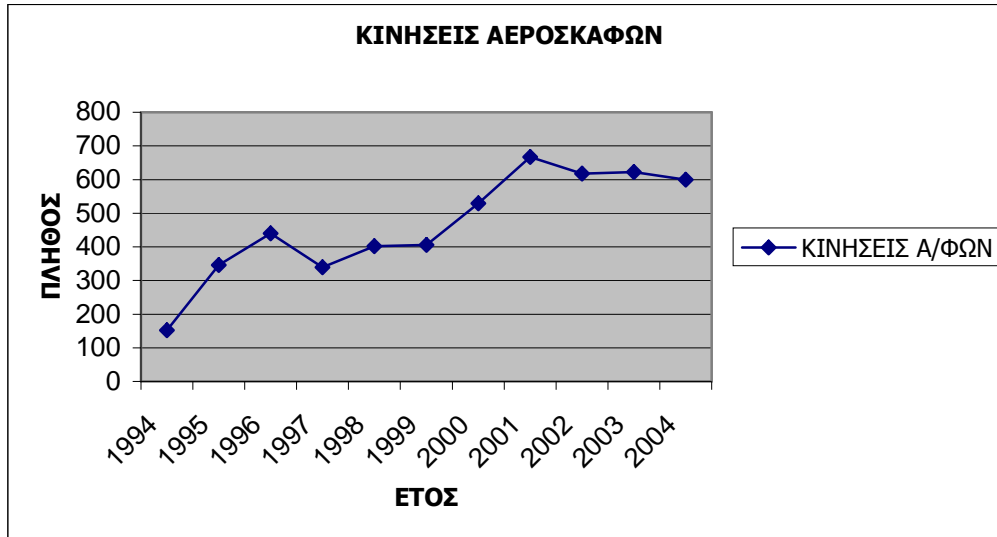
Πηγή: Υ.Π.Α., 2004

Πίνακας 54 : Ετήσιες κινήσεις αεροσκαφών (1994-2004)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ΚΙΝΗΣΕΙΣ Α/ΦΩΝ	152	346	440	339	402	406	529	667	618	622	600
ΕΤΗΣΙΑ % ΜΕΤΑΒΟΛΗ		127,6	27,2	-23	18,6	1	30,3	26,1	-7,3	0,6	-3,5
% ΜΕΤΑΒΟΛΗ '94-'04	294,7										

Πηγή : Υ.Π.Α., 2004

Διάγραμμα 1—43 : Εξέλιξη κίνησης αεροσκαφών (1994-2004)

Πηγή : Υ.Π.Α., 2004

Πίνακας 55 : Σύνοψη Επιβατικής Κίνησης και κίνησης αεροσκαφών ανά Χώρα Προέλευσης (2004)

	1996		1997		1998		1999		2000	
	Α/ΦΗ	Α/ΞΕΙΣ	Α/ΦΗ	Α/ΞΕΙΣ	Α/ΦΗ	Α/ΞΕΙΣ	Α/ΦΗ	Α/ΞΕΙΣ	Α/ΦΗ	Α/ΞΕΙΣ
ΑΥΣΤΡΙΑ	71	835	40	551	1	96	3	0	2	0
ΒΕΛΓΙΟ	31	810	28	778	34	894	38	1425	40	1267
ΓΑΛΛΙΑ	59	3034	66	3630	56	3463	66	3637	70	4659
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2	0	8	3	15	566	0	0	0	0
ΔΑΝΙΑ	46	3059	0	0	3	0	0	0	0	0
ΕΛΒΕΤΙΑ	37	544	7	8	25	329	0	0	0	0
ΕΛΛΑΔΑ	35	28	54	47	28	9	18	11	12	58
ΙΤΑΛΙΑ	56	1127	33	559	45	1012	42	1992	22	562
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	4	91	0	0	0	0	0	0	0	0
ΠΟΛΩΝΙΑ	2	110	0	0	0	0	0	0	2	0
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	2	87	0	0	0	0	0	0	0	0
ΤΣΕΧΙΑ	76	5056	45	2240	0	0	62	3959	12	1050
ΑΓΓΛΙΑ	0	0	46	2327	52	3460	45	3290	131	9034
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	0	0	0	0	52	1407	54	3007	46	2979
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	0	0	0	0	2	220	0	0	0	0

	2001		2002		2003		2004	
	Α/ΦΗ	Α/ΞΕΙΣ	Α/ΦΗ	Α/ΞΕΙΣ	Α/ΦΗ	Α/ΞΕΙΣ	Α/ΦΗ	Α/ΞΕΙΣ
ΒΕΛΓΙΟ	18	779	10	453	0	0	0	0
ΓΑΛΛΙΑ	31	3890	21	2774	4	131	1	0
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1	0	1	0	0	0	0	0
ΕΛΒΕΤΙΑ	1	12	0	0	0	0	0	0
ΕΛΛΑΔΑ	1	0	8	156	4	6	4	29
ΤΣΕΧΙΑ	31	4214	31	4181	29	3318	20	2700
ΑΓΓΛΙΑ	102	11509	141	14589	181	13293	204	12580
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	27	2218	35	2759	26	2589	36	2656
ΤΟΥΡΚΙΑ	0	0	2	21	0	0	0	0
ΙΣΠΑΝΙΑ	0	0	1	27	0	0	0	0
ΠΟΛΩΝΙΑ	0	0	0	0	1	2	0	0
ΚΡΟΑΤΙΑ	0	0	0	0	1	1	0	0
ΚΥΠΡΟΣ	0	0	0	0	1	165	0	0
ΔΑΝΙΑ	0	0	0	0	6	475	0	0

Πηγή: Υ.Π.Α., 2004

1.1.1.6.7 Υποδομές Ενέργειας

Η ΔΕΗ δεν παρέχει στοιχεία για ερευνητικούς σκοπούς επομένως δεν είναι δυνατή η εκτίμηση της κατάστασης ως προς την παραγωγή, μεταφορά και διανομή της Η/Ε στην περιοχή του Βόλου. Εξ εμπειρίας όμως διαπιστώνονται τα παρακάτω:

Αναφέρονται προβλήματα με τις συχνές-για δεδομένα ανεπτυγμένης χώρας-πτώσεις τάσεως στο πολεοδομικό συγκρότημα, που έχουν δημιουργήσει προβλήματα σε ηλεκτρονικά συστήματα επιχειρήσεων, του Πανεπιστημίου και ιδιωτών καταναλωτών.

Παρά τις ενέργειες της ΔΕΗ για υπογειοποίηση του δικτύου, καίρια τμήματα της αστικής περιοχής έχουν υπέργειο δίκτυο (π.χ. είσοδος πόλης στη συμβολή Αθηνών-Λαρίσης).

Σημειώνεται, επίσης, ότι η μονάδα Βιολογικού Καθαρισμού Βόλου συμμετέχει στο ενεργειακό δίκτυο παράγοντας 1.200.000 KWH/έτος (2 μηχανές X 176,5 KW - προβλέπεται η εγκατάσταση ακόμη μίας μηχανής). Η ενέργεια παράγεται με την επεξεργασία της λάσπης που προκύπτει από την προηγούμενη επεξεργασία των λυμάτων. Το βιοαέριο, που αποτελεί το τελικό προϊόν της επεξεργασίας της λάσπης, μετά την συγκέντρωσή του οδηγείται στη μονάδα παραγωγής ενέργειας. Εκεί καίγεται σε δύο κινητήρες αερίου, που κινούνται από δύο γεννήτριες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται αποδίδεται στη ΔΕΗ, ενώ η παραγόμενη θερμότητα επιστρέφει στους χωνευτές και αξιοποιείται στη θέρμανση της λάσπης (ΔΕΥΑΜΒ).

Εκ της εμπειρίας του βιολογικού καθαρισμού, αλλά και των δεδομένων της περιοχής εκτιμάται ότι ο Βόλος θα μπορούσε να προμηθεύεται μέρος της αναγκαίας ισχύος από εναλλακτικές ήπιες μορφές. Προς τούτο πέραν της βιομάζας θα μπορούσαν να διερευνηθούν οι περιπτώσεις των ενδεχόμενων γεωθερμικών πεδίων, και μικρών υδροηλεκτρικών. Η περίπτωση αιολικής ενέργειας για την πόλη δεν φαίνεται να είναι εφικτή με δημιουργία αιολικού πάρκου στα όριά της. Σε κάθε περίπτωση, η απελευθέρωση του τομέα της ενέργειας μπορεί να δώσει μεγαλύτερες δυνατότητες στην περιοχή.

Σημειώνεται, τέλος, ότι σήμερα λειτουργεί Ενεργειακό Κέντρο για την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας με σκοπό την μελέτη, έρευνα και προώθηση εφαρμογών σε ενεργειακά θέματα

για τις διαρκώς αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες της περιοχής, καθώς και την αξιοποίηση, διαχείριση και εκμετάλλευση ενεργειακών πόρων για ηλεκτροπαραγωγή και την ορθολογική χρήση της ενέργειας σε κτίρια.

Πραγματοποιείται εκμετάλλευση του βιοαερίου του ΧΥΤΑ για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Τηλεπικοινωνίες

Ο ΟΤΕ δεν παρέχει στοιχεία για ερευνητικούς σκοπούς επομένως δεν είναι δυνατή η εκτίμηση της κατάστασης ως προς την μεταγωγή, μετάδοση και το αστικό δίκτυο των T/E στην περιοχή του Βόλου. Εξ εμπειρίας όμως διαπιστώνονται τα παρακάτω:

Ένα θέμα που εντόνως απασχολεί την τοπική κοινωνία του Βόλου είναι οι κεραιές της κινητής τηλεφωνίας. Έχουν μάλιστα γίνει κατά καιρούς σοβαρές κινητοποιήσεις και έχουν αποκαλυφθεί μέχρι και καμουφλαρισμένες κεραιές.

Σύμφωνα με την εφημερίδα Θεσσαλία:

«Στο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου και Ν. Ιωνίας, σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Πολεοδομίας του Δήμου Βόλου, λειτουργούν σήμερα με άδεια της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) 18 κεραιές, εκ των οποίων οι 11 της Cosmote. Επίσης άλλες 5 κεραιές έχουν αποξηλωθεί».

Σύμφωνα με στοιχεία της Πολεοδομίας του Δήμου Βόλου, οι κεραιές κινητής τηλεφωνίας που λειτουργούν στο συγκρότημα με άδεια της ΕΕΤΤ, είναι οι εξής:

- Cosmote: Μαγνησίας και Χρ. Λούλη στη Ν. Ιωνία, Ε. Βενιζέλου και Σωκράτους στο Βόλο, Πουρίου και Επισκοπής στο Βόλο, ύψωμα Σωρός, κτίριο ΟΤΕ Ν. Παγασών, Ιωλκού 234, Σέφελ, Απόλλωνος 21, Φ. Εταιρείας 95, Αθ. Διάκου 105 και Πανθεσσαλικό Στάδιο.

- Vodafone: Δημητριάδος 2 και Μπόρελ, ύψωμα Σαρακηνός, Πανθεσσαλικό Στάδιο και Ελ. Βενιζέλου 76

- WIND: Πανθεσσαλικό Στάδιο, Αθ. Διάκου 105 και μια ακόμη στο Βόλο δίχως διεύθυνση στο σχετικό κατάλογο.

Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, έχουν αποξηλωθεί οι κεραιές της Vodafone (Κ. Καρτάλη 244 και Αναλήψεως, Καραϊσκάκη 20 και Ξενοφώντος 43), της Cosmote (Καραϊσκάκη 37 - Κισσού) και της WIND (Βόλου και 28ης Οκτωβρίου)» (Θεσσαλία, 22 Ιανουαρίου 2006).

1.1.1.6.8 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Υποδομές Παιδείας

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ιδρύθηκε (μαζί με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και το Ιόνιο Πανεπιστήμιο) το 1984 με το Π.Δ. 83/1984, που τροποποιήθηκε το 1985 με το Π.Δ. 302/1985. Έδρα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας ορίστηκε ο Βόλος. Στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας λειτουργούν σήμερα 16 Τμήματα οργανωμένα σε 3 Σχολές και 1 μελλοντική, 2

ανεξάρτητα Τμήματα. Οι διαθέσιμες υποδομές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας βρίσκονται σε φάση εξέλιξης, λόγω του μικρού χρόνου ζωής του Πανεπιστημίου, και απέχουν σημαντικά από το να χαρακτηριστούν ικανοποιητικές. Υπάρχουν σημαντικές ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν στα υπάρχοντα τμήματα, ενώ θα πρέπει να προβλεφθούν και οι μελλοντικές ανάγκες του Πανεπιστημίου σύμφωνα με τις προοπτικές ανάπτυξης νέων τμημάτων.

Σχολές και Τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Πολυτεχνική Σχολή	Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (Βόλος) Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (Βόλος) Μηχανολόγων Μηχανικών Βιομηχανίας (Βόλος) Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών Τηλεπικοινωνιών και Δικτύων (Βόλος) Πολιτικών Μηχανικών (Βόλος)
Σχολή Επιστημών του Ανθρώπου	Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας (Βόλος) Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης (Βόλος) Παιδαγωγικό Προσχολικής Εκπαίδευσης (Βόλος) Παιδαγωγικό Ειδικής Αγωγής (Βόλος)
Σχολή Γεωπονικών Επιστημών	Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος (Βόλος) Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος (Βόλος)
Σχολή Επιστημών Υγείας (μελλοντική)	Ιατρικής (Λάρισα) Κτηνιατρικής (Καρδίτσα) Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας (Λάρισα)
Ανεξάρτητα Τμήματα	Οικονομικών Επιστημών (Βόλος) Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Τρίκαλα)

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΟ ΠΘ

A. ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

- 1) Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών Βιομηχανίας
Σύγχρονες Μέθοδοι Σχεδιασμού και Ανάλυσης στη Βιομηχανία.
- 2) Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης
  - 2.1) Χωροταξία - Πολεοδομία - Ανάπτυξη (με τρεις κατευθύνσεις)
  - 2.2) Ελληνογαλλικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών DYNSTAR ΤΜΧΠΠΑ & Πανεπιστήμιο Blaise Pascal (Clermont-Ferrand), Τμήμα Γεωγραφίας, με τίτλο "DYNAMIQUE TERRITORIALE ET AMENAGEMENT RURAL" (DYNSTAR)
  - 2.3) Ελληνογαλλικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "POPULATION DEVELOPPEMENT PROSPECTIVES" (PODEPRO) ΤΜΧΠΠΑ & Montesquieu- Bordeaux IV.
- 3) Τμήμα Μηχανικών Η/Υ Τηλεπικοινωνιών και Δικτύων
Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.
- 4) Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών
Εφαρμοσμένη Μηχανική και Προσομοίωση Συστημάτων
Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.

B. ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

- 1) Σχολή Γεωπονικών Επιστημών

Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών της Σχολής Γεωπονικών Επιστημών μεταξύ των Τμημάτων: α. Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος β. Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος

"Σύγχρονα συστήματα αγροτικής παραγωγής στο μεσογειακό χώρο με έμφαση στην αειφορική παραγωγή και τη χρησιμοποίηση νέων τεχνολογιών"

Κατευθύνσεις:

A. Βελτίωση φυτών και σύγχρονες καλλιέργειες

B. Σύγχρονη φυτοπροστασία

Γ. Γεωργική Μηχανική Διαχείριση φυσικών πόρων

Δ. Αλιευτική και υδρόβια ζωική παραγωγή.

2) Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών β. Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος

3) Νέο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος ΠΘ με το Τμήμα Αυτοματισμού ΤΕΙ Χαλκίδας

"Αυτοματισμοί στις Αρδεύσεις, τις Γεωργικές Κατασκευές και στην Εκμηχάνιση της Γεωργίας"

Γ. ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

1) Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στις Ιστορικές, Αρχαιολογικές και Ανθρωπολογικές Σπουδές

2) Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

2.1) Κατευθύνσεις:

α. Σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης και ανάπτυξη διδακτικού υλικού στις θετικές επιστήμες

β. Σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης και ανάπτυξη διδακτικού υλικού στις ανθρωπιστικές επιστήμες

2.2) Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης

3) Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Π.Τ.Π.Ε. "Παιδαγωγικό Παιχνίδι και Παιδαγωγικό Υλικό στην Πρώτη Παιδική Ηλικία"

Δ. (ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ) ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

1) Τμήμα Ιατρικής (ΛΑΡΙΣΑ)

Κλινικές Εφαρμογές της Μοριακής Ιατρικής

2) Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών -Εφαρμοσμένη Δημόσια Υγεία και Περιβαλλοντική Υγιεινή:

"Ποιότητα - Ασφάλεια Τροφίμων και Δημόσια Υγεία" και

"Ποιότητα - Ασφάλεια Υδάτων και Δημόσια Υγεία"

3) Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

4) Βιολογία της Αναπαραγωγής

5) Τμήμα Κτηνιατρικής (ΚΑΡΔΙΤΣΑ)

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Κτηνιατρικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας σε σύμπραξη με το Τμήμα Ιχθυοκομίας -Αλιείας του ΤΕΙ Ηπείρου:

A) ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (ΜΔΕ): «Υδατοκαλλιέργειες»

B) ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (ΜΔΕ): «Παθολογικά προβλήματα εκτρεφόμενων υδρόβιων οργανισμών»

6) Τμήμα Βιοχημείας και Βιοτεχνολογίας

Βιοτεχνολογία-Ποιότητα Διατροφής και Περιβάλλοντος

E. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Τ.Ε.Φ.Α.Α. (ΤΡΙΚΑΛΑ)

Άσκηση και Ποιότητα Ζωής

(Το πρόγραμμα διοργανώνεται σε συνεργασία με το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης).

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ ΠΘ

Σε όλα τα Τμήματα του ΠΘ είναι δυνατές οι διδακτορικές σπουδές. Αυτές προϋποθέτουν έρευνα εκ μέρους του υποψηφίου διδάκτορα, και στις περισσότερες περιπτώσεις μεγάλη έως και συνεχή παραμονή στην πόλη.

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι τα περισσότερα μεταπτυχιακά προγράμματα λειτουργούν στον Βόλο όπου βρίσκονται και τα τμήματα του ΠΘ που σήμερα συγκροτούν Σχολές, όπως επίσης συνάγεται ότι και τα περισσότερα διδακτορικά εκπονούνται στα τμήματα του Βόλου.

Τα Τμήματα του ΠΘ έχουν ιδρύσει και λειτουργούν πολυάριθμα ερευνητικά εργαστήρια που εκπονούν έρευνες και μελέτες, πολλές από τις οποίες αφορούν στον τοπικό χώρο. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας & Περιφερειακής Ανάπτυξης έχει ένα άτυπο ερευνητικό κέντρο, 12 εργαστήρια και ένα υπό ίδρυση, τα οποία συμβάλλουν κατά 33,4% στον προϋπολογισμό έρευνας του ΠΘ.

Γενικά η δραστηριότητα του ΠΘ στον Βόλο είναι πολυσχιδής και πληθωρική όχι μόνο λόγω των άμεσων οικονομικών ωφελειών που προκαλεί στην πόλη (κατοικία, εστίαση, αναψυχή, κλπ), αλλά και κυρίως των έμμεσων, μέσω της αξιοποίησης τοπικού ανθρώπινου δυναμικού στην έρευνα και διδασκαλία, της διοργάνωσης συνεδρίων και εκδηλώσεων, της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, της οικοδομικής ανάπτυξης και πάσης φύσεως προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών. Αυτά συμβάλουν επίσης πολύ στην προβολή της πόλης ως ιδιαίτερου προορισμού. Εν γένει το ΠΘ αναδεικνύεται ως η σημαντικότερη επένδυση στην ιστορία της πόλης.

Βιομηχανικές και τεχνολογικές υποδομές

Βιομηχανικές Περιοχές

Λίγο έξω από το μητροπολιτικό συγκρότημα της πόλης του Βόλου και παραπλεύρως της Εθνικής οδού Λάρισας-Βόλου βρίσκεται η Βιομηχανική Περιοχή (Α'). Σε απόσταση 6,5 χλμ περίπου, από την κυρίως περιοχή και δεξιά της οδού Βόλου-Βελεστίνου, λειτουργεί το παράρτημα της ΒΙ.ΠΕ. (Β'), όπου και εγκαθίστανται οι οχλούσες βιομηχανικές μονάδες.

ΒΙ.ΠΕ. Βόλου

Όσον αφορά στην κυρίως περιοχή, αυτή καταλαμβάνει συνολική έκταση 2.759 στρμ. η οποία περιλαμβάνει :

1. Βιομηχανικά γήπεδα 1.549 στρμ.
2. Βιοτεχνικά γήπεδα 123 στρμ.
3. Κοινόχρηστες εξυπηρετήσεις 16 στρμ.
4. Δρόμους 364 στρμ
5. Πράσινο 701 στρμ.
6. Διάφορες άλλες χρήσεις 6 στρμ.

Οι όροι δόμησης της Βιομηχανικής Περιοχής ορίζονται από:

1. Β. Δ/γμα από 19.12.69 (ΦΕΚ 24 Δ'/14.2.70)

2. Β. Δ/γμα αριθ. 578/25.7.69 (ΦΕΚ 178 Α'/5.9.69)
3. Β. Δ/γμα από 18.11.72 (ΦΕΚ 350 Δ'/13.12.72)
4. Π. Δ/γμα από 11.12.80 (ΦΕΚ 12 Δ'/16.1.81)
5. Π. Δ/γμα από 5.11.91 (ΦΕΚ 886 Δ'/6.12.91)

Πρέπει να σημειώσουμε εδώ, πως οι όροι δόμησης των βιομηχανικών και βιοτεχνικών οικοπέδων έχουν εφαρμογή σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Ν. 1577/1985 «Γ.Ο.Κ.».

Η **διαθέσιμη υποδομή** της Βιομηχανικής Περιοχής του Βόλου περιλαμβάνει εσωτερικό οδικό δίκτυο, το οποίο βρίσκεται σε ικανοποιητική κατάσταση, δίκτυο ύδρευσης, δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων και ακαθάρτων υδάτων, όπως επίσης και δίκτυο ηλεκτροφωτισμού των εσωτερικών οδών. Η ΒΙ.ΠΕ. ηλεκτροδοτείται μέσω υποσταθμού της Δ.Ε.Η. (μέση και υψηλή τάση) και εξυπηρετείται από τοπικό τηλεφωνικό κέντρο. Δεν πρέπει να παραλείψουμε τις πολύ σημαντικές συνδέσεις με το Εθνικό Οδικό Δίκτυο αλλά και με το Εθνικό Σιδηροδρομικό Δίκτυο.

Πολύ σημαντικές είναι και οι **παρεχόμενες εξυπηρετήσεις** της Βιομηχανικής Περιοχής, οι οποίες περιλαμβάνουν λεωφορειακή γραμμή, λιμενική εξυπηρέτηση (λιμάνι με εξοπλισμό φορτοεκφόρτωσης), γραφείο Διοίκησης-Διαχείρισης της ΒΙ.ΠΕ., αλλά και την Εταιρεία Βιομηχανικής Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Μετάλλων (ΕΒΕΤΑΜ Α.Ε.), όπως και το Παράρτημα του Ινστιτούτου Βιομηχανικής και Επαγγελματικής Επιμόρφωσης (ΙΒΕΠΕ). Τέλος, η περιοχή εξυπηρετείται από Σταθμό Α' Βοηθειών (ΙΚΑ) και πραγματοποιείται αποκομιδή απορριμμάτων από τον Δήμο Αισωνίας.

Παράρτημα ΒΙ.ΠΕ. Βόλου

Το **Παράρτημα της ΒΙ.ΠΕ.** βρίσκεται σε απόσταση περίπου 6,5 χλμ. από την κυρίως περιοχή και σε αυτήν λειτουργούν οι οχλούσες βιομηχανικές μονάδες. Το Παράρτημα διαθέτει συνολική έκταση 1.720 στρμ., ενώ περιλαμβάνει :

1. Βιομηχανικά γήπεδα 1.136 στρμ.
2. Βιοτεχνικά γήπεδα 156 στρμ.
3. Κοινόχρηστες εξυπηρετήσεις 89 στρμ.
4. Δρόμοι 85 στρμ.
5. Πράσινο 254 στρμ.

Οι όροι δόμησης στο Παράρτημα της ΒΙ.ΠΕ. ορίζονται από:

- Το Π.Δ/γμα από 23.11.90 (ΦΕΚ 718 Δ'/24.12.90)

Η περιοχή του Παραρτήματος διαθέτει - όπως και η κυρίως ΒΙ.ΠΕ. - ή προγραμματίζει, μία σειρά από υποδομές, απαραίτητες για την εύρυθμη λειτουργία αλλά και την ελκυστικότητα του συγκροτήματος. Έτσι λοιπόν, βρίσκεται στην τελευταία φάση της κατασκευής το εσωτερικό οδικό δίκτυο, το δίκτυο ύδρευσης, αλλά και το δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων και ακαθάρτων υδάτων. Προβλέπεται, επίσης, η κατασκευή δικτύου ηλεκτροφωτισμού των οδών. Παρέχεται ηλεκτροδότηση, μέσης τάσης και τηλεφωνοδότηση, όπως επίσης οδική σύνδεση με το Εθνικό δίκτυο.

Επιπλέον πρέπει να σημειωθούν ορισμένες σημαντικές εξυπηρετήσεις, που παρέχονται στους χρήστες του συγκεκριμένου χώρου, όπως λεωφορειακή σύνδεση, σιδηροδρομική εξυπηρέτηση και φυσικά οι λιμενικές εγκαταστάσεις της πόλης, που διαθέτουν άρτιο εξοπλισμό φορτοεκφόρτωσης.

Εκείνο που εξακολουθεί να λείπει είναι μια καλύτερη οδική σύνδεση της περιοχής με τον αυτοκινητόδρομο Βόλου-Βελεστίνου, θέμα που μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με την κατασκευή του ανισόπεδου κόμβου που εδώ και χρόνια προγραμματίζεται.

Ωφέλειες Επιχειρηματιών Επενδυτών

Όσοι επιχειρηματίες και επενδυτές επιλέγουν να εγκατασταθούν είτε στην κυρίως ΒΙ.ΠΕ. Βόλου είτε στο Παράρτημα αυτής, τυγχάνουν ορισμένων ευκολιών ή γνωρίζουν οφέλη τα οποία τελικώς καθιστούν τις περιοχές αυτές ελκυστικούς τόπους δραστηριοποίησης των επιχειρήσεών τους.

Ορισμένα από τα οφέλη αυτά είναι:

- Η άμεση εγκατάσταση, οι καθαροί τίτλοι ιδιοκτησίας και η απαλλαγή της επιχείρησης από την υποχρέωση έκδοσης άδειας εγκατάστασης και επέκτασης μέσα στη ΒΙ.ΠΕ. (Π.Δ. 279/81 κατ'εφαρμογή του άρθρου 29 του Ν.1116/81 που διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 25 του Ν.1262/82 και ισχύει με το άρθρο 23, παρ. 13 του Ν.1892/90).
- Προνομιακή επιδότηση και επιχορήγηση της επένδυσης. Η ΒΙ.ΠΕ. ανήκει στη Β' Περιοχή Κινήτρων (Ν.1892/90 άρθρο 3) και όλες οι επιχειρήσεις που εγκαθίστανται σε αυτή απολαμβάνουν των κινήτρων Γ' Περιοχής (ως προς τις επιχορηγήσεις-επενδύσεις του άρθρου 4, όπως εξειδικεύονται στα άρθρα 5-10 και την επιδότηση επιτοκίου του άρθρου 11).
- Αφορολόγητες εκπτώσεις, σύμφωνα με τα άρθρα 12-14 του Ν.1892/90.
- Αυξημένες αποσβέσεις, σύμφωνα με τα άρθρα 15-23 του Ν.1892/90.
- Προνομιακή φορολογική και δασμολογική μεταχείριση.
- Για την αγορά των οικοπέδων, παρέχονται απαλλαγές εξόδων φόρου μεταβίβασης, δικαιωμάτων συμβολαιογράφου και υποθηκοφύλακα, προκειμένου για αγορά οικοπέδου μέσα στη ΒΙ.ΠΕ. (Ν.4458/65 άρθρο 4 παρ. 1).
- Για μετεγκατάσταση επιχειρήσεων, παρέχεται απαλλαγή φόρου μεταβίβασης και φόρου εισοδήματος για το ποσό που εισπράχθηκε από την εκποίηση των, μέχρι της μεταφοράς, κατεχομένων οικοπέδων, ακινήτων και λοιπών εγκαταστάσεων για τις επιχειρήσεις που μεταφέρονται και εγκαθίστανται μέσα στη ΒΙ.ΠΕ. (Ν.4458/65 άρθρο 4 παρ. 3).
- Προβλέπεται περιορισμός των εξόδων δανεισμού ή άλλων συμβάσεων χρηματοδότησης και πράξεων σύστασης ή εξάλειψης υποθήκης ή προσημείωσης (Ν.4458/65 άρθρο 4 παρ. 2).
- Προνομιακά πιστωτικά μέτρα. Αυτά περιλαμβάνουν ευνοϊκούς όρους εξόφλησης των οικοπέδων με προκαταβολή ποσοστού 30% της τιμής του οικοπέδου και το υπόλοιπο ποσό με εξόφληση σε 16 εξαμηνιαίες τοκοχρεωλυτικές δόσεις με το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο για πάγιες επενδύσεις. Επιπλέον, μειωμένες εμπράγματα ασφάλειες για επιχειρήσεις που δανειοδοτούνται από την ΕΤΒΑ Α.Ε. και εγκαθίστανται μέσα στη ΒΙ.ΠΕ. (απόφαση ΕΤΒΑ).

Βιοτεχνικό Πάρκο (ΒΙΟΠΑ)

Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει στα διοικητικά όρια του Νομού Μαγνησίας Βιοτεχνικό Πάρκο σε λειτουργία. Πρέπει να σημειωθεί όμως η αναμενόμενη ενεργοποίηση της περιοχής στα βορειοδυτικά της κυρίως ΒΙ.ΠΕ Βόλου. Η υλοποίηση της α' φάσης του έργου βρίσκεται σε προωθημένο στάδιο και στην ολοκληρωμένη του μορφή θα μπορεί να φιλοξενήσει 200 περίπου βιοτεχνίες σε μια έκταση 850 στρεμμάτων. Ο χώρος έχει ρυμοτομικό σχέδιο, έχει γίνει η κατάτμηση των οικοπέδων, ενώ έχουν ήδη υποβληθεί περίπου 40 και πλέον αιτήσεις για εγκατάσταση, αριθμός που αντιστοιχεί στο 25% της υφιστάμενης έκτασης.

Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλίας Α.Ε. (ΤΕΠΑΘ Α.Ε.).

Η εταιρεία ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ Α.Ε. (ΤΕΠΑΘ Α.Ε.) ιδρύθηκε στις 10 Νοεμβρίου 2001 με συνολικό μετοχικό κεφάλαιο 520.000 ευρώ και τη συμμετοχή 39 συνολικά εταιρειών, από τον ευρύτερο χώρο της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Κύριος στόχος του Τεχνολογικού Πάρκου Θεσσαλίας, στην πρώτη φάση ανάπτυξης του, είναι η αξιοποίηση των υποδομών του στην Α' ΒΙ.ΠΕ. Βόλου προκειμένου να :

- i. δημιουργηθούν νέες δυναμικές επιχειρήσεις, οι οποίες θα είναι σε θέση να εξασφαλίσουν καινούργιες θέσεις εργασίας και θα είναι οικονομικά βιώσιμες και ανεξάρτητες όταν απομακρυνθούν από τους χώρους των θερμοκοιτίδων του Πάρκου.
- ii. προσφερθεί η δυνατότητα σε υπάρχουσες επιχειρήσεις να αναπτύξουν νέα προϊόντα ή υπηρεσίες.
- iii. διασυνδέσει εποικοδομητικά τον παραγωγικό και βιομηχανικό χώρο με εκείνον της έρευνας και του Πανεπιστημιακού ιστού.

Οι χώροι που προσφέρονται από το ΤΕΠΑΘ συγκεντρώνονται στα κτίρια των θερμοκοιτίδων, που βρίσκονται στην Α' ΒΙ.ΠΕ. Βόλου και τα οποία περιλαμβάνουν :

- i. το κτίριο της Διοίκησης, το οποίο έχει συνολικό εμβαδό 1.786 τ.μ. και αποτελείται από υπόγειο 260 τ.μ., ισόγειο 836 τ.μ., όροφο 648 τ.μ. και μία βιβλιοθήκη 42 τ.μ. Στον χώρο αυτόν έχουν διαμορφωθεί και διατίθενται 10 θερμοκοιτίδες των 30 τ.μ. με μέγιστη χωρητικότητα τις 10 επιχειρήσεις.
- ii. το βιομηχανοστάσιο, συνολικού εμβαδού 2.325 τ.μ., το οποίο αποτελείται από πατάρι 305 τ.μ. και ισόγειο χώρο, ο οποίος περιλαμβάνει την αίθουσα παραγωγής 1.600 τ.μ., τα εργαστήρια 340 τ.μ. και τους βοηθητικούς χώρους επιφάνειας 80 τ.μ.

Στους χώρους αυτούς μπορούν να φιλοξενηθούν :

- i. 6 επιχειρήσεις με βιομηχανική δραστηριότητα σε ισάριθμες θερμοκοιτίδες εμβαδού 160 τ.μ. η κάθε μία.
- ii. 7 επιχειρήσεις με εργαστηριακές ανάγκες σε ισάριθμες θερμοκοιτίδες εμβαδού 47 τ.μ. η κάθε μία.
- iii. 6 επιχειρήσεις με ανάγκες γραφείου σε ισάριθμες θερμοκοιτίδες εμβαδού περίπου 34 τ.μ. η κάθε μία.

Ο σχεδιασμός των θερμοκοιτίδων του ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ στοχεύει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος το οποίο θα επιτρέπει την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, θα ικανοποιεί πρακτικές ανάγκες σχετιζόμενες με την καθημερινή λειτουργία των νέων επιχειρήσεων, θα διευκολύνει την πρόσβαση των νέων επιχειρηματιών σε έμπειρους επαγγελματίες, ενώ ταυτόχρονα θα ενθαρρύνει την σύναψη συνεργασιών ανάμεσα στις επιχειρήσεις των θερμοκοιτίδων και των πολυάριθμων μετόχων του ΤΕΠΑΘ.

Η επίτευξη των παραπάνω στόχων προϋποθέτει την ύπαρξη ενός πλαισίου υπηρεσιών, οι οποίες και παρέχονται από το Τεχνολογικό Πάρκο. Αυτές συνοψίζονται στις Υπηρεσίες Υποστήριξης, οι οποίες ενισχύουν την απρόσκοπτη λειτουργία της νέας επιχείρησης και στις Υπηρεσίες Ανάπτυξης οι οποίες βοηθούν την κάθε επιχείρηση κατά τη διαδικασία «αποφοίτησης» μετά την παρέλευση δύο ή τριών χρόνων.

Οι Υπηρεσίες Υποστήριξης εξασφαλίζουν την ομαλή λειτουργία της φιλοξενούμενης επιχείρησης, ούτως ώστε οι διοικούντες αυτήν να διατηρούν τη δυνατότητα της απερίσπαστης εργασίας και συγκέντρωσης στον αντικειμενικό στόχο, που είναι η προώθηση των νέων προϊόντων ή υπηρεσιών στην αγορά.

Οι Υπηρεσίες Ανάπτυξης εξάλλου, προσφέρουν στις νέες επιχειρήσεις την υποστήριξη έμπειρου ανθρώπινου δυναμικού, διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον στρατηγικό τους

σχεδιασμό και εξοικονομώντας πόρους απαραίτητους για την περαιτέρω εξέλιξή τους. Τα παραπάνω επιτυγχάνονται μέσω :

- i. της προσφοράς στο προσωπικό των θερμοκοιτίδων ενός μηχανισμού συνεχούς διάγνωσης και ικανοποίησης των αναγκών των πελατών.
- ii. της ικανότητας έγκαιρης εξεύρεσης των απαραίτητων πόρων.
- iii. της υποστήριξης και επιτήρησης, οι οποίες εξασφαλίζουν τη μεγιστοποίηση του τελικού οφέλους.

Κέντρο Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης Θεσσαλίας (ΚΕΤΕΑΘ)

Προεδρικό Διάταγμα 9, ΦΕΚ Α' αρ. 7 από 23-1-2006: Σύσταση νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «Κέντρο Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης Θεσσαλίας» (Κ.Ε.Τ.Ε.Α.Θ.)

Από τις 23 Ιανουαρίου 2006 ιδρύθηκε το ΚΕΤΕΑΘ, ως αποτέλεσμα κοπιώδους προσπάθειας της Ακαδημαϊκής Κοινότητας του ΠΘ. Αποτελεί ίσως ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα στη Θεσσαλία μετά από την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, με επιπτώσεις που σήμερα είναι δύσκολο αλλά και νωρίς να εκτιμηθούν, αλλά προεκτιμάται ότι θα είναι εξαιρετικά σημαντικές για όλη τη Θεσσαλία, και ιδιαίτερα για τον Βόλο, όπου εδρεύει και η Κεντρική Διοίκηση του Κέντρου (ΚΔ). Συγκεκριμένα ιδρύονται τα παρακάτω ινστιτούτα (με τις εν παρενθέσει έδρες):

Ινστιτούτο Μηχανοτρονικής (Βόλος)

Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Διαχείρισης Αγρο-οικοσυστημάτων (Καρδίτσα)

Ινστιτούτο Βιοϊατρικής Έρευνας και Τεχνολογίας (Λάρισα)

Ινστιτούτο Σωματικής Απόδοσης και Αποκατάστασης (Τρίκαλα)

Το ΚΕΤΕΑΘ λαμβάνει σημαντική επιχορήγηση από το κράτος, προβλέπει την απασχόληση πολλών ερευνητών – επιστημόνων και άλλου είδους προσωπικού, και έχει ως σκοπό την έρευνα στους τομείς των ινστιτούτων και τη σύνδεση της έρευνας με την παραγωγή στο πλαίσιο όχι μόνο της ερευνητικής αλλά και της επιχειρηματικής αντίληψης. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται στο ανωτέρω ΦΕΚ, σκοπός του είναι:

Η διεξαγωγή βασικής και κυρίως εφαρμοσμένης και τεχνολογικού χαρακτήρα έρευνας, η ανάπτυξη εφαρμογών και παραγωγής προϊόντων για τη βιομηχανική, οικονομική και κοινωνική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων, καθώς και η παροχή υπηρεσιών για την ερευνητική και τεχνολογική υποστήριξη της παραγωγικής διαδικασίας και της οικονομικής ανάπτυξης, ιδίως στους τομείς: των τεσσάρων του ινστιτούτων, χωρίς να αποκλείεται ... η ένταξη στον σκοπό του ΚΕΤΕΑΘ και άλλων συναφών τομέων (σελ. 48).

Για την πόλη του Βόλου η εγκατάσταση τόσο της Κεντρικής Διοίκησης όσο και ενός των ινστιτούτων πρόκειται να συμβάλει στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής, στην εισροή πόρων για έρευνα, στην αναβάθμιση των σχέσεων της επιστημονικής κοινότητας με τη βιομηχανία και τις εξειδικευμένες υπηρεσίες, αλλά και στην προσέλκυση σημαντικών γεγονότων που προβάλλουν διεθνώς την πόλη (π.χ. συνέδρια, πάσης φύσεως συναντήσεις, κλπ).

Με την έννοια αυτή, το ΚΕΤΕΑΘ θα πρέπει να τύχει αδιαπραγμάτευτης υποστήριξης από τους τοπικούς φορείς και ιδιαίτερα από τον Δήμο του Βόλου που είναι ο σημαντικότερος τοπικός φορέας.

Εμπορευματικό Κέντρο

Η Θεσσαλία είναι στο κέντρο της χώρας και αποτελεί κόμβο εμπορευματικών μεταφορών. Στερείται όμως από ένα σύγχρονο και οργανωμένο τρόπο διαχείρισης της μεταφορικής δραστηριότητας των εμπορευμάτων. Έχουν κατά καιρούς εκπονηθεί τουλάχιστον δύο μελέτες σχετικές με τη δημιουργία εμπορευματικού κέντρου- πάρκου, μία κεντρικά και μία από το επιμελητήριο Λάρισας. Μία όμως από τις πιθανές θέσεις θα ήταν στο Βελεστίνο, πράγμα που η Μαγνησία οφείλει να διερευνήσει, καθώς η περιοχή έχει οδική και σιδηροδρομική διασύνδεση και καλή πρόσβαση στον λιμένα του Βόλου. Σύμφωνα με τελευταίες πληροφορίες υπάρχει ήδη ένα επενδυτικό σχήμα που μελετά εγκατάσταση και λειτουργία Εμπορευματικού Κέντρου στην περιοχή μεταξύ Βελεστίνου και Αερινού.

1.1.1.6.9 ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ (ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ- ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ- ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ)

Πολιτιστικές Υποδομές

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Οι πολιτιστικοί χώροι μιας πόλης μπορούν να διακριθούν σε δύο κύριες **κατηγορίες**:

- 1) 'Εκπαιδευτικοί', π.χ. αρχαιολογικοί, εικαστικοί, μουσεία, βιβλιοθήκες
- 2) 'Καλλιτεχνικοί', π.χ. μουσικοί, θέατρα, κινηματογράφοι.²⁰

Στην περίπτωση που υπήρχαν τα κατάλληλα πρωτογενή και δευτερογενή στοιχεία θα ήταν δυνατή και μια εναλλακτική ταξινόμηση που θα ακολουθούσε τη λογική των πολιτιστικών βιομηχανιών, δηλαδή παραγωγή, υποδομή, διανομή, κατανάλωση.²¹ Σε αυτή τη λογική εντάσσεται και η αξιοποίηση ερευνητών πεδίου που έχουν γίνει στα πλαίσια διπλωματικών στο ΤΜΧΠΠΑ. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελούν τα 419 ερωτηματολόγια στα 25 DVD-Video Club στο ΠΣ Βόλου.²² Μια άλλη εναλλακτική ταξινόμηση, πάλι στην περίπτωση που υπήρχαν τα κατάλληλα πρωτογενή και δευτερογενή στοιχεία, θα ήταν με βάση έναν ευρύ ορισμό των «πολιτιστικών αποθεμάτων», ο οποίος περιλαμβάνει: δραστηριότητες και οργανισμούς σχετικούς με τις τέχνες και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, τους πολιτισμούς διαφόρων κοινωνικών ομάδων, την κληρονομιά, τοπικές αλλά και ευρύτερες αντιλήψεις για έναν τόπο, το φυσικό και τεχνητό περιβάλλον, την πολυμορφία και την ποιότητα των πολιτιστικών εξυπηρετήσεων και δραστηριοτήτων, και το φάσμα των τοπικών προϊόντων.²³

Η περίπτωση των πολιτιστικών χώρων του Βόλου παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, διότι πρόκειται για μια πόλη με βαθιές ρίζες στην ιστορία και μια από τις λίγες επαρχιακές πόλεις με έντονη πολιτιστική δραστηριότητα. Ειδικότερα στο διάστημα από το Οκτώβριο 2005 και μετά, δύο **νέα φαινόμενα** διαφοροποιούν το γενικό τοπίο του ελεύθερου χρόνου: α) η εμφάνιση 'πολυχώρων' (Τσαλαπάτα, Village Cinemas), β) η δυνατότητα της παρακολούθησης τουλάχιστον μιας ενδιαφέρουσας εκδήλωσης σχεδόν κάθε εβδομάδα. Τα δύο βασικά ερωτήματα που προκύπτουν (τα οποία θα απαντηθούν μόνο με έρευνα πεδίου) είναι: α) η ποικιλία και η ποιότητα των εκδηλώσεων και β) το ενδεχόμενο περαιτέρω επέκτασης των χώρων και δραστηριοτήτων θα μπορέσει να στηριχθεί στο υπάρχον κοινό ή πρέπει να δημιουργήσει νέο;

²⁰ Δέφνερ, 1992

²¹ Pratt, 1997: 1960-1.

²² Κακλίδης, 2006

²³ Bianchini, 1999: 41.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της πολιτισμικής κληρονομιάς του τόπου. Η προστασία, ανάδειξη και σωστή διαχείριση μπορεί να αποτελέσει αναπτυξιακό εργαλείο, όταν προσανατολίζεται με γνώμονα την αειφορία και το σεβασμό στη φυσιογνωμία της περιοχής. Στο πλαίσιο του 3ου ΚΠΣ και του Περιφερειακού σκέλους Θεσσαλίας πραγματοποιούνται έργα για την προβολή και ανάδειξη του Μυκηναϊκού οικισμού (Ιωλκός) και για τη συντήρηση των αρχιτεκτονικών λειψάνων των νεολιθικών οικισμών Σέσκλου και Διμηνίου. Με συγχρηματοδότηση από το 3ο ΚΠΣ και το Περιφερειακό σκέλος Θεσσαλίας πραγματοποιούνται εργασίες για την ανάδειξη του ανακτόρου Δημητριάδος, για την αποκατάσταση του αρχοντικού Γκλαβάνη, και την αποκατάσταση της οικίας του Παύλου Νιρβάνη.²⁴

Οι αρχαιολογικοί χώροι του ΠΣ Βόλου έχουν μια ιδιαίτερη ιστορική σημασία, και αποτελούν από τους σημαντικότερους τουριστικούς πόρους. Στο μυχό του Παγασητικού Κόλπου, σε απόσταση 1,5 χιλιομέτρων νότια της σημερινής πόλης του Βόλου, βρίσκεται η **Δημητριάδα**. Ο χώρος που κατέλαβε η πόλη άρχισε να κατοικείται από το τέλος της νεολιθικής εποχής. Στην περίμετρο των τειχών της περιλαμβάνει ένα σημαντικό προϊστορικό οικισμό, τη Μαγούλα Πευκάκια, που χρονολογείται από το τέλος της νεολιθικής εποχής έως τα μυκηναϊκά χρόνια. Οι ανασκαφές που άρχισαν από το τέλος του 19ου αιώνα στην περιοχή και συνεχίζονται ακόμη, έχουν φέρει στο φως πολλά στοιχεία για τη ζωή και την οργάνωση της πόλης²⁵.

Στις αρχές επίσης του 20ου αιώνα, στην περιοχή του **Σέσκλου**, εντοπίστηκε από τον αρχαιολόγο Βαλέριο Στάη ο σημαντικότερος έως σήμερα γνωστός νεολιθικός οικισμός στην Ελλάδα. Λίγο αργότερα (1901-1902) τον οικισμό αποκάλυψε ο Χ. Τσουντας στην κορυφή του χαμηλού λόφου Καστράκι. Ο οικισμός χρονολογείται μεταξύ του 5300 και του 4300 π.Χ. Η περίοδος αυτή, η οποία συμπίπτει με τη μέγιστη ακμή του νεολιθικού πολιτισμού της Θεσσαλίας, έγινε γνωστή ως 'Πολιτισμός του Σέσκλου'. Στην περιοχή βρέθηκαν ίχνη της Αρχαιότατης και της Αρχαιότερης Νεολιθικής περιόδου, όμως ο οικισμός ήκμασε κατά την Μέση Νεολιθική περίοδο. Κατά την εποχή αυτή εκτιμάται ότι το Σέσκλο έφτασε στο επίπεδο μεγάλης κώμης με έκταση έως 100 στρέμματα και πληθυσμό μερικών χιλιάδων ατόμων.

Ακόμη, ανασκαφές και έρευνες που άρχισαν ήδη από το 1881, δηλαδή μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας, έφεραν στο φως τα λείψανα προϊστορικού οικισμού σε έκταση περίπου 30.000τ.μ. στην περιοχή **Διμηνίου**, κωμόπολη της επαρχίας Βόλου, 5 χιλιόμετρα δυτικά του Βόλου. Ο νεολιθικός οικισμός στο Διμήνι ιδρύθηκε στα μέσα της 5ης χιλιετίας. Τα αρχιτεκτονικά λείψανα που έφεραν στο φως οι ανασκαφές εκτείνονται πάνω σ' ένα χαμηλό λόφο, στις βορειοδυτικές παρυφές του σημερινού χωριού Διμήνι. Από τον οικισμό αυτό προέρχονται οι περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη πολεοδομική οργάνωση των οικισμών της νεότερης Νεολιθική περιόδου.

Πολύ σημαντικά είναι και τα ερείπια από την αρχαία ακρόπολη (Αϊ - Λιας) στα Γλαφυρά. Η ανακάλυψη της Δημητριάδας και των νεολιθικών οικισμών του Σέσκλου και του Διμηνίου

²⁴ ΤΜΧΠΠΑ, 2005: 7-70.

²⁵ www.i-politismos.gr

έφερε στο φως πολύτιμα στοιχεία για τη ζωή, τις συνήθειες, τον πολιτισμό και την οργάνωση της νεολιθικής κοινωνίας και κυρίως βοήθησε στο σχηματισμό μιας ολοκληρωμένης αντίληψης για το νεολιθικό άνθρωπο. Σήμερα, οι περιοχές αυτές έχουν ανακηρυχθεί αρχαιολογικοί χώροι και προστατεύονται από το κράτος. Τα ευρήματα επιβλέπονται και συντηρούνται σε καθημερινή βάση από αρχαιολόγους. Επίσης, οι νεολιθικοί οικισμοί εντάχθηκαν στο «Πρόγραμμα Διατήρησης Αρχαιολογικών χώρων» και η ανασκαφή και συντήρησή τους χρηματοδοτήθηκαν από το Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.²⁶

ΜΟΥΣΕΙΑ

Ο αριθμός και η ποικιλία των μουσείων στο ΠΣ Βόλου κρίνεται σχετικά ικανοποιητικός, ωστόσο παρατηρείται μια συγκέντρωση στο Δήμο Βόλου. Το **Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο** στο Βόλο αποτελεί ένα από τα παλαιότερα μουσεία της Ελλάδας, το κεντρικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλίας και, κατά συνέπεια, έναν από τους σημαντικότερους πολιτιστικούς και τουριστικούς πόρους του ΠΣ. Λειτουργεί από το 1909 και κτίστηκε με δωρεά του Αλεξίου Αθανασάκη. Πρόκειται για ένα νεοκλασικό ισόγειο κτίριο, που βρίσκεται στον Άναυρο, εντός διαμορφωμένου πάρκου και διαθέτει επιπλέον δύο υπόγειους χώρους. Το αρχικό κτίριο του Μουσείου αποφασίστηκε να επεκταθεί το 1998, κατόπιν πρωτοβουλίας του Δήμου και της Εφορείας Αρχαιοτήτων. Η επέκταση και η βελτίωση του Μουσείου είχε ενταχθεί στο Πρόγραμμα «Ελλάδα 2004»-Υποπρόγραμμα: «Προβολή της χώρας-Πρόγραμμα Αναβάθμισης Τουριστικών Περιοχών». Το έργο ολοκληρώθηκε στις 3/8/2004 και ο νέος τρόπος έκθεσης των μόνιμων συλλογών έγινε με βάση σύγχρονες μουσειολογικές και μουσειοπαιδαγωγικές αντιλήψεις.²⁷

Το **Μουσείο Μεταξιού** στη Νέα Ιωνία αποτελεί έναν ακόμη χώρο με ιδιαίτερη ιστορία. Στο πρώτο τέταρτο του προηγούμενου αιώνα, το 1924, οι αδελφοί Γεώργιος και Αλέξανδρος Ετμεκτζόγλου, προερχόμενοι από τη Βιθυνία εγκαθίστανται στον αγρό Καραγιάννη και ιδρύουν το Μεταξουργείο «Φρύνη». Το 1995 το κτιριακό συγκρότημα χαρακτηρίστηκε διατηρητέο και ένα χρόνο αργότερα το εντάχθηκε στο πρόγραμμα URBAN για την αποκατάστασή του με σκοπό την υλοποίηση δράσεων για την ενίσχυση της απασχόλησης στον πυρήνα των προσφυγικών του Δήμου Νέας Ιωνίας και τη λειτουργία Μουσείου Προπολεμικής Μεταξοβιομηχανίας. Παράλληλα ο Δήμος Νέας Ιωνίας προχώρησε στην αγορά των μηχανημάτων του εργοστασίου, τα οποία αφού συντηρήθηκαν τοποθετήθηκαν στο αποπερατωμένο πλέον κτίριο²⁸. Η μελέτη του Μουσείου χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα **CultMark**.²⁹ Το συγκρότημα περιλαμβάνει επίσης εργαστήρια παραγωγής, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, ραδιοφωνικό σταθμό, χώρο εκθέσεων, καφετέρια-εστιατόριο και υπαίθριο χώρο ο οποίος προσφέρεται για καλοκαιρινές εκδηλώσεις.³⁰

«**Το σπίτι με το τριαντάφυλλο**» ή αλλιώς το κόκκινο σπίτι, αποτελεί ένα ακόμη Μουσείο-Πινακοθήκη. Πρόκειται για ένα κτίριο με κόκκινους εξωτερικούς τοίχους και εξωτερικές τοιχογραφίες που βρίσκεται στη συμβολή των οδών Βλαχάβα και Ανθίμου Γαζή. Είναι το

²⁶ ΤΜΧΠΠΑ, 2005: 7-70.

²⁷ Σισμάνη-Αδρύμη, 2003: 12-19 και *Εν Βόλω*, 2005α

²⁸ www.nea-ionia-today.gr

²⁹ www.cultmark.org

³⁰ www.demka.gr

σπίτι όπου έζησε η ζωγράφος Χρυσούλα Ζώγια και η οποία το παραχώρησε στο Δήμο Βόλου μετά το θάνατό της το 1992. Σήμερα ο χώρος στεγάζει τις δημιουργίες της ζωγράφου³¹.

Λίγο πιο πριν, κατά το έτος 1988 ιδρύθηκε στο 1ο Λύκειο Βόλου το **σχολικό Μουσείο**. Η έκθεση σχολικών αντικειμένων ξεκίνησε μόλις το 1992. Το 1ο Λύκειο λειτούργησε για πρώτη φορά το 1881, ως 1ο Γυμνάσιο Βόλου. Κατόπιν πολλών μετακομίσεων στεγάστηκε τελικά μετά το 1955 στο Παγκύπριο Διδακτήριο επί της Κύπρου και Εθνικής Αντιστάσεως, όπου βρίσκεται μέχρι σήμερα.

Στην οδό Κοραή βρίσκεται το **Λαογραφικό Μουσείο του Λυκείου Ελληνίδων Βόλου**, το οποίο στεγάζεται σ' ένα διατηρητέο νεοκλασικό οίκημα του 1894. Ο χώρος αποτελεί δωρεά της ιδιοκτήτριας οικογένειας προς το Λύκειο Ελληνίδων³².

Στον όροφο του κτιρίου του σιδηροδρομικού σταθμού Βόλου στεγάζεται το **Σιδηροδρομικό Μουσείο Θεσσαλίας**. Το κτίριο κτίστηκε από τον Εβαρίστο Ντε Κίρικο, πατέρα του Τζιόρτζιο, το 1882. Το μουσείο θα συμπληρωθεί και με το υπαίθριο στεγασμένο Μουσείο των Σιδηροδρόμων, σε μια έκταση κοντά στο υφιστάμενο κτίριο³³.

Τέλος σχεδιάζεται να δημιουργηθεί το **Μουσείο της Πόλης του Βόλου** που θα στεγάζεται στο κτίριο της Παλιάς Καπναποθήκης Παπάντου, με είσοδο επί της οδού Φερρών. Το τριώροφο κτίριο, που βρίσκεται στην συνοικία Παληά, ή Άγιοι Θεόδωροι, ιδιοκτησίας της Ελένης Γρηγορίου Παπάντου, είχε περιέλθει στην κυριότητα της Εθνικής Κτηματικής Τράπεζας του Δημοσίου.

Στην **Πορταριά** υπάρχει και το Μουσείο Κομπολογιού το κτίριο του οποίου παλαιότερα ήταν "ο Παλιός Φούρνος της Πορταριάς." Το μουσείο αυτό αποτελεί έναν εμπορικό χώρο ενώ ταυτόχρονα συνδυάζει στοιχεία λαϊκής παράδοσης και πολιτιστικής κληρονομιάς. Το 'μουσείο' διατηρεί συνεργασία με το Μουσείο Κομπολογιού του Ναυπλίου, κάνοντας έτσι την αρχή για μία συνεργασία και δικτύωση των πόλεων σε επίπεδο ιδιωτικής πρωτοβουλίας, για την ανάπτυξη του τουρισμού.³⁴ Το Αρχοντικό Ζούλια λειτούργησε ως Επαγγελματική Σχολή Θηλέων και είναι το σημερινό Μουσείο Πορταριάς, στο οποίο λειτουργεί το Ιστορικό Αρχείο. Στο Κατηχώρι ο Δήμος έχει διαμορφώσει σε μουσείο το Δημοτικό Ελαιοτριβείο το οποίο διατηρεί τον παραδοσιακό τρόπο λειτουργίας με όλα τα μηχανήματα που χρησιμοποιούσαν από τον 19^ο αιώνα.³⁵ Στην Ανακασιά στο σπίτι του Χ. Κοντού λειτουργεί το Μουσείο Θεόφιλου.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Η έλλειψη εικαστικών χώρων αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα σε σχέση με τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου. Ο σημαντικότερος είναι το **Κέντρο Τέχνης Τζιόρτζιο Ντε Κίρικο** που εγκαινιάστηκε το 1990. Ο εκθεσιακός του χώρος καταλαμβάνει το ισόγειο και τον ημιόροφο (200 τ.μ.). Ο χώρος φέρει το όνομα του ζωγράφου, συγγραφέα, φιλοσόφου και ποιητή Τζιόρτζιο Ντε Κίρικο, που γεννήθηκε το 1888 στο Βόλο και έζησε εδώ τα πρώτα παιδικά του χρόνια³⁶.

---

³¹ Κουτής, 2003: 30-31

³² Τσιλιβίδου, 2003

³³ Καραθάνου, 2003: 20-23

³⁴ www.aroundpelion.com/travel-gr.html

³⁵ www.portaria.gr

³⁶ ΔΗ.Κ.Ι.

Στους υπόλοιπους τρεις ορόφους στεγάζεται η Συλλογή του Αλέκου Δάμτσα η πλήρης ονομασία της οποίας είναι «**Μουσείο Αλέκου Κ. Δάμτσα**», δεν πρόκειται όμως για μουσείο. Ονομάστηκε έτσι σύμφωνα με την επιθυμία του δωρητή της συλλογής στο Δήμο Βόλου³⁷.

Ως εικαστικοί χώροι λειτουργούν και η σοφίτα στο Κτίριο Σπήρερ, ο Δίαυλος και Το Μεταξουργείο. Ο Δήμος Νέας Ιωνίας διαθέτει και Στέκι Ζωγραφικής-Κεραμικής (Μυριωφύτου και Προύσσης στο πρώην Τουριστικό Περίπτερο). Ο Δήμος Αγριάς διαθέτει Αίθουσα Εκθέσεων (στο Πορφυρογένειο Πολιτιστικό Κέντρο)

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Η υποδομή σε σχέση με τις βιβλιοθήκες κρίνεται σχετικά προβληματική. Δεν γίνεται αναφορά εδώ στις σχολικές βιβλιοθήκες οι οποίες, ως υποδομή, θεωρούνται ότι ανήκουν στην εκπαίδευση. Η **Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας** συγκέντρωσε το υλικό από τις βιβλιοθήκες των Τμημάτων του Βόλου και λειτουργεί από το 2005 στο πλήρως ανακατασκευασμένο κτίριο της πρώην Τράπεζας Αθηνών στο κέντρο της πόλης δίπλα στο Κέντρο Τέχνης Τζιόρτζιο Ντε Κίρικο³⁸. Το κτίριο στέκει εκεί από το έτος 1894 και μαρτυρεί τα πρώτα χρόνια της βιομηχανικής ανάπτυξης της πόλης και τη πλήθος των τραπεζών που λειτουργούσαν τότε³⁹.

Στο Πανεπιστήμιο ανήκει επίσης και το **Λαογραφικό Κέντρο Κίτσου Μακρή** που αποτελεί την κατοικία του ομώνυμου λαογράφου, το οποίο δόθηκε στο ίδρυμα κατόπιν δωρεάς της οικογένειας Μακρή. Το Μουσείο περιλαμβάνει τη συλλογή και το προσωπικό αρχείο του Κίτσου Μακρή, καθώς και έργα του ζωγράφου Θεόφιλου Χατζημιχαήλ. Το κτίριο κτίστηκε το 1955⁴⁰.

Υπάρχει και η Δημοτική Βιβλιοθήκη, η Λαϊκή Βιβλιοθήκη (Κωνσταντά και Αντωνοπούλου), η Βιβλιοθήκη Τρεις Ιεράρχες ενώ βιβλιοθήκη διαθέτει και ο Δίαυλος. Δημοτική Βιβλιοθήκη υπάρχει και στη Νέα Ιωνία (στο ημιτελές Πολιτιστικό Κέντρο).

'ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΙ' ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΘΕΑΤΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ένα βασικό πρόβλημα είναι ότι η έντονη παρουσία της πόλης στα θεατρικά δρώμενα έρχεται σε αντίθεση με το μικρό αριθμό των αντίστοιχων θεατρικών χώρων που διαθέτει, οι οποίοι είναι και αυτοί συγκεντρωμένοι στο Δήμο Βόλου. Βασική αίθουσα θεατρικών, και όχι μόνο, εκδηλώσεων αποτελεί το **Δημοτικό Θέατρο Βόλου**. Τα εγκαίνια του κτιρίου έγιναν το 1989, δέκα χρόνια μετά την επίπονη προσπάθεια έναρξης του εγχειρήματος. Η πρεμιέρα έγινε από την Εθνική Λυρική Σκηνή⁴¹. Το Θέατρο βρίσκεται στην πλατεία Ρ. Φεραίου. Έχει τη μεγαλύτερη σκηνή των Βαλκανίων και χωρητικότητα περίπου 1000 θέσεων. Το παλιό Δημοτικό Θέατρο (1897) ήταν από τα σημαντικότερα της εποχής του όπως της Σύμυνης, Κωνσταντινούπολης, Θεσσαλονίκης. Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1994.⁴² Δίπλα στο κλειστό θέατρο υπάρχει και υπαίθριο ('Μελίνα Μερκούρη').

³⁷ Δραντάκη, 2003: 24-29

³⁸ www.uth.gr

³⁹ Πρώτη, 2001: 42

⁴⁰ Χαγιαλά, 2003: 108-109

⁴¹ Πρώτη, 2001: 114

⁴² www.volos-city.gr

Άλλος βασικός χώρος θεατρικών δρώμενων είναι και το **Θερινό Δημοτικό Θέατρο Νέας Ιωνίας** που χωροθετείται στο Δημοτικό Πολιτιστικό Πάρκο. Πρόσθετοι χώροι παραστάσεων αποτελούν το Κτίριο Σπήρερ και η σκηνή του Κέντρου Μουσικού Θεάτρου στην Παλιά Ηλεκτρική.

Αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι στην περιοχή λειτουργούν πολλές θεατρικές ομάδες (ερασιτεχνική ομάδα Καλλιτεχνικού Οργανισμού Δήμου Βόλου, ερασιτεχνική ομάδα Καλλιτεχνικού Οργανισμού Δήμου Νέας Ιωνίας, ομάδες Δικηγορικού Συλλόγου, Ιατρικού Συλλόγου, φοιτητών Σχολής Επιστημών του Ανθρώπου, κ.ά.).

Στα πλαίσια του Καλλιτεχνικού Οργανισμού Δήμου Βόλου (ΚΟΔΒ), λειτουργεί από το 2003 **Δραματική Σχολή** αναγνωρισμένη από το Υπουργείο Πολιτισμού, η οποία αποτελεί και την πρώτη επαρχιακή σχολή του είδους της. Το κτίριο βρίσκεται στη συμβολή των οδών Γλάδστωνος και Ρήγα Φεραίου, σ' ένα νεόκτιστο συγκρότημα, στο ισόγειο του οποίου λειτουργούν κλειστές αθλητικές εγκαταστάσεις⁴³. Η Δραματική Σχολή, όπως και οι Σχολές Μουσικής και Χορού, ουσιαστικά κατατάσσονται στους 'Εκπαιδευτικούς Πολιτιστικούς Χώρους', αλλά συμπεριλαμβάνονται στους αντίστοιχους καλλιτεχνικούς χώρους κυρίως για λόγους ευκολίας ομαδοποίησης.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΛΕΣΧΕΣ

Η υποδομή σε σχέση με τους κινηματογράφους ήταν προβληματική μέχρι την έναρξη των Village Cinemas. Ο πρώτος κινηματογράφος ήταν το **Αχιλλειον** που εγκαινιάστηκε το 1925 και για 65 χρόνια αποτέλεσε την κυριότερη αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων. Η στέγη του, στοιχείο πρωτοφανές για τα δεδομένα της εποχής, ανοιγόκλεινε ανάλογα με τις περιστάσεις. Ο χώρος σταμάτησε να λειτουργεί το 1990, οπότε και εγκαταλείφθηκε μέχρι το 1999 που επαναλειτούργησε ως κινηματογράφος με δύο αίθουσες (266 και 192 θέσεων) και καφετέρια.⁴⁴ Σήμερα ο χώρος έχει και πάλι σταματήσει να λειτουργεί και αναμένεται διαγωνισμός για την εκμίσθωσή του. Έως τότε ο χώρος θα λειτουργεί από τον ΚΟΔΒ ως κινηματογράφος ποιότητας – κινηματογραφική λέσχη.

Η **Εξωραϊστική Λέσχη Βόλου** υπήρξε άλλος ένας χώρος κινηματογραφικών και θεατρικών δρώμενων. Κτίστηκε το 1894 και χρησιμοποιήθηκε ως κατοικία του επιχειρηματία Ιωάννη Σαραφόπουλου. Την περίοδο της δεύτερης Τουρκικής κατοχής (1897-1898) χρησιμοποιήθηκε ως Διοικητήριο των Τούρκων. Το 1923 το κτίριο κληροδοτήθηκε από την κόρη του Σαραφόπουλου, Μελπομένη, στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Κέντρο Αναψυχής και Εξωραϊσμού Πηλίου». Το 1933 περιήλθε στην κατοχή της Τράπεζας Θεσσαλίας, η οποία το μεταβίβασε με τη σειρά της το 1937 στο σωματείο «Κέντρο Κοινωνίας Βόλου». Το τελευταίο στέγασε εκεί τη λεγόμενη «Λέσχη Βόλου» και διατηρεί την κυριότητα του κτιρίου μέχρι και σήμερα. Την περίοδο του μεσοπολέμου ο χώρος αποτέλεσε κέντρο της πολιτιστικής ζωής του Βόλου. Στους σεισμούς του 1955 κινδύνευσε με κατεδάφιση λόγω των μεγάλων ζημιών που υπέστη. Τελικά διατηρήθηκε το υπόγειο και ανακατασκευάστηκαν οι όροφοι (1956-1958). Σήμερα στους ορόφους λειτουργεί η Λέσχη Βόλου, στο ημιυπόγειο, εστιατόριο και στον ακάλυπτο χώρο, ο κινηματογράφος «Εξωραϊστική».⁴⁵ Μέχρι στιγμής

⁴³ www.volos-city.gr

⁴⁴ ΔΗ.Κ.Ι. και *Εν Βόλω*, 2005δ: 34

⁴⁵ ΔΗ.Κ.Ι.

αποτελεί το μοναδικό θερινό κινηματογράφο της πόλης, αριθμός που δεν είναι καθόλου ικανοποιητικός για μια πόλη με τον πληθυσμό και τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά του Βόλου.

Ο κινηματογράφος «Lido», μαζί με την Εξωραϊστική και το Αχίλλειον, είναι οι μόνοι που κατάφεραν να φτάσουν ως τις μέρες μας. Το «Lido» κτίστηκε το 1960 στη θέση που σήμερα βρίσκεται το ξενοδοχείο Ηλέκτρα (οδού Τοπάλη) και το 1978 μεταφέρθηκε στη συμβολή των οδών Κ. Καρτάλη και Γαλλίας, όπου βρίσκεται μέχρι και σήμερα (με δύο αίθουσες συνολικής χωρητικότητας 640 θέσεων).⁴⁶

Το Δεκέμβριο 2005 εγκαινιάστηκε στα Παλαιά το συγκρότημα πολυκινηματογράφων **Village Cinemas**. Σε αυτό λειτουργούν τέσσερις κινηματογραφικές αίθουσες και επιπλέον διαθέτει τους ακόλουθους χώρους: Village Juice Time Bar, Village Movie Store, Planet Bowling 12 διαδρόμων, Coral Reef Cafe, Plus Restaurant.⁴⁷ Ένα ζήτημα είναι αν από μόνο του το κοινό του Βόλου αρκεί να το στηρίξει με το δεδομένο ότι σε επίπεδο Νομού και/ή Περιφέρειας, και σε όχι απαγορευτική χρονοαπόσταση για αυτό το είδος χώρου, υπάρχει το Ster Θεσσαλία στη Λάρισα με μεγαλύτερη ποικιλία υποδομών.

Το **bowling** είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση διότι, αν και ουσιαστικά αποτελεί μια αθλητική δραστηριότητα, στις περισσότερες περιπτώσεις συνδυάζεται με άλλες ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Σε έρευνες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια σε φοιτητές του ΤΜΧΠΠΑ η έλλειψη χώρων bowling είχε αξιολογηθεί ως ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα αναφορικά με δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου στη πόλη. Το ζήτημα είναι ότι άνοιξαν δύο χώροι bowling με μικρή χωρική και χρονική απόσταση. Το Strike Bowling Center βρίσκεται στους Αγίους Αναργύρους και διαθέτει 16 διαδρόμους σε δύο ορόφους, αμερικάνικα μπιλιάρδα, γαλλικό μπιλιάρδο, τραπέζια ring rone, ποδοσφαιράκια, air hockey, παιδότοπο, εστιατόριο και δωρεάν parking.⁴⁸

Μια σημαντική επίπτωση της εμφάνισης των Village Cinemas είναι η δυναμική που δημιουργείται στα **Παλαιά** με τη δυνατότητα συνδυασμού τους με το Εμπορικό Κέντρο Old City (που έχει ξεκινήσει με αρκετά προβλήματα) και με τον Πολυχώρο Palaia στο πλινθοκεραμοποιείο Τσαλαπάτα. Μάλιστα επειδή και ο Πολυχώρος των Village ονομάζεται PALAIA, συχνά δημιουργείται η λανθασμένη εικόνα στον Τύπο (ειδικά τον Αθηναϊκό) ότι Village και Τσαλαπάτα αποτελούν ένα ενιαίο χώρο. Τα αν αυτοί οι χώροι, σε σχέση με άλλους χώρους ψυχαγωγίας και φαγητού, οδηγήσουν σε συνθήκες δημιουργίας 'πολιτιστικής συνοικίας' (cultural quarter) και/ή 'πολιτιστικού cluster' είναι κάτι που θα φανεί σε βάθος χρόνου (τουλάχιστον πενταετίας).

Εκτός από τον ιδιωτικό τομέα σημαντικό ρόλο στην τοπική διάδοση και ανάπτυξη του κινηματογράφου παίζει και ο εθελοντικός (ή 'τρίτος') τομέας, κυρίως διαμέσου της λειτουργίας **κινηματογραφικών λεσχών και ομάδων**. Σήμερα λειτουργεί (στο Μεταξουργείο) μόνο η πολύ δραστήρια Κινηματογραφική Κοινότητα Νέα Ιωνίας, ενώ από το 1961 μέχρι το 1998 λειτουργούσε η Κινηματογραφική Λέσχη Βόλου, από το 1996-2004 λειτούργησε η Ομάδα «Κάμερα» στο Δίαυλο, και από το 1995 μέχρι το 1998 η ομάδα «Φίλοι του Σινεμά».⁴⁹

---

⁴⁶ Σουβατζής, 2002 και *Εν Βόλω*, 2005δ: 35

⁴⁷ www.villagecinemas.gr

⁴⁸ www.strikeinc.gr/bowling2

⁴⁹ *Εν Βόλω*, 2005δ.

ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΟΡΟΥ

Η ιδιομορφία των μουσικών δραστηριοτήτων είναι ότι, αν και ουσιαστικά απαιτούν ειδικούς χώρους, μπορούν να πραγματοποιηθούν και σε άλλους χώρους, οπότε και η έλλειψη ειδικών χώρων δεν προδικάζει την απουσία μουσικών εκδηλώσεων.

Κατά τη δεκαετία του '90 επίσης, ιδρύθηκε το **Κέντρο Μουσικού Θεάτρου (ΚΕΜΘ)**, το οποίο στεγάστηκε στο κτίριο της **Παλιάς Ηλεκτρικής**, στη διασταύρωση των οδών Ρήγα Φερραίου και Κουταρέλια. Η Ηλεκτρική Εταιρεία Βόλου ιδρύθηκε το 1911 και η αναπτυξιακή της πορεία διεκόπη κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.⁵⁰ Μέχρι τη δεκαετία το '80 η Παλιά Ηλεκτρική χρησιμοποιούνταν από τη ΔΕΗ, οπότε και κρίθηκε διατηρητέα και το 1994 αγοράστηκε από το Δήμο Βόλου. Με την ολοκλήρωση της πρώτης φάσης των εργασιών το κτίριο χωρίστηκε σε δύο τμήματα, στο ένα εκ των οποίων στεγάστηκε η Δημοτική Σχολή Χορού και στο άλλο το Κέντρο Μουσικού Θεάτρου.⁵¹

Η **Φιλαρμονική του Δήμου Βόλου** αποτελεί ουσιαστικά την μετεξέλιξη της «Φιλαρμονικής Βόλου», η οποία προήλθε από το πρώτο άτυπο σχήμα πνευστών που ιδρύθηκε το 1920 από Βολιώτες και Κερκυραίους φιλόμουςους. Μετά τη σύντομη διάλυσή του ιδρύθηκε το 1924 ο Σύλλογος της «Φιλαρμονικής Βόλου». Μέσα από μια πολυκύμαντη πορεία διαρκών μεταλλαγών και αναζητήσεων της η «Φιλαρμονική Εταιρεία» εντάχθηκε το 1946 στον τότε Δήμο Παγασών και το 1948 συστήνεται πλέον ως ανεξάρτητο Δημοτικό Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, με τον τίτλο «Η Φιλαρμονική Δήμου Παγασών». Το 1954, εντάσσεται στο Δήμο Βόλου, με την επωνυμία «Φιλαρμονική Δήμου Βόλου». Σήμερα, στεγάζεται σε νέο ανακαινισμένο κτίριο του Δήμου Βόλου, ειδικά διαμορφωμένο για τις ανάγκες της, στη συνοικία των Παλαιών (Παπακυριαζή 16 και Λήμνου). Η Συμφωνική Ορχήστρα Βόλου ιδρύθηκε από τον Καλλιτεχνικό Οργανισμό Δήμου Βόλου το 1992.⁵²

Το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος περιήλθε το 1969 στην ιδιοκτησία του Δήμου Βόλου και έκτοτε στεγάζει το **Δημοτικό Ωδείο**. Το κτίριο θεμελιώθηκε το 1885 με την απελευθέρωση του Βόλου από τους Τούρκους και έκτοτε λειτούργησε ως τράπεζα. Με το σεισμό του 1955 κατεδαφίστηκε ο α΄ όροφος του κτίσματος και χάθηκε όλος ο εσωτερικός διάκοσμος με ζωγραφίες.⁵³ Δημοτικό Ωδείο υπάρχει και στη Νέα Ιωνία (στεγάζεται στο Δημαρχείο).

Σήμερα στο Βόλο λειτουργούν αρκετοί ιδιωτικοί χώροι εκμάθησης μουσικής και συγκεκριμένα το Ωδείο Φουντούλη, το Ωδείο Καρκάλα, καθώς και το Ωδείο Φράνς Λιστ. Λειτουργούν επίσης και οι ιδιωτικές σχολές χορού της Μίτσης Λαούδη (Πλαστήρα 18), της Θάλειας Παναγιωτίδου (Σπυριδίδη 30) και της Βάσως Τηλιοπούλου (Αγ.Νικολάου 55).

Ως χώροι συναυλιών λειτουργούν και τα Δημοτικά Θέατρα (υπαίθριο και κλειστό). Ο Δήμος Νέας Ιωνίας διαθέτει και Τμήμα Παραδοσιακών Χορών (Σταδίου και Μανδηλαρά). Ο Δήμος Αγριάς διαθέτει Δημοτική Χορωδία.

---

⁵⁰ ΔΗ.Κ.Ι.

⁵¹ Χαστάογλου, 2002: 210

⁵² www.volos-city.gr

⁵³ ΔΗ.Κ.Ι.

ΑΛΛΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Το πρώτο από τα βιομηχανικά κτίρια της πόλης που αποκαταστάθηκε με σκοπό να στεγάσει πολιτιστικές, συνεδριακές και εκθεσιακές δραστηριότητες, ήταν η καπναποθήκη **Σπήρερ**⁵⁴, η οποία βρίσκεται επί της οδού Μικρασιατών και Μακρινίσης. Το κτίριο κτίστηκε από την εταιρεία «Έρμαν Σπήρερ και ΣΙΑ» το 1927 και στέγασε τις δραστηριότητες της εταιρείας μέχρι τον πόλεμο του '40. Την περίοδο 1944-1947 στέγασε το Εργατικό Κέντρο Βόλου, ενώ αργότερα αποτέλεσε την έδρα του Στρατοδικείου. Μετέπειτα νοικιάστηκε από την καπνεμπορική επιχείρηση Ηλία Κοέν και τη δεκαετία του '80 αγοράστηκε από τα ΚΤΕΛ Μαγνησίας⁵⁵. Το κτίριο κηρύχθηκε διατηρητέο από το Υπουργείο Πολιτισμού το 1985 και αγοράστηκε από το Δήμο το 1988⁵⁶. Σήμερα λειτουργούν εκεί δημοτικές υπηρεσίες και Οργανισμοί, όπως το Δημοτικό Κέντρο Ιστορίας και Τεκμηρίωσης (ΔΗ.Κ.Ι.), η Σχολή Μπουζουκιού του Δημοτικού Ωδείου και τα Τμήματα Φωτογραφίας και Συντήρησης του Δημοτικού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ι.Ε.Κ.).⁵⁷

Στην πόλη λειτουργεί και το Εκθεσιακό Αθλητικό Κέντρο (Πεδίο Άρεως), το Στέκι Παιδιού, και τα ακόλουθα πολιτιστικά κέντρα: το Πνευματικό Κέντρο Ιεράς Μονής Δημητριάδος, το Κέντρο Αγ. Αναργύρων, το Κέντρο Χιλιαδούς, το Κέντρο Νέας Δημητριάδας και το Κέντρο Αγ. Γεωργίου.⁵⁸

Επίσης στο κέντρο της πόλης (Τοπάλη με Δημητριάδος), λειτουργεί ένας ακόμη πολιτιστικός χώρος με την επωνυμία **Δίαυλος**. Στις αίθουσές του διδάσκεται χορός και φωτογραφία, ενώ λειτουργούν επίσης και μια βιβλιοθήκη, ένας εκθεσιακός χώρος και ένα κέντρο ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Το 1993 περιήλθαν στην ιδιοκτησία του Δήμου Βόλου οι αποθήκες του **Ελληνικού Οργανισμού Καπνού** στη συνοικία Καραγάτς (μεταξύ των οδών Κύπρου, Β. Κατράκη και Κουρουνιώτη). Με μελέτη της ΔΕΜΕΚΑΒ οι εγκαταστάσεις ανακαινίστηκαν και μετατράπηκαν σε αθλητικό και πολιτιστικό κέντρο, το 1998.⁵⁹

Το πλινθοκεραμοποιείο **Τσαλαπάτα** βρίσκεται στη συνοικία των Παλαιών. Κτίστηκε το 1925 από τους αδελφούς Τσαλαπάτα και λειτούργησε για πενήντα χρόνια. Μετά το κλείσιμο του εργοστασίου, το κτίριο διατηρήθηκε σε καλή κατάσταση μέχρι το 1995, οπότε και αγοράστηκε από το Δήμο Βόλου στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος URBAN. Με την ένταξή του στο πρόγραμμα χρηματοδότησης, δρομολογήθηκε η αποκατάσταση των κτιρίων και η αλλαγή της χρήσης τους, στοχεύοντας στη δημιουργία ενός σύγχρονου πολιτιστικού και ψυχαγωγικού συγκροτήματος αφιερωμένου στη βιομηχανική και χειροτεχνική παράδοση, καθώς και στην καλλιτεχνική δημιουργία⁶⁰ το οποίο περιλαμβάνει:

- ο Μουσείο Βιομηχανικής Ιστορίας
- ο 20 χειροτεχνικά εργαστήρια, εκθετήρια και μικρά εμπορικά καταστήματα για παραδοσιακά προϊόντα της περιοχής.
- ο Χώρους εκθέσεων και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, βιβλιοθήκη, αίθουσα video-wall και κινηματογράφο.

⁵⁴ Χαστάογλου, 2002: 209-210

⁵⁵ ΔΗ.Κ.Ι.

⁵⁶ Χαστάογλου, 2002: 209-210

⁵⁷ ΔΗ.Κ.Ι.

⁵⁸ www.volos-city.gr

⁵⁹ Χαστάογλου, 20

⁶⁰ Σγουρής, 2002: 212-21702: 211

- ο Χώρους αναψυχής (καφέ, εστιατόριο, ουζερί).⁶¹

Την αποκατάσταση και τη λειτουργία του συγκροτήματος ως Πολυχώρο Τσαλαπάτα Palaia την έχουν αναλάβει το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Πειραιώς μαζί με την εταιρεία ΓΕΚ. Έχει ήδη κατασκευαστεί μια 'Πλατεία Γεύσης' (που συμπεριλαμβάνει διάφορους χώρους φαγητού) και ένα νυκτερινό κέντρο διασκέδασης. Επίσης, στον περιβάλλοντα χώρο του συγκροτήματος θα δημιουργηθεί βοτανικός κήπος, ενώ σε χώρο στάθμευσης 110 θέσεων έχει μετατραπεί η έκταση μεταξύ του Τσαλαπάτα και του Γηπέδου του Μαγνησιακού.⁶²

Άλλο ένα παλαιό κτίριο που προσφέρεται για πολιτιστικές χρήσεις στην πόλη του Βόλου είναι η πενταώροφη καπναποθήκη Αλαμανή πίσω από το Δημαρχείο, η οποία μπορεί να μετατραπεί σε Δημοτική Πινακοθήκη. Η ζώνη του σιδηροδρομικού σταθμού, με τις υφιστάμενες κτιριακές εγκαταστάσεις της και τη λειτουργία ενός υποτυπώδους μουσείου, μπορεί να αξιοποιηθεί περισσότερο.⁶³ Σ' αυτό θα συντελέσει και η επαναλειτουργία του σταθμού του Μικρού Τραίνου στον Άναυρο.

Στην **Αγριά** υπάρχει το Πορφυρογένειο Πολιτιστικό Κέντρο το οποίο διαθέτει και αμφιθέατρο. Άλλοι χώροι εκδηλώσεων είναι: το Αμφιθέατρο Γεωργιάδειου-2^{ου} Δημοτικού Σχολείου, η Αίθουσα Εκδηλώσεων Τ.Ε.Ε. Αγριάς, η πλατείας Ελευθερίας Παραλίας Αγριάς και η Πλατεία Δράκειας.⁶⁴

Άλλα **στοιχεία του πολιτιστικού αποθέματος** στο ΠΣ Βόλου είναι: ο φούρνος του Βελέντζα (ζωγραφιές Θεόφιλου), τα μπαράκια του χειμάρρου Αναύρου (σχέδια Ντε Κίρικο), το καφενείο Ζέρβα (που διατηρείται σε παραδοσιακή μορφή λαϊκού καφενείου) στην Άλλη Μεριά, το Κέντρο Ανθρωπιστικών Σπουδών (ίδρυμα Κ. Βουρβέρη) στο Κατηχώρι, η Βρύση της Πλατείας με οθωμανική γραφή στις Σταγιάτες, και η Σπηλιά των Κενταύρων (Αλυκόπετρα) στη Δράκεια.⁶⁵

ΠΑΡΚΑ

Ένα στοιχείο που συντελεί στη φιλικότητα της πόλης (και προς τα παιδιά) είναι η ύπαρξη πάρκων: το Πάρκο Αγίου Κωνσταντίνου, το Πάρκο Αναύρου (με τα ενδιαφέροντα γλυπτά που αποτελεί μία από τις ελάχιστες περιπτώσεις εφαρμογές της 'τέχνης στην πόλη' στο Βόλο), το Πάρκο Ασύλου, το Δημοτικό Πολιτιστικό Πάρκο στη Ν. Ιωνία, και το Πάρκο ΟΣΕ Αγριάς. Τα περισσότερα από αυτά αποτελούν και χώρους εκδηλώσεων. Υπάρχουν επίσης και μία σειρά από μικρά πάρκα στις διάφορες συνοικίες της πόλης τα οποία όμως απέχουν πολύ από το πρότυπο των κοινόχρηστων χώρων που οφείλει να έχει μία σύγχρονη πόλη. Πρόσφατα ο Δήμος Βόλου εξασφάλισε άλλα περίπου 14.000 τμ ελεύθερους χώρους για να τους διαμορφώσει σε χώρους πρασίνου, μέσω της Υπηρεσίας Πρασίνου.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στο Πάρκο στο **Πεδίο Άρεως** του οποίου η πρόσβαση είναι εφικτή διαμέσου της εθνικής οδού Βόλου-Αθηνών. Το πάρκο παρουσιάζει μια ενδιαφέρουσα διαμόρφωση, με μια τεχνητή λίμνη, ένα νησάκι, άφθονο πράσινο, εστιατόρια και αναψυκτήρια, τη σιδηροδρομική γραμμή που το διαπερνά καθώς και τις εγκαταστάσεις του Ιππικού Ομίλου. Η πρόταση για δημιουργία θεματικού μυθολογικού πάρκου περιλαμβάνει

⁶¹ www.i-politismos.gr

⁶² Ντίκα, 2005.

⁶³ Χαστάογλου, 2002: 215-216

⁶⁴ Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Αγριάς, 2006.

⁶⁵ ΤΜΧΠΠΑ, 2005: 5.12

ολόκληρο το συγκρότημα, δηλαδή και το Εκθεσιακό Κέντρο που μαζί με τον προαναφερθέντα χώρο αποτελούν και χώρους άθλησης. Η πρόταση αυτή περιλαμβάνει την κατασκευή ενός κοσμοράματος, ενός μουσείου της Αργοναυτικής Εκστρατείας, του πλοίου της Αργούς, του νεωσοίκου της Αργούς, αλλά και την απαιτούμενη διαμόρφωση του χώρου ώστε να προσαρμοστεί στις ανάγκες του μυθολογικού πάρκου. Μέχρι σήμερα η περιοχή δεν αξιοποιήθηκε όπως θα έπρεπε. Αν και συνορεύει με την περιοχή της Νεάπολης (σε μικρή απόσταση βρίσκεται και το Δημοτικό Στάδιο Νεάπολης), με το θαλάσσιο μέτωπο και με το Πανεπιστημιακό συγκρότημα του Πεδίου του Άρεως, δυστυχώς δεν λειτουργεί ακόμη ως χώρος αναψυχής για τους κατοίκους των γύρω συνοικιών, ούτε και ως χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων.⁶⁶ Το έργο «Ανάπτυξη Θεματικού Πάρκου της Αργοναυτικής Εκστρατείας στο Βόλο» βρίσκεται σε εξέλιξη με εύθυνη της ΔΗΤΕΒ.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ – ΧΩΡΟΙ ΦΑΓΗΤΟΥ - ΤΣΙΠΟΥΡΑΔΙΚΑ

Συνολικά στο Βόλο υπάρχουν περισσότερα από 150 εστιατόρια και χώροι που σερβίρουν φαγητό σύμφωνα με τα αρχεία του Επιμελητηρίου Μαγνησίας. Μελετώντας την εξέλιξη των εστιατορίων και των χώρων που σερβίρουν φαγητό, παρατηρείται μία ραγδαία αύξηση των επιχειρήσεων που ανοίγουν μετά το 1995. Η διασπορά των επιχειρήσεων που σερβίρουν φαγητό γίνεται πιο ισορροπημένη, διότι αν και ξεκινούν από τα παλαιότερα σημεία συγκέντρωσής τους, τώρα κατανέμονται σχεδόν σε ολόκληρη την πόλη. Οι επιχειρήσεις φαγητού εξελίσσονται προς Βορρά κατά μήκος του οδικού άξονα που οδηγεί προς το Πήλιο και ανατολικά ακόμη και πέρα από το ποτάμι. Την πενταετία 2000-2004, άνοιξαν 66 νέες επιχειρήσεις στο Βόλο. Για άλλη μία φορά το θαλάσσιο μέτωπο αποδείχτηκε η ελκυστικότερη τοποθεσία, αλλά οι επιχειρήσεις φαγητού είναι πλέον ομοιόμορφα κατανομημένες. Όσον αφορά στην ψυχαγωγία γενικότερα, στην παρούσα εικόνα της πόλης γίνεται εμφανής μία κυρίαρχη ζώνη στην παραλία του Βόλου.⁶⁷

Η αλλαγή στην επιλογή θέσης των επιχειρήσεων απεικονίζει τη μεταστροφή της οικονομικής δραστηριότητας της πόλης από το εμπόριο και τη βιοτεχνία προς τον τουρισμό. Χαρακτηριστική ένδειξη είναι η προτίμηση των κάθετων αξόνων που οδηγούν στο Πήλιο και αποτελούν πέρασμα για τους τουρίστες και η ανάπτυξη στο θαλάσσιο μέτωπο αλλά σε απόσταση από το λιμάνι. Τα 'Παλιά' ενώ αρχικά προτιμούνται ως θέση, διανύουν μία περίοδο καμπίης και επανέρχονται σε υψηλή θέση στις προτιμήσεις των επιχειρήσεων. Ο λόγος της αρχικής προτίμησης είναι η κάλυψη των αναγκών των μόνιμων κατοίκων για φαγητό κοντά στον τόπο εργασίας, μετά ακολουθεί μία περίοδος όπου οι δουλειές φθίνουν και πολλές από τις βιοτεχνίες εγκαταλείπονται, ενώ τώρα υπάρχουν διαθέσιμοι χώροι αλλά και το πολιτιστικό υπόβαθρο για την τουριστική τους αξιοποίηση.

Τα τσιπουράδικα αποτελούν ένα σημαντικό στοιχείο της γαστρονομικής παράδοσης της πόλης και συγκεντρώνονται κοντά στην παραλία, τη Νέα Ιωνία και την Αγριά. Πρόσφατα παρατηρείται μια εμφάνιση gourmet εστιατορίων και σε περιοχές όπως η Πορταριά και οι Αλυκές.

---

⁶⁶ Μελίδου, 2004: 61-63.

⁶⁷ Δέφνερ και Βρασιδά, 2006.

ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου

Ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου ιδρύθηκε το 1982 με την ονομασία Καλλιτεχνικό Εργαστήρι Δήμου Βόλου και στη συνέχεια τροποποιήθηκε η σύστασή του, επέκτεινε τις δραστηριότητές του ως Οργανισμός και μετονομάστηκε σε "Καλλιτεχνικό Οργανισμό Δήμου Βόλου". Το Τμήμα Διοίκησης βρίσκεται στο Κτίριο του Δημοτικού Θεάτρου Βόλου. Ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου επιχορηγείται από το Υπουργείο Πολιτισμού και τον Δήμο Βόλου. Τα Τμήματα του Καλλιτεχνικού Οργανισμού Δήμου Βόλου είναι:

- Δημοτικό Ωδείο
- Δημοτική Σχολή Χορού
- Ανώτερη Σχολή Δραματικής Τέχνης
- Εργαστήρια Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
- Τμήμα Εικαστικών Εκθέσεων
- Κέντρο Πληροφόρησης Νέων ΔΙΑΥΛΟΣ (στο χώρο του στεγάζεται και το ΔΗΣΥΝ: Δημοτικό Συμβούλιο Νεολαίας)
- Στέκι Παιδιού
- Κέντρο Νεότητας Αγίων Αναργύρων
- Κέντρο Νεότητας στη Χιλιαδού
- Κέντρο Νεότητας Νέας Δημητριάδας
- Πολιτιστικό Κέντρο Αγίου Γεωργίου
- Τμήμα Εκδηλώσεων Θεάτρου

Οι δημοτικές επιχειρήσεις στο **Δήμο Νέας Ιωνίας** είναι:

- Πολιτιστικός Οργανισμός
- «Ένσταση»
- Δημοτική Βιβλιοθήκη
- Δημοτικό Ωδείο (υπό την αιγίδα του Πολιτιστικού Οργανισμού)
- Στέκι Ζωγραφικής – Κεραμικής (υπό την αιγίδα του Πολιτιστικού Οργανισμού)
- Τμήμα Παραδοσιακών Χορών (υπό την αιγίδα του Πολιτιστικού Οργανισμού)
- ΔΗΣΥΝ⁶⁸

Επίσης, στο Δήμο Νέας Ιωνίας υπάρχουν οι εξής σύλλογοι:

- Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών «Ίωνες»
- Σύλλογος Καταγόμενων εξ Ανατολικής Ρωμυλίας
- Πολιτιστικός Σύλλογος Μικρασιατών «Το Εγγλεζονήσι»
- Σύλλογος Αθιγγάνων
- Εξωραϊστικός-Πολιτιστικός Σύλλογος Γλαφυριωτών
- Λαογραφικός και Επιμορφωτικός Σύλλογος Γλαφυριωτών
- Εκπολιτιστικός Σύλλογος Μελισσατικών

---

⁶⁸ Τσακίρης και Συνεργάτες, 2005: 6-7: Πολιτιστικός Οργανισμός Δ. Ν. Ιωνίας, 2006.

- Αγροτικός και Εκπολιτιστικός Σύλλογος Φυτόκου
- Εξωραϊστικός Σύλλογος «Ακρόπολης».⁶⁹

Στο **Δήμο Αγριάς** υπάρχουν οι εξής φορείς και σύλλογοι:

- Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Αγριάς
- Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Αγριάς
- Δημοτικός Οργανισμός Υγείας, Κοινωνικής Αντίληψης και Περιβάλλοντος
- Γυναικείος Φορέας Κοινωνικής Δράσης
- Αναπτυξιακός Σύλλογος Ψυγείων Αγριάς
- Όμιλος Ερευνών Πηλίου.⁷⁰

Στο **Δήμο Αισωνίας** υπάρχουν οι εξής πολιτιστικοί σύλλογοι⁷¹:

- Διμηνίου
- Σέσκλου
- Λαϊκίας «Σαμπάναγα»

ΤΟΠΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

Στο **Δήμο Πορταριάς** παρατηρείται μια ιδιαίτερη δραστηριότητα στη διατήρηση των τοπικών παραδόσεων. Οι εκδηλώσεις που πραγματοποιεί κάθε καλοκαίρι ο Αθλητικός Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Πορταριάς, σε συνεργασία με τους Συλλόγους της περιοχής, είναι οι εξής:

"Γιορτή Λουλουδιών" - Μάιος (Άλλη Μεριά)

"Παγκόσμια Ημέρα Χορού" - Μάιος (Άλλη Μεριά)

"Λαϊκό Πανηγύρι Αγίας Τριάδος" - Ιούνιος

"Πανελλήνιο Συμπόσιο Πληροφορικής" - Ιούνιος

"Γιορτή Τσίπουρου" - Αρχές Ιουνίου (Κατηχώρι)

"Παιδικό Φεστιβάλ Παραδοσιακού Χορού" - Αρχές Ιουλίου

"Διεθνές Φεστιβάλ Παραδοσιακού Χορού" - Τέλος Ιουλίου

"Γιορτή Λουκάνικου" - Ιούλιος (Σταγιάτες)

"Πηλιορείτικος Γάμος" - Τέλος Αυγούστου

Στην διάρκεια του καλοκαιριού διοργανώνονται επίσης, Μουσικές και Κινηματογραφικές βραδιές, Συναυλίες, Θεατρικές παραστάσεις, Εκθέσεις, Θέατρα σκιών, Ξεναγήσεις, Πεζοπορίες.⁷²

Στην Πορταριά σημαντικότεροι χώροι που σχετίζονται με την παράδοση είναι: το Αθανασάκειο Νηπιαγωγείο (από τα πρώτα στην Ελλάδα), το Τσοπότειο Σχολαρχείο (το σημερινό Σχολείο) και το Θεοξένεια (ερείπια του πολυτελέστερου ξενοδοχείου των Βαλκανίων της προπολεμικής περιόδου).⁷³

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος CultMark (INTERREG IIIc), η ΔΕΜΚΑ (με την επιστημονική υποστήριξη του Εργαστηρίου Τουριστικού Σχεδιασμού, Έρευνας και Πολιτικής του ΤΜΧΠΠΑ) διεξήγαγε μια έρευνα σε ειδικούς η οποία κατέληξε σε πολλά ενδιαφέροντα

⁶⁹ Τσακίρης και Συνεργάτες, 2005: 61·Πολιτιστικός Οργανισμός Δ. Ν. Ιωνίας, 2006.

⁷⁰ Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Αγριάς, 2006.

⁷¹ Δήμος Αισωνίας, 2006.

⁷² Βούλγαρη, 2006.

⁷³ www.portaria.gr

συμπεράσματα. Στη Νέα Ιωνία οι ειδικοί θεωρούν ότι ο πολιτιστικός τομέας έχει γενικά μια μέτρια ως χαμηλή επιρροή στην οικονομία του τόπου. Μια μέτρια οικονομική επίδραση είναι η χρήση του πολιτιστικού τομέα ως μέσου για τη συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα. Άλλοι τομείς όπου ο πολιτιστικός τομέας εικάζεται ότι έχει επίδραση, έστω και μικρή, είναι η αύξηση του ΑΕΠ, η μείωση της ανεργίας και η χρήση του ως ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, ενώ ελάχιστη επίδραση φαίνεται να έχει στη δημιουργία επιχειρηματικού κλίματος και την προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην πόλη. Σε σχέση με τις προσδοκίες ανάπτυξης του πολιτιστικού τομέα, οι δύο κύριες αντιλήψεις είναι ότι: α) θα εστιάσει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση μεγάλων πολιτιστικών γεγονότων προωθώντας έτσι την πόλη ως πολιτιστικό πόλο, και β) θα προωθηθεί διαμέσου του σχεδιασμού και της υλοποίησης μεγάλων έργων (μουσεία, θέατρα, πολιτιστικά θεματικά πάρκα κ.λπ.). Από τις πολιτιστικές 'επιχειρήσεις' οι περιβαλλοντικές/ οικολογικές οργανώσεις, τα εστιατόρια και το κέντρο τουριστικής πληροφόρησης έχουν υψηλό βαθμό δυναμικότητας. Μεσαία δυναμικότητα θεωρούνται ότι έχουν οι μουσικές διοργανώσεις/ φεστιβάλ και οι πολιτιστικές οργανώσεις, ενώ όλες οι άλλες επιχειρήσεις θεωρείται ότι έχουν χαμηλό βαθμό δυναμικότητας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο Βόλος διαθέτει τη βαρύτητα ενός αναπτυσσόμενου περιφερειακού κέντρου και μάλιστα λόγω της γεωγραφικής του θέσης, με πολλές δυνατότητες εξέλιξης σε ισχυρό πόλο έλξης δραστηριοτήτων τριτογενούς τομέα, με έμφαση στον αστικό τουρισμό. Το πλήθος και η ποιότητα των αθλητικών εγκαταστάσεων, οι νέοι και παλαιότεροι πολιτιστικοί χώροι, καθώς και οι προγραμματιζόμενοι, σε συνδυασμό με τους περιμετρικούς αρχαιολογικούς χώρους, δίνουν το στίγμα της προσπάθειας αναγωγής του πολιτιστικού κλάδου της πόλης και σε τουριστικό προϊόν. Γενικά οι τάσεις είναι θετικές αλλά χρειάζονται ενίσχυση.⁷⁴ Το φαινόμενο δεν παρατηρείται για πρώτη φορά στη διεθνή εμπειρία την οποία ο Βόλος πρέπει να αξιοποιήσει.

Σημαντικό είναι το γεγονός ότι πολλά από τα κτίρια που φιλοξενούν πολιτιστικούς χώρους είναι πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις ή διατηρητέες οικίες. Έτσι εκτός από την εξοικονόμηση χώρου, επιτυγχάνεται και η αξιοποίηση του κτιριακού αποθέματος, το οποίο διατηρείται διαμέσου της αναπαλαιώσής του⁷⁵.

Παρατηρείται τόσο μια συγκέντρωση πολιτιστικών χώρων στο Δήμο Βόλου όσο και μια συγκέντρωση των χώρων που αντιστοιχούν σε ορισμένες πολιτιστικές δραστηριότητες, γεγονός που έχει επιπτώσεις στην έλλειψη χώρων τόσο σε άλλους Δήμους όσο και για άλλες δραστηριότητες. Παραδείγματα αποτελούν η ύπαρξη μιας ουσιαστικά ειδικής αίθουσας εικαστικών εκθέσεων (Τζιόρτζιο Ντε Κίρικο) ή η καθυστέρηση αξιοποίησης του σιδηροδρομικού πλούτου.

Έστω και αν η πλειονότητα των χώρων βρίσκονται σε καλό επίπεδο θα μπορούσαν να είναι περισσότεροι, ορισμένοι να ήταν δικτυωμένοι μεταξύ τους και να ήταν περισσότερο οργανωμένοι. Η οργάνωση έχει να κάνει με την προσαρμογή στα εκάστοτε δεδομένα της εποχής και στις ανάγκες του κοινού, καθώς και με το σωστό μάρκετινγκ. Ο Βόλος θα μπορούσε έτσι να μετατραπεί σε κομβικό σημείο πολιτισμικής ανάπτυξης από τη στιγμή που

---

⁷⁴ Μελίδου, 2004: 63

⁷⁵ Μελίδου, 2004: 22-23

ο Βόλος θεωρείται μία από τις λίγες πόλεις στην Ελλάδα με παράδοση στις παραστατικές τέχνες και τον πολιτισμό.⁷⁶

Αρνητικό στοιχείο είναι η έλλειψη πόρων ενώ θετικό είναι η συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα είτε για τη δημιουργία είτε για τη λειτουργία νέων πολιτιστικών χώρων. Στα πλαίσια της σύγχρονης διεθνούς τάσης του 'place branding' (διαμόρφωση στίγματος για ένα τόπο), ο πολιτισμός αποτελεί ένα στοιχείο στο οποίο θα μπορούσε να στηριχθεί ο Βόλος για τη διαμόρφωση της ταυτότητάς του, σε συνδυασμό με τον αθλητισμό και τον τουρισμό.

Τουρισμός

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ο Βόλος παρουσιάζει αρκετές θετικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού. Έχει ένα ιδιαίτερο φυσικό, αλλά και δομημένο περιβάλλον και είναι μία πόλη όπου το βουνό συναντά τη θάλασσα. Η πόλη βρίσκεται περίπου στη μέση της διαδρομής μεταξύ Αθήνας και Θεσσαλονίκης και έχει πολύ καλή οδική πρόσβαση. Σε ακτίνα μίας ώρας με το αυτοκίνητο υπάρχουν πολλές παραλίες, το χιονοδρομικό κέντρο στα Χάνια, ορεινές διαδρομές, αρχαιολογικοί χώροι και γραφικά χωριά, ενώ με ιπτάμενο δελφίνι και πλοίο μπορεί να επισκεφτεί κανείς τις βόρειες Σποράδες.

Σύμφωνα με πρόσφατα **στοιχεία του ΕΟΤ** η περιφέρεια της Θεσσαλίας παρουσιάζει άνοδο των τουριστικών αφίξεων κατά 5,47% για το 2000-2001 και αυτό την τοποθετεί μέσα στις τρεις ταχύτερα αναπτυσσόμενες τουριστικά περιφέρειες.

Η τουριστική κίνηση στη Χερσαία Μαγνησία, μετρούμενη στη βάση των διανυκτερεύσεων, αποτυπώνεται στον Πίνακα 56 Καταρχάς διαπιστώνεται ότι το σύνολο των διανυκτερεύσεων εμφανίζει μια στασιμότητα, κυμαινόμενες γύρω στις 500.000.

Από τα στοιχεία του Πίνακα 56 συμπεραίνεται ότι η τουριστική κίνηση δεν εμφανίζει τάσεις σταθερής ανάπτυξης. Αντιθέτως υπάρχουν ετησίως αυξομειώσεις. Η μέση ετήσια κίνηση στο χερσαίο τμήμα του Νομού κυμαίνεται στις 50.000 διανυκτερεύσεις. Συνολικά, κρίνεται ότι η τουριστική κίνηση σε σχέση με τους τουριστικούς πόρους της περιοχής είναι ιδιαίτερα χαμηλή, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι είναι σε μεγάλο βαθμό εποχική.⁷⁷

Πίνακας 56. Τουριστική Κίνηση στη Χερσαία Μαγνησία (Διανυκτερεύσεις)

ΕΤΟΣ	ΧΕΡΣΑΙΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑ
1992	446565
1993	461243
1994	523955
1995	501357
1996	491745
1997	511366
1998	540840
1999	546821
2000	474052

Πηγή: Γραφείο ΕΟΤ Μαγνησίας όπως αναφέρεται στο ΤΜΧΠΠΑ, 2005: 5.19

⁷⁶ Μελίδου, 2004: 22-23

⁷⁷ ΤΜΧΠΠΑ, 2005: 5.19

Ειδικότερα στις περιοχές του ΠΣ Βόλου παρουσιάζεται μια μικρή αναλογία σε σύγκριση με τη Χερσαία Μαγνησία αναμενόμενη έμφαση στο Δήμο Βόλου (Πίνακας 56).

Πίνακας 57: Τουριστική δραστηριότητα στο ΠΣ Βόλου, κατά το 2000, ανά τουριστικό προορισμό

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ		ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤ/ΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤ/ΣΕΙΣ
ΒΟΛΟΣ	134.309	223.114	14.834	36.280
ΑΛΥΚΕΣ	3.851	19.597	586	3.484
ΠΟΡΤΑΡΙΑ - ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΑ	39.542	74.992	3.683	6.601
ΠΛΑΤΑΝΙΔΙΑ – ΑΓΡΙΑ – Κ. ΓΑΤΖΕΑ	1.671	4.922	2.676	11.490

Πηγή: Γραφείο ΕΟΤ Μαγνησίας όπως αναφέρεται στο ΤΜΧΠΠΑ, 2005: 5.31.

Ο Βόλος αποτελεί σχετικά δημοφιλή τουριστικό προορισμό, ωστόσο όχι για τις κύριες διακοπές του χρόνου αλλά για εκδρομές των 1-3 διανυκτερεύσεων (π.χ. Καθαρά Δευτέρα). Ειδικά το 2006 παρουσιάστηκε αύξηση του μαθητικού τουρισμού.⁷⁸

Ο Βόλος αποτελεί ένα από τα κυριότερα εμπορικά λιμάνια της χώρας και παράλληλα αποτελεί και σημείο στάσης ενός σημαντικού αριθμού κρουαζιερόπλοιων (οι τουρίστες των οποίων, ωστόσο, επισκέπτονται κυρίως τα Μετέωρα). Σημαντικό πρόβλημα είναι η διακοπή της σύνδεσης με Κωνσταντινούπολη, ενώ συζητείται η επανασύνδεση με Συρία. Το λιμάνι λειτουργεί ως πύλη εισόδου αλλά και ως κέντρο διανομής των αγαθών και πρώτων υλών για ολόκληρη την περιφέρεια Θεσσαλίας.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Στο ΠΣ Βόλου υπάρχουν αυτή τη στιγμή περίπου 40 καταγεγραμμένα ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια. Εκτός από τον αριθμό, που δεν θα μπορούσε να κριθεί ιδιαίτερα ικανοποιητικός, σημαντικός παράγοντας είναι και η ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών. Από τα καταλύματα αυτά το μεγαλύτερο ποσοστό δεν έχει ανακαινιστεί πρόσφατα και πολλά δεν έχουν λάβει την απαραίτητη αναγνώριση από τον ΕΟΤ. Ένα βασικό πρόβλημα είναι η έλλειψη καταλυμάτων κατηγορίας Α' και LUX με εξαίρεση το Volos Palace, το Ξενία και το Park. Τα καταλύματα αυτά θα προσελκύσουν τους υψηλού εισοδήματος τουρίστες και μπορούν να συνδυαστούν με ειδικές μορφές τουρισμού με χαρακτηριστικό παράδειγμα το συνεδριακό τουρισμό. Άλλο σημαντικό πρόβλημα είναι και η ουσιαστική έλλειψη ξενοδοχειακής υποδομής στη Νέα Ιωνία και το Δήμο Αγριάς. Θετικό στοιχείο είναι η ποικιλία στην υποδομή της Πορταριάς.

Το Ξενία αποτελεί ένα σημαντικό πόρο για τον τουρισμό του Βόλου. Είναι ένα από τα χαρακτηριστικότερα δείγματα κτιρίου του μεταπολεμικού μοντερνισμού στην πόλη, στο οποίο εφαρμόστηκαν με αρκετή επιτυχία οι δοκιμασμένες από τον ΕΟΤ λειτουργικές προδιαγραφές. Το 2004 η έκταση μαζί το ξενοδοχείο πέρασε στην ιδιοκτησία του Δήμου Βόλου ο οποίος το 2005 προκήρυξε πανελλήνιο διαγωνισμό για την παραχώρηση της εκμετάλλευσής (για 30 χρόνια) σε ιδιώτη με την υποχρέωση της αναβάθμισής του που ολοκληρώθηκε μέσα στο 2006.

⁷⁸ Σπανός, 2006.

Σε πρόσφατη **έρευνα** σχετικά με τον τουρισμό στο Βόλο που έγινε από φοιτητές διαφόρων χωρών στα πλαίσια του εντατικού προγράμματος Socrates 'International Experiences in Tourism Destination Planning and Management' που έγινε στο ΤΜΧΠΠΑ το Μάιο 2005, παρατηρήθηκε ότι τα καταλύματα προσφέρουν καλή ποιότητα σε σχέση με το κόστος τους. Το αποτέλεσμα αυτό μπορεί να εξηγηθεί διότι ο Βόλος διαθέτει αρκετές επιλογές σε καταλύματα μέσης και χαμηλής κατηγορίας που απευθύνονται σε φοιτητές και επαγγελματίες που επισκέπτονται συχνά την πόλη. Αυτή η μερίδα των επισκεπτών υπήρχε και παραδοσιακά στην πόλη λόγω του λιμανιού και της εμπορικής δραστηριότητας και καλύπτεται από την υπάρχουσα ξενοδοχειακή υποδομή.

Σημαντική είναι και η ανάγκη επαγγελματικού και εκπαιδευμένου προσωπικού καθώς πολλά από τα καταλύματα (κυρίως τα ενοικιαζόμενα δωμάτια) του Π.Σ. Βόλου λειτουργούν ως οικογενειακές επιχειρήσεις.

Η **χωροθέτηση** των ξενοδοχείων στην πόλη υποδεικνύει ότι το κύριο τουριστικό συγκριτικό πλεονέκτημα σε μία παραλιακή πόλη όπως ο Βόλος είναι το θαλάσσιο μέτωπο. Οι παραδοσιακές ξενοδοχειακές αλυσίδες επέλεξαν θέσεις κοντά σε τουριστικούς πόλους έλξης (π.χ. το Ξενία στην παραλία κοντά στο μουσείο). Υπάρχουν αρκετά ξενοδοχεία κοντά στο λιμάνι για να καλυφθούν οι ανάγκες των επισκεπτών που έρχονται στο Βόλο για δουλειά και του ναυπλιακού προσωπικού που θα έπρεπε να διανυκτερεύσει στην πόλη για 1-2 βράδια. Ωστόσο, τα περισσότερα τουριστικά ξενοδοχεία βρίσκονται στην αντιδιαμετρική πλευρά του θαλασσίου μετώπου. Παρατηρείται ένας έντονος διαχωρισμός μεταξύ επαγγελματιών που διανυκτερεύουν στην πόλη και τουριστών που έρχονται για αναψυχή. Αυτός ο διαχωρισμός είχε ως αποτέλεσμα τη συγκέντρωση ξενοδοχείων υψηλότερης κατηγορίας στην τουριστική ζώνη και χαμηλότερης στην επαγγελματική ζώνη δημιουργώντας έτσι ένα διαχωρισμό στις παροχές και την ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται. Η εικόνα αυτή φαίνεται ότι αλλάζει ουσιαστικά μετά τη χωροθέτηση του Volos Palace στην περιοχή κοντά στο λιμάνι.⁷⁹

ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Στην περιοχή του ΠΣ Βόλου δεν υπάρχει ουσιαστικά ένας ειδικός συνεδριακός χώρος γεγονός που αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια για την τουριστική ανάπτυξη της πόλης, ιδιαίτερα από τη στιγμή που η διεξαγωγή συνεδρίων μπορεί σχετικά εύκολα να συνδυαστεί με την επίσκεψη μουσείων και αρχαιολογικών χώρων

Αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένοι χώροι στους οποίους μπορούν να πραγματοποιηθούν συνέδρια:

- ο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Παπαστράτειο (Αμφιθέατρο Δελμούζου, Αμφιθέατρο Κορδάτου), Πεδίον Άρεως (Αμφιθέατρο ΤΜΧΠΠΑ, Αμφιθέατρο Αρχιτεκτόνων, Αμφιθέατρο Μηχανολόγων)
- ο Συνεδριακό Κέντρο της Ιεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος, Μελισσιάτικα (αίθουσα 180 ατόμων, η ολοκλήρωσή του είχε ενταχθεί στο Πρόγραμμα «Ελλάδα 2004»-Υποπρόγραμμα: «Προβολή της χώρας-Πρόγραμμα Αναβάθμισης Τουριστικών Περιοχών»)
- ο Ξενοδοχείο Volos Palace (2 αίθουσες συνολικής χωρητικότητας 400 ατόμων)
- ο Ξενοδοχείο Παρκ (2 αίθουσες σεμιναρίων)
- ο Ξενοδοχείο Ξενία

---

⁷⁹ Δέφνερ και Βρασιδα, 2006

- ο Συγκρότημα Τσαλαπάτα
- ο Forum (Πολυμέρη και Δεληγιώργη)
- ο Αμφιθέατρο ΤΕΕ
- ο Μεταξουργείο Νέας Ιωνίας (αίθουσα 200 ατόμων)
- ο Portaria (έως 500 άτομα)

ΦΟΡΕΙΣ

Στο Βόλο υπάρχουν οι εξής πρεσβείες και προξενεία:

- Προξενείο της Γερμανίας
- Προξενείο του Βελγίου
- Προξενείο της Δανίας
- Προξενείο της Ιταλίας και
- Προξενείο της Ολλανδίας

Άλλοι σημαντικοί φορείς που εδρεύουν στην πόλη και παρέχουν τουριστικές υπηρεσίες είναι:

- Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), Περιφερειακή Υπηρεσία Τουρισμού Θεσσαλίας
- Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής Μαγνησίας (ΝΕΤΠ)
- Δημοτική Τουριστική Επιχείρηση Βόλου (ΔΗΤΕΒ)
- Τουριστική Αστυνομία
- Ένωση Ξενοδόχων Νομού Μαγνησίας
- Σωματείο Τουριστικών Λεωφορείων και Γραφείων Νομού Μαγνησίας⁸⁰

ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ

Το Κέντρο Τουριστικής Πληροφόρησης του Δήμου Βόλου λειτουργεί από το 2004 στην οδική είσοδο της πόλης απέναντι από το σταθμό των υπεραστικών λεωφορείων. Ως στόχο έχει την προβολή του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής ως τουριστικού προορισμού, την ενημέρωση καθώς και την εξυπηρέτηση των αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών. Ταυτόχρονα οι δράσεις του κέντρου καταγράφονται και η καταγραφή αυτή αποτελεί πηγή πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε αντίστοιχες έρευνες για την ανάπτυξη του τουρισμού, καθώς επίσης και για να αξιολογήσει και να προγραμματίσει το Κέντρο καλύτερα τις μελλοντικές του δράσεις. Θετικό στοιχείο αποτελεί το ωράριο λειτουργίας του (τη θερινή περίοδο όλη την εβδομάδα μέχρι τις 22:00, και τη χειμερινή περίοδο Σαββατοκύριακα μέχρι τις 15:30). Η επισκεψιμότητα του Κέντρου αυξάνεται εντυπωσιακά και συνολικά έως το 2007 έχουν εξυπηρετηθεί περίπου 25.000 τουρίστες. Οι επισκέπτες ζητούν από το Κέντρο γενικές πληροφορίες και έντυπο υλικό (31%), εντοπισμό τοποθεσίας και προτάσεις διαδρομών (19%), πληροφορίες για δρομολόγια Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, χάρτη της περιοχής (12%), κατάλογο ξενοδοχείων (11%), πληροφορίες για πολιτιστικούς χώρους (4%) και σημεία πρόσβασης στο διαδίκτυο (5%). Ωστόσο, όπως προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων, η έμφαση των επισκεπτών είναι στην ενημέρωση και όχι στην αξιολόγηση των προτάσεων.

Το Κέντρο υποστηρίζει κατά μέσο όρο 6 εκδηλώσεις το μήνα, διαθέτει 60 διαφορετικά έντυπα 50 διαφορετικών φορέων και διανέμει κατά μέσο όρο 2.600 έντυπα το μήνα.⁸¹

⁸⁰ Κουτσιανά, 2001 και *Εν Βόλω*, 2005γ

⁸¹ *Εν Βόλω*, 2005γ: 35

Γενικά η πληροφόρηση στη πόλη έχει βελτιωθεί και σε αυτό βοήθησε η εγκατάσταση σημάτων στην πόλη λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων.

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ/ ΟΜΙΛΟΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στο ΠΣ Βόλου, σύμφωνα με στοιχεία του Δήμου Βόλου, υπάρχουν 26 καταγεγραμμένα **τουριστικά πρακτορεία**. Ο αριθμός κρίνεται ιδιαίτερα ικανοποιητικός, δεν προξενεί εντύπωση, διότι γενικά η Ελλάδα βρίσκεται στη πρώτη θέση ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ και της ΕΕΕΕ αναφορικά με τον αριθμό πρακτορείων (30) ανά 100.000 κατοίκους.⁸² Τα περισσότερα πρακτορεία βρίσκονται κατά μήκος του θαλασσίου μετώπου της πόλης σε κοντινή απόσταση από το λιμάνι και στην κατ' εξοχήν τουριστική ζώνη της πόλης. Οι υπηρεσίες που προσφέρουν εστιάζονται κυρίως στην έκδοση εισιτηρίων για τα δρομολόγια των πλοίων που φεύγουν από το λιμάνι και έτσι εξηγείται η χωροθέτησή τους. Όπως προκύπτει από συνεντεύξεις με επιλεγμένους τουριστικούς πράκτορες, τα πρακτορεία απευθύνονται κυρίως σε εξερχόμενους τουρίστες, δηλαδή κατοίκους που επιθυμούν να φύγουν από την πόλη, και δεν λειτουργούν ως κέντρα ενημέρωσης και εξυπηρέτησης των εισερχόμενων τουριστών στην πόλη.

Επίσης στο Βόλο εδρεύουν 3 εταιρείες εκδρομικών πούλμαν και έχουν παραρτήματα 4 εταιρείες ενοίκιασης αυτοκινήτων.⁸³

Στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής σημαντικό ρόλο, ιστορικά παίζουν τα **εκδρομικά σωματεία**, κυρίως λόγω της συμβολής τους στη δημιουργία τουριστικών υποδομών (ξενώνες, καταφύγια) και στην προβολή των φυσικών πόρων της περιοχής. Το πρώτο, ο Όμιλος Εκδρομέων Βόλου ιδρύθηκε το 1902 και από το 1975 του παραχωρήθηκε από την Κοινότητα Δράκειας η λειτουργία του Ξενώνα «Πηλεύς» στα Χάνια. Σήμερα δραστηριοποιούνται ακόμη ο Φυσιολατρικός Όμιλος Βόλου ο «Παν» (ιδρύθηκε το 1938 και μέχρι το 1998 είχε πραγματοποιήσει περισσότερες από 2.000 εκδρομές) και η Ελληνική Περιηγητική Λέσχη (το Τμήμα Βόλου ιδρύθηκε το 1948 και ήταν αυτό που ξεκίνησε το Βολιώτικο Καρναβάλι, που τώρα οργανώνεται με πρωτοβουλία της ΔΗΤΕΒ).⁸⁴

ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΗΛΙΟΥ

Στη κορυφή του Πηλίου «Αγριόλευκες» (1500μ) δημιουργήθηκε το Χιονοδρομικό Κέντρο Πηλίου από τον Ελληνικό Ορειβατικό Σύλλογο Βόλου και το 1967 λειτούργησε ο πρώτος εναέριος αναβατήρας. Στη συνέχεια εξελίχθηκε σε υποδομή και εγκαταστάσεις, έτσι ώστε σήμερα να έχουμε ένα κέντρο που διαρκώς εκσυγχρονίζεται. Από το 1997 τη διαχείριση του κέντρου έχει αναλάβει η Αναπτυξιακή Εταιρεία Μαγνησίας Α.Ε. για είκοσι χρόνια.⁸⁵

Η χωροθέτηση του Χιονοδρομικού Κέντρου στον ορεινό όγκο του Πηλίου, έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Προσβασιμότητα από το κέντρο του Βόλου με ΙΧ περίπου σε 45 λεπτά.
- Σχετικά καλό οδικό δίκτυο.
- Δυσκολία πρόσβασης σε περίπτωση χιονόστρωσης

⁸² Nanopoulos κ.ά., 1995 : 48

⁸³ Κουτσιανά, 2001: κεφ. 3

⁸⁴ *Εν Βόλω*, 2005γ: 84-5

⁸⁵ ΤΜΧΠΠΑ, 2005: 7-68.

- Κατάλληλο προσανατολισμό που επιτρέπει την ύπαρξη χιονιού σε περιπτώσεις που τα άλλα χιονοδρομικά κέντρα της Ελλάδας δεν λειτουργούν λόγω έλλειψης χιονιού
- Καλή πρόσβαση στη θάλασσα και στα υπόλοιπα χωριά του Πηλίου
- Σχετικά καλή πρόσβαση στον Παγασητικό μετά την ασφαλτόστρωση του δρόμου προς τη Δράκεια (δυσκολία πρόσβασης σε περίπτωση χιονόστρωσης)

Στην άμεση περιοχή βρίσκεται ο οικισμός Χάνια. Τα Χάνια είναι μικρός οικισμός, ιδανικό κέντρο χειμερινού τουρισμού, χτισμένο σε υψόμετρο 1.190 μ. Αποτελούν επίσης και ξεχωριστό πόλο έλξης για δραστηριότητες φαγητού, γεγονός που παρατηρείται περισσότερο τη χειμερινή περίοδο απ' ό,τι τη θερινή. Η αναλογία αυτή θα μπορούσε να βελτιωθεί, ενώ προβληματική είναι κατά τη θερινή περίοδο και η αξιοποίηση των εγκαταστάσεων διαμονής και φαγητού στο Χιονοδρομικό Κέντρο.

Στο χιονοδρομικό κέντρο του Πηλίου διοργανώνονται κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου αγώνες σκι, και διάφορες άλλες εκδηλώσεις όπως νυχτερινό σκι, σκι-πάρτυ από τους χορηγούς του κέντρου κλπ. Η ιστοσελίδα του χιονοδρομικού είναι ιδιαίτερα ενημερωμένη και επεξηγηματική, αλλά δυστυχώς παρέχει πολύ περιορισμένες πληροφορίες σε άλλες γλώσσες.

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ο Βόλος είναι από τις λίγες πόλεις στην Ελλάδα που συνδυάζει με μοναδικό τρόπο το βουνό και τη θάλασσα. Το κλίμα είναι γενικά ευχάριστο τους περισσότερους μήνες το χρόνο, εκτός από τα προβλήματα υγρασίας που παρουσιάζονται. Το Πήλιο αποτελεί πόλο έλξης ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών κι επισκεπτών σε όλη τη διάρκεια του έτους. Γενικά, η περιοχή του Πηλίου χαρακτηρίζεται από χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα. Υπάρχει μεγάλη διασπορά του πληθυσμού σε ένα πλήθος από μικρούς κυρίως οικισμούς. Οι οικισμοί παρουσιάζουν μάλλον υποτυπώδη πολεοδομική οργάνωση. Οι λειτουργίες των οικισμών βρίσκονται συνήθως χωροθετημένες κατά μήκος της Ε. Ο. Βόλου - Ζαγοράς. Το όρος **Πήλιο** με την Υπουργική Απόφαση Φ31/24512/1858/3.5.1976 (ΦΕΚ 6528) έχει χαρακτηριστεί ως τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλους για την ποικιλία των χρωματικών εναλλαγών, τον έξοχο συνδυασμό πυκνής βλάστησης και θέας προς τη θάλασσα, της ύπαρξης στο αγροτικό και δασικό τοπίο μνημείων, λιθόστρωτων, μονοπατιών, γεφυριών κ.λπ. Το Βόρειο Πήλιο έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό δίκτυο περιοχών προστασίας της φύσης NATURA 2000. Όλα αυτά τα στοιχεία συντελούν στις προσπάθειες για βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού, ενώ και η έμφαση στον ορεινό τουρισμό είναι σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού όπως η πεζοπορία, η ιππασία, το mountain biking, διαδρομές και μονοπάτια. Το μονοπάτι που ανήκει στις δημοφιλέστερες διαδρομές και εντοπίζεται στην περιοχή του ΠΣ Βόλου είναι: Ανακασιά-Κουκουράβα-Μακρινίτσα.⁸⁶

Το ΠΣ Βόλου διαθέτει αρκετές **παραλίες** σε κοντινή απόσταση και με εύκολη πρόσβαση. Το πρόσθετο θετικό στοιχείο είναι ότι για το 2005 οι 'γαλάζιες σημαίες' (ένδειξη της καθαριότητας και της οργάνωσης της παραλίας) από 3 το 2004 αυξήθηκαν σε 5: Άναυρος, Αλυκές, Παγασές, και για πρώτη φορά οι ακτές της Αμαρυλίδας και των Αμφανών στο Σωρό και τον Άγιο Στέφανο⁸⁷, ενώ η πρόβλεψη για το 2008 είναι να ανέλθουν σε 8.

⁸⁶ ΤΜΧΠΠΑ, 2005: 7-71

⁸⁷ *Εν Βόλω*, 2005γ: 55.

ΔΟΜΗΜΕΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-ΙΣΤΟΡΙΑ

Η περιοχή του Πηλίου (το βουνό των Κενταύρων) διαθέτει σημαντικό ιστορικό - πολιτιστικό περιβάλλον. Διαθέτει αξιόλογα υπολείμματα αρχαιολογικών οικισμών, μνημείων, βυζαντινές εκκλησίες καθώς και πλούσια λαϊκή παράδοση. Το Πήλιο διαθέτει πλούσια βιοτεχνική παράδοση από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας (συντεχνίες), ενώ ιδιαίτερα αξιόλογη είναι και η παραδοσιακή αρχιτεκτονική των οικισμών του Πηλίου. Οι οικισμοί της περιοχής του Πηλίου είναι χαρακτηρισμένοι ως παραδοσιακοί σύμφωνα με ΠΔ (ΦΕΚ 374Δ/80) και ισχύουν ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης.

Ο Βόλος αποτελεί μια φιλική (και στα παιδιά) και εύκολη πόλη, κυρίως διότι η βασική δομή του ακολουθεί έναν τετραγωνικό κάναβο με δρόμους παράλληλους και κάθετους σε ένα αρκετά εκτεταμένο, και ποικίλο, θαλάσσιο μέτωπο. Η περιοχή του Βόλου αποτελεί μια από τις παλαιότερα κατοικημένες περιοχές του ελλαδικού χώρου. Η αδιάκοπη ανθρώπινη παρουσία στην πορεία όλων αυτών των χρόνων άφησε έντονα τα χνάρια της: οι αρχαιολογικοί χώροι του Σέσκλου και του Διμηνίου, δύο από τους παλαιότερους νεολιθικούς οικισμούς της Ευρώπης, ο μυκηναϊκός οικισμός στο Διμήνι, όπου οι τελευταίες αρχαιολογικές ανασκαφές τοποθετούν την Ιωλκό, πατρίδα του Ιάσονα τα ερείπια της αρχαίας Δημητριάδας, με το θέατρο, το ανάκτορο, το υδραγωγείο και η μακεδονική πόλη στο λόφο της Γορίτσας, αποτελούν μνημεία διαχρονικής ακτινοβολίας. Τα ιστορικά αυτά αποθέματα μπορούν αφενός να λειτουργήσουν ως τοπίο και να συντελέσουν στον προσδιορισμό μιας ταυτότητας, και αφετέρου να αποτελέσουν στοιχεία του μάρκετινγκ της πόλης, ένας από τους στόχους του οποίου είναι η ανάπτυξη του τουρισμού.

Ολοκληρώνοντας το κομμάτι του τουρισμού θα γίνει μια αναφορά στη τουριστική διάσταση τριών ζητημάτων που αναλύονται περισσότερο σε άλλα σημεία του Σχεδίου.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ – ΧΩΡΟΙ ΦΑΓΗΤΟΥ – ΤΣΙΠΟΥΡΑΔΙΚΑ

Η πόλη είναι γνωστή, κυρίως σε ημεδαπούς τουρίστες, για τα τσιπουράδικα, μία ξεχωριστή τοπική κατηγορία καταστήματος που σερβίρει φαγητό και ποτό. Τα τσιπουράδικα μαζί με μία μεγάλη ποικιλία εστιατορίων (ψαροταβέρνες, ιταλικά, μεξικάνικο, κινέζικο, ινδικό, κ.α.) κάνουν το φαγητό στο Βόλο μία ενδιαφέρουσα και αξιόλογη εμπειρία.

‘ΤΡΑΙΝΑΚΙ’ ΠΗΛΙΟΥ

Όπως έγινε φανερό και από το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα SteamrailNet (CULTURE 2000), οι ατμήλατοι σιδηρόδρομοι μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό τουριστικό πόρο. Αυτό ισχύει και για το ‘τραινάκι’ του Πηλίου που διαθέτει μια πλούσια ιστορία (Νάθενας και Καραθάνου, 2004). Από το Μάιο του 1996 το ‘τραινάκι’ λειτουργεί με ένα δρομολόγιο στη διαδρομή Άνω Λεχώνια - Μηλιές - Άνω Λεχώνια τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες. Επίσης διατίθεται από τον ΟΣΕ προς αποκλειστική μίσθωση το σύνολο της αμαξοστοιχίας, γεγονός που μπορεί να αξιοποιηθεί σε συνδυασμό με τη διεξαγωγή διαφόρων συνεδρίων.

Τα στοιχεία που προσδιορίζουν τον σιδηρόδρομο Βόλου - Μηλεών ως ένα πρώτης τάξης τουριστικό προϊόν και αξιοθέατο είναι πολλά:

(α) Έχει τροχαίο υλικό (μηχανές, βαγόνια) μεγάλης μουσειακής αξίας

(β) Η γραφικότητα του τοπίου καθώς και η θέα της διαδρομής συνδυάζονται με τα μοναδικής αξίας και αισθητικής τεχνικά έργα της γραμμής, που συμπληρώνουν την ομορφιά του τοπίου.

(γ) Οι σιδηροδρομικοί σταθμοί αποτελούν μνημεία βιομηχανικής αρχιτεκτονικής του τέλους του προηγούμενου και των αρχών του σημερινού αιώνα - για το λόγο αυτό ολόκληρη η γραμμή κηρύχθηκε διατηρητέο μνημείο από το Υπουργείο Πολιτισμού.

(δ) Η γραμμή έχει έντονη διασύνδεση με την τοπική ιστορία και παράδοση.

Παρουσιάζεται, λοιπόν, ένα πολύ υψηλό εν δυνάμει τουριστικό ενδιαφέρον για επίσκεψη και περιήγηση στον εν λόγω σιδηρόδρομο, από πάρα πολλές κατηγορίες τουριστών / επισκεπτών / εκδρομικών:

(α) Ειδικός τουρισμός (ιδιαίτερα αναπτυσσόμενος τα τελευταία χρόνια):

- φίλοι του σιδηροδρόμου και του ατμού (σιδηροδρομικός τουρισμός),
- φίλοι της "βιομηχανικής αρχαιολογίας", της λαϊκής κουλτούρας, της αρχιτεκτονικής και της ζωγραφικής / Τζιόρτζιο ντε Κίρικο (πολιτιστικός τουρισμός),
- φυσιολάτρες, ορειβάτες, περιηγητές, χιονοδρόμοι (οικολογικός, περιπατητικός, ορειβατικός, περιηγητικός, χιονοδρομικός τουρισμός),
- εκπαιδευτικός τουρισμός (σχολεία, φοιτητές Πολυτεχνείων, μηχανικοί, επαγγελματίες σιδηροδρομικοί).

(β) Γενικός Τουρισμός που φθάνει στην περιοχή (ξένοι τουρίστες, Έλληνες εκδρομείς, εκδρομικοί σύλλογοι, ΚΑΠΗ, κ.λπ.).

Η ανωτέρω πολυσυλλεκτική, εν δυνάμει και υπαρκτή, πελατεία διαμορφώνει την ανάγκη για το ανάλογο marketing, προκειμένου να μεγιστοποιηθούν οι δυνατότητες τουριστικής αξιοποίησης του σιδηροδρόμου προς όφελος τόσο του φορέα εκμετάλλευσής του (άμεσα), όσο και της τοπικής οικονομίας του νομού Μαγνησίας γενικότερα. Το τραινάκι του Πηλίου που έχει την τύχη διεθνώς να είναι ένα γνωστό σε ευρείς κύκλους ως "επώνυμο τραίνο" (legend train), μπορεί να έχει σημαντικές προοπτικές οικονομικής αξιοποίησης και συμβολής στην τουριστική και πολιτιστική ανάδειξη και ανάπτυξη της περιοχής του, ιδιαίτερα στα πλαίσια ενός σχήματος συνεργασίας και σύμπραξης Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα).

Η μέχρι σήμερα εμπειρία από την (επανα)λειτουργία της γραμμής Άνω Λεχωνίων - Μηλεών έχει δείξει τα εξής:

- Σημαντική προσέλευση κόσμου, μολονότι δεν υπάρχει σωστό marketing του προϊόντος "Τραινάκι Πηλίου"

-Γιορταστικές εκδηλώσεις σε ειδικές περιπτώσεις (π.χ. Καθαρή Δευτέρα)

- Η λειτουργία του τραινίου από τον ΟΣΕ γίνεται με τρόπο που μεταφέρει σε αυτό πολλά από τα χρόνια **προβλήματα** του Οργανισμού, λ.χ.: ανυπαρξία ορθολογικής, ευέλικτης και προσανατολισμένης στην αγορά τιμολογιακής πολιτικής, ανορθολογική διαχείριση και εκμετάλλευση του τραινίου που έχει ως αποτέλεσμα τη χαμηλή παραγωγικότητα και τη διόγκωση του λειτουργικού κόστους της γραμμής, χαμηλή ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών, δεν υπάρχει οργανωμένη ξενάγηση και ανταπόκριση με άλλα μέσα για συμπληρωματικές επισκέψεις και σε άλλα γειτονικά αξιοθέατα στα πλαίσια οργανωμένων τουριστικών πακέτων, δεν υπάρχει κατάσταση με σουβενίρ από το τραίνο, η λειτουργία της γραμμής δεν είναι ευρέως γνωστοποιημένη και με σταθερό πλαίσιο αναφοράς σε

συγκεκριμένες χρονικές περιόδους λειτουργίας, τα κτίρια των σταθμών παραμένουν αναξιοποίητα, κ.λπ.⁸⁸

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το ΠΣ Βόλου αποτελεί μια περιοχή με μεγάλο αριθμό και ποικιλία τουριστικών πόρων, αλλά δεν έχει την τουριστική ανάπτυξη που θα μπορούσε να έχει. Η γενική εκτίμηση είναι ότι με τον κατάλληλο στρατηγικό σχεδιασμό, καθώς και με τις οργανωμένες και συντονισμένες προσπάθειες όλων των φορέων (και σε σχέση με τη βελτίωση των υποδομών και την εκπόνηση ενός σχεδίου μάρκετινγκ) η κατάσταση μπορεί να αλλάξει ριζικά σε βάθος χρόνου.

Σημαντικό ρόλο στην προοπτική συνέχισης της αύξησης παίζει το γεγονός ότι ο Βόλος ήταν μία από τις Ολυμπιακές πόλεις για το 2004. Αυτό βεβαίως θα χρειαστεί ένα βάθος πενταετίας για να αποδειχθεί και καθοριστικό ρόλο θα παίξει η υλοποίηση των προτάσεων στρατηγικού χαρακτήρα που θα γίνουν σε άλλο κεφάλαιο αυτού του σχεδίου. Σημαντική ώθηση θα δοθεί και από τη διοργάνωση μια ποικιλίας **ειδικών διεθνών γεγονότων που είναι προγραμματισμένα για τα επόμενα χρόνια:**

1. Η ολοκλήρωση της ανακατασκευής του πλοίου της Αργούς που έγινε με ξύλα από το Πήλιο και με σεβασμό των μεθόδων ναυπήγησης της εποχής και το ξεκίνημα του ταξιδιού της (με πρωτοβουλία της ΔΗΤΕΒ στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος «Αργώ») και η δημιουργία του θεματικού πάρκου που προβλέπεται να προσελκύει πλήθος επισκεπτών
2. Η διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων το 2013 που πρόσφατα ανατέθηκαν στην πόλη (από κοινού με την Λάρισα), είναι ένα γεγονός που θα δημιουργήσει μια νέα ώθηση στην περιοχή. Για την διεξαγωγή των Αγώνων προβλέπεται η δημιουργία ορισμένων νέων εγκαταστάσεων και η αξιοποίηση των εγκαταστάσεων που έγιναν στα πλαίσια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Δύο καθιερωμένα ειδικά γεγονότα είναι το Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικού Θεάτρου, που το 2005 έκλεισε 10 χρόνια και τα τελευταία χρόνια διοργανώνεται τις ημέρες των διακοπών των Χριστουγέννων στο Δημοτικό Θέατρο, καθώς και το Φεστιβάλ Ροκ και Μπλουζ, που έχει πανελλήνια διάσταση, ξεκίνησε το 2003 και διοργανώνεται κάθε Αύγουστο στο Δημοτικό Πολιτιστικό Πάρκο της Νέας Ιωνίας.

Γενικά ο Βόλος διαθέτει μία σχετικά αναπτυσσόμενη τουριστική αγορά, μία ισχυρή βιομηχανική και εμπορική παράδοση, είναι ένα σημαντικό λιμάνι, ενώ και οι τομείς της ψυχαγωγίας, του αθλητισμού και του πολιτισμού είναι ήδη αρκετά ανεπτυγμένοι. Έτσι, η διαμόρφωση μιας ιδιαίτερης ταυτότητας ('στίγματος') τόπου (place branding) που θα συνδυάζει πολιτισμό και αθλητισμό μπορεί να οδηγήσει όχι μόνο στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, αλλά στην αύξηση της τουριστικής ανάπτυξης.

Αθλητισμός

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Τρεις από τις σημαντικότερες διαστάσεις του **ρόλου του αθλητισμού στην ανάπτυξη των πόλεων** είναι:

---

⁸⁸ Διευρωπαϊκή Συμβουλευτική, 2001 όπως αναφέρεται στο ΤΜΧΠΠΑ, 2005: 7.64-8.

- α) αποτελεί έναν από τους γενεσιουργούς παράγοντες της αστικής ανασυγκρότησης
- β) συντελεί στην ανάπτυξη του αστικού τουρισμού⁸⁹
- γ) η ύπαρξη σταδίων, και ειδικότερα η κατασκευή νέων, αποτελεί κρίσιμο παράγοντα της αστικής ανάπτυξης.

Η ιστορία του αθλητισμού στο Βόλο είναι αρκετά πλούσια κυρίως όσον αφορά στον κλασικό αθλητισμό, τη σκοποβολή, το ποδόσφαιρο, την ορειβασία, το ναυταθλητισμό και το μπάσκετ. Στην ανάπτυξη του αθλητισμού σημαντικός είναι και ο **ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης** κυρίως διαμέσου της ένταξης του Εθνικού Αθλητικού Κέντρου Βόλου στο Δήμο Βόλου, της λειτουργίας του Αθλητικού Οργανισμού Δήμου Βόλου (ΑΟΔΒ, από το 2000 έχει ξεκινήσει και συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας), του Αθλητικού Οργανισμού Δήμου Νέας Ιωνίας (ΑΟΔΝΙ, ιδρύθηκε το 1990), του Αθλητικού Οργανισμού Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μαγνησίας (ΑΟΝΑΜ, έκανε την πρώτη του εμφάνιση το 2000 αποτελώντας την ουσιαστική μετεξέλιξη της Αθλητικής Επιτροπής)⁹⁰ και του Αθλητικού Πολιτιστικού Οργανισμού του Δήμου Πορταριάς (ΑΠΟΔΠ).

ΧΩΡΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΠΣ ΒΟΛΟΥ

ΠΑΚΘ

Η χωρική υποδομή του αθλητισμού στο Πολεοδομικό Συγκρότημα Βόλου (ΠΣΒ) ήταν σε σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Λόγω, κυρίως, της κατασκευής του Περιφερειακού Αθλητικού Κέντρου Θεσσαλίας (ΠΑΚΘ) στη Νέα Ιωνία, η αθλητική υποδομή αποτέλεσε έναν από τους τομείς στον οποίο οι επιπτώσεις των Αγώνων ήταν ιδιαίτερα θετικές.

Το Πανθεσσαλικό Στάδιο αποτελεί τη βασική εγκατάσταση του ΠΑΚΘ, εγκαινιάστηκε στις 30 Ιουλίου 2004, έχει καθαρή χωρητικότητα 21.600 θέσεις, έκταση 127.800 τ.μ., και 133 θέσεις τύπου. Το νέο στάδιο κατασκευάστηκε στη θέση ενός ημιτελούς γηπέδου που υπήρχε παλαιότερα στον ίδιο χώρο. Στην τελική του μορφή το Πανθεσσαλικό αποτελείται ουσιαστικά από 4 τμήματα εξεδρών, τα 3 εκ των οποίων διαθέτουν διπλό διάζωμα κερκίδων. Το δυτικό τμήμα στεγάζεται από μεταλλικό φορέα με επικάλυψη ειδικής μεμβράνης PVC. Προπονητικοί χώροι φιλοξενούνται κάτω από τις εξέδρες, ενώ υπάρχει και βοηθητικό στάδιο στην ανατολική πλευρά της εγκατάστασης. Είναι το μοναδικό γήπεδο στην Ελλάδα που διαθέτει "μείγμα" φυσικού και τεχνητού χλοοτάπητα. Οι φυσικές ρίζες του χορταριού ενισχύονται με τεχνητές ίνες ανά 2 εκατοστά, αυξάνοντας κατά πολύ την αντοχή του χλοοτάπητα. Το Πανθεσσαλικό Στάδιο ανήκει στην εταιρία Ολυμπιακά Ακίνητα.⁹¹ Τον Σεπτέμβριο του 2007, επήλθε συμφωνία μεταξύ της Ολυμπιακά Ακίνητα ΑΕ και των βασικών φορέων της περιοχής (Δήμοι Βόλου και Νέας Ιωνίας, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας και Επιμελητήριο Μαγνησίας) για την παραχώρηση της χρήσης του Πανθεσσαλικού Σταδίου σε έναν φορέα που θα συγκροτήσουν οι τοπικοί φορείς.

Άλλες εγκαταστάσεις στο ΠΑΚΘ είναι τα 5 ανοιχτά γήπεδα τένις και ένας ξενώνας για 100 αθλητές, κλειστό κολυμβητήριο και γυμναστήριο. Ενόψει του 27^{ου} Πανευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Ενόργανης Γυμναστικής Ανδρών Εφήβων και του 26^{ου} Γυναικών Νεανίδων Ενόργανης Αγωνιστικής Γυμναστικής το Μάιο 2006, ολοκληρώθηκε η κατασκευή του

⁸⁹ Law, 1993 : 96-97

⁹⁰ *Εν Βόλω*, 2004.

⁹¹ www.stadia.gr

Καταδυτηρίου το οποίο σε σύνδεση με το Γυμναστήριο θα λειτουργήσει ως χώρος διεξαγωγής των Αγώνων.

Ο Δήμος Ιωνίας διαθέτει επίσης το Γήπεδο της Νίκης που έχει έκταση 12.589 μ² και το Αθλητικό κέντρο Όλγα Βασδέκη που έχει έκταση 15.047 μ².⁹² και γήπεδα 5x5. Γενικά αποτελεί από τους Δήμους με την καλύτερη υποδομή αθλητικών χώρων στην Ελλάδα.

Εθνικό Αθλητικό Κέντρο

Ιδρύθηκε το 1983, το 2001 με το πρόγραμμα «Πολιτεία» πέρασε στην αρμοδιότητα του Δήμου Βόλου και από τότε λειτουργεί ως Δημοτικό ΝΠΔΔ. Συγκαταλέγεται στα πέντε μεγαλύτερα Αθλητικά Κέντρα στην Ελλάδα.⁹³ Περιλαμβάνει τους ακόλουθους χώρους⁹⁴:

A. Εθνικό Στάδιο Βόλου - ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση: Σταδίου 1, Τ.Κ.: 38222

- Γήπεδο ποδοσφαίρου με χλοοτάπητα (102.5X63) χωρητικότητας 13.000 θέσεων.
- Στίβος με ελαστικό τάπητα έξι (6) διαδρομών 400 μέτρων.
- Κλειστή αίθουσα στίβου 4 διαδρομών
- Αίθουσα οργάνων και γραφεία

Βοηθητικό Γήπεδο

- Γήπεδο ποδοσφαίρου με ξηρό τάπητα (100X66)

B. Σκοπευτήριο Βόλου - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΕΛΛΑΔΑ 2004"

Διεύθυνση: Σταδίου 1, Τ.Κ.: 38222

- Αίθουσα αεροβόλων όπλων 10ì ., 20 θέσεων
- Πεδίο Βολής πυροβόλων όπλων 50μ. 21 θέσεων
- Πεδίο Βολής πιστολιών 25μ., τεσσάρων ομάδων στόχων

Γ. Κλειστό Γυμναστήριο Βόλου - ΠΡΟΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση: Σταδίου 1, Τ.Κ.: 38222

- Σάλα με παρκέ (47X30μ) 1.200 θέσεων
- Προπονητήριο με συνθετικό τάπητα

Δ. Εθνικό Κολυμβητήριο Βόλου - ΠΡΟΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση: Σταδίου 1, Τ.Κ.: 38222

- Ανοιχτή πισίνα (50 X 25)
- Κλειστή πισίνα (25 X 21) Χωρητικότητας 1500 θεατών.
- Πισίνα εκμάθησης (6.5 X 13)

⁹² Ταυτότητα πόλης Δ. Ν. Ι. 10/2000 (Μελέτη ΔΕΜΚΑ, Α. Αλπούς).

⁹³ Εν Βόλω, 2004: 119.

⁹⁴ www.volos-city.gr

- Καταδυτήριο (1,3,5 μ)

Ε. Γήπεδα τένις - ΠΡΟΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση: Σταδίου 1, Τ.Κ.: 38222

- Τρία γήπεδα τένις (30X14)

ΣΤ. Ναυταθλητικές Εγκαταστάσεις ΝΟΒΑ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΕΛΛΑΔΑ 2004"

Διεύθυνση: Άναυρος, Ακτή – ΝΟΒ

- Κλειστό κωπηλατήριο

- Αίθουσα Γυμναστικής

- Λεμβαρχείο

- Κτίριο φύλαξης ιστιοπλοϊκών σκαφών

- Αίθουσα προπόνησης

Υπόλοιπη Αθλητική Υποδομή Δήμου Βόλου

Αθλητικό Κέντρο Νεότητας

Διεύθυνση: Γ. Δήμου-Μεταμορφώσεως, ΤΚ: 38333

- Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

- Αίθουσα βαρών - γυμναστικής.

- Αίθουσες διάφορων επί μέρους χρήσεων.

- Δύο (2) γήπεδα μπάσκετ (προπονητήριο).

- Τρία (3) γήπεδα τένις.

- Ένα (1) γήπεδο βόλεϊ.

- Περιμετρικό διάδρομο 400 μέτρων για τζόκιν

Δημοτικό Στάδιο Νεάπολης

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση: Τέρμα Νεαπόλεως, Τ.Κ: 38334

- Γήπεδο ποδοσφαίρου (96X64) με χλοοτάπητα και βοηθητικό.

- Στίβο έξι (6) διαδρομών 400 μέτρων.

1. Κλειστές αίθουσες γυμναστικής .

2. Γήπεδο μπάσκετ και βόλεϊ.

Κέντρο Άθλησης και Νεολαίας (Αδαμόπουλου)

Διεύθυνση: Ρήγα Φεραίου - Καποδιστρίου, Τ.Κ: 38333

- Σάλα με παρκέ (33X35) χωρητικότητας 500 θεατών

- Τεχνητή Πίστα αναρρίχησης

- Αίθουσα αεροβικής γυμναστική με παρκέ

- Αίθουσα ρυθμικής γυμναστικής

Εκθεσιακό Αθλητικό Κέντρο

ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση: Αθηνών 25, Τ.Κ: 38334

- Κλειστό γυμναστήριο πολλαπλών χρήσεων (37Χ39) χωρητικότητας 450 θεατών

- Ένα, (1) ανοικτό γήπεδο μπάσκετ δίπλα από το Ε.Α.Κ

Αθλητικό Κέντρο Καραγάτς

Διεύθυνση: Τέρμα Κύπρου Τ.Κ: 38221

Προγραμματίζεται η κατασκευή κλειστού γυμναστηρίου ενόργανης και ρυθμικής γυμναστικής που θα χρησιμοποιηθεί ως προολυμπιακό προπονητήριο.

Επίσης διαθέτει:

- 2 γήπεδα μπάσκετ
- 1 γήπεδο τένις
- 1 γήπεδο βόλεϊ
- 1 γήπεδο μίνι ποδοσφαίρου

Στίβος Ιππασίας

Ιππικός Όμιλος Βόλου

ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση: Πεδίον Άρεως Τ.Κ: 38334

- Στίβος ιππασίας (50x100)
- Στίβος εκμάθησης ιππασίας

Ναυαθλητικές εγκαταστάσεις

ΟΕΑ-ΝΑΒ

Διεύθυνση: Ακτή Αγ.Κων/νου Τ.Κ: 38334

- Δύο μικρά λεμβαρχεία

Γυμναστήριο Γυμναστικού Συλλόγου Βόλου

Διεύθυνση: Ιωλκού - Αχιλλοπούλου Τ.Κ: 38333

- 2 κλειστές αίθουσες γυμναστικής.
- Στίβο έξι (6) διαδρομών 200 μέτρων.
- Ένα γήπεδο μπάσκετ και προπονητήριο.

Πλαζ Αλυκών

Αθλητικές Εγκαταστάσεις στην Πλαζ Αλυκών

ΠΡΟΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση: Αλυκές Βόλου Τ.Κ: 38500

- Δύο γήπεδα beach volley
- Δύο γήπεδα 5Χ5

Γήπεδο Μαγνησιακού

Διεύθυνση: Λαρίσης 70 Τ.Κ: 38334

- Ένα (1) γήπεδο ποδοσφαίρου με χλοοτάπητα (100 Χ 70).
- Ένα (1) βοηθητικό γήπεδο ποδοσφαίρου με χλοοτάπητα (80Χ57).
- Ένα (1) γήπεδο μπάσκετ.
- Διάδρομο για τρέξιμο.

Γήπεδο Σαρακηνού

Διεύθυνση: Τέρμα Βάρναλη - Αγ. Παρασκευή 70 Τ.Κ: 38500

- Ένα (1) γήπεδο ποδοσφαίρου με ξηρό τάπητα (100Χ56) .
- Ένα (1) γήπεδο μπάσκετ.

Γήπεδο ΑΠΟΒ

Διεύθυνση: Τέρμα Κύπρου 70 Τ.Κ: 38221

- Γήπεδο ποδοσφαίρου με χλοοτάπητα (96Χ54)

Σχολή Αθλημάτων Αγ. Παρασκευής ΠΑΡΑΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΟ

Διεύθυνση: Αγ Παρασκευή Τ.Κ: 38500

- Γήπεδο Ποδοσφαίρου με συνθετικό χλοοτάπητα (42Χ22)
- Γήπεδο Ποδοσφαίρου με συνθετικό χλοοτάπητα (38Χ18)

Στην **Πορταριά**, σε διαδημοτική συνεργασία με την κοινότητα Μακρινίτσας κατασκευάστηκε το Κλειστό Διαδημοτικό Γυμναστήριο το οποίο διαθέτει χώρο για μπάσκετ, βόλεϊ, χάντμπολ, άρση βαρών, αίθουσα γυμναστικής. Στην Άλλη Μεριά λειτουργεί Αθλητικό Κέντρο με γήπεδα ποδοσφαίρου, μπάσκετ, 5x5, τένις. Υπό κατασκευή βρίσκεται το Αθλητικό Κέντρο Πορταριάς με γήπεδα ποδοσφαίρου, τένις, μπάσκετ, 5x5, βόλεϊ.⁹⁵ Στην Αγριά υπάρχει Δημοτικό Στάδιο.

Η σημερινή συνολική αθλητική υποδομή του ΠΣ Βόλου παρουσιάζεται λοιπόν ιδιαίτερα ενισχυμένη. Στο Βόλο υπάρχουν 6 Στίβοι, 9 Γήπεδα Ποδοσφαίρου, 10 Γήπεδα Μπάσκετ, 6 Εγκαταστάσεις 5Χ5, 2 Γήπεδα Beach Volley, 8 Αίθουσες Γυμναστικής, 14 Ιδιωτικά Γυμναστήρια, 3 Λεμβαρχεία, 1 Στίβος Ιππασίας, 3 Γήπεδα Βόλεϊ, 13 Γήπεδα Τένις, 1 Τεχνητή Πίστα Αναρρίχησης, 1 Κωπηλατήριο, 4 Πισίνες, 1 Σκοπευτήριο και 1 Εγκατάσταση Paint Ball.⁹⁶

Ένα φαινόμενο το οποίο συνήθως αγνοείται στις σχετικές μελέτες είναι τα **ιδιωτικά γυμναστήρια**. Η σημασία τους πρέπει να τονιστεί, κυρίως λόγω της σχέσης τους με την καθημερινή ζωή, την υγεία και λόγω της συμβολής του ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων ελεύθερου χρόνου. Η ιδιαίτερη άνθηση που παρουσιάζει αποτυπώνεται στην αύξηση 40% μεταξύ 2000 και 2006: από 10 έφτασαν τα 14.⁹⁷

⁹⁵ Βούλγαρη, 2006.

⁹⁶ www.volos-city.gr· *Αθλητισμός*, 1994 και 2005· Deffner, 2003· Βόλος, 2006

⁹⁷ Deffner, 2003: 388· Βόλος, 2006: 126

ΟΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ο αριθμός των αθλητικών συλλόγων στο ΠΣ Βόλου θεωρείται γενικά αρκετά ικανοποιητικός. Υπάρχουν 20 σύλλογοι Ποδοσφαίρου (με γνωστότερους τους ιστορικούς συλλόγους του Ολυμπιακού και της Νίκης Βόλου), 1 Ποδοσφαίρου Γυναικών, 2 Ποδοσφαίρου Σάλας, 12 Μπάσκετ, 7 Καράτε, 5 Ταέ Κβον Ντο, 5 Ποδηλασίας, 4 Πάλης, 3 Πυγμαχίας, 3 Στίβου, 2 Βόλεϊ, 11 Θαλασσίων Σπορ-Κολύμβησης, 3 Τένις, 1 Τζούντο, 2 Χάντμπολ, 2 Ιππασίας, 1 Άρσης Βαρών, 1 Ορειβασίας, 1 Χιονοδρομίας, 1 Σκακιού, 3 Σκοποβολής, 1 Τοξοβολίας, 1 Γυμναστικής, 2 Μηχανοκίνητου Αθλητισμού, 2 Αυτοκινήτου, 1 Μπιλιάρδου, 1 Μπριτζ, 2 Παγκρατίου Αθλήματος, 1 Softball, 2 Κυνηγιού 1 Άθλησης Α.Μ.Ε.Α.⁹⁸

ΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΑΘΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Τα στοιχεία μιας παλαιότερης (ωστόσο, και της πλέον πρόσφατης) κοινωνικογεωγραφικής έρευνας στο ΠΣΒ έδειξαν μια αρνητική, κατ' αρχάς, εικόνα με την έννοια ότι από τα 964 άτομα του δείγματος μόνο τα 311 εξασκούν κάποιο άθλημα.⁹⁹ Ωστόσο, μια ανάλυση που προχώρησε σε βάθος την επεξεργασία αυτών των στοιχείων κατέληξε στα ακόλουθα ενδιαφέροντα συμπεράσματα.¹⁰⁰

Οι κάτοικοι του ΠΣΒ στην πλειονότητά τους δεν αθλούνται σχεδόν ποτέ, αλλά όταν αθλούνται κατά πρώτο λόγο γυμνάζονται. Επίσης, παρακολουθούν συναντήσεις σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι αθλούνται, αλλά συχνότερα μόνο από την τηλεόραση. Παρατηρείται, δηλαδή, υψηλή παθητική σχέση με τον αθλητισμό. Το φαινόμενο της αντιστοιχίας μη άθλησης - μη παρακολούθησης παρατηρείται στις περιπτώσεις: απόφοιτοι δημοτικού/ ούτε δημοτικού, άνδρες εργάτες/ τεχνίτες (μαζί με αγρότες), έχοντες εισόδημα μικρότερο των 294 ευρώ (100.000 δραχμών). Το φαινόμενο αυτό ερμηνεύεται διττά: είτε ως έλλειψη ελεύθερου χρόνου είτε ως έλλειψη ενδιαφέροντος. Στα βασικά αθλήματα υπερέχει γενικά η γυμναστική, ενώ το μπάσκετ παρουσιάζει μεγαλύτερη δημοτικότητα από το ποδόσφαιρο.

Οι γυναίκες αθλούνται λιγότερο συχνά και παρακολουθούν πολύ σπανιότερα συναντήσεις από τους άνδρες. Αυτό είναι ένα στοιχείο ενισχυτικό της επιβεβαίωσης της ανδρικής κυριαρχίας στον αθλητισμό. Ωστόσο, η σειρά των αθλημάτων στα οποία εξασκούνται είναι ίδια με αυτή των ανδρών, δηλαδή: γυμναστική, μπάσκετ, γυμναστήριο, ποδόσφαιρο.

Οι απόφοιτοι της ανώτατης και ανώτερης εκπαίδευσης αθλούνται συχνότερα από όλους, ενώ οι απόφοιτοι της μέσης τεχνικής εκπαίδευσης και της Γ' γυμνασίου παρακολουθούν συχνότερα συναντήσεις. Η βασική ιδιαιτερότητα που παρουσιάζουν οι ελεύθεροι επαγγελματίες (μαζί με τα ελάχιστα διευθυντικά στελέχη) είναι ότι οι γυναίκες κάνουν γυμναστική συχνότερα από όλους. Σε καθημερινή βάση περισσότερο αθλούνται οι απασχολούμενοι στις ένοπλες δυνάμεις (άνδρες), οι οποίοι και παίζουν μπάσκετ συχνότερα από όλους. Οι άνδρες υπάλληλοι γραφείου παίζουν ποδόσφαιρο συχνότερα από όλους, ενώ οι γυναίκες υπάλληλοι γραφείου πηγαίνουν στο γυμναστήριο συχνότερα από όλους. Οι άνδρες έμποροι/ πωλητές γυμνάζονται συχνότερα και παρακολουθούν τακτικότερα συναντήσεις, ενώ οι γυναίκες έμποροι/ πωλητές παίζουν τόσο μπάσκετ όσο και ποδόσφαιρο συχνότερα από όλους. Στη γενική παρακολούθηση στις γυναίκες προηγούνται οι εργάτριες/ τεχνίτριες, ενώ στην παρακολούθηση μόνο τηλεοπτικών μεταδόσεων στους άνδρες προηγούνται οι υπάλληλοι γραφείου.

⁹⁸ www.volos-city.gr· Deffner, 2003· *Εν Βόλω* 2004· *Αθλητισμός*, 2005

⁹⁹ Μαλούτας και Συνεργάτες, 1994.

¹⁰⁰ Δέφνερ, 1995.

Οι απασχολούμενοι στις μεταφορές/ επικοινωνίες (άνδρες) πηγαίνουν σε συναντήσεις τακτικότερα από όλους, ενώ ασχολούνται συχνότερα από όλους με τη γυμναστική και το ποδόσφαιρο (αλλά στον ίδιο βαθμό με τους απασχολούμενους στη βιομηχανία/ βιοτεχνία). Οι απασχολούμενοι στη γεωργία (άνδρες και γυναίκες) παρακολουθούν σε μεγαλύτερο ποσοστό μόνο τηλεοπτικές μεταδόσεις. Οι εργοδότες αθλούνται περισσότερο από όλους σε καθημερινή βάση, ασχολούμενοι συχνότερα από όλους με το γυμναστήριο και το ποδόσφαιρο (το οποίο το προτιμούν από το μπάσκετ), ενώ επίσης παρακολουθούν συναντήσεις τακτικότερα από όλους. Οι αυτοαπασχολούμενοι κάνουν γυμναστική συχνότερα από όλους.

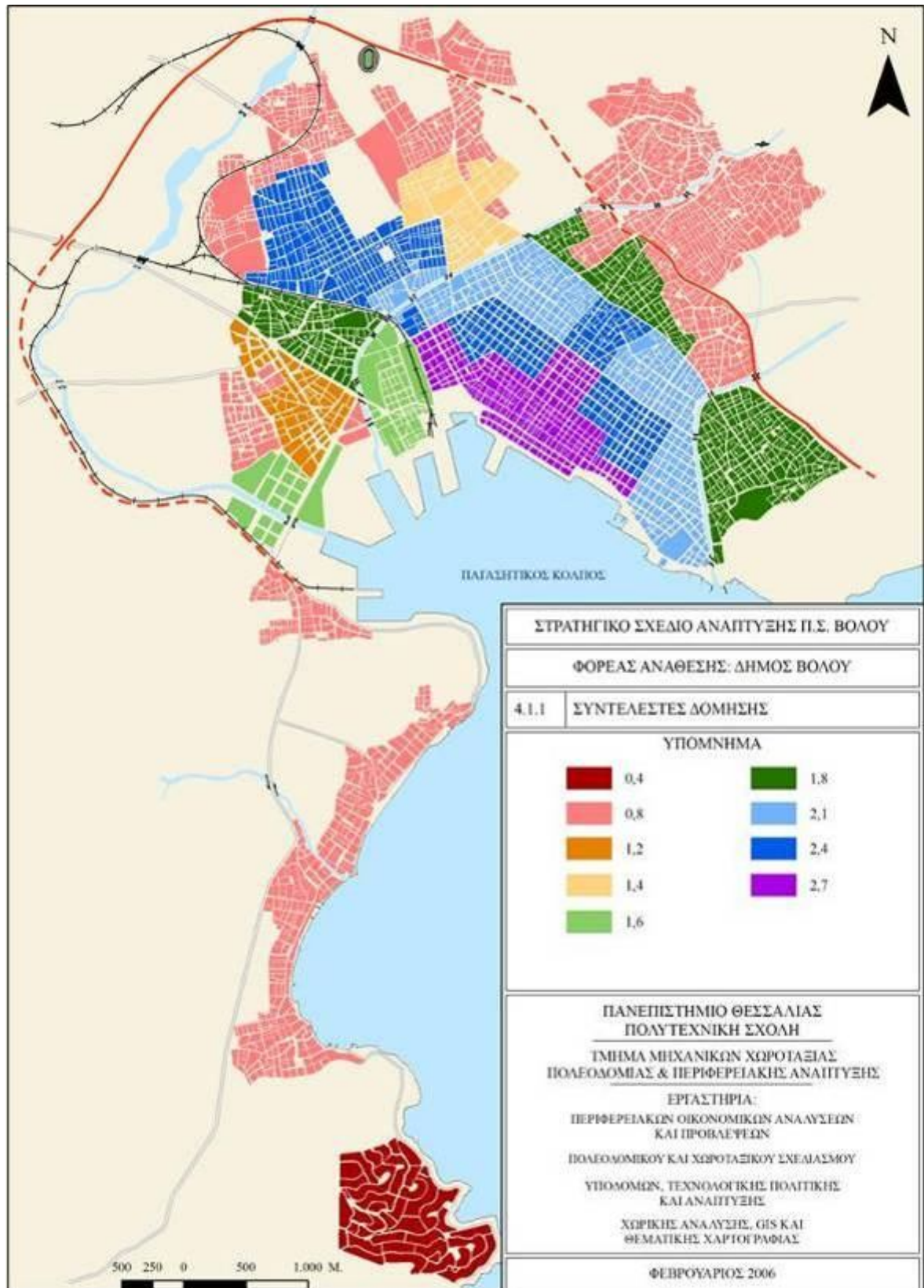
Το βασικό χαρακτηριστικό των ατόμων τα οποία έχουν ιηνιαίο οικογενειακό εισόδημα μεγαλύτερο των 1027 ευρώ (350.000 δραχμών) είναι ότι αθλούνται συχνότερα από όλους, κάτι που αντιστοιχεί στο γεγονός ότι είναι και τα άτομα τα οποία πηγαίνουν τακτικότερα σε συναντήσεις. Το ποσοστό των μη αθλουμένων αυξάνεται όσο κατεβαίνουμε την κλίμακα των εισοδηματικών κατηγοριών – το ίδιο παρατηρείται και στην περίπτωση του μορφωτικού επιπέδου. Μόνο τηλεοπτικές μεταδόσεις παρακολουθούν συχνότερα όσοι έχουν μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα μεταξύ 587 ευρώ (200.000 δραχμών) και 734 ευρώ (250.000 δραχμών).

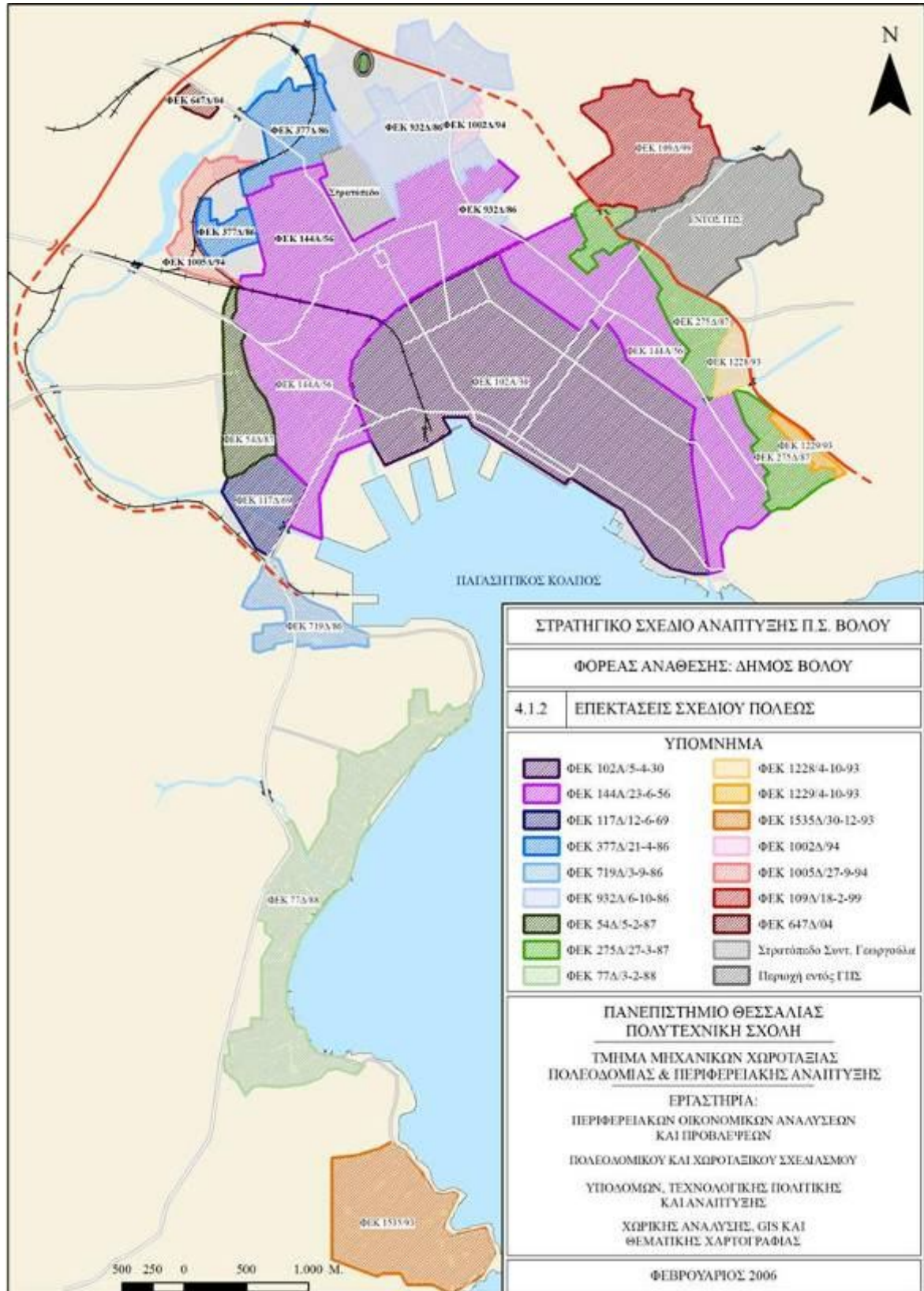
Οι κάτοικοι του κέντρου δεν παρουσιάζουν κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, ενώ το βασικό χαρακτηριστικό των κατοίκων των βορείων συνοικιών είναι ότι αθλούνται συχνότερα σε καθημερινή βάση, και ειδικότερα γυμνάζονται συχνότερα από όλους. Οι κάτοικοι των ανατολικών συνοικιών αθλούνται συγκριτικά περισσότερο από όλους δύο-τρεις φορές την εβδομάδα, και οι κάτοικοι των δυτικών συνοικιών πηγαίνουν τακτικότερα σε συναντήσεις, ενώ οι κάτοικοι της Άνω Νέας Ιωνίας παρακολουθούν συχνότερα μόνο τηλεοπτικές μεταδόσεις.

Η γενική εικόνα χαρακτηρίζεται από **αντιφάσεις**. Σε ορισμένα σημεία όπως η παθητική συμμετοχή, η ανδρική κυριαρχία, η θέση στο επάγγελμα και το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα, ενισχύεται η “κοινή λογική” ως αποτέλεσμα των περιορισμών που παράγουν οι κοινωνικογεωγραφικές διαφοροποιήσεις. Ωστόσο, σε αρκετά άλλα σημεία όπως το μορφωτικό επίπεδο, το επάγγελμα, ο κλάδος απασχόλησης και η περιοχή κατοικίας, ενισχύεται η τάση της πολυμορφίας. Οπωσδήποτε χρειάζεται μια πρόσφατη έρευνα για να αποτυπώσει τις νέες τάσεις, διότι η γενική αίσθηση είναι ότι η κατάσταση πρέπει να έχει διαφοροποιηθεί προς το θετικότερο, ιδιαίτερα σε συνάρτηση με την αύξηση των συλλόγων και τη βελτίωση της χωρικής υποδομής.

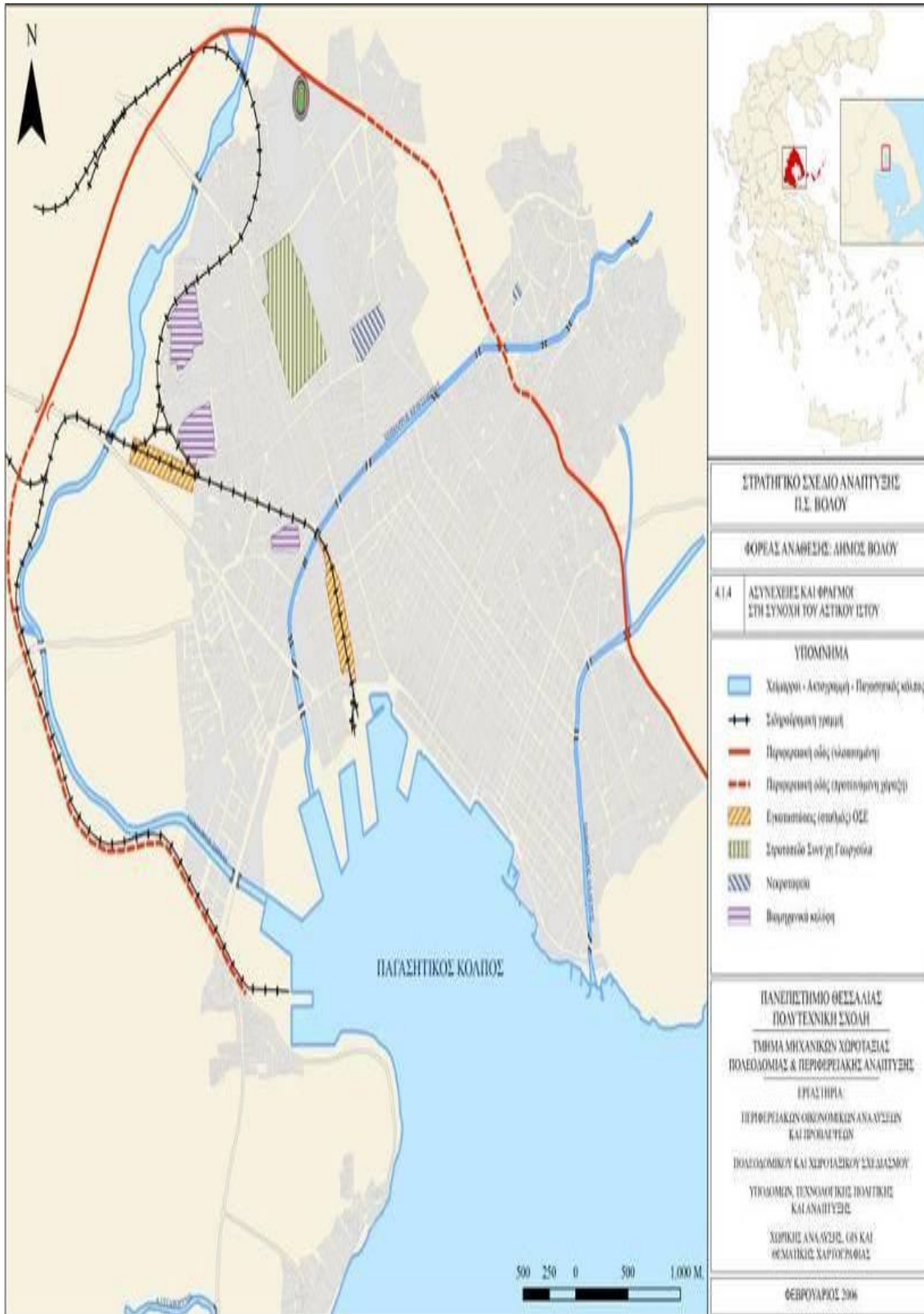
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

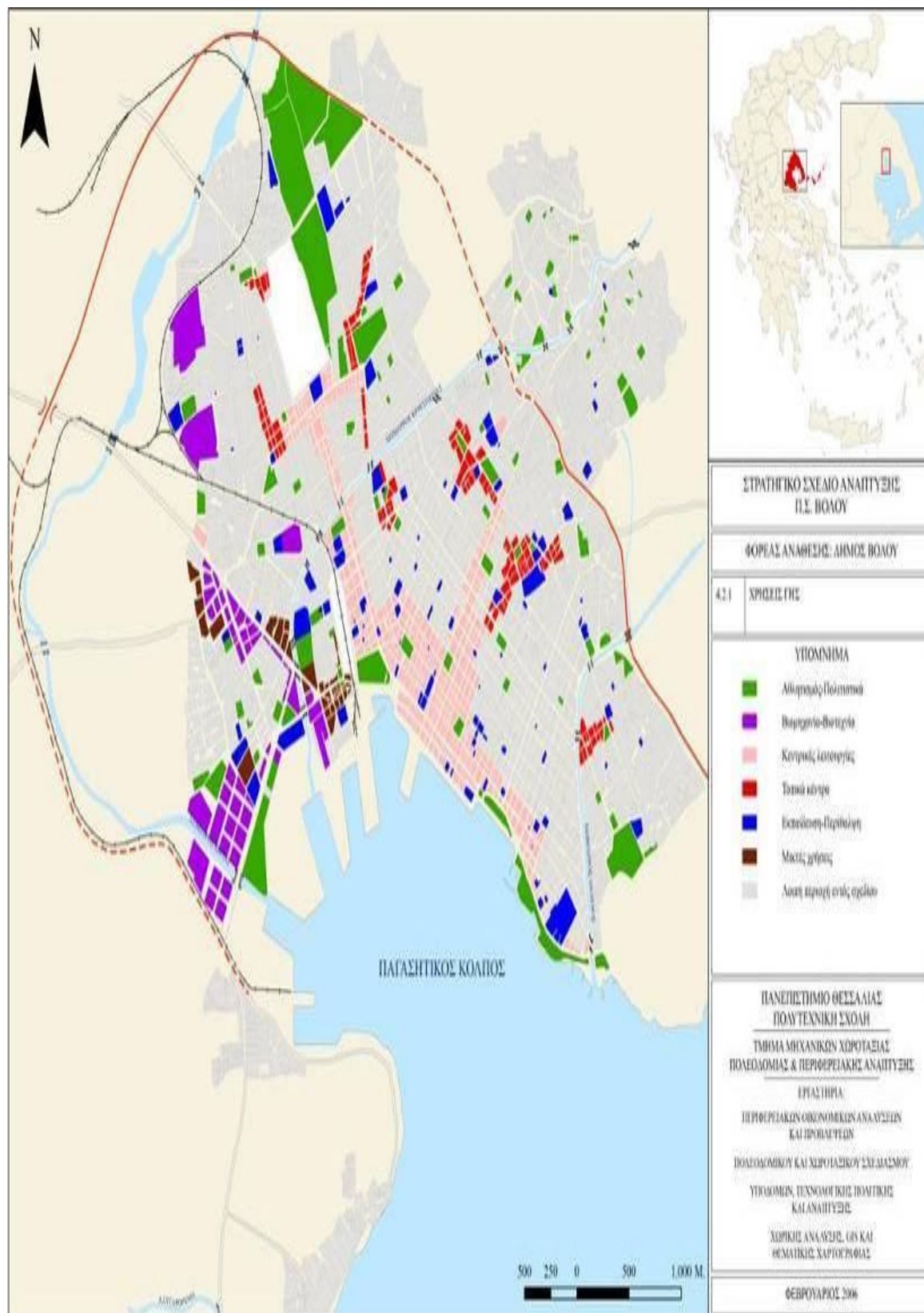
Σε γενικές γραμμές ο αθλητισμός στο Βόλο στις διάφορες διαστάσεις του (χωρική υποδομή, αριθμός και ποικιλία συλλόγων και αθλητών, τάσεις του πληθυσμού για άθληση και παρακολούθηση) συγκριτικά είναι σε αρκετά ικανοποιητική κατάσταση, γεγονός που σχετίζεται τόσο με την ιστορία του αθλητισμού της πόλης. Το κύριο χαρακτηριστικό της υποδομής του αθλητισμού στο Βόλο είναι ο σχετικά μεγάλος αριθμός των συλλόγων σε σύγκριση με τον ενισχυμένο αριθμό οργανωμένων χώρων. Ωστόσο, απαιτείται να γίνει μια καινούρια έρευνα που θα εξετάζει την πιθανή βελτίωση στις τάσεις του πληθυσμού για άθληση και παρακολούθηση. Επίσης, η ολοκληρωμένη ανάπτυξη του αθλητισμού θα προκύψει μόνο διαμέσου του συνδυασμού του με τον πολιτισμό και τον τουρισμό (π.χ. διαμέσου της ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού), δηλαδή τις άλλες κύριες διαστάσεις του ελεύθερου χρόνου.

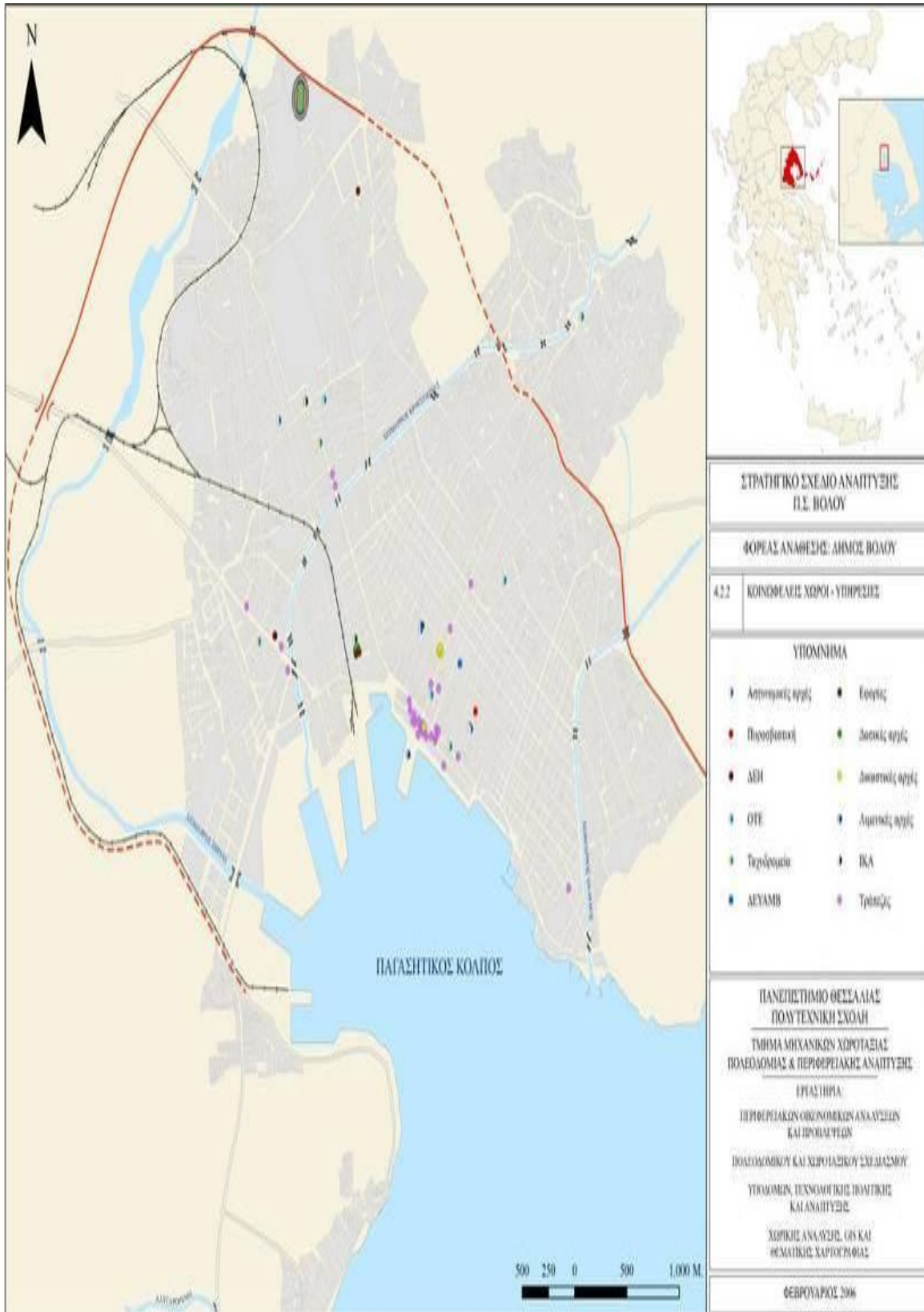

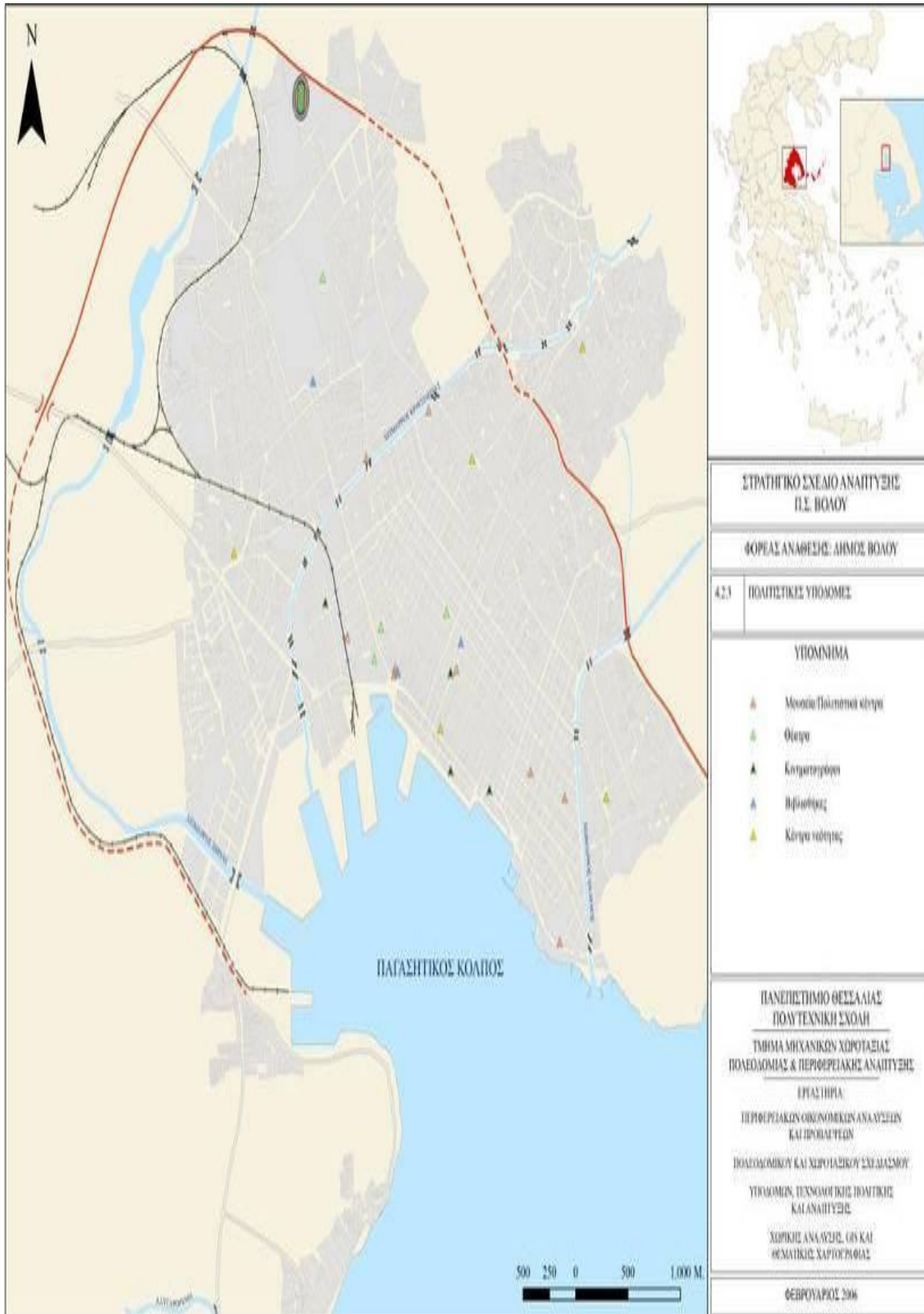

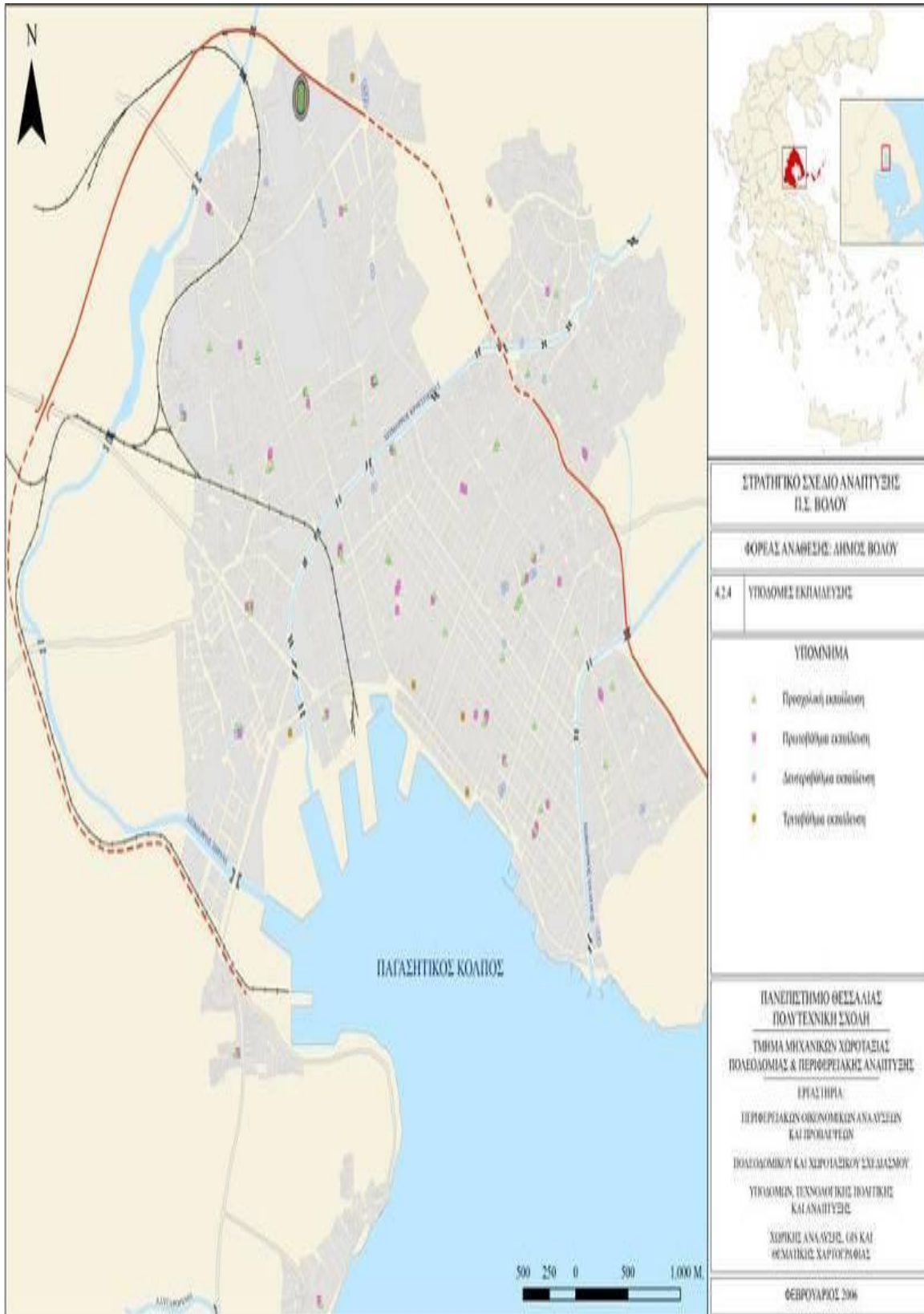

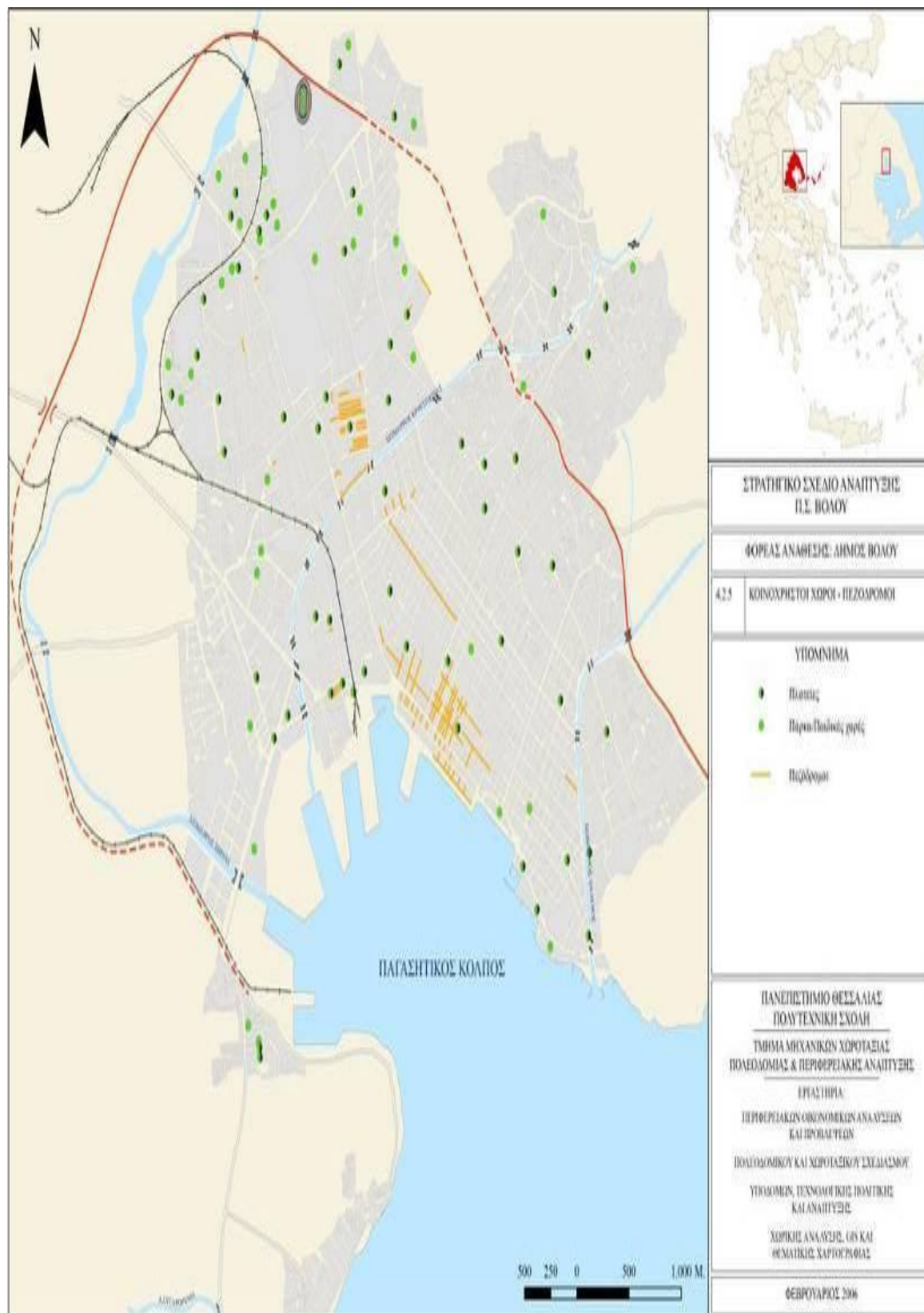

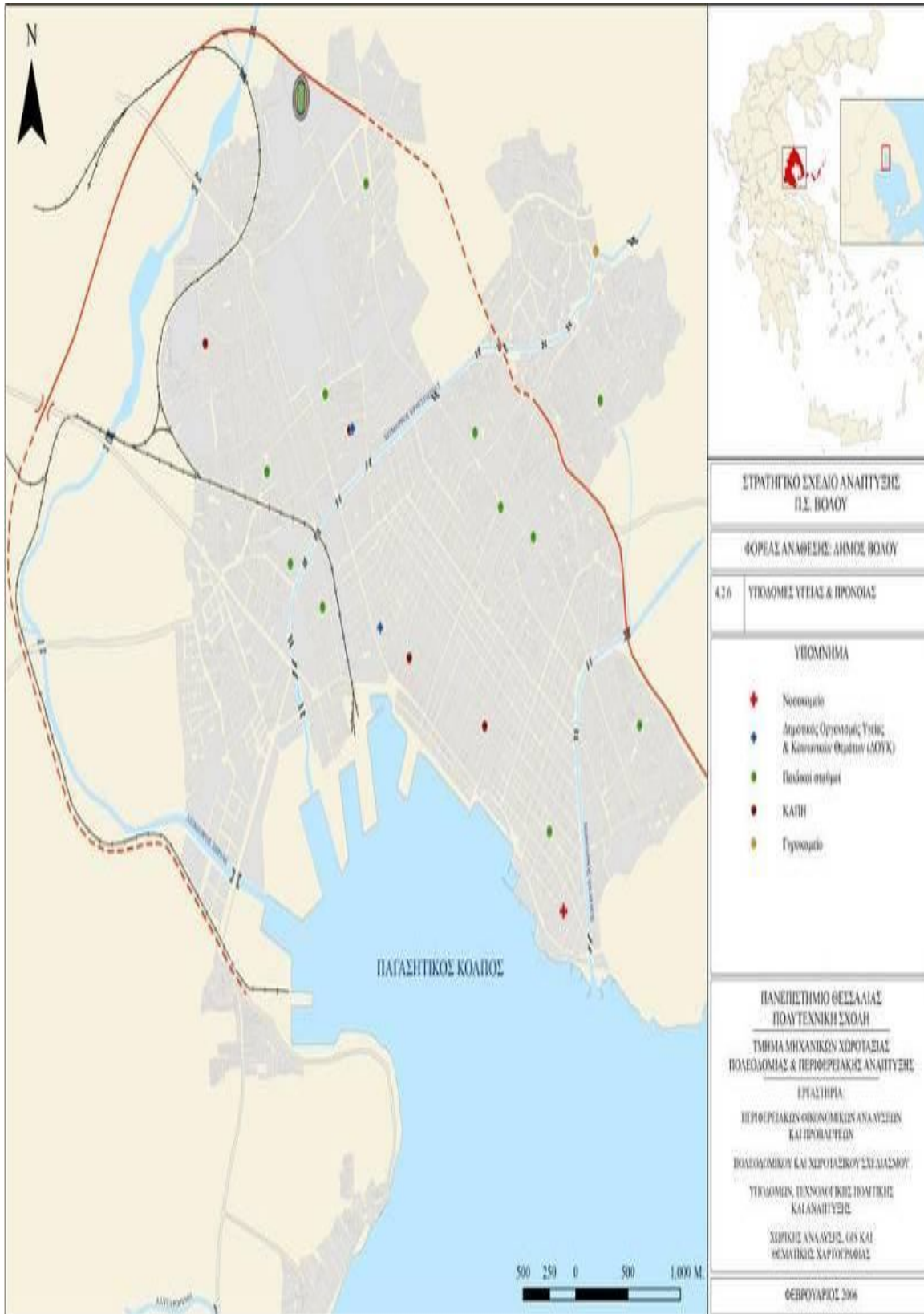

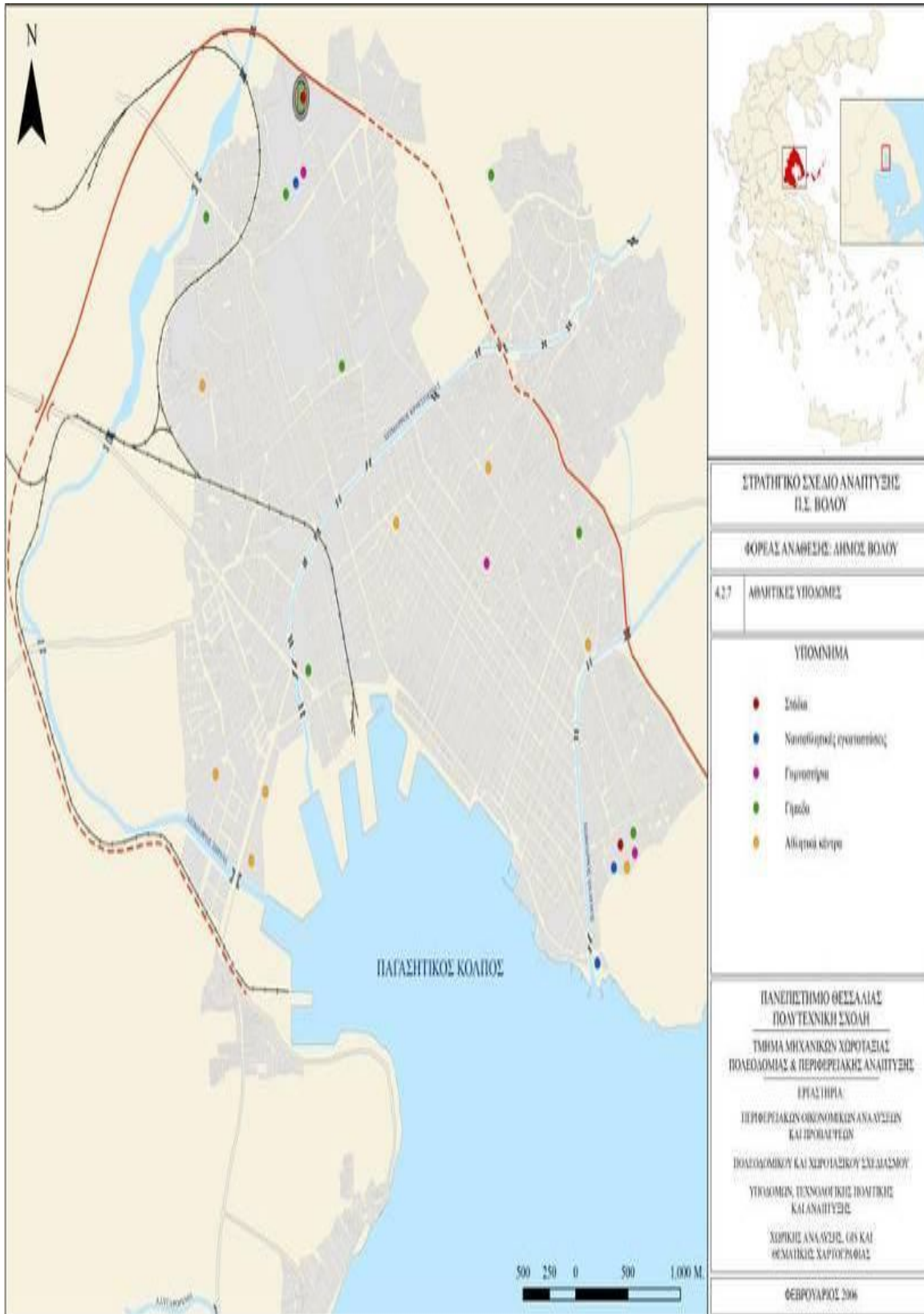

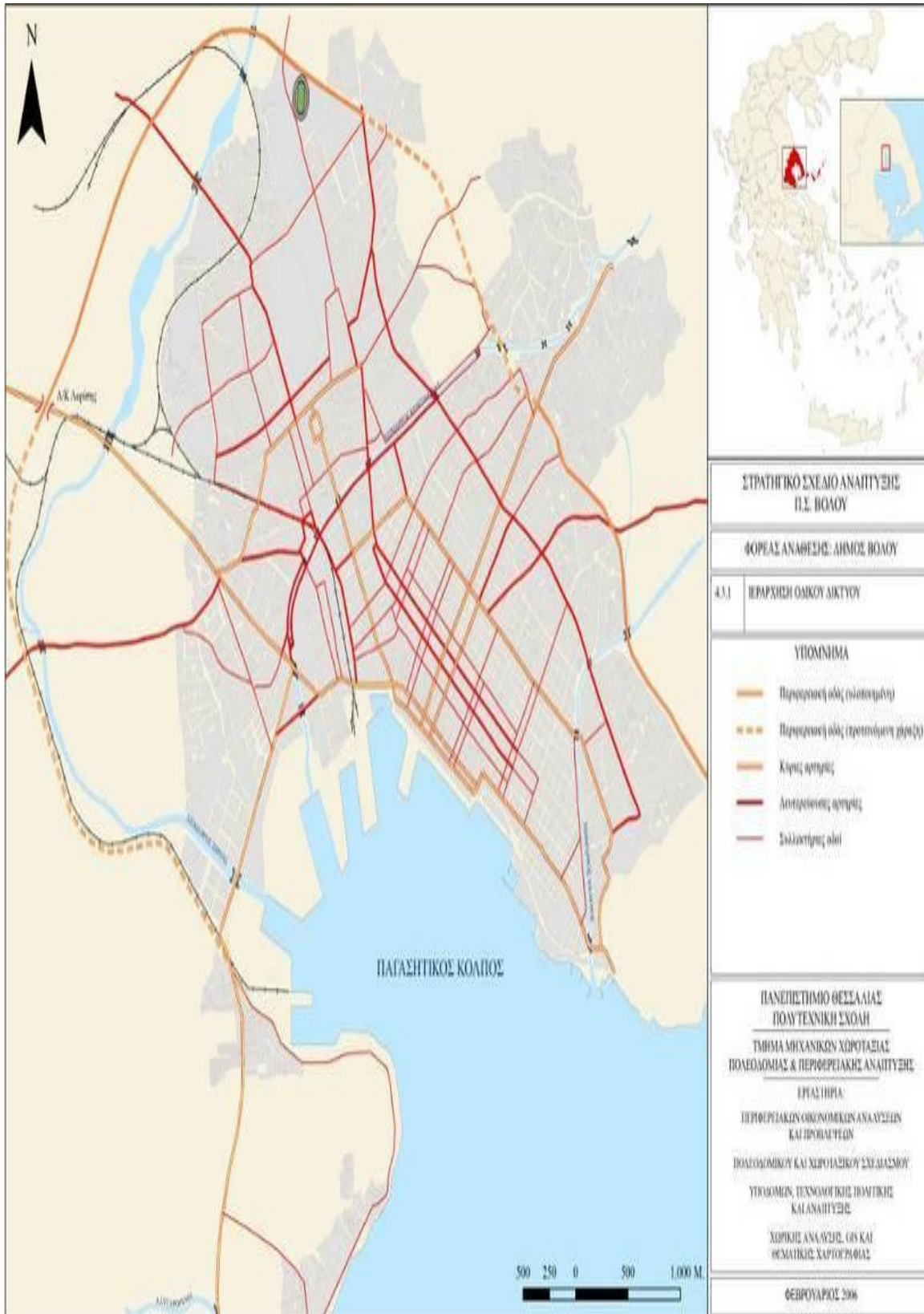

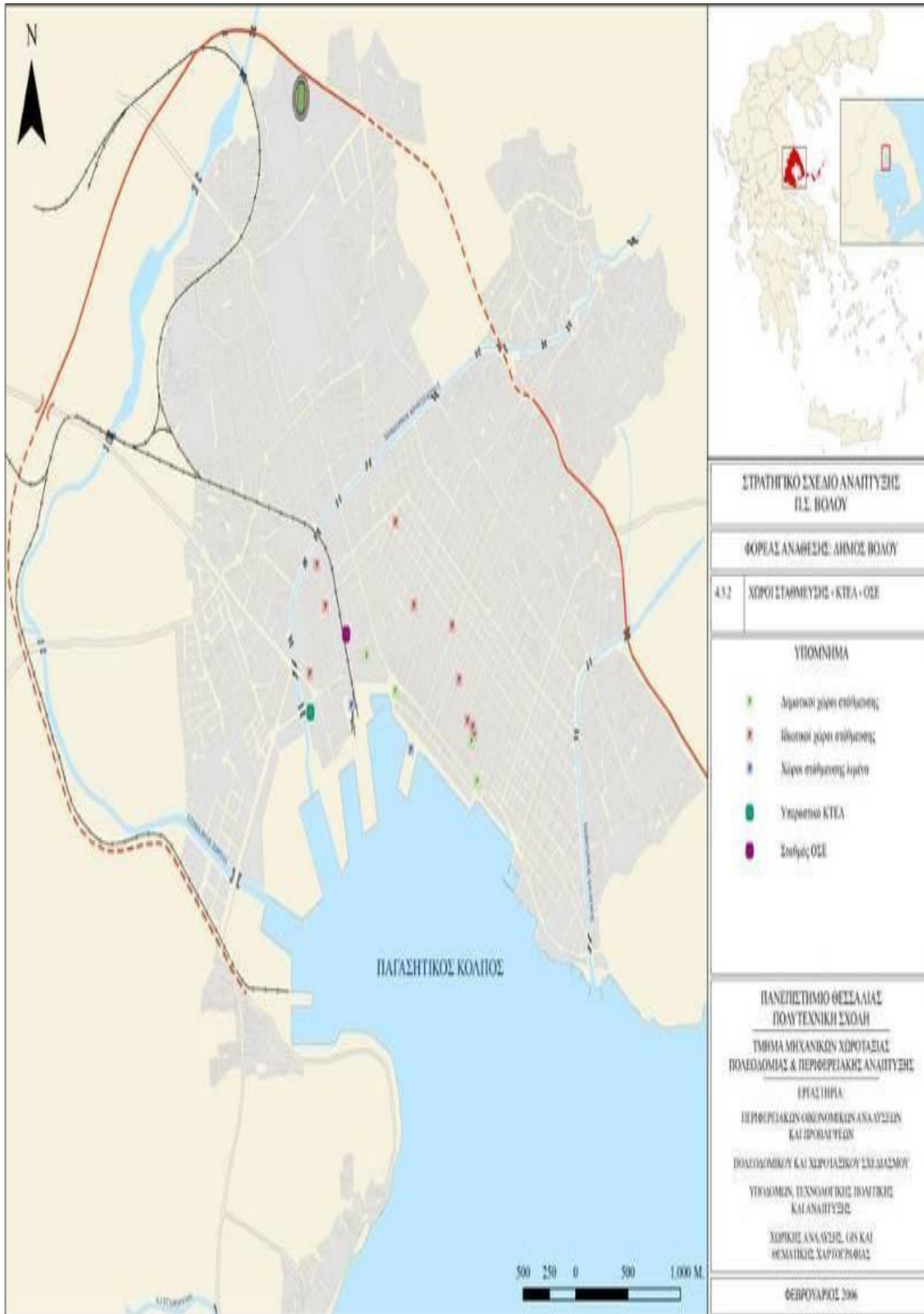

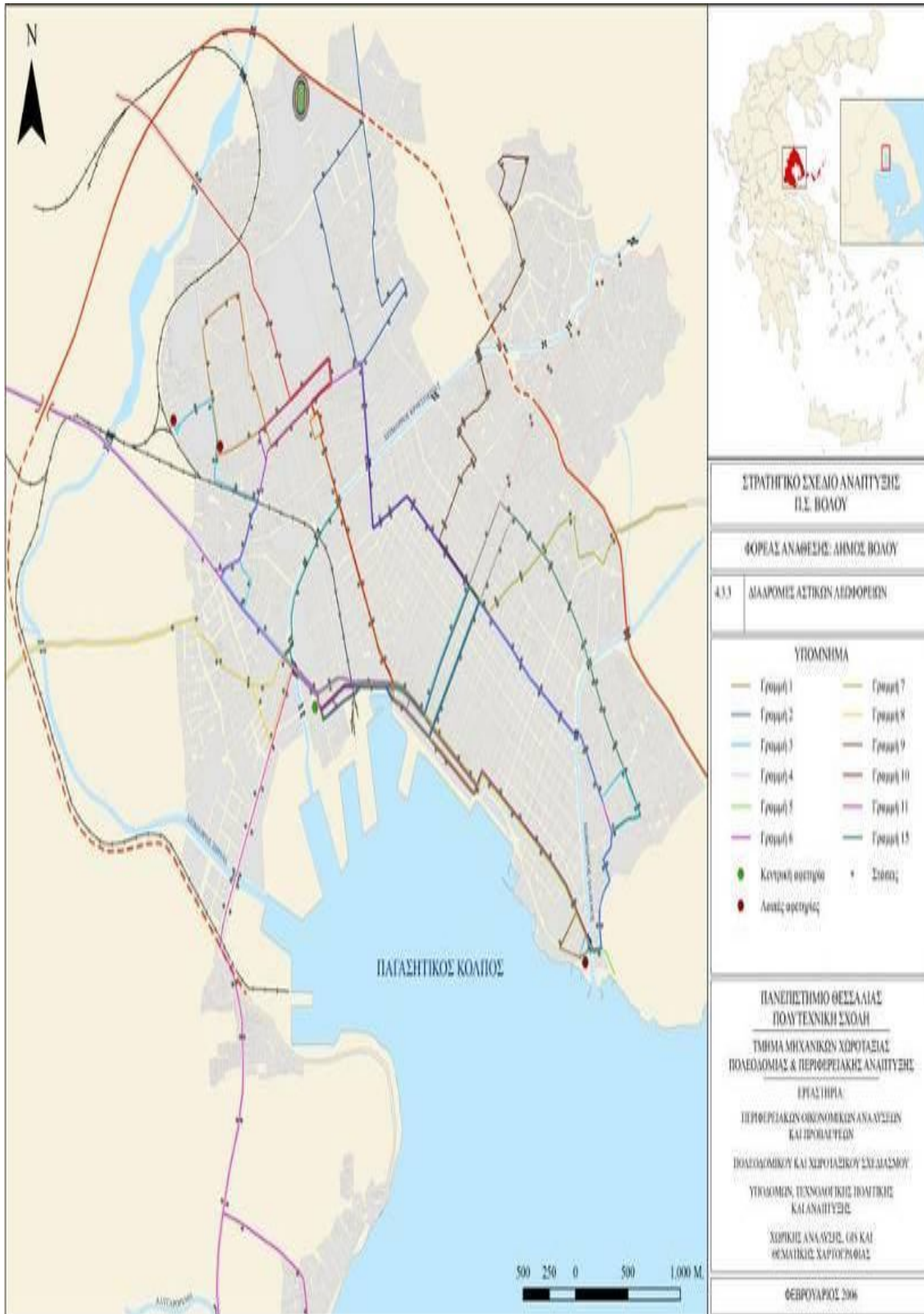

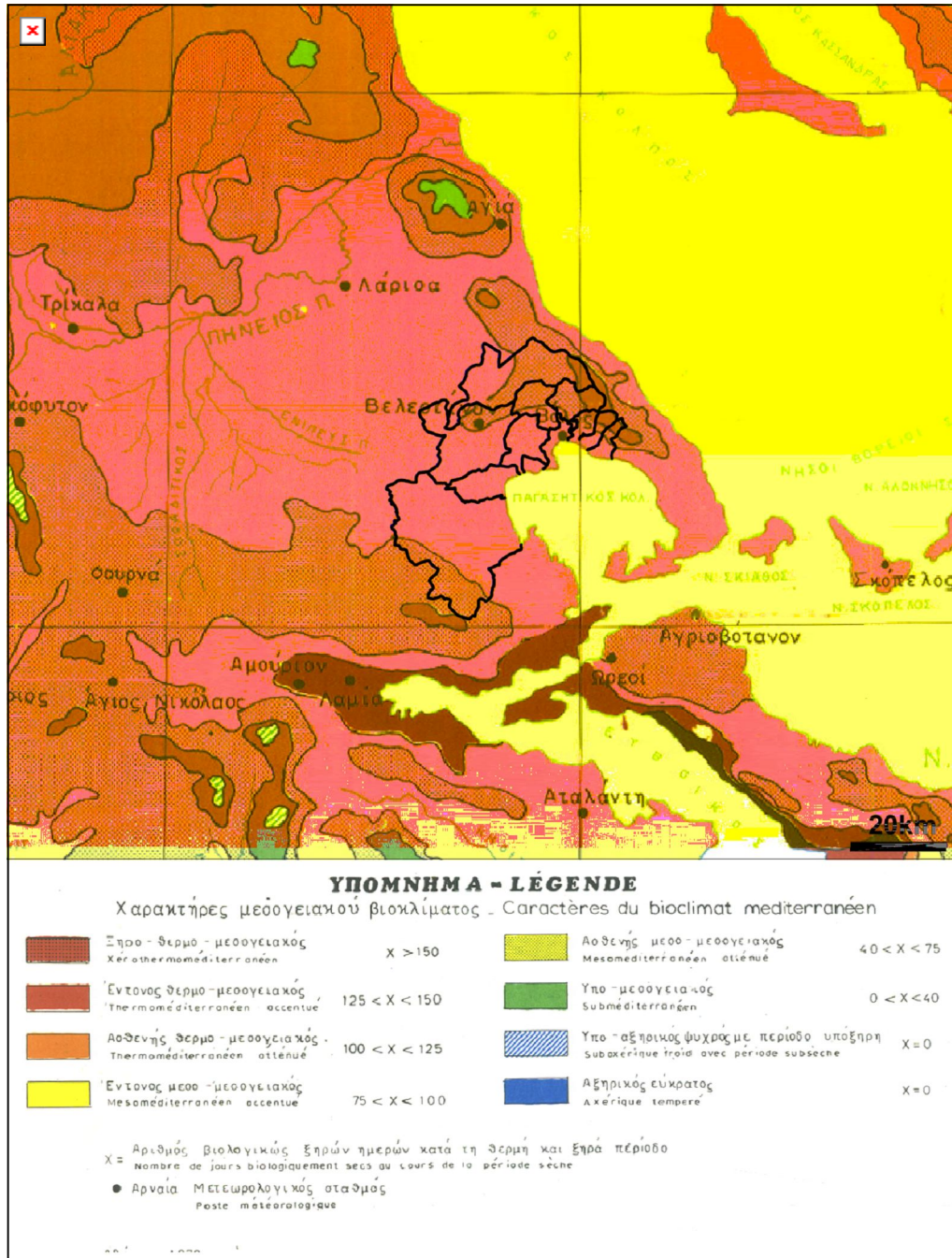

1.1.1.7 Περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά

1.1.1.7.1 Φυσικό περιβάλλον

Όσον αφορά το κλίμα, μια εποπτική εικόνα των δεδομένων δίνει ο πιο κάτω βιοκλιματικός χάρτης (σε επίπεδο ευρύτερης γεωγραφικής ζώνης), που προέρχεται από τη μελέτη του ΡΣΒ (με κόκκινα όρια, οι δήμοι της περιοχής μελέτης του ΡΣΒ).

Όσον αφορά στη κατανομή της έκτασης ανά γενικευμένη χρήση γης, παρατίθεται ο επόμενος πίνακας.

Πίνακας 58. Κατανομή της έκτασης της περιοχής του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου στις βασικές κατηγορίες χρήσης / κάλυψης, κατά δήμο ή κοινότητα(σε χιλιάδες στρέματα)

		ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ	Δ. ΒΟΛΟΥ
Σύνολο εκτάσεων		2.636,70	1.297,60	26,7
ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Αρόσιμη γη	433,2	398,4	0,0
	Μόνιμες καλλιέργειες	163,5	62,9	2,5
	Βοσκότοποι - Μεταβατικές δασώδεις / θαμνώδεις εκτάσεις	0	0	0,0
	Βοσκότοποι - Συνδυασμοί θαμνώδους και / ή ποώδους βλάστησης	91,2	60,3	2,8
	Βοσκότοποι - Εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση	52,8	35,6	0,9
	Ετερογενείς γεωργικές περιοχές	445,5	186,7	6,7
ΔΑΣΗ, ΗΜΙΦΥΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	Δάση	379,3	57,7	0
	Μεταβατικές δασώδεις-θαμνώδεις εκτάσεις	144,1	31,3	0,0
	Συνδυασμοί θαμνώδους και / ή ποώδους βλάστησης	855,3	412,4	2,9
	Εκτάσεις με αραιή ή καθόλου βλάστηση	7,2	1,1	0,0
ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΝΕΡΑ	Χερσαία ύδατα	4,6	3,8	0,0
	Εσωτερικές υγρές ζώνες	0	0	0,0
	Παραθαλάσσιες υγρές ζώνες	0,8	0,2	0,2
ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Αστική οικοδόμηση	35,7	26	8,6
	Βιομηχανικές και εμπορικές ζώνες	5,8	5,8	0,7
	Δίκτυα συγκοινωνιών	14,1	11,6	0,4
	Ορυχεία, χώροι απόρριψης απορριμμάτων και εργοτάξια	3,8	3,7	1,1
	Τεχνητές, μη γεωργικές ζώνες πρασίνου, χώροι αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων	0	0	0,0

Όσον αφορά στη σεισμικότητα και σεισμική επικινδυνότητα, η ευρύτερη περιοχή του Βόλου, όπως εξάλλου και το σύνολο του Ελλαδικού χώρου, είναι περιοχή που παρουσιάζει έντονη σεισμική δραστηριότητα. Αυτό φαίνεται, τόσο από την σεισμική δραστηριότητα της περιοχής κατά τους ιστορικούς χρόνους, όσο και κατά τον παρόντα αιώνα. Στοιχεία των σεισμών παρατίθενται στον επόμενο πίνακα (Παπαζάχος, Οι σεισμοί της Ελλάδας, 2003).

Πίνακας 59. Στοιχεία ιστορικών σεισμών και σεισμών παρόντος αιώνα στην ευρύτερη περιοχή του Βόλου και της Μαγνησίας

Έτος	Μήνας	Ημέρα	Hour	Min	Sec	Lat	Long	Ms	Περιοχή
510 π.Χ.						39,3	22,4	7	Φάρσαλα
1743	2	12				39,4	22,6	6,6	Αλμυρός
1758	5					38,9	22,9	6,6	Μαλιακός Κόλπος
1773	3	15	08			39,4	22,7	6,4	Αλμυρός
1905	1	20				39,67	22,93	6,4	Μαγνησία
1955	4	19	16	47	19	39,27	23,00	6,2	Λεχώνια
1957	3	8	12	21	13	39,38	22,63	6,8	Μαγνησία
1980	7	9	02	11	57	39,27	22,93	6,5	Αλμυρός

ΠΗΓΗ: Οι σεισμοί της Ελλάδας, Παπαζάχος, 2003

Όσον αφορά στο υδρογραφικό δίκτυο, στο Νομό Μαγνησίας υπάρχουν αρκετοί χείμαρροι και ρέματα (Χολόρεμα, Πλατανόρεμα, Ξηριάς, Κραυσίνδωνας, Άναυρος, Βρύχωνας κ.λπ.), καθώς και πηγές μεγάλης παροχής των οποίων τα ύδατα χρησιμοποιούνται για ύδρευση και άρδευση. Οι λεκάνες απορροής που καλύπτουν το νομό είναι τέσσερις (ΕΛΚΕΠΑ 1989) :

- Περιοχή λεκανών απορροής Κραυσίδωνα, Ξεριά Βόλου και Αναύρου. Περιλαμβάνει τους Δήμους Βόλου και Νέας Ιωνίας, την Α΄ΒΙΠΕ και ορισμένους οικισμούς όπως την Άλλη Μεριά, τα Μελισσιάτικα, τις Γλαφυρές, το Σέσκλο, το Διμήνι και τις Αλυκές.
- Λεκάνη απορροής της Κάρλας. Περιλαμβάνει το Δήμο Βελεσίνου, το υπόλοιπο μέρος της ΒΙΠΕ εκτός από το Διμήνι και το Σέσκλο και τους οικισμούς Στεφανοβίκειο, Κανάλια, Κερασιά, Άγιος Γεώργιος Φερρών.
- Περιοχή παράκτιων ρεμάτων της χερσονήσου του Πηλίου που εκβάλλουν στον Παγασητικό. Περιλαμβάνει την πλευρά του Πηλίου από Αγριά μέχρι Μηλίνα.
- Περιοχή που περιλαμβάνει τα παράκτια ρέματα Μαυροβουνίου και Πηλίου που εκβάλλουν στο Αιγαίο.

1.1.1.7.2 Ύδρευση – Αποχέτευση-Αντιπλημμυρική προστασία

Η ύδρευση του Βόλου εξασφαλίζεται από διάφορες πηγές (Καλιακούδα, Κουκουράβα, Μάνα κ.α.) που κατ' αρχήν δίνουν άριστης ποιότητας νερό, από γεωτρήσεις που βρίσκονται περιμετρικά του Βόλου και της Ν. Ιωνίας και είναι στο σύνολό τους φτωχής ποιότητας και γεωτρήσεις του Θεσσαλικού κάμπου που χρησιμοποιούνται κυρίως για υδροδότηση των ΒΙ.ΠΕ. και του Π.Σ. Βόλου. Το δίκτυο ύδρευσης καλύπτει το σύνολο της αστικής περιοχής. Υπολογίζεται, όμως ότι λόγω της παλαιότητας του δικτύου, υπάρχουν απώλειες νερού στο δίκτυο, που εκτιμώνται μέχρι 40% της παρεχόμενης ποσότητας. Σήμερα παρουσιάζεται πρόβλημα με την ύδρευση λόγω παλαιότητας του δικτύου και ποιότητας νερού λόγω της σύνθεσης που έχει από γεωτρήσεις. Σημειώνεται από τη μελέτη του ΡΣΒ ότι παρ' όλη την προσπάθεια που καταβάλλεται, υπάρχουν ακόμη προβλήματα, τόσο με την παλαιότητα τμημάτων του δικτύου, όσο και με την ποιότητα του νερού κατά τη θερινή περίοδο αιχμής, όπου ενδέχεται να παρουσιαστούν υψηλές συγκεντρώσεις χλωριόντων, όπως συνέβη το φετινό καλοκαίρι. Αυτό συμβαίνει διότι σε περιόδους λειψυδρίας, κατά τις οποίες μειώνονται

τα πηγαία ύδατα, αυξάνεται η συμβολή των υδάτων από γεωτρήσεις για την κάλυψη της ζήτησης. Αυτή η αλλαγή στη σύνθεση του νερού καθιστά αναγκαία την επιπλέον χλωρίωσή του ώστε να υπάρχει απολύμανση από τα μικρόβια, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται υψηλές συγκεντρώσεις χλωρίου, που δεν συνιστούν κίνδυνο για την υγεία, υποβαθμίζουν όμως την ποιότητα του πόσιμου νερού. Σημειώνεται, πάντως, ότι στις αρχές του περασμένου καλοκαιριού τέθηκαν σε λειτουργία δύο νέες γεωτρήσεις που αποδίδουν 1.730 m³/ημέρα, με χαρακτηριστικά πηγαίου νερού. Επίσης, από υδρομάστευση τριών ακόμη πηγών στην Καλιακούδα και τα Ξηράκια μεταφέρονται καθημερινά στο υδραγωγείο 400 επιπλέον m³ νερού. Άλλα έργα που βρίσκονται υπό μελέτη, είναι η κατασκευή λιμνοδεξαμενής για την ύδρευση του ΠΣ στη Μακρινίτσα και η κατασκευή εργοστασίου αφαλάτωσης στη Μπουρμπουλήθρα.

Όσον αφορά τα δίκτυα αποχέτευσης, σύμφωνα με το ΡΣΒ δεν καταγράφονται κύριες ελλείψεις στο Δ. Βόλου, αν και σε επίπεδο ΠΣΒ υπάρχουν (πέραν των ελλείψεων σε ορισμένους άλλους δήμους) ορισμένα λειτουργικά προβλήματα όπως τα εξής:

- Υπάρχοντες αγωγοί που βρίσκονται σε οριακό σημείο από άποψη επάρκειας, σχεδιασμένοι για να δέχονται μικρότερες παροχές.
- Υπολειτουργία παλαιών αγωγών που χρησιμοποιούνταν στο παντοροϊκό δίκτυο για την αποχέτευση ακαθάρτων και ομβρίων αφού η εκμεταλλεύσιμη διατομή έχει μειωθεί σημαντικά και
- η διαρκής επέκταση της πόλης που οδηγεί σε νέες συνθήκες απορροής των ομβρίων.

Στο πλαίσιο αυτό, οι βασικοί στόχοι για το δίκτυο αποχέτευσης ακαθάρτων και δικτύου αποχέτευσης ομβρίων είναι η ολοκλήρωση του δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων, ώστε να επιτευχθεί η σύνδεση του συνόλου των κατοικιών στο δίκτυο και να εξαλειφθεί ο κίνδυνος της μόλυνσης του υπογείου υδροφόρου ορίζοντα, η ολοκλήρωση του δικτύου ομβρίων σε νεοδιανοιχθέντες δρόμους με την εφαρμογή του σχεδίου πόλης του Δ. Βόλου, και η ανακατασκευή, συμπλήρωση και ενίσχυση εγκατεστημένων δικτύων στο κεντρικό ιστό του Δ. Βόλου αλλά και σε περιοχές που βρίσκονται σε μικρή υψομετρική διαφορά από τη θάλασσα για την αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων μεγάλης έντασης.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια από τους δήμους του ΠΣ Βόλου και τους περιαστικούς Δήμους του Πηλίου για συλλογή και επεξεργασία των λυμάτων από το κεντρικό σύστημα βιολογικού καθαρισμού της ΔΕΥΑΜΒ και για αξιοποίηση των υδάτινων πόρων, τη δημιουργία λιμνοδεξαμενών και άλλα, ώστε να εξασφαλιστούν ικανές ποσότητες νερού για την υδροδότηση του ΠΣ. Η κατασκευή, συντήρηση, λειτουργία, διοίκηση και εκμετάλλευση των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης ακαθάρτων και ομβρίων υδάτων της Μείζονος Περιοχής Βόλου υλοποιείται από την Διαδημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Μείζονος Περιοχής Βόλου (ΔΕΥΑΜΒ). Ως οργανική μονάδα περιλαμβάνει τις οικιστικές περιοχές των Δήμων Βόλου, Ν. Ιωνίας, Αισωνίας και τις υφιστάμενες Α' και Β' Βιομηχανικές Περιοχές. Σε εξέλιξη βρίσκεται ωστόσο το τελευταίο διάστημα η διαδικασία διεύρυνσής της με την ένταξη στο κύκλο εργασιών της και του Δήμου Ιωλκού.

Η ΔΕΥΑΜΒ διαθέτει Τεχνικές Υπηρεσίες πλήρως στελεχωμένες που ασχολούνται με τη μελέτη – κατασκευή – επίβλεψη - συντήρηση των έργων ύδρευσης και αποχέτευσης ομβρίων και ακαθάρτων, λειτουργία των εγκαταστάσεων και αντλιοστασίων ύδρευσης και Βιολογικού Καθαρισμού, νέες παροχές νερού και νέες συνδέσεις αποχέτευσης ακαθάρτων, χημικό έλεγχο ποιότητας πόσιμων νερών, έλεγχο ποιότητας ακτών κολύμβησης και αερορύπανσης,

έρευνα για την προστασία των θαλασσίων οικοσυστημάτων του Παγασητικού Κόλπου, κατασκευή και λειτουργία μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών, επίβλεψη του έργου κατασκευής δικτύου Φυσικού Αερίου χαμηλής πίεσης κ.α.

Πρόθεση της επιχείρησης και του Δήμου Βόλου αποτελεί η συμμετοχή και άλλων Δήμων, στην περαιτέρω ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών και στη βελτιστοποίηση της προσπάθειας συνεχούς προστασίας του περιβάλλοντος στην ευρύτερη περιοχή. Τελευταία, έχουν αναπτυχθεί συνεργασίες με άλλους Δήμους και προβλέπεται η ένταξή τους στην ΔΕΥΑΜΒ.

Πρόσφατα η επιχείρηση αναθεώρησε τον τρόπο λειτουργίας της με την ψήφιση νέου οργανογράμματος, η εφαρμογή του οποίου θα βελτιώσει την οργανωτική δομή και την λειτουργικότητά της, στο πλαίσιο προσφοράς αναβαθμισμένων υπηρεσιών προς τους πολίτες, αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος, την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων της περιοχής, γεγονός που προϋποθέτει την συνεργασία των λοιπών Δήμων του πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου.

Επίσης, στο πλαίσιο λειτουργίας της ΔΕΥΑΜΒ έχει δημιουργηθεί Δ/ση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης, η οποία πλην άλλων περιλαμβάνει τα Τμήματα Διασφάλισης Ποιότητας (Γραφείο Ποιοτικού Ελέγχου Νερού και Υδάτινων Πόρων και Γραφείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας) και Προγραμματισμού και Ανάπτυξης (Γραφείο Προγραμματισμού και Ανάπτυξης και Γραφείο Υλοποίησης και Αξιοποίησης Ευρωπαϊκών – Εθνικών και άλλων Προγραμμάτων) με σκοπό την άντληση πόρων για την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Β.
ΤΜΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΑ
ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΝΕΡΟΥ & ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ – ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΘΝΙΚΩΝ – ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΟΡΓΑΝΩΣΗΣ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ & ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΗΧΑΝΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΔΙΚΤΥΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΗΤΡΩΟΥ ΑΚΙΝΗΤΩΝ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Στο πλαίσιο του Γ΄ ΚΠΣ και του Περιφερειακού σκέλους Θεσσαλίας περιλαμβάνεται μία σειρά έργων, όπως η κατασκευή δικτύου αποχέτευσης ακαθάρτων - όμβριων στη Μείζονος Περιοχή Βόλου και η κατασκευή εσωτερικού δικτύου ύδρευσης του Δήμου Ιωλκού (εκτελούνται) κ.α.

1.1.1.7.3 Βιολογικός Καθαρισμός

Ο Δ. Βόλου διαθέτει ΕΕΛ με τριτοβάθμια επεξεργασία λυμάτων. Οι εγκαταστάσεις του Βιολογικού Καθαρισμού είναι εκτεταμένες και βρίσκονται στην νότια είσοδο της πόλης. Τα λύματα που καταλήγουν στο Βιολογικό Καθαρισμό (ΒΙΟ.ΚΑ.) προέρχονται από το πολεοδομικό συγκρότημα της πόλης αλλά και τις Α' και Β' ΒΙΠΕ της περιοχής. Εκεί υφίστανται πρωτογενής, χημική και τέλος βιολογική επεξεργασία, για να καταλήξουν μέσω καταθλιπτικού αγωγού 8 χλμ. στον Παγασητικό και πιο συγκεκριμένα στο ακρωτήριο Αγκίστρι (θαλάσσια περιοχή εκτός εσωτερικού κόλπου). Σύμφωνα με το ΡΣΒ, διαπιστώνεται πιθανή ανάγκη αντικατάστασης του αγωγού διάθεσης.

Η εγκατάσταση του ΒΙΟ.ΚΑ Βόλου, μετά την επεξεργασία των λυμάτων και την απομάκρυνση των διαφόρων τύπων στερεών, πραγματοποιεί επεξεργασία των τελευταίων, η οποία καταλήγει σε ένα μείγμα αερίων το οποίο λέγεται βιοαέριο και αποτελείται κυρίως από διοξείδιο του άνθρακα και μεθάνιο. Το βιοαέριο, μετά τη συγκέντρωσή του, οδηγείται σε μονάδα παραγωγής ενέργειας.

Σημειώνεται ότι, βάσει των σχετικών μετρήσεων που διενεργεί η ΔΕΥΑΜΒ, η απόδοση του ΒΙΟ.ΚΑ. είναι ανώτερη των ορίων της Οδηγίας 91/271/ΕΚ για τους ευαίσθητους αποδέκτες (Παγασητικός Κόλπος).

Πρέπει να σημειωθεί εδώ, πως προγραμματίζεται επέκταση των εγκαταστάσεων του ΒΙΟ.ΚΑ. κατά περίπου 25% της δυναμικότητάς του και εγκατάσταση μιας αεριογεννήτριας 175 Kw, στο πλαίσιο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Επιπλέον σχεδιάζονται έργα για την απόσπωση της μονάδας με ίδια χρηματοδότηση.

1.1.1.7.4 Αντιπλημμυρικά – Αποστραγγιστικά

Η αντιπλημμυρική προστασία της Πόλης του Βόλου και η παροχέτευση των όμβριων υδάτων προς τη θάλασσα πραγματοποιείται κυρίως με τους χειμάρρους Άναυρο, Κραυσίδωνα, Ξηριά και Αλιγαρορέματος, εκ των οποίων οι τρεις είναι πλήρως διευθετημένοι πλην του Αλιγαρορέματος.

Σημειώνεται πως κατά τη διάρκεια του έτους 2004, συνεχίστηκαν τα έργα για τη διευθέτηση και την εκτροπή του χειμάρρου Ξηριά στην περιοχή του λιμένος Βόλου (ΣΑΝΑ/3). Απαιτείται όμως συνεχής προσπάθεια που αφορά τον, σε ετήσια βάση, καθαρισμό των χειμάρρων και την ολοκλήρωση της μελέτης για την αντιπλημμυρική προστασία του Π.Σ. Βόλου.

1.1.1.7.5 Απορρίμματα - ΧΥΤΑ

Η διαχείριση των απορριμμάτων σε επίπεδο Νομού Μαγνησίας γίνεται από τον Σύνδεσμο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Μαγνησίας (ΣΥΔΙΣΑ). Η διάθεση των απορριμμάτων γίνεται στον Χώρο Υγειονομικής Ταφής (ΧΥΤΑ) Βόλου, αλλά και σε ορισμένους Χώρους Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ), όπως στην περίπτωση των οικισμών των Δήμων Αλμυρού-Ευξεινούπολης και Νέας Αγχιάλου. Πρόσφατα ολοκληρώθηκε η σύσταση του νέου Φορέα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΣΔΑ) του Νομού, κατά την επιταγή του ΠΠΧΣΑΑ Θεσσαλίας. Ο νέος φορέας προέκυψε μέσω της μετατροπής και της αναβάθμισης του ρόλου του υφιστάμενου ΣΥΔΙΣΑ. Βάσει του υφιστάμενου σχεδιασμού, στην ενότητα του

φορέα θα λειτουργούν συνολικά 5 ΧΥΤΑ (Βόλου, Αργαλαστής, Σκοπέλου, Σκιάθου και Αλοννήσου), 2 Σταθμοί Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ), στον Αλμυρό και τη Ζαγορά, καθώς και Κέντρο Διαλογής - Αξιοποίησης Υλικών (ΚΔΑΥ) στον Βόλο.

Ο ΧΥΤΑ Βόλου βρίσκεται στην περιοχή "Κάκαβος", του Δ. Διμηνίου του Ν. Μαγνησίας, σε απόσταση 10 χλμ περίπου Δυτικά της πόλης του Βόλου και 2,5 χλμ. περίπου Β.Δ. της Α' ΒΙ.ΠΕ Βόλου. Η συνολική έκταση που έχει απαλλοτριωθεί και αγοραστεί από τον Σύνδεσμο Διαθέσεως Απορριμμάτων Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου είναι 247 στρεμ. περίπου, εκ των οποίων τα 160 στρεμ. περίπου αποτελούν το χώρο ταφής των απορριμμάτων. Ο ΧΥΤΑ άρχισε να λειτουργεί το 1982 και λειτούργησε σαν χωματερή μέχρι και το 1998. Εξυπηρετεί σήμερα τις ανάγκες διάθεσης και διαχείρισης των στερεών αστικών αποβλήτων εκτός των Δήμων Βόλου και Ν. Ιωνίας και άλλων 11 Δήμων της ευρύτερης περιοχής, πληθυσμού 156.000 κατοίκων περίπου (Απογραφή 2001), της βιολογικής ιλύος της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ) του Π.Σ. Βόλου, καθώς επίσης και απορρίμματα βιομηχανιών και βιοτεχνιών της περιοχής παρόμοιας σύστασης με τα οικιακά. Σύμφωνα όμως με τον πρόσφατο συνολικό σχεδιασμό, προβλέπεται να εξυπηρετήσει τις ανάγκες κι άλλων Δήμων του Νομού πληθυσμού 185.700 κατοίκων περίπου δηλαδή το 96% του Νομού χωρίς τα νησιά.

Στα πλαίσια του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) Περιφέρειας Θεσσαλίας η περιφέρεια χωρίζεται σε 3 Διαχειριστικές Ενότητες Αποβλήτων (ΔΕΑ) που έχουν χωρική διάσταση με σαφή όρια, μια εκ των οποίων είναι η ΔΕΑ Ν. Μαγνησίας. Κάθε μία από τις παραπάνω Διαχειριστικές Ενότητες, θεωρητικά αλλά και ρεαλιστικά, είναι απόλυτα βιώσιμη στον τομέα του Συστήματος Διαχείρισης της Διάθεσης των Αποβλήτων που παράγονται στην γεωγραφική τους περιοχή καθ' όσον βασίζεται και στο καθεστώς των Ανταποδοτικών Τελών. Η Διαχειριστική Ενότητα Νομού Μαγνησίας χωρίζεται σε επιμέρους διαχειριστικές ενότητες. Η λογική που επικράτησε στον νομό Μαγνησίας ως προς τον καθορισμό των διαχειριστικών ενότητων του Νομού, βασίστηκε κυρίως στις κυκλοφοριακές συνθήκες και δυνατότητες οδικής επικοινωνίας και έτσι υπήρξαν 6 διαχειριστικές ενότητες. Ο Δ. Βόλου ανήκει στην επιμέρους διαχειριστική ενότητα των Δήμων Βόλου και Νέας Ιωνίας.

Από την αναλυτική παρουσίαση των δράσεων που αποτελούν την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των αποβλήτων περιγράφονται πιο κάτω συνολικά οι διαφορετικές δράσεις που απαιτούνται και έχουν επίδραση στο Δ. Βόλου Σημειώνεται ότι σε κάποιες από τις περιπτώσεις που ακολουθούν οι δράσεις περιγράφονται σε επίπεδο νομού Μαγνησίας χωρίς να διευκρινίζεται που θα χωροθετηθούν, και για αυτό το λόγο καταγράφονται επίσης, αν και από τη φύση τους είναι εύλογο να χωροθετηθούν σε απόσταση από τις έντονα αστικοποιημένες ζώνες. Οι ανεξάρτητες αυτές δράσεις που μαζί με τα υπάρχοντα έργα συναποτελούν το κομμάτι του ΠΕΣΔΑ που αφορά την περιοχή μελέτης είναι:

1. Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) στο Ν. Μαγνησίας.
2. Σύστημα διαλογής στην πηγή για τη Διαχειριστική Ενότητα Μαγνησίας.
3. Εγκατάσταση ανοικτής αερόβιας επεξεργασίας για την αξιοποίηση των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων στη Διαχειριστική Ενότητα Μαγνησίας.
4. Προμήθεια εξοπλισμού για το τμήμα της προσωρινής αποθήκευσης, συλλογής και αποκομιδής για τη Διαχειριστική Ενότητα Μαγνησίας.
5. Ενέργειες διαφήμισης και ενημέρωσης για την υποβοήθηση της λειτουργίας των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης.

6. Ενέργειες ενημέρωσης για τις δυνατότητες ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην αξιοποίηση βιομηχανικών μη επικίνδυνων αποβλήτων, στην αδρανικοποίηση της λάσπης των βιολογικών καθαρισμών, στην διαχείριση των αγροτικών αποβλήτων και γενικά στην αξιοποίηση των λοιπών αποβλήτων.
7. Πρόβλεψη επιδοτήσεων για στήριξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας σε ενέργειες αξιοποίησης των αποβλήτων εν γένει.
8. Πρόβλεψη επιδοτήσεων για την στήριξη της βιομηχανικής χρήσης καθαρών τεχνολογιών.
9. Επιδοτήσεις στήριξης καινοτόμων δράσεων στον τομέα της διαχείρισης και αξιοποίησης των αποβλήτων.
10. Πρόβλεψη για μελέτες και ερευνητικά προγράμματα με στόχο την αξιοποίηση των αποβλήτων.
11. Πρόβλεψη για βραβεία στήριξης στις προσπάθειες μείωσης της παραγωγής των αστικών αποβλήτων.

1.1.1.7.6 Ανακύκλωση

Έχουν γίνει αρκετές προσπάθειες ευαισθητοποίησης των κατοίκων της πόλης του Βόλου σε θέματα ανακύκλωσης, υγιεινής και κυρίως βιώσιμης ανάπτυξης με στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη του κλάδου του τουρισμού, σε σχέση με το υπάρχον φυσικό περιβάλλον. Οι όποιες πρωτοβουλίες διαχειρίζονται σήμερα από την Δημοτική Τουριστική Επιχείρηση (ΔΗ.Τ.Ε.Β.). Η ίδια η Επιχείρηση δέχεται την έλλειψη μιας οργανωμένης προσπάθειας, την ύπαρξη πολλών ελλείψεων στον σχεδιασμό κ.α. Δεν υπάρχει σχεδιασμός με τεχνική περιγραφή έργου, προϋπολογισμό υποδομών, αποτελεσμάτων, σχεδίου προβολής και υλοποίησης, καθώς και περαιτέρω ευαισθητοποίησης των πολιτών, μιας και η ανακύκλωση απορριμμάτων απαιτεί συνεχή οργάνωση, διάχυση πληροφορίας – ενημέρωση κ.α.

Σήμερα η επιχείρηση (ΔΗ.Τ.Ε.Β.) διαθέτει υποδομή (κάδους, απορριμματοφόρα, κ.α.) και έχει υπογράψει σύμβαση με ιδιώτη, ο οποίος συλλέγει και αγοράζει το συγκεντρωμένο χαρτί.

Τελευταία ο Δ. Βόλου υιοθέτησε τη λειτουργία συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού και προχώρησε στην υπογραφή σύμβασης με τον εγκεκριμένο φορέα διαχείρισης, την ιδιωτική μη κερδοσκοπική εταιρεία «Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε.» που συνεργάζεται με εκατό δήμους σε όλη την Ελλάδα.

Η ανακύκλωση των ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών υλικών θα γίνεται σε εργοστάσιο στους Αγίους Αναργύρους Κορινθίας, όπου και γίνεται για πρώτη φορά συντονισμένα και οργανωμένα ανάλογη προσπάθεια.

Τα ανακυκλώσιμα υλικά μπορεί να είναι ηλεκτρικές κουζίνες, ψυγεία, κλιματιστικά, ηλεκτρονικοί υπολογιστές κ.α. και ο Δήμος Βόλου ανάλογα με το τονάζ θα εισπράττει 40 ευρώ ανά τόνο. Οι συσκευές θα συλλέγονται μετά από συνεννόηση από την Υπηρεσία Καθαριότητας του Δήμου Βόλου ενώ και οι πολίτες μπορούν να τις μεταφέρουν στην Υπηρεσία.

Επίσης, θετικό αποτελεί το γεγονός, πως και οι άλλοι Δήμοι του Νομού Μαγνησίας παρά το γεγονός ότι δεν έχουν υπογράψει σύμβαση μπορούν να εξυπηρετούνται από το Δήμο Βόλου.

1.1.1.7.7 Ρύπανση¹⁰¹

Βιομηχανικές συγκεντρώσεις

Στην ευρύτερη περιοχή του Δ. Βόλου, ο κύριος όγκος των βιομηχανικών - βιοτεχνικών μονάδων είναι εγκατεστημένος κατά μήκος του οδικού άξονα Βόλου-Βελεστίνου (Λάρισας), όπου βρίσκονται οι δύο ΒΙΠΕ (ΕΤΒΑ) καθώς και οι βιομηχανικές ζώνες που καθορίστηκαν από το ΓΠΣ. Τα απόβλητα των ΒΙΠΕ οδηγούνται με αγωγή στις εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού του Πολεοδομικού Συγκροτήματος του Βόλου (ΔΕΥΑΜΒ) που ήδη λειτουργούν και σύντομα θα περιλαμβάνουν και τριτοβάθμια επεξεργασία αποβλήτων. Σε προέκταση της ΒΙΠΕ Βόλου και εκατέρωθεν του οδικού άξονα Βόλου – Βελεστίνου (Λάρισας) δημιουργείται με την τεχνική υποστήριξη της ΕΤΒΑ το ΒΙΟΠΑ Βόλου συνολικής έκτασης 840 στρ. Μετά την ολοκλήρωση των έργων υποδομής η εγκατάσταση των βιοτεχνιών στο τμήμα αυτό θα γίνει σύμφωνα με το ρυμοτομικό τους σχέδιο και με καθεστώς παρόμοιο με τις ΒΙΠΕ. Επίσης, εντός της Α΄ ΒΙΠΕ δημιουργείται Τεχνολογικό Πάρκο. Σημαντική βιομηχανική δραστηριότητα εντοπίζεται επίσης στον παραλιακό δρόμο προς Πήλιο κυρίως λόγω της ΑΓΕΤ και τις αποθήκες καυσίμων της ΒΡ, στον οδικό άξονα Ν. Αγχίαλος - Μικροθήβες - Αλμυρός καθώς και νοτιότερα στην περιοχή Αλμυρού - Πλατάνου μεταξύ ΠΑΘΕ και όρμου Σούρπης, όπου έχει de facto δημιουργηθεί μία άτυπη βιομηχανική ζώνη μεγάλων-οχλουσών μονάδων, οι οποίες συνοδεύονται και από μικρότερες.

Πρόβλημα αποτελεί η ύπαρξη δύο σημαντικών βιομηχανικών συγκεντρώσεων, με ρυπογόνες εγκαταστάσεις, σε εκτός σχεδίου περιοχές, στο κλειστό σύστημα του Παγασητικού Κόλπου μεταξύ Αγριάς και Βόλου και στον Πλάτανο Αλμυρού (ΑΓΕΤ και SOVEL αντίστοιχα). Τέλος, πρόβλημα προκύπτει από ορισμένα ελαιοτριβεία.

Εκτίμηση και αξιολόγηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος

Η υποβάθμιση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος στον ελληνικό χώρο σχετίζεται κυρίως με την έκλυση αερίων ρύπων στην ατμόσφαιρα ή με την αύξηση της συγκέντρωσης των στερεών αιωρούμενων σωματιδίων. Οι παράγοντες που καθορίζουν την υφιστάμενη ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος μιας περιοχής είναι ο τύπος και η ποσότητα των εκπεμπόμενων ρύπων, σε συνδυασμό πάντα με τις υπάρχουσες ατμοσφαιρικές συνθήκες.

Οι κυριότερες πηγές εκπομπής αερίων ρύπων είναι η βιομηχανία, οι κεντρικές θερμάνσεις και οι μεταφορές (οδική κυκλοφορία, λιμάνια κλπ). Οι σημαντικότεροι ρύποι που εκπέμπονται ανά πηγή έχουν ως εξής:

- Από την βιομηχανία: σωματίδια, υδρογονάνθρακες, διοξείδιο του θείου, οξείδια του αζώτου, μονοξείδιο και διοξείδιο του άνθρακα, φθόριο, χλώριο, υδρόθειο κλπ, ανάλογα με το είδος της βιομηχανίας
- Από τις μηχανές εσωτερικής καύσης (οχήματα κλπ): μονοξείδιο του άνθρακα, οξείδια του αζώτου, διοξείδιο του θείου, άκαυστοι υδρογονάνθρακες, σωματίδια.
- Από τις εστίες καύσης (κεντρική θέρμανση, λεβητοστάσια κλπ): διοξείδιο του θείου, οξείδια του αζώτου, μονοξείδιο και διοξείδιο του άνθρακα, σωματίδια.

¹⁰¹ Το τμήμα αυτό λαμβάνει στοιχεία από το παλαιότερο Στρατηγικό Σχέδιο Δ. Βόλου (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας) αλλά βασίζεται σε σημαντικό βαθμό στην πιο πρόσφατη μελέτη του ΡΣΒ.

Με βάση τους ως άνω πρωτογενείς ρύπους και μετά από φωτοχημικές διεργασίες δημιουργούνται και δευτερογενείς ρύποι, όπως: τριοξειδίο του θείου, διοξειδίο και τριοξειδίο του αζώτου, όζον, αλδεΐδες κλπ. Αναφέρεται σχετικά ότι στην ατμόσφαιρα έχουν ανιχνευθεί περίπου 4.000.000 ανόργανων και οργανικών ενώσεων που είτε εκπέμπονται από διάφορες πηγές είτε δημιουργούνται κατόπιν χημικών αντιδράσεων στην ατμόσφαιρα.

Σημαντικές πηγές αέριας ρύπανσης για το πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου αποτελούν η κίνηση των οχημάτων, η λειτουργία των κεντρικών θερμάνσεων τους χειμερινούς μήνες, η βιομηχανική δραστηριότητα και η λειτουργία του λιμένα. Θα μπορούσε να λεχθεί, σχετικά με την ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος, ότι παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά μιας τυπικής αστικής περιοχής με αυξημένη τη συμμετοχή της βιομηχανίας στη συνολική αέρια ρύπανση.

Για τον έλεγχο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, τόσο διεθνώς, όσο και στην Ελλάδα έχουν θεσπιστεί ανώτατες οριακές τιμές συγκεντρώσεων - όρια - για τους κυριότερους ρύπους. Τα όρια αυτά διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

1. Όρια ποιότητας της ατμόσφαιρας (αφορούν μέγιστες επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις των κύριων ατμοσφαιρικών ρύπων στην ατμόσφαιρα και αναφέρονται, είτε σε απόλυτες μέγιστες τιμές, είτε σε μέσες τιμές για συγκεκριμένη χρονική περίοδο).
2. Όρια εκπομπών (αφορούν μέγιστες επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις ρύπων στα αέρια απόβλητα που εκπέμπονται από διάφορες πηγές, σταθερές ή κινητές)
3. Όρια ποιότητας καυσίμων (αφορούν μέγιστες επιτρεπόμενες συγκεντρώσεις συγκεκριμένων ουσιών που περιέχονται στα υγρά καύσιμα)

Στο κέντρο της πόλης έχει τοποθετηθεί σταθμός παρακολούθησης της ποιότητας της ατμόσφαιρας ο οποίος λειτουργεί στο πλαίσιο του ΕΔΠΑΡ από το 2004. Οι μετρούμενοι ρύποι περιλαμβάνουν το μονοξειδίο του άνθρακα (CO), τα οξειδία του αζώτου (NO, NO₂), το διοξειδίο του θείου (SO₂), το όζον (O₃) και τα σωματίδια PM₁₀. Οι μετρήσεις κατά το έτος 2004 έδωσαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

Πίνακας 60. Μετρήσεις των κυριότερων ρύπων στην πόλη του Βόλου (έτος 2004)

Μήνας	CO (mg/m ³)	NO (ig/m ³)	NO ₂ (ig/m ³)	SO ₂ (ig/m ³)	O ₃ (ig/m ³)	PM ₁₀ (ig/m ³)
Ιαν	0.5	17	30	33	31	55 (11)
Φεβ	0.4 (14)	11	28	27	43	62
Μαρ	0.4 (8)	7	25	17	49	54
Απρ	0.3	4	19	7	63	43
Μάι	0.2	4	19	4	72	42
Ιουν	0.2	3	19	3	54	
Ιουλ	0.2	2	16	4	70	
Αυγ	0.2	2	14	2	69	
Σεπτ	0.2	4	10	5	59	
Οκτ	0.3 (18)	6	12	4	41	53
Νοε	0.4	12	28	13	35	57
Δεκ	0.5	19	39	25	22	63

Μήνας	CO (mg/m ³)	NO (ig/m ³)	NO ₂ (ig/m ³)	SO ₂ (ig/m ³)	O ₃ (ig/m ³)	PM10 (ig/m ³)
M.O.	0.3	8	22	12	51	54
Max	0.5	19	39	33	72	63
Min	0.2	2	10	2	22	42

Από τη σύγκριση των παραπάνω τιμών με τα θεσμοθετημένα όρια ποιότητα της ατμόσφαιρας (επόμενος πίνακας), προκύπτει ότι η ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος στην πόλη του Βόλου είναι σε γενικές γραμμές καλή, με υπερβάσεις κυρίως στα αιωρούμενα σωματίδια.

Πίνακας 61. Ρύποι, όρια και έτος εφαρμογής σύμφωνα με τις Οδηγίες της Ε.Ε

Ρύπος	Οριακή τιμή	Έτος ισχύος
Μονοξειδίο του άνθρακα (CO)	10 mg/m ³ Μέγιστη ημερήσια οκτάωρη τιμή	1/1/2005
Βενζόλιο (C6H6)	5 ig/m ³ Μέση ετήσια τιμή	1/1/2010
Διοξειδίο του θείου (SO ₂)	350 ig/m ³ Μέση ωριαία τιμή, της οποίας δεν πρέπει να σημειώνεται υπέρβαση περισσότερες από 24 φορές ανά έτος	1/1/2005
	125 ig/m ³ Μέση ημερήσια τιμή, της οποίας δεν πρέπει να σημειώνεται υπέρβαση περισσότερες από 3 φορές ανά έτος	1/1/2005
Διοξειδίο του αζώτου (NO ₂)	200 ig/m ³ Μέση ωριαία τιμή, της οποίας δεν πρέπει να σημειώνεται υπέρβαση περισσότερες από 18 φορές ανά έτος	1/1/2010
	40 ig/m ³ μέση ετήσια τιμή	1/1/2010
Αιωρούμενα σωματίδια ΑΣ10	50 ig/m ³ μέση ημερήσια τιμή, της οποίας δεν πρέπει να σημειώνεται υπέρβαση περισσότερες από 35 φορές ανά έτος	1/1/2005
	40 ig/m ³ μέση ετήσια τιμή	1/1/2005
Μόλυβδος (Pb)	0,5 ig/m ³ μέση ετήσια τιμή	1/1/2005

Εκτίμηση και αξιολόγηση της ποιότητας των υδατικών πόρων και η χρήση τους κατά κατηγορία

Ποιότητα των υδάτων του Παγασητικού Κόλπου (Λιμάνι Βόλου)

Ο Παγασητικός Κόλπος είναι μια σχεδόν κλειστή θαλάσσια περιοχή, με έκταση 520 Km² και μέγιστο βάθος 102 m, σχετικά απομονωμένος από το Αιγαίο και χωρίς μεγάλες επιφανειακές απορροές. Σημαντική επιβάρυνση για την ποιότητα του θαλάσσιου νερού αποτελεί η ύπαρξη, σε τόσο κοντινό χώρο, στο κλειστό σύστημα του εύθραυστου Παγασητικού Κόλπου, δύο εκτός σχεδίου βιομηχανικών συγκεντρώσεων, με μονάδες σημαντικές για την εθνική οικονομία (ΑΓΕΤ, στην Αγριά και SOVEL, στον Πλάτανο Αλμυρού).

Όσον αφορά στις συγκεντρώσεις θρεπτικών στον Παγασητικό κόλπο, σύμφωνα με τη μελέτη επαναλειτουργίας της λίμνης Κάρλας (ΥΠΕΧΩΔΕ, 1999), πλησίον του σημείου της εκβολής της σήραγγας της Κάρλας οι μετρημένες συγκεντρώσεις των νιτρωδών ελαττώνονται αυξανόμενης της απόστασης από το λιμάνι. Η τιμή της συγκέντρωσης των νιτρωδών κοντά στον κυματοθραύστη ανοικτά του λιμανιού, κυμαίνεται από 0,005-0,009 mg/l. Οι τιμές της συγκέντρωσης των φωσφορικών και των αμμωνιακών είναι σχεδόν αμελητέες. Οι συγκεντρώσεις θρεπτικών εμφανίζουν σχετικά αυξημένες τιμές στο βόρειο τμήμα του Παγασητικού, ενώ οι συγκεντρώσεις βαρέων μετάλλων στα ιζήματα του Παγασητικού είναι σε φυσιολογικά επίπεδα.

Από μικροβιολογικής πλευράς το λιμάνι του Βόλου είναι επιβαρυνμένο. Σύμφωνα με τους (Koungolos et al., 2000), από οικοτοξικολογικής πλευράς, η κατάσταση των νερών του Παγασητικού δεν είναι ιδανική, αφού στην ιδανική κατάσταση η θνησιμότητα του θαλάσσιου οργανισμού *Artemia franciscana*, θα ήταν μηδενική. Σε αρκετές περιοχές η τοξικότητα ήταν μεγαλύτερη από 10%. Τα φυτοφάρμακα που έχουν μεγάλη υπολειμματική διάρκεια και αυξημένη τοξικότητα αποτελούν σημαντική απειλή για τη χλωρίδα και την πανίδα της χερσαίας περιοχής αλλά και των υδάτινων οικοσυστημάτων. Ο εμπλουτισμός των υδάτων με οργανικό φορτίο και θρεπτικά συστατικά προκαλεί αύξηση της φυτικής βιομάζας και μείωση της διαύγειας και του οξυγόνου των νερών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ακατάλληλου περιβάλλοντος για τη διαβίωση οργανισμών που έχουν υψηλή απαίτηση σε οξυγόνο, ενώ συγχρόνως υποβαθμίζεται η ποιότητα του νερού (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας, 1η Φάση - Διαγνωστικές Μελέτες, Βόλος, Φεβρουάριος 2005).

Η θαλάσσια βενθική χλωρίδα στον Παγασητικό κόλπο δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως πλούσια, ενώ στον εσωτερικό κόλπο (λιμάνι) εμφανίζονται βιοδείκτες της ρύπανσης.

Οι τιμές των βαρέων μετάλλων σε μακροφύκη του είδους *Scytosiphous lomentantia* (επικρατέστερο είδος στην περιοχή του λιμανιού) είναι ανάλογες με τις τιμές στα ιζήματα. Συγκεκριμένα η συγκέντρωση του Καδμίου Cd ήταν μη ανιχνεύσιμη, η συγκέντρωση του ψευδαργύρου Zn κυμάνθηκε από 69-70 ppm η συγκέντρωση του χαλκού Cu από 30-35 ppm και η συγκέντρωση του μολύβδου Pb από 30-35ppm.

Επιπλέον σοβαρό πρόβλημα που απειλεί με αφανισμό πολλά είδη ψαριών προκαλεί η ερασιτεχνική υπεραλίευση.

Υπόγεια νερά

Παρατηρείται πρόβλημα υπαλμύρωσης σε αρκετά τμήματα της ευρύτερης περιοχής Βόλου μεταξύ των οποίων στο πολεοδομικό συγκρότημα, η οποία οφείλεται κυρίως σε ανθρωπογενείς αιτίες (π.χ. υπεράντληση νερού για αρδευτικούς και/ή υδρευτικούς σκοπούς). Ακόμη σε περιοχές όπου γίνεται εντατική χρήση αζωτούχων λιπασμάτων, η περίσσεια νιτρικών ιόντων καταλήγει στους υδάτινους αποδέκτες (π.χ. Παγασητικό), προκαλώντας περιστασιακά το φαινόμενο του ευτροφισμού ή/και περνούν στον υπόγειο υδροφόρο. Η κατασκευή του ταμιευτήρα της Κάρλας θα είναι καθοριστική για την ανάσχεση των υφισταμένων μετώπων υπαλμύρωσης και την αποτροπή άλλων (Θάνος, 1996).

Πόσιμο νερό

Η ύδρευση του Π.Σ. Βόλου διενεργείται από τη Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης-Αποχέτευσης Μείζονος Περιοχής Βόλου (ΔΕΥΑΜΒ). Η ΔΕΥΑΜΒ περιλαμβάνει τις οικιστικές περιοχές των Δήμων Βόλου, Νέας Ιωνίας και Αισωνίας, καθώς και τις βιομηχανικές περιοχές του Νομού (Α' και Β' ΒΙΠΕ). Το νερό του δικτύου της ΔΕΥΑΜΒ με το οποίο υδροδοτείται η μείζονα περιοχή Βόλου είναι μίγμα νερών πέντε πηγών του Πηλίου, 11 γεωτρήσεων περιμετρικά του Βόλου, 10 της Νέας Ιωνίας και 9 γεωτρήσεων του κάμπου. Το νερό από τις πηγές και τις γεωτρήσεις οδηγείται σε δεξαμενές όπου σχηματίζεται μίγμα το οποίο εξυγιάνεται με διάλυμα υποχλωριώδους νατρίου ώστε να είναι απόλυτα υγιεινό πριν διατεθεί στο υδρευτικό δίκτυο του Πολεοδομικού Συγκροτήματος.

Οι ανάγκες της Μείζονος Περιοχής Βόλου κυμαίνονται από 30.000 έως 40.000 κυβικά νερού την ημέρα. Όταν οι ανάγκες του Πολεοδομικού Συγκροτήματος καλύπτονται από το πηγαίο νερό, τότε το νερό του δικτύου εμφανίζει σκληρότητα 8-12 γαλλικούς βαθμούς και 10-17 mgr/l χλωριόντα. Τον υπόλοιπο χρόνο η σκληρότητα και τα χλωριόντα του μίγματος που τροφοδοτεί το δίκτυο αυξάνονται λόγω της μείωσης της απόδοσης των πηγών και της αναγκαίας αύξησης αντλούμενου νερού από τις γεωτρήσεις του Πολεοδομικού Συγκροτήματος.

Στο εργαστήριο της ΔΕΥΑΜΒ γίνεται σχεδόν καθημερινά χημικός και μικροβιολογικός έλεγχος των νερών των πηγών υδροληψίας και του δικτύου, ως προς τις παραμέτρους που ορίζονται για τη διασφάλιση της ποιότητάς του και όπως ορίζει η ΚΥΑ Υ2/2600/03 σε συμμόρφωση της οδηγίας 98/83/ΕΚ του Συμβουλίου της Ε.Ε. σχετικά με την ποιότητα του πόσιμου νερού οικιακής και βιομηχανικής κατανάλωσης.

1.1.1.7.8 Φυσικό Αέριο

Οι πρώτες εγκαταστάσεις φυσικού αερίου εν λειτουργία στη Θεσσαλία ήταν οι βιομηχανικές. Πράγματι, η βιομηχανία, πάντα προσεκτική στο ενεργειακό κόστος, επέλεξε αμέσως το φυσικό αέριο λόγω της ευχρηστίας και της σημαντικής εξοικονόμησης σε σχέση με τα άλλα καύσιμα, για όλες τις χρήσεις.

Αντίθετα, στον οικιακό τομέα, μόλις το φυσικό αέριο διοχετεύθηκε στους αγωγούς των πόλεων, οι πρώτοι που επέλεξαν την νέα ενέργεια ήταν τα δημόσια και τα δημοτικά κτίρια.

Πράγματι η Δημόσια και Δημοτική Αρχή των πόλεων ήταν οι πρώτοι που πίστεψαν εξαρχής στο φυσικό αέριο και έδωσαν στους πολίτες ένα παράδειγμα προς μίμηση.

Στη Λάρισα και στο Βόλο επιλέχθηκε το φυσικό αέριο για τις εγκαταστάσεις στις οποίες η επιλογή της νέας ενέργειας αποτελεί κυριολεκτικά μία υποχρέωση λόγω των οικολογικών χαρακτηριστικών της: τα νοσοκομεία και τα αθλητικά κέντρα.

Δύο νοσοκομεία και το κλειστό κολυμβητήριο στη Λάρισα, το νοσοκομείο και τα κολυμβητήρια στο Βόλο λειτουργούν ήδη με φυσικό αέριο και αποτελούν τις πρώτες εγκαταστάσεις αυτού του τύπου, όχι μόνο στη Θεσσαλία, αλλά και σε όλη την Ελλάδα.

Ο Δήμος Νέας Ιωνίας μετέτρεψε τις εγκαταστάσεις του δημοτικού κτιρίου και έτσι το Δημοτικό Μέγαρο αποτελεί το πρώτο σε όλη την Ελλάδα που χρησιμοποιεί φυσικό αέριο.

Όλα τα κτίρια, περνώντας στη χρήση φυσικού αερίου, δεν θα επιφέρουν μόνο μία σημαντική εξοικονόμηση στη διαχείριση, αλλά θα κάνουν και ένα δώρο στους πολίτες: θα αποφύγουν

την καύση πάνω από 5 εκατομμύρια λίτρων πετρελαίου και θα παρέχουν, στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον των δύο πόλεων, μία σημαντική ωφέλεια λόγω της μείωσης των μιγμάτων θείου (το φυσικό αέριο δεν περιέχει) και των σύννεφων σκόνης (το φυσικό αέριο έχει τέλεια καύση και δεν αφήνει κατάλοιπα καύσης).

Και δεν ξεχνάμε ότι το πετρέλαιο μεταφέρεται με οχήματα που κυκλοφορούν στους δρόμους των πόλεων επιβαρύνοντας την ρύπανση και την κυκλοφορία. Κάθε θερμική εγκατάσταση που μετατρέπεται σε φυσικό αέριο μειώνει τον αριθμό των κυκλοφορούντων βυτιοφόρων. Χάρη στη μετατροπή αυτών των ενεργοβόρων εγκαταστάσεων, στις πόλεις θα κυκλοφορούν κάθε χρόνο τουλάχιστον 500 βυτιοφόρα λιγότερα στους δρόμους.

Στις πόλεις της Λάρισας, του Βόλου και της Νέας Ιωνίας η ΕΠΑ Θεσσαλίας παρέλαβε, κατά την σύστασή της, το δίκτυο φυσικού αερίου το οποίο κατασκευάστηκε από την ΔΕΠΑ στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90 και το οποίο αποτελείται από 191 χλμ. αγωγών χάλυβα (19 bar) και πολυαιθυλενίου (4 bar).

Η ΕΠΑ Θεσσαλίας, προκειμένου να επιτύχει την προγραμματική ανάπτυξη της αγοράς, κατασκεύασε έως τον Ιούνιο του 2005, 200 χλμ δικτύου πολυαιθυλενίου 4 bar και 2,82 χλμ χάλυβα 19 bar και προβλέπει την κατασκευή έως το 2007 επιπλέον 157 χλμ δικτύου πολυαιθυλενίου και 2 χλμ χαλύβδινου 19 bar.

Αναμένεται το δίκτυο αγωγών Φυσικού Αερίου να ξεπεράσει τα 400 χλμ. μέσα στα προσεχή χρόνια.

Πορεία εξέλιξης βασικών δεικτών για το δίκτυο φυσικού αερίου στην Θεσσαλία

Υπογεγραμμένα Συμβόλαια και Ενεργοποιημένοι Μετρητές στην Θεσσαλία (από το 2001 έως 31 - 07 - 2007)*

Κατηγορία	Υπογ. Συμβόλαια	Ενεργ. Μετρητές
Μαγείρεμα και Ζεστό νερό	162	98
Αυτόνομη Θέρμανση	18325	14725
Κεντρική Θέρμανση	3919	3435
Εμπορικά Χαμηλής Κατανάλωσης	984	796
Εμπορικά Υψηλής Κατανάλωσης και Βιοτεχνίες	59	46
Βιομηχανίες	41	38
Σύνολο	23490	19138

Πηγή: ΕΠΑ Θεσσαλίας

* Δεν διατίθενται στοιχεία για κάθε περιοχή ξεχωριστά

Σήμερα στην Θεσσαλία χρησιμοποιούν Φυσικό Αέριο περίπου 40.000 κατοικίες από τις οποίες το 50% βρίσκεται στην περιοχή του Βόλου. Στις βιομηχανίες η πλειοψηφία των μεγάλων πελατών είναι στην περιοχή του Βόλου, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των δημόσιων κτηρίων, σχολείων, δημοτικών εγκαταστάσεων, πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων, κ.λ.π., έχει σύνδεση με το δίκτυο του φυσικού αερίου.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

ΕΤΟΣ	ΜΑΓΕΙΡΕΜΑ - ΖΕΣΤΟ ΝΕΡΟ	ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ	ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ	ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΟΓΚΩΝ ΑΕΡΙΟΥ ΝΜ3
2004	74	3.301	1.389	297	22	5.083	53.668.283
2005	101	5.388	2.197	396	34	8.116	69.362.707
2006 (#)	109	8.252	3.160	455	40	12.116	95.667.644
2007 (#)	124	11.799	4.171	499	43	16.636	104.572.977
2008 (#)	139	14.054	4.845	531	47	19.616	121.280.861
2009 (#)	154	15.561	5.291	561	49	21.616	134.282.519
2010 (#)	169	17.068	5.738	589	52	23.616	138.826.054

(#) προβλέψεις

Προβλεπόμενες επεκτάσεις μέσα στο 2007

Τα έργα για την επέκταση του δικτύου ΦΑ για το έτος 2007 παρουσιάζονται παρακάτω. Για το 2008 δεν έχει ακόμη ανακοινωθεί ο προγραμματισμός.

ΝΗΣΙΔΑ 30/02 (ΚΑΛΛΙΘΕΑ):ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ – ΜΑΒΙΛΗ – ΨΥΧΑΡΗ – ΠΗΛΙΟΥ – ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΥ – ΚΑΛΒΟΥ – ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ – ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ – ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ – ΒΛΑΧΟΥ – ΒΙΚΕΛΑ – ΡΑΚΤΙΒΑΝ – ΙΩΛΚΟΥ

ΝΗΣΙΔΑ 31/03 (ΚΑΖΑΝΑΚΗ Ν. ΙΩΝΙΑΣ):ΠΑΛΛΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ – ΑΝΑΦΗ – ΤΣΙΓΑΝΤΕ – ΑΡΚΑΔΙΟΥ – ΑΓ. ΛΑΥΡΑΣ – 24ΗΣ ΙΟΥΛΙΟΥ – ΖΕΡΒΑ – ΒΑΛΛΩΡΙΤΟΥ – ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ – ΠΑΡΟΥ – ΒΥΒΙΝΙΑΣ

ΝΗΣΙΔΑ 31/02 (ΚΑΛΛΙΘΕΑ):ΨΥΧΑΡΗ – ΜΠΑΣΔΕΚΗ – ΚΑΠΕΤΑΝΑΚΗ – ΛΥΚΟΥΔΗ – ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ – ΜΑΛΑΚΑΣΗ – ΛΙΔΩΡΙΚΗ – ΒΟΥΛΓΑΡΗ – ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ – ΔΟΥΜΑ – Κ. ΚΑΡΤΑΛΗ – ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ – ΛΥΤΡΑ- ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΝΗΣΙΔΑ 49/03 (ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ Ν. ΙΩΝΙΑΣ):ΙΣΙΔΩΡΟΥ – ΕΥΚΛΕΟΥΣ – ΠΕΡΓΑΜΟΥ – ΕΛΛΗΣΠΟΝΤΟΥ- ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ – ΘΡΑΚΗΣ – ΠΑΡΙΔΟΣ – ΜΥΡΩΝ – ΑΔΡΑΜΥΤΙΟΥ – ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΡΟΔΟΥ – ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ – ΠΙΣΙΔΙΑΣ – ΠΑΜΦΥΛΙΑΣ

ΝΗΣΙΔΑ 23/02 (ΧΙΛΙΑΔΟΥ):Γ. ΔΗΜΟΥ – ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ – ΣΕΣΚΛΟΥ – ΤΣΟΥΝΤΑ – ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ – ΠΕΖΑΡΟΥ – ΠΙΝΔΑΡΟΥ – 54ΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΕΛΑΣ – ΜΑΛΕΑ – Λ. ΣΩΧΟΥ – ΣΟΛΩΜΟΥ – ΒΑΣΣΑΝΗ – ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΗΣ – ΣΤΡ. ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

ΝΗΣΙΔΑ 16/03 (ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ): ΙΕΡΟΛΟΧΙΤΩΝ – ΖΑΛΟΓΓΟΥ – ΤΣΙΛΕΠΙΤΣΑΡΗ – ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗ – ΝΑΥΠΛΙΟΥ – ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ – ΓΙΔΑ – ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ – ΜΠΟΤΣΑΡΗ – ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

1.1.1.7.9 Γραφείο Περιβάλλοντος ΔΗ.Τ.Ε.Β.

Στο πλαίσιο της πολιτικής του Δήμου Βόλου έχει δημιουργηθεί το Γραφείο Περιβάλλοντος το οποίο εντάσσεται στις δραστηριότητες της Δημοτικής Τουριστικής Επιχείρησης Βόλου (ΔΗ.Τ.Ε.Β.). Το γραφείο αυτό έχει σκοπό αφενός να συντονίζει τις υπόλοιπες υπηρεσίες του Δήμου με αντικείμενο περιβαλλοντικό και να δρα υποστηρικτικά προς αυτές ώστε να συσχετίζει τα δεδομένα και τις μετρήσεις που γίνονται στον τομέα του περιβάλλοντος και να χρησιμοποιεί τα παραγόμενα συμπεράσματα προς όφελος της πόλης, βοηθώντας στη χάραξη σωστής πολιτικής και αφετέρου να αναπτύσσει νέα προγράμματα στον τομέα του περιβάλλοντος.

Η δημιουργία του συγκεκριμένου γραφείου αποτελεί πρωτοπορία και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εφόσον σε ελάχιστες μόνο περιπτώσεις έχουν καταγραφεί παραδείγματα συλλογής και συσχέτισης όλων των περιβαλλοντικών πρακτικών που εκτελούνται αποσπασματικά από διάφορες υπηρεσίες των Δήμων. Ο τρόπος αυτός αποτελεί τον πιο ορθό τρόπο διαχείρισης των περιβαλλοντικών θεμάτων ενός Δήμου για την ανάπτυξη Τοπικής Ατζέντα 21. Συγκεκριμένα, δραστηριότητες του γραφείου θα αποτελούν:

1. Συλλογή & επεξεργασία στοιχείων - δεδομένων. Διεξαγωγή συμπερασμάτων, ανάπτυξη περιβαλλοντικών δεικτών και διατύπωση προτάσεων .

Ο τομέας αυτός είναι σε συμφωνία με τις απαιτήσεις που δημιουργούνται μετά την υπογραφή της Χάρτας του Άαλμποργκ, προς την κατεύθυνση θέσπισης και συμμόρφωσης των πρακτικών του Δήμου με μια Τοπική Ατζέντα 21.

Τα περιβαλλοντικά θέματα που θα παρακολουθεί το γραφείο, είναι κυρίως:

- Ποιότητα πόσιμου νερού
- Αστικά λύματα, ποιότητα αποβλήτων
- Ατμοσφαιρικοί ρύποι
- Κυκλοφοριακός φόρτος
- Θόρυβος
- Ανάπτυξη χώρων πρασίνου
- Διαχείριση αστικών απορριμμάτων – ανακύκλωση – διαχείριση επικίνδυνων απορριμμάτων

Ρόλος του γραφείου σε καμία περίπτωση δε θα είναι να επέμβει, επισκιάσει ή να υποβαθμίσει το έργο των υφιστάμενων υπηρεσιών, αλλά να δράσει συμπληρωματικά επιχειρώντας μία συσχέτιση των διαφόρων περιβαλλοντικών παραμέτρων (integration), ώστε οι υπάρχουσες μετρήσεις να συστηματοποιούνται, να αξιοποιούνται και κυρίως να δημοσιεύονται προς ενημέρωση των πολιτών με τη μορφή περιβαλλοντικών δεικτών.

2. Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος και εθελοντισμού.

Έχοντας ως στόχο τη βιώσιμη διαβίωση (sustainable living) στην πόλη, θα γίνει προσπάθεια ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης των πολιτών σε θέματα αστικού περιβάλλοντος, συμμετοχής στα κοινά/ εθελοντισμού. Άλλωστε στα πλαίσια της προετοιμασίας των Ολυμπιακών αγώνων στην πόλη, πρόκληση αποτέλεσε και η εξασφάλιση περιβαλλοντικά φιλικών πρακτικών & υλικών. Προς την κατεύθυνση αυτή έχει εξεφρασε τη συμπαραράστασή της και η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα και με τα στοιχεία του φορέα.

3. Συνεχή προγράμματα ευαισθητοποίησης των πολιτών σε θέματα ανακύκλωσης.

Στα πλαίσια της εφαρμογής διευρυμένου προγράμματος ανακύκλωσης που θα περιλαμβάνει τη διαχείριση χαρτιού, υλικών συσκευασίας αλλά και επικίνδυνων υλικών όπως μπαταρίες και ορυκτέλαια και οχημάτων τέλους ζωής, έχει κριθεί απαραίτητη η συνεχής ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών. Το γραφείο περιβάλλοντος θα αναπτύσσει προγράμματα ευαισθητοποίησης για όλες τις ομάδες στόχου (νοικοκυρές, νέοι, μαθητές, ηλικιωμένοι, ευρύτερο σύνολο κτλ) ανάλογα με τις διαπιστωμένες ανάγκες, θα ενημερώνει για την πορεία του έργου της ανακύκλωσης και γενικά θα εξασφαλίζει με κάθε τρόπο την ομαλή συνέχεια της ανακύκλωσης με μεγάλο βαθμό συμμετοχής.

Σημαντικό στόχο άλλωστε, θα αποτελέσει η οργάνωση της συστηματικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης παιδιών & νέων (μελλοντικός στόχος η δημιουργία ενός Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης στη θέση των παλαιών σφαγείων Μπουρμπουλήθρας).

4. Πρώθηση φιλικών προς το περιβάλλον πρακτικών, συνεργασία με βιομηχανίες, εμπορικό σύλλογο, βιοτέχνες, αλλά και με επιχειρήσεις του τουριστικού κλάδου.

Υπάρχει πλήθος εργαλείων για την προώθηση περιβαλλοντικά φιλικών πρακτικών, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα (EMAS, Eco - label, συστήματα ολικής ποιότητας, "πράσινες" προμήθειες και αγορές κτλ). Στόχος του γραφείου περιβάλλοντος αποτελεί η ενημέρωση των φορέων της πόλης γι' αυτές και η ανάπτυξη συνεργασιών για την από κοινού επίτευξή τους.

5. Μέσα από το γραφείο αυτό θα υποβάλλονται προτάσεις για υλοποίηση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων, ανάλογα με τις διαπιστούμενες ανάγκες, την πολιτική και τους στόχους του Δήμου σχετικά με κάθε περιβαλλοντικό θέμα και, βεβαίως σε συνεργασία με την εκάστοτε ενδιαφερόμενη δημοτική ή διαδημοτική υπηρεσία.

1.1.1.8 Αναπτυξιακά χαρακτηριστικά

1.1.1.8.1 Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή γίνεται ανάλυση και επεξεργασία των διαθέσιμων στοιχείων με στόχο τη διερεύνηση του επιπέδου ανάπτυξης της πόλης του Βόλου. Στην κατεύθυνση αυτή, γίνεται επιλογή συγκεκριμένων βασικών αναπτυξιακών δεικτών, όπως το συνολικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), το κατά κεφαλή ΑΕΠ, καθώς και μια σειρά από άλλους δείκτες που υποδηλώνουν το επίπεδο ευημερίας. Τέτοιοι είναι: η μέση κατανάλωση ρεύματος για οικιακή και βιομηχανική χρήση, ο αριθμός ΙΧ αυτοκινήτων ανά 100 κατοίκους, ο αριθμός των τηλεφωνικών συνδέσεων ανά 100 κατοίκους, οι κατά κεφαλή καταθέσεις και το δηλωθέν κατά κεφαλήν εισόδημα. Λόγω της έλλειψης στοιχείων σε επίπεδο Δήμων η ανάλυση γίνεται σε επίπεδο νομού.

1.1.1.8.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Ο βασικότερος δείκτης αξιολόγησης του μεγέθους και της αποτελεσματικότητας μιας οικονομίας είναι το ΑΕΠ, το οποίο προσδιορίζει την αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται σε μια οικονομία σε ετήσια βάση, ενώ ο πλέον συνήθης δείκτης αξιολόγησης οικονομιών διαφορετικών χωρικών ενοτήτων είναι το κατά κεφαλή ΑΕΠ. Ο Πίνακας 62 παρουσιάζει τα στοιχεία αυτά για το Νομό Μαγνησίας σε αντιπαραβολή με τα αντίστοιχα μεγέθη της Περιφέρειας Θεσσαλίας και της Ελλάδας. Τα μεγέθη εκφράζονται σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ) οι οποίες συνυπολογίζουν και το επίπεδο τιμών μιας οικονομίας και συνεπώς την αγοραστική δύναμη του νομίσματός της.

Πίνακας 62: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

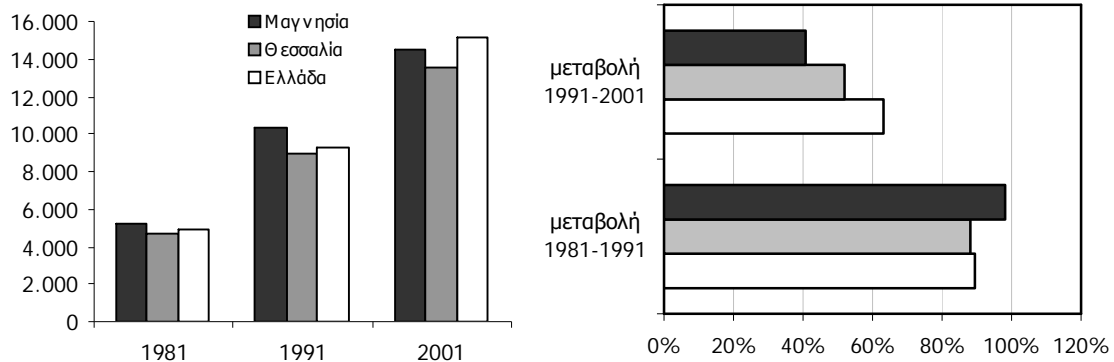
	1981	1991	2001	Μεταβολή 1981-1991	Μεταβολή 1991-2001
Μαγνησία					
ΑΕΠ (σε ΜΑΔ)	954.936.400	2.049.580.400	2.976.106.000	114,63%	45,21%
ΑΕΠ κατά κεφαλή (σε ΜΑΔ)	5.207,5	10.319,6	14.520,6	98,17%	40,71%
Θεσσαλία					
ΑΕΠ (σε ΜΑΔ)	3.304.443.800	6.547.970.800	10.034.159.200	98,16%	53,24%
ΑΕΠ κατά κεφαλή (σε ΜΑΔ)	4.733,8	8.908,4	13.539,0	88,19%	51,98%
Ελλάδα					
ΑΕΠ (σε ΜΑΔ)	47.650.523.810	94.776.876.680	165.091.953.160	98,90%	74,19%
ΑΕΠ κατά κεφαλή (σε ΜΑΔ)	4.881,7	9.249,2	15.093,4	89,47%	63,19%
Μαγνησίας / Θεσσαλίας					
ΑΕΠ (σε ΜΑΔ)	0,289	0,313	0,297		
ΑΕΠ κατά κεφαλή (σε ΜΑΔ)	1,100	1,158	1,073		
Μαγνησίας / Ελλάδας					
ΑΕΠ (σε ΜΑΔ)	0,020	0,022	0,018		
ΑΕΠ κατά κεφαλή (σε ΜΑΔ)	1,067	1,116	0,962		

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), All Media (2005) – ίδια επεξεργασία

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 62, το ΑΕΠ της Μαγνησίας παρουσιάζει μια διαχρονική αύξηση. Βέβαια, ο ρυθμός αύξησής του είναι πολύ υψηλότερος στη δεκαετία 1981-1991, ξεπερνώντας τους αντίστοιχους της Θεσσαλίας και της Ελλάδας, ενώ στη δεκαετία 1991-2001 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ του νομού ελαττώνεται σημαντικά και είναι

ϊκρότερος των αντιστοιχών της περιφέρειας και της χώρας ολόκληρης. Η ίδια ακριβώς εικόνα παρατηρείται και στο κατά κεφαλή ΑΕΠ του νομού (βλέπε επίσης Διάγραμμα 1-44), το οποίο ενώ στις απογραφές του 1981 και 1991 είναι υψηλότερο του αντίστοιχου της περιφέρειας και της χώρας, το 2001 πέφτει κάτω του μέσου όρου της Ελλάδας (αν και παραμένει πάνω του μέσου όρου της Θεσσαλίας).

Διάγραμμα 1—44: ΑΕΠ κατά κεφαλή – εξέλιξη (αριστερά) και ρυθμός μεταβολής (δεξιά)

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), All Media (2005) – ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά στους λόγους ΑΕΠ, παρατηρούμαι ότι στο 2001 το συνολικό ΑΕΠ της Μαγνησίας αποτελεί περίπου το 30% του συνολικού ΑΕΠ της Θεσσαλίας και το 1,8% του ΑΕΠ της Ελλάδας, ενώ το κατά κεφαλή ΑΕΠ του νομού είναι 1,07 φορές μεγαλύτερο αυτού της περιφέρειας, και 0,96 φορές του αντίστοιχου της χώρας. Ως προς τη διαχρονική εξέλιξη των λόγων, βλέπουμε ότι αυξάνονται στην πρώτη εξεταζόμενη δεκαετία, κάτι που σημαίνει ότι η Μαγνησία βελτιώνει τα μεγέθη ΑΕΠ της σε σχέση με τη Θεσσαλία και την Ελλάδα κατά την περίοδο αυτή. Όμως στη δεύτερη δεκαετία οι λόγοι ΑΕΠ Νομού προς Περιφέρεια και Νομού προς Χώρα φθίνουν, δηλαδή η οικονομική κατάσταση της Μαγνησίας επιδεινώνεται σε σχέση με την περιφέρεια και τη χώρα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Μαγνησίας είναι σε κάθε χρονικό σημείο ανάλυσης μεγαλύτερο των αντιστοιχών της Θεσσαλίας και της Ελλάδας εκτός από το 2001 όπου για πρώτη φορά αυτό πέφτει κάτω του μέσου όρου της Ελλάδας (αν και παραμένει πάνω του μέσου όρου της Θεσσαλίας).

Εκτίμηση ΑΕΠ για το Π.Σ. Βόλου

Αν και το ΑΕΠ αποτελεί το σημαντικότερο δείκτη αξιολόγησης μιας οικονομίας, τέτοια στοιχεία δεν υπάρχουν διαθέσιμα σε επίπεδο πόλης. Γι' αυτό το λόγο, η παρούσα υποενοότητα επιχειρεί να εκτιμήσει το ΑΕΠ (και το κατά κεφαλή ΑΕΠ) του Π.Σ. Βόλου, βασιζόμενη σε στοιχεία απασχόλησης και τομεακής διάρθρωσης για την περιοχή. Η μεθοδολογία που αναπτύσσεται βασίστηκε στις εξής παραδοχές:

Πρώτον, το ΑΕΠ του Π.Σ. Βόλου (ΑΕΠ[B]) συνίσταται στο άθροισμα του ποσοστού συμμετοχής των τριών τομέων παραγωγής (α'-γενή, β'-γενή και γ'-γενή), δηλ.:

$$\text{ΑΕΠ [B]} = \text{ΑΕΠ [B]} \alpha' + \text{ΑΕΠ [B]} \beta' + \text{ΑΕΠ [B]} \gamma'$$

Δεύτερον, το ποσοστό συμμετοχής του κάθε τομέα στο ΑΕΠ του Π.Σ. Βόλου είναι ανάλογο του ποσοστού συμμετοχής του τομέα στο ΑΕΠ του Νομού Μαγνησίας (ΑΕΠ[M]), δηλ.:

$$\text{ΑΕΠ [B]} \alpha' = \kappa * \text{ΑΕΠ [M]} \alpha'$$

$$\text{ΑΕΠ [B]} \beta' = \lambda * \text{ΑΕΠ [M]} \beta'$$

$$\text{ΑΕΠ [B]} \gamma' = \mu * \text{ΑΕΠ [M]} \gamma'$$

Τρίτον, οι λόγοι προσδιορισμού του ΑΕΠ της πόλης από το ΑΕΠ του νομού για κάθε τομέα (κ, λ, μ) ισούνται με το ποσοστό των απασχολούμενων του Βόλου (EM[B]) ως προς τους απασχολούμενους της Μαγνησίας (EM[M]) σε κάθε τομέα, προσαρμοσμένου κατά έναν συντελεστή που εκφράζει το ειδικό βάρος της τομεακής διάρθρωσης της απασχόλησης της πόλης (%EM[B]) ως προς το νομό (%EM[M]), δηλ.:

Οι Πίνακες 63 και 64 παρουσιάζουν τα στοιχεία της απασχόλησης και της τομεακής διάρθρωσης στο Π.Σ. Βόλου και το νομό Μαγνησίας για το 1991 και 2001, από τα οποία υπολογίζονται οι συντελεστές κ, λ, μ και το ΑΕΠ του Π.Σ. Βόλου για τις ίδιες χρονικές περιόδους (Πίνακας 65).

Πίνακας 63: Απασχολούμενοι ανά παραγωγικό τομέα

		Πρωτογενής Τομέας (α')	Δευτερογενής Τομέας (β')	Τριτογενής Τομέας (γ')
1991	N. Μαγνησίας (EM[M])	10.531	17.232	32.684
	Π.Σ. Βόλου (EM[B])	1.450	10.807	21.227
	ποσοστό Βόλου στη Μαγνησία	13,77%	62,71%	64,95%
2001	N. Μαγνησίας (EM[M])	11.771	16.218	39.043
	Π.Σ. Βόλου (EM[B])	1.562	11.098	28.721
	ποσοστό Βόλου στη Μαγνησία	13,27%	68,43%	73,56%

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), All Media (2005) – ίδια επεξεργασία

Πίνακας 64: Τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης

		Πρωτογενής Τομέας (α')	Δευτερογενής Τομέας (β')	Τριτογενής Τομέας (γ')
1991	N. Μαγνησίας (%EM[M])	18,59%	27,94%	53,46%
	Π.Σ. Βόλου (%EM[B])	3,93%	29,32%	57,58%
	Λόγος Βόλου/ Μαγνησίας	0,21	1,05	1,08
2001	N. Μαγνησίας (%EM[M])	16,47%	22,68%	54,61%
	Π.Σ. Βόλου (%EM[B])	3,92%	25,03%	64,24%
	Λόγος Βόλου/ Μαγνησίας	0,24	1,10	1,18

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), All Media (2005) – ίδια επεξεργασία

Πίνακας 65: ΑΕΠ και κατά κεφαλή ΑΕΠ του Π.Σ. Βόλου (ΑΕΠ σε εκατομμύρια ΜΑΔ, κ.κ. ΑΕΠ σε ΜΑΔ)

	κ	ΑΕΠ [M]α'	λ	ΑΕΠ [M]β'	ι	ΑΕΠ [M]γ'	ΑΕΠ [B]	πληθυσμός	κ.κ. ΑΕΠ [B]
1991	0,0291	243,7	0,6581	756,9	0,6995	1049,0	1239,0	115.372	10739,3
2001	0,0316	294,3	0,7552	840,5	0,8653	1841,3	2237,4	124.639	17950,9

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), All Media (2005) – ίδια επεξεργασία

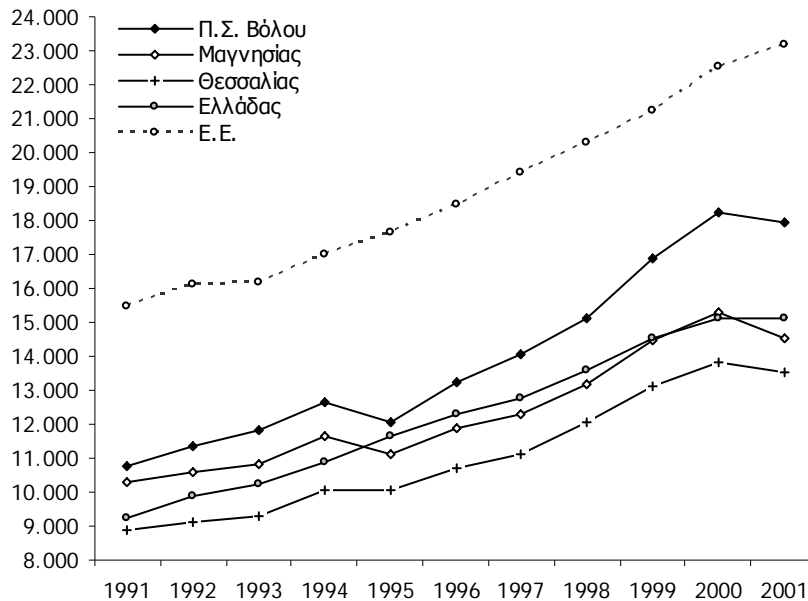
Με δεδομένα την τομεακή διάρθρωση του ΑΕΠ της Μαγνησίας σε κάθε χρονιά από το 1991 ως το 2001 και εκτιμώντας τα κ, λ, μ και τον πληθυσμό του Π.Σ. Βόλου με γραμμική παρεί βολή, είναι δυνατόν να υπολογίσουμε τόσο το ΑΕΠ όσο και το κατά κεφαλή ΑΕΠ του Βόλου, το οποίο παρουσιάζεται στον Πίνακα 66 σε αντιδιαστολή με τα κατά κεφαλή ΑΕΠ της Μαγνησίας, της Θεσσαλίας, της χώρας και της Ε.Ε. (βλέπε επίσης Διάγραμμα 1-45). Επιπλέον, ο Πίνακας 67 και το Διάγραμμα 1-46 παρουσιάζουν τους λόγους του κατά κεφαλή ΑΕΠ του Π.Σ. Βόλου προς τους αντίστοιχους της Μαγνησίας, Θεσσαλίας, Ελλάδας και Ε.Ε.

Πίνακας 66: Εκτίμηση του κατά κεφαλή ΑΕΠ του Βόλου για την περίοδο 1991-2001

	ΑΕΠ Π.Σ.					
	Βόλου (σε εκατ. ΜΑΔ)	κ.κ. ΑΕΠ Π.Σ. Βόλου	κ.κ. ΑΕΠ Μαγνησίας	κ.κ. ΑΕΠ Θεσσαλίας	κ.κ. ΑΕΠ Ελλάδας	κ.κ. ΑΕΠ Ε.Ε.
1991	1.239,018	10.739,3	10.319,6	8.908,4	9.249,2	15.478,0
1992	1.320,246	11.352,2	10.601,0	9.113,8	9.883,4	16.098,0
1993	1.389,115	11.849,9	10.810,2	9.306,1	10.237,7	16.191,0
1994	1.495,134	12.654,3	11.655,9	10.070,6	10.902,5	17.015,0
1995	1.438,319	12.078,7	11.125,5	10.075,8	11.638,0	17.643,0
1996	1.588,671	13.238,3	11.893,3	10.684,1	12.313,4	18.483,0
1997	1.703,415	14.085,7	12.281,8	11.141,2	12.787,5	19.413,0
1998	1.844,283	15.134,6	13.152,9	12.050,8	13.563,7	20.281,0
1999	2.074,722	16.897,1	14.495,6	13.123,5	14.522,6	21.251,0
2000	2.252,877	18.210,6	15.278,3	13.832,1	15.097,5	22.509,0
2001	2.237,382	17.950,9	14.520,6	13.539,0	15.093,4	23.155,0

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), Eurostat (2004) - ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—45: Εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ

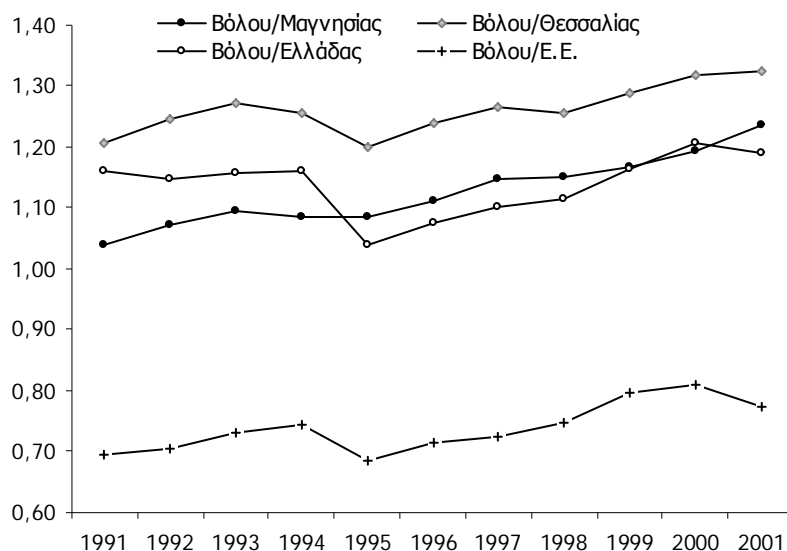
Πηγή: ίδια επεξεργασία

Πίνακας 67: Λόγοι κατά κεφαλή ΑΕΠ του Π.Σ. Βόλου ως προς αυτό της Μαγνησίας, Θεσσαλίας, Ελλάδας και Ε.Ε.

	Βόλου/ Μαγνησίας	Βόλου/ Θεσσαλίας	Βόλου/ Ελλάδας	Βόλου/ Ε.Ε.
1991	1,04	1,21	1,16	0,69
1992	1,07	1,25	1,15	0,71
1993	1,10	1,27	1,16	0,73
1994	1,09	1,26	1,16	0,74
1995	1,09	1,20	1,04	0,68
1996	1,11	1,24	1,08	0,72
1997	1,15	1,26	1,10	0,73
1998	1,15	1,26	1,12	0,75
1999	1,17	1,29	1,16	0,80
2000	1,19	1,32	1,21	0,81
2001	1,24	1,33	1,19	0,78

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1—46: Λόγοι του κατά κεφαλή ΑΕΠ

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Από τους παραπάνω Πινάκες και Διαγράμματα προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα. Πρώτον, γενικά διαπιστώνεται μια αυξητική τάση, διαχρονικά, του κατά κεφαλή ΑΕΠ του Π.Σ. Βόλου, με μια μικρή ύφεση στο 1995 και το 2001. Δεύτερον, όπως ήταν αναμενόμενο για μια πόλη του μεγέθους και της σπουδαιότητας της, το κατά κεφαλή ΑΕΠ του Βόλου παραμένει σε υψηλότερα επίπεδα από τον αντίστοιχο μέσο όρο του νομού Μαγνησίας, της περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά και τη χώρας, αν και υπολείπεται σημαντικά του κατά κεφαλή ΑΕΠ της Ε.Ε. (είναι περίπου στα τρία τέταρτα του δευτέρου). Τρίτον, όσον αφορά στους λόγους του κατά κεφαλή ΑΕΠ του Π.Σ. Βόλου με τις υπόλοιπες περιοχές, είναι εμφανές ότι ο Βόλος σε γενικές γραμμές βρίσκεται σε πλεονεκτικότερη θέση σε σχέση με το Νομό, την Περιφέρεια αλλά και το μέσο όρο της χώρας ολόκληρης (δηλ. οι λόγοι είναι μεγαλύτεροι της μονάδας). Αναλυτικότερα, αναφορικά με τη Μαγνησία φαίνεται να αυξάνει σταθερά το κατά κεφαλή ΑΕΠ του, με μια μικρή ύφεση κατά την περίοδο 1994-1995. Παρόμοια εικόνα παρατηρείται και στη σχέση του με την Περιφέρεια και τη χώρα, αν και εδώ η περίοδος ύφεσης είναι σαφώς μεγαλύτερη και διαρκεί από το 1994 ως το 1999. Τέλος, θετική είναι και η τάση που προβάλλεται από το συσχετισμό του κατά κεφαλή ΑΕΠ της πόλης με το μέσο όρο της Ε.Ε. Μπορεί ο λόγος να παραμένει κάτω της μονάδας σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, δείχνει όμως μια αυξητική πορεία με μια μικρή διακοπή κατά την περίοδο 1994-1997.

Δείκτες ευημερίας και ανάπτυξης

Στους Πίνακες 68 και 69 αποτυπώνονται οι βασικοί δείκτες ευημερίας για το Νομό Μαγνησίας, την Περιφέρεια Θεσσαλίας και το σύνολο της χώρας. Αντίστοιχοι δείκτες δεν είναι διαθέσιμοι σε μικρότερες χωρικές ενότητες. Ωστόσο, μπορούμε να δεχτούμε ότι σε κάποιο βαθμό αυτοί αποτυπώνουν τις συνθήκες ευημερίας των αντίστοιχων αστικών περιοχών, και στη συγκεκριμένη περίπτωση του Π.Σ. Βόλου.

Πίνακας 68: Δείκτες ευημερίας και ανάπτυξης του Νομού Μαγνησίας

	1971	1981	1991	2001
Νομός Μαγνησίας				
Οικιακή χρήση Ηλεκτρικού ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	0,10	0,48	0,87	0,99
Βιομηχανική χρήση ηλεκτρ. ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	0,18	4,44	4,06	3,78
ΙΧ αυτοκίνητα/ 100 κατοίκους	1,6	6,94	13,07	23,78
Τηλ. Συνδέσεις/ 100 κατοίκους	6,6	22,98	41,92	48,45
Καταθέσεις κατά κεφ.	-	234,67	1789,68	4205,32
Δηλωθέν εισόδημα κατά κεφ.	-	185,87	1144,00	4430,30
Περιφέρεια Θεσσαλίας				
Οικιακή χρήση Ηλεκτρικού ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	0,09	0,38	0,73	0,92
Βιομηχανική χρήση ηλεκτρ. ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	0,29	1,43	1,47	1,43
ΙΧ αυτοκίνητα/ 100 κατοίκους	1,1	5,8	11,4	21,4
Τηλ. Συνδέσεις/ 100 κατοίκους	6,3	17,6	35,8	43,9
Καταθέσεις κατά κεφ.	-	228,15	1751,88	3703,83
Δηλωθέν εισόδημα κατά κεφ.	-	124,39	866,08	3872,73
Σύνολο χώρας				
Οικιακή χρήση Ηλεκτρικού ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	0,26	0,62	0,98	1,20
Βιομηχανική χρήση ηλεκτρ. ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	0,67	1,13	1,20	1,20
ΙΧ αυτοκίνητα/ 100 κατοίκους	2,8	9,3	17,0	30,9
Τηλ. Συνδέσεις/ 100 κατοίκους	16,4	31,5	48,5	51,7
Καταθέσεις κατά κεφ.	-	316,7	2356,8	5068,0
Δηλωθέν εισόδημα κατά κεφ.	22,4	214,3	1314,2	4969,0

Πηγή: EUROSTAT (2004), All Media (2005) – ίδια επεξεργασία

Πίνακας 69: Λόγοι δεικτών ευημερίας και ανάπτυξης του Νομού Μαγνησίας

	1971	1981	1991	2001
Μαγνησίας / Θεσσαλίας				
Οικιακή χρήση Ηλεκτρικού ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	1,11	1,26	1,19	1,08
Βιομηχανική χρήση ηλεκτρ. ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	0,62	3,10	2,76	2,64
ΙΧ αυτοκίνητα/ 100 κατοίκους	1,45	1,20	1,15	1,11
Τηλ. Συνδέσεις/ 100 κατοίκους	1,05	1,31	1,17	1,10
Καταθέσεις κατά κεφ.	-	1,03	1,02	1,14
Δηλωθέν εισόδημα κατά κεφ.	-	1,49	1,32	1,14
Μαγνησίας / Ελλάδα				
Οικιακή χρήση Ηλεκτρικού ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	0,38	0,77	0,89	0,83
Βιομηχανική χρήση ηλεκτρ. ρεύματος κατά κεφ. (σε MWh)	0,27	3,93	3,38	3,15
ΙΧ αυτοκίνητα/ 100 κατοίκους	0,57	0,75	0,77	0,77
Τηλ. Συνδέσεις/ 100 κατοίκους	0,40	0,73	0,86	0,94
Καταθέσεις κατά κεφ.	-	0,74	0,76	0,83
Δηλωθέν εισόδημα κατά κεφ.	-	0,87	0,87	0,89

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), All Media (2005) – ίδια επεξεργασία

Από τους Πίνακες 68 και 69 προκύπτουν τα εξής. Πρώτον, αναφορικά με την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος για οικιακή χρήση, αν και για όλες τις χρονικές υποπεριόδους ο λόγος του Νομού ως προς την Περιφέρεια παραμένει πάνω από το 100%, η γενικότερη τάση είναι αυτή της μείωσης φθάνοντας το 2001 στο επίπεδο του 108%, ποσοστό μικρότερο και από αυτό του 1971. Σε σχέση με τη χώρα, ο λόγος αυξάνεται από το 1971 έως το 1991 ενώ μειώνεται μέχρι το 2001. Η κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος για βιομηχανική χρήση εκτοξεύεται για το Νομό από το 1971 έως το 1981 κατά περίπου 25 φορές, παρουσιάζοντας ωστόσο κατόπιν μικρή αλλά σταθερή μείωση. Όσον αφορά στη συμπεριφορά των λόγων του Νομού με τη Περιφέρεια και τη χώρα, η διαχρονική πορεία που παρατηρήθηκε είναι ανάλογη με αυτή της κατανάλωσης σε απόλυτα νούμερα. Αν και η κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος για βιομηχανική χρήση του Νομού περιορίζεται από το 1981 έως το 2001 (από το 444% στο 378% ως προς την Περιφέρεια, και από το 393% στο 315% ως προς τη χώρα), πρέπει να

επισημανθεί ότι τα ποσοστά χαρακτηρίζονται υψηλά, προδίδοντας το έντονο από τη μια ì εριά, σε ύφεση από την άλλη, βιομηχανικό ύφος του Νομού Μαγνησίας.

Δεύτερον, οι δείκτες που αφορούν στην κατανάλωση ΙΧ αυτοκινήτων και στον αριθμό τηλεφωνικών συνδέσεων επιδεικνύουν μια εξαιρετική αύξηση με την πάροδο του χρόνου. Σε σχετικά μεγέθη, η χρήση ΙΧ αυτοκινήτων στο Νομό Μαγνησίας φαίνεται να ξεπερνάει το μέσο όρο της Περιφέρειας τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, ωστόσο η γενικότερη τάση είναι πτωτική που εκφράζεται με μια συρρίκνωση από το 145% (1971) στο 111% (2001). Η σχέση του δείκτη ως προς τη χώρα φαίνεται να διαγράφει διαφορετική πορεία, μιας και παρουσιάζει μια άνοδο μέχρι το 1981 και μια σταθεροποίηση μέχρι το 2001. Στο ίδιο πλαίσιο, αξιοσημείωτο είναι το υψηλό ποσοστό του 131% σχετικά με το δείκτη των τηλεφωνικών συνδέσεων ως προς την Περιφέρεια για το 1981, ενώ μετέπειτα παρατηρείται μείωση φθάνοντας στο επίπεδο του 111%. Ο ίδιος δείκτης ως προς τη χώρα εμφανίζει μια σταθερή ανοδική πορεία παραμένοντας όμως συνεχώς κάτω από τα όρια του 100% (94% για το 2001).

Τρίτον, όσον αφορά στις κατά κεφαλή καταθέσεις και στο κατά κεφαλή εισόδημα, τα διαθέσιμα στοιχεία για το Νομό Μαγνησίας αφορούν μόνο στις δύο τελευταίες δεκαετίες. Αναλυτικότερα, ο λόγος των καταθέσεων ως προς την Περιφέρεια επιδεικνύει μια μικρή μείωση από το 1981 έως το 1991 (κατά 1%), ενώ κατόπιν μια εντονότερη αύξηση από το 1991 έως το 2001 (κατά 12%). Σε σχέση με τη χώρα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ο Νομός προβάλλει μια σταθερά αυξητική τάση για όλες τις υποπεριόδους ανάλυσης. Σχετικά με το δείκτη του δηλωθέντος εισοδήματος, εμφανής είναι η πορεία ύφεσης της περιοχής, παραμένοντας ωστόσο πάνω από το μέσο όρο της Περιφέρειας (από το 149% το 1981 στο 114% το 2001). Άξιο αναφοράς είναι το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό του 1981, όπου παρατηρείται αυξημένο κατά κεφαλή εισόδημα για τη Μαγνησία περίπου πάνω από το 50% του μέσου όρου. Τέλος, το κατά κεφαλή εισόδημα ως προς τη χώρα παραμένει κάτω από επίπεδα του 100% εμφανίζοντας μια σταθεροποίηση στο 87% για την περίοδο 1981-1991 και μια σχετική άνοδο κατά 2% μέχρι το 2001.

Αξιολόγηση και συμπεράσματα

Η εξέταση του επιπέδου ανάπτυξης της πόλης του Βόλου, μέσω της διαχρονικής ανάλυσης των δεικτών ευημερίας και ανάπτυξης και της εκτίμησης του κατά κεφαλή ΑΕΠ του πολεοδομικού συγκροτήματος ανέδειξε ορισμένα θετικά στοιχεία αλλά και αδυναμίες στον συγκεκριμένο τομέα. Οφείλεται να σημειωθεί αρχικά ότι η παραγωγή της πόλης βασίζεται ουσιαστικά σε μια δυναμική συμμετοχή του δευτερογενή και τριτογενή τομέα, με αποτέλεσμα το κατά κεφαλή ΑΕΠ του Βόλου να επιδεικνύει μια ανοδική πορεία σε σχέση με αυτό της Περιφέρειας Θεσσαλίας, της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, ο συγκεκριμένος λόγος που αφορά το ΑΕΠ βρίσκεται σε επίπεδα χαμηλότερα από το μέσο όρο της Ε.Ε. Συνεπώς, προκύπτει η αναγκαιότητα υιοθέτησης και εφαρμογής πολιτικών προσέλκυσης επενδύσεων, αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της τουριστικής διάστασης της περιοχής, ώστε να διατηρηθεί η θετική εξέλιξη του ΑΕΠ και να αποφευχθεί η μείωση του γενικότερου επιπέδου ευημερίας.

Πίνακας 70: SWOT ανάλυση για το επίπεδο ανάπτυξης

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική συμμετοχή στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα. • Αυξητική πορεία του ΑΕΠ της πόλης του Βόλου σε σχέση με αυτό της Θεσσαλίας, της Ελλάδας και της Ε.Ε. • ΑΕΠ του Π.Σ. Βόλου υψηλότερο του αντίστοιχου του Νομού, Περιφέρειας, και χώρας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ο διαχρονικός δείκτης του ΑΕΠ της πόλης του Βόλου είναι κάτω από το μέσο όρο της Ε.Ε.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ - ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτικές άσκησης προσέλκυσης επενδύσεων και τόνωσης της απασχόλησης, ώστε να ενισχυθεί η ανοδική πορεία του ΑΕΠ, κυρίως στον τουρισμό 	<ul style="list-style-type: none"> • Υποβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης και μείωση του επιπέδου ευημερίας.

Πηγή: *ιδία επεξεργασία*

1.1.1.8.3 Οι διεθνείς τάσεις σχετικά με την αστική/οικιστική ανάπτυξη

Κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αστική ανάπτυξη

Κατά τη διάρκεια των προπαρασκευαστικών διαδικασιών για τη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013 τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Υπουργών όσο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποδέχθηκαν και προωθούν τη συμβολή της αστικής ανάπτυξης ως βασική συνιστώσα ολοκληρωμένης προσέγγισης στο θέμα της Συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδιόρισε στα τέλη του 2005 τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές στρατηγικής για την ανάπτυξη των πόλεων που βασίζονται στην αρχή ότι η βιώσιμη αστική ανάπτυξη περιλαμβάνει τόσο οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους όσο και άρτιες δημόσιες υπηρεσίες ενώ οι συμπράξεις του δημόσιου, του ιδιωτικού και του εθελοντικού τομέα και της τοπικής κοινότητας θεωρούνται απαραίτητα συστατικά στοιχεία βιωσιμότητας. Αναδεικνύονται οι ρόλοι των πόλεων και των μητροπολιτικών περιοχών ως «ατμομηχανών» οικονομικής ανάπτυξης, ως περιοχών κυρίαρχης σημασίας για την άρση των εμποδίων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση και, ιδιαίτερα, στον κοινωνικό αποκλεισμό και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος καθώς και ως βασικών παραγόντων περιφερειακής ανάπτυξης. Οι πόλεις συγκεντρώνουν τις περισσότερες θέσεις απασχόλησης, τους περισσότερους φορείς παροχής υπηρεσιών σε επιχειρήσεις, τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης όντας, παράλληλα, οι ίδιες οι πόλεις κέντρα αλλαγών οι οποίες αλλαγές βασίζονται στην καινοτομία, στην επιχειρηματικότητα και στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Οι οικονομικές, κοινωνικές και οι περιβαλλοντικές πολιτικές καθώς και οι πολιτικές απασχόλησης για αστικές περιοχές είναι αμοιβαία αλληλοσυμπληρούμενες ενδυναμώνοντας η μία την άλλη ενώ παρέχουν συνολικά διευρυμένες και βελτιωμένες δυνατότητες στην πόλη να συμπαράσχει την ευρύτερη περιοχή της και την περιφέρεια σε αναπτυξιακή ανέλιξη.

Οι βασικές στρατηγικές κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αστική ανάπτυξη κινούνται πάνω σε έξι άξονες:

α) *Ελκυστικές πόλεις*

β) *Στήριξη της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της οικονομίας της γνώσης,*

- γ) *Αύξηση και βελτίωση της απασχόλησης,*
- δ) *Αντιμετώπιση των ενδοαστικών ανισοτήτων,*
- ε) *Ολοκληρωμένη και συμμετοχική διακυβέρνηση,*
- στ) *χρηματοδότηση.*

που εξειδικεύονται ανά άξονα ως εξής:

α) Ελκυστικές πόλεις

- Προσβασιμότητα
  - Καλή διασύνδεση με αεροδρόμια και κύριους οδικούς άξονες του Διευρωπαϊκού Δικτύου.
  - Συντονισμός σχεδιασμού μεταφορών και χρήσεων γης ενδο-και περι-αστικά.
  - Συνδυασμός αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των δημόσιων μεταφορών με τη διασύνδεση διάφορων συγκοινωνιακών μέσων αλλά και με τη δυνατότητα οικονομικού εισιτηρίου για το χρήστη.
  - Μείωση της εγκληματικής συμπεριφοράς και βελτίωση της ασφάλειας των εργαζομένων και των χρηστών.
  - Προώθηση στην εργασία και υπηρεσίες (αγορά, περίθαλψη) ατόμων που δεν οδηγούν αυτοκίνητο, υπερήλικες, ΑΜΕΑ.
- Πρόσβαση σε υπηρεσίες
  - Επενδύσεις σε σύγχρονες, αποδοτικές και οικονομικές υπηρεσίες - κλειδιά, όπως περίθαλψη, κοινωνικές υπηρεσίες, κατάρτιση και δημόσια διοίκηση, μέσω απευθείας ηλεκτρονικής πρόσβασης.
  - Μέριμνα για βρεφονηπιακή φροντίδα έτσι ώστε να είναι δυνατή η συμμετοχή των γονέων σε εργασία και κατάρτιση (προώθηση ισότητας των φύλων).
  - Πρόσβαση σε υπηρεσίες από πολίτες υποβαθμισμένων περιοχών (προτεινόμενη καινοτομία: δημιουργία υπερτοπικού κέντρου υπηρεσιών σε υποβαθμισμένη περιοχή)
  - Συμμετοχή στο σχεδιασμό ιδίως κοινωνικών υπηρεσιών μειονεκτούντων ομάδων (μετανάστες, ΑΜΕΑ κλπ) για την πρόληψη των διακρίσεων και την εξάλειψη πολιτισμικών εμποδίων.
- Περιβάλλον
  - Επανακατοίκηση εγκαταλελειμμένων αστικών περιοχών (brown fields) και ανακαίνιση δημόσιων χώρων.
  - Ορθολογική αντιμετώπιση της αστικής επέκτασης (urban sprawl) με συντονισμό των πολιτικών χρήσεων γης και επενδύσεων συγχρηματοδοτούμενων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ε. Ε. (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό επίπεδο).
  - Βελτίωση της ποιότητας του αέρα, του θορύβου, της διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, της ύδρευσης και κυκλοφοριακής συμφόρησης σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ε. Ε.
  - Ενεργοποίηση των φορέων της Τ. Α. και συνεργασία με τους πολίτες ώστε να συμβάλουν στην εξοικονόμηση και αποδοτικότητα της ενέργειας τόσο στο στάδιο του σχεδιασμού και της υιοθέτησης τοπικού, ενδεχομένως, κανονιστικού πλαισίου όσο και αναθέσεων έργων και πιλοτικών δράσεων.
- Πολιτισμός

Συνδυασμός επενδύσεων σε πολιτιστική υποδομή (ιστορικοί χώροι και συνοικίες, μουσεία, πολιτιστικά κέντρα, βιβλιοθήκες κλπ) με πολιτιστικές δραστηριότητες.

β) Στήριξη της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της οικονομίας της γνώσης

- Ολοκληρωμένη προσέγγιση στις οικονομικές υποδομές μέσω λειτουργικής διασύνδεσης των μεταφορών και της προσβασιμότητας με την αστική ανάπτυξη, την ανακαίνιση κτιρίων, τα επιχειρηματικά πάρκα και τις θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων και τα εμπορικά κέντρα.
- Παροχή συμβουλών και υπηρεσιών στήριξης και κατάρτισης σε επιχειρήσεις για π. χ. υιοθέτηση και χρήση νέων τεχνολογιών, επιστημονικών πάρκων, σύγχρονων τηλεπικοινωνιακών κέντρων κλπ.
- Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ τοπικών επιχειρήσεων, πανεπιστημίων, φορέων κατάρτισης και της τοπικής κοινότητας μέσω μηχανισμών όπως τα δίκτυα, η οργάνωση συναντήσεων εργασίας, εκθέσεων κ. α.
- Βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδοτήσεις με π. χ. συμπράξεις φορέων ΤΑ, τραπεζών, παροχέων υπηρεσιών και ΜΜΕ και μέσω χρηματοδοτικών πακέτων όπως επιχορηγήσεις, μικροπιστωτικών σχημάτων, εγγυήσεων για περιπτώσεις υψηλού κινδύνου, διαμεσολαβήσεων, συμβούλων κα. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση ειδικών ομάδων (νέοι, γυναίκες επιχειρηματίες, επιχειρηματίες από μειονεκτούσες ομάδες, επιχειρηματίες υποβαθμισμένων περιοχών).
- Καινοτομία και οικονομία της γνώσης
  - Ανάδειξη ηγετικού ρόλου της πόλης ως προς την ευρύτερη περιοχή της, στην κατάρτιση στρατηγικής στην καινοτομία.
  - Βελτίωση της προσβασιμότητας και αποδοτικότητας της έρευνας και τεχνολογίας από τις τοπικές επιχειρήσεις.
  - Ενθάρρυνση συμπράξεων υψηλού επιπέδου ανάμεσα στα ερευνητικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις (θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, joint venture, επιστημονικά πάρκα).
  - Ανάπτυξη ολοκληρωμένης στρατηγικής προσέγγισης της κοινωνίας της πληροφορίας, σε πεδία όπως ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικό επιχειρείν, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ψηφιακή εκμάθηση κα.
  - Αποδοχή οικολογικών καινοτομιών και συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης.

γ) Αύξηση και βελτίωση της απασχόλησης

- Το παράδοξο των πόλεων: πολλές δυνατότητες απασχόλησης αλλά υψηλή ανεργία.
  - Χρήση εργαλείων και συστημάτων αντιμετώπισης κοινωνικών και οικονομικών αλλαγών τοπικά αλλά και περιφερειακά και μέτρων βελτίωσης της αποδοτικότητας της διοίκησης (πχ. one shop stop).
  - Δημιουργία συμπράξεων και συμφώνων για την απασχόληση και την καινοτομία ανάμεσα σε εταίρους - κλειδιά (εκλεγμένους, εταιρείες ΜΚΟ, πανεπιστήμια, ενδιαφερόμενες ομάδες) με δέσμευσή τους προς συγκεκριμένο στόχο.
  - Προώθηση της δυνατότητας απασχόλησης σε πληθυσμιακές ομάδες με δύσκολη πρόσβαση στην αγορά εργασίας (γυναίκες, νέους, μεγάλους σε ηλικία εργαζόμενους, μετανάστες, μειονότητες).
- Αύξηση των δυνατοτήτων απασχόλησης με βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου.
  - Δια βίου κατάρτιση, εκσυγχρονισμός εκπαιδευτικού συστήματος, ελκυστική και ποιοτική επαγγελματική κατάρτιση, επενδύσεις σε μαθησιακές υποδομές.

- Στήριξη ειδικών μειονεκτούντων ομάδων όπως άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, νέοι με χαμηλές δεξιότητες, μετανάστες, μειονότητες κα.
  - Παροχή προγραμμάτων κατάρτισης και ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας.
- δ) Αντιμετώπιση ενδοαστικών ανισοτήτων
- Προώθηση κοινωνικής ενσωμάτωσης και ίσες ευκαιρίες.
    - Υιοθέτηση δράσεων ενσωμάτωσης μεταναστών (και γυναικών ιδιαίτερα) με εμπλοκή τους και στο σχεδιασμό καθώς και μέτρων ανάπτυξης δεξιοτήτων και προσόντων γυναικών.
    - Συνεργασία των αρχών της πόλης, σχολείων και τοπικής κοινότητας στην παροχή κατάρτισης σε νέους.
    - Πρόληψη εμφάνισης παιδικής φτώχειας με βελτίωση κοινωνικών υπηρεσιών.
    - Βρεφονηπιακή φροντίδα ενισχυμένη για γυναίκες που επανεντάσσονται στην αγορά εργασίας
  - Αύξηση της ασφάλειας των πολιτών.
    - Ολοκληρωμένη και δυναμική προσέγγιση σε πολιτικές μείωσης της εγκληματικότητας τοπικά. Οι πολιτικές πρέπει να βασίζονται σε επιτόπιες έρευνες και περιλαμβάνουν μέτρα βελτίωσης του σχεδιασμού και της συντήρησης των δημόσιων χώρων ώστε να παρέχεται η δυνατότητα ασφάλειας.
    - Μέτρα πρόληψης της εμφάνισης εν δυνάμει εγκληματιών (μείωση ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, προσφορά εναλλακτικών δυνατοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης, αναμορφωτικά προγράμματα κα).
    - Δημιουργία θέσεων απασχόλησης για την τοπική ασφάλεια (πχ. τοπικοί αξιωματικοί, επιτηρητές δρόμων, σχήματα παρακολούθησης της γειτονιάς κα).
- ε) Ολοκληρωμένη και συμμετοχική διακυβέρνηση
- Πόλη και ευρύτερη περιοχή της
    - Προώθηση μέτρων και δράσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.
    - Συντονισμός δράσεων και διαδραστικότητα αστικών, περιφερειακών / αγροτικών και περιφερειακών αρχών.
    - Αξιοποίηση ευκαιριών αστικής ανάπτυξης που παρέχονται από την Ε. Ε. και το κράτος.
    - Εκχώρηση πόρων στις πόλεις για αντιμετώπιση πολεοδομικών θεμάτων παράλληλα με συμμετοχή στο σχεδιασμό και εφαρμογή των ανάλογων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.
  - Ολοκληρωμένη προσέγγιση στη βιώσιμη αστική ανάπτυξη.
    - Μακροπρόθεσμο σχέδιο βιώσιμης ανάπτυξης.
    - Υιοθέτηση οικονομικών μέτρων βιώσιμων τόσο κοινωνικά όσο και περιβαλλοντικά.
    - Δυναμική συμμετοχή στο σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση της αστικής ανάπτυξης ιδιωτικού τομέα και τοπικών, περιφερειακών και εθνικών εταίρων.
  - Συμμετοχή των πολιτών
    - Μεταβλητή: διαφορετικά ιστορικά, θεσμικά, πολιτικά και κοινωνικά υπόβαθρα ευρωπαϊκών πόλεων.
    - Εμπλοκή ομάδων και οργανώσεων στην προώθηση της απασχόλησης και της βιώσιμης κοινωνικά και περιβαλλοντικά ανάπτυξης που διασφαλίζει γνησιότητα και νομιμότητα των σχεδίων.
    - Κατάρτιση και ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

- Δίκτυα και ανταλλαγή εμπειρίας
Ανάπτυξη συνεργασιών (εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, χρήση γνώσης από πρόγραμμα URBACT) και χρήση σχετικών διευρωπαϊκών δικτύων.

στ) Χρηματοδότηση

- Υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία και μέσα: Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, Διεθνείς Χρηματοδοτικούς Οργανισμούς, Συμβούλιο Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανάπτυξη, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης & Ανάπτυξης, μέσω δανεισμού. Επιλέξιμα είναι τα σχήματα αστικής ανάπτυξης, κοινωνική κατοικία, αστικές μεταφορές, ανακαίνιση, κατασκευή.
- Ανάπτυξη νέων χρηματοοικονομικών οργανισμών όπως το JEREMIE για 2007-2013, κοινής πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΤΕ με την οποία θα χορηγούνται πόροι στα πλαίσια των προγραμμάτων για τη δημιουργία σχημάτων με «το κλειδί στο χέρι», μέσω διαπιστευμένων χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών εξειδικευμένων σε ανάπτυξη επιχειρήσεων και μικροπιστώσεις.
- Ανάπτυξη ΣΔΙΤ, σχήμα που συνεισφέρει όχι μόνο πόρους αλλά και συμπληρωματικές δεξιότητες και ικανότητες. Προϋποθέτουν μακροπρόθεσμο όραμα από την τοπική κοινότητα.

Κατευθύνσεις του ΣΑΧΧ για την οικιστική ανάπτυξη

Ειδικότερα για την οικιστική ανάπτυξη και σε επίπεδο φυσικού (physical) σχεδιασμού της πόλης, σημαντικές και σαφείς αναφορές περιέχει το Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου, δηλ. το βασικό κατευθυντήριο κείμενο για τη χωρική ανάπτυξη στην ΕΕ. Οι επιλογές πολιτικής που υιοθετεί το ΣΑΧΧ είναι οι εξής (οι αριθμοί σε παρένθεση αναφέρονται στα αντίστοιχα άρθρα):

- Προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών χωρικής ανάπτυξης συστημάτων πόλεων, με ενσωμάτωση των αντίστοιχων αγροτικών περιοχών και των μικρότερων οικισμών που βρίσκονται μέσα σε αυτές (79).
- Επέκταση του στρατηγικού ρόλου των μητροπολιτικών περιοχών και των πόλεων-φυλών, με ιδιαίτερη έμφαση σε αυτές που βρίσκονται στην περιφέρεια της ΕΕ (88).
- Προώθηση της συνετής διαχείρισης των αστικών οικοσυστημάτων (88).
- Προώθηση βελτιωμένης προσπελασιμότητας στις πόλεις, μέσω μιας κατάλληλης πολιτικής επιτόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων, καθώς και μέσω επαρκούς σχεδιασμού χρήσεων γης, που θα προωθήσουν τη μείξη των αστικών λειτουργιών και τη χρήση των δημόσιων συγκοινωνιών (88).
- Στήριξη αποτελεσματικών μεθόδων μείωσης της ανεξέλεγκτης αστικής επέκτασης, μείωση των υπερβολικών οικιστικών πιέσεων, ιδίως στις παραθαλάσσιες περιοχές. (88).
- Ενσωμάτωση της υπαίθρου που περιβάλλει τις μεγάλες πόλεις στις στρατηγικές χωρικής ανάπτυξης των αστικών περιφερειών, με στόχο τον αποτελεσματικότερο σχεδιασμό των χρήσεων γης (106).
- Μείωση των αρνητικών επιπτώσεων σε περιοχές που υφίστανται υψηλές πιέσεις από πλευράς κυκλοφορίας μέσω της ενίσχυσης των φιλικότερων προς το περιβάλλον μέσων μεταφοράς, και μέσω της εσωτερίκευσης του εξωτερικού κόστους (124).
- Προώθηση οικιστικών διαρθρώσεων που ευνοούν την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση της κυκλοφορίας (143).
- Διατήρηση και δημιουργική ανάπτυξη των πολιτιστικών τοπίων (155).

- Διατήρηση και δημιουργικός ανασχεδιασμός αστικών συνόλων που αξίζει να προστατευθούν (160).
- Προώθηση της κατασκευής σύγχρονων κτιρίων υψηλής αρχιτεκτονικής ποιότητας (16).

Κατευθύνσεις του σχεδίου Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για την οικιστική ανάπτυξη

Όπως είναι γνωστό, το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει δημοσιοποιήσει ένα σχέδιο Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (2002) το οποίο είχε περάσει το μεγαλύτερο μέρος των διαδικασιών θεσμοθέτησης, αν και τελικά δεν θεσμοθετήθηκε. Είναι χρήσιμο να παρατεθούν οι βασικές κατευθύνσεις του σχεδίου αυτού που αφορούν την οικιστική ανάπτυξη (οι αριθμοί σε παρένθεση αναφέρονται στα αντίστοιχα άρθρα):

(165) Όσον αφορά στην οικιστική ανάπτυξη, βασικοί άξονες πρέπει να είναι (α) η υιοθέτηση της αρχής της «συμπαγούς πόλης» προσαρμοσμένης στα πραγματικά μεγέθη και στις ελληνικές συνθήκες, (β) η αποφυγή περαιτέρω κλασικών επεκτάσεων που αυξάνουν ακόμα περισσότερο τις χαμηλές πυκνότητες των περιαστικών ζωνών, εντείνουν τις δυσκολίες ολοκλήρωσης των αστικών υποδομών, και μετατοπίζουν προς τα έξω το μέτωπο της οικιστικής ανάπτυξης, και (γ) η προώθηση νέου τύπου μορφών οικιστικής ανάπτυξης (ΠΕΡΠΟ, πιλοτική δημόσια πολεοδομία περιοχών που δεν είναι ήδη δομημένες με διάσπαρτη δόμηση) που μπορούν να λειτουργήσουν παραδειγματικά προσφέροντας νέα πρότυπα οικιστικού περιβάλλοντος.

(166α) Όσον αφορά στην εσωτερική οργάνωση του πολεοδομικού χώρου, βασικοί άξονες πρέπει να είναι (α) η συστηματική χρήση αναπλάσεων για την αντιμετώπιση των εντοπισμένων σε συγκεκριμένες ζώνες πολεοδομικών προβλημάτων (και αξιοποίηση δυνατοτήτων), που στην ολοκληρωμένη μορφή τους πρέπει να έχουν πολλαπλές διαστάσεις (φυσικό σχεδιασμό, αστικό περιβαλλοντικό σχεδιασμό, οικονομικό και κοινωνικό σχεδιασμό), στη βάση μιας σύνθετης τυπολογίας χαρακτηριστικών περιοχών/κατηγοριών αναπλάσεων που πρέπει να διαμορφωθεί, (β) η παράλληλη αντιμετώπιση γενικότερων ή διάσπαρτων προβλημάτων (όπως οι υπερβολικά υψηλοί ΣΔ, ιδίως σε κεντρικές περιοχές, ή οι θύλακες υποβαθμισμένου κτιριακού αποθέματος με δυσκολίες ανανέωσης) μέσω οριζόντιων ρυθμίσεων, (γ) η συστηματική προώθηση σχεδίων χρήσεων γης, που προϋποθέτουν και οριζόντια μέτρα οργάνωσης (κωδικοποίηση, καθώς και δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και ελέγχου των αλλαγών των χρήσεων), (δ) η ριζική βελτίωση των μηχανισμών διαχείρισης και ελέγχου της καθημερινής χρήσης του αστικού χώρου (για την αντιμετώπιση προβλημάτων όπως η κατάληψη του κοινόχρηστου χώρου από στάθμευση και άλλες μη συμβατές δραστηριότητες), κάτι που προϋποθέτει συντονισμό πολλών συναρμόδιων φορέων, (ε) η αύξηση του ενδιαφέροντος για το ζήτημα της εικόνας της πόλης (με επιμέρους διαστάσεις όπως η ποιότητα της αρχιτεκτονικής, η ποιότητα της αστικής σύνθεσης, οι υπαίθριες διαφημίσεις κλπ.).

(166) Όσον αφορά στον εξωαστικό χώρο, βασικοί άξονες είναι: (α) η δημιουργία αποτελεσματικότερου από το σημερινό μηχανισμού πρόληψης και / ή άμεσης καταστολής της αυθαίρετης δόμησης, (β) η σταδιακή κατάρνηση της νόμιμης εκτός σχεδίου δόμησης με την άμεση εφαρμογή ενός σχεδίου δράσης (πρώτο βήμα: κατάρνηση παρεκκλίσεων), και (γ) η γρήγορη προώθηση των σχεδίων χρήσεων γης διαφόρων τύπων στον εξωαστικό χώρο (στο πεδίο αυτό ο νέος χωροταξικός νόμος

προσφέρει αξιόλογα νέα εργαλεία—ΠΕΧΠ, ΠΟΑΠΔ—ενώ υπάρχει και το ζήτημα της αξιοποίησης / θεσμοθέτησης σχεδίων όπως οι ΕΠΜ και οι ΕΧΜ / ΖΟΕ, αρκετές από τις οποίες εκκρεμούν ως μελέτες) καθώς και των αναγκαίων οργανωτικών μέτρων (σε συντονισμό με τα αντίστοιχα για τον αστικό χώρο).

(167) Επίσης, το πολύ σημαντικό θέμα της Πολιτικής Γης: άμεση ανάγκη προώθησης νέων εργαλείων πολιτικής γης, όπως οι αντισταθμιστικοί μηχανισμοί και η ενεργητική πολιτική δημόσιας γης (αξιοποίηση-χρήση κτηματικής περιουσίας δημοσίου, δημιουργία τραπεζών γης).

(168) Τέλος, η προώθηση νέων χωροθετικών μοντέλων για τις παραγωγικές δραστηριότητες, βασιζόμενων στους οργανωμένους υποδοχείς για τη μεταποίηση, το χονδρικό εμπόριο και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την κτηνοτροφία, (ΒΕΠΕ, ΠΟΑΠΔ), και στη μείωση της χωρικής διάχυσης του τουρισμού (αξιοποίηση υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος στους οικισμούς, καθώς και ΠΟΤΑ).

1.1.1.8.4 Τα βασικά δεδομένα του τρέχοντος μοντέλου οικιστικής ανάπτυξης στο ΠΣ Βόλου

Τα δεδομένα του τρέχοντος μοντέλου οικιστικής ανάπτυξης του ΠΣ Βόλου, με βάση τις αναλύσεις που έχουν γίνει σε διάφορα σημεία του παρόντος, συνοψίζονται στο εξής: Όπως και άλλα μεγάλα και μεσαία αστικά κέντρα, η οικιστική ανάπτυξη του ΠΣ Βόλου έχει ενσωματώσει, κατά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, τα κυριότερα χαρακτηριστικά του μεταπολεμικού αθηναϊκού μοντέλου οικιστικής ανάπτυξης. Ωστόσο, τα εγγενή θετικά χαρακτηριστικά του ΠΣ Βόλου, μεταξύ των οποίων τα γεωγραφικά πλεονεκτήματα και ο ιστορικός τρόπος οικιστικής ανάπτυξης του Βόλου, έχουν μειώσει ορισμένα από τα αρνητικά στοιχεία του αθηναϊκού μοντέλου, ενώ παράλληλα έχουν διατηρήσει ορισμένα ιδιόμορφα ευνοϊκά στοιχεία. Στο πλαίσιο αυτής της γενικής εκτίμησης, διατυπώνονται οι παρακάτω ειδικότερες εκτιμήσεις:

- Ο υφιστάμενος παλαιότερος οικιστικός χώρος (κέντρο και περικεντρικές συνοικίες) δεν παρουσιάζει τα φαινόμενα «ασφυξίας» που χαρακτηρίζουν τις περισσότερες ελληνικές πόλεις ανάλογου μεγέθους με το ΠΣ Βόλου, ενώ διατηρούνται και αξιόλογοι οικιστικοί θύλακες με σχετικά παλαιότερο (πριν, σε γενικές γραμμές, από το τέλος της δεκαετίας του '60) απόθεμα κτηρίων χαμηλού ύψους (τόσο στο Βόλο όσο και στη Ν. Ιωνία). Τα χαρακτηριστικά αυτά σημαίνουν ότι υπάρχει ευνοϊκό έδαφος για την προώθηση ρεαλιστικών προγραμμάτων ανάπτυξης
- Εξαιρετικά σημαντικό σημείο της οικιστικής δομής, από λειτουργική και αντιληπτική άποψη, είναι το θαλάσσιο μέτωπο του Βόλου: αφενός είναι εκτεταμένο, και αφετέρου σε μεγάλα τμήματά του λειτουργεί συμπληρωματικά με τον οικιστικό ιστό, ή διαθέτει χαρακτηριστικά που επιτρέπουν μια μελλοντική ενσωμάτωσή του στον οικιστικό ιστό.
- Τα νεώτερα τμήματα του οικιστικού ιστού χαρακτηρίζονται από διαφορετικό επίπεδο σχεδιασμού, και εφαρμογής του σχεδιασμού (κοινόχρηστοι χώροι κλπ.) ανά περιοχή. Ωστόσο, οι αρνητικές συνέπειες του κυρίαρχου μοντέλου εκ των υστέρων «ένταξης στο σχέδιο» και πολεοδόμησης περιοχών λιγότερο ή περισσότερο διαμορφωμένων με κτίσματα, είναι αισθητά.
- Κατ' αρχήν, φαίνεται ότι υπάρχουν σημαντικές ανάγκες νέας πολεοδομικής χωρητικότητας. Οι ανάγκες αυτές προέρχονται από πολλαπλούς παράγοντες: (α)

αύξηση του πληθυσμού, (β) αύξηση των πολεοδομικών σταθεροτύπων ως συνέπεια του βελτιωνόμενου βιοτικού επιπέδου και των σύγχρονων περιβαλλοντικών τάσεων, (γ) απαίτηση χώρων για τη χωροθέτηση νέου τύπου δραστηριοτήτων αιχμής, στους τομείς που—όπως έχει προδιαγραφεί στο σχετικό τμήμα του παρόντος—θα στηρίξουν τη μελλοντική ανάπτυξη του ΠΣ Βόλου (τουρισμός, συγκεκριμένα τμήματα της βιομηχανίας, εμπόριο, υπηρεσίες υψηλού επιπέδου...). Λαμβανομένου υπόψη ότι δύσκολα οι ανάγκες αυτές θα καλυφθούν με εντατικοποίηση της χρήσης του υφιστάμενου οικιστικού χώρου, μια στρατηγική λελογισμένων επεκτάσεων φαίνεται ότι είναι αναπόφευκτη (στο βαθμό που τέτοιες εκτιμήσεις θα επικυρωθούν από τον πολεοδομικό σχεδιασμό).

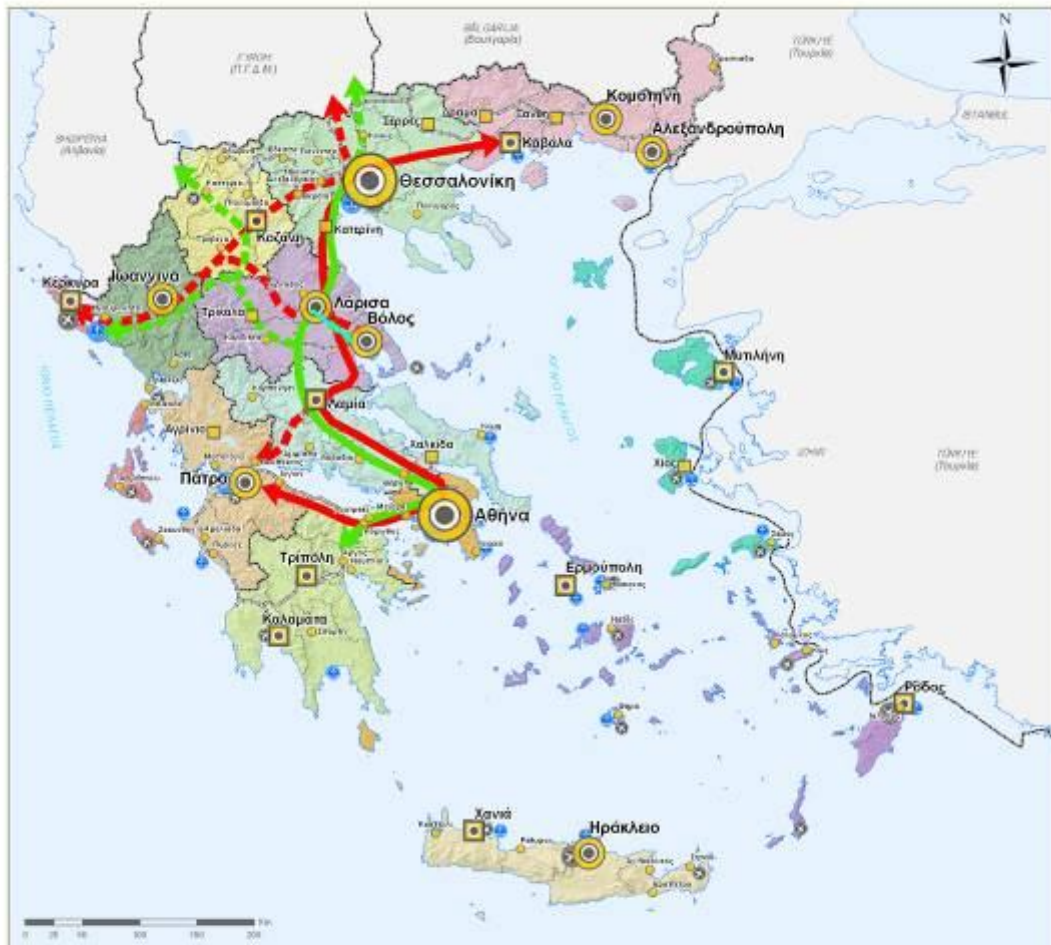
- Η μελλοντική επέκταση του ΠΣ Βόλου αντιμετωπίζει ορισμένους φραγμούς, τόσο προς το Πήλιο όσο και προς τις «διεξόδους» προς ΒΑ και ΝΔ, που επιβάλλουν συντονισμένα μέτρα σχεδιασμού, τόσο στις επεκτάσεις όσο και στον πυρήνα της πόλης που πρέπει να υποστηρίξει την ενσωμάτωση των δύο ακραίων επεκτεινόμενων τμημάτων χωρίς φαινόμενα συμφόρησης.
- Ο περιαστικός εξαστικός χώρος έχει υποστεί τις αρνητικές συνέπειες της εκτός σχεδίου νόμιμης δόμησης και του κυκλώματος της αυθαίρετης δόμησης, αλλά και πάλι σε βαθμό λιγότερο έντονο από ότι συνήθως στον ελληνικό χώρο, και ιδίως σε περιοχές με τις έντονες αναπτυξιακές πιέσεις που χαρακτηρίζουν την ευρύτερη περιοχή του ΠΣ Βόλου. Θετικό ρόλο έχουν παίξει η ύπαρξη οργανωμένων υποδοχέων της βιομηχανίας, και η θεσμοθετημένη ΖΟΕ. Ωστόσο, ο ολοκληρωμένος στρατηγικός σχεδιασμός της οικιστικής ανάπτυξης σε μεσοπρόθεσμη βάση επιβάλλει αναθεωρήσεις της ΖΟΕ, ενός εργαλείου «αμυντικού» χαρακτήρα, που πρέπει να αντικατασταθεί από ένα σχεδιασμό χρήσεων γης ευρέως φάσματος. Ένας τέτοιος σχεδιασμός πρέπει να εξασφαλίσει ένα συνολικό ισοζύγιο υπέρ της βιώσιμης /αειφόρου ανάπτυξης, αλλά σε τοπικό επίπεδο πρέπει να προχωρήσει σε ρυθμίσεις που θα επιτρέπουν την οικιστική και αστική ανάπτυξη, χωρίς αγκυλώσεις.
- Υπάρχει, όπως σε όλα τα ελληνικά αστικά κέντρα, ένα έλλειμμα μηχανισμών υλοποίησης του πολεοδομικού σχεδιασμού, και ειδικότερα μηχανισμών πολιτικής γης, και μηχανισμών παρακολούθησης και ελέγχου. Το έλλειμμα απαιτεί, κατ' αρχήν, αλλαγές σε κεντρικό και νομοθετικό επίπεδο, αλλά σε κάποιο βαθμό είναι δυνατή η βελτίωση της κατάστασης και σε τοπικό επίπεδο.
- Η διαχείριση του αστικού χώρου έχει βελτιωθεί σημαντικά κατά τα τελευταία χρόνια, ωστόσο υπάρχουν ακόμα σημαντικά περιθώρια περαιτέρω αλλαγών.

1.1.1.9 Σχέσεις και αλληλεξαρτήσεις με τους γειτονικούς ΟΤΑ και την ευρύτερη περιοχή

1.1.1.9.1 Χωροταξικές προοπτικές

Οι χωροταξικές προοπτικές του Π.Σ. Βόλου προσδιορίζονται από το Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης του εγκεκριμένου Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Θεσσαλίας. Βασικά στοιχεία του Προτύπου αυτού που αφορούν το Π.Σ. Βόλου, και προοπτικά και από το σε εξέλιξη Ρυθμιστικό Σχέδιο ευρύτερης περιοχής Βόλου (ΡΣΒ). Μπορούν να συνοψιστούν στα τα εξής:

Ο κύριος αναπτυξιακός άξονας της χώρας στον οποίο ανήκει το Π.Σ. Βόλου αναμένεται ότι θα ενισχυθεί ακόμα περισσότερο κατά τα επόμενα χρόνια, ιδίως με ποιοτικούς όρους, ενώ το θεσσαλικό τμήμα του άξονα αυτού εκτιμάται ότι μπορεί να εξελιχθεί στο ισχυρότερο υποσύνολό του, μετά τις δύο ευρύτερες μητροπολιτικές περιοχές. Η Θεσσαλία και το Π.Σ. Βόλου θα αποκτήσουν, παράλληλα, άμεση επαφή με τους δύο νέους αναπτυξιακούς άξονες της χώρας μέσω νέων οδικών συνδέσεων, του αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας (Ε-65) και του αυτοκινητόδρομου Λαμίας-Πάτρας και με την ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού, έργα τα οποία θα συνδέσουν με ασφαλή και ταχύ τρόπο τα λιμάνια της Ηγουμενίτσας και της Πάτρας με αυτό του Βόλου. Προγραμματισμένα σιδηροδρομικά έργα όπως η ολοκλήρωση της λειτουργικής αναβάθμισης του κεντρικού άξονα της χώρας και η κατασκευή νέων συνδέσεων και επεκτάσεων του δικτύου προς Κοζάνη-Πτολεμαΐδα και το μεθοριακό σταθμό (Μ/Σ) Ιεροπηγής, προς Δυρράχιο. Οι άξονες αυτοί θα λειτουργήσουν όχι μόνο ως μεταφορικοί αλλά και ως διάδρομοι ανάπτυξης της περιφέρειας. Ο παρατιθέμενος χάρτης, από τη μελέτη του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου, δίνει μια εποπτική εικόνα των γενικότερων προοπτικών. Σημειώνεται, επίσης, ότι σε ευρύτερη γεωγραφική κλίμακα, επικοινωνία με το λοιπό βαλκανικό χώρο θα επιτευχθεί προς τα ανατολικά από τις προβλεπόμενες συνδέσεις με τους Ευζώνους/πΓΔΜ και, μέσω των συνδέσεων και του ρόλου της Αλεξανδρούπολης, ακόμη ανατολικότερα, προς τις νέες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), τη Βουλγαρία και, βορειότερα, τη Ρουμανία, αλλά και προς την Τουρκία / Istanbul και τις χώρες του Εύξεινου Πόντου. Επίσης, σημαντική σύνδεση, με προεκτάσεις προς τις χώρες της Μεσογείου, της πρώην Γιουγκοσλαβίας, θα αποτελέσει η ανάπτυξη του άξονα από Ιωάννινα προς Μ/Σ Κακαβιάς και από κει Τίρανα, Dubronnik, Split, Τεργέστη.

Χάρτης Α1. 1β: Το δίπολο Βόλου - Λάρισας και ο εθνικός χώρος

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Υφιστάμενοι και προβλεπόμενοι πόλοι και άξονες ανάπτυξης

	Εθνικοί πόλοι - μητροπόλεις		Δικτυωτά οδικά δίκτυα (υφιστάμενα)
	Λοιποί εθνικοί πόλοι		Δικτυωτά οδικά δίκτυα (προβλεπόμενα)
	Δευτερεύοντες πόλοι - ιδιαίτερα δυναμικά αστικά κέντρα		Δικτυωτά σιδηροδρομικά δίκτυα (υφιστάμενα)
	Δυναμικά αστικά κέντρα		Δικτυωτά σιδηροδρομικά δίκτυα (προβλεπόμενα)
	Λοιπά νομαρχιακά κέντρα, αστικά κέντρα με πληθυσμό > 10.000κατ. και άλλα σημαντικά κέντρα		

Υπόβαθρο, πηγή: Μελέτη Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΒΟΛΟΥ

Σε περιφερειακό επίπεδο προβλέπεται να ενισχυθεί σημαντικά η ενδοπεριφερειακή αστική δικτύωση, και ειδικότερα ο άξονας Βόλου-Λάρισας θα εξελιχθεί προς την κατεύθυνση ενός

διπόλου ανάπτυξης με διαπεριφερειακή εμβέλεια, όπως προβλέπει το εγκεκριμένο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης αλλά και τα υπό έγκριση ή εκπόνηση Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και Ρυθμιστικά Σχέδια Βόλου και Λάρισας. Το δίπολο, που αποτελεί μείζονα στρατηγική επιλογή όχι μόνο για το Βόλο ή τη Θεσσαλία αλλά και σε εθνικό επίπεδο, θα λειτουργεί ως ενιαία αγορά εργασίας και τελικής ζήτησης, θα δημιουργεί οικονομίες κλίμακας και αστικοποίησης, και θα επιτρέψει τη διαμόρφωση συμπληρωματικότητας αλλά και τη χωροθέτηση λειτουργιών που δεν απαιτούν «βάση» ανάλογης κλίμακας, μετατρέπόμενο στην οιοειή τρίτη ελληνική (μικρή) μητρόπολη. Ωστόσο, η ανάδυση ενός τέτοιου διπόλου δεν μπορεί να θεωρηθεί ως άμεσα επικείμενη. Παράμετροι όπως η έλλειψη κοινών στρατηγικών επιλογών, η ανυπαρξία φυσικών στοιχείων αστικής ανάπτυξης, δηλαδή έργων που έχουν κατασκευαστεί στο έδαφος προς εξυπηρέτηση και των δύο αστικών πόλων και όχι ιδιαίτερη επέκταση των οικισμών κατά μήκος του συγκοινωνιακού τους άξονα, δεν φαίνεται να κινούνται προς το παρόν προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός αστικού δικτύου (διπόλου) που θα συνεργάζεται σε βασικούς τομείς για την ανάπτυξη τους.

Ο Βόλος, που χαρακτηρίζεται ήδη από ρόλο που υπερβαίνει τα νομαρχιακά και, ως προς ορισμένες λειτουργίες (λιμάνι, πανεπιστήμιο, τουρισμός) τα περιφερειακά όρια, αναπτύσσεται να ενισχύσει ακόμα περισσότερο το ρόλο του στα τρία αυτά πεδία. Αναμένεται, επίσης, η ισχυρότερη δόμηση της ευρύτερης περιοχής του Π.Σ. Βόλου, με χαρακτηριστικά μικρής μητροπολιτικής περιοχής, και σε άμεση επαφή με την αντίστοιχη της Λάρισας. Οι δύο μητροπολιτικές περιοχές θα λειτουργούν ως ενιαία ζώνη ημερησίων μετακινήσεων.

Στο προηγούμενο πλαίσιο, ο ρόλος του Π.Σ. Βόλου προδιαγράφεται ως εξής: Μεγάλο αστικό κέντρο 2ου επιπέδου, νομαρχιακό διοικητικό κέντρο, λιμάνι-κόμβος συνδυασμένων μεταφορών, βιομηχανικό κέντρο, τουριστικό και πολιτιστικό κέντρο, έδρα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και δραστηριοτήτων Ε&Τ.

Το προδιαγραφόμενο μοντέλο οικιστικής ανάπτυξης στηρίζεται στην εντονότερη χρήση οργανωμένων χώρων για την υποδοχή παραγωγικών δραστηριοτήτων, στην αρχή της συμπαγούς πόλης, και στον περιορισμό της εκτός σχεδίου δόμησης σε συνδυασμό με τον καθορισμό χρήσεων γης.

Ως προς τους οργανωμένους υποδοχείς, κατεύθυνση του Περιφερειακού Πλαισίου είναι η δημιουργία νέων ΒΕΠΕ (ΒΙΠΑ και ΒΙΟΠΑ) καθώς και εμπορευματικού κέντρου στην ευρύτερη περιοχή του Π.Σ. Βόλου.

1.1.1.9.2 Βασικά δεδομένα του ΠΣ Βόλου ως προς τις υπερτοπικές μεταφορές

Το Π.Σ. Βόλου βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το βασικό οδικό και σιδηροδρομικό άξονα της χώρας (Χάρτης 3.1) που ενώνει τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, την πρωτεύουσα και τη συμπρωτεύουσα (βόρεια και νότια Ελλάδα), ενώ δεν πρέπει να αγνοείται και η ύπαρξη του λιμανιού που προσδίδει τη δυνατότητα θαλάσσιας σύνδεσης, τουριστικής ή εμπορικής, με άλλα λιμάνια και νησιά της ελληνικής επικράτειας. Η κομβική σπουδαιότητα της πόλης συμπληρώνεται και από την ύπαρξη του στρατιωτικού αεροδρομίου της Νέας Αγχιάλου, το οποίο, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες, αποκτά και την ιδιότητα του πολιτικού, με βασικότερο στόχο την εξυπηρέτηση της τουριστικής κίνησης της περιοχής. Είναι πολύ σημαντική η τριπλή και η εν δυνάμει συνδυασμένη δυνατότητα πρόσβασης στην πόλη του Βόλου, τόσο λόγω των πολλαπλών χερσαίων συνδέσεων με τα σημαντικότερα αστικά κέντρα της

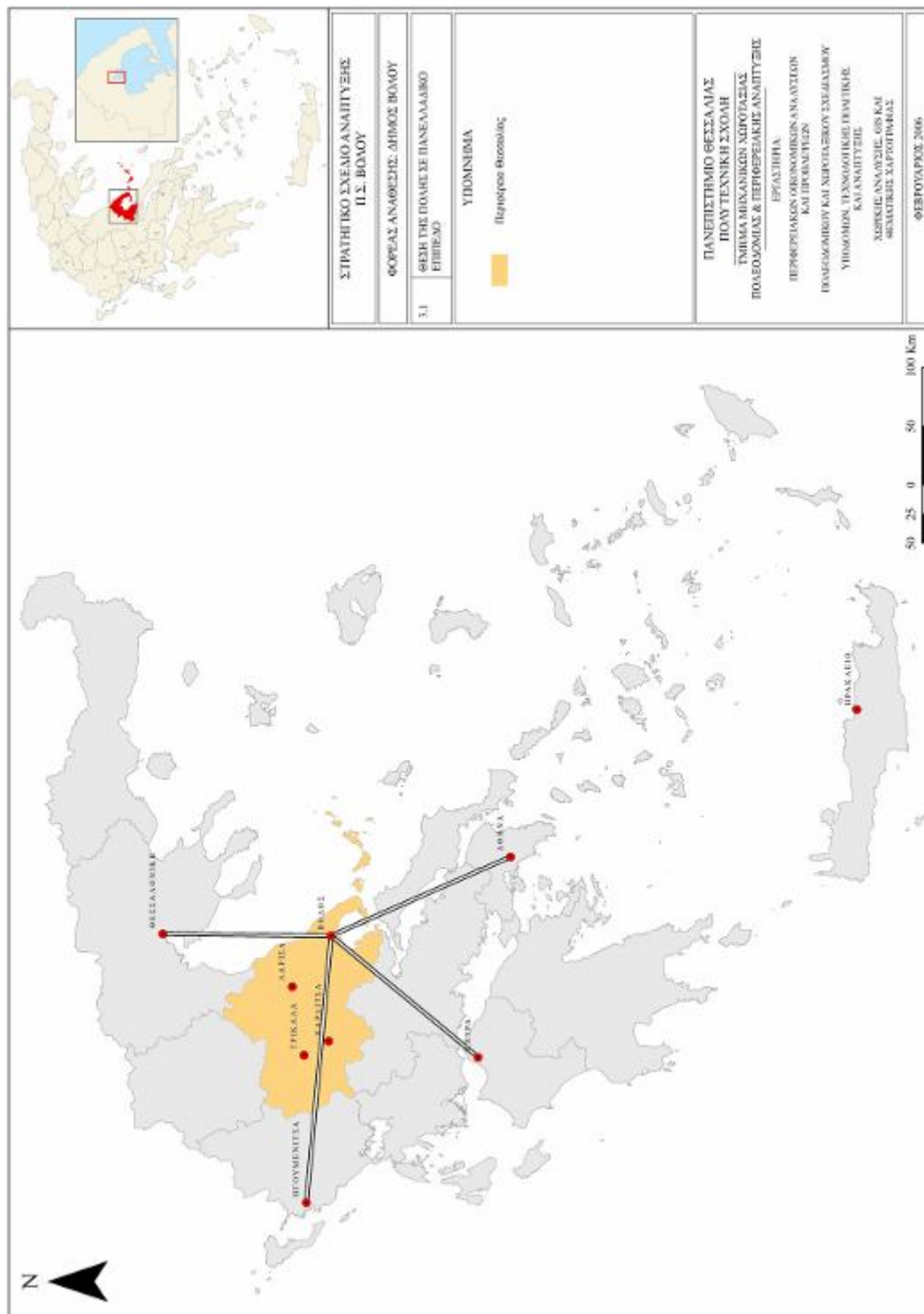
Περιφέρειας Θεσσαλίας και της χώρας όσο και λόγω της θαλάσσιας και εναέριας δυνατότητας προσέγγισης του Π.Σ. Η πόλη του Βόλου αποτελεί το κυρίαρχο αστικό κέντρο και την πρωτεύουσα του Νομού Μαγνησίας και αναπτύσσεται μεταξύ του κέντρου του Παγασητικού κόλπου και τις παρυφές του Πηλίου. Σε σχέση με την Περιφέρεια Θεσσαλίας, χωροθετείται στο νοτιοανατολικό άκρο της, αποτελώντας παράλληλα και τη μοναδική θαλάσσια πύλη της.

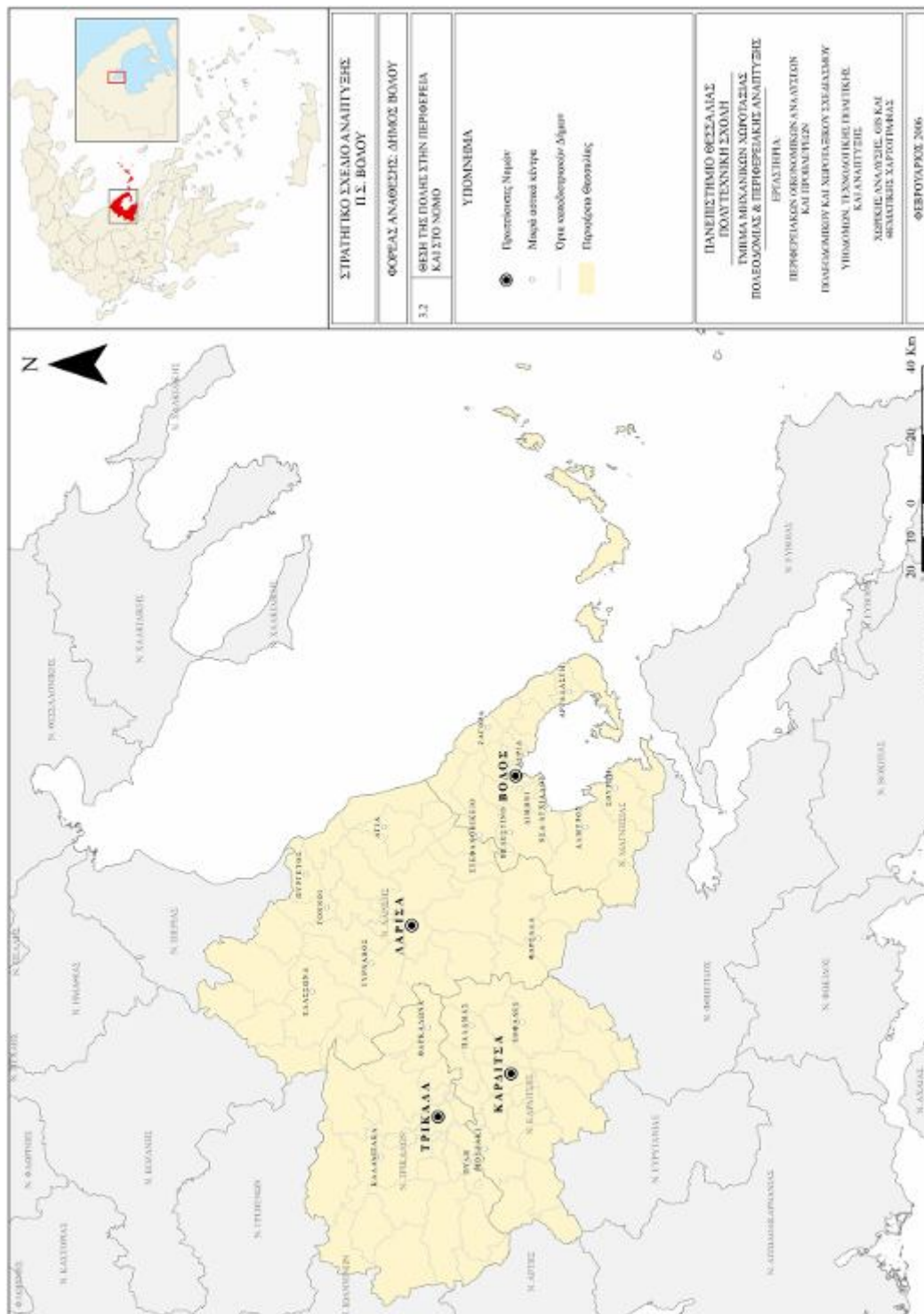
Στους παρακάτω Χάρτες (3.2, 3.3 και 3.4) απεικονίζεται η θέση της πόλης του Βόλου στο συγκοινωνιακό δίκτυο τόσο σε επίπεδο Νομού Μαγνησίας, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο Βόλος βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το βασικό οδικό και σιδηροδρομικό άξονα της χώρας που ενώνει τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, την πρωτεύουσα και τη συμπρωτεύουσα (βόρεια και νότια Ελλάδα). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι απέχει 325 χλμ. από την Αθήνα, 216 χλμ. από τη Θεσσαλονίκη, 299 χλμ. από την Πάτρα και 362 χλμ. από την Ηγουμενίτσα. Όπως διαπιστώνεται και από το χάρτη του συγκοινωνιακού δικτύου σε τοπικό επίπεδο, υπάρχουν πολλαπλές συνδέσεις καθημερινά με τους οικισμούς της Νέας Αγχιάλου, του Αλμυρού, του Βελεστίου, της Μακρινίτσας, του Διμηνίου και με τα χωριά του Πηλίου, ιδιαίτερα με τα κοντινά παραθαλάσσια που φθάνουν μέχρι την Άφουσο. Συχνές συνδέσεις όμως υπάρχουν και σε πανελλήνια διάσταση, ιδιαίτερα με τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Αναλυτικότερα, αναφέρεται αντιπροσωπευτικά ότι η συχνότητα των υπεραστικών δρομολογίων Κ.Τ.Ε.Λ. σε καθημερινή βάση είναι 12 προς Αθήνα, 9 προς Θεσσαλονίκη, 12 προς Λάρισα, 4 προς Καρδίτσα και Τρίκαλα, 2 προς Κοζάνη και Ιωάννινα, και τέλος 1 προς Πάτρα.

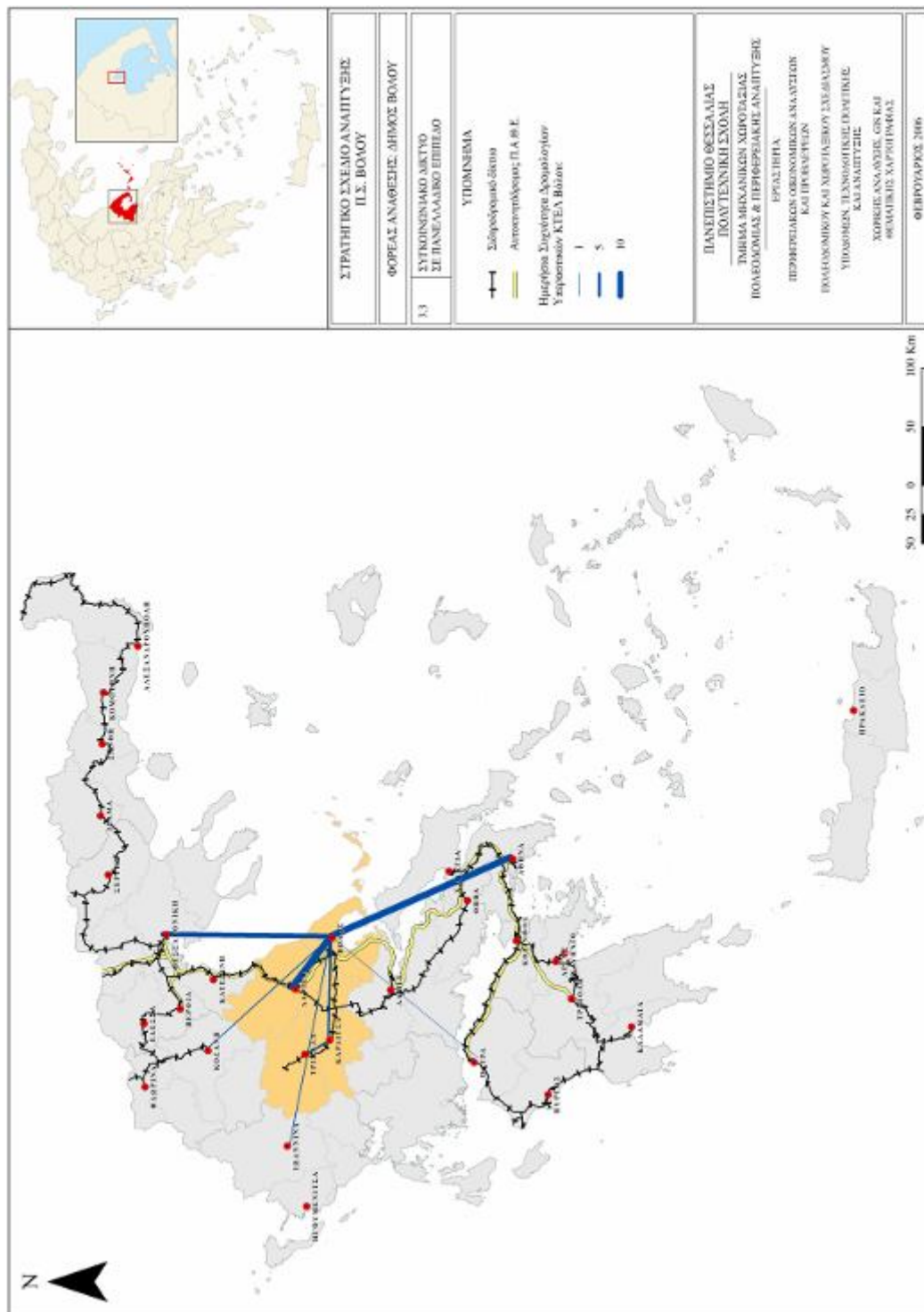
1.1.1.9.3 Η θέση της πόλης στο οικιστικό δίκτυο και οι λειτουργίες της

Το Π.Σ. Βόλου (Χάρτης 3.4) αποτελεί οικισμό 2ου επιπέδου και συγκεντρώνει τις δημόσιες υπηρεσίες νομαρχιακού επιπέδου, αφού σύμφωνα με το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης αποτελεί νομαρχιακό κέντρο με μέσο εξυπηρετούμενο πληθυσμό της τάξης των 200.000 κατοίκων. Οι λειτουργίες και οι εξυπηρετήσεις που χωροθετούνται σε έναν οικισμό 2ου επιπέδου είναι οι εξής: Γυμνάσιο, Λύκειο, Βιβλιοθήκη-Κέντρο Νεότητας, ΕΛΤΑ, ΟΤΕ, Δημοτικές υπηρεσίες, Αστυνομικό τμήμα, πυροσβεστική υπηρεσία, ΔΕΗ, Δημοτικές επιχειρήσεις, τράπεζες, Κέντρο Υγείας, Συμβουλευτικοί σταθμοί επιτόκων, Γεροντικές Στέγες-ΚΑΠΗ, Αθλητικός Πυρήνας Α΄, Πνευματικό κέντρο-κέντρο Λαϊκής επιμόρφωσης, Δημόσιο Ταμείο, Ειρηνοδικείο, Πταισματοδικείο, Υποθηκοφυλακείο, Αγρονομείο-Δασονομείο, ειδικά σχολεία, ΤΕΙ, ΑΕΙ, Νομαρχιακό Νοσοκομείο, κέντρο βρεφών, μαθητικά οικοτροφεία, μαθητικές και φοιτητικές εστίες, θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων, γηριατρικές κλινικές, κέντρα προστασίας αναπήρων, Αθλητικός Πυρήνας Β΄, μουσείο, θέατρο, Νομαρχιακές υπηρεσίες, Πρωτοδικείο, Πλημμελειοδικείο και Υποδιεύθυνση Αστυνομίας – Τροχαίας – Αγορανομίας.

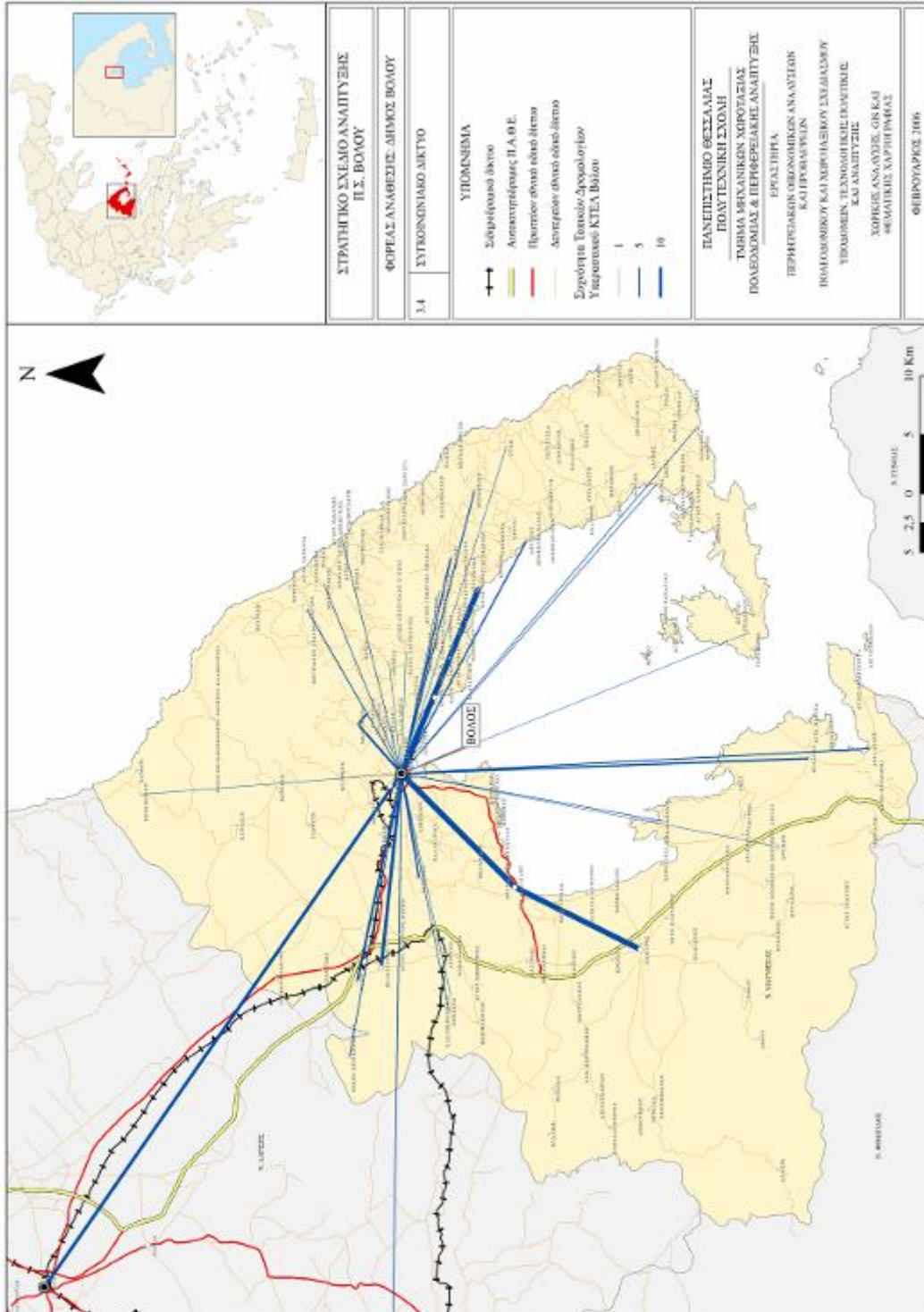
Το Π.Σ. Βόλου περιλαμβάνει επίσης έναν οικισμό 3ου επιπέδου, την Αγριά, και ορισμένους οικισμούς 5ου επιπέδου που ο ρόλος και η επιρροή τους στην τοπική οικονομία είναι περιορισμένοι. Σε ότι αφορά το σχεδιασμό της οικιστικής οργάνωσης του συνόλου του Π.Σ., αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το Ν. 2508/97 τα μοναδικά σχέδια που αφορούν το συγκεκριμένο επίπεδο χωρικής αναφοράς είναι τα Ρυθμιστικά Σχέδια και τα προγράμματα προστασίας περιβάλλοντος.

Αξιολόγηση και συμπεράσματα

Έχοντας περιγράψει τα χωροθετικά χαρακτηριστικά του Π.Σ. Βόλου, είναι δυνατόν να προκύψουν ορισμένες δυνατότητες, η αξιοποίηση των οποίων μπορεί να οδηγήσει σε ευκαιρίες για την πόλη, αλλά και μειονεκτήματα, η αδιαφορία προς τα οποία μπορεί να εντείνει τους κινδύνους που αυτή αντιμετωπίζει.

Αναλυτικότερα, ισχυρό σημείο της πόλης αποτελεί η κεντροβαρική της θέση στη χώρα. Αυτή ενισχύεται από την υψηλή προσπελασιμότητα της περιοχής μέσω οδικών, σιδηροδρομικών, θαλάσσιων και αεροπορικών συνδέσεων και υποδομών. Το μέγεθος της πόλης και οι νομαρχιακού επιπέδου λειτουργίες που εξυπηρετεί συμβάλουν στη διαμόρφωση κρίσιμης μάζας αγοράς αλλά και οικονομιών κλίμακας και συγκέντρωσης. Τέλος, η χωρική εγγύτητα με την Λάρισα (και το γεγονός ότι είναι οι δυο από τις τέσσερις ελληνικές πόλεις μεσαίου μεγέθους) αποτελεί μία από τις βασικότερες προϋποθέσεις για την δημιουργία μίας ενιαίας ζώνης ανάπτυξης (δίπολο) υπό τη μορφή τρίτης ελληνικής μητρόπολης. Τα σημαντικά αυτά πλεονεκτήματα της πόλης όμως υποβαθμίζονται από μία σειρά μειονεκτημάτων που έχουν να κάνουν με την ποιότητα των υποδομών και την ουσιαστική έλλειψη πολιτικού αεροδρομίου.

Πίνακας 71: SWOT ανάλυση για τα χωροθετικά χαρακτηριστικά του Π.Σ. Βόλου

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
<ul style="list-style-type: none"> Κεντροβαρική θέση σε επίπεδο Ελλάδας Η εύκολη προσβασιμότητα στην πόλη (οδική, σιδηροδρομική κτλ.) Το λιμάνι Μεγάλο αστικό κέντρο 2^{ου} επιπέδου Κρίσιμη μάζα αγοράς (οικονομίες κλίμακας και συγκέντρωσης) Δίπολο Βόλου - Λάρισας Το φυσικό περιβάλλον (βουνό, θάλασσα) 	<ul style="list-style-type: none"> Η έλλειψη αεροδρομίου Η χαμηλή ποιότητα των υποδομών
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> Δυνατότητες δικτύωσης με λοιπά αστικά κέντρα Ένταξη της πόλης σε διεθνή δίκτυα Εκπόνηση και εφαρμογή ενός Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης της πόλης 	<ul style="list-style-type: none"> Κακή χρήση των πόρων από την Ε.Ε και την κεντρική κυβέρνηση. Αποτυχία στην άσκηση περιφερειακών πολιτικών σύγκλισης Υποβάθμιση του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Ως προς το εξωτερικό περιβάλλον ευκαιρίες προκύπτουν από τη βελτίωση των συνδέσεων και τη δικτύωση της πόλης με τις άλλες πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού, και την εκπόνηση ενός στρατηγικού σχεδίου που να θέτει στόχους και να προσδιορίζει κατευθύνσεις για την ανάπτυξη της περιοχής. Παράλληλα, απειλές προκύπτουν από την κακή χρήση των διαθέσιμων πόρων (εθνικών και ευρωπαϊκών), την αποτυχία στην άσκηση των πολιτικών ανάπτυξης, άλλα και την υποβάθμιση του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος.

1.1.1.10 Μεσογειακοί Αγώνες 2013

Η διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων του 2013, που πρόσφατα ανατέθηκε στο Βόλο και τη Λάρισα μετά από μια πολύ συστηματική και επιτυχημένη διαδικασία διεκδίκησης, συνιστούν μια μείζονα πρόκληση για τις δύο πόλεις και, ειδικότερα για το Βόλο. Με τον όρο «ειδικότερα» αναφερόμαστε προφανώς στο γεγονός ότι το παρόν αποτελεί το στρατηγικό σχεδιασμό του Βόλου, αλλά επίσης και στο ότι στην ευρύτερη περιοχή του Βόλου χωροθετείται το μεγαλύτερο τμήμα των αθλητικών και συνοδευτικών εγκαταστάσεων.

Η εμπειρία από τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004—ενός mega-event που, τηρουμένων των αναλογιών μεταξύ Αθήνας και Βόλου/Λάρισας παρουσιάζει σημαντικές αντιστοιχίες με τη διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων (ΜΑ), έχει δείξει ότι τέτοιου είδους μεγάλης κλίμακας γεγονότα θέτουν ιδιαίτερα «σκληρές» απαιτήσεις για την επιτυχή διοργάνωσή τους—μεταξύ των άλλων, και εξαιτίας των άκαμπτων χροοδιαγραμμάτων—αλλά παράλληλα αποτελούν ευκαιρίες αποκόμισης ωφελειών σε πολλά επίπεδα και σε διάφορους χρονικούς ορίζοντες.

Όσον αφορά στις απαιτήσεις, βασική προϋπόθεση για την (επιτυχή) διοργάνωση είναι η έγκαιρη ολοκλήρωση των απαραίτητων υποδομών και διαδικασιών. Οι υποδομές αυτές μπορούν να ομαδοποιηθούν σε αυτές που προβλέπονται από το φάκελο και σε αυτές που—ενδεχομένως, μεν, αλλά πολύ πιθανόν—θα κριθούν απαραίτητες κατά την πορεία προς τη διοργάνωση και τη «μετάφραση» του βασικού/στρατηγικού σχεδιασμού που εμπεριέχεται στο φάκελο σε επιχειρησιακό. Οι δύο αυτές ομάδες υποδομών και διαδικασιών υποδιαιρούνται σε επιμέρους υποομάδες.

Ο προσδιορισμός των εκτός φακέλου αναγκαίων υποδομών και διαδικασιών θα γίνει στο *ί* έλλον. Δεν είναι, συνεπώς, γνωστός στην παρούσα φάση. Σημειώνεται ωστόσο ότι για να υπάρξει έγκαιρος καθορισμός τέτοιων υποδομών και διαδικασιών θα πρέπει το ταχύτερο δυνατόν να γίνει ένας αναλυτικός επιχειρησιακός σχεδιασμός της διοργάνωσης των ΜΑ, δηλ. ένα είδος business plan (επιχειρησιακού προγράμματος). Ορισμένες τέτοιες υποδομές και διαδικασίες μπορούν, ωστόσο, με σχετική βεβαιότητα, να προσδιοριστούν από σήμερα. Ενδεικτικά, αναφέρουμε συμπληρωματικά έργα υποδομών συγκοινωνιακού χαρακτήρα (πχ. ανισόπεδοι κόμβοι περιφερειακής οδού Βόλου, χώροι στάθμευσης...), μεγάλες αναπλάσεις, πολιτιστικές υποδομές, λοιπές υποδομές (μεταξύ των οποίων και ορισμένες του ιδιωτικού τομέα, όπως πχ. οι ξενοδοχειακές), προγράμματα για την κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της διοργάνωσης, σχέδια ασφάλειας, προγράμματα για την εικόνα της πόλης κá.

Όσον αφορά τις εντός φακέλου υποδομές, αυτές περιλαμβάνουν τα εξής:

A. Κύριοι χώροι

1. ΕΑΚ (Ποδόσφαιρο)

- Ανακαίνιση σταδίου, επέκταση κερκίδων (8.600 – 10.000) με προσωρινό μεταλλικό σκελετό.
- Συμπλήρωσης χώρων κάτω από τις κερκίδες.
- Ανακαίνιση σταδίου.
- Γρασίδι και φωτισμός.

2. **Βελεστίνο (Ποδόσφαιρο)**

- Γενική ανακαίνιση γρασίδι και φως.

3. **Πισίνα-ΕΑΚ (Κολύμβηση)**

- Αύξηση θέσεων από 400 σε 1500 (μεταλλικές).
- Πίσω από τις καινούργιες κερκίδες χώροι για δημοσιογράφους και αποστολών, γραφεία.
- Ανακαίνιση αποδυτηρίων.

4. **ΕΑΚ-ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ (Τοξοβολία)**

- Κατάλληλη επίστρωση δαπέδου.
- Κερκίδες 1000 θέσεων.
- Φωτισμός – Χώροι γραφείων κάτω από τις κερκίδες.

ΝΕΟ ΕΡΓΟ

5. **Εκθεσιακό (Boules) – Υπαίθριος χώρος**

- Διαμόρφωση υπαίθριου χώρου.
- Προσωρινές κερκίδες 600 θέσεων
- Κάτω από κερκίδες γραφεία.

6. **Εκθεσιακό (Μποξ-Ξιφασκία)**

- Κερκίδες από 600 σε 1000 θέσεις.
- Γενική ανακαίνιση.
- Αποδυτήρια – Γραφεία.
- Κλιματισμός – Θέρμανση.

ΝΕΟ ΕΡΓΟ

7. **Κάρλα (Κωπηλασία- Κανό – Καγιάκ)**

- Πλήρης μελέτη.

8. **Εκθεσιακό (Εκκίνηση Ποδηλάτου)**

- Λυόμενες κατασκευές στο ύπαιθρο.

ΝΕΟ ΕΡΓΟ

9. **ΝΙΕΣ (Γκολφ)**

- Ιδιωτικό έργο.

10. **Κλειστό κολυμβητήριο Ν. Ιωνία (Γυμναστική)**

- Μετατροπή πισίνας με δάπεδο.

11. **ΕΑΚ - ΚΛΕΙΣΤΟ (Τζούντο-Καράτε)**

- Αύξηση αριθμού θέσεων σε 1000.

- Κλιματισμός.
- Φωτισμός.

ΝΕΟ ΕΡΓΟ

12. ΝΟΒ (Ιστιοπλοΐα)

- Μελέτη συνολική.

13. ΕΑΚ-ΣΚΟΠΕΥΤΗΡΙΟ (Σκοποβολή)

- Πλήρης ανακατασκευή – Μελέτη.

14. ΚΑΡΛΑ – ΡΙΖΟΜΥΛΟ (Σκοποβολή –τραπ)

- Ολοκλήρωση υπάρχοντος, αύξηση θέσεων σε 1000.

15. ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ (Πινγκ-Πουγκ)

- Ανακαίνιση γενική.
- Φωτισμός.
- Κλιματισμός.

16. ΚΛΕΙΣΤΟ Ν.ΙΩΝΙΑΣ (Βόλεϋ)

- Αύξηση θέσεων σε 1000.
- Γενική ανακαίνιση.

ΝΕΟ ΕΡΓΟ

1. ΑΛΥΚΕΣ – ΠΛΑΖ (Beach Volley)

- Πλήρης μελέτη.

Β) ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΡΙΑ

1. ΝΙΚΗ ΒΟΛΟΥ (Ρίψεις)
2. ΚΛΕΙΣΤΟ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ
3. ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΛΜΥΡΟΥ
4. ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΓΡΙΑΣ
5. ΚΛΕΙΣΤΟ ΚΑΡΑΓΑΤΣ
6. 1^ο, 2^ο και 3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ Ν.ΙΩΝΙΑΣ

Γ) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΓΩΝΩΝ

1. ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΧΩΡΙΟ

- Νέα μελέτη – κατασκευή.

2. ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΟ (Κέντρο τύπου)

- Ελαφρά κατασκευή στον υπαίθριο χώρο.

Ο Δήμος Βόλου ως συνοδά υποστηρικτικά έργα εκτός φακέλου διεκδίκησης προτάσει:

Δ) ΥΠΟΔΟΜΕΣ

1. Ν.ΑΓΧΙΑΛΟΣ (Αεροδρόμιο)

- Ολοκλήρωση επιβατικού σταθμού.
- Σύνδεση με ΠΑΘΕ και διαμόρφωση εισόδου.
- Σύνδεση με σιδηροδρομική γραμμή Βόλου – Αλμυρού, (βιομηχανική περιοχή).

2. ΟΔΙΚΑ

- Πλήρης ανακατασκευή τμήματος Βελεστίνου – Βόλου.
- Φωτισμός – νησίδες – ρυθμίσεις βελτιωτικές.
- Πλήρης ανακατασκευή Παλαιάς Εθνικής Οδού Βόλου – Λάρισας (νησίδα, φωτισμός κ.τ.λ.).
- Πλήρης ανακατασκευή οδού προς Ριζόμυλο (τραπ- σκοποβολή) και Κανάλια.
- Βελτίωση Εθνικού δικτύου εντός πόλης (Ιάσονος κ.τ.λ.).

3. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΒΟΛΟΥ

- Ολοκλήρωση δύο κλάδων : α) προς Αγριά, β) προς Σωρό.

4. ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΝΕΟ ΕΡΓΟ

- Περιαστικός Βόλου – Λάρισας με ηλεκτροκίνηση
(Μάρτιος 2012, προϋπολογισμός 65 εκ. €)

ΝΕΟ ΕΡΓΟ

- Ρύθμιση γραμμής από Κραυσίδωνα μέχρι ΜΕΤΚΑ (όρυγμα).
- Παράκαμψη Ν. Ιωνίας.
- Εκσυγχρονισμός γραμμής Βόλου Παλαιοφαρσάλων.
- Βελεστίνο – Αλμυρός.
- Τρενάκι Πηλίου.

ΝΕΟ ΕΡΓΟ

5. TRAM (Βόλος – Ν.Ιωνία)

- Κατασκευή τράμ (ελαφρύ με μία γραμμή).

Ε) ΕΡΓΑ ΠΟΛΗΣ

1. Συγκοινωνιακά

- Ανισόπεδος κόμβος Περιφερειακός Ιωλκού.

- Περιφερειακοί χώροι στάθμευσης και υπόγειοι χώροι στάθμευσης πλατεία Πανεπιστημίου
(ΝΟΒ -Σφαγεία – Δικαστήρια, πλατεία Ελευθερίας, πλατεία Ρήγα Φεραίου, πλατεία Πανεπιστημίου).
- Κεντρικό σύστημα ελέγχου φωτεινών σηματοδοτών.
- Σύνδεση Εγνατίας οδού μέσω του κόμβου Καλοχωρίου – Κόμβος Νίκαιας (50 χλμ συνδέει Εγνατία με Βόλο).
- Ολοκλήρωση και λειτουργία επιβατικού σταθμού στο λιμάνι.

2. Αναπλάσεις

- Ακτογραμμή και παραλιακό μέτωπο (Ιστιοπλοϊκός, Αργώ, Beach volley, κ.τ.λ.).
- Ανάπλαση Ν.Δ. Τόξου Βόλου – Είσοδος πόλης (Παλιά – ΟΣΕ – Παλιό Λιμεναρχείο – Παλιά ψαραγορά).
- Αναπλάσεις όψεων κτιρίου στους κεντρικούς οδικούς άξονες της πόλης (Ιάσονος, Αργοναυτών, Δημητριάδος, Καρτάλη, Ιωλκού, Πολυμέρη).
- Διαμόρφωση πλατείας Πανεπιστημίου.
- Αναβάθμιση περιοχής εμπορικού κέντρου.
- Πεζόδρομοι – Ποδηλατόδρομοι – Πράσινο.
- Ανάπλαση περιοχής Ξηριά και απομάκρυνση των ROM από την περιοχή.

3. Πολιτισμός

- Ανακαίνιση Δημοτικού Θεάτρου (ανοικτό και κλειστό).
- Διαμόρφωση κλειστών χώρων τελωνείου (χώρος εκθέσεων και Θεάτρου).
- Ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων (Θέατρο, ανάκτορα, αρχαιολογικό πάρκο, κ.τ.λ.).

4. Υποδομές

- Ξενοδοχειακή υποδομή – Νέα ξενοδοχεία (ιδιώτες).
- Μετρατοπή εκθεσιακού κέντρου σε συνεδριακό κέντρο 1.500 θέσεων (εξέταση δυνατότητας διεξαγωγής αθλημάτων Μεσογειακών Αγώνων σε άλλο κλειστό χώρο).
- Εξασφάλιση κατάλληλης ποιότητας και ποσότητας νερού (λιμνοδεξαμενή – αφαλάτωση – αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης).

Πέρα από την επιτυχή διοργάνωση, όμως, η γενικότερη αξιοποίηση των ΜΑ για την ανάπτυξη του Βόλου και της Θεσσαλίας γενικότερα απαιτεί και ένα γενικότερο, στρατηγικό, σχετικό σχεδιασμό, που θα ενσωματώσει τους ΜΑ σε μια συνολική προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής.

1.1.1.11 Αργώ

Ένα ζήτημα με ειδικό ενδιαφέρον και βαρύτητα για την πόλη του Βόλου είναι η αναβίωση του μυθικού πλοίου της Αργούς η οποία αφορά κυρίως στο πρόγραμμα ανακατασκευής της πεντηκοντόρου και αναβίωσης του ταξιδιού προς τις χώρες της Μαύρης θάλασσας, και στην αξιοποίηση αφενός του ταξιδιού για την ανάπτυξη ενός δικτύου συνεργασίας και ανάπτυξης μεταξύ πόλεων και χωρών και αφετέρου για την δημιουργία ενός νέου πολιτιστικού πόρου που θα συμβάλλει στην τοπική τουριστική ανάπτυξη και πολιτιστική ενίσχυση.

Η κατασκευή της αργούς και η αναβίωση της Αργοναυτικής Εκστρατείας, αποτελούσε και αποτελεί ένα όραμα για την πόλη που ο Δήμος Βόλου, ανέλαβε να υλοποιήσει. Αν και ο μύθος έχει σημαντικό τοπικό ενδιαφέρον, γίνεται φανερό και κάθε μέρα επιβεβαιώνεται περισσότερο, ότι η αξία του ταξιδιού και οι προοπτικές αξιοποίησης του σε διπλωματικό, ιστορικό, πολιτιστικό, επικοινωνιακό και επιχειρηματικό επίπεδο έχει εθνικό χαρακτήρα.

Ο χαρακτήρας αυτός ενισχύθηκε με την εμπλοκή της Αργούς στο φάκελο διεκδίκησης των Μεσογειακών Αγώνων 2013 από το Βόλο και τη Λάρισα. Εκεί η Αργώ αποτέλεσε τον πυρήνα της πολιτιστικής πρότασης που συνόδευε το αγωνιστικό πρόγραμμα, με το τίτλο «Πολιτιστική Μεσογιάδα». Μετά την αίσια έκβαση της υποψηφιότητας και την ανάληψη της διοργάνωσης των αγώνων, μεγαλώνει η ευθύνη ολοκλήρωσης του προγράμματος και ιδιαίτερα του πειραματικού ταξιδιού.

Η ανακατασκευή της «Αργούς», εντάσσεται σ' ένα ολοκληρωμένο ερευνητικό πρόγραμμα Πειραματικής Ναυτικής Αρχαιολογίας, που υλοποιήθηκε σύμφωνα με όλους τους κανόνες επιστημονικής δεοντολογίας και με αυθεντικά υλικά, εργαλεία, τεχνικές και διαδικασίες της εποχής που αφορά.

Το Πρόγραμμα υλοποιείται μέσα από συνεργασία του Δήμου Βόλου (που είναι ο εμπνευστής και χρηματοδότης οργανισμός) με την 8-μελή διεπιστημονική Ερευνητική Ομάδα του «Ινστιτούτου Έρευνας της Αρχαίας Ναυπηγικής και Τεχνολογίας-NAYΔΟΜΟΣ», που έχει την ευθύνη Διεύθυνσης του Προγράμματος, διεξαγωγής της όλης Έρευνας, Ναυπήγησης του πλοίου, και εκτέλεσης του Πειραματικού Ταξιδιού.

Αντικείμενο του συγκεκριμένου Ερευνητικού Προγράμματος, είναι η ανακατασκευή (ανασύνθεση) και ο πειραματικός έλεγχος της εγγύτερης δυνατής, ρεαλιστικής και τεκμηριωμένης εκδοχής, ενός 50-κωπου προϊστορικού πλοίου του 14ου αιώνα π.Χ. που ανήκει στην τυπολογία της «ηπειρωτικής ναυπηγικής σχολής», (δηλαδή στην ίδια οικογένεια με τα «μακρυά καράβια» του Ομήρου και τα μετέπειτα γνωστά εμβολοφόρα πολεμικά πλοία της αρχαιότητας). Ο χρονικός προσδιορισμός της εκδοχής του πλοίου (14ος αιώνας), αφορά μια «τεχνολογική μετάβαση» της ναυπηγικής, που βρίσκεται ανάμεσα στην προϊστορική τριακόντορο και τα Ομηρικά πλοία.

Λόγω έλλειψης πρωτογενών αρχαιολογικών ευρημάτων (δηλ. υπολειμμάτων ναυαγίου ενός τέτοιου πλοίου), η έρευνα βασίζεται σε δευτερογενείς κυρίως πηγές σχετικές με αυτό (δηλαδή κείμενα και παραστάσεις), που όμως χρειάζεται να αναλυθούν, ερμηνευθούν και συνδυασθούν μεταξύ τους, ώστε να αποδώσουν ασφαλείς πληροφορίες και συμπεράσματα. Γι' αυτό, η όλη προσέγγιση επιχειρείται μέσα από μια καινοτόμο τεχνοκρατική διαδικασία «Εμπειρογνομονικής Προσέγγισης», η οποία έπεται της αρχαιολογικής έρευνας .

Η ναυπηγική εκδοχή που προέκυψε από τη έλετη και ενσωμάτωση των στοιχείων της έρευνας, απέδωσε ένα εμβολοφόρο 50-κωπο πλοίο (μονήρη πεντηκόντορο), με βοηθητική

απλή ιστοφορία, χτισμένο χωρίς σκελετό, από ημικατεργασμένη δασική ξυλεία (5 ειδών δένδρα), συνδεδεμένη μεταξύ της με «τόρμους, εντορμίες και γόμφους» (μόρσα και καβίλλιες), χωρίς τη χρήση μεταλλικών συνδετικών μέσων (καρφιών).

Η εσωτερική χωροταξία του πλοίου, σε συνδυασμό με την εργονομία και ανθρωπομετρία του πληρώματός του, διαμορφώνουν ένα μιναλιστικό, υδροδυναμικό, μακρόστενο σκαρί, με περίπου μήκος 28,5μ. -πλάτος 4+μ. -βάθος κύτους 2μ. και με επαρκείς «ναυτικές αρετές» για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του ταξιδιού, που το πρωτότυπό του πραγματοποίησε.

Σε επόμενη φάση θα οργανωθεί το πειραματικό ταξίδι του, από το Βόλο ως το βάθος του Ευξείνου, ώστε να πιστοποιηθεί και στην πράξη η αξιοπλοΐα του πλοίου και ο βαθμός ορθότητας της όλης ερευνητικής προσέγγισης. Το ταξίδι αυτό, που θα γίνεται μόνο με φως ημέρας και πάντοτε «ενόψει ακτών», θα απαιτήσει περίπου 25 πλεύσιμες μέρες με κουπιά, (συνολικά πλέον των δύο μηνών με τις ενδιάμεσες στάσεις) και θα κινηθεί μέσω Αιγαίου-Προποντίδος και κατά μήκος των βόρειων ακτών της Μικράς Ασίας, προς τις Ακτές της Γεωργίας και Ρωσίας.

Μετά την ολοκλήρωση του Προγράμματος και την εξαγωγή των ερευνητικών συμπερασμάτων, το ίδιο το αντικείμενο της έρευνας, δηλαδή η σύγχρονη «ΑΡΓΩ», θα περιέλθει στο Δήμο Βόλου ως πολύτιμο απόκτημα και έκθεμα μοναδικό παγκοσμίως, ενώ η κατοχυρωμένη γνώση, δηλαδή η πνευματική ιδιοκτησία και τα αντίστοιχα δικαιώματα, ανήκουν στους δημιουργούς τους, ερευνητές του Ινστιτούτου ΝΑΥΔΟΜΟΣ.

Ο απόπλους της Αργούς από το Βόλο προσδιορίζεται άμεσα στην επόμενη χρονική περίοδο. Το ταξίδι προγραμματίζεται σε δύο (+1) περιόδους:

Η 1η περίοδος θα αποτελέσει το πειραματικό ταξίδι μέχρι την Κολχίδα και θα ολοκληρώσει το επιστημονικό έργο του προγράμματος αναβίωσης του μύθου αποδεικνύοντας την ορθότητά του.

Η 2η περίοδος προγραμματίζεται σε άμεσα επόμενη φάση, και θα αποτελέσει το πολιτιστικό ταξίδι που θα επικοινωνήσει τον μύθο στις υπόλοιπες χώρες της Μαύρης θάλασσας και θα προκαλέσει νέους πολιτιστικούς, τουριστικούς και οικονομικούς δεσμούς.

Ως 3η περίοδος προγραμματίζεται το ταξίδι της Αργούς στις χώρες της Μεσογείου ως κύριο μέσο επικοινωνίας στα πλαίσια της πολιτιστικής Μεσογειακής.

1η περίοδος του ταξιδιού

Η συνολική απόσταση που θα διανυθεί είναι 1300+ ν.μίλια με κουπιά, με τουλάχιστον 5 προσεγγίσεις σε σταθμούς του Αιγαίου και 17 προσεγγίσεις σε λιμάνια του μύθου, κατά μήκος των ακτών Μ.Ασίας – Καυκάσου. Τα λιμάνια αυτά θα είναι: Βόλος (Ιωλκός), Αφέτες (2 προσεγγίσεις), Λήμνος, Σαμοθράκη, Canakkale (Αβυδος), Erdek (Κύζηκος), Mudanya (Απάμεια / Κίος), Istanbul (Κωνσταντινούπολη), Sile (Σίλη), Karasu (Σαγγάρειος), Eregli (Ηράκλεια), Bartin (Άμαστρις), Inebolu (Ινέπολις), Sinop (Σινώπη), Bafra (Θερμόδων), Unye (Θεμισκυρα), Giresun (Κερασούς), Trabzon (Τραπεζούς), Pazar / Ardesen (Αθήνα), Batumi (χώρα Κόλχων), Poti (χώρα Κόλχων).

Τελικός προορισμός της Αργούς είναι η πόλη Poti της Γεωργίας. Το καράβι θα παραμείνει στον τελικό του προορισμό για διαχείριση, οπότε θα ξεκινήσει η 2η φάση του ταξιδιού, το πολιτιστικό ταξίδι της επιστροφής.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένα, το έργο στοχεύει, μέσα στο πλαίσιο της προώθησης του Βόλου, να αυξήσει τον τουρισμό και να δημιουργήσει νέες προοπτικές για εμπορικές και οικονομικές συνεργασίες της πόλης.

Επιπρόσθετα, το έργο προβλέπει επόμενες δράσεις αξιοποίησης του μυθικού πλοίου, και ανάδειξης του ταξιδιού. Στόχος είναι, με την ολοκλήρωση του ταξιδιού και την επιστροφή της Αργούς στον Βόλο, το σημείο αφετηρίας, το μυθικό πλοίο να στεγαστεί σε κατάλληλο και επισκέψιμο χώρο.

Πιο συγκεκριμένα η «Αργώ» θα φυλάσσεται στο Νεόσοικο, σε μια αίθουσα με τις κατάλληλες συνθήκες υγρασίας. Ο Νεόσοικος του Πλοίου θα αποτελέσει τον πυρήνα γύρω από τον οποίο προβλέπεται να αναπτυχθεί Θεματικό-Ψυχαγωγικό Πάρκο, Μουσείο και Κοσμόγραμμα, με κεντρικό θέμα την Αργώ και την Αργοναυτική Εκστρατεία. Το θεματικό πάρκο θα αποτελεί μια ολοκληρωμένη τουριστική και πολιτιστική επένδυση που θα στοχεύει στην προσέλκυση επισκεπτών και στην ανάδειξη της ταυτότητας της Πόλης.

Έχει ολοκληρωθεί ήδη το στρατηγικό σχέδιο της παρέμβασης που τεκμηριώνει την σπουδαιότητα και αρχική βιωσιμότητα της επένδυσης.

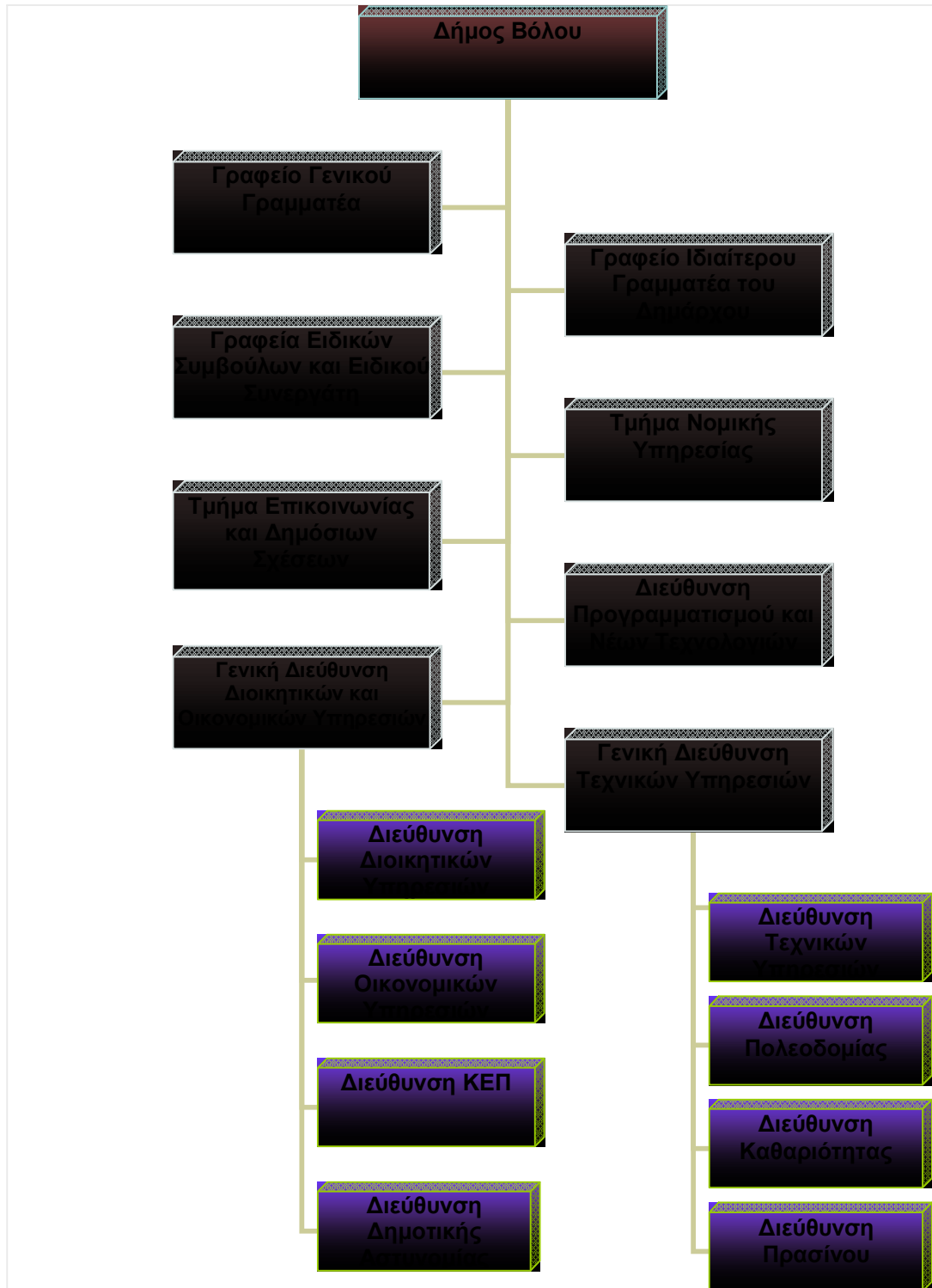
Έχουν περιγραφεί οι γενικές κατευθύνσεις του εγχειρήματος.

Η μελέτη βρίσκεται στην επόμενη φάση της, όπου ολοκληρώνεται το επιχειρηματικό σχέδιο του θεματικού πάρκου με στόχο την προσέλκυση επενδυτών.

1.1.2 Βασικά οργανωτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά του Δήμου Βόλου

1.1.2.1 Διάρθρωση υπηρεσιών και προσωπικό

Ο Δήμος Βόλου με βάση τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου που συστήθηκε το 1993 και τροποποιήθηκε τελικώς το 2005, έχει την εξής διάρθρωση:

Ο Δήμος Βόλου απασχολεί ένα σημαντικό αριθμό εργαζομένων ποικίλων κλάδων και ειδικοτήτων οι οποίοι κατανέμονται στα διάφορα τμήματα και διευθύνσεις του Οργανισμού. Πέρα από αυτούς ο Δήμος απασχολεί και ένα μεγάλο αριθμό υπαλλήλων, με διάφορες σχέσεις εργασίας, μέσω των Νομικών του Προσώπων, Ιδιωτικού και Δημοσίου Δικαίου.

Κρίνεται σκόπιμο να μη γίνει εδώ αναφορά σε αυτή την κατηγορία εργαζομένων καθώς η κάλυψη των θέσεων απασχόλησης των Νομικών Προσώπων του Δήμου περιγράφεται στην ενότητα ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης των ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ που ακολουθεί σε επόμενο κεφάλαιο.

Η στελέχωση του Δήμου παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

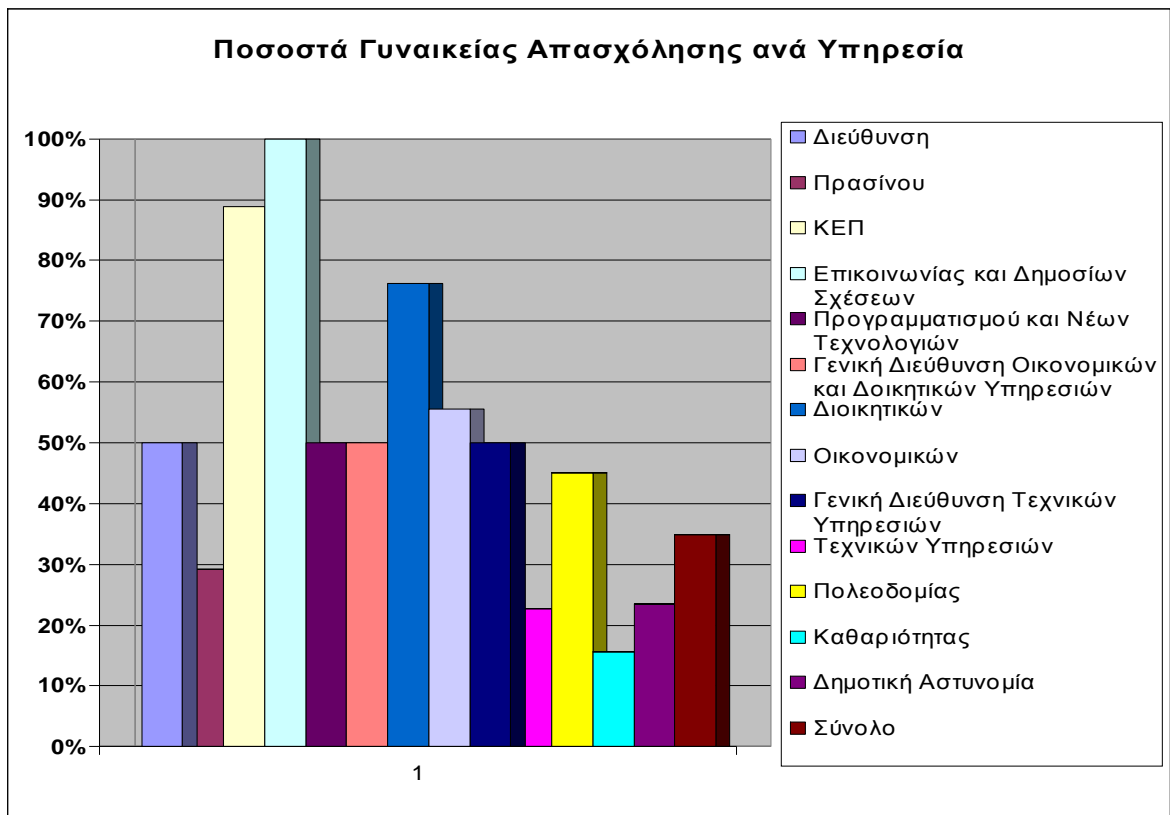
Τμήμα/Διεύθυνση	Μόνιμοι				Αορίστου Χρόνου				Σύνολο
	ΠΕ	ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ	ΠΕ	ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ	
Διεύθυνση							28		28
Πρασίνου	1	5	35	11			6	14	72
ΚΕΠ	5	2	2						9
Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων	1								1
Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών	4	3	2	0	1				10
Γενική Διεύθυνση Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών	2						0		2
Οικονομικών	15	1	16	4			1		37
Διοικητικών	6	2	20	9			2	3	42
Γενική Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών	1						1		2
Τεχνικών Υπηρεσιών	15	10	18			1	30	4	78
Καθαριότητας	2	1	33	52			8	12	108
Πολεοδομίας	12	9	15	1		1	1	1	40
Δημοτικής Αστυνομίας	3		11	3					17
Σύνολα	67	33	152	80	1	2	77	34	446

Πηγή: Διεύθυνση Διοικητικών, Ίδια Επεξεργασία

Ο Δήμος απασχολεί τριακοσίους τριάντα τρεις (332) μόνιμους και εκατόν δεκατέσσερις (114) αορίστου χρόνου υπαλλήλους.

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει, πως η πλειονότητα των μόνιμων υπαλλήλων όσο και των αορίστου χρόνου υπαλλήλων αποτελείται από υπαλλήλους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σημαντικό κρίνεται και το γεγονός πως οι υπάλληλοι πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης καταλαμβάνουν λιγότερο από το 10% του συνόλου των οργανικών θέσεων του Δήμου. Αυτό είναι ως ένα βαθμό αναμενόμενο, καθώς διευθύνσεις όπως αυτή της Καθαριότητας, του Πρασίνου κ.α., στελεχώνονται με προσωπικό το οποίο δύναται να ανταποκριθεί στο πλήθος εξωτερικών εργασιών, αφού σε τέτοιου είδους εργασίες δεν αποτελεί παράγοντα επάρκειας η εκπαίδευση. Από την άλλη, σε διευθύνσεις όπως αυτή του Προγραμματισμού και των Νέων Τεχνολογιών, των Διοικητικών Υπηρεσιών κ.α, όπου κρίνεται απαραίτητη η απασχόληση πανεπιστημιακής εκπαίδευσης υπαλλήλων, βλέπουμε πως οι ΠΕ και οι ΤΕ υπάλληλοι καταλαμβάνουν ένα μεγάλο μέρος των οργανικών θέσεων.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η διάκριση της κατανομής των οργανικών θέσεων με βάση το φύλο των εργαζομένων. Από τους τετρακόσιους σαράντα επτά (446) υπαλλήλους οι εκατόν εξήντα (160) είναι γυναίκες καλύπτοντας έτσι περίπου το 1/3 των οργανικών θέσεων του Δήμου. Η αναλογία μεταξύ αντρών και γυναικών εργαζομένων διαφοροποιείται από υπηρεσία σε υπηρεσία, ενώ οι υπηρεσίες στις οποίες απασχολούνται περισσότερες γυναίκες είναι αυτές που επιτελούν δραστηριότητες διοικητικού και γραφειοκρατικού χαρακτήρα. Τα ποσοστά της γυναικείας απασχόλησης κάθε υπηρεσίας παρουσιάζονται στο παρακάτω διάγραμμα.

Ιδία Επεξεργασία

1.1.2.2 Περιουσιακή Κατάσταση

Η ακίνητη περιουσία του Δήμου Βόλου, όπως προκύπτει από την καταγραφή του Γραφείου Δημοτικών Προσόδων, χαρακτηρίζεται ως σημαντική. Ο Δήμος έχει στην κατοχή του ένα σημαντικό αριθμό κτιρίων και οικοπέδων τα οποία, είτε παραχωρούνται προς χρήση στα ΝΠ

και τις υπηρεσίες του Δήμου, είτε παραχωρούνται για χρήσεις παροχής πολιτιστικών, κοινωνικών, εκπαιδευτικών και γενικότερα κοινωφελών υπηρεσιών προς τους πολίτες είτε τέλος, εκμισθώνονται σε ιδιώτες με συνέπεια την εισροή σημαντικών ποσών στα ταμεία του Οργανισμού. Θα πρέπει να αναφέρουμε πως μέχρι σήμερα ο Δήμος δεν έχει προβεί στην εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου αξιοποίησης της ακίνητης του περιουσίας, ενώ μόλις πρόσφατα ξεκίνησαν οι διεργασίες για την ανάθεση μιας τέτοιου είδους μελέτης. Είναι σίγουρο πως τα οφέλη από την εφαρμογή μιας τέτοιας πολιτικής θα είναι σημαντικά αφού από τη μία ο Δήμος αναμένεται να αυξήσει τα εισοδήματά από μισθώσεις και παραχωρήσεις, ενώ από την άλλη η αξιοποίηση όλων των ακινήτων του Δήμου θα συμβάλει στην αρτιότερη άσκηση της δημοτικής πολιτικής και στη μεγαλύτερη γεωγραφική διάχυση των κοινωφελών δράσεων αυτού. Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται συνοπτικά τα στοιχεία της ακίνητης περιουσίας του Δήμου κατηγοριοποιημένα με βάση τις χρήσεις τους.

Χρήση	Οικόπεδα	Κτίρια Αποθήκες Διαμερίσματα	Αγροτεμάχια	Διάφορα	Νεκροταφεία	Σύνολα:
Ιδιόχρηση	42	19	10	3		74
Δωρεάν Παραχώρηση Χρήσης						
ΟΚΠΔΒ	7	7				14
ΔΗΚΙ	1	9				10
ΚΕΜΘ	1	2				3
ΚΟΔΒ	1	5				6
ΑΟΔΒ	3	2				5
ΔΕΜΕΚΑΒ		2				2
Σχολεία/Σχολές	1	5				6
Πανεπιστήμιο	1		2			3
ΔΟΥΚ	1	1				2
Διάφορες χρήσεις	3	3				6
ΔΙΕΚ		1				1
Σύλλογοι/Όμιλοι	1	2				3
Δημόσιες Υπηρεσίες		3				3
ΔΗΤΕΒ	1	1				2
Σφαγεία		1				1
Διαδημοτικά Κοιμητήρια			2		4	6
Ιδιόχρηση/Παραχώρηση Χρήσης	1					1
Παραχώρηση Εκμετάλλευσης						
ΔΗΤΕΒ		8				8
Εταιρείες Parking	1	1				2
Μεταβίβαση Περιουσίας						
ΔΕΜΕΚΑΒ	5					5
ΔΗΤΕΒ		3				3
Νοικιασμένα	4	3				7
Ανάπλαση Παλιών		2				2
Ερειπωμένα Κτίρια		2				2
Δωρεές Εν ζωή-Κληροδοτήματα		2				2
Δεσμευμένοι Αρχαιολογικοί Χώροι			1			1
Στέγαση Αδύνατων Κοινωνικών Ομάδων	3					3
Σύνολα:	77	84	15	3	4	183

Πηγή: Γραφείο Δημοτικών Προσόδων. Ιδία Επεξεργασία

Ο Δήμος λοιπόν έχει στην κατοχή του ένα μεγάλο αριθμό ακινήτων προς χρήση και εκμετάλλευση. Η εξέταση των προϋπολογισμών φανερώνει πως ο Δήμος εισπράττει έσοδα από τη μίσθωση της αστικής περιουσίας ύψους μόλις 140.000 €. Η εμφάνιση περιορισμένων εσόδων από μισθώματα οφείλεται στο γεγονός πως η διαχείριση και εκμετάλλευση ενός μεγάλου μέρους των ακινήτων έχει παραχωρηθεί σε Ν.Π με κυριότερο τη ΔΗΤΕΒ. Πράγματι ο προϋπολογισμός της ΔΗΤΕΒ για το 2007 προβλέπει έσοδα από τη μίσθωση ακινήτων που φτάνουν τα 1.047.586,47 €, ενώ προβλέπει και ένα ποσό της τάξεως των 15.000 € ως έσοδα από την παραχώρηση του εκθεσιακού κέντρου. Επίσης πρέπει να αναφέρουμε πως η παραχώρηση εκμετάλλευσης των δύο κτιρίων στάθμευσης αφορά δύο χώρους στο κέντρο της πόλης εκ των οποίων ο ένας έχει ξεκινήσει τη λειτουργία του ενώ ο άλλος βρίσκεται ακόμη στη φάση της κατασκευής, καθώς διάφορα κατασκευαστικά προβλήματα έχουν επιφέρει σημαντικές καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση του έργου.

Γενικά λοιπόν θα λέγαμε πως η ακίνητη περιουσία του Δήμου δύναται να αποτελέσει ένα ισχυρό εργαλείο κατά την άσκηση της δημοτικής πολιτικής. Ένας μακροπρόθεσμος σχεδιασμός, με τις κατάλληλες παρεμβάσεις που χρειάζονται ορισμένα κτίρια για να καταστούν λειτουργικά, κρίνονται σίγουρα απαραίτητες κινήσεις για την πλήρη εκμετάλλευση των ακινήτων αυτών στοιχείων. Τέλος, σύμμαχος του Δήμου σε αυτή την προσπάθεια μπορεί και πρέπει να θεωρηθεί και ο νέος Νόμος για τις Συμπράξεις Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), αφού σίγουρα η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα, όταν γίνεται με σοβαρά και προσεκτικά βήματα, συνοδεύεται από οφέλη που αφορούν κυρίως τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την εξασφάλιση κεφαλαίων

1.1.2.3 Οικονομική Κατάσταση

Ο Δήμος Βόλου ακολουθεί το Διπλογραφικό Λογιστικό Σύστημα και το 2007 διανύει την 6^η οικονομική χρήση. Οι ισολογισμοί της προηγούμενης τριετίας εμφανίζουν ως καθαρά αποτελέσματα χρήσης «ζημιά», το ύψος της οποίας διαφέρει σημαντικά από έτος σε έτος. Πιο συγκεκριμένα, η μεγαλύτερη «ζημιά» καταγράφηκε το 2006 (2.592.153,16 €) και η μικρότερη το 2005 (393.023,36 €). Τα αρνητικά οικονομικά αποτελέσματα της τελευταίας τριετίας έχουν ως αποτέλεσμα ο πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων του ισολογισμού της 31/12/2006 να παρουσιάζει «έλλειμμα εις νέον» της τάξεως των 4.816.506,57 €. Το έλλειμμα του Δήμου σχεδόν τετραπλασιάστηκε την τελευταία τετραετία καθώς στο τέλος του 2003 αυτό

ανερχόταν στο 1.088.741,10 € Η διαχρονική εξέλιξη των αποτελεσμάτων χρήσης και της διάθεσης αποτελεσμάτων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Έτος	Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης Πλεόνασμα (Έλλειμμα) Χρήσης	Διάθεση Αποτελεσμάτων Πλεόνασμα (Έλλειμμα) εις Νέο
2004	(742.588,95)	(1.831.330,05)
2005	(393.023,36)	(2.224.353,41)
2006	(2.592.153,16)	(4.816.506,57)

Πηγή: Ισολογισμοί χρήσεων 2004-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Στο τέλος του 2006 ο Δήμος εμφανίζει μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις από δάνεια τραπεζών ύψους 534.664 € καθώς και από δάνεια ταμειωτηρίων ύψους 817.815,24 €. Επίσης εμφανίζει βραχυχρόνιες υποχρεώσεις ύψους 4.596.244,21 € εκ των οποίων το 1.926.804,15 € αφορά υποχρεώσεις προς προμηθευτές, οι 205.536,50 € υποχρεώσεις από φόρους και τέλη, οι 580.147,63 € υποχρεώσεις προς ασφαλιστικούς οργανισμούς, οι 161.105,20 € υποχρεώσεις μακροπρόθεσμου χαρακτήρα που θα πληρωθούν στην επόμενη χρήση και τα 1.722.650,73 € υποχρεώσεις προς διάφορους πιστωτές. Από την άλλη, παρουσιάζει ως σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού το ποσό των 5.385.459,50 € εκ των οποίων τα 5.081.411,06 € αφορούν απαιτήσεις του Δήμου και οι 304.048,44 € τα συνολικά διαθέσιμά του. Πρέπει να σημειώσουμε πως το 2006 το κυκλοφορούν ενεργητικό του Δήμου μειώθηκε σε σχέση με το 2005, ενώ στο ίδιο διάστημα οι βραχυχρόνιες υποχρεώσεις του αυξήθηκαν κατακόρυφα όταν, το 2005 είχε συμβεί ακριβώς το αντίθετο, αφού ο Δήμος είχε καταφέρει να περιορίσει τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις του σε σχέση με αυτές του 2004, παρουσιάζοντας ταυτόχρονα ένα πολύ υψηλότερο κυκλοφορούν ενεργητικό. Τα παραπάνω έχουν σαν αποτέλεσμα τη μείωση του κεφαλαίου κίνησης του Δήμου περιορίζοντας ταυτόχρονα την ικανότητα του Δήμου να ανταποκρίνεται στις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις του. Η διαχρονική εξέλιξη του κυκλοφορούντος ενεργητικού, των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων, καθώς και του κεφαλαίου κίνησης του Δήμου παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Έτος	Κυκλοφορούν Ενεργητικό (1)	Βραχυχρόνιες Υποχρεώσεις (2)	Κεφάλαιο Κίνησης (3)=(1)-(2)
2004	3.433.769,73	4.151.779,95	-718.010,22
2005	5.837.761,53	3.018.300,67	2.819.460,86
2006	5.385.459,50	4.596.244,21	789.215,29

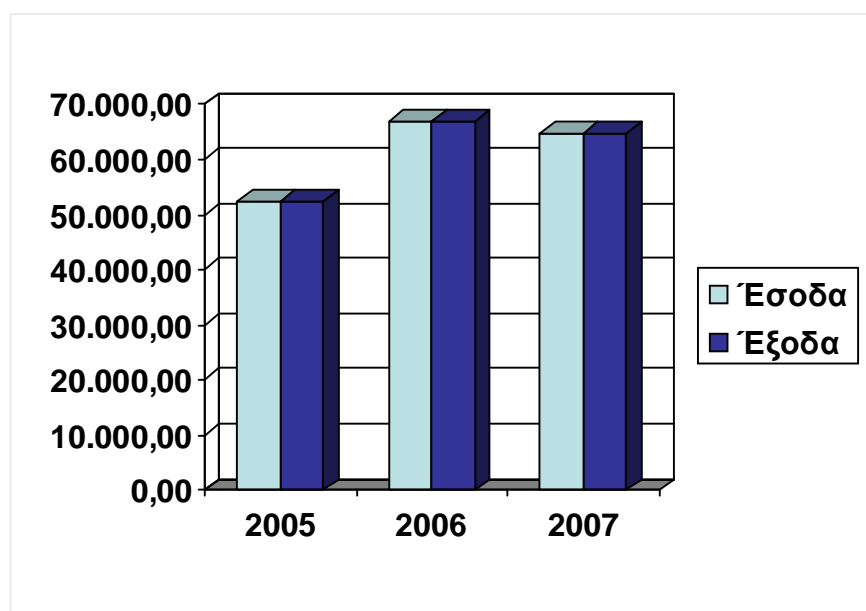
Πηγή: Ισολογισμοί χρήσεων 2004-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Στα θετικά των οικονομικών του Δήμου συγκαταλέγεται το γεγονός πως αυτός έχει στην κατοχή του μεγάλο ποσό κεφαλαίων. Το κεφάλαιο του Δήμου στις 31/12/2006 έφτανε τα 102.586.406,48 €, ενώ συμπεριλαμβανομένων των διαφορών αναπροσαρμογής, τις

επιχορηγήσεις επενδύσεων, τις δωρεές παγίων και τα αποτελέσματα εις νέο που εμφάνιζε, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων έφτανε τα. 128.379.140,03 €

Πέρα από τους ισολογισμούς ο Δήμος συντάσσει ανά οικονομικό έτος προϋπολογισμούς και στη συνέχεια τους αντίστοιχους απολογισμούς. Η εξέταση των στοιχείων αυτών δύναται να μας δώσει σημαντικές πληροφορίες για την οικονομική διαχείριση του Δήμου. Ενδεικτικά, θα αναφερθούμε συνοπτικά στα στοιχεία που συνθέτουν τον προϋπολογισμό του 2007 αναζητώντας τις κύριες πηγές χρηματοδότησης και τα κυριότερα έξοδα του Δήμου. Ο προϋπολογισμός του 2007 εμφανίζεται σαφώς αυξημένος σε σχέση με αυτόν του 2005 και ελάχιστα μειωμένος σε σχέση με αυτόν του 2006, προβλέποντας έσοδα κα έξοδα της τάξεως των 64.834.393,34 €. Η διαχρονική εξέλιξη του ύψους των προϋπολογισμών της τελευταίας τριετίας απεικονίζεται στο παρακάτω γράφημα:

Πηγή: Προϋπολογισμοί 2005-2007. Όλα τα ποσά είναι σε €.

Για το 2007 λοιπόν τα κυριότερα τακτικά έσοδα του Δήμου αποτελούν:

- Οι πρόσοδοι από την ακίνητη περιουσία του (490.000 €) στις οποίες περιλαμβάνονται τα έσοδα από τη μίσθωση αστικών ακινήτων (140.000 €) καθώς και από την εκμετάλλευση εδάφους ακίνητης περιουσίας (350.000 €).
- Τα έσοδα από την κινητή του περιουσία (12.000 €).
- Τα έσοδα από τα ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα (7.205.150 €), με κυριότερα τα έσοδα από τα τέλη καθαριότητας και φωτισμού
- Τα έσοδα από τα λοιπά τέλη και δικαιώματα καθώς και από την παροχή υπηρεσιών (2.015.200 €), με κυριότερες κατηγορίες, τα έσοδα από το τέλος ακίνητης περιουσίας

(680.000 €), το τέλος επί των ακαθαρίστων εσόδων επιτηδευματιών (450.000 €), το τέλος χρήσης κοινόχρηστων χώρων (370.000 €), το τέλος διαφήμισης (200.000 €), καθώς και τα τέλη ελεγχόμενης στάθμευσης σε κοινόχρηστους χώρους (200.000 €).

- Τα έσοδα από φόρους και εισφορές (1.240.000 €), με κυριότερες κατηγορίες, το φόρο ηλεκτροδοτούμενων χώρων (600.000 €), το φόρο ζύθου (110.000 €), καθώς και τις εισφορές σε χρήμα λόγω ένταξης ή επέκτασης πολεοδομικών σχεδίων (500.000 €).
- Τα έσοδα από επιχορηγήσεις για λειτουργικές δαπάνες (14.994.000 €), στα οποία περιλαμβάνονται οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (Κ.Α.Π.) για την κάλυψη γενικών αναγκών (9.200.000 €), οι Κ.Α.Π. για τη λειτουργία παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών (2.500.000 €), οι Κ.Α.Π. για τη λειτουργία δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης (1.400.000 €), οι Κ.Α.Π. για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Δήμου (1.300.000 €), οι Κ.Α.Π. για την καταβολή αποζημίωσης στους σχολικούς τροχονόμους (70.000 €), καθώς και η επιχορήγηση από το ΥΠΕΣΔΔΑ για τη μισθοδοσία των σχολικών φυλάκων (524.000 €).
- Τα λοιπά τακτικά έσοδα (271.000 €), με κυριότερες κατηγορίες, τα έσοδα από τα παράβολα για την έκδοση αδειών ίδρυσης και λειτουργίας επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος (100.000 €) και τα έσοδα από τα παράβολα αδειών παραμονής αλλοδαπών (160.000 €).

Το σύνολο των τακτικών εσόδων για το 2007 ανέρχεται σε 26.227.350,00 €. Πέρα από τα τακτικά του έσοδα, ο Δήμος απολαμβάνει και εισροές οι οποίες κατατάσσονται στην κατηγορία των εκτάκτων εσόδων. Τα έσοδα αυτά αφορούν κυρίως επιχορηγήσεις οι οποίες εισρέουν στα ταμεία του Δήμου και διαφοροποιούνται τόσο ως προς το φορέα προέλευσής του, όσο και ως προς το σκοπό για τον οποίο εισρέουν. Για το 2007 οι προϋπολογιζόμενες έκτακτες επιχορηγήσεις αφορούν ποσά της τάξεως των 18.561.118,00 € και διακρίνονται σε:

- Έκτακτες επιχορηγήσεις για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών (477.000 €), με κυριότερες κατηγορίες, την επιχορήγηση του ΥΠΕΣΔΔΑ για τις λειτουργικές δαπάνες μισθοδοσίας των Ν.Π. (400.000 €) και την επιχορήγηση μέσω του προγράμματος του ΥΠΕΣΔΔΑ για τα ΚΕΠ (70.000 €).

- Επιχορηγήσεις για επενδύσεις (18.084.118 €). Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται:

- Οι επιχορηγήσεις από θεσμοθετημένους πόρους για επενδύσεις (3.890.000 €), οι οποίοι περιλαμβάνουν τους Κ.Α.Π. από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

(2.800.000 €), καθώς και οι επιχορηγήσεις για την επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων (1.090.000 €)

- Οι επιχορηγήσεις μέσω λοιπών ειδικών προγραμμάτων (10.160.037 €), με κυριότερες, την επιχορήγηση από το πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ» (5.205.201 €), την επιχορήγηση από το ΥΠΕΣΔΔΑ για την κάλυψη της μισθοδοσίας εργαζομένων μερικής απασχόλησης (405.000 €), την επιχορήγηση από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (2.140.000 €), καθώς και τις εισροές μέσω του προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» (2.409.836 €).
- Οι λοιπές επιχορηγήσεις για επενδύσεις και έργα (4.034.081 €) στις οποίες περιλαμβάνονται οι χρηματοδοτήσεις μέσω του 3^{ου} ΚΠΣ (3.991.081 €), καθώς και η χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος «Green Keys» της ΕΕ (43.000 €).

Πέρα από τις επιχορηγήσεις, στα έκτακτα έσοδα του Δήμου περιλαμβάνονται και άλλες κατηγορίες εσόδων εκ των οποίων, η μία αφορά τα έσοδα από προσαιξήσεις, πρόστιμα και παράβολα (1.551.000 €), με κυριότερη πηγή εσόδων τις εισροές από τα πρόστιμα του ΚΟΚ (1.100.000 €) και η άλλη, τα λοιπά έκτακτα έσοδα (171.200 €).

Στα έσοδα του Δήμου περιλαμβάνονται και κατηγορίες εσόδων που αφορούν τα έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ) που έχουν βεβαιωθεί (3.213.000 €), τις εισπράξεις από δάνεια και απαιτήσεις ΠΟΕ (9.799.725,34 €), τις εισπράξεις υπέρ του Δημοσίου και τρίτων και τις επιστροφές χρημάτων (3.559.000 €), καθώς και το χρηματικό υπόλοιπο το οποίο προκύπτει από την προηγούμενη οικονομική χρήση (1.700.000 €). Οι κατηγορίες αυτές κρίνεται σκόπιμο απλά να αναφερθούν χωρίς να αναλυθούν περαιτέρω καθώς αποτελούν κυρίως ενέργειες λογιστικής τακτοποίησης και διευκόλυνσης ροών πληρωμών.

Αναφορικά με τα έξοδα του Δήμου διακρίνουμε δύο κατηγορίες δαπανών. Η μία αφορά τις λειτουργικές και η άλλη τις επενδυτικές δαπάνες. Οι λειτουργικές δαπάνες περιλαμβάνουν κυρίως τα έξοδα και τις αμοιβές του προσωπικού, τις αγορές αναλωσίμων, την τακτοποίηση φορολογικών εκκρεμοτήτων κάθε υπηρεσίας και γενικότερα έξοδα τα οποία πραγματοποιούνται για την εξασφάλιση της άρτιας λειτουργίας κάθε υπηρεσίας. Οι λειτουργικές λοιπόν δαπάνες για το 2007 ανά υπηρεσία είναι οι εξής:

- Οι δαπάνες γενικών υπηρεσιών (2.255.644,20 €) οι οποίες περιλαμβάνουν, τις αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού (790.310 €) με κυριότερη την ετήσια εισφορά στο ΤΑΔΚΥ (550.310 €), τις αμοιβές αιρετών και τρίτων (429.100 €) με κυριότερες τις

δαπάνες αιρετών (220.000 €), τις παροχές τρίτων (142.000 €) με κυριότερες τα τηλεφωνικά, τηλεγραφικά και τηλετύπια τέλη εσωτερικού (100.000 €), τα λοιπά γενικά έξοδα (438.500 €) με κυριότερα τα έξοδα δημοσίων σχέσεων (240.000 €), καθώς και τις πληρωμές για την εξυπηρέτηση της δημόσιας πίστης (605.000 €) με κυριότερες τις πληρωμές για χρεολύσια δανείων (300.000 €). Στις δαπάνες γενικών υπηρεσιών εμφανίζεται και μια από τις σημαντικότερες κατηγορίες δαπανών η οποία αφορά τις πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους. Στους πίνακες που ακολουθούν καταγράφονται οι κύριες πληρωμές για μεταβιβάσεις, ενώ αναλύονται οι δαπάνες του Δήμου που απορρέουν από τις προγραμματικές συμβάσεις που έχει συνάψει με διάφορα Νομικά Πρόσωπα (Ν.Π.).

Πληρωμές για Μεταβιβάσεις Εισοδημάτων σε Τρίτους		
Κατηγορία	Περιγραφή	Ποσό
Υποχρεωτικές Μεταβιβάσεις σε Ν.Π.	Αποδόσεις σε σχολικές επιτροπές, βρεφονηπιακούς σταθμούς, αθλητικούς οργανισμούς και επιχορηγήσεις σε διάφορα ΝΠΔΔ.	7.170.000
Υποχρεωτικές Εισφορές	Εισφορές σε συνδέσμους που συμμετέχει ο Δήμος	461.200
Προαιρετικές Εισφορές	Επιχορηγήσεις σε αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους, βοήθεια σε απόρους, υλοποίηση προγραμματικών συμβάσεων κ.α.	4.481.000
Σύνολο:		12.112.200

Πηγή: Προϋπολογισμός 2007 (Όλα τα ποσά είναι σε €)

Ανάλυση Προγραμματικών Συμβάσεων	
Προγραμματική Σύμβαση	Δαπάνη Δήμου
ΔΟΥΚ (ΔΒ-ΟΚΠ-ΚΑΠΗ)	800.000
ΔΕΜΕΚΑΒ-ΔΕΥΑΜΒ	215.000
ΔΗΤΕΒ-ΔΒ και ΔΗΚΕΜΒ	415.000
ΚΕΜΘ	120.000
ΔΗΠΕΘΕ	260.000
ΚΟΔΒ (ΔΒ-ΟΚΠ)	500.000
ΔΕΟΒ (ΔΒ-ΔΗΚΕΜΒ)	150.000
ΔΗΚΙ (ΔΙΕΚ-ΚΟΔΒ-ΔΒ-ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΑΜΤΣΑ)	420.000
ΔΙΕΚ (ΔΗΚΙ-ΚΟΔΒ-ΔΒ-ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΑΜΤΣΑ)	300.000
ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ	210.000
ΚΟΔΒ(ΔΗΚΙ-ΔΙΕΚ-ΔΒ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΑΜΤΣΑ)	500.000
ΔΒ-ΠΟΛΥΦΩΝΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ-ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΔΒ	50.000
ΔΒ-ΕΑΚ-ΔΗΤΕΒ	100.000
Σύνολο:	4.040.000

Πηγή: Προϋπολογισμός 2007 (Όλα τα ποσά είναι σε €)

- Οι δαπάνες των οικονομικών και διοικητικών υπηρεσιών (2.925.500€) με κυριότερες τις αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού (2.399.500 €).
- Οι δαπάνες των υπηρεσιών καθαριότητας και ηλεκτροφωτισμού (7.668.500 €), με κυριότερες, τις αμοιβές και έξοδα του προσωπικού (4.334.500 €), καθώς και τις παροχές τρίτων (2.438.000 €).

- Οι δαπάνες της υπηρεσίας τεχνικών έργων (3.089.500 €) με κυριότερες, τις αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού (1.848.000€), καθώς και τις παροχές τρίτων (1.183.500 €)
- Οι δαπάνες της υπηρεσίας πρασίνου (2.358.000 €) με κυριότερες, τις αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού (2.065.000 €)
- Οι δαπάνες των υπηρεσιών πολεοδομίας (1.217.500 €) με κυριότερες, τις αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού (1.093.500 €)
- Οι δαπάνες της υπηρεσίας δημοτικής αστυνομίας (930.000 €) με κυριότερες, τις αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού (820.000 €).
- Οι δαπάνες των λοιπών υπηρεσιών (1.339.150 €) με κυριότερες, τις αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού (1.236.550 €).

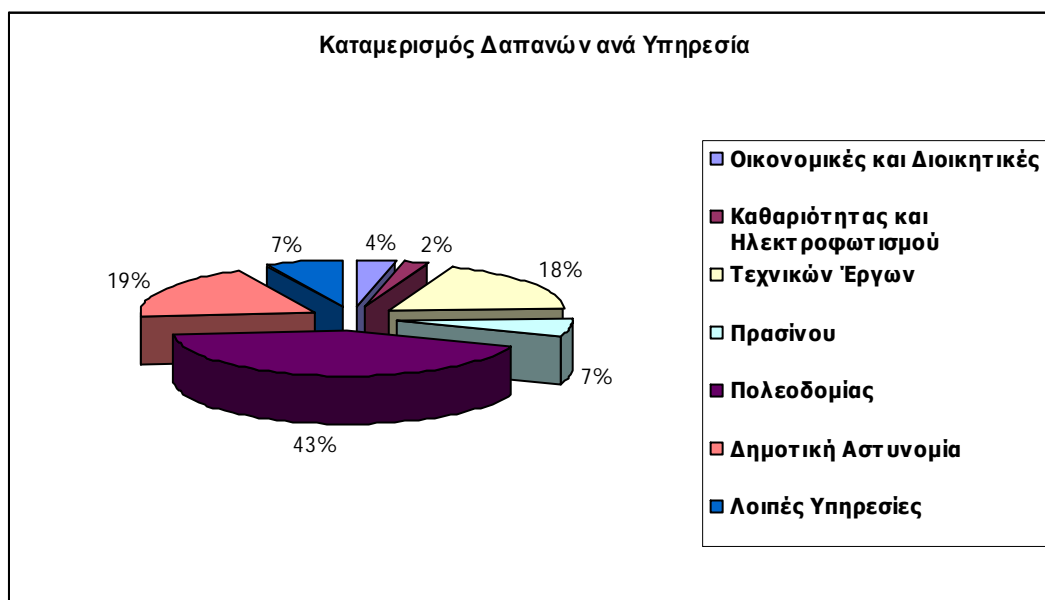
Αναφορικά με τις δαπάνες επενδύσεων, αυτές έφτασαν τα 2.788.847,39 €. Οι συγκεκριμένες δαπάνες αφορούν κυρίως τις αγορές τεχνικών έργων και τις προμήθειες παγίων, καθώς επίσης και τις δαπάνες κατασκευής κτιρίων και έργων, ιδιοκτησίας του Δήμου. Οι επενδύσεις κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τον σκοπό πραγματοποίησής τους και βάση αυτής της κατηγοριοποίησης, εμφανίζονται στον προϋπολογισμό ως δαπάνες συγκεκριμένων υπηρεσιών του Δήμου. Το ύψος των δαπανών επενδύσεων της κάθε υπηρεσίας του Δήμου αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα

Υπηρεσία	Επενδυτικές Δαπάνες
Οικονομικές και Διοικητικές	216.000,00
Καθαριότητας και Ηλεκτροφωτισμού	646.000,00
Τεχνικών Έργων	15.380.020,00
Πρασίνου	446.000,00
Πολεοδομίας	6.579.581,00
Δημοτική Αστυνομία	58.500,00
Λοιπές Υπηρεσίες	242.000
Σύνολο	2.788.847,39

Πηγή: Προϋπολογισμός 2007 (Όλα τα ποσά είναι σε €)

Όπως είναι αναμενόμενο το μεγαλύτερο ποσό επενδύσεων εμφανίζει η υπηρεσία τεχνικών έργων, εφόσον μέσω αυτής πραγματοποιούνται οι σοβαρότερες και πιο δαπανηρές επενδύσεις σε κτίρια και εγκαταστάσεις, τόσο ιδιοκτησίας του Δήμου, όσο και αυτών κοινής ωφέλειας.

Ο καταμερισμός των συνολικών δαπανών ανά υπηρεσία (λειτουργικές δαπάνες και επενδύσεις) παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα:

Πηγή: Προϋπολογισμός 2007. Ιδία Επεξεργασία.

Κλείνοντας, θα πρέπει να αναφέρουμε πως στον προϋπολογισμό του 2007 εμφανίζονται και κατηγορίες εξόδων που αφορούν πληρωμές παρελθόντων οικονομικών ετών (ΠΟΕ) και λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις (7.062.000 €), καθώς και το αποθεματικό του Δήμου, ως διαθέσιμο ποσό για την αναπλήρωση ανεπαρκών πιστώσεων (159.032,34 €). Οι κατηγορίες αυτές κρίνονται σκόπιμο απλά να αναφερθούν χωρίς να αναλυθούν περαιτέρω καθώς αποτελούν κυρίως ενέργειες λογιστικής τακτοποίησης και διευκόλυνσης ροών πληρωμών.

1.1.2.4 Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις του Δήμου Βόλου

1) Δ.Ε.ΜΕ.Κ.Α.Β.

Περιγραφή - Προσωπικό

Η Δημοτική Επιχείρηση Μελετών-Κατασκευών και Ανάπτυξης Βόλου ιδρύθηκε το 1986 και λειτουργεί με τη μορφή του Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου του Δήμου Βόλου. Κύριοι στόχοι της Επιχείρησης είναι η μελέτη οικονομικών, κοινωνικών και αναπτυξιακών θεμάτων που αφορούν την ευρύτερη περιοχή του Βόλου, η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και η βελτίωση του περιβάλλοντος μέσω της υλοποίησης ολοκληρωμένων παρεμβάσεων και της ανάληψης καινοτόμων δράσεων, καθώς επίσης και η διερωπαϊκή συνεργασία με την ταυτόχρονη απόκτηση τεχνογνωσίας, μέσω της συμμετοχής της σε ευρωπαϊκά δίκτυα και προγράμματα. Στις δραστηριότητες της επιχείρησης εντάσσεται και η λειτουργία του Περιφερειακού Κέντρου Ενέργειας Θεσσαλίας (ΠΕΚΘ) του οποίου στόχος είναι η εξοικονόμηση ενέργειας και η ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την Θεσσαλία. Ο

τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας της επιχείρησης και το φάσμα των δραστηριοτήτων που αυτή αναλαμβάνει την κατέστησαν σε αρκετές περιπτώσεις επιχειρησιακό και συντονιστικό εργαλείο του Δήμου Βόλου με κύριο σκοπό την αρτιότερη εφαρμογή της δημοτικής πολιτικής.

Το προσωπικό της επιχείρησης αποτελείται αποκλειστικά από υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου, ορισμένου χρόνου καθώς και συμβασιούχους έργου. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοεμβρίου 2007 το σύνολο των υπαλλήλων είναι εξήντα τέσσερις (64). Πιο συγκεκριμένα η επιχείρηση απασχολεί τέσσερις (4) υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου χρόνου εκ των οποίων οι δύο (2) κατέχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση και οι δύο (2) έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ οι υπόλοιποι εξήντα (60) σχετίζονται εργασιακά με την επιχείρηση με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου ή συμβάσεις έργου. Η μεγάλη αυτή ανισορροπία στο προσωπικό της επιχείρησης η οποία δημιουργήθηκε για να καλύψει ανάγκες άλλων υπηρεσιών του Δήμου, επέφερε σοβαρά προβλήματα στη λειτουργία της επιχείρησης. Αυτά τα προβλήματα σε συνδυασμό με τους περιορισμούς του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων για τη μορφή και τη λειτουργία των δημοτικών επιχειρήσεων (π.χ. απαγόρευση εκτέλεσης κατασκευαστικών έργων, απαγόρευση εμπορικών δραστηριοτήτων, κλπ) οδηγούν στην αναγκαιότητα αλλαγής του καθεστώτος λειτουργίας της επιχείρησης με στόχο την εξυγίανσή της και την προσαρμογή της στα νέα δεδομένα.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Η λειτουργική φύση της επιχείρησης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και κατά την προσπάθεια εκτίμησης της οικονομικής κατάστασής της. Η καθαρή θέση της επιχείρησης δύναται να επηρεαστεί αρνητικά, από δραστηριότητες που σχετίζονται με την συμμετοχή της επιχείρησης σε διάφορα προγράμματα εθνικής και ευρωπαϊκής φύσης Αυτό συμβαίνει γιατί τα έσοδα από τέτοιου είδους δραστηριότητες συχνά υπόκεινται σε καθυστερήσεις και σε έλλειψη κανονικότητας που οφείλονται σε παράγοντες όπως η γραφειοκρατία, η ύπαρξη αυστηρών μηχανισμών ελέγχου, οι τυχόν ασυμβατότητες μεταξύ του εθνικού και κοινοτικού νομικού πλαισίου κ.α. Η παραπάνω παραδοχή θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και κατά την εξέταση των αριθμοδεικτών της επιχείρησης αφού για παράδειγμα μπορεί η επιχείρηση να παρουσιάζει ένα αρκετά ικανοποιητικό Δείκτη Γενικής Ρευστότητας (2,88) ο οποίος όμως δεν της εξασφαλίζει πάντα, την κάλυψη των βραχυχρόνιων υποχρεώσεων αφού οι απαιτήσεις της αποτελούν περίπου το 92 % του κυκλοφορούντος ενεργητικού της.

Οι ισολογισμοί της τελευταίας πενταετίας εμφανίζονται διαφοροποιημένοι ως προς την καθαρή θέση που προκύπτει από τα αποτελέσματα χρήσεως του κάθε οικονομικού έτους. Με κέρδη στα καθαρά αποτελέσματα χρήσεως έκλεισαν οι ισολογισμοί του 2004 και 2005, μειώνοντας έτσι τις ζημιές που εμφάνιζαν τα αποτελέσματα χρήσης του 2003 από 1.238.499,21 Ευρώ σε 782.100,22 Ευρώ. Ο ισολογισμός του 2006 έκλεισε με καθαρό

αποτέλεσμα ελάχιστη ζημιά της τάξεως των 1.867,91 Ευρώ, γεγονός που δεν μετέβαλλε ουσιαστικά το υπόλοιπο ζημιών εις νέο της επιχείρησης. Στα θετικά της επιχείρησης συγκαταλέγεται και η ύπαρξη μεγάλων ποσών κεφαλαίων που έχει στην κατοχή της. Η επιχείρηση εμφανίζει σύνολο ίδιων κεφαλαίων στις 31/12/2206 ύψους 1.216.031,87 Ευρώ ωστόσο πρέπει να αναφέρουμε για την κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου το οποίο φτάνει τα 2.000.000 Ευρώ πρέπει να καταβληθούν επιπλέον 179.096,68 Ευρώ. Η διαχρονική εξέλιξη των αποτελεσμάτων χρήσης και της διάθεσης αποτελεσμάτων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 72: Οικονομικά Στοιχεία ΔΕΜΕΚΑΒ

Έτος	Αποτελέσματα Χρήσης		Διάθεση Αποτελεσμάτων	
	Κέρδη	Ζημιές	Κέρδη προς Διάθεση	Ζημιές εις Νέο
2002	413.501,90			256.838,22
2003		981.660,99		1.238.499,21
2004	371.894,56			866.604,65
2005	84.504,43			782.100,22
2006		1.867,91		783.968,13

Πηγή: Ισολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων παρουσιάζει ως κυριότερα έξοδα της επιχείρησης τις αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού τα οποία ανέρχονται στο 1.226.000,00 Ευρώ, τα έξοδα υλοποίησης προγραμμάτων (50.000 Ευρώ), τις αμοιβές ειδικών συνεργατών (60.000 Ευρώ), τις αγορές τεχνολογικού εξοπλισμού και εξοπλισμού κτιρίων (45.000 Ευρώ) καθώς και άλλες κατηγορίες εξόδων που αφορούν μικρότερα ποσά.

Για το έτος 2007 τα κυριότερα έσοδα της ΔΕΜΕΚΑΒ είναι α) τα έσοδα από τις προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ Δήμου Βόλου, ΔΕΜΕΚΑΒ και Νομικών προσώπων του Δήμου (1.056.000 Ευρώ) με κυριότερη την προγραμματική σύμβαση μεταξύ της ΔΕΜΕΚΑΒ, του Δήμου και της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης Μείζονος Περιοχής Βόλου (ΔΕΥΑΜΒ) με κύριο αντικείμενο την κατασκευή μικρών τεχνικών έργων συντήρησης και διαμόρφωσης κοινοχρήστων χώρων (800.000 Ευρώ), β) τα έσοδα από την υλοποίηση ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων (331.500 Ευρώ) με κυριότερη την συμμετοχή στο έργο *Transurban* του προγράμματος *Interreg III C* (170.000 Ευρώ), γ) τα έσοδα από συμβάσεις παραχώρησης και συμμετοχής σε επενδύσεις (72.500 Ευρώ), με κυριότερη εισροή τα έσοδα που αντλεί η επιχείρηση ως ποσοστό επί των ακαθαρίστων εσόδων από την λειτουργία του *Συγκροτήματος Τσαλαπάτα* και τέλος δ) έσοδα της τάξεως των 22.000 Ευρώ από πωλήσεις και παροχή υπηρεσιών, από την εκπόνηση μελετών προς τρίτους και ένα μικρό ποσό από τόκους καταθέσεων και κεφαλαίου.

2) Δ.Ε.Ο.Β

Περιγραφή - Προσωπικό

Ο Δημοτικός Εκπαιδευτικός Οργανισμός Βόλου (ΔΕΟΒ), στεγάζεται στο *Κτίριο Σπίρερ*, λειτουργεί ως Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) από το 1995 και την ευθύνη διοίκησής του φέρει 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο. Ο οργανισμός εμφανίζει μία μεγάλη δραστηριότητα τα τελευταία χρόνια και ουσιαστικά αποτελεί το κύριο μέσο του Δήμου Βόλου στον τομέα της προώθησης της απασχόλησης και της κατάρτισης των εργαζομένων. Οι κυριότερες δραστηριότητες του ΔΕΟΒ είναι, η εφαρμογή Προγραμμάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων, η εκπόνηση διαφόρων ερευνών – μελετών και τέλος η διοργάνωση ημερίδων και διαλέξεων με σημείο αναφοράς την προώθηση και βελτίωση της απασχόλησης στην περιοχή του Βόλου. Σημαντικό εργαλείο στην επίτευξη των στόχων του Οργανισμού αποτελεί το Κέντρο Υποστήριξης της Απασχόλησης (ΚΥΑ) το οποίο ενσωματώνει στις δομές του και του οποίου κύριος σκοπός αποτελεί ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η υποστήριξη των ανέργων. Ο Οργανισμός διαθέτει επιχειρησιακό σχέδιο δράσης το οποίο εκπονήθηκε το 2003 και τα αποτελέσματα εφαρμογής του θα διαφανούν στο επόμενο χρονικό διάστημα.

Το προσωπικό της επιχείρησης αποτελείται αποκλειστικά από υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου και ορισμένου χρόνου. Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του Νοεμβρίου του 2007, το σύνολο των υπαλλήλων είναι δώδεκα (12). Πιο συγκεκριμένα η επιχείρηση απασχολεί έντεκα (11) υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου χρόνου εκ των οποίων ο ένας είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών, οι τέσσερις (4) κατέχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση, ο ένας (1) τεχνολογική εκπαίδευση και οι πέντε (5) έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επίσης απασχολεί ένα (1) υπάλληλο ορισμένου χρόνου που έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Η οικονομική κατάσταση του Οργανισμού κρίνεται ως ικανοποιητική. Οι ισολογισμοί της τελευταίας τετραετίας εμφάνισαν ως καθαρό αποτέλεσμα χρήσης, κέρδος. Τα θετικά αυτά αποτελέσματα έρχονται να βελτιώσουν την άσχημη οικονομική κατάσταση που εμφάνιζε η επιχείρηση μέχρι και το 2002 όπου οι ζημιές εις νέο του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων έφταναν τα 364.216,83 Ευρώ. Στις 31/12/2006 η επιχείρηση εμφανίζοντας ως καθαρά αποτελέσματα χρήσης, κέρδη της τάξεως των 123.319,14 Ευρώ, κατόρθωσε να περιορίσει τις ζημιές εις νέο στις 138.961,59 Ευρώ. Η διαχρονική εξέλιξη των αποτελεσμάτων χρήσης και της διάθεσης αποτελεσμάτων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 73: Οικονομικά Στοιχεία ΔΕΟΒ

Έτος	Αποτελέσματα Χρήσης		Διάθεση Αποτελεσμάτων	
	Κέρδη	Ζημιές	Κέρδη προς Διάθεση	Ζημιές εις Νέο
2002		182.303,59		364.303,59
2003	22.675,80			341.541,03
2004	76.984,87			264.556,16
2005	2.275,13			262.281,03
2006	123.319,14			138.961,59

Πηγή: Ισολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων εμφανίζει έσοδα και έξοδα της τάξεως των 896.294,56 Ευρώ. Τα κυριότερα έξοδα της επιχείρησης είναι οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού, τα οποία είναι ελαφρώς αυξημένα από τα αντίστοιχα του 2006 και ανέρχονται στις 396.430,92 Ευρώ, καθώς και οι αμοιβές και τα έξοδα τρίτων, της τάξεως των 378.286,22 Ευρώ, των οποίων η μεγάλη αύξηση σε σχέση με τα αντίστοιχα περσινά οφείλεται κυρίως στην εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης, που κατά βάση καλύπτονται από επιχορηγήσεις του ΕΚΤ. Σημαντικό για την καλύτερη αποτύπωση της εικόνας που παρουσιάζουν τα οικονομικά του ΔΕΟΒ, είναι η κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του οργανισμού, η οποία όπως προαναφέραμε έχει να κάνει κατά βάση με την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και την συμμετοχή σε Κοινοτικές Πρωτοβουλίες και Εθνικά Προγράμματα. Ο συγκεκριμένος λοιπόν τρόπος λειτουργίας υποδηλώνει πως η κύρια πηγή εσόδων του Οργανισμού προέρχεται από επιχορηγήσεις φορέων, οι οποίοι ανά πρόγραμμα και πρωτοβουλία διαφοροποιούνται.

Για το έτος 2007 τα κυριότερα έσοδα του ΔΕΟΒ προέρχονται από εισροές 740.000 Ευρώ μέσω του ΕΚΤ για την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και τη συμμετοχή του οργανισμού σε δράσεις της κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL, από εισροές 80.000 Ευρώ μέσω του ΠΕΠ Θεσσαλίας και από εισροές 52.883,65 Ευρώ μέσω της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού. Ο Οργανισμός τέλος επιχορηγείται και λαμβάνει έσοδα και από άλλες πηγές τα οποία όμως αφορούν ποσά, μικρότερα αυτών που αναφέραμε παραπάνω.

Κλείνοντας, θα πρέπει να τονίσουμε πως οι δραστηριότητες του οργανισμού, χαρακτηρίζονται ως ωφέλιμες και απαραίτητες για τους πολίτες της περιοχής όπου αυτές εφαρμόζονται και σίγουρα η λειτουργία του πρέπει να συνεχιστεί ως ένα ακόμη μέσο καταπολέμησης του μεγάλου προβλήματος της ανεργίας. Από οικονομικής άποψης το σημαντικότερο στοιχείο της λειτουργίας του Οργανισμού έγκειται στο γεγονός πως αυτή δεν βαραίνει τα οικονομικά του Δήμου Βόλου ως σύνολο, καθώς όπως είδαμε οι δραστηριότητες της επιχείρησης καλύπτονται από πόρους άλλων φορέων, ενώ τέλος η συνέχεια στην

ορθολογική διαχείριση των οικονομικών του Δ.Ε.Ο.Β. τίθεται ως προϋπόθεση για την κάλυψη των ζημιών των προηγούμενων χρήσεων και την εξασφάλιση της βιωσιμότητάς του.

3) ΔΗ.Κ.Ι.

Περιγραφή - Προσωπικό

Το Δημοτικό Κέντρο Ιστορίας και Τεκμηρίωσης (ΔΗ.Κ.Ι.) λειτουργεί από το 1991, στεγάζεται στην κεντρική πτέρυγα του ανακαινισμένου κτηρίου Σπίρερ και διοικείται από 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο. Το ΔΗΚΙ επιδεικνύει μια πολύπλευρη δραστηριότητα της οποίας η συνεισφορά γίνεται άμεσα αντιληπτή τόσο στην επιστημονική κοινότητα όσο και σε ευρύ ποσοστό των πολιτών του Βόλου. Οι κυριότερες αρμοδιότητες του Κέντρου είναι η διατήρηση δημοτικών και ιδιωτικών ιστορικών αρχείων που αφορούν την πόλη του Βόλου, η επιστημονική εποπτεία και ο συντονισμός των βιβλιοθηκών του Δήμου Βόλου, η διαχείριση των δημοτικών συλλογών και των μουσείων που αναφέρονται στην ιστορία της πόλης, η λειτουργία τμήματος τεκμηρίωσης, το οποίο συγκεντρώνει, διαχειρίζεται και επεξεργάζεται τις πηγές, που συνδέονται με τη διαχρονική εξέλιξη της πόλης και της περιοχής, η προβολή της ιστορίας και της φυσιογνωμίας της πόλης μέσω της διοργάνωσης συνεδρίων, ημερίδων και εκθέσεων, η εκπόνηση και υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων, καθώς και η συνδρομή σε ερευνητικές προσπάθειες τρίτων με κεντρική αναφορά τον Βόλο. Στα αξιοσημείωτα των δραστηριοτήτων του ΔΗΚΙ συγκαταλέγονται η λειτουργία αυτόνομου εκδοτικού τμήματος καθώς και η διατήρηση εργαστηρίου συντήρησης διαφόρων συλλογών.

Ο Οργανισμός απασχολεί σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοεμβρίου του 2007 απασχολεί έντεκα (11) υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου χρόνου, εκ των οποίων οι τέσσερις (4) κατέχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση, ο ένας (1) τεχνολογική οι πέντε (5) έχουν ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια και ο ένας (1) την υποχρεωτική.

Υφιστάμενη Οικονομική Κατάσταση

Οι ισολογισμοί της τελευταίας πενταετίας εμφανίζουν ως καθαρά αποτελέσματα χρήσης, κέρδη, με εξαίρεση τα αποτελέσματα του έτους 2003. Το 2006 το καθαρό αποτέλεσμα χρήσης έφτασε τις 137.529,57 Ευρώ με συνέπεια να ανατραπεί η εικόνα που παρουσίαζε η επιχείρηση, αναφορικά με τις ζημιές εις νέο που εμφάνιζε την τελευταία τετραετία, στην διάθεση των αποτελεσμάτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως οι ζημιές εις νέο το οικονομικό έτος 2003 ξεπερνούσαν τις 150.000 Ευρώ. Η επιχείρηση κατάφερε το 2006 να παρουσιάσει κέρδη προς διάθεση 25.616,40 Ευρώ εκ των οποίων οι 6.876,48 χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη του τακτικού της αποθεματικού. Επίσης τα κέρδη χρήσεως που παρουσίασε η επιχείρηση το 2005 και το 2006 βοήθησαν στο πρόβλημα της κάλυψης του μετοχικού κεφαλαίου που αντιμετώπιζε η επιχείρηση. Πιο συγκεκριμένα τα αποτελέσματα των δύο αυτών χρήσεων, αντέστρεψαν το αρνητικό πρόσημο των ίδιων κεφαλαίων που παρουσίαζαν

οι ισολογισμοί των προηγούμενων ετών και έτσι στις 31/12/2006 η επιχείρηση εμφανίζει σύνολο ίδιων κεφαλαίων της τάξεως των 143.004,51 με ποσό αρχικού καταβεβλημένου κεφαλαίου 117.388,11. Αναλυτικά η διαχρονική εξέλιξη των καθαρών αποτελεσμάτων χρήσεων και της διάθεσης των αποτελεσμάτων της επιχείρησης παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 74: Οικονομικά Στοιχεία ΔΗΚΙ

Έτος	Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης (Κέρδη-Ζημιές Χρήσης)	Διάθεση Αποτελεσμάτων (Κέρδη-Ζημιές εις Νέο)
2002	4.272,03	-139.391,60
2003	-11.148,60	-150.539,85
2004	26.039,05	-124.500,80
2005	46.705,05	-77.795,75
2006	137.529,57	25.614,40

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Στην εισηγητική έκθεση του Προέδρου του Οργανισμού, κατά τη συζήτηση έγκρισης του προϋπολογισμού έτους 2007 διαφαίνονται και οι προτεραιότητες του ΔΗΚΙ για την παρούσα χρονιά. Κύριοι στόχοι της δράσης της επιχείρησης αποτελούν, η οργανωτική και διοικητική διάρθρωση των δομών της μέσω της εφαρμογής του επιχειρησιακού σχεδίου που συντάσσεται το 2007, η περαιτέρω ανάπτυξη των πολιτιστικών συλλογών, η συνέχιση της αξιοποίησης ιστορικών κτιρίων και μουσείων της πόλης και οι συνδυασμένες ενέργειες προβολής των δράσεων και ανάπτυξης δικτύων. Οι προηγούμενοι στόχοι οριοθετούν και την κατεύθυνση των εξόδων του ΔΗΚΙ για το έτος 2007. Πιο συγκεκριμένα τα κυριότερα έξοδα της επιχείρησης είναι, οι δαπάνες για την ανάπτυξη πολιτιστικών συλλογών (150.141,30 Ευρώ), οι συνδυασμένες ενέργειες προβολής και ανάπτυξης δικτύων (227.154,15 Ευρώ), η διοικητική υποστήριξη των έργων (204.558,51 Ευρώ), οι δαπάνες ιστορικών κτιρίων και μουσείων (63.996,34 Ευρώ), καθώς και η αμοιβή της ομάδας σύνταξης του επιχειρησιακού σχεδίου δράσεως (27.272,70). Τα παραπάνω έξοδα μαζί με τις μεταφορές δαπανών προηγούμενων χρήσεων αγγίζουν τις 753.000 Ευρώ.

Το ίδιο ποσό αγγίζουν και τα προϋπολογιζόμενα έσοδα της επιχείρησης. Από αυτά τα κυριότερα είναι οι εισροές από το ετήσιο πρόγραμμα δράσεως του Δήμου Βόλου (500.000 Ευρώ), τα έσοδα από την υλοποίηση προγραμμάτων (125.000), οι εισροές από υπηρεσίες που προσφέρει ο Οργανισμός σε τρίτους (75.000 Ευρώ), καθώς και έσοδα από άλλες πηγές που αφορούν μικρότερα των παραπάνω ποσά.

4) ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βόλου

Περιγραφή - Προσωπικό

Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Βόλου (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.) ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1994 ως εξέλιξη του Δημοτικού Θεάτρου Βόλου και σήμερα λειτουργεί με τη μορφή της Δημοτικής Επιχείρησης με 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο. Κύρια δραστηριότητα του είναι η παραγωγή θεατρικών παραστάσεων, ενώ χρησιμοποιεί για αυτό το σκοπό τέσσερις θεατρικές σκηνές της πόλης:

- α) την Κεντρική Σκηνή του Δημοτικού Θεάτρου Βόλου, χωρητικότητας 860 θέσεων
- β) τη Μικρή Σκηνή του Δημοτικού Θεάτρου Βόλου χωρητικότητας 180 θέσεων
- γ) το Θέατρο της Παλιάς Ηλεκτρικής Εταιρείας, του οποίου οι θέσεις έχουν τη δυνατότητα να αυξομειώνονται, ανάλογα με τις ανάγκες της παράστασης και
- δ) την αίθουσα του Κτιρίου Σπίρερ, που λειτούργησε για πρώτη φορά κατά την περίοδο 1997-1998.

Το προσωπικό της επιχείρησης όπως και σε όλες τις δημοτικές επιχειρήσεις του Δήμου Βόλου αποτελείται αποκλειστικά από υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου και ορισμένου χρόνου, ορισμένου χρόνου σύμφωνα με την προγραμματική σύμβαση του ΔΗΠΕΘΕ καθώς και από συμβασιούχους έργου. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοεμβρίου του 2007 το σύνολο των υπαλλήλων είναι δώδεκα (12). Πιο συγκεκριμένα η επιχείρηση απασχολεί οκτώ (8) υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου χρόνου εκ των οποίων ο ένας (1) υπάλληλος απασχολείται με σύμβαση μερικής απασχόλησης αορίστου χρόνου. Επίσης απασχολεί και δύο (2) υπαλλήλους συμβάσεως ορισμένου χρόνου και έναν (1) υπάλληλο συμβάσεως ορισμένου χρόνου σύμφωνα με την προγραμματική σύμβαση του ΔΗΠΕΘΕ. Τέλος απασχολεί ένα (1) υπάλληλο συμβάσεως έργου.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Αναφορικά με τους ισολογισμούς της τελευταίας πενταετίας αυτοί εμφανίζονται διαφοροποιημένοι καθώς οι ισολογισμοί της πρώτης τριετίας εμφάνιζαν ως αποτέλεσμα ζημιά ενώ οι ισολογισμοί των δύο τελευταίων ετών έκλεισαν με αποτέλεσμα κέρδος. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να γίνει μια ειδική αναφορά στα διοικητικά έξοδα της επιχείρησης τα οποία εμφάνισαν μία σημαντική αύξηση, της τάξεως του 20% μεταξύ των οικονομικών ετών 2005-2006 (από 256.841,91 σε 305.853,30 Ευρώ), ενώ αύξηση της τάξεως του 9% υπολογίζεται ότι θα έχουν τα διοικητικά έξοδα μεταξύ των οικονομικών ετών 2006 και 2007 (από 305.853,30 σε 332.000,00 Ευρώ). Τα αποτελέσματα χρήσεως της τελευταίας πενταετίας εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 75: Οικονομικά Στοιχεία ΔΗΠΕΘΕ

Έτος	Αποτελέσματα Χρήσης	
	Κέρδη (Ευρώ)	Ζημιές (Ευρώ)
2002		47.402,56
2003		64.418,35
2004		16.068,57
2005	21.306,83	
2006	48.542,37	

Πηγή: Ισολογισμοί χρήσεων 2002-2006

Ο προϋπολογισμός του οικονομικού έτους 2007 προβλέπει έσοδα και έξοδα της τάξεως των 620.000 Ευρώ. Τα κυριότερα έξοδα της επιχείρησης είναι οι διοικητικές δαπάνες (332.000 Ευρώ) και οι παραγωγές έργων που φτάνουν τα 280.000 Ευρώ, ενώ ένα ποσό της τάξεως των 8.000 Ευρώ δαπανείται για το Ερασιτεχνικό Θεατρικό Εργαστήριο. Από την άλλη και όσον αφορά τα έσοδα της επιχείρησης, αυτή απολαμβάνει εισροές από τις παραγωγές έργων που αγγίζουν τις 88.000 Ευρώ και τα οποία αντιστοιχούν περίπου μόλις στο 1/3 των χρημάτων που δαπανώνται για αυτές ενώ οι εισροές από τη λειτουργία του Ερασιτεχνικού Θεατρικού Εργαστηρίου που αγγίζουν τα 2.000 Ευρώ αντιστοιχούν μόλις στο ? των εξόδων που απαιτούνται για τη λειτουργία του.

Σημαντικό για την κατανόηση της εικόνας που παρουσιάζουν τα οικονομικά του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. είναι το γεγονός πως οι κυριότερες πηγές εσόδων του δεν προέρχονται από εισροές που επιφέρουν οι δραστηριότητές του (Παραγωγές, Θεατρικό Εργαστήριο) αλλά αντίθετα έχουν να κάνουν με εισροές χρημάτων από το Δήμο Βόλου και το Υπουργείο Πολιτισμού. Για το έτος 2007 οι εισροές μέσω του Δήμου προϋπολογιστήκαν στα 265.000 Ευρώ ενώ το ίδιο ποσό προϋπολογίστηκε και για τις εισροές του ΥΠ.ΠΟ. Τέλος η επιχείρηση δεν φαίνεται να έχει προβεί σε κανενός είδους δανεισμό όπως προκύπτει από τα στοιχεία των ισολογισμών της τελευταίας πενταετίας.

Η πολιτιστική φύση των υπηρεσιών που προσφέρει η επιχείρηση είναι τέτοια ώστε τα αγαθά που εκρέουν από τη λειτουργία της να χαρακτηρίζονται ως κοινωνικά. Η λειτουργία του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. δεν σκοπεύει τόσο στην δημιουργία κερδών όσο στην κοινωνική διάχυση του πολιτιστικού αγαθού. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζονται διαρθρωτικές επεμβάσεις ώστε η επιχείρηση να λειτουργεί ορθολογικότερα και αποτελεσματικότερα σε συνεργασία και συντονισμό με τις υπόλοιπες πολιτιστικές δραστηριότητες του Δήμου Βόλου.

5) ΔΗΤΕΒ

Περιγραφή - Προσωπικό

Η Δημοτική Τουριστική Επιχείρηση Βόλου (ΔΗΤΕΒ) συστήθηκε το 1986 με στόχο την ανάδειξη της πόλης του Βόλου ως σημαντικού τουριστικού προορισμού, αναλαμβάνοντας την εφαρμογή δράσεων και παρεμβάσεων, που στόχο έχουν να συντονίσουν το ανθρώπινο και πάγιο κεφάλαιο της πόλης προς την κατεύθυνση αυτή.

Η λειτουργία της επιχείρησης καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και λόγω αυτού του γεγονότος η ΔΗΤΕΒ θεωρείται μία από τις σημαντικότερες επιχειρήσεις του Δήμου Βόλου. Οι σημαντικότερες αρμοδιότητες της επιχείρησης σήμερα είναι

- Η λειτουργία του Κέντρου Τουριστικής Πληροφόρησης, το οποίο βρίσκεται στην είσοδο της πόλης και προσφέροντας μια πλειάδα υπηρεσιών προς κάθε ενδιαφερόμενο αποτελεί μια ιδιότυπη «τουριστική πύλη» της πόλης του Βόλου
- Η λειτουργία του «Γραφείου Περιβάλλοντος», μέσω του οποίου υλοποιούνται ευρωπαϊκά και εθνικά περιβαλλοντικά προγράμματα με άμεσο στόχο την αφύπνιση των πολιτών σε περιβαλλοντικά ζητήματα και την βελτίωση της ποιότητας ζωής
- Η επίβλεψη του εγχειρήματος της κατασκευής και αναβίωσης του ταξιδιού της «ΑΡΓΟΥΣ», το οποίο βρίσκεται στην τελική του φάση
- Η διαχείριση και εκμετάλλευση σημαντικού αριθμού τουριστικού ή αθλητικού ενδιαφέροντος ακινήτων
- Η διοργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων ή η στήριξη ανάλογων εγχειρημάτων από τρίτους
- Η εφαρμογή προγραμμάτων ανακύκλωσης και η προσπάθεια αφύπνισης των πολιτών πάνω σε σχετικά θέματα
- Η ανάπτυξη και διαχείριση των ακτών της πόλης με το κύριο βάρος να δίνεται στην διατήρηση της καθαρότητας αυτών
- Η συμμετοχή σε επιχειρησιακά προγράμματα και η υλοποίηση διαφόρων προγραμματικών συμβάσεων
- Η εφαρμογή προγράμματος κοινωνικού τουρισμού με τη μεταφορά πολιτών στις ακτές για τα θερινά τους μπάνια.

Το προσωπικό της επιχείρησης αποτελείται αποκλειστικά από υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου και ορισμένου χρόνου καθώς και από συμβασιούχους έργου. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοεμβρίου 2007 το σύνολο των υπαλλήλων είναι εβδομήντα (70). Πιο συγκεκριμένα η επιχείρηση απασχολεί είκοσι ένα (21) υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου χρόνου, εκ των οποίων οι εννιά (9) υπάλληλοι απασχολούνται στη Δημοτικό Ραδιόφωνο. Επίσης απασχολεί και επτά (7) υπαλλήλους συμβάσεως έργου. Τέλος απασχολεί και

σαράντα δύο (42) υπαλλήλους συμβάσεως ορισμένου χρόνου ή μέσω προγραμμάτων του ΟΑΕΔ με συμβάσεις ορισμένου χρόνου .

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Η οικονομική κατάσταση του Οργανισμού κρίνεται ως προβληματική. Η επιχείρηση παρουσιάζει την τελευταία πενταετία ως καθαρά αποτελέσματα χρήσης ζημιές, με αποκορύφωμα αυτές της 18^{ης} εταιρικής χρήσης (2005) που έφτασαν τις 578.619,86 Ευρώ. Η ζημιά χρήσεως του 2006 μπορεί να περιορίστηκε στο ½ περίπου της ζημιάς χρήσης του 2005, αλλά παρέμεινε σημαντική οδηγώντας την επιχείρηση να παρουσιάζει στο τέλος του 2006, σύνολο ζημιών της τάξεως 2.200.156,20 Ευρώ, όταν στις 31/12/2002 αυτές αντιστοιχούσαν σε ποσό μικρότερο του ενός εκατομμυρίου Ευρώ (936.582,27). Ο υπερδιπλασιασμός της ζημιάς της επιχείρησης είχε πολύ αρνητικά αποτελέσματα τόσο για τη λειτουργία όσο και για τις προβλέψεις βιωσιμότητάς της. Η μη τακτοποίηση των οφειλών προς τους εργαζομένους, η μεταφορά χρημάτων για κάλυψη άμεσων αναγκών ενώ προοριζόταν για άλλους σκοπούς, η γεωμετρική αύξηση των οφειλών προς ασφαλιστικούς οργανισμούς (521.253.08 Ευρώ το 2006 έναντι 64.149,27 Ευρώ το 2005) είναι μερικά από τα ορατά αποτελέσματα της άσχημης οικονομικής κατάστασης που εμφάνιζε η επιχείρηση. Η λήψη δεύτερου δανείου ύψους 600.000 Ευρώ η οποία αποφασίστηκε μέσα στο 2007 προβάλλει ως μια λύση τόνωσης της οικονομικής ρευστότητας και κυρίως της τακτοποίησης των οφειλών των εργαζομένων. Οι διοικούντες της επιχείρησης πρέπει ωστόσο να παραμείνουν προσεκτικοί καθώς η επιχείρηση το 2006 εμφάνιζε ήδη βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς τράπεζες ύψους 203.611,92 Ευρώ. Η ύπαρξη υψηλού καταβεβλημένου κεφαλαίου (2.095.377,95) είναι ένα από τα θετικά στοιχεία της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, ωστόσο τα οικονομικά αποτελέσματα των τελευταίων ετών είχαν αρνητικές επιπτώσεις και στο κεφάλαιο της επιχείρησης αφού αυτή στο τέλος του 2006 εμφάνιζε ως σύνολο ίδιων κεφαλαίων το ποσό των 701.705,25 Ευρώ¹⁰².

Καθίσταται λοιπόν σαφές πως η αναδιάρθρωση της δομής και ο επανασχεδιασμός της λειτουργίας της επιχείρησης, σε συνδυασμό με την υιοθέτηση συνετών οικονομικών πολιτικών, προβάλλουν ως οι μόνοι τρόποι οικονομικής εξυγίανσής της. Στο σημείο αυτό παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον το περιεχόμενο του παρακάτω πίνακα όπου παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη των αποτελεσμάτων χρήσης και της διάθεσης αποτελεσμάτων της επιχείρησης:

---

¹⁰² Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων = Κεφάλαιο+ Διαφορές Αναπροσαρμογής-Επιχορηγήσεις Επενδύσεων+ Αποθεματικά Κεφάλαια+ Αποτελέσματα εις Νέο.

701.705,25 = 2.095.377,84+499177,12+603622,01+ (-2.496.471,72)

Πίνακας 76: Οικονομικά Στοιχεία ΔΗΤΕΒ

Έτος	Αποτελέσματα Χρήσης		Διάθεση Αποτελεσμάτων	
	Κέρδη	Ζημιές	Κέρδη προς Διάθεση	Ζημιές εις Νέο
2002		111.611,04		936.582,27
2003		263.121,17		1.199.703,44
2004		421.832,90		1.621.536,34
2005		578.619,86		2.200.156,20
2006		296.315,52		2.496.471,72

Πηγή: Ισολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός προβλέπει έσοδα και έξοδα της τάξεως των 2.246.656,47 Ευρώ. Τα έξοδα της επιχείρησης για το τρέχον έτος, είναι οι αμοιβές και τα έξοδα του προσωπικού (1.476.360 Ευρώ), οι αμοιβές και τα έξοδα τρίτων (214.750 Ευρώ), τα διάφορα έξοδα λειτουργίας (209.000 Ευρώ), η κατασκευή της «Αργούς» (120.000 Ευρώ), καθώς και άλλα έξοδα τα οποία αφορούν μικρότερα ποσά από τα παραπάνω. Τα σημαντικότερα έσοδα της επιχείρησης είναι οι επιχορηγήσεις και τα διάφορα έσοδα πωλήσεων (1.074.100 Ευρώ) τα οποία αφορούν εισροές από επιχορηγήσεις και προγραμματικές συμβάσεις, τα έσοδα παρεπόμενων ασχολιών (1.047.586,47 Ευρώ), τα οποία αφορούν ενοίκια κτιρίων και τεχνικών έργων καθώς και τα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών (97.000 Ευρώ). Η επιχείρηση απολαμβάνει έσοδα και από άλλες πηγές που αφορούν όμως ποσά μικρότερα από τα προαναφερθέντα.

Η επιχείρηση αντιμετωπίζει όπως είδαμε σοβαρές οικονομικές δυσκολίες. Είναι γεγονός πως η λειτουργία της ΔΗΤΕΒ ενσωματώνει μεγάλο φόρτο εργασιών διευκολύνοντας το Δήμο να ασκήσει τη Δημοτική του Πολιτική. Η απαγκίστρωση λειτουργιών από τον οργανωτικό ιστό της επιχείρησης κρίνεται ως επιτακτική για να μπορέσει η επιχείρηση να καταστεί βιώσιμη. Η αρχή έγινε με την απαλλαγή της ευθύνης λειτουργίας του ραδιοφωνικού σταθμού, ο οποίος θα λειτουργεί με μια μορφή ιδιότυπης επιχείρησης και βάση αυτού του παραδείγματος πρέπει να ακολουθήσουν και οι επόμενες προσπάθειες για την εξυγίανση της επιχείρησης.

6) ΔΙΕΚ

Περιγραφή - Προσωπικό

Το Δημοτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης Βόλου (ΔΙΕΚ) λειτούργησε για πρώτη φορά το 1986, στεγάζεται σε κτίριο 2005 τ.μ στην συμβολή των οδών Ρ. Φεραίου και Χείρωνος και αποτελεί μια πρωτοποριακή και μοναδική παρέμβαση του Δήμου Βόλου στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης ενηλίκων αποφοίτων Λυκείου, στις εφαρμοσμένες τέχνες. Το ΔΙΕΚ διοικείται από 10μελές Διοικητικό Συμβούλιο. Το Ινστιτούτο επιδεικνύει

σημαντική δραστηριότητα, προσφέροντας επαγγελματική προετοιμασία, κατάρτιση και εκπαίδευση σε πλήθος νέων. Τα προγράμματα φοίτησης του ΔΙΕΚ περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό ειδικοτήτων με κεντρικό άξονα τις εφαρμοσμένες τέχνες, ενώ με το πέρας της φοίτησής τους, οι σπουδαστές παραλαμβάνουν δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο είναι αναγνωρισμένο τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ε.Ε. Στα θετικά της λειτουργίας του Ινστιτούτου συγκαταλέγονται το υψηλό ποσοστό επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων του, καθώς και η μεθοδική δουλειά που επιτελείται στον τομέα της προετοιμασίας σπουδαστών που θα επιλέξουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε κάποιο από τα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Τέλος, σημαντική είναι και η προσπάθεια που γίνεται μέσω του ΔΙΕΚ για την προβολή των έργων και των δημιουργιών των σπουδαστών του, καθώς είναι συχνή είτε η διοργάνωση είτε η συμμετοχή σε σχετικές εκθέσεις, με αποκορύφωμα την ετήσια έκθεση που διοργανώνεται στο τέλος κάθε χρονιάς κατάρτισης και η οποία διαρκεί ολόκληρο το καλοκαίρι.

Το Δημοτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης απασχολεί σαράντα οκτώ (48) υπαλλήλους διάφορων ειδικοτήτων και διαφοροποιημένων σχέσεων εργασίας με αυτό. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοεμβρίου 2007 το Ινστιτούτο απασχολεί πέντε (5) υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου χρόνου, είκοσι έξι (26) υπαλλήλους με σύμβαση έργου και δεκαεπτά (17) υπαλλήλους συμβάσεως ορισμένου χρόνου. Από τους αορίστου χρόνου υπαλλήλους πλήρους απασχόλησης ο ένας (1) έχει ολοκληρώσει την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, οι τρεις (3) την Δευτεροβάθμια και ο ένας (1) την υποχρεωτική.

Υφιστάμενη Οικονομική Κατάσταση

Η οικονομική κατάσταση του Ινστιτούτου παρουσιάζεται αρκετά προβληματική. Το 2006 η διάθεση αποτελεσμάτων αποτύπωνε ζημιές εις νέο της τάξεως του 1.310.319,61 Ευρώ. Η επιχείρηση λόγω αυτών των αποτελεσμάτων εμφανίζει ίδια κεφάλαια μόλις 10.296,68 Ευρώ. Οι ισολογισμοί της τελευταίας πενταετίας εμφανίζονται διαφοροποιημένοι ως προς τα καθαρά αποτελέσματα χρήσης που παρουσιάζουν. Έτσι ενώ το 2003 και το 2004 η επιχείρηση άρχισε να αντιστρέφει την άσχημη εικόνα των προηγούμενων ετών εμφανίζοντας κέρδη, τη διετία 2005-2006 η κατάσταση επιδεινώθηκε, αφού το Ινστιτούτο εμφάνισε πάλι ζημιές χρήσεως οι οποίες διατήρησαν συνολικές ζημιές εις νέο σε πολύ υψηλά επίπεδα. Αναλυτικά η διαχρονική εξέλιξη των καθαρών αποτελεσμάτων χρήσεων και της διάθεσης των αποτελεσμάτων της επιχείρησης παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 77: Οικονομικά Στοιχεία ΔΙΕΚ

Έτος	Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης (Κέρδη-Ζημιές Χρήσης)	Διάθεση Αποτελεσμάτων (Κέρδη-Ζημιές εις Νέο)
2002	-153.704,49	-1.428.222,83
2003	51.897,86	-1.376.324,97
2004	136.943,58	-1.239.680,27
2005	-16.740,31	-1.256.578,55
2006	-53.601,00	-1.310.319,61

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Ο προϋπολογισμός του 2007 εμφανίζει έσοδα και έξοδα της τάξεως των 576.450 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα του ΔΙΕΚ αποτελούν οι αμοιβές του διοικητικού, βοηθητικού και εκπαιδευτικού προσωπικού (86.000, 26.000, 174.500 Ευρώ αντίστοιχα), οι δαπάνες συμμετοχής σε διάφορα προγράμματα (35.000 Ευρώ), καθώς και τα έξοδα των προγραμματικών συμβάσεων που έχει υπογράψει η επιχείρηση (150.000 Ευρώ). Κυριότερες πηγές εσόδων για το ΔΙΕΚ αποτελούν οι προγραμματικές συμβάσεις που έχει συνάψει με τον Δήμο Βόλου (450.000 Ευρώ), οι εισροές από τις προσφερόμενες υπηρεσίες του (100.000 Ευρώ) καθώς και οι εισροές από τη συμμετοχή του σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα (26.000 Ευρώ).

Βλέπουμε λοιπόν πως ο κυριότερος χρηματοδότης των δράσεων του ΔΙΕΚ είναι ο Δήμος μέσω των διαφόρων προγραμματικών συμβάσεων. Το 2007 μάλιστα αποφασίστηκε η συμμετοχή της επιχείρησης και σε μία νέα προγραμματική σύμβαση ύψους 1.450.000 ευρώ, η οποία θα υπογραφεί μεταξύ Δήμου Βόλου, ΔΗΚΙ, ΔΙΕΚ, ΚΟΔΒ και «Μουσείο Αλ. Κ. Δάμτσα». Αντικείμενο της σύμβασης αποτελεί η ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών για τη προβολή του έργου του Δήμου, σε εκδόσεις, εκδηλώσεις, εκθέσεις που θα αναδεικνύουν την πολιτιστική κληρονομιά. Καθίσταται λοιπόν σαφές πως το ΔΙΕΚ θα πρέπει να αναζητήσει τρόπους αύξησης των εσόδων του έξω από το πρίσμα της δημοτικής χρηματοδότησης. Τα έξοδα λειτουργίας του ΔΙΕΚ είναι σχεδόν διπλάσια από τα έσοδα τα οποία του επιφέρει, αφού μόνο οι δαπάνες για τις αμοιβές του διδακτικού προσωπικού, όπως είδαμε, ξεπερνάνε κατά πολύ τα συνολικά έσοδα λειτουργίας του. Οι αιτίες της άσχημης οικονομικής επίδοσης της επιχείρησης πρέπει να εξεταστούν ενδελεχώς και σε συνδυασμό. Η εφαρμογή μιας συγκροτημένης και ορθολογικής οικονομικής πολιτικής, σε συνδυασμό με την εις βάθος ανάλυση των αιτιών της άσχημης οικονομικής επίδοσης της επιχείρησης, κρίνονται ως αναγκαίες κινήσεις αναστροφής των αρνητικών οικονομικών αποτελεσμάτων του ΔΙΕΚ. Η λειτουργία του Ινστιτούτου πρέπει να συνεχιστεί έστω και αν αυτό προϋποθέτει μεγάλες διαρθρωτικές και διοικητικές αλλαγές, καθώς μέσω του ΔΙΕΚ δίνεται η ευκαιρία σε πολλούς νέους της ευρύτερης περιοχής και όχι μόνο, να ασχοληθούν δημιουργικά σε αντικείμενα που μπορούν να διακριθούν επαγγελματικά, ενώ συνάμα απασχολείται ένα στελεχιακό και κυρίως

εκπαιδευτικό προσωπικό, από επαγγελματικούς κλάδους που ειδικά στην επαρχία δεν προσφέρουν μεγάλες ευκαιρίες καριέρας.

7) ΔΟΥΚ

Περιγραφή - Προσωπικό

Ο Δημοτικός Οργανισμός Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας ιδρύθηκε το 1992, και αποτελεί τον κύριο φορέα άσκησης των πολιτικών πρόνοιας του Δήμου Βόλου. Το εύρος των δραστηριοτήτων του Οργανισμού τον καθιστούν ως μία από τις μεγαλύτερες δημοτικές επιχειρήσεις, με πολύπλοκη δομή υπηρεσιών και λειτουργιών. Στα πλαίσια του εξορθολογισμού της δομής, της εξασφάλισης της οικονομικής βιωσιμότητας και του συντονισμού των δράσεων του ΔΟΥΚ, εντάσσεται και η εκπόνηση του επιχειρησιακού σχεδίου που πραγματοποιήθηκε το 2005 το οποίο καθορίζει τους στόχους και τα μέσα δράσης για την περίοδο 2005-2009. Η αλλαγή της Δημοτικής αρχής το 2007 επέφερε και την αναθεώρηση στόχων και δράσεων του οργανισμού, αναθεώρηση που αποτελεί τη συνέχεια του εκπονηθέντος Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης. Σύμφωνα με αυτή, τους κυριότερους πυλώνες δράσης αποτελούν:

- Η ολοκληρωμένη κάλυψη αναγκών ηλικιωμένων ατόμων. Τα μέσα για την επίτευξη του επίτευξη του παραπάνω στόχου αποτελούν η συνέχεια στην εφαρμογή των προγραμμάτων «Βοήθεια στο Σπίτι» και «Κοινωνική Μέριμνα», η λειτουργία του Κέντρου Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ), η εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης και συμβουλευτικής υγείας, καθώς και προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης και αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των ηλικιωμένων, ενώ τέλος, σημαντική θεωρείται και η δημιουργία υποδομών φιλοξενίας ηλικιωμένων, οι οποίες αφορούν μικρές μονάδες στέγασης και φροντίδας και των οποίων η μελέτη βιωσιμότητας εκπονείται μέσα στο 2007.
- Η παρέμβαση στον τομέα υπηρεσιών και προγραμμάτων για παιδιά και νέους. Η παρέμβαση αυτή θα υλοποιηθεί, με τη συνέχιση και επέκταση του Κέντρου Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ) της Νεάπολης, το οποίο προσφέρει πλήθος υπηρεσιών σε εκατοντάδες παιδιά, με τη συνέχιση της λειτουργίας του παιδικού σταθμού ολοκληρωμένης φροντίδας ο οποίος λειτουργεί στη Νεάπολη και δύναται να παρέχει φροντίδα και σε νήπια ΑΜΕΑ, με την επέκταση της υλοποίησης προγραμμάτων αγωγής και προαγωγής της υγείας σε πολλά δημοτικά της πόλης, καθώς επίσης και με την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης των νέων σε καίρια κοινωνικά και προσωπικά θέματα τα οποία τους απασχολούν.
- Οι δραστηριότητες κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης ΑΜΕΑ. Τα μέσα για την υλοποίηση των παραπάνω δραστηριοτήτων αποτελούν, το κέντρο διημέρευσης και

ημερήσιας φροντίδας ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) όπου παρέχεται καθημερινή αρωγή σε πολίτες με κινητικά και νοητικά προβλήματα, η υπηρεσία μεταφοράς ΑΜΕΑ όπου εξυπηρετεί σε συστηματική βάση σημαντικό αριθμό χρηστών, η ανάπτυξη και άλλων υπηρεσιών για τα ΑΜΕΑ όπως η δημιουργία θεατρικής ομάδας, το πρόγραμμα οργανωμένων διακοπών κ.α., η προώθηση της απασχόλησης με δράσεις εφάμιλλες του συνεταιρισμού ΑΜΕΑ «ΑΡΓΩ» που λειτουργεί στο κέντρο διημέρευσης, η λειτουργία του κέντρου δημιουργικής απασχόληση παιδιών για αναπηρίες το οποίο επιδοτείται από το ΠΕΠ Θεσσαλίας, η συνέχιση της λειτουργίας των τριών παραγωγικών εργαστηρίων ως μέσο καταπολέμησης του αποκλεισμού των παιδιών με αναπηρία, η ανάπτυξη μονάδων ημιαυτόνομης διαβίωσης στα πρότυπα της Παιδόπολης Αγριάς και τέλος η ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς της πόλης που ασχολούνται με την αναπηρία.

- Η κάλυψη των αναγκών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Η δράση στοχεύει σε ομάδες πολιτών όπως, οι τσιγγάνοι όπου προτεραιότητα θα δοθεί στην οικιστική αποκατάσταση των άστεγων οικογενειών και στη συνέχιση της λειτουργίας του ιατροκοινωνικού κέντρου τσιγγάνων που λειτουργεί από το 2006, οι άνεργοι με την ανάπτυξη των δράσεων επιμόρφωσης μέσω προγραμμάτων παροχής υποστηρικτικών συνοδευτικών υπηρεσιών, τα θύματα κακοποίησης και παραμέλησης με τη συνέχιση του δικτύου «ΚΑΠΑ» και με την προσπάθεια για δημιουργία στέγης φιλοξενίας παραμελημένων παιδιών και κακοποιημένων γυναικών και οι χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών με την συμμετοχή στην διαδημοτική εταιρία πρόληψης «Πρόταση Ζωής». Τέλος σημαντικοί παράμετροι της δράσης αποτελούν οι υπηρεσίες υποστήριξης και κάλυψης εκτάκτων κοινωνικών αναγκών καθώς και η προσπάθεια ανάπτυξης ενός δικτύου εθελοντών κοινωνικής προσφοράς.
- Ανάπτυξη πολιτικών και δράσεων για την ποιότητα ζωής του πολίτη, την πρόληψη, την αγωγή και την προαγωγή της υγείας. Δράσεις του παραπάνω στόχου αποτελούν, η επανασύσταση του δικτύου «Υγιείς Πόλεις» στο οποίο συμμετείχε ο ΔΟΥΚ, η ανάπτυξη των προγραμμάτων αγωγής και προαγωγής των νέων της πόλης, η συνέχεια στην εφαρμογή του προγράμματος πρόληψης και συμβουλευτικής αγωγής που εφαρμόζεται κυρίως στη Νέα Δημητριάδα, η συνέχιση του προγράμματος περιορισμού του καπνίσματος σε συνεργασία με την πνευμονολογική κλινική του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας καθώς και η λειτουργία της υπηρεσίας ενημέρωσης του καταναλωτή.

Το ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων του Οργανισμού έχει ως αποτέλεσμα αυτός να απασχολεί εκατόν πενήντα τέσσερις (154) υπαλλήλους, σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοεμβρίου 2007. Πιο συγκεκριμένα στον Οργανισμό απασχολούνται τριάντα πέντε (34) υπάλληλοι συμβάσεως αορίστου χρόνου και ένας (1) συμβάσεως αορίστου χρόνου μερικής απασχόλησης εκ των οποίων οι εννιά (9) κατέχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση, οι έντεκα (11) τεχνολογική και οι

δεκαπέντε (15) τη δευτεροβάθμια. Στον ΔΟΥΚ επίσης απασχολούνται εκατόν δεκαεννιά (119) υπάλληλοι με σύμβασεις ορισμένου χρόνου, συμβάσεις μερικής απασχόλησης ορισμένου χρόνου ή ορισμένου χρόνου μέσω προγραμμάτων του ΟΑΕΔ και συμβάσεις έργου.

Υφιστάμενη Οικονομική Κατάσταση

Οι ισολογισμοί της τελευταίας πενταετίας εμφανίζονται διαφοροποιημένοι ως προς τα καθαρά αποτελέσματα χρήσης που παρουσιάζουν. Έτσι οι ισολογισμοί της τριετίας 2002-2004 παρουσιάζουν ως καθαρό αποτέλεσμα ζημιά ενώ αυτοί του 2005 και 2006 παρουσιάζουν κέρδη. Τα καθαρά κέρδη χρήσεως για το 2006 ανήλθαν στις 153.101, 96 Ευρώ μειώνοντας τις συνολικές ζημιές εις νέο της επιχείρησης, οι οποίες το 2004 έφταναν τις 883.006,62 Ευρώ, στο ποσό των 702.945,63 Ευρώ. Η εικόνα που παρουσιάζει η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης κρίνεται ως προβληματική και κρίνεται επιβεβλημένη η διατήρηση οικονομικών επιδόσεων αντίστοιχων με αυτών του 2006, ώστε σταδιακά να εξαλειφθούν οι συνολικές ζημιές των προηγούμενων χρήσεων. Κατά το 2006 το σύνολο των ίδιων κεφαλαίων απέκτησε για πρώτη φορά θετικό πρόσημο (89.424,14) ωστόσο παραμένει πολύ χαμηλότερο του κεφαλαίου του Δήμου Βόλου (792.369,77 Ευρώ). Την ίδια χρονιά ο Οργανισμός μπορεί να μείωσε τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις του προς τις τράπεζες (102.703,06 Ευρώ) σε σχέση με το 2005, από την άλλη όμως αύξησε τις υποχρεώσεις του σε φόρους και τέλη καθώς και τις οφειλές του σε ασφαλιστικούς οργανισμούς (172.802,15 και 239.104,89 Ευρώ αντίστοιχα). Τέλος ο οργανισμός στο τέλος του 2006 έχει αυξημένες απαιτήσεις έναντι προγραμματικών συμβάσεων και προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ ύψους 370.000 και 110.783,65 Ευρώ αντίστοιχα. Στα θετικά του ισολογισμού του 2006 συγκαταλέγεται και η βελτίωση του αριθμοδείκτη γενικής ρευστότητας, ο οποίος πλέον ξεπερνάει την μονάδα, ως αποτέλεσμα της μείωσης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων και της αύξησης του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Αναλυτικά η διαχρονική εξέλιξη των καθαρών αποτελεσμάτων χρήσεων και της διάθεσης των αποτελεσμάτων της επιχείρησης παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 78: Οικονομικά Στοιχεία ΔΟΥΚ

Έτος	Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης (Κέρδη-Ζημιές Χρήσης)	Διάθεση Αποτελεσμάτων (Κέρδη-Ζημιές εις Νέο)
2002	-57.718,15	-575.528,91
2003	-108.451,73	-683.980,64
2004	--199.025,98	-883.006,62
2005	26.959,03	-856.047,59
2006	153.101,96	-702.945,63

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Ο προϋπολογισμός του 2007 εμφανίζει έσοδα και έξοδα της τάξεως των 2.782.195 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα του ΔΟΥΚ αποτελούν οι αμοιβές του προσωπικού (1.880.040

Ευρώ), οι αμοιβές προς τρίτους (συνεργάτες, ελεγκτές, γιατροί και μέλη Δ.Σ.) (498.980 Ευρώ), καθώς και τα διάφορα λειτουργικά κυρίως έξοδα (227.405 Ευρώ). Στα έσοδα του Οργανισμού συγκαταλέγονται, τα έσοδα από τις προγραμματικές συμβάσεις με το Δήμο Βόλου τα οποία εμφανίζονται αυξημένα και αφορούν ποσό της τάξης του 1.200.000 Ευρώ, τα έσοδα από προγράμματα τα οποία υλοποιεί ο Οργανισμός (850.195 Ευρώ), τα έσοδα από τις προγραμματικές συμβάσεις με άλλους φορείς (409.450 Ευρώ), τα έσοδα από επιδοτήσεις του ΟΑΕΔ (136.490 Ευρώ), οι εισροές από την παροχή υπηρεσιών (120.400 Ευρώ), καθώς και ένα ποσό της τάξεως των 5.000 Ευρώ από συμβάσεις αναθέσεων έργων με το Δήμο Βόλου.

Η κοινωνική φύση των υπηρεσιών του ΔΟΥΚ εξηγεί και δικαιολογεί ταυτόχρονα την αναγωγή του Δήμου Βόλου σε κυριότερο χρηματοδότη των δράσεών του. Η εφαρμογή των σχεδίων δράσεων που προβλέπει το επιχειρησιακό σχέδιο αναμένεται να λειτουργήσει θετικά στην κατεύθυνση της αποτελεσματικής εφαρμογής της κοινωνικής πολιτικής του Δήμου Βόλου.

8) ΚΟΔΒ

Περιγραφή - Προσωπικό

Ο Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου (ΚΟΔΒ) ιδρύθηκε το 1982 , εδρεύει στο κτίριο του Δημοτικού Θεάτρου και αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες Δημοτικές Επιχειρήσεις του Δήμου Βόλου. Ο Οργανισμός έχει να επιδείξει πλήθος δραστηριοτήτων και είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία μεγάλου αριθμού τμημάτων, τα οποία στοχεύουν στην προώθηση του καλλιτεχνικού και πολιτιστικού προϊόντος στην περιοχή του Βόλου. Αναλυτικότερα, ο Οργανισμός δραστηριοποιείται στον τομέα του χορού λειτουργώντας Δημοτική Σχολή Χορού, στον τομέα της μουσικής λειτουργώντας το Δημοτικό Ωδείο και συμμετέχοντας σε πλήθος εκδηλώσεων, στον τομέα της εικαστικής τέχνης λειτουργώντας ειδικό τμήμα εικαστικών εκθέσεων και χρηματοδοτώντας εργαστήρια εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών ενώ και στο τομέα του θεάτρου επιδεικνύει μεγάλη δραστηριότητα διοργανώνοντας θεατρικές εκδηλώσεις. Σημαντική είναι η δραστηριότητα του οργανισμού και σε θέματα που αφορούν στη νεολαία της περιοχής, παρέχοντας σε αυτή χώρους γόνιμης δημιουργίας και έκφρασης. Ο Οργανισμός διαθέτει για αυτό το λόγο το Κέντρο Πληροφόρησης Νέων «ΔΙΑΥΛΟΣ» το οποίο παρουσιάζει πλούσια δράση, το Στέκι Παιδιού το οποίο δίνει την ευκαιρία για δημιουργική απασχόληση σε πλήθος παιδιών, τα τρία Περιφερειακά Κέντρα Νεότητας στις συνοικίες των Αγίων Αναργύρων, της Νέας Δημητριάδας και της Χιλιαδούς και το Πολιτιστικό Κέντρο του Αγίου Γεωργίου, ενώ είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία του Δημοτικού Συμβουλίου Νεολαίας (ΔΗΣΥΝ) στο οποίο οι νέοι της πόλης μπορούν να ανταλλάζουν και να εξωτερικεύουν τις απόψεις τους για θέματα που τους αφορούν. Τέλος στον Οργανισμό

υπάγεται και η Ανώτερη Σχολή Δραματικής Τέχνης η οποία λειτουργεί σε πολύ υψηλά πρότυπα και είναι αναγνωρισμένη από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Ο Οργανισμός απασχολεί σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοεμβρίου 2007 είκοσι έξι (26) υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου χρόνου για την κάλυψη των διοικητικών εργασιών και επτά (7) υπαλλήλους ως βοηθητικό προσωπικό. Ο Οργανισμός για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών απασχολεί δεκατρείς (13) υπαλλήλους με σύμβαση αορίστου χρόνου και δεκατρείς (13) υπαλλήλους με σύμβαση μερικής απασχόλησης αορίστου χρόνου. Απασχολεί επίσης υπαλλήλους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, συμβάσεις ορισμένου χρόνου μέσω προγραμμάτων του ΟΑΕΔ, συμβάσεις έργου και συμβάσεις εργολάβου. Το Νοέμβριο του 2007 οι υπάλληλοι με σύμβαση ορισμένου χρόνου ήταν ενενήντα τρεις (93), με σύμβαση ορισμένου χρόνου μέσω προγράμματος του ΟΑΕΔ ήταν τέσσερις (4), με σύμβαση έργου ήταν εβδομήντα έξι (76) και με σύμβαση εργολάβου πέντε (5).

Υφιστάμενη Οικονομική Κατάσταση

Οι απολογισμοί της τελευταίας πενταετίας όπως αποτυπώνονται στα αποτελέσματα χρήσεως της εμφανίζουν ελλείμματα χρήσης που με εξαίρεση το οικονομικό έτος 2005, ξεπερνούν τις 200.000 Ευρώ. Όπως προκύπτει από τον ισολογισμό της 31ης Δεκεμβρίου 2006 τα αποτελέσματα εις νέον παρουσιάζουν έλλειμμα της τάξεως των 1.515.870,22 Ευρώ. Το ανησυχητικό όμως είναι πως σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του έτους 2007 το έλλειμμα χρήσης αναμένεται να αυξηθεί, για πρώτη φορά σε τόσο μεγάλο βαθμό και να φτάσει στις 650.580 Ευρώ. Αναλυτικά η διαχρονική εξέλιξη των ελλειμμάτων χρήσεων της επιχείρησης παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 79: Οικονομικά Στοιχεία Καλλιτεχνικού Οργανισμού

Έτος	Έλλειμμα Χρήσης
2002	217.129,75
2003	207.936,59
2004	229.332,31
2005	34.895,33
2006	233.679,07

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Στον προϋπολογισμό του 2007 έσοδα και έξοδα εμφανίζονται αυξημένα σε σχέση με τον αναμορφωμένο προϋπολογισμό της περιόδου 2006, καθώς αυξάνονται οι διοικητικές και λειτουργικές δαπάνες όλων των τμημάτων που περιλαμβάνονται λειτουργικά στον οργανισμό. Τα προϋπολογιζόμενα έξοδα του οργανισμού για το έτος 2007 είναι τα λειτουργικά έξοδα διοίκησης (211.700 Ευρώ), οι δαπάνες για το τμήμα μουσικής (826.430 Ευρώ) και ειδικά για το Ωδείο (820.230 Ευρώ), τα έξοδα για τη λειτουργία των Κέντρων Νεότητας με τις περισσότερες δαπάνες να οδηγούνται στον Δίαυλο (220.400 Ευρώ), οι

δαπάνες για παροχή υπηρεσιών μέσω του Κέντρου Παιδιού (160.000 Ευρώ), καθώς και άλλες δαπάνες που αφορούν όμως μικρότερα ποσά. Τα κυριότερα έσοδα για το έτος 2007 προέρχονται από τα έσοδα των υπηρεσιών που παρέχει ο Οργανισμός μέσω των τμημάτων του, με κυριότερα τα έσοδα από τη λειτουργία των Κέντρων Νεότητας (309.00 Ευρώ), από τη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου (314.500 Ευρώ), καθώς και τα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών μέσω του Κέντρου Παιδιού (160.000). Η μεγαλύτερη όμως πηγή εσόδων για τον ΚΟΔΒ είναι ο Δήμος Βόλου μέσω της Προγραμματικής Σύμβασης που έχει υπογραφεί και που για το 2007 θα επιφέρει στον Οργανισμό εισροές της τάξεως του 1.000.000 Ευρώ.

Ο κρίσιμος παράγοντας για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης είναι οι επιχορηγήσεις που απολάμβανε αυτή, μέσω του Υπουργείου Πολιτισμού και οι οποίες όπως διαφαίνεται και από τους ισολογισμούς από το 2006 έχουν σταματήσει να εισρέουν στην επιχείρηση. Οι εισροές αυτές από τη μία διευκόλυναν την επιχείρηση στην κάλυψη των μεγάλων εξόδων της και από την άλλη διατηρούσαν σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο τα ποσά που εκρέανε από το Δήμο Βόλου για την απρόσκοπτη λειτουργία του ΚΟΔΒ. Είναι λοιπόν η κατάλληλη στιγμή για τις απαραίτητες διαρθρωτικές αλλαγές στο τρόπο λειτουργίας του Οργανισμού ώστε να μπορεί να συνεχίσει τις δραστηριότητές του. Θα πρέπει να αναζητηθούν τρόποι για την καλύτερη οικονομική εκμετάλλευση των τμημάτων του καθώς η λειτουργία αυτών είναι ζημιογόνα για τον οργανισμό. Αναφέρουμε ως παράδειγμα το Δημοτικό Ωδείο η λειτουργία του οποίου προϋποθέτει έξοδα της τάξεως των 820.230 Ευρώ και επιφέρει έσοδα μόλις 314.500 Ευρώ. Η σπουδαιότητα των αντικειμένων του οργανισμού, η οποία έγκειται στην διάχυση του πολιτιστικού προϊόντος, στην δημιουργική απασχόληση των νέων και στην παροχή εργασίας σε πλήθος πολιτών έχει γίνει αντιληπτή και αναζητούνται τρόποι για την αναδιάρθρωση των πολυποίκιλων δραστηριοτήτων του Οργανισμού, ως μοναδική διέξοδος από τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει.

9) ΚΕΜΘ

Περιγραφή - Προσωπικό

Το Κέντρο Μουσικού Θεάτρου (ΚΕΜΘ) ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1994, στεγάζεται στο κτίριο της *Παλιάς Ηλεκτρικής Εταιρείας* και διοικείται από 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο. Στόχος του Κέντρου αποτελεί η διερεύνηση της εξάπλωσης αυτού του ιδιότυπου θεάματος. Μέσα από τις δραστηριότητες του ΚΕΜΘ προωθείται η δημιουργική καλλιτεχνική έκφραση πολλών νέων του Βόλου ενώ η πόλη καθίσταται ως ένα σταυροδρόμι συνάντησης ανθρώπων όλου του κόσμου που κινούνται γύρω από το χώρο της μουσικής και του θεάτρου. Το ΚΕΜΘ στα 13 χρόνια λειτουργίας του έχει να επιδείξει μια πολύ πλούσια δραστηριότητα ενώ κορωνίδα των εκδηλώσεών του αποτελεί η φιλοξενία του Διεθνούς

Φεστιβάλ Μουσικού Θεάτρου, το οποίο διοργανώνεται κάθε χρόνο, φιλοξενώντας παραστάσεις από πολλές χώρες και τυγχάνοντας μεγάλης διεθνούς αποδοχής.

Η εξεζητημένη φύση των δραστηριοτήτων του ΚΕΜΘ το κατατάσσουν στην προτελευταία θέση των δημοτικών επιχειρήσεων αναφορικά με το προσωπικό που απασχολεί. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοεμβρίου 2007 το σύνολο των υπαλλήλων είναι τέσσερις (4). Πιο συγκεκριμένα η επιχείρηση απασχολεί τρεις (3) υπαλλήλους συμβάσεως αορίστου χρόνου εκ των οποίων οι δύο (2) έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ο ένας (1) την υποχρεωτική, ενώ απασχολεί και μία (1) υπάλληλο συμβάσεως έργου (Δελτίο Παροχής Υπηρεσιών).

Υφιστάμενη Οικονομική Κατάσταση

Οι ισολογισμοί της τελευταίας πενταετίας παρουσιάζουν ως καθαρά αποτελέσματα χρήσης, ζημιές. Κατά τα έτη 2003 και 2004 τα ελλείμματα χρήσεως είχαν περιοριστεί σε χαμηλά επίπεδα, τα οποία όμως αυξήθηκαν σημαντικά κατά τα έτη 2005 και 2006 ώστε η επιχείρηση στο τέλος του 2006 να παρουσιάζει αποτέλεσμα εις νέο, έλλειμμα της τάξεως των 108.593,54 ευρώ. Χαρακτηριστικό της αρνητικής οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης είναι πως το έλλειμμα χρήσης σχεδόν τριπλασιάστηκε την τελευταία εξαετία, αφού το έλλειμμα χρήσεως της επιχείρησης την 31/12/2006 έφτανε τα 41.190,24 Ευρώ. Αναλυτικά η διαχρονική εξέλιξη των ελλειμμάτων χρήσεων της επιχείρησης παρατίθεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 80: Οικονομικά Στοιχεία Κέντρου Μουσικού Θεάτρου

Έτος	Έλλειμμα Χρήσης
2002	34.246,76
2003	484,65
2004	989,92
2005	23.832,95
2006	8.020,81

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Στον προϋπολογισμό του 2007 έσοδα και έξοδα εμφανίζονται μειωμένα σε σχέση με αυτά του 2006 και φτάνουν τις 162.000 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα του οργανισμού για το έτος 2007 είναι οι αμοιβές του τεχνικού, βοηθητικού και διοικητικού προσωπικού (22.500, 19.500 και 20.500 Ευρώ αντίστοιχα) καθώς και έξοδα της τάξεως των 54.300 Ευρώ, τα οποία καλύπτουν τις ανάγκες των διαφόρων εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται μέσα στο 2007. Τα κυριότερα έσοδα του οργανισμού για το 2007 προέρχονται από το Δήμο Βόλου μέσω τις προγραμματικής σύμβασης (140.000 Ευρώ). Έσοδα απολαμβάνει ο οργανισμός και από τις παραχωρήσεις του Θεάτρου της Παλιάς Ηλεκτρικής για εκδηλώσεις τρίτων (7.000) καθώς και από τη συμμετοχή της Συμφωνικής στα λειτουργικά έξοδα της Παλιάς Ηλεκτρικής (15.000 Ευρώ).

Όπως λοιπόν φαίνεται από τον προϋπολογισμό τα κυριότερα έσοδα του οργανισμού προέρχονται από το Δήμο. Τα έσοδα από τις δραστηριότητες του ΚΕΜΘ είναι ελάχιστα και έτσι τίθεται ένα ερώτημα για το πώς ο οργανισμός θα μπορέσει να αναπτύξει τις δραστηριότητες και τις εκδηλώσεις αφού για το 2007 το 2/3 των εσόδων κατευθύνονταν στην κάλυψη των εξόδων λειτουργίας, αφήνοντας μόνο το 1/3 για την κάλυψη εκδηλώσεων. Σίγουρα, θα πρέπει να αναζητηθούν τρόποι συνέχισης της σημαντικής αυτής λειτουργίας, στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης δημοτικής πολιτικής διάχυσης του πολιτιστικού προϊόντος. Το ΚΕΜΘ πέρα από την συνεισφορά του στην άνοδο του πολιτιστικού επιπέδου της πόλης αποτελεί ένα από τα σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της πόλης, ειδικά μέσω των εκδηλώσεων που τελούν υπό την αιγίδα του, στον τομέα του λεγόμενου πολιτιστικού τουρισμού.

10) ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Περιγραφή - Προσωπικό

Η Συμφωνική Ορχήστρα Βόλου ιδρύθηκε από τον Καλλιτεχνικό Οργανισμό Δήμου Βόλου το 1992, στεγάζεται στο κτίριο της Παλαιάς Ηλεκτρικής Εταιρίας, λειτουργεί ως αμιγής δημοτική επιχείρηση και διοικείται από 9μελές διοικητικό συμβούλιο. Η συνεισφορά της ορχήστρας στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης είναι σημαντική. Η ορχήστρα τυγχάνει πανελλήνιας αναγνώρισης με συνεχείς εμφανίσεις σε εσωτερικό και εξωτερικό, εμφανίσεις που την καθιστούν την πληρέστερη συμφωνική ορχήστρα στην Ελλάδα εξαιρώντας αυτές των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης. Την τελευταία δεκαετία η ορχήστρα έχει αναπτύξει μια σημαντική δραστηριότητα, αναπτύσσοντας το ρεπερτόριό της, εξελίσσοντας τις ερμηνευτικές και τεχνικές δυνατότητες της και πολλαπλασιάζοντας τις εμφανίσεις της. Τέλος, από το 2003 λειτουργεί ως ένα ιδιότυπο φυτώριο νέων μουσικών με την ενσωμάτωση της λειτουργίας της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων.

Στη συμφωνική ορχήστρα απασχολούνται σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοεμβρίου 2007 έξι (6) υπάλληλοι εκ των οποίων ένας (1) με σύμβαση αορίστου χρόνου, ένας (1) με σύμβαση αορίστου μέσω προγράμματος του ΟΑΕΔ για ΑΜΕΑ, οι δύο (2) με σύμβαση έργου ορισμένου χρόνου και δύο (2) με σύμβαση έργου.

Υφιστάμενη Οικονομική Κατάσταση

Η επιχείρηση συντάσσει ισολογισμούς από το 2003 και έπειτα, και έτσι τα στοιχεία ανάλυσης αφορούν την τελευταία τετραετία. Η Συμφωνική κατόρθωσε μετά από τους δύο ισολογισμούς των δύο πρώτων διαχειριστικών χρήσεων, οι οποίοι εμφάνιζαν ως καθαρό αποτέλεσμα ζημιά, να αντιστρέψει τα αρνητικά αποτελέσματα και να εμφανίσει στους δύο τελευταίους ισολογισμούς κέρδη χρήσεως, που το 2006 έφτασαν τα 30.970,75 Ευρώ. Τα κέρδη των δύο τελευταίων ετών οδήγησαν την επιχείρηση στο να παρουσιάσει για πρώτη φορά στον

ισολογισμό του 2006 αποτελέσματα εις νέο κέρδη της τάξεως των 19.339,71 Ευρώ. Το σύνολο των ίδιων κεφαλαίων της επιχείρησης μετά από αυτές τις θετικές επιδόσεις έφτανε στις 31/12/2006 τα 107.339,71 Ευρώ, όταν το αρχικό καταβεβλημένο κεφάλαιο ήταν 35.000 Ευρώ, με το οφειλόμενο όμως μετοχικό κεφάλαιο να παραμένει στις 53.000 Ευρώ. Αναλυτικά η διαχρονική εξέλιξη των καθαρών αποτελεσμάτων χρήσεων και της διάθεσης των αποτελεσμάτων της επιχείρησης παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 81: Οικονομικά Στοιχεία Συμφωνικής Ορχήστρας

Έτος	Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης (Κέρδη-Ζημιές Χρήσης)	Διάθεση Αποτελεσμάτων (Κέρδη-Ζημιές εις Νέο)
2003	-529,16	-529,16
2004	-24.746,31	-25.275,47
2005	13.644,43	-11.631,04
2006	30.970,75	19.339,71

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Ο προϋπολογισμός του 2007 εμφανίζει έσοδα και έξοδα της τάξεως των 528.000 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα της Συμφωνικής αποτελούν, οι αμοιβές και τα έξοδα που απαιτούνται για την τέλεση των συναυλιών (344.200 Ευρώ), οι αμοιβές των μαέστρων (29.800 Ευρώ), οι αμοιβές του προσωπικού (82.000 Ευρώ), το ενοίκιο του χώρου που καταβάλλεται στην ΚΕΜΘ (15.000 Ευρώ) καθώς και άλλα ποσά που αφορούν αμοιβές προσώπων (Λογιστής, Πρόεδρος, Καλλιτεχνικός Διευθυντής), λειτουργικές δαπάνες και αποσβέσεις, τα οποία όμως είναι μικρότερα από τα παραπάνω. Τα έσοδα της επιχείρησης για το 2007 προέρχονται από τις προγραμματικές συμβάσεις με το Δήμο και το Υπουργείο Πολιτισμού (200.000 και 210.000 Ευρώ αντίστοιχα), από τα έσοδα των συναυλιών (100.000 Ευρώ), από διάφορες χορηγίες (10.000 Ευρώ), καθώς επίσης και από εισροές μέσω του ΟΑΕΔ (8.000 Ευρώ).

Οι δραστηριότητες της συμφωνικής ορχήστρας είναι σίγουρο πως προσθέτουν πολλά σε αυτό που ονομάζουμε πολιτιστικό επίπεδο της πόλης αφού οι πολίτες του Βόλου απολαμβάνουν ένα αγαθό ανώτερης ποιοτικής κλίμακας. Βάσει αυτών, η συνέχιση και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της ορχήστρας κρίνεται ως μία πολύ θετική κίνηση. Η λειτουργία της ορχήστρας όπως διαφαίνεται και από την εξέταση των οικονομικών στοιχείων της εξαρτάται άμεσα από τις χρηματοδοτήσεις του Δήμου και του Υπουργείου Πολιτισμού. Η αναδιάρθρωση της επιχείρησης στο πλαίσιο της συνολικής πολιτιστικής πολιτικής του Δήμου Βόλου είναι απαραίτητη, ώστε η επιχείρηση να μην βρεθεί ξανά σε παρόμοια δυσχερή θέση με αυτή του 2005, όπου, από τα 500.000 ευρώ που προβλεπόταν να λάβει η επιχείρηση μέσω του Υπουργείου Πολιτισμού, λήφθηκαν μόλις τα 70.000, με άμεσες συνέπειες, μεγάλα

προβλήματα ρευστότητας και αύξηση του οφειλόμενου ποσού των μη αποδοθέντων παρακρατηθέντων φόρων, περίπου στα 85.000 Ευρώ.

1.1.2.5 Τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου του Δήμου Βόλου

1) ΕΑΚ Βόλου

Περιγραφή - Προσωπικό

Το Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Βόλου ιδρύθηκε ως αυτοτελές Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) το 1983, ύστερα από την συνένωση των Νομικών Προσώπων "Εθνικό Στάδιο" και "Εθνικό Κολυμβητήριο" και το 2001 με το πρόγραμμα "ΠΟΛΙΤΕΙΑ" πέρασε στην αρμοδιότητα του Δήμου Βόλου και έκτοτε λειτουργεί ως Δημοτικό ΝΠΔΔ. Σκοπός του ΕΑΚ είναι η παροχή των εγκαταστάσεων και των μέσων που απαιτούνται για την χρησιμοποίηση και διάχυση του αθλητικού προϊόντος στην περιοχή του Βόλου. Οργανικά αποτελεί διεύθυνση με τρία τμήματα, ενώ οι εγκαταστάσεις του περιλαμβάνουν συνοπτικά, ένα στάδιο με χλοοτάπητα και στίβο, ένα σκοπευτήριο, ένα κλειστό γυμναστήριο, δύο πισίνες κλειστού και ανοικτού τύπου, γήπεδα αντισφαίρισης, κωπηλατήριο, κλειστό προπονητήριο, καθώς και άλλους χώρους άθλησης, οι οποίοι το καθιστούν ένα σχετικά πλήρες αθλητικό κέντρο.

Το ΕΑΚ ως ΝΠΔΔ σύμφωνα με τα στοιχεία του Σεπτεμβρίου 2007 απασχολεί είκοσι τρεις (23) μόνιμους υπαλλήλους, εκ των οποίων οι τρεις (3) κατέχουν την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, οι δεκαοκτώ (18) την δευτεροβάθμια και οι δύο (2) την υποχρεωτική. Τέλος απασχολεί και έναν (1) υπάλληλο συμβάσεως αορίστου χρόνου ο οποίος έχει ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Οι απολογισμοί εσόδων - εξόδων της τελευταίας τετραετίας εμφανίζουν θετικό υπόλοιπο, το οποίο για την τριετία 2003-2005 κυμαινόταν κοντά στις 300.000 Ευρώ. Το υπόλοιπο του 2006 παρουσίασε μια μεγάλη μείωση σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές, μείωση η οποία οφείλεται στην διόγκωση των εξόδων. Η διαχρονική εξέλιξη του ταμειακού υπολοίπου του ΕΑΚ παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 82: Οικονομικά Στοιχεία ΕΑΚ Βόλου

Έτος	Ταμειακά Υπόλοιπα ΝΠΔΔ ΕΑΚ		
	Εισπράξεις	Πληρωμές	Χρηματικό Υπόλοιπο
2003	1.391.590,10	1.086.027,83	305.562,27
2004	1.613.127,57	1.354.749,25	258.378,72
2005	1.671.148,74	1.375.266,72	295.882,02
2006	1.796.202,73	1.704.070,32	92.132,41

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2003-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων εμφανίζει ποσά της τάξεως του 1.589.293,32 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα του ΕΑΚ αποτελούν οι αποδοχές των μονίμων υπαλλήλων (635.000 Ευρώ), οι διάφορες εργοδοτικές εισφορές (115.000 Ευρώ), η υλοποίηση των συμβάσεων διαδημοτικής συνεργασίας (185.000 Ευρώ), καθώς και τα έξοδα για το φωταέριο και το φυσικό αέριο που χρησιμοποιείται (170.000 Ευρώ). Το ΕΑΚ έχει να αντιμετωπίσει και έναν μεγάλο αριθμό άλλων εξόδων τα οποία όμως αφορούν μικρότερα ποσά από τα προηγούμενα. Κύρια πηγή χρηματοδότησης των δράσεων του ΕΑΚ, αποτελούν οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι για την κάλυψη γενικών αναγκών (1.357.293,32 Ευρώ). Πέρα από αυτά το ΕΑΚ απολαμβάνει έσοδα από την τακτική επιχορήγηση του Δήμου Βόλου (100.000 Ευρώ), από την παραχώρηση αθλητικών χώρων και την συμμετοχή στα έσοδα των εισιτηρίων (20.000 Ευρώ), καθώς και από άλλες πηγές από τις οποίες όμως εισρέουν ποσά μικρότερα των παραπάνω.

Κλείνοντας την αναφορά μας στην οικονομική κατάσταση του ΕΑΚ, πρέπει να αναφέρουμε πως στην κατοχή του, βρίσκεται ένας σημαντικός αριθμός ακινήτων στον οποίο περιλαμβάνονται τέσσερα (4) οικόπεδα συνολικής έκτασης 65.969,89 τ.μ Στα παραπάνω οικόπεδα εσωκλείονται οι αθλητικές εγκαταστάσεις οι οποίες τελούν υπό τη διαχείριση του ΕΑΚ.

Η διαχείριση των οικονομικών κρίνεται ως θετική, αφού το ΕΑΚ παρουσιάζει κάθε χρόνο θετικό χρηματικό υπόλοιπο και αυτό που τίθεται ως σκοπός των επόμενων ετών, είναι η βελτίωση των υπαρχόντων αθλητικών εγκαταστάσεων, ως προϋπόθεση ανόδου του αθλητικού επιπέδου της πόλης. Κλείνοντας, πρέπει να αναφέρουμε πως η αναδιάρθρωση της λειτουργίας του ΕΑΚ θα πρέπει να γίνει με προσεκτικά βήματα που δεν θα επηρεάσουν την ομαλή λειτουργία που αυτό επιδεικνύει μέχρι σήμερα.

2) ΑΟΔΒ

Περιγραφή - προσωπικό

Ο Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Βόλου ιδρύθηκε το 1984 και διοικείται από 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο συμμετέχουν ο Δήμαρχος ή ένας αντιδήμαρχος, δύο (2)

δημοτικοί σύμβουλοι, ένας (1) εκπρόσωπος του συλλόγου γυμναστών, ένας (1) εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων και έξι (6) πολίτες του Βόλου με ανάλογη δράση ή γνώση με το αντικείμενο του Οργανισμού. Κύριοι σκοποί του ΑΟΔΒ αποτελούν: η δημιουργία και λειτουργία αθλητικών κέντρων, η διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων, η ανάπτυξη του μαζικού αθλητισμού, η καλλιέργεια και η διάδοση του αθλητικού πνεύματος, καθώς και η λειτουργία επιτροπών για την ανάπτυξη του αθλητισμού.

Ο ΑΟΔΒ έχει να επιδείξει ένα σημαντικό έργο καθ' όλη την πορεία λειτουργίας του, ενώ σημαντική εξέλιξη για την αναβάθμιση των υπηρεσιών που προσφέρει, θεωρείται η εκχώρηση της λειτουργίας του κλειστού γυμναστηρίου του «Αδαμόπουλου», στον οργανισμό, για την ανάπτυξη μεγαλύτερης και ποιοτικότερης αθλητικής δραστηριότητας. Στον ΑΟΔΒ απασχολούνται δεκατέσσερις (14) υπάλληλοι, σύμφωνα με τα στοιχεία του Σεπτεμβρίου του 2007 εκ των οποίων έξι (6) μόνιμοι υπάλληλοι, επτά (7) αορίστου χρόνου και ένας (1) με σχέση εργασίας μερικής απασχόλησης.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Οι απολογισμοί εσόδων εξόδων της τελευταίας τετραετίας εμφανίζουν θετικό υπόλοιπο, το οποίο το έτος 2005 ξεπέρασε τις 10.000 Ευρώ. Το υπόλοιπο του 2006 παρουσίασε μια μεγάλη μείωση σε σχέση με το αντίστοιχο του 2005, ωστόσο είναι μεγαλύτερο από αυτό του 2004. Στα αξιοσημείωτα των απολογισμών καταγράφεται η μεγάλη αύξηση εσόδων-εξόδων που παρατηρείται από έτος σε έτος. Η διαχρονική εξέλιξη των εσόδων- εξόδων καθώς και του ταμειακού υπολοίπου του ΑΟΔΒ παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Έτος	Απολογισμοί ΝΠΔΔ ΑΟΔΒ		
	Έσοδα	Έξοδα	Χρηματικό Υπόλοιπο
2004	409.687,32	409.240,62	446,70
2005	509.362,49	498.446,92	10.915,57
2006	602.223,50	600.059,45	2.164,05

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2004-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων εμφανίζει ποσά της τάξεως των 600.000 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα του ΑΟΔΒ οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού (264.500 Ευρώ), τα λοιπά γενικά έξοδα (δημόσιες σχέσεις, οδοιπορικά κ.α) (63.000 Ευρώ), καθώς και οι δαπάνες προμήθειας αναλώσιμων (49.500

Ευρώ). Ο ΑΟΔΒ έχει να αντιμετωπίσει και έναν μεγάλο αριθμό άλλων εξόδων τα οποία όμως αφορούν μικρότερα ποσά από τα προηγούμενα. Κύρια πηγή χρηματοδότησης των δράσεων του ΑΟΔΒ, αποτελούν οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) για την κάλυψη γενικών αναγκών (550.000 Ευρώ). Ο ΑΟΔΒ απολαμβάνει έσοδα και από άλλες πηγές, τα οποία όμως είναι σαφώς μικρότερα από αυτά των ΚΑΠ.

Η διαχείριση των οικονομικών κρίνεται ως θετική, αφού ο ΑΟΔΒ παρουσιάζει κάθε χρόνο θετικό χρηματικό υπόλοιπο ενώ, πρέπει να τονιστεί πως διαχειρίζεται από έτος σε έτος όλο και μεγαλύτερα κονδύλια. Οι δραστηριότητες του ΑΟΔΒ κρίνονται απαραίτητες για ανάπτυξη του αθλητικού επιπέδου της πόλης και πρώτη προτεραιότητα του ΔΣ θα πρέπει να αποτελεί η συνεχής αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών. Κλείνοντας, πρέπει να τονίσουμε αυτό που αναφέρθηκε και στην περίπτωση του ΕΑΚ και αφορά στα προσεκτικά βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν σε μια ενδεχόμενη συνένωση των δύο νομικών προσώπων.

3) ΚΑΠΗ

Περιγραφή - Προσωπικό

Το Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) Δήμου Βόλου λειτούργησε για πρώτη φορά το 1985, ενώ δύο χρόνια αργότερα ιδρύθηκε το β' παράρτημα ΚΑΠΗ με σκοπό την μεγαλύτερη γεωγραφική κάλυψη των υπηρεσιών του. Το κέντρο λειτουργεί ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) και διοικείται από 15μελές διοικητικό συμβούλιο. Κύριος σκοπός του ΚΑΠΗ αποτελεί η παροχή ολοκληρωμένης κοινωνικής και ιατρικής φροντίδας στους ηλικιωμένους, η πρόληψη κοινωνικών και ιατρικών προβλημάτων αυτών, καθώς και η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε θέματα που αφορούν την φροντίδα των ηλικιωμένων, μέσω ποικίλων δράσεων και ερευνών. Ουσιαστικά τα ΚΑΠΗ αποτελούν ένα ισχυρό εργαλείο ενάντια στο φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού των ηλικιωμένων αφού τα κέντρα φροντίζουν για την ψυχαγωγία, την φροντίδα και την ανάπτυξη κοινωνικότητας των ηλικιωμένων μέσα από δράσεις που περιλαμβάνουν, εκδηλώσεις, ταξίδια αναψυχής, ιατρικές εξετάσεις, εφαρμογή του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» κ.α.

Τα ΚΑΠΗ απασχολούν, σύμφωνα με τα στοιχεία του Σεπτεμβρίου του 2007, συνολικά δεκαεπτά (17) υπαλλήλους, εκ των οποίων οι δύο (2) είναι μόνιμοι, οι δεκαπέντε (15) υπάλληλοι συμβάσεως αορίστου χρόνου. Οι μόνιμοι υπάλληλοι έχουν ολοκληρώσει την τεχνολογική εκπαίδευση, ενώ από τους αορίστου χρόνου υπαλλήλους οι τρεις (3) έχουν ολοκληρώσει την τεχνολογική εκπαίδευση, οι τέσσερις (4) την δευτεροβάθμια και οι οκτώ (8) την υποχρεωτική.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Οι απολογισμοί της τελευταίας τετραετίας εμφανίζονται γενικά ισορροπημένοι αναφορικά με την κατάσταση εσόδων-εξόδων. Τα κέντρα εμφανίζουν ένα μικρό ταμειακό υπόλοιπο, με εξαίρεση μόνο το 2006 όπου το ταμειακό υπόλοιπο αυξήθηκε κατακόρυφα, φτάνοντας τα 7.434,24 Ευρώ, τη στιγμή που το 2005 αυτό ήταν μόλις 262,12 Ευρώ. Η διαχρονική εξέλιξη του χρηματικού υπολοίπου χρήσεων των ΚΑΠΗ παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 83: Οικονομικά Στοιχεία ΚΑΠΗ

Έτος	Ταμειακά Υπόλοιπα ΝΠΔΔ ΚΑΠΗ		
	Έσοδα	Έξοδα	Χρηματικό Υπόλοιπο
2003	508.354,57	508.159,90	194,67
2004	574.678,34	574.147,43	530,91
2005	660.406,95	660.144,83	262,12
2006	674.535,28	667.101,24	7.434,24

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2003-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων εμφανίζει ποσά της τάξεως των 730.500 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα των ΚΑΠΗ αποτελούν οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού (348.100 Ευρώ), οι λοιπές αμοιβές και έξοδα τρίτων που περιλαμβάνουν τις συμβάσεις με το ΔΟΥΚ και τις δαπάνες για την ανάθεση σύμβασης έργου (64.000 Ευρώ), οι λοιπές προμήθειες που αφορούν κυρίως τα έξοδα για τη σίτιση των ηλικιωμένων (60.000) και τα λοιπά γενικά έξοδα με κυρίαρχες τις δαπάνες για οδοιπορικά έξοδα και αποζημιώσεις μετακινούμενων υπαλλήλων (73.200). Τα ΚΑΠΗ έχουν να αντιμετωπίσουν και έναν μεγάλο αριθμό άλλων εξόδων τα οποία όμως αφορούν μικρότερα ποσά από τα προηγούμενα. Η κύρια πηγή χρηματοδότησης των δράσεων των κέντρων είναι η τακτική επιχορήγηση που λαμβάνει μέσω του Δήμου Βόλου για την κάλυψη των λειτουργικών τους δαπανών, επιχορήγηση η οποία για το 2007 προϋπολογίστηκε στα 650.000 Ευρώ. Τα ΚΑΠΗ απολαμβάνουν επίσης εισροές από την ετήσια συμμετοχή των μελών τους, από τη συμμετοχή των μελών σε εκδηλώσεις, από έσοδα κινητής περιουσίας καθώς και από άλλες πηγές. Τα ποσά όμως των εσόδων αυτών είναι σαφώς μικρότερα από την επιχορήγηση του Δήμου που προαναφέραμε.

Η εξέταση των απολογισμών φανερώνει μια ορθολογική οικονομική διαχείριση η οποία χαρακτηρίζεται από συνέχεια και διάρκεια. Η κοινωνική φύση των υπηρεσιών δεν προσφέρεται για αναζήτηση μεγαλύτερων εσόδων από τη συμμετοχή των ηλικιωμένων στις δραστηριότητες των ΚΑΠΗ και το χαμηλό αντίτιμο που πληρώνουν οι συμμετέχοντες μέχρι σήμερα είναι ανάγκη να διατηρηθεί και στο μέλλον. Η εισροή μεγαλύτερων εσόδων, ως μέσο για την βελτίωση και επέκταση των προσφερομένων υπηρεσιών, πρέπει να αναζητηθεί σε παράπλευρες δραστηριότητες όπως η έκδοση βιβλίων, η διοργάνωση εκθέσεων και εκδηλώσεων κ.α.

4) ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΑΜΤΣΑΠεριγραφή - Προσωπικό

Το Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) «Μουσείο Αλέξανδρου Κ. Δάμτσα» διοικείται από 7μελές διοικητικό συμβούλιο και η κύρια αρμοδιότητά του είναι η λειτουργία του Μουσείου το οποίο στεγάζεται στους τρεις πρώτους ορόφους του Κέντρου Τέχνης Τζιόρτζιο Ντε Κίρικο. Το μουσείο αντλεί την ονομασία του από τον μεγάλο συλλέκτη Αλέξανδρο Δάμτσα, και λειτουργεί ως πινακοθήκη στην οποία εκτίθενται οι 500 περίπου πίνακες από όλα τα σημαντικά καλλιτεχνικά ρεύματα του αιώνα μας, πίνακες οι οποίοι περιήλθαν στην κατοχή του Δήμου Βόλου, μέσω δωρεάς του συλλέκτη πριν μερικά χρόνια. Το Μουσείο δεν απασχολεί κανένα υπάλληλο σύμφωνα με τα στοιχεία του Σεπτεμβρίου 2007, ενώ η απευθείας ανάθεση της ευθύνης λειτουργίας στον Καλλιτεχνικό Οργανισμό του Δήμου (ΚΟΔΒ) έχει ως αποτέλεσμα την απασχόληση υπαλλήλων του ΚΟΔΒ στο μουσείο, αποσπασματικά και όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Οι απολογισμοί εσόδων-εξόδων της τελευταίας πενταετίας παρουσιάζουν θετικά ταμειακά υπόλοιπα, τα οποία ποικίλουν από χρονιά σε χρονιά. Το μουσείο δεν διαχειρίζεται μεγάλα ποσά και συνήθως τα έξοδα και έσοδα του δεν ξεπερνούν τις 20.000 Ευρώ ανά οικονομική χρήση. Η διαχρονική εξέλιξη του χρηματικού υπολοίπου χρήσεων του «Μουσείου Δάμτσα» παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 84: Οικονομικά Στοιχεία Μουσείου Δάμτσα

Έτος	Ταμειακά Υπόλοιπα ΝΠΔΔ Μουσείο Δάμτσα		
	Έσοδα	Έξοδα	Χρηματικό Υπόλοιπο
2002	10.242,23	6.054,22	4.188,01
2003	13.206,76	12.199,37	1.007,39
2004	11.026,99	7.831,70	3.195,29
2005	13.227,22	7.371,03	5.856,19
2006	15.896,82	7.765,23	8.131,59

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2003-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων εμφανίζει ποσά της τάξεως των 20.000 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα του Μουσείου είναι η αποζημίωση για την υπερωριακή απασχόληση υπαλλήλων ΟΤΑ (6.500 Ευρώ), καθώς και η σύμβαση απευθείας ανάθεσης της λειτουργίας στον ΚΟΔΒ (3.000 Ευρώ). Το Μουσείο αντιμετωπίζει και άλλα έξοδα τα οποία όμως αφορούν ποσά μικρότερα των προαναφερθέντων. Κύρια πηγή χρηματοδότησης αποτελεί η τακτική οικονομική ενίσχυση από το Δήμο Βόλου (10.000 Ευρώ), ενώ οι εισροές από την παροχή των υπηρεσιών του,

υπολογίζονται στο ποσό των 3.000 Ευρώ. Τέλος, το Μουσείο απολαμβάνει έσοδα και από διάφορες επιχορηγήσεις (3.000 Ευρώ) καθώς και από διάφορες δωρεές.

Το Μουσείο τυγχάνει σημαντικής ακτινοβολίας και αποτελεί ένα ζωντανό χώρο καλλιτεχνικής έκφρασης και προβολής. Οι κυριότεροι στόχοι της επόμενης περιόδου εντοπίζονται στη μεγαλύτερη προβολή του Μουσείου, ως προϋπόθεση αύξησης της επισκεψιμότητας του. Η συνετή διαχείριση των σχετικά μικρών οικονομικών ποσών από τη διοίκηση του Μουσείου πρέπει να συνεχιστεί, ώστε να εξασφαλιστεί μια σχετική οικονομική αυτοτέλεια που θα εξυπηρετεί την αμεσότερη και ευκολότερη εφαρμογή μελλοντικών δράσεων.

5) ΟΚΕΠΑΒ

Περιγραφή - Προσωπικό

Ο Οργανισμός Κέντρου Εκπαίδευσης Παιδιού Δήμου Βόλου, λειτούργησε για πρώτη φορά το 1985, διαχειρίζεται την λειτουργία πολλών παιδικών σταθμών και διοικείται από 15μελές Διοικητικό Συμβούλιο. Ο Οργανισμός επιδεικνύει σημαντική δραστηριότητα στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης διατηρώντας ταυτόχρονα ένα υψηλό επίπεδο υπηρεσιών, ενώ είναι σε θέση να καλύψει με σχετική άνεση τις ανάγκες των πολιτών καθώς η γεωγραφική τοποθέτηση των σταθμών που διαχειρίζεται, έγινε με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην αποκλείεται καί μία περιοχή της πόλης. Οι παιδικοί σταθμοί πλαισιώνονται από έμπειρους εκπαιδευτικούς και εξοπλίζονται με σύγχρονα μέσα, συμβάλλοντας έτσι στην απρόσκοπτη μετάδοση γνώσεων και σωστής διαπαιδαγώγησης, που ως τελικό σκοπό έχουν την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Ο ΟΚΕΠΑΒ ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) απασχολεί ογδόντα τρεις (83) υπαλλήλους. εκ των οποίων οι εξήντα τρεις (63) είναι μόνιμοι και οι είκοσι (20) υπάλληλοι συμβάσεως αορίστου χρόνου, σύμφωνα με τα στοιχεία του Σεπτεμβρίου 2007. Από τους μόνιμους υπαλλήλους οι δέκα (10) κατέχουν πανεπιστημιακή εκπαίδευση, οι είκοσι δύο (22) τεχνολογική, οι δεκαεννιά (19) δευτεροβάθμια και οι δώδεκα (12) την υποχρεωτική. Από τους υπαλλήλους αορίστου χρόνου οι πέντε κατέχουν (5) πανεπιστημιακή εκπαίδευση, ο ένας (1) τεχνολογική, οι δώδεκα (12) έχουν ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια και οι δύο (2) την υποχρεωτική. Επιπλέον ο Οργανισμός για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών προχωρά στην πρόσληψη συμβασιούχων υπαλλήλων. Οι συμβασιούχοι υπάλληλοι το Δεκέμβριο του 2007 ήταν τριάντα πέντε (35). Η φύση των δραστηριοτήτων του ΟΚΕΠΑ με την αυξομείωση του φόρτου εργασίας λόγω της περιοδικότητας κάποιων δραστηριοτήτων οδηγεί στη συνεχή διαφοροποίηση του αριθμού των εργαζομένων.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Οι απολογισμοί εσόδων εξόδων της τελευταίας τετραετίας εμφανίζουν θετικό υπόλοιπο, το οποίο παρουσιάζεται συνεχώς αυξανόμενο. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως το χρηματικό υπόλοιπο που παρουσίαζε ο Οργανισμός στο τέλος του 2003 έφτανε τα 47.001,94 Ευρώ, ποσό το οποίο στην επόμενη τριετία σχεδόν δεκαπλασιάστηκε αφού το υπόλοιπο του 2006 έφτανε τα 429.661,25 Ευρώ. Η διαχρονική εξέλιξη του χρηματικού υπολοίπου χρήσεων του ΟΚΕΠΔΒ παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 85: Οικονομικά Στοιχεία ΟΚΕΠΔΒ

Έτος	Ταμειακά Υπόλοιπα ΝΠΔΔ ΟΚΕΠΔΒ		
	Έσοδα	Έξοδα	Χρηματικό Υπόλοιπο
2003	2.335.517,95	2.288.516,01	47.001,94
2004	2.968.909,05	2.704.949,59	263.959,46
2005	3.744.158,51	3.373.630,03	370.528,48
2006	4.094.920,61	3.665.259,36	429.661,25

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2003-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων εμφανίζει ποσά της τάξεως των 4.786.600 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα του Οργανισμού αποτελούν τα έξοδα για την υλοποίηση των προγραμματικών συμβάσεων (520.000 Ευρώ), οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού (2.516.500 Ευρώ), οι δαπάνες τρίτων (ασφάλιστρα, συντηρήσεις κτιρίων και πάγιου εξοπλισμού) (168.300 Ευρώ), οι δαπάνες για την προμήθεια αναλώσιμων (293.000 Ευρώ) καθώς και οι προμήθειες πάγιου εξοπλισμού (195.000 Ευρώ). Ο Οργανισμός έχει να αντιμετωπίσει και έναν μεγάλο αριθμό άλλων εξόδων τα οποία όμως αφορούν μικρότερα ποσά από τα προηγούμενα. Κύρια πηγή χρηματοδότησης των δράσεων του ΟΚΕΠΔΒ αποτελούν οι Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι για την λειτουργία παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών (2.780.000 Ευρώ) ενώ ο Οργανισμός απολαμβάνει και ένα σημαντικό ποσό εσόδων μέσω των υπηρεσιών που προσφέρουν οι παιδικοί σταθμοί, των οποίων φέρει τη λειτουργική ευθύνη (780.000 Ευρώ). Τέλος ο Οργανισμός αντλεί έσοδα και από άλλες πηγές των οποίων τα ποσά είναι πολύ μικρότερα από αυτά που προαναφέραμε.

Κλείνοντας την αναφορά μας στην οικονομική κατάσταση του ΟΚΕΠΔΒ πρέπει να αναφέρουμε πως στην κατοχή του Οργανισμού βρίσκεται ένας σημαντικός αριθμός ακινήτων. Πιο συγκεκριμένα, ο Οργανισμός έχει στην κατοχή του τέσσερα (4) ακίνητα τα οποία λειτουργούν ως Παιδικοί Σταθμοί (Αρίων, Χρυσοχοϊδη, Αλυκών και Αγ. Ανδρέα). Επιπλέον στην κατοχή του Οργανισμού αναμένεται να περιέλθουν τα κληροδοτήματα του πρώην Ασύλου Βόλου, σύμφωνα με σχετική απόφαση του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, η οποία καθιστά τον Οργανισμό ως διάδοχο του Ασύλου. Η απόφασή αφορά ένα (1) οικόπεδο, ένα (1) διαμέρισμα, έξι (6) καταστήματα, έναν (1) αγρό έξι (6) στρεμμάτων καθώς και έναν (1) αγρό εκατόν σαράντα τεσσάρων (144) στρεμμάτων, η μεταβίβαση όμως του οποίου

βρίσκεται υπό αμφισβήτηση. Τέλος, στην κατοχή του Οργανισμού, κατόπιν σχετικών διαθηκών, δύνανται να περιέλθουν και δύο οικίες, εκ των οποίων, η μία είναι ημιτελής και η άλλη φέρει ως συνιδιοκτήτη το γηροκομείο Βόλου, ωστόσο, για να γίνει αυτό εφικτό θα πρέπει ο Οργανισμός να προβεί σε αποδοχή κληρονομιάς

Η διαχείριση των οικονομικών κρίνεται ως θετική αφού ο ΟΚΕΠΔΒ παρουσιάζει κάθε χρόνο θετικό χρηματικό υπόλοιπο απολαμβάνοντας αρκετά υψηλά έσοδα από τις υπηρεσίες που προσφέρει. Η κοινωνική συνεισφορά του Οργανισμού είναι αναμφισβήτητη καθώς από τη μία αναλαμβάνει να φέρει σε πέρας την σημαντική ευθύνη της προετοιμασίας, ένταξης των παιδιών στη σχολική κοινότητα και από την άλλη εξασφαλίζει μια δημιουργική και ασφαλή φιλοξενία των παιδιών, επιτρέποντας έτσι στους γονείς να ανταπεξέρχονται στις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις.

6) ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ

Περιγραφή - Προσωπικό

Η Φιλαρμονική ορχήστρα του Δήμου Βόλου λειτουργεί με τη μορφή που έχει σήμερα από το 1954, στεγάζεται σε ειδικά διαμορφωμένο, ανακαινισμένο κτίριο του Δήμου Βόλου, στη συνοικία των Παλαιών και διοικείται από 11 μελές διοικητικό συμβούλιο.

Η Φιλαρμονική επιδεικνύει σημαντική δραστηριότητα, με συμμετοχές σε πλήθος εκδηλώσεων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Αποτελεί κατά μία έννοια το σήμα κατατεθέν των περισσότερων εκδηλώσεων που διοργανώνονται στην πόλη αφού η παρουσία της σε αυτές, προσδίδει σίγουρα ένα ξεχωριστό καλλιτεχνικό χρώμα.

Η Φιλαρμονική απασχολεί έναν (1) υπάλληλο σύμβασης αορίστου χρόνου πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και τριάντα τέσσερις (34) υπαλλήλους μερικής απασχόλησης συμβάσεως αορίστου χρόνου, σύμφωνα με τα στοιχεία του Σεπτεμβρίου 2007.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Οι απολογισμοί της τελευταίας τετραετίας εμφανίζονται γενικά ισορροπημένοι αναφορικά με την κατάσταση εσόδων εξόδων. Η Φιλαρμονική εμφανίζει θετικά υπόλοιπα χρήσεων τα οποία ποικίλουν από χρήση σε χρήση. Το μεγαλύτερο υπόλοιπο εμφάνισε η χρήση του 2003 (6.319, 50 Ευρώ) και το μικρότερο αυτή του 2002 (15,22 Ευρώ). Τέλος στα αξιοσημείωτα των απολογισμών, συγκαταλέγεται η μεγάλη αύξηση που παρουσίασαν τα έσοδα και έξοδα της Φιλαρμονικής το 2006. Η διαχρονική εξέλιξη των υπολοίπων χρήσεων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 86: Οικονομικά Στοιχεία Φιλαρμονικής

Έτος	Ταμειακά Υπόλοιπα ΝΠΔΔ Φιλαρμονική		
	Έσοδα	Έξοδα	Χρηματικό Υπόλοιπο
2002	129.474,84	129.459,62	15,22
2003	145.414,31	139.094,81	6.319,50
2004	165.499,02	165.277,87	221,15
2005	179.999,38	176.824,39	3.174,99
2006	257.716,79	255.720,02	1.996,77

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2003-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων εμφανίζει ποσά της τάξεως των 280.000 Ευρώ αντίστοιχα. Τα κυριότερα έξοδα της Φιλαρμονικής αποτελούν οι αποζημιώσεις για τις έκτακτες εμφανίσεις της ορχήστρας (50.000 Ευρώ), οι εργοδοτικές εισφορές των μουσικών στο ΙΚΑ (60.000 Ευρώ), οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού (133.000 Ευρώ) καθώς και ένα ποσό της τάξεως των 11.000 Ευρώ για προμήθειες παγίων. Η Φιλαρμονική αντιμετωπίζει και έναν μεγάλο αριθμό άλλων εξόδων τα οποία όμως αφορούν μικρότερα ποσά από τα προηγούμενα. Η κύρια πηγή χρηματοδότησης των δράσεων της Φιλαρμονικής, όπως και στα άλλα ΝΠΔΔ του Δήμου είναι η επιχορήγηση που λαμβάνει για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών, επιχορήγηση η οποία για το 2007 προϋπολογίστηκε στα 250.000 Ευρώ. Η διαφορά της επιχορήγησης που λαμβάνει η Φιλαρμονική από αυτές των άλλων ΝΠΔΔ του Δήμου είναι πως αυτή έχει το χαρακτήρα του έκτακτου εσόδου. Η Φιλαρμονική απολαμβάνει έσοδα 20.000 Ευρώ από τη συμμετοχή στις εκδηλώσεις αλλά και έσοδα μικρότερης κλίμακας από πηγές όπως τόκοι χρηματικών καταθέσεων, οι δωρεές κ.α.

7) ΔΗΚΕΜΒ

Περιγραφή - Προσωπικό

Το Δημοτικό Κέντρο Μελετών Ερευνών Βόλου έχει ως αντικείμενο την προετοιμασία και εξαγωγή μελετών που αφορούν στην πόλη του Βόλου.

Τα τελευταία χρόνια η λειτουργία του κέντρου έχει υποβαθμιστεί ιδιαίτερα μετά τη δημιουργία άλλων δημοτικών επιχειρήσεων που ανέπτυξαν παρόμοιες δραστηριότητες (ΔΕΜΕΚΑΒ, ΔΗΤΕΒ κλπ). Στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης των δημοτικών επιχειρήσεων θα πρέπει να επανεξεταστεί η σκοπιμότητα λειτουργίας του.

Το ΔΗΚΕΜΒ απασχολεί ένα (1) μόνιμο υπάλληλο, ο οποίος κατέχει την πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Υφιστάμενη Οικονομική κατάσταση

Οι απολογισμοί της τελευταίας τετραετίας εμφανίζονται γενικά ισορροπημένοι αναφορικά με την κατάσταση εσόδων-εξόδων. Το ΔΗΚΕΜΒ εμφανίζει θετικά υπόλοιπα χρήσεων τα οποία ποικίλουν από χρήση σε χρήση. Το μεγαλύτερο υπόλοιπο εμφάνισε η χρήση του 2006 (3.587,12 Ευρώ) και το μικρότερο αυτή του 2005 (73,07 Ευρώ). Η διαχρονική εξέλιξη των εσόδων και των εξόδων χρήσεων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 87: Οικονομικά Στοιχεία ΔΗΚΕΜΒ

Έτος	Απολογισμός Εσόδων-Εξόδων ΔΗΚΕΜΒ	
	Έσοδα	Έξοδα
2002	57.474,93	56.785,65
2003	46.858,92	46.783,71
2004	38.746,15	38.673,08
2005	42.260,34	41.913,77
2006	40.387,21	36.800,09

Πηγή: Απολογισμοί χρήσεων 2002-2006 (Όλα τα ποσά είναι σε Ευρώ)

Αναφορικά με το οικονομικό έτος 2007 ο προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων εμφανίζει ποσά της τάξεως των 60.000 Ευρώ αντίστοιχα. Τα συγκεκριμένα έσοδα και έξοδα παρουσιάζονται αυξημένα σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές, αφού ξεπερνούν ακόμη και αυτά του 2002, χρονιά κατά την οποία σημειώθηκαν οι μεγαλύτερες δαπάνες και έσοδα της προηγούμενης πενταετίας. Τα κυριότερα έξοδα του ΔΗΚΕΜΒ αποτελούν οι αποδοχές του τακτικού προσωπικού (30.000 Ευρώ), οι εργοδοτικές εισφορές ΙΚΑ και ΤΥΔΚΥ (5.000 και 4.000 Ευρώ αντίστοιχα) και οι αποζημιώσεις υπερωριών απασχόλησης (5.000 Ευρώ). Το κέντρο αντιμετωπίζει και έναν μεγάλο αριθμό άλλων εξόδων τα οποία όμως αφορούν μικρότερα ποσά από τα προηγούμενα. Η κύρια πηγή χρηματοδότησης του ΔΗΚΕΜΒ, όπως και στα άλλα ΝΠΔΔ του Δήμου είναι η επιχορήγηση που λαμβάνει από αυτόν, επιχορήγηση η οποία για το 2007 προϋπολογίστηκε στα 54.000 Ευρώ. Το κέντρο απολαμβάνει επίσης έσοδα από συμμετοχή σε προγράμματα της ΕΕ (5.000 Ευρώ) και ένα μικρό ποσό από τόκους καταθέσεων (500 Ευρώ).

1.1.2.6 Αστική μη κερδοσκοπική Εταιρία

ΠΟΛΥΦΩΝΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ

Η Πολυφωνική Χορωδία Δήμου Βόλου ιδρύθηκε το 1997 και λειτουργεί ως «Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία». Τη διαχείριση της εταιρείας έχει αναλάβει επταμελές Διαχειριστικό Συμβούλιο, το οποίο ορίζεται ανά δύο χρόνια. Από τα μέλη του Δ.Σ. τα τέσσερα ορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο, εκ των οποίων το ένα είναι ο Δήμαρχος, ενώ τα υπόλοιπα τρία προτείνονται από το σωματείο ΠΧΔΒ. Πόροι της εταιρείας μπορούν να αποτελέσουν, οι

προαιρετικές εισφορές των μελών, οι συνδρομές, χορηγίες και επιδοτήσεις φυσικών και νομικών προσώπων, οι δωρεές κληρονομίες και κληροδοσίες, καθώς και τα ενδεχόμενα έσοδα από την παροχή διαφόρων υπηρεσιών. Κύριοι σκοποί της εταιρείας, σύμφωνα με το καταστατικό της, αποτελούν: η παραγωγή χορωδιακής μουσικής, η διενέργεια συναυλιών και άλλων εκδηλώσεων, η έρευνα, η διδασκαλία, η μελέτη και η διάδοση της χορωδιακής μουσικής και η καταγραφή, η διοργάνωση διαλέξεων και σεμιναρίων της συγκεκριμένης μουσικής.

1.1.2.7 Αναδιάρθρωση των Επιχειρήσεων - Οργανισμών

Στο Ν.3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων) προσδιορίζονται οι μορφές των επιχειρήσεων, που μπορούν να συνιστούν οι ΟΤΑ, οι οποίες είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και είναι αποκλειστικά οι εξής:

- Κοινωφελείς Δημοτικές ή Κοινοτικές Επιχειρήσεις.
- Ανώνυμες Εταιρίες ΟΤΑ με την μορφή: α) των κοινών ανώνυμων εταιριών του Ν.2190/1920, β) των αναπτυξιακών εταιριών και γ) με τη μορφή των μονομετοχικών αυτόνομων εταιριών για την αξιοποίηση της περιουσίας των ΟΤΑ.
- Εταιρίες ειδικού σκοπού που θεωρούνται οι :
  - ΔΕΥΑ και
  - Δημοτική ραδιοφωνία και τηλεόραση.

Σκοπός του νέου Θεσμικού πλαισίου είναι να αντιμετωπιστούν οι δυσλειτουργίες που σωρεύθηκαν επί πολλά χρόνια στις Επιχειρήσεις ΟΤΑ, ιδίως λόγω του τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν και να επαναπροσδιορισθεί σαφώς ο ρόλος τους στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Οι δυσλειτουργίες αυτές κατά κύριο λόγο αφορούν:

α. Στην πολυμορφία των διαφόρων κατηγοριών επιχειρήσεων που δημιούργησε συχνά προβλήματα προσδιορισμού της ακριβούς νομικής τους φύσης με ποικίλες εξ αυτού συνέπειες ή συγχύσεις.

β. Στην ανυπαρξία οριοθέτησης ενός κύκλου αρμοδιοτήτων, που οδηγούσε στη δημιουργία επιχειρήσεων με πολλούς και αποκλίνοντες μεταξύ τους σκοπούς, ενώ συχνά περιλαμβάνονταν στις συστατικές τους πράξεις μελλοντικοί ή αόριστοι σκοποί, οι οποίοι στην πράξη ποτέ δεν υλοποιούνταν.

γ. Στην εκμετάλλευση, σε πολλές περιπτώσεις, της νομικής φύσης τους (ως νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου) για προσλήψεις προσωπικού, το οποίο συχνά απασχολούνταν

σε άλλες υπηρεσίες ή νομικά πρόσωπα του ΟΤΑ, δηλαδή οι χωρίς έλεγχο και χωρίς ορθολογικό προγραμματισμό προσλήψεις, οι οποίες οδήγησαν σε υπερδιόγκωση του προσωπικού και προκάλεσαν συνεχείς ανάγκες χρημ. ατοδότησης, που συχνά αντιμετωπίζονταν με την καταχρηστική χρήση υπαρχουσών θεσμικών δυνατοτήτων (π.χ. προγραμματικών συμβάσεων), προκειμένου να αρθούν οι ρητές απαγορεύσεις άμεσης ή έμμεσης χρηματοδότησης των λειτουργικών δαπανών. Αναγκαία, οι κατά καιρούς νομοθετικές λύσεις μετέθεταν τα χρέη των επιχειρήσεων στους ΟΤΑ που τις είχαν συστήσει.

Με το νέο θεσμικό πλαίσιο επιδιώκεται:

- Η απλοποίηση και αποσαφήνιση των κατηγοριών των επιχειρήσεων, ώστε να επιλέγεται η καταλληλότερη μορφή και να υπάρχει σαφής γνώση του κανονιστικού πλαισίου που τις διέπει.
- Η οριοθέτηση και αποσαφήνιση των σκοπών τους.
- Η εφαρμογή διαφάνειας στις πολιτικές πρόσληψης προσωπικού, εκτέλεσης έργων και διενέργειας προμηθειών.
- Η οικονομική βιωσιμότητα τους, με τη συγκέντρωση και την ορθολογική σύνδεση σκοπών και μέσων, και, όπου αυτό είναι απολύτως αναγκαίο, η παύση της λειτουργίας τους, σε περίπτωση που τα οικονομικά δεδομένα και οι πραγματικές δραστηριότητες δεν επιτρέπουν την περαιτέρω λειτουργία τους.
- Η χρηματοδότηση, όπου είναι επιτρεπτή, για την εξυπηρέτηση αποκλειστικά συγκεκριμένων και προγραμματισμένων κοινωφελών δράσεων.

Και στο Δήμο Βόλου απαιτείται η αναδιάρθρωση των υπαρχουσών δημοτικών επιχειρήσεων προκειμένου να εναρμονιστούν με τις μορφές των επιχειρήσεων που προβλέπει το νέο θεσμικό πλαίσιο.

Στον Δήμο Βόλου, υπάρχει ένας υπερβολικά μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων και νομικών προσώπων (18), τα οποία δημιουργήθηκαν κατά καιρούς για να καλύψουν συγκεκριμένες ανάγκες. Σήμερα, όμως, πολλά από αυτά έχουν εξελιχθεί σε προβληματικές επιχειρήσεις, άλλα έχουν δραστηριότητες που είναι παρεμφερείς ή αλληλοκαλύπτονται, ή ακόμη και αναπτύσσονται ανταγωνιστικά μεταξύ τους.

Για τους παραπάνω λόγους είναι απολύτως απαραίτητη η αναδιάρθρωση όλων αυτών των οργανισμών και επιχειρήσεων, όχι μόνο για να εναρμονιστούν με το νέο νόμο, αλλά και για λόγους ουσιαστικής βελτίωσης των υπηρεσιών που προσφέρουν.

1.1.2.8 Διαδημοτικές Επιχειρήσεις - Σύνδεσμοι

1) ΔΕΥΑΜΒ

Η «Δημοτική Επιχείρηση Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Δήμων και Κοινοτήτων Μείζονος Περιοχής Βόλου» συστήθηκε με το Ν. 890/79. Κυριότερος σκοπός της επιχείρησης αποτελεί η κατασκευή, συντήρηση, εκμετάλλευση του δικτύου ύδρευσης και αποχετεύσεων των όμβριων και ακαθάρτων υδάτων στην ευρύτερη περιοχή του πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου. Πέρα από αυτή τη δραστηριότητα η επιχείρηση δύναται να αναπτύξει και παράπλευρες δραστηριότητες οι οποίες αφορούν:

- τη μελέτη, εκτέλεση, επίβλεψη και εκμετάλλευση έργων διανομής φυσικού αερίου στην περιοχή δραστηριότητάς της, μέσω ειδικών συμβάσεων με τη «Δημόσια Επιχείρηση Αερίου» (ΔΕΠΑ Α.Ε) ή την «Εταιρεία Διανομής Αερίου Κεντρικής Ελλάδας» (Ε.Δ.Α. Κεντρικής Ελλάδας)
- την ανάληψη της αρμοδιότητας ελέγχου της αερορύπανσης στη μείζονα περιοχή του Βόλου και
- την κατασκευή υδροηλεκτρικών σταθμών ενέργειας ισχύος μέχρι 5 MW. Η επιχείρηση δύναται να μετέχει και να λειτουργεί τους υδροηλεκτρικούς αυτούς σταθμούς (Υ.Σ.), η ίδια ή μέσω αμιγούς δημοτικής επιχείρησης.

Την διοίκηση της επιχείρησης ασκεί το Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο συμμετέχει ο Δήμαρχος Βόλου ως πρόεδρος, ο Δήμαρχος Ν. Ιωνίας ως αντιπρόεδρος καθώς και αιρετοί εκπρόσωποι των δήμων που συμμετέχουν στην επιχείρηση, ως μέλη. Τέλος, πρέπει να τονίσουμε πως η επιχείρηση δύναται να εντάξει και άλλους Δήμους του Ν. Μαγνησίας στις δομές της, αρκεί να υπάρχει σχετική απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του υπό ένταξη Δήμου.

2) ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Ο Σύνδεσμος Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΣΥ.ΔΙ.Σ.Α.) Νομού Μαγνησίας αποτελεί το μετασχηματισμό του αρχικού Συνδέσμου Διαθέσεως Απορριμμάτων Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου. Ο Σύνδεσμος ιδρύθηκε το 1979 με την υπ' αριθμ. 17199/8.8.1979 απόφαση και η τροποποίηση επήλθε με την υπ' Αριθμ 9782/17.8.2007 απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας Θεσσαλίας προκειμένου ο Σύνδεσμος να αποτελέσει το φορέα διαχείρισης των στερεών αποβλήτων ολόκληρου του Νομού. Η διάρκεια του Συνδέσμου ορίσθηκε στα πενήντα (50) χρόνια, ενώ η έδρα του παραμένει ο Δήμος Βόλου. Στο Σύνδεσμο συμμετέχουν όλοι οι Δήμοι του Ν. Μαγνησίας, κατόπιν σχετικών θετικών αποφάσεων των Δημοτικών τους Συμβουλίων. Οι κυριότεροι σκοποί του Συνδέσμου είναι:

- Η διαχείριση των στερεών αποβλήτων, η πραγματοποίηση δραστηριοτήτων και έργων που αναφέρονται στον παραπάνω σκοπό, καθώς και η διαρκής φροντίδα των χώρων διάθεσης.
- Η έρευνα, ο προγραμματισμός η υλοποίηση και η διαχείριση προγραμμάτων για την προστασία του περιβάλλοντος και η εφαρμογή σχετικών Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων σε όλη την έκταση του Ν. Μαγνησίας.
- Η υλοποίηση έργων, μελετών και ενεργειών που προέρχονται από πρωτοβουλίες Δήμων, Κοινοτήτων, ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ των ΟΤΑ καθώς και άλλων φορέων, που αφορούν τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων.
- Η προμήθεια αναγκαίου εξοπλισμού για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του.
- Η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, τεχνογνωσίας και τεχνικής στήριξης προς τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του.

3) ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ

Ο Σύνδεσμος Κοιμητηρίου Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου- Ν.Ιωνίας συστήθηκε με την υπ.αριθμ 17026/20.9.1993 απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας ύστερα από σχετικές αποφάσεις των Δημοτικών Συμβουλίων των δύο Δήμων. Η διοίκηση του Συνδέσμου ασκείται από δεκαμελές Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο συμμετέχουν έξι (6) αιρετοί εκπρόσωποι από το Δήμο Βόλου και τέσσερις (4) από τη Νέα Ιωνία. Οι κυριότεροι σκοποί του Συνδέσμου είναι:

- Η συντήρηση και λειτουργία του Διαδημοτικού Κοιμητηρίου στη θέση «Κούκος»
- Η συντήρηση και λειτουργία των κοιμητηρίων τα οποία βρίσκονται σε διάφορες συνοικίες του ευρύτερου Πολεοδομικού Συγκροτήματος
- Η εκμετάλλευση καταστημάτων λουλουδιών
- Η λειτουργία υπηρεσίας περιποίησης τάφων
- Η εκμετάλλευση και λειτουργία ειδικών χώρων για την τέλεση τελετών
- Η ανάπτυξη διαφόρων σχετικών δραστηριοτήτων.

Με την ίδρυση του Συνδέσμου και τη μεταφορά του κοιμητηρίου στη θέση «Κούκος» έπαψαν οι τριετείς ταφές στο μέχρι πρότινος κεντρικό νεκροταφείο της Ν. Ιωνίας. Μέσα στις αρμοδιότητες του Συνδέσμου είναι και η αποκατάσταση του τοπίου του παλαιού κοιμητηρίου με την ανάληψη σχετικών δράσεων όπως η δεντροφύτευση κ.α.

1.1.3 Μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της περιοχής του Ο.Τ.Α. ως προς τα κρίσιμα ζητήματα, τις ανάγκες των πολιτών και την εκτιμώμενη ζήτηση για την παροχή δημοτικών ή κοινοτικών υπηρεσιών.

Πλεονεκτήματα και ισχυρά σημεία της πόλης

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα του Π.Σ. Βόλου τα οποία αναλύονται και τεκμηριώνονται στη συνέχεια.

1. Κεντροβαρική γεωγραφική θέση

Η κεντρική γεωγραφική θέση στον ελλαδικό χώρο και η άμεση πρόσβαση στον οδικό άξονα Βορά-Νότου, η σχετική εγγύτητα στα δύο μητροπολιτικά κέντρα (απόσταση από την Αθήνα στα 323 χλμ. και από τη Θεσσαλονίκη στα 220 χλμ.) και η άμεση εγγύτητα σε μια σειρά από μεγάλες πόλεις της ευρύτερης περιφέρειας (Λάρισα, Καρδίτσα, Τρίκαλα, Λαμία), αποτελεί ένα από τα βασικότερα πλεονεκτήματα του Βόλου. Η απόσταση του Βόλου από τα δύο μητροπολιτικά κέντρα είναι τέτοια που ενώ εξασφαλίζει την πρόσβαση, δεν οδηγεί σε δορυφορικού τύπου εξαρτήσεις από αυτά. Έτσι, ο Βόλος έχει αναπτύξει μια σχετική αυτονομία και έχει αναδειχθεί σε δυναμικό πόλο εγκατάστασης οικονομικών δραστηριοτήτων αξιοποιώντας τη θέση του σε μια σημαντική οικονομική ενδοχώρα.

2. Υψηλή προσβασιμότητα

Για τα Ελληνικά δεδομένα, ο Βόλος μπορεί να χαρακτηριστεί ως πόλη υψηλής προσβασιμότητας. Διαθέτει σύνδεση με όλα τα εθνικά δίκτυα μεταφορικών υποδομών (ΠΑΘΕ, σιδηρόδρομος) αλλά και δυνατότητα για άμεσες εθνικές και διεθνείς συνδέσεις (αεροδρόμιο Ν. Αγχιάλου, λιμάνι) και συνδυασμένες μεταφορές με χρήση όλων των μέσων (οδικών, σιδηροδρομικών, θαλάσσιων, αεροπορικών). Αυτό καθιστά το Βόλο ένα σημαντικό κόμβο για τα ελληνικά δεδομένα και διευκολύνει τις προοπτικές ανάπτυξης σύγχρονων δραστηριοτήτων οι οποίες βασίζονται στην ταχύτητα πρόσβασης και στην εναλλαγή ή το συνδυασμό των μέσων μεταφοράς.

Πίνακας 88: Ισχυρά σημεία του Π.Σ. Βόλου

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ
1. Κεντροβαρική θέση ως προς τον ελληνικό χώρο με εγγύτητα στο βασικό αναπτυξιακό άξονα της χώρας (Αξονας-S)
2. Υψηλή προσβασιμότητα με εθνικά δίκτυα και δυνατότητα συνδυασμένων μεταφορών (οδικών, σιδηροδρομικών, θαλάσσιων, αεροπορικών)
3. Ποιότητα φυσικού περιβάλλοντος (συνδυασμός βουνού και θάλασσας, σημαντικό αστικό θαλάσσιο μέτωπο) και τάσεις βελτίωσης του δομημένου χώρου (σημαντικές αστικές αναπλάσεις και αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών χώρων)
4. Δυναμική δημογραφική εξέλιξη με σημαντικό πληθυσμιακό μέγεθος που ενισχύει την τοπική ζήτηση και τη συγκέντρωση στην παραγωγή (οικονομίες κλίμακας, συγκέντρωση και συσπείρωσης)
5. Ύπαρξη πανεπιστημίου και ερευνητικών ιδρυμάτων
6. Ύπαρξη παραγωγικών υποδομών (οργανωμένοι χώροι υποδοχής βιομηχανικών δραστηριοτήτων, ικανοποιητικά δίκτυα παροχής ενέργειας, σύγχρονες περιβαλλοντικές υποδομές)

7. Βιομηχανική παράδοση – Ισχυρή παρουσία δευτερογενή τομέα με τάσεις εξειδίκευσης (αυξημένη παρουσία βιομηχανικών κλάδων ενδιάμεσης έντασης και μειωμένη εξάρτηση από βιομηχανικούς κλάδους έντασης εργασίας)
8. Ποιότητα και εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού (υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης εργατικού δυναμικού, ύπαρξη επιστημονικού δυναμικού)
9. Ύπαρξη πολιτιστικής κληρονομιάς (αρχαία και σύγχρονη), πολιτιστικών δραστηριοτήτων (διεθνή φεστιβάλ) και πολιτιστικών υποδομών (Δημοτικό Θέατρο Βόλου, Πολιτισμικό Πάρκο Ν. Ιωνίας)
10. Δυνατότητα ανάπτυξης πολλών μορφών αστικού τουρισμού και σύνδεσης αυτού με άλλες μορφές τουρισμού που υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή – Υψηλός ρυθμός ανάπτυξης του τουριστικού κλάδου
11. Ύπαρξη σημαντικών αθλητικών εγκαταστάσεων (Ολυμπιακή πόλη 2004) με δυνατότητες για ποικιλία αθλητικών δραστηριοτήτων
12. Ύπαρξη θεσμών τοπικής διακυβέρνησης (διαδημοτικές συνεργασίες και επιχειρήσεις) και υποστήριξης της τοπικής αυτοδιοίκησης στο πεδίο της αναπτυξιακής πολιτικής (ύπαρξη αναπτυξιακών εταιριών με καλή στελέχωση και εμπειρία στη διαχείριση αναπτυξιακών προγραμμάτων)
13. Σχετικά υψηλό επίπεδο ανάπτυξης (ΑΕΠ της πόλης υψηλότερο από τα αντίστοιχα του νομού, περιφέρειας και χώρας και με αυξητικές τάσεις)
14. Ύπαρξη κέντρων υποστήριξης της απασχόλησης και υλοποίηση πλήθους προγραμμάτων για την καταπολέμηση της ανεργίας και την κατάρτιση του εργατικού δυναμικού – Πρόσφατες τάσεις μείωσης της ανεργίας από τα τέλη του 2001 και μετά
15. Ύπαρξη πολλών οργανώσεων κοινωνίας των πολιτών

Πηγή: ίδια επεξεργασία

3. Ποιότητα φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος

Κατά γενική ομολογία ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της πόλης είναι η ποιότητα ζωής, η οποία σε μεγάλο βαθμό απορρέει από την ποιότητα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος (συγκρινόμενου πάντα με αυτό των άλλων ελληνικών πόλεων). Έτσι, από τη μια, ο Βόλος συνδυάζει με μοναδικό τρόπο το βουνό με τη θάλασσα και διαθέτει ένα εκτεταμένο και σε σημαντικό βαθμό αξιοποιημένο θαλάσσιο μέτωπο. Από την άλλη, ο υφιστάμενος δομημένος χώρος διατηρεί αξιόλογους οικιστικούς θύλακες κτιρίων χαμηλού ύψους, ενώ γίνονται αξιόλογες προσπάθειες βελτίωσής του μέσω αστικών αναπλάσεων και αξιοποίησης εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών χώρων.

4. Σημαντικό πληθυσμιακό μέγεθος

Το μέγεθος του πληθυσμού είναι καθοριστικό τόσο για την ανάπτυξη της αγοράς και της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών όσο και για την προσφορά εργασίας. Η πόλη του Βόλου διαθέτει ένα ικανοποιητικό μέγεθος (το οποίο αυξάνεται διαχρονικά) που συμβάλλει στην ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας στην παραγωγή και διάθεση προϊόντων (αγαθών και υπηρεσιών) καθώς και τη συγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων, προσφέροντας έτσι δυνατότητες προσέλκυσης επενδύσεων και γενικότερα οικονομικής ανάπτυξης. Επίσης, το μέγεθος της πόλης καθιστά δυνατή τη σκοπιμότητα και βιωσιμότητα μιας σειράς δημόσιου χαρακτήρα επενδύσεων στις υποδομές και στην παροχή υπηρεσιών.

5. Ύπαρξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Η ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο Βόλο με σημαντικό αριθμό προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, η αυξανόμενη στελέχωσή του με επιστημονικό δυναμικό, ο αυξανόμενος αριθμός φοιτητών και αποφοίτων και η αυξανόμενη διασύνδεσή του με την τοπική οικονομία και κοινωνία, όχι μόνο βελτιώνουν την ποιότητα και αποτελεσματικότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου της περιοχής αλλά συμβάλλουν στην σημαντική ενίσχυση της απασχόλησης και της τοπικής ζήτησης, καθώς και στην τουριστική ανάδειξη της πόλης (συνεδριακός τουρισμός) και αναμφίβολα ασκούν μια θετική επίδραση στην τοπική οικονομία.

6. Ύπαρξη σύγχρονων παραγωγικών υποδομών

Ελάχιστες πόλεις στην Ελλάδα διαθέτουν τις παραγωγικές υποδομές που έχει ο Βόλος. Σε αυτές συγκαταλέγονται: μία σειρά οργανωμένων χώρων υποδοχής παραγωγικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων, όπως δύο Βιομηχανικές Περιοχές, ένα Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλίας, ένα Βιοτεχνικό Πάρκο, και το Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Θεσσαλίας (τα δύο τελευταία πολύ πρόσφατα), οι μεταφορικές υποδομές (οδική, σιδηροδρομική, θαλάσσια, αεροπορική), οι υποδομές παροχής ενέργειας (τόσο ηλεκτρικής, παραγόμενης από τη ΔΕΗ και τη Μονάδα Βιολογικού Καθαρισμού, όσο και φυσικού αερίου), και οι υποδομές περιβαλλοντικής διαχείρισης και μείωσης της ρύπανσης (δίκτυο αποχέτευσης, Μονάδα Βιολογικού Καθαρισμού, ΧΥΤΑ).

7. Βιομηχανική παράδοση

Ο Βόλος είναι μία από τις λίγες βιομηχανικές πόλεις της χώρας. Η τοπική βιομηχανία στηρίζεται σε μεγάλες σχετικά βιομηχανικές μονάδες με αυξημένη παρουσία κεφαλαιουχικών και ενδιάμεσων κλάδων, σημαντική εξειδίκευση (στην επεξεργασία μετάλλου, κατασκευή μηχανών, μεταφορικών μέσων και μηχανημάτων) και έμπειρο εργατικό δυναμικό με εργασιακή νοοτροπία, που ενισχύουν σημαντικά την ελκτικότητα της περιοχής και τις προοπτικές της για ανάπτυξη. Παρά την πρόσφατη κρίση, η μεγάλη βιομηχανία της περιοχής διατηρεί έναν ελπιδοφόρο δυναμισμό καθώς προσπαθεί να αντιμετωπίζει τις διαρθρωτικές αλλαγές και προκλήσεις με εκσυγχρονισμό της παραγωγής.

8. Ποιότητα ανθρώπινου δυναμικού

Ο Βόλος διαθέτει εργατικό και επιστημονικό δυναμικό υψηλού επιπέδου κατάρτισης, το οποίο μπορεί να προσελκύσει την εγκατάσταση παραγωγικών δραστηριοτήτων υψηλής ποιότητας σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στην παραγωγική ταυτότητα της περιοχής και ενισχύεται από την ύπαρξη σημαντικών εκπαιδευτικών και ερευνητικών μονάδων, οι οποίες δύναται να αναπροσαρμόσουν ή να ενισχύσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του δυναμικού αυτού (π.χ. μέσω συνεχιζόμενης εκπαίδευσης).

9. Πολιτιστική κληρονομιά και υποδομές

Ένα από τα σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της πόλης είναι η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της. Αυτή συμπεριλαμβάνει στοιχεία της μυθολογίας (αργοναυτική εκστρατεία, κένταυροι, κτλ.), της ιστορίας (αρχαιολογικά ευρήματα, βυζαντινά μνημεία), του νεότερου αλλά και του σύγχρονου πολιτισμού (νεοκλασικά κτίρια, έθιμα, τρόπος ζωής) τα οποία προάγονται μέσα από μια πληθώρα δραστηριοτήτων (εκθέσεις, φεστιβάλ μουσικής, χορού, μουσικού θεάτρου, κτλ.) που λαμβάνουν χώρα σε οργανωμένες υποδομές (αρχαιολογικοί

χώροι, μουσεία, θέατρα, εικαστικοί, μουσικοί και πολιτιστικοί χώροι, αλλά και τσιπουράδικα) που διαθέτει άφθονες η πόλη.

10. Δυνατότητα ανάπτυξης αστικού τουρισμού

Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά του Βόλου αποτελεί ισχυρή βάση για την ανάπτυξη όλων των μορφών αστικού τουρισμού στην περιοχή. Σε αυτές περιλαμβάνεται ο μαθητικός, συνεδριακός, γαστρονομικός, αναψυχής, αθλητικός, βιομηχανικός, κ.α.), καθώς και η δυνατότητα σύνδεσης και συνδυασμού του αστικού τουρισμού με την τουριστική κίνηση της ευρύτερης περιοχής (Πήλιο, Σποράδες).

11. Αθλητικές υποδομές

Σε γενικές γραμμές ο αθλητισμός στο Βόλο στις διάφορες διαστάσεις του (εγκαταστάσεις, αριθμός και ποικιλία συλλόγων και αθλητών) είναι σε αρκετά ικανοποιητική κατάσταση, κάτι που σχετίζεται με την ιστορία του αθλητισμού της πόλης και το γεγονός ότι υπήρξε μια από τις ολυμπιακές πόλεις το 2004. Το κύριο χαρακτηριστικό των αθλητικών υποδομών είναι ο ενισχυμένος αριθμός οργανωμένων χώρων αλλά και το σχετικά μεγάλο πλήθος των συλλόγων (104 στο σύνολό τους) και των αθλημάτων που ασχολούνται (όπως Χάντμπολ, Τοξοβολία, Γυμναστική, Ιππασία, Τζούντο). Μια τέτοια παράδοση είναι δυνατόν να συνδεθεί με το τουριστικό κύκλωμα και να συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης.

12. Ύπαρξη θεσμών τοπικής διακυβέρνησης

Οι θεσμοί τοπικής διακυβέρνησης που έχουν αναπτυχθεί στα τελευταία χρόνια δεν μπορεί παρά να θεωρηθούν ως θετικά στοιχεία για την αειφόρο ανάπτυξη της πόλης. Τέτοιοι θεσμοί είναι οι επίσημες συνεργασίες φορέων σε υπερτοπικό επίπεδο (π.χ. διαδημοτικές επιχειρήσεις, ΤΕΔΚ), οι δομές υποστήριξης της δημόσιας διοίκησης στο πεδίο της αναπτυξιακής πολιτικής (π.χ. αναπτυξιακές εταιρίες), αλλά και κάθε είδους επαφές σε επίπεδο σχεδιασμού και διαβούλευσης μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης, των παραγωγικών και κοινωνικών φορέων της περιοχής (π.χ. επιμελητήριο, πανεπιστήμιο) και των πολιτών.

13. Υψηλό επίπεδο ανάπτυξης

Ο Βόλος παρουσιάζει σχετικά υψηλό επίπεδο ανάπτυξης και ευημερίας. Αυτά αποτυπώνεται στο κατά κεφαλή ΑΕΠ της πόλης, το οποίο όχι μόνο ξεπερνά κατά πολύ τους αντίστοιχους μέσους όρους της χώρας, της περιφέρειας και του νομού, αλλά φαίνεται να διαγράφει μια αυξητική πορεία στα τελευταία 10 χρόνια. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι η παραγωγή της πόλης βασίζεται ουσιαστικά σε μια δυναμική συμμετοχή του δευτερογενή και τριτογενή τομέα και ότι όλοι οι τομείς της οικονομίας της περιοχής παρουσιάζουν υψηλούς ρυθμούς αύξησης της παραγωγικότητας (σε σχέση με αυτές των ευρύτερων χωρικών ενοτήτων).

14. Υποστήριξη της απασχόλησης και τάσεις μείωσης της ανεργίας

Η ύπαρξη κέντρων υποστήριξης της απασχόλησης και η υλοποίηση πλήθους προγραμμάτων και Κοινοτικών Πρωτοβουλιών (π.χ. URBAN, EQUAL, NOW), συμβάλουν θετικά στην καταπολέμηση της ανεργίας και την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας του εργατικού δυναμικού. Ως αποτέλεσμα παρατηρούμε στα τελευταία χρόνια μια ποσοστιαία αύξηση της απασχόλησης και, πιο πρόσφατα, μια τάση μείωσης της εγγεγραμμένης ανεργίας, οι οποίες συνοδεύονται από ενδείξεις αύξησης της επιχειρηματικότητας στην πόλη.

15. Οργανώσεις των πολιτών

Η ύπαρξη πλήθους οργανώσεων από μέρος των πολιτών (περιβαλλοντικών, πολιτιστικών, κτλ.) αποτελεί θετικό χαρακτηριστικό της πόλης γιατί προάγουν τη συμμετοχική δημοκρατία, τη συλλογική δράση και το δημιουργικό διάλογο, συνεισφέροντας στην πολιτική και κοινωνική αναβάθμιση του τόπου.

Μειονεκτήματα και αδυναμίες

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα σημαντικότερα μειονεκτήματα του Π.Σ. Βόλου τα οποία περιγράφονται αναλυτικά στη συνέχεια.

1. Κατακερματισμός αστικού ιστού

Οι τομές και ασυνέχειες του αστικού ιστού, που οφείλονται στην ύπαρξη αφενός των σιδηροδρομικών γραμμών και αφετέρου των χειμάρρων, αποτελούν ένα από τα βασικότερα μειονεκτήματα της πόλης. Εκτός του ότι δημιουργούν προβλήματα στην κυκλοφορία των οχημάτων και δυσχεραίνουν την επικοινωνία, τη μετακίνηση και την ομαλή ροή ανθρώπων και προϊόντων στην πόλη, εντείνουν το χωρικό διαχωρισμό (με επακόλουθες κοινωνικές προεκτάσεις) μεταξύ των δυο μεγαλύτερων δήμων του Βόλου και αποστερούν την πόλη από δυνατότητες αστικής ανάπτυξης και ανάπλασης.

2. Διοικητικός κατακερματισμός

Η διοικητική διαίρεση της πόλης σε πολλούς δήμους δημιουργεί πολυαρχία, αλληλοαναιρούμενες πολιτικές, συγκρούσεις, ανταγωνισμούς, αναποτελεσματικότητα και συγκριτικά υψηλό (ή και αποτρεπτικό) κόστος στην παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες (υπηρεσίες των οποίων το εύρος και η ποιότητα θα μπορούσε να βελτιωθεί αν υπήρχε ένας μεγάλος δήμος). Επιπλέον, ο διοικητικός αυτός κατακερματισμός μπορεί να σταθεί εμπόδιο στην υλοποίηση της όποιας αναπτυξιακής στρατηγικής επιλέξει να ακολουθήσει η πόλη.

Πίνακας 89: Αδύνατα σημεία του Π.Σ. Βόλου

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
1. Κατακερματισμός του αστικού ιστού από φυσικά και τεχνικά εμπόδια (χειμάρροι, σιδηροδρομικές γραμμές) – Χωρικός διαχωρισμός Βόλου και Νέας Ιωνίας
2. Διοικητικός κατακερματισμός της πόλης και ανταγωνισμός μεταξύ των περιοχών (κυρίως μεταξύ Βόλου και Νέας Ιωνίας) – Επικάλυψη ή/και σύγκρουση αρμοδιοτήτων φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης
3. Κυκλοφοριακό πρόβλημα (δυσχέρεια κίνησης οχημάτων και πεζών, ανεπάρκεια χώρων στάθμευσης στο κέντρο, χαμηλή χρήση δημόσιων συγκοινωνιών) και περιβαλλοντική υποβάθμιση (ατμοσφαιρική, ηχητική, υδάτινη)
4. Κατάληψη σημαντικού τμήματος του θαλάσσιου μετώπου από το εμπορικό λιμάνι
5. Προβλήματα επάρκειας πόσιμου νερού και σποραδικά προβλήματα ποιότητας
6. Ελλείψεις μεταφορικών υποδομών και συνδέσεων – Σημαντικές καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση μεταφορικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών υποδομών
7. Αυξανόμενες πιέσεις για δόμηση και αστική διάχυση – Ανεπάρκεια δημόσιων ελεύθερων χώρων

8. Διαρθρωτικές αδυναμίες στον τουρισμό (μικρές επιχειρήσεις, εποχικότητα) και χαμηλός βαθμός σύνδεσης του τουριστικού κυκλώματος με το λοιπό τοπικό παραγωγικό σύστημα
9. Έλλειψη επιχειρηματικής και τουριστικής κουλτούρας (περιορισμένο ωράριο λειτουργίας καταστημάτων)
10. Σημαντικά διαρθρωτικά προβλήματα στην παραγωγική συγκρότηση (ελλιπείς τοπικές συνεργασίες και ευκαιριακές υπεργολαβίες, εσωστρέφεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, έλλειψη σύνδεσης παραγωγικής διαδικασίας με την έρευνα, περιορισμένη κινητικότητα ανθρώπινου δυναμικού)
11. Υψηλό ποσοστό ανεργίας (μεγαλύτερο του εθνικού μέσου όρου) πλήττοντας κυρίως τις γυναίκες, τους νέους, τους μακροχρόνια άνεργους και αυτούς με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης/κατάρτισης

Πηγή: *ιδία επεξεργασία*

3. Κυκλοφοριακό πρόβλημα και περιβαλλοντική υποβάθμιση

Λόγου του μεγάλου πληθυσμιακού μεγέθους, της μειωμένης χρήσης δημοσίων συγκοινωνιών και του Ιπποδάμειου πολεοδομικού συστήματος που ιστορικά υπάρχει στο Βόλο (στενοί δρόμοι διατεταγμένοι σε ορθογωνικό κάρναβο με ασαφή ιεράρχηση του οδικού δικτύου), η πόλη αντιμετωπίζει προβλήματα κυκλοφοριακής συμφόρησης (κυρίως στην περιοχή του κέντρου). Υπάρχει επίσης σοβαρό πρόβλημα στάθμευσης που, παρά την ύπαρξη οργανωμένου συστήματος ελέγχου, οφείλεται στην συνεχιζόμενη ανεπάρκεια χώρων στάθμευσης εκτός οδού. Η αύξηση των κυκλοφοριακών φόρτων, των αστικών λυμάτων (βιομηχανικών και οικιστικών), της ηχητικής και ατμοσφαιρικής ρύπανσης, σε συνδυασμό με την έλλειψη οργανωμένων δημόσιων αλλά και ιδιωτικών χώρων πράσινου συμβάλλουν στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος και αποτελούν ζητήματα άμεσης προτεραιότητας και ζωτικής σημασίας για την πόλη. Ειδικότερα, η λειτουργία μιας βαριάς ρυπαίνουσας βιομηχανίας (τσιμεντοβιομηχανία ΑΓΕΤ) σε άμεση γειτνίαση με το Π.Σ. έχει σοβαρές επιπτώσεις στην ποιότητα του περιβάλλοντος και την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Εκτός από την διαδικασία παραγωγής που επιβαρύνει την ποιότητα της ατμόσφαιρας, είναι και το μεταφορικό έργο, του οποίου ένα μεγάλο ποσοστό διακινείται με φορτηγά μέσα από το αστικό δίκτυο της πόλης, επιβαρύνοντας πολύ περισσότερο, το ήδη βεβαρημένο αστικό περιβάλλον με κυκλοφοριακή συμφόρηση, θόρυβο, ρύπανση.

4. Κατάληψη θαλάσσιου μετώπου από το εμπορικό λιμάνι

Η κατάληψη ενός προνομιακού τμήματος του θαλάσσιου μετώπου – η βιτρίνα της πόλης – από τις αισθητικά και λειτουργικά οχλούσες δραστηριότητες του εμπορικού λιμανιού έρχεται σε σύγκρουση με την προοπτική εξέλιξης του Βόλου σε πόλο τουρισμού, αναψυχής και πολιτισμού. Αν η πόλη συνταχθεί με αυτό το όραμα, η μετακίνηση του εμπορικού λιμανιού, η απελευθέρωση του χώρου που καταλαμβάνει, και αξιοποίησή του με νέες δραστηριότητες μεγαλύτερης προστιθέμενης αξίας (ξενοδοχεία, μουσεία, τουριστικές υπηρεσίες, χώροι πολιτισμού και αναψυχής), κρίνονται ως αναγκαίες ενέργειες, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία των ελληνικών αλλά κυρίως των ευρωπαϊκών πόλεων (Δουβλίνο, Βαρκελώνη, κ.α.).

5. Προβλήματα πόσιμου νερού

Τα προβλήματα επάρκειας και ποιότητας νερού που αντιμετωπίζει ο Βόλος οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην μειωμένη ποιότητα και αποτελεσματικότητα του δικτύου ύδρευσης. Αν και το δίκτυο καλύπτει το σύνολο της αστικής περιοχής, λόγω της παλαιότητάς του σημειώνονται απώλειες της τάξης μέχρι και 40% της παρεχόμενης ποσότητας. Επιπλέον, η ποιότητα του νερού επιδεινώνεται από το γεγονός ότι μεγάλο μέρος του προέρχεται από γεωτρήσεις (των οποίων το νερό είναι φτωχής ποιότητας).

6. Ανεπάρκεια υποδομών και συνδέσεων

Στο επίπεδο των υποδομών, η πόλη εμφανίζει μια σειρά από αδυναμίες που σχετίζονται με ελλείψεις σε μεταφορικές υποδομές (όπως ανυπαρξία σιδηροδρομικής σύνδεσής της με το αεροδρόμιο της Ν. Αγχιάλου) και ανάγκες για εκσυγχρονισμό και αναβάθμισή τους (τόσο του αεροδρομίου όσο και της σιδηροδρομικής γραμμής Βόλου-Λάρισας), ενώ ανεπαρκείς κρίνονται επίσης οι ακτοπλοϊκές συνδέσεις (σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο) και τα δρομολόγια αστικών λεωφορείων. Επιπλέον, οι σημαντικές καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση μεταφορικών (όπως η περιφερειακή οδός), περιβαλλοντικών (όπως το δίκτυο αποχέτευσης και η μονάδα επεξεργασία βιομηχανικών λυμάτων) και κοινωνικών υποδομών (όπως το νοσοκομείο) δημιουργούν προβλήματα και περιορίζουν σημαντικά τις αναπτυξιακές προοπτικές της περιοχής.

7. Πιέσεις για δόμηση και ανεπάρκεια ελεύθερων χώρων

Η συνεχής αύξηση του πληθυσμού από το 1971 και μετά, οι αλλαγές στον τρόπο ζωής και τα οικιστικά και πολεοδομικά πρότυπα, η τριτογενοποίηση της οικονομίας και οι ανάγκες χωροθέτησης των παραγωγικών δραστηριοτήτων της (τουρισμός, πανεπιστήμιο, υπηρεσίες υψηλού επιπέδου, αναψυχή, κτλ.) δημιουργούν έντονες πιέσεις για δομημένο αστικό χώρο. Από την άλλη μεριά η έλλειψη κοινόχρηστων χώρων και χώρων πρασίνου αποτελεί σημαντικό μειονέκτημα και ζωτική ανάγκη της πόλης. Οι αναπλάσεις και η επαναχρησιμοποίηση εγκαταλελειμμένων αστικών περιοχών που έλαβαν χώρα τα τελευταία χρόνια έχουν μερικώς ικανοποιήσει τόσο τις απαιτήσεις για δομημένους όσο και για κοινόχρηστους χώρους. Ωστόσο οι ανάγκες αυτές δύσκολα μπορούν να καλυφθούν με εντατικοποίηση της χρήσης του υφιστάμενου οικιστικού χώρου, καθιστώντας αναπόφευκτη μια στρατηγική λελογισμένων επεκτάσεων.

8. Διαρθρωτικές αδυναμίες στον τουρισμό

Παρά τις θετικές προοπτικές του, ο τουρισμός χαρακτηρίζεται από μια σειρά διαρθρωτικές αδυναμίες όπως μικρή κλίμακα, έλλειψη καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού, εποχικότητα, έλλειψη συνεργασιών με σημαντικούς tour operators, ελλείψεις σε υποδομές (κατά βάση ξενοδοχεία υψηλής ποιότητας και συνεδριακοί χώροι), έλλειψη στρατηγικής από τη μεριά της πόλης για ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη και αξιοποίηση της ιδιαίτερης 'ταυτότητας του τόπου', και χαμηλός βαθμός σύνδεσης του τουριστικού κυκλώματος με το λοιπό τοπικό παραγωγικό σύστημα.

9. Έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας

Η έλλειψη επιχειρηματικής νοοτροπίας και τουριστικής κουλτούρας είναι ίσως από τα σημαντικότερα και δυσκολότερα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει η πόλη, μιας και έχει να κάνει με βαθιά ριζωμένες συνήθειες και τον τρόπο με τον οποίο σκέφτονται και ενεργούν οι επιχειρηματίες του Βόλου. Αν και οι εκφάνσεις του φαινομένου αυτού είναι ποικίλες,

απαιτώντας περαιτέρω εξέταση και ανάλυση με αναφορά στο πλαίσιο μέσα στο οποίο αναπτύσσονται, έχει ενδιαφέρον κανείς να επισημάνει κάποια ενδεικτικά παράδειγμα, όπως το γεγονός ότι μεγάλες τουριστικές μονάδες των Σποράδων παρακάμπτουν το Βόλο στις αγορές τους έναντι προμηθευτών από τη Λάρισα, ή το ότι οι επιβάτες των κρουαζιερόπλοιων που φτάνουν στο Βόλο συχνά βρίσκουν κλειστά τα τουριστικά και εμπορικά καταστήματα της πόλης.

10. Διαρθρωτικά προβλήματα στην παραγωγική συγκρότηση

Μια σειρά από σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες έχουν να κάνουν με την παραγωγική διαδικασία. Αυτές είναι: ο χαμηλός βαθμός σύνδεσης της μεγάλης βιομηχανίας με την τοπική οικονομία (περιορίζοντας τις αναμενόμενες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις) και οι ελλείψεις/ευκαιριακές τοπικές συνεργασίες (υπεργολαβίες) μεταξύ των μικρών και των μεγάλων μονάδων, η εσωστρέφεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων οι οποίες εξαρτώνται υπερβολικά από την τοπική αγορά, η περιορισμένη σύνδεση της παραγωγής με την έρευνα και το πανεπιστήμιο, και η περιορισμένη κινητικότητα του ανθρώπινου δυναμικού τόσο τομεακά αλλά και γεωγραφικά (αν και το δεύτερο φαίνεται να βελτιώνεται με την πάροδο του χρόνου).

11. Υψηλό ποσοστό διαρθρωτικής ανεργίας

Παρά την ποσοστιαία αύξηση της απασχόλησης διαχρονικά, ο Βόλος παρουσιάζει υψηλό ποσοστό ανεργίας που ξεπερνά τον εθνικό μέσο όρο. Σημαντικά είναι τα υψηλά ποσοστά των μακροχρόνιων ανέργων, των ανέργων με χαμηλό επίπεδο κατάρτισης καθώς και της ανεργίας των γυναικών και των νέων, υποδηλώνοντας τις κατευθύνσεις των διαρθρωτικών παρεμβάσεων που απαιτούνται.

1.1.4 Δυνατότητες και υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, σε σχέση με τις λειτουργίες που επιτελούν, το ανθρώπινο δυναμικό και την υλικοτεχνική υποδομή τους, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και σε σχέση με την οικονομική τους κατάσταση.

Ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT αποτελεί μία σημειακή αποτύπωση των στοιχείων που συνθέτουν το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του Δήμου και των Νομικών Προσώπων αυτού. Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται τα στοιχεία που μέσα από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης του συνόλου των δομών του Δήμου, παρουσιάζονται ως Δυνατότητες και Αδυναμίες του εσωτερικού περιβάλλοντος του, καθώς και ως Ευκαιρίες και Απειλές του εξωτερικού περιβάλλοντος αυτού. Η ανάλυση επικεντρώνεται από τη μία στο προσωπικό, τις υποδομές και την οργάνωση του Δήμου ενώ από την άλλη εστιάζει στην οικονομική δραστηριότητα του Οργανισμού. Για την δημιουργία του πίνακα λήφθησαν υπόψη και τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από τις υπηρεσίες και τα Νομικά Πρόσωπα του Δήμου Βόλου για τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν στη λειτουργία τους.

ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ	
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ – ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΟΡΓΑΝΩΣΗ	
Δήμος Βόλου	
Δυνάμεις / Δυνατότητες	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Εμπειρία του προσωπικού • Επαρκείς εγκαταστάσεις • Πλούσια υλικοτεχνική υποδομή • Η αποκέντρωση στην παροχή υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Γραφειοκρατία – Οργανωτικές αδυναμίες • Σχετική έλλειψη εξειδίκευσης • Έλλειψη διοικητικής ευελιξίας • Μεγάλη γεωγραφική διασπορά των κτιριακών εγκαταστάσεων • Έλλειψη συστήματος μέτρησης της αποδοτικότητας • Έλλειψη πιστοποίησης • Η σχετική έλλειψη συντονισμού δράσεων Δήμου και Ν Π
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Η ανάπτυξη του Διπόλου Βόλος – Λάρισα • Η πιθανή εφαρμογή νέων συνενώσεων των ΟΤΑ • Προγράμματα επιμόρφωσης • Το πανεπιστήμιο ως συνεργάτης και ως τροφοδότης επιστημόνων • Η διεθνής εμπειρία 	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα στελέχωσης
ΝΠΙΔ	
Δυνάμεις / Δυνατότητες	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Εμπειρία Προσωπικού • Εξειδίκευση προσωπικού • Ανάληψη πρωτοβουλιών • Επιστημονικό προσωπικό • Διοικητική ευελιξία 	<ul style="list-style-type: none"> • Υπερβολικός αριθμός – Πολυδιάσπαση – Επικάλυψη αρμοδιοτήτων – Εσωτερικός Ανταγωνισμός • Η σχετική έλλειψη συντονισμού δράσεων Δήμου και Ν Π • Σχετική έλλειψη Εγκαταστάσεων • Αδυναμία πλήρωσης ή υπερκάλυψη του Οργανογράμματος • Συχνές αποχωρήσεις στελεχών • Συχνές μετακινήσεις υπαλλήλων • Ασυνέχειες στην καταβολή μισθών • Έλλειψη συνέχειας στον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας από τις συχνές αλλαγές διοικητικών στελεχών • Αναντιστοιχίες δραστηριοτήτων και προσόντων προσωπικού
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Προγράμματα επιμόρφωσης • Το πανεπιστήμιο ως συνεργάτης και ως τροφοδότης επιστημόνων • Η συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα ως ευκαιρίες απόκτησης τεχνογνωσίας • Συγχωνεύσεις δομών 	<ul style="list-style-type: none"> • Καθυστερήσεις στη στελέχωση
ΝΠΔΔ	
Δυνάμεις / Δυνατότητες	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Συνεργασία με στελέχη του Δήμου • Οργανωτική στήριξη από το Κεντρικό Φορέα • Σχετική αυτονομία δράσεων • Εξειδικευμένο αντικείμενο δράσης • Επάρκεια εγκαταστάσεων • Εμπειρία προηγούμενων ετών 	<ul style="list-style-type: none"> • Σχετική έλλειψη εξειδίκευσης • Αδυναμία πλήρωσης ή υπερκάλυψη των προβλεπόμενων μέσω του Οργανογράμματος θέσεων • Συχνές μετακινήσεις υπαλλήλων • Αναντιστοιχίες δραστηριοτήτων και προσόντων προσωπικού • Η σχετική έλλειψη συντονισμού δράσεων Δήμου και Ν Π

	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία μέτρησης της αποδοτικότητας • Έλλειψη συνέχειας στον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας από τις συχνές αλλαγές διοικητικών στελεχών
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Επιμόρφωση Προσωπικού • Συγχωνεύσεις Δομών • Απόκτηση διεθνούς τεχνογνωσίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Καθυστέρηση στελέχωσης
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	
Δήμος Βόλου	
Δυνάμεις / Δυνατότητες	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Πλήθος δράσεων και δραστηριοτήτων • Η εφαρμογή σύγχρονων συστημάτων οικονομικής διαχείρισης • Η σημαντική αύξηση των πόρων για επενδύσεις και αξιοποίηση του προγράμματος ΘΗΣΕΑΣ • Η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα • Η μεγάλη ακίνητη περιουσία • Η δυνατότητα επέκτασης των προσφερόμενων υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Η έλλειψη σχεδίου αξιοποίησης ακίνητης περιουσίας • Η σχετική έλλειψη συντονισμού δράσεων Δήμου και ΝΠ • Οικονομική εξάρτηση από την κεντρική διοίκηση • Υψηλά διοικητικά έξοδα • Υψηλό κόστος των ανταποδοτικών υπηρεσιών • Αρνητικά αποτελέσματα χρήσης
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Ο νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Τα νέα χρηματοδοτικά προγράμματα • Το Δ' ΚΠΣ • Η ανάληψη των Μεσογειακών Αγώνων του 2013 • Οι συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> • Περικοπές επιχορηγήσεων από τους κεντρικούς φορείς • Ασυνέχειες στις εισροές χρηματοδοτήσεων από την ΕΕ και τους κεντρικούς φορείς
ΝΠΙΔ	
Δυνάμεις / Δυνατότητες	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Ευελιξία σε προμηθευτές και εργολάβους • Η λειτουργία με όρους ελεύθερης αγοράς • Οι προγραμματικές συμβάσεις με το Δήμο • Η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα • Αυτονομία αποφάσεων επί των οικονομικών θεμάτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ασυνέχειες στην καταβολή μισθών • Η καθυστέρηση εξόφλησης προμηθευτών • Τα μεγάλα οικονομικά ελλείμματα • Ο μικρός βαθμός συνεργασίας με άλλα ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ • Η ύπαρξη επισφαλών απαιτήσεων • Η μειωμένη ρευστότητα • Απουσία σοβαρής πολιτικής τιμολόγησης
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Ο νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Τα νέα χρηματοδοτικά προγράμματα • Το Δ' ΚΠΣ • Η ανάληψη των Μεσογειακών Αγώνων του 2013 • Οι αυξημένες ανάγκες των πολιτών 	<ul style="list-style-type: none"> • Η ύπαρξη ανταγωνισμού • Περικοπές επιχορηγήσεων από τους κεντρικούς φορείς • Ασυνέχειες στις εισροές χρηματοδοτήσεων από την ΕΕ και τους κεντρικούς φορείς
ΝΠΔΔ	
Δυνάμεις / Δυνατότητες	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Οι επιχορηγήσεις και οι προγραμματικές συμβάσεις με το Δήμο • Η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα • Σχετική αυτονομία αποφάσεων επί των οικονομικών θεμάτων • Ευρύ πεδίο ανάπτυξης δραστηριότητας 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλή αποδοτικότητα των δραστηριοτήτων • Απουσία τιμολογιακής πολιτικής • Ο μικρός βαθμός συνεργασίας με άλλα ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Ο νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Περικοπές επιχορηγήσεων από τους

<ul style="list-style-type: none"> • Τα νέα χρηματοδοτικά προγράμματα • Το Δ' ΚΠΣ • Η ανάληψη των Μεσογειακών Αγώνων του 2013 • Οι αυξημένες ανάγκες των πολιτών	<p>κεντρικούς φορείς</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ασυνέχειες στις εισροές χρηματοδοτήσεων από την ΕΕ και τους κεντρικούς φορείς
---	--

Ανάλυση Σημείων

Δήμος Βόλου

Δυνατά Σημεία

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Στα δυνατά σημεία του παραπάνω τομέα συγκαταλέγονται η εμπειρία του προσωπικού, η οποία σε συνδυασμό με τις σχετικά επαρκείς εγκαταστάσεις και την πληρότητα σε υλικοτεχνική υποδομή, παρέχουν τα εχέγγυα για την αποδοτική λειτουργία του Οργανισμού. Η αποκέντρωση δομών και δραστηριοτήτων που έχει με τον καταμερισμό των δράσεων του Δήμου σε σχετικά κατά περίπτωση τμήματα και Νομικά Πρόσωπα αυτού, επιτυγχάνει κατά περίπτωση την αρτιότερη άσκηση της δημοτικής πολιτικής.

Οικονομική Δραστηριότητα

Στην οικονομική δραστηριότητα ένα από τα δυνατά σημεία του Δήμου αδιαμφισβήτητα αποτελεί, το πλήθος των δραστηριοτήτων που αναπτύσσει ή δύναται να αναπτύξει ο αυτός. Ο Δήμος μπορεί να συμμετέχει σε δράσεις και να αναλάβει μια σειρά πρωτοβουλιών με κοινωνικά αλλά και οικονομικά οφέλη. Επιπρόσθετα, ο Δήμος έχει στην κατοχή του μία σημαντική ακίνητη περιουσία η οποία, με την κατάλληλη αξιοποίηση της δύναται να επιφέρει μεγάλα έσοδα, λύνοντας ταυτόχρονα τα όποια προβλήματα στέγασης και φιλοξενίας υπηρεσιών και δραστηριοτήτων του Οργανισμού. Από την άλλη, στο εσωτερικό οικονομικό περιβάλλον, τα πλεονεκτήματα του Δήμου πηγάζουν από την ύπαρξη σύγχρονων συστημάτων οικονομικής διαχείρισης και της εμπειρίας των στελεχών που διαχειρίζονται τα οικονομικά ζητήματα. Επίσης, δυνατά σημεία θεωρούνται η σημαντική αύξηση των πόρων για επενδύσεις, η αξιοποίηση του προγράμματος «ΘΗΣΕΑΣ», καθώς και η συμμετοχή του Δήμου σε Εθνικά και Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Αδύνατα Σημεία

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Από την άλλη, ο Δήμος έχει να αντιμετωπίσει και μια πλειάδα αδυναμιών που εμποδίζουν και δυσχεραίνουν την ομαλή εκτέλεση των λειτουργιών του. Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Δήμος είναι οι οργανωτικές αδυναμίες και η ύπαρξη γραφειοκρατίας, η οποία επιφέρει μια δυσκαμψία στην εφαρμογή των διαφόρων αποφάσεων. Επίσης, αδυναμία θεωρείται και η μεγάλη γεωγραφική διασπορά των υπηρεσιών του Δήμου, με αρνητικές συνέπειες τόσο στη συνεργασία των τμημάτων, όσο και στην εξυπηρέτηση των πολιτών. Σημαντικό πρόβλημα θεωρείται και η έλλειψη ενός συστήματος μέτρησης της αποδοτικότητας του κάθε τμήματος, το οποίο θα μπορούσε να ποσοτικοποιεί τους εκάστοτε στόχους και ενέργειες, καθιστώντας τους έτσι μετρήσιμα μεγέθη. Τέλος αδύνατα σημεία αποτελούν η έλλειψη πιστοποίησης και η σχετική έλλειψη συντονισμού δράσεων του Δήμου και των Νομικών του Προσώπων.

Οικονομική Δραστηριότητα

Στον τομέα της οικονομικής δραστηριότητας του Δήμου τα αδύνατα σημεία μπορούν να χαρακτηριστούν σημαντικά. Το κυριότερο αποτελεί σίγουρα η οικονομική εξάρτηση από την κεντρική διοίκηση, που περιορίζει την αυτονομία δράσεων και αποφάσεων. Επίσης, στο εσωτερικό περιβάλλον εντοπίζονται προβλήματα που αφορούν την έλλειψη συντονισμού στην ανάληψη δραστηριοτήτων μεταξύ Δήμου και Νομικών Προσώπων, προβλήματα που έχουν ως αποτέλεσμα, δραστηριότητες να μην εκτελούνται άρτια ή να καθίστανται εξαιρετικά κοστοβόρες. Σημαντικό επίσης πρόβλημα αποτελούν τα υψηλά διοικητικά έξοδα του Δήμου, καθώς και το αυξημένο κόστος που συνοδεύει την παροχή ανταποδοτικών υπηρεσιών. Πρέπει να αναφέρουμε επίσης, τα αρνητικά αποτελέσματα χρήσης που παρουσιάζει ο Δήμος τα τελευταία έτη, συνέπεια των οποίων θεωρείται το «έλλειμμα εις νέο» που παρουσιάζει ο Οργανισμός από έτος σε έτος. Τέλος, αδυναμία θεωρείται και η έλλειψη ενός σχεδίου αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του.

Ευκαιρίες

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Ως ευκαιρία μπορεί να χαρακτηρισθεί ο νέος «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων» ο οποίος ρυθμίζει μια σειρά από θέματα σχετικά με την λειτουργία των δήμων και των κοινοτήτων.

Μέσα από το νέο αυτό Κώδικα ο Δήμος μπορεί να επωφεληθεί, εφαρμόζοντας διάφορες διατάξεις οι οποίες δύνανται να βελτιώσουν τη συνολική λειτουργία του Οργανισμού και κατ' επέκταση την εξυπηρέτηση των πολιτών. Επίσης, ως ευκαιρία προβάλλουν τα προγράμματα επιμόρφωσης στα οποία μπορεί να συμμετέχει ο Οργανισμός, εφαρμόζοντας έτσι, δράσεις επιμόρφωσης τόσο σε υπαλλήλους αυτού, όσο και γενικότερα στους πολίτες του Βόλου. Τα προγράμματα αυτά θεωρείται βέβαιο πως θα αυξήσουν την αποδοτικότητα του Οργανισμού ενώ από την άλλη θα συμβάλλουν στην αύξηση του πνευματικού και μορφωτικού επιπέδου της πόλης, προσθέτοντας έτσι περισσότερους «ενεργούς και σκεπτόμενους πολίτες».

Σημαντική ευκαιρία αποτελούν και τα μεγάλα πλήθους Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα στα οποία δύνανται να συμμετέχει ο Δήμος. Η ανταλλαγή απόψεων, η εξοικείωση με διαφορετικές «κουλτούρες», καθώς και η μεταφορά τεχνογνωσίας πάνω σε θέματα που αφορούν τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι σίγουρο πως μόνο θετικές επιπτώσεις μπορούν να έχουν στην άσκηση της δημοτικής πολιτικής. Τέλος, δεν πρέπει να παραβλέπουμε τις ευκαιρίες που γεννά η ύπαρξη και λειτουργία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στην πόλη του Βόλου. Η εντακτική συνεργασία των δύο φορέων κρίνεται επιβεβλημένη καθώς το πανεπιστήμιο δικαίως θεωρείται ένας αστείρευτος τροφοδότης ιδεών, τεχνογνωσίας και ικανών επιστημόνων.

Οικονομική Δραστηριότητα

Στον οικονομικό τομέα κυρίαρχη ευκαιρία αποτελεί και εδώ η εφαρμογή των διατάξεων του νέου «Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων». Από την άλλη, ο Δήμος θα πρέπει να προετοιμαστεί ώστε να εκμεταλλευτεί τα νέα επενδυτικά προγράμματα, ενώ θα πρέπει καταστεί έτοιμος ώστε να αντλήσει όσο το δυνατόν περισσότερα κονδύλια από το επερχόμενο Δ'ΚΠΣ. Σημαντική ευκαιρία θεωρείται και η ανάληψη των Μεσογειακών Αγώνων. Η διαχείριση των οικονομικών και επενδυτικών εισροών που συνοδεύουν μια τέτοια διοργάνωση θα πρέπει να γίνει με προσεκτικά βήματα και να εντάσσεται σε ένα στρατηγικό σχεδιασμό ο οποίος θα καθοδηγεί τις αναπτυξιακές δράσεις του Δήμου. Οι μελέτες των έργων πρέπει να έχουν ολοκληρώσει το στάδιο της ωρίμανσης ώστε τα οφέλη από τη διοργάνωση να είναι τα μεγαλύτερα δυνατά. Τέλος, μεγάλη ευκαιρία για το Δήμο αποτελεί η σύμπραξη με τον ιδιωτικό τομέα σε έργα και δραστηριότητες, αφού τα οφέλη από τέτοιες δράσεις είναι πολλαπλά, καθώς από τη μία επιταχύνεται η ανάπτυξη της πόλης, ενώ από την άλλη ο Δήμος αντλεί τεχνογνωσία και εξασφαλίζει κεφάλαια.

Απειλές

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Η κυριότερη απειλή για τη λειτουργία του Δήμου είναι αδιαμφισβήτη η αδυναμία κάλυψης των οργανικών θέσεων αυτού. Οι δράσεις και οι σχεδιασμοί του Δήμου απαιτούν την έγκαιρη κάλυψη των οργανικών θέσεων αυτού, με στελέχη ικανά να φέρουν σε πέρας την εφαρμογή της δημοτικής πολιτικής. Η οποιαδήποτε έλλειψη σε προσωπικό είναι ικανή να αναστείλει δράσεις, οι οποίες είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη της περιοχής, ενώ θεωρείται βέβαιο πως γεννά και αναντιστοιχίες μεταξύ επιτέλεσης λειτουργιών και ειδικοτήτων των υπαλλήλων που τις επιτελούν.

Οικονομική Δραστηριότητα

Ως απειλή για το Δήμο Βόλου στον οικονομικό τομέα, θεωρούνται κυρίως τα χρηματοδοτικά προβλήματα που αφορούν περικοπές επιχορηγήσεων από τους κεντρικούς φορείς και ασυνέχειες στις εισροές χρηματοδοτήσεων από την ΕΕ και τους κεντρικούς φορείς. Η προπαρασκευή των μελετών και των δράσεων του Δήμου πρέπει να γίνεται προσεκτικά και ακολουθώντας πάντοτε τις προδιαγραφές του εκάστοτε φορέα χρηματοδότησης ώστε να μην παρατηρηθούν φαινόμενα απένταξης έργων και διακοπής χρηματοδοτήσεων.

ΝΠΙΔ

Δυνατά Σημεία

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Τα δυνατά σημεία της λειτουργίας των ΝΠΙΔ πηγάζουν από την ίδια την αιτία σύστασή τους. Μέσω της επιτέλεσης συγκεκριμένων δραστηριοτήτων το κάθε ΝΠΙΔ συμβάλλει καταρχήν στη εξειδίκευση δράσεων της συνολικής δημοτικής πολιτικής. Από την άλλη, η μετακίνηση στελεχών από τις κεντρικές δομές του Δήμου αλλά ακόμα και η δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασίας και προσφοράς απασχόλησης σε ανθρώπους που προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα, προσδίδουν σε αυτά το πλεονέκτημα της εμπειρίας και της εξειδίκευσης του προσωπικού. Σημαντικό πλεονέκτημα θεωρείται επίσης η αυτονομία δράσεων και η ελεύθερη ανάπτυξη πρωτοβουλιών σε διοικητικό επίπεδο, ενώ τέλος σημαντικά είναι και τα πλεονεκτήματα που πηγάζουν από την απασχόληση στις δομές αυτών, μεγάλου αριθμού πανεπιστημιακής εκπαίδευσης προσωπικού.

Οικονομική Δραστηριότητα

Στον οικονομικό τομέα τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα των ΝΠΙΔ πηγάζουν από την ελευθερία κινήσεων που τους εξασφαλίζει ο τρόπος λειτουργίας τους. Η ευελιξία επιλογής προμηθευτών και εργολάβων, η σχετική αυτονομία αποφάσεων επί οικονομικών θεμάτων και η λειτουργία τους με όρους ελεύθερης αγοράς αποτελούν παράγοντες που αν αξιοποιηθούν συνετά δύνανται να οδηγήσουν σε μία αυτόνομη ανάπτυξη και μια αποδοτική και κερδοφόρα λειτουργία. Από την άλλη, τα ΝΠΙΔ απολαμβάνουν εισροές πόρων μέσω της εκτέλεσης προγραμματικών συμβάσεων με το Δήμο, ενώ τέλος δεν πρέπει να μας διαφεύγει το μεγάλο όφελος που αντλούν αυτά από τη συμμετοχή τους σε Ευρωπαϊκά και Εθνικά Προγράμματα.

Αδύνατα Σημεία

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Η λειτουργία των ΝΠΙΔ εμφανίζει και αρκετές αδυναμίες που απορρέουν από τον υπερβολικό αριθμό τους, την πολυδιάσπαση, την επικάλυψη αρμοδιοτήτων και τον εσωτερικό ανταγωνισμό. Ένα από τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζουν επίσης, αφορά τις εγκαταστάσεις στις οποίες στεγάζονται αφού σε πολλά ΝΠΙΔ το Δήμου παρατηρείται πρόβλημα στενότητας ή και ακαταλληλότητας χώρων λειτουργίας. Επίσης, προβλήματα παρουσιάζονται και στο προσωπικό των ΝΠΙΔ, με κυριότερο, την αδυναμία πλήρωσης ή σε αρκετές περιπτώσεις την υπερκάλυψη των θέσεων που προβλέπονται από το Οργανόγραμμα. Από την άλλη οι συχνές μετακινήσεις και αποχωρήσεις στελεχών και υπαλλήλων έχουν σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση φαινόμενων καθυστέρησης εκτέλεσης δράσεων, αποσυντονισμού και αναντιστοιχίας δραστηριοτήτων και προσόντων του προσωπικού που τις εκτελεί. Επιπρόσθετα, το πρόβλημα της συχνής αλλαγής προσώπων εμφανίζεται και σε διοικητικό επίπεδο αφού συνήθως με την αλλαγή της δημοτικής αρχής αλλάζουν και τα πρόσωπα που διοικούν τους φορείς, με συνέπεια την εμφάνιση ασυνεχειών στους σχεδιασμούς και στην εφαρμογή αυτών. Τέλος, προβλήματα εντοπίζονται και στη μισθοδοσία των υπαλλήλων αφού σε ορισμένα ΝΠΙΔ οι εργαζόμενοι παραμένουν απλήρωτοι για αρκετούς μήνες.

Οικονομική Δραστηριότητα

Αδύνατα σημεία εντοπίζονται και στον τομέα της οικονομικής δραστηριότητας των ΝΠΙΔ. Μια από τις σοβαρότερες αδυναμίες είναι η καθυστέρηση που παρατηρείται σε πολλές εκ των επιχειρήσεων στις εξοφλήσεις, τόσο των προμηθευτών όσο και των εργαζομένων και των συνεργατών τους. Επίσης, πολλές από τις επιχειρήσεις έρχονται αντιμέτωπες με προβλήματα που έχουν να κάνουν με την ύπαρξη μεγάλων οικονομικών ελλειμμάτων, επισφαλών απαιτήσεων και μειωμένης ρευστότητας, με συνέπεια την εμφάνιση προβλημάτων στην οικονομική λειτουργία τους. Επιπρόσθετα, σε πολλές επιχειρήσεις απουσιάζει η εφαρμογή μίας σοβαρής τιμολογιακής πολιτικής στις προσφερόμενες υπηρεσίες, σημειώνοντας έτσι απώλειες εσόδων που θα μπορούσαν με την κατάλληλη στρατηγική να εισρέουν στα ταμεία τους. Τέλος, πρέπει να σημειώσουμε το χαμηλό βαθμό συνεργασίας μεταξύ των ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ με συνέπεια την εκτέλεση ταυτόσημων δράσεων από διαφορετικά πρόσωπα όταν μάλιστα υπάρχουν πεδία δραστηριότητας τα οποία μένουν ανεκμετάλλευτα.

Ευκαιρίες

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται στα ΝΠΙΔ αναφορικά με τον τρόπο που αυτά οργανώνονται και λειτουργούν είναι ταυτόσημες με αυτές που αφορούν και την κεντρική δομή του Δήμου. Οι διατάξεις του νέου «Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» αφορούν σε μεγάλο βαθμό και τα ΝΠΙΔ αφού προβλέπουν δράσεις που δύνανται να εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα των ΝΠ των ΟΤΑ, κυρίως μέσω της αναδιάρθρωσης των υφιστάμενων δομών. Η συγχώνευση ορισμένων ΝΠ δεν πρέπει να αποκλείεται ως ενδεχόμενο, καθώς εφόσον αυτή σχεδιάζεται με προσεκτικά και σοβαρά βήματα είναι σίγουρο πως θα βοηθήσει στην εξυγίανση προβληματικών επιχειρήσεων. Από την άλλη, όπως και ο Δήμος έτσι και τα ΝΠΙΔ αυτού, πρέπει να χρησιμοποιήσουν τα προγράμματα επιμόρφωσης ενώ πρέπει να αυξήσουν και τη συμμετοχή τους σε Ευρωπαϊκά και Εθνικά προγράμματα. Τέλος, το πανεπιστήμιο φαντάζει ως ένας μεγάλος σύμμαχος των επιχειρήσεων, από τη στιγμή μάλιστα, που οι διαδικασίες για την απασχόληση επιστημονικού προσωπικού σε δράσεις και έργα των ΝΠΙΔ, δεν είναι τόσο πολύπλοκες όσο αυτές που απαιτούνται για τη μόνιμη πρόσληψη κάποιου αποφοίτου του ΠΘ στο Δήμο Βόλου.

Οικονομική Δραστηριότητα

Ως μεγαλύτερη ευκαιρία του τομέα αυτού, φαντάζει η ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση των αναγκών των πολιτών, με συνέπεια τη ραγδαία άνοδο της ζήτησης υπηρεσιών. Οι

επιχειρήσεις από τη μεριά τους πρέπει να αντιληφθούν το είδος και το πλήθος των αναγκών που θα κληθούν να καλύψουν στο μέλλον, έτσι ώστε να οργανώσουν τις στρατηγικές και επιχειρησιακές τους κινήσεις. Από την άλλη, η ανάληψη των Μεσογειακών θα πρέπει να βρει τις επιχειρήσεις έτοιμες να συμμετέχουν στην προπαρασκευή και στην διεξαγωγή των αγώνων, ενώ δεν θα πρέπει να παραβλέπονται τα νέα επενδυτικά προγράμματα και φυσικά οι τεράστιες ευκαιρίες του Δ΄ ΚΠΣ.

Απειλές

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Μεγαλύτερη απειλή αναφορικά με την οργάνωση των ΝΠΙΔ αδιαμφισβήτητα αποτελεί η αδυναμία πλήρωσης των απαραίτητων θέσεων του οργανογράμματος. Η συνεχής τριβή των επιχειρήσεων στο μεταβαλλόμενο ανταγωνιστικό περιβάλλον απαιτεί την επάρκεια σε στελεχιακό δυναμικό, ώστε να καθίσταται δυνατή η άρτια εκτέλεση των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνουν. Ελλείψεις προσωπικού και κατ' επέκταση παροχή χαμηλών ποιοτικά υπηρεσιών, είναι δυνατό να επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις τόσο την δημόσια εικόνα των επιχειρήσεων όσο ακόμα και την ίδια τους την λειτουργία.

Οικονομική Δραστηριότητα

Η λειτουργία πολλών εκ των επιχειρήσεων σε καθεστώς ελεύθερης αγοράς έχει ως αποτέλεσμα αυτές να δέχονται ισχυρές ανταγωνιστικές πιέσεις από άλλες επιχειρήσεις του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται. Για αυτό το λόγο οι επιχειρήσεις πρέπει να οργανώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να αντέξουν σε αυτές τις πιέσεις. Απειλή επίσης αποτελεί μια ενδεχόμενη διακοπή της οικονομικής αρωγής μέσω των προγραμματικών συμβάσεων από το Δήμο Βόλου. Απειλή, τέλος αποτελεί και το ενδεχόμενο της διακοπής των εισροών που προέρχονται από τη συμμετοχή σε Εθνικά και Ευρωπαϊκά προγράμματα.

ΝΠΔΔ

Δυνατά Σημεία

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Τα πλεονεκτήματα στον τομέα της οργάνωσης και της λειτουργίας των ΝΠΔΔ πηγάζουν κυρίως από τη στενή σχέση με το κεντρικό διοικητικό τομέα του Δήμου. Τα ΝΠΔΔ έχουν το πλεονέκτημα της μετακίνησης έμπειρων στελεχών όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο, τυγχάνοντας έτσι συνεχούς διοικητικής και οργανωτικής στήριξης από τον κεντρικό φορέα. Από την άλλη, απολαμβάνουν και το προνόμιο μιας σχετικής ελευθερίας δράσης που επιτρέπει την ανάπτυξη πλήθους δραστηριοτήτων. Το εξειδικευμένο αντικείμενο δράσης χαρακτηρίζεται και αυτό ως ένα από τα δυνατά τους σημεία ενώ πρέπει να αναφέρουμε πως δυνατό σημείο της δράσης των ΝΠΔΔ αποτελεί το γεγονός πως οι εγκαταστάσεις στις οποίες στεγάζονται τα περισσότερα από αυτά χαρακτηρίζονται ως επαρκείς.

Οικονομική Δραστηριότητα

Δυνατότερο σημείο της οικονομικής λειτουργίας των ΝΠΔΔ αποτελεί η χρηματοδότηση των δράσεων και των λειτουργιών τους από το Δήμο Βόλου. Η οικονομική εξάρτηση από το Δήμο δεν περιορίζει την επέκταση των δράσεών τους καθώς τα ΝΠΔΔ μπορούν να αναπτύξουν τις δραστηριότητες τους, διατηρώντας μια σχετική αυτονομία αποφάσεων. Τέλος, πλεονέκτημα θεωρείται και η δυνατότητα συμμετοχής τους σε Ευρωπαϊκά και Εθνικά προγράμματα με όλα τα θετικά που αυτή συνεπάγεται.

Αδυναμίες

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Οι αδυναμίες των ΝΠΔΔ στον τομέα της οργάνωσης είναι εφάμιλλες αυτών που αντιμετωπίζουν τα ΝΠΙΔ. Τα φαινόμενα λοιπόν της έλλειψης συντονισμού δράσεων Δήμου και ΝΠΔΔ, των συχνών μετακινήσεων υπαλλήλων και της συνεχούς εναλλαγής διοικητικών στελεχών είναι και εδώ ορατά. Αδυναμίες επίσης εντοπίζονται και στον τρόπο που μπορούν οι διοικήσεις των ΝΠΔΔ να εκτιμήσουν την αποδοτικότητα του φορέα καθώς και εδώ απουσιάζει ένα σύστημα μέτρησης της. Τέλος, θα πρέπει να προσθέσουμε την σχετική έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού που παρατηρείται σε ορισμένα από αυτά, ενώ θα πρέπει να τονίσουμε πως το πρόβλημα πλήρωσης του Οργανογράμματος αποκτά ιδιαίτερη σημασία στα ΝΠΔΔ καθώς πολλά από αυτά καλούνται να εκτελέσουν λειτουργίες, που αφορούν βασικούς τομείς της δημοτικής πολιτικής, όπως ο αθλητισμός και η φροντίδα των ηλικιωμένων.

Οικονομική Δραστηριότητα

Αδυναμίες εντοπίζονται και στην οικονομική δραστηριότητα των ΝΠΔΔ. Οι σημαντικότερες από αυτές αφορούν την χαμηλή αποδοτικότητα των δραστηριοτήτων τους, την έλλειψη τιμολογιακής πολιτικής, ακόμη και σε προσφορά υπηρεσιών που δεν χαρακτηρίζονται ως κοινωνικές, καθώς και τον μικρό βαθμό συνεργασίας με άλλα ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ.

Ευκαιρίες

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Οι ευκαιρίες που δύνανται τα ΝΠΔΔ να εκμεταλλευτούν ώστε να βελτιώσουν τον τρόπο λειτουργίας τους και είναι εφάμιλλες αυτών που αφορούν τα ΝΠΙΔ. Οι διατάξεις του νέου «Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» πρέπει και στην περίπτωση του ΝΠΔΔ να αποτελέσουν αντικείμενο προς συζήτηση, καθώς οι αναδιαρθρώσεις δομών που προβλέπονται από αυτόν μπορούν να βελτιώσουν τον τρόπο άσκησης της δημοτικής πολιτικής μέσω των ΝΠΔΔ. Τέλος, και στα ΝΠΔΔ πρέπει να αναπτυχθούν δράσεις επιμόρφωσης και απόκτησης εμπειρίας και τεχνογνωσίας μέσω της συμμετοχής σε διάφορα προγράμματα.

Οικονομική Δραστηριότητα

Οι ευκαιρίες είναι ταυτόσημες αυτών των ΝΠΙΔ και στον οικονομικό τομέα. Οι Μεσογειακοί κρίνονται ως η μεγαλύτερη ευκαιρία βελτίωσης των υποδομών, ειδικά όταν στα ΝΠΔΔ συγκαταλέγεται ο φορέας διαχείρισης του Εθνικού Αθλητικού Κέντρου (ΕΑΚ). Από την άλλη τα νέα χρηματοδοτικά προγράμματα καθώς και το Δ΄ ΚΠΣ αποτελούν μεγάλες προκλήσεις και για τα ΝΠΔΔ του Δήμου, ενώ τέλος και εδώ πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι νέες ανάγκες των πολιτών που αναμένεται να προκύψουν μέσα στα επόμενα χρόνια, ώστε τα ΝΠΔΔ να καταστούν έτοιμα να ανταποκριθούν ικανοποιητικά και ποιοτικά σε αυτές.

Απειλές

Προσωπικό-Υποδομές-Οργάνωση

Οι απειλές σε επίπεδο οργάνωσης των ΝΠΔΔ πηγάζουν από την καθυστέρηση και την αδυναμία πλήρωσης του οργανογράμματος αυτών. Η αδυναμία αυτή αποτελεί ένα σημαντικό κίνδυνο για την ομαλή λειτουργία των ΝΠΔΔ καθώς είναι φανερό οι αδυναμίες ορισμένων ΝΠ στο να εκτελέσουν άρτια τις λειτουργίες τους.

Οικονομική Δραστηριότητα

Ο κίνδυνος περικοπής των επιχορηγήσεων στα ΝΠΔΔ αποτελεί τη σοβαρότερη απειλή για την οικονομική δραστηριότητα τους, καθώς οι επιχορηγήσεις, είτε μέσω του Δήμου, είτε μέσω της Κεντρικής Διοίκησης αποτελούν τη κύρια πηγή εισροών οικονομικών πόρων των ΝΠΔΔ. Η απειλή είναι μεγαλύτερη στα ΝΠΔΔ από τα ΝΠΙΔ καθώς όπως είδαμε ο βαθμός οικονομικής αυτονομίας των ΝΠΔΔ είναι σαφώς μικρότερος από τον αντίστοιχο των ΝΠΙΔ.

1.1.5 Ευκαιρίες και περιορισμοί από εξωγενείς παράγοντες (όπως θεσμικό πλαίσιο, εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και χρηματοδοτήσεις).

Ευκαιρίες από το εξωτερικό περιβάλλον

Παράλληλα με τις εσωτερικές αδυναμίες και δυνατότητες, ευκαιρίες και απειλές από το εξωτερικό περιβάλλον επηρεάζουν τις αναπτυξιακές προοπτικές της περιοχής. Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα κυριότερες ευκαιρίες για το Π.Σ. Βόλου οι οποίες αναλύονται και τεκμηριώνονται στη συνέχεια.

1. Διεθνοποίηση οικονομίας, Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και αναδυόμενες γειτονικές αγορές

Η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, η διεθνοποίηση της οικονομίας και το άνοιγμα των γειτονικών αγορών, συντελούν στην ευκολότερη μετακίνηση των προϊόντων και των συντελεστών παραγωγής (κεφάλαιο, ανθρώπινο δυναμικό) και αποτελούν αναμφισβήτητα μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την τοπική οικονομία και κοινωνία. Αυτό έχει επιπτώσεις σε δύο μέτωπα, πρώτον, δημιουργούνται προοπτικές για διείσδυση των τοπικών επιχειρήσεων (μέσω επενδύσεων, εξαγωγών προϊόντων, υπηρεσιών, τεχνογνωσίας κτλ., αλλά και εισαγωγών φθηνότερων πρώτων υλών), και δεύτερον, καθίσταται αναγκαία η διαμόρφωση στρατηγικής σε τοπικό επίπεδο με σκοπό για την προσέλκυση επενδύσεων στην πόλη (μέσω προβολής των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της, αλλά και αναδιαμόρφωσης των δομών και του θεσμικού πλαισίου της).

2. Κοινοτικοί και εθνικοί πόροι

Οι πόροι των ΚΠΣ (3^{ου} και 4^{ου}) όπως κατανέμονται στα επιχειρησιακά προγράμματα των Υπουργείων και το ΠΕΠ Θεσσαλίας, αλλά και οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, αποτελούν ιδανική ευκαιρία για μια σειρά δράσεων που στόχο θα έχουν την αστική ανάπτυξη, την αναβάθμιση των υποδομών και δικτύων, την προώθηση της τοπικής επιχειρηματικότητας, την ανασυγκρότηση του αστικού χώρου, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, τη βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού, την αύξηση της απασχόλησης και τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, τον εκσυγχρονισμό της διοίκησης, κ.α.

Πίνακας 90: Ευκαιρίες για το Π.Σ. Βόλου

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ
1. Διεθνοποίηση οικονομίας, Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και αναδυόμενες γειτονικές αγορές
2. Κοινοτικοί και εθνικοί πόροι (ΚΠΣ, Επιχειρησιακά Προγράμματα, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες)
3. Αναπτυξιακός νόμος (νέα επενδυτικά κίνητρα)
4. Συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα
5. Αποκέντρωση εξουσιών, εκσυγχρονισμός της τοπικής αυτοδιοίκησης και ανάπτυξη σύγχρονων μορφών τοπικής διακυβέρνησης
6. Ένταξη της πόλης σε εθνικά και διεθνή δίκτυα (π.χ. μεταφορικά) και αναπτυξιακούς άξονες
7. Ανάπτυξη συνεργασιών με άλλες πόλεις και φορείς (της χώρας και του εξωτερικού)
8. Ανάπτυξη του 'δίπολου' Βόλος-Λάρισα με συμπληρωματικές μεταξύ τους λειτουργίες (περαιτέρω αύξηση του πληθυσμιακού μεγέθους, ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας και συγκέντρωσης) και ανταγωνιστικές δράσεις ως προς τα δυο μητροπολιτικά κέντρα, Αθήνα και Θεσσαλονίκη
9. Διαμόρφωση στρατηγικού πλαισίου άσκησης πολιτικής σε υπερτοπικό επίπεδο (σε στόχο την προσέλκυση επενδύσεων, την ενδογενή ανάπτυξη και την επίλυση των κοινών προβλημάτων)
10. Έγκαιρη εφαρμογή των Κοινοτικών οδηγιών και νομοθεσίας (προστασία περιβάλλοντος, ενδογενής ανάπτυξη, επιχειρηματικότητα και καινοτομία)
11. Ανάπτυξη νέων μορφών ζήτησης στους τομείς των υπηρεσιών (υπηρεσίες προς επιχειρήσεις) και του τουρισμού (συνεδριακός, γαστρονομικός, αθλητικός, ειδικός)
12. Χρήση νέων τεχνολογιών σε όλο το φάσμα της αστικής διαχείρισης και ανάπτυξης
13. Πολυπολιτισμικότητα και διάχυση ιδεών

Πηγή: *ιδία επεξεργασία*

3. Αναπτυξιακός νόμος

Ο νέος αναπτυξιακός / επενδυτικός νόμος, με τον οποίο παρέχονται κίνητρα για ιδιωτικά επενδυτικά σχέδια, ενισχύει την ανάπτυξη των νέων και τον εκσυγχρονισμό των παλαιών επιχειρήσεων, αυξάνοντας την απασχόληση αλλά την επιχειρηματικότητα στην περιοχή. Επιπλέον, μπορεί να λειτουργήσει θετικά στην προσέλκυση επενδυτών και την δημιουργία ενός θετικού επενδυτικού κλίματος με πολλαπλά οφέλη στην πόλη.

4. Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)

Οι ΣΔΙΤ αποτελούν μια εναλλακτική πρακτική για την αποτελεσματική υλοποίηση υποδομών και την παροχή καλύτερων υπηρεσιών προς τους πολίτες με τη χρήση κατάλληλου μείγματος δημόσιας και ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Αν και ακόμα είναι νωρίς για να βγουν συμπεράσματα

για την εφαρμογή των ΣΔΙΤ στην Ελλάδα, καθώς ο σχετικός νόμος που τις θεσμοθετεί (Ν.3389/2005) είναι πρόσφατος, η διεθνής εμπειρία διαβεβαιώνει ότι μπορούν να δώσουν νέα ώθηση στην τοπική ανάπτυξη και να διασφαλίσουν την έγκαιρη και σωστή ολοκλήρωση πολλών αναγκαίων έργων υποδομής, ενώ, παράλληλα, απελευθερώνονται πόροι για περισσότερες επενδύσεις από την τοπική αυτοδιοίκηση αλλά και για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής.

5. Αποκέντρωση και τοπική διακυβέρνηση

Η διοικητική αποκέντρωση και η ενίσχυση των εξουσιών σε τοπικό επίπεδο που έχουν ξεκινήσει από τα μέσα της δεκαετίας του '80 αποτελούν θετικά βήματα προς μια νέα μορφή συλλογικής δράσης και οργάνωσης της εξουσίας, την τοπική διακυβέρνηση. Η συμμετοχή στην διακυβέρνηση κοινωνικοποιεί την πολιτική εξουσία, προσδίδει στην πόλη την ικανότητα της αυτό-ανανέωσης και της αναδημιουργίας, κάνει τις πόλεις χώρους αναζήτησης της καινοτομίας και αναζωογόνησης του δημόσιου πεδίου, και αποτελεί εγγύηση για την υπεράσπιση της ποιότητας ζωής. Η αναζήτηση μιας τέτοιας θεσμικής συγκρότησης που να ενεργοποιεί το κοινωνικό κεφάλαιο και να κινητοποιεί τους πολίτες, αποτελεί λοιπόν πρώτη προτεραιότητα.

6. Σύνδεση με δίκτυα

Η ένταξη της πόλης σε εθνικά αλλά και διεθνή μεταφορικά δίκτυα και αναπτυξιακούς άξονες (π.χ. οδική σύνδεση με Εγνατία και Ηγουμενίτσα, θαλάσσια σύνδεση με χώρες της Μαύρης Θάλασσας και της Αν. Μεσογείου, αεροπορική σύνδεση με Ευρώπη και Αμερική) αποτελεί μείζον στοιχείο για την αναβάθμιση του ρόλου της σε κέντρο εμπορικών, πληροφοριακών, τεχνολογικών, πληθυσμιακών και πολιτιστικών ροών και την μέγιστη αξιοποίηση των νέων ευκαιριών που παρουσιάζονται.

7. Ανάπτυξη συνεργασιών

Η συμμετοχή της πόλης σε διεθνή και ευρωπαϊκά δίκτυα πληροφοριών και συνεργασίες με άλλες πόλεις και φορείς προσφέρουν μια θαυμάσια ευκαιρία τόσο για ανταλλαγή εμπειριών, γνώσεων, τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, αλλά, πολλές φορές, και για περαιτέρω χρηματοδότηση (μέσω των κοινοτικών πρωτοβουλιών των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων όπως INTERREG, EQUAL).

8. Δημιουργία 'δίπολου' Βόλος-Λάρισα

Η χωρική εγγύτητα του Βόλου με την Λάρισα (σε απόσταση 60 χλμ.), και το γεγονός ότι είναι οι δύο από τις τέσσερις ελληνικές πόλεις μεσαίου μεγέθους, αποτελεί μία από τις βασικότερες προϋποθέσεις για την δημιουργία μιας ενιαίας ζώνης ανάπτυξης (δίπολο) και ενός ολοκληρωμένου παραγωγικού συστήματος ικανού να ανταγωνισθεί τα δύο μητροπολιτικά κέντρα (υπό τη μορφή τρίτης ελληνικής μητρόπολης). Ένα τέτοιο σύστημα πόλεων, συγκεντρώνοντας σημαντική πληθυσμιακή μάζα (στη συγκεκριμένη περίπτωση μιλάμε για αστικό πληθυσμό της τάξης των 350 χιλιάδων κατοίκων και πληθυσμό ενδοχώρας που υπερβαίνει τις 400 χιλιάδες), δημιουργεί συνθήκες ανάπτυξης ισχυρών οικονομικών κλίμακας και συγκέντρωσης, με αποτέλεσμα περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη και ευημερία. Επιπλέον, καθίσταται δυνατή η υψηλή διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης στο σύνολό της (αν και η κάθε μία πόλη δύναται να εξειδικευτεί σε συγκεκριμένες, συμπληρωματικές δραστηριότητες) ώστε να αποφευχθούν οι διαρθρωτικές κρίσεις (λόγω εξάρτησης σε φθίνοντες κλάδους) και να δημιουργηθούν έντονες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις (μέσω σχέσεων εισροών-εκροών στην παραγωγική αλυσίδα).

9. Διαμόρφωση πλαισίου στρατηγικής σε υπερτοπικό επίπεδο

Σε ένα τέτοιο πλαίσιο υπερτοπικών συνεργασιών και δημιουργίας συστήματος αστικών κέντρων (Βόλου – Λάρισας – Καρδίτσας – Τρικάλων) είναι πλέον αναγκαία η ανάπτυξη ενός ευρύτερου πλαισίου στρατηγικής και άσκησης πολιτικής που υπερβαίνει τα όρια της εκάστοτε πόλης και διαμορφώνει συλλογικά οράματα και στόχους για την προσέλκυση επενδύσεων, την ενδογενή και βιώσιμη ανάπτυξη και την επίλυση των κοινών προβλημάτων. Προς αυτή την κατεύθυνση συμβάλλει ο αναπτυξιακός σχεδιασμός που συντελείται στο επίπεδο της Θεσσαλίας με πρωτοβουλία της Περιφέρειας και στα πλαίσια του 4^{ου} ΠΕΠ Θεσσαλίας. Ο σχεδιασμός αυτός έχει ήδη διαμορφώσει μια συνολική στρατηγική για την περιφέρεια Θεσσαλίας η οποία ευνοεί τις συνεργασίες μεταξύ των νομών και των πόλεων.

10. Εφαρμογή Κοινοτικών οδηγιών και νομοθεσίας

Η έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή των Κοινοτικών οδηγιών και κανονισμών αποτελεί ίσα πρόκληση και ευκαιρία για την πόλη να εναρμονισθεί με τις άλλες ευρωπαϊκές πόλεις και να ενταχθεί με επιτυχία σε ένα κοινό πλαίσιο για την προστασία του περιβάλλοντος, την αειφόρο ανάπτυξη και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

11. Ανάπτυξη νέων μορφών ζήτησης στις υπηρεσίες και τον τουρισμό

Η ανάπτυξη νέων μορφών ζήτησης στους τομείς των υπηρεσιών (όπως υπηρεσίες προς επιχειρήσεις, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, κ.α.) και του τουρισμού (όπως συνεδριακός, γαστρονομικός, αθλητικός, βιομηχανικός) που παρατηρείται σε διεθνές επίπεδο αποτελεί ευκαιρία για μια πόλη του μεγέθους και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Βόλου να δραστηριοποιηθεί και να κατακτήσει σημαντικό μερίδιο της αγοράς.

12. Χρήση νέων τεχνολογιών σε όλο το φάσμα της αστικής διαχείρισης και ανάπτυξης

Όπως κάθε πόλη έτσι και ο Βόλος οφείλει να παρακολουθεί, να ενημερώνεται και να υιοθετεί τις νέες πρακτικές, τεχνικές και τεχνολογίες που μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των αστικών προβλημάτων (περιβαλλοντικών, κυκλοφοριακού, κτλ.), στην αποτελεσματική διαχείριση του αστικού χώρου, στην αύξηση της απασχόλησης και γενικότερα στην αειφόρο ανάπτυξη τη περιοχής (προώθηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας, χρήση τηλεκπαίδευσης, υιοθέτηση τηλεργασίας, κτλ.).

13. Πολυπολιτισμικότητα

Η ελεύθερη μετακίνηση εντός της ΕΕ, το άνοιγμα των συνόρων των πρώην σοσιαλιστικών χωρών και η εισροή μεταναστών στην Ελλάδα και το Βόλο αποτελούν ευκαιρία για την ενίσχυση της οικονομίας της περιοχής (παροχή φθηνού ή υψηλής ποιότητας εργατικού δυναμικού), ενώ παράλληλα προάγουν την πολυπολιτισμικότητα και ενισχύουν την διάχυση γνώσεων, ιδεών, κουλτούρας και πολιτισμού προς όφελος τόσο της τοπικής κοινωνίας όσο και των εισερχόμενων πληθυσμών.

Απειλές από το εξωτερικό περιβάλλον

Ο Πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τις βασικότερες απειλές που ενδέχεται να αντιμετωπίσει ο Βόλος, οι οποίες και τεκμηριώνονται στη συνέχεια.

Πίνακας 91: Απειλές για το Π.Σ. Βόλου

ΑΠΕΙΛΕΣ
1. Κινητικότητα προϊόντων και συντελεστών παραγωγής και αύξηση του ανταγωνισμού
2. Διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία
3. Περιορισμός Κοινοτικών ή εθνικών πόρων
4. Ενίσχυση του συγκεντρωτισμού (πολιτικού/διοικητικού αλλά και οικονομικού)
5. Αποτυχία περιφερειακών πολιτικών σύγκλισης και αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων
6. Πολιτική αστάθεια και γεωπολιτικά προβλήματα στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο
7. Διατήρηση δύσκαμπτου ή/και αναποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου σε εθνικό επίπεδο (π.χ. χωροταξικό, πολεοδομικό, φορολογικό, κ.α.)
8. Μη σύνδεση του Βόλου με τους νέους αναπτυξιακούς και μεταφορικούς άξονες
9. Αδυναμία παρακολούθησης και αξιοποίησης τεχνολογικών εξελίξεων
10. Κίνδυνος περιβαλλοντικών καταστροφών

Πηγή: *ιδία επεξεργασία*

1. Κινητικότητα και ανταγωνισμός

Ο αυξημένος βαθμός κινητικότητας προϊόντων, κεφαλαίου, επιχειρήσεων και εργατικού δυναμικού, που οφείλεται στη διεθνοποίηση της οικονομίας και την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (λόγω της κατάρτησης των εσωτερικών συνόρων και της άρσης των εθνικών πολιτικών προστατευτισμού), και η συνεπαγόμενη αύξηση του ανταγωνισμού από πόλεις είτε χαμηλού κόστους, είτε υψηλής τεχνολογίας, είτε άλλου συγκριτικού πλεονεκτήματος (π.χ. ποιότητα ζωής, ανθρώπινου δυναμικού, θεσμικού πλαισίου), αποτελούν μια υπαρκτή απειλή για την πόλη, και μπορεί να οδηγήσουν σε επιπλέον συρρίκνωση του ΑΕΠ και της απασχόλησης. Αυτό καθιστά αναγκαίο η πόλη να αναζητήσει (ή και να δημιουργήσει) και να προβάλλει (μέσω μάρκετινγκ) τα δικά της συγκριτικά πλεονεκτήματα προκειμένου να ισχυροποιήσει τη θέση της στην εθνική αλλά και στην ευρωπαϊκή σκηνή έναντι των άλλων ανταγωνιστριών της.

2. Διαρθρωτικές αλλαγές

Ένα από τα βασικότερα προβλήματα της αναδιάρθρωσης της παραγωγικής βάσης συσχετίζεται με τη μείωση της βιομηχανικής απασχόλησης και την ανάγκη ο τριτογενής τομέας να (υπερ) καλύψει τις θέσεις εργασίας που χάνονται. Εκεί όπου ο συνδυασμός εξωτερικών παραγόντων και εσωτερικών δυνατοτήτων είναι τέτοιος ώστε οι θέσεις στη βιομηχανία να χάνονται με γρήγορους ρυθμούς και οι θέσεις στον τριτογενή τομέα να δημιουργούνται με αργούς ρυθμούς, οι πόλεις αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα απασχόλησης.

3. Περιορισμός Κοινοτικών ή εθνικών πόρων

Ο περιορισμός του δημόσιου τομέα και των δημοσίων δαπανών σε μια προσπάθεια εξυγίανσης της οικονομίας και ο περιορισμός των ευρωπαϊκών πόρων οι οποίοι σταδιακά θα κατευθύνονται προς τα νέα μέλη της ΕΕ είναι δυνατόν να επηρεάσουν αρνητικά τη δυνατότητα χρηματοδότησης σημαντικών έργων και κατά συνέπεια να δημιουργήσουν δυσκολίες και εμπόδια στην αναπτυξιακή προοπτική της πόλης.

4. Πολιτικο-οικονομικός συγκεντρωτισμός

Η διατήρηση του συγκεντρωτισμού σε πολιτικό επίπεδο και η ενίσχυση της συγκεντροποίησης σε οικονομικό επίπεδο εγκυμονεί μια σειρά από κινδύνους για την αιεφόρο ανάπτυξη και τη διακυβέρνηση του Βόλου. Η στροφή σε μοντέλα διοικητικού συγκεντρωτισμού είναι λιγότερο πιθανή, δεδομένης της αντίθετης τάσης που επικρατεί διεθνώς και της πορείας που έχει ήδη διαγράψει η χώρα. Η οικονομική συγκεντροποίηση ωστόσο, δηλαδή η ενίσχυση των μητροπολιτικών κέντρων της Αθήνας και Θεσσαλονίκης, είναι κάτι που ενισχύεται από τις διαρθρωτικές αλλαγές και την τριτογενιοποίηση της οικονομίας (αφού ο τριτογενής τομέας χαρακτηρίζεται από σημαντικές οικονομίες αστικής κλίμακας και συγκεντρωσης), και θα πρέπει να αντιμετωπισθεί με κατάλληλες περιφερειακές πολιτικές σύγκλισης.

5. Αύξηση περιφερειακών ανισοτήτων

Η αποτυχία στην άσκηση των περιφερειακών πολιτικών σύγκλισης μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων, με ενίσχυση του μητροπολιτικού ρόλου της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και οικονομική υποβάθμιση της περιφερειακών αστικών κέντρων συμπεριλαμβανομένου του Βόλου.

6. Αποσταθεροποίηση στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο

Κάθε παράγοντας που μπορεί να αποσταθεροποιήσει την ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων και Ανατολικής Μεσογείου (π.χ. συρράξεις, σημαντικά διπλωματικά επεισόδια, πολιτική αστάθεια, κοινωνικές αναταραχές κ.α.) αποτελεί δυνητική απειλή για τη οικονομική ζωή και την ευημερία της χώρας και κατ' επέκταση της πόλης του Βόλου.

7. Αναποτελεσματικό εθνικό θεσμικό πλαίσιο

Τα προβλήματα και αδυναμίες που υπάρχουν στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο (π.χ. έλλειμμα μηχανισμών υλοποίησης πολεοδομικού σχεδιασμού και πολιτικής γης, δύσκαμπτες εργασιακές σχέσεις, πολυνομία, γραφειοκρατία, διαφθορά, κτλ.) μεταφέρονται αυτόματα και στα χαμηλότερα επίπεδα. Αν και σε κάποιο βαθμό είναι δυνατή η προσαρμογή τους στις τοπικές συνθήκες και η βελτίωση της κατάστασης σε τοπικό επίπεδο, τέτοια ζητήματα θεσμικής αναποτελεσματικότητας απαιτούν κατά βάση συνολική διευθέτηση σε κεντρικό και νομοθετικό επίπεδο.

8. Μη σύνδεση με νέους μεταφορικούς άξονες

Η έλλειψη ικανοποιητικής σύνδεσης της πόλης με το κύριο σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας και η αδυναμία ένταξης στο εθνικό και διεθνές δίκτυο αερομεταφορών θέτει την πόλη σε κίνδυνο σχετικής απομόνωσης, περιορίζει την προσβασιμότητά της και μειώνει την δυνατότητα προσέλκυσης επενδύσεων.

9. Αδυναμία αξιοποίησης τεχνολογικών εξελίξεων

Στο βαθμό που αποδεδειγμένα αποτελεσματικές τεχνικές και τεχνολογίες δεν υιοθετούνται σε τοπικό επίπεδο, ενισχύεται η αδυναμία της πόλης να διαχειρισθεί ικανοποιητικά τον αστικό χώρο, να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα αστικά προβλήματα και να προάγει την αιεφόρο ανάπτυξη της περιοχής.

10. Κίνδυνος περιβαλλοντικών καταστροφών

Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι που έχουν υπερτοπική διάσταση είναι υπαρκτοί και δυστυχώς αναμένεται να εντατικοποιηθούν. Για το λόγο αυτό απαιτούνται προληπτικά έργα και μέτρα προστασίας (όπως δένδροφυτεύσεις, επέκταση και βελτίωση του δικτύου όμβριων κ.α.).

Επίσης, ιδιαίτερα έντονο εξακολουθεί να είναι το πρόβλημα της ρύπανσης των υδάτων (επιφανειακών και υπόγειων), κυρίως λόγω της υπερβολικής χρήσης λιπασμάτων και φαρμάκων στη γεωργία. Το πρόγραμμα καταπολέμησης της νιτρορύπανσης θα πρέπει να συνεχιστεί και να επεκταθεί στο σύνολο του κάμπου, καθώς και η εφαρμογή ενός προγράμματος για την προστασία των υδάτων της περιοχής.

Συνυπολογίζοντας τόσο το μέγεθος της πόλης και τη σχετική θέση στην ιεραρχία των αστικών κέντρων της χώρας, όσο και τα χαρακτηριστικά της και τους θετικούς και δυσμενείς παράγοντες που την επηρεάζουν, προκύπτει ότι ο Βόλος κατατάσσεται αναμφίβολα ανάμεσα στις πλέον ευνοημένες πόλεις της Ελληνικής περιφέρειας. Αν και οι αδυναμίες είναι πολλές και σημαντικές, χαρακτηρίζουν συνήθως το σύνολο των Ελληνικών πόλεων και όχι μόνο το Βόλο. Από την άλλη πλευρά τα περισσότερα πλεονεκτήματα της πόλης δεν είναι γενικά, αλλά πολύ συγκεκριμένα, αποτελούν στοιχεία που την διαφοροποιούν από τις περισσότερες άλλες πόλεις και θα πρέπει να αξιοποιηθούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Σε τελική ανάλυση, αυτός ακριβώς πρέπει να είναι ο ρόλος μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής: λαμβάνοντας υπ' όψη τις δυσκολίες, τους περιορισμούς και τις νέες τάσεις του ευρύτερου (εθνικού και διεθνούς) περιβάλλοντος, να αξιοποιεί με τον καλύτερο τρόπο τα υπάρχοντα και να δημιουργεί συνεχώς νέα συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ισόρροπη ανάπτυξη της πόλης.

1.1.6 Αξιολόγηση των Αναπτυξιακών Ζητημάτων από τους κατοίκους

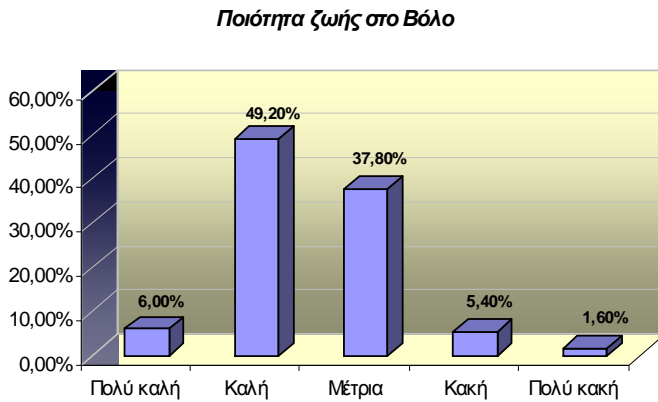
Εισαγωγή

Η έρευνα (Κρητικού 2003) καταγράφει τους προβληματισμούς, τις αντιλήψεις και τις προτάσεις των κατοίκων της πόλης, προκειμένου να ληφθούν υπόψη σε μία αναπτυξιακή διαδικασία, με στόχο, όχι μόνο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας ζωής στην πόλη, αλλά και την προώθηση της έννοιας του συμμετοχικού σχεδιασμού, ως μέθοδο αναπτυξιακής στρατηγικής. Οι πολίτες του Βόλου ρωτήθηκαν για μία σειρά από θέματα που αφορούν στη σφαιρική ανάπτυξη της πόλης αλλά και στις απόψεις τους για τα πλεονεκτήματα / μειονεκτήματά της. Αναλυτικότερα, ζητήθηκε η άποψή τους για την υφιστάμενη κατάσταση του Π.Σ. Βόλου, οι προσδοκίες τους για το μέλλον της πόλης, ενώ τέλος κλήθηκαν να δηλώσουν τον βαθμό αποδοχής τους σε διάφορες αναπτυξιακές προτάσεις και πολιτικές. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από κλειστού τύπου ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών, ενώ ζητείται και η συμφωνία / διαφωνία των πολιτών σε συγκεκριμένες προτάσεις. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το 2003 σε 370 κατοίκους του Π.Σ. Βόλου, από μία ομάδα ερευνητών-φοιτητών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης του Π.Σ. Βόλου

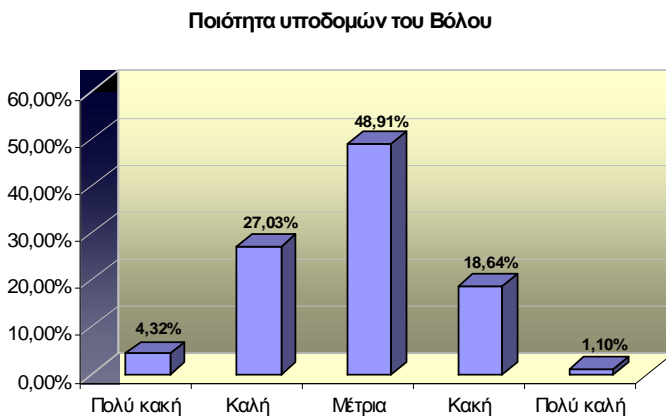
Ξεκινώντας την έρευνα στους κατοίκους της πόλης, ζητήθηκε η άποψή τους ως προς την υφιστάμενη κατάσταση του Βόλου, σχετικά με κάποιους σημαντικούς τομείς που επηρεάζουν άμεσα την καθημερινή ζωή του πολίτη. Αρχικά, διερευνήθηκε η ποιότητα της ζωής στην πόλη, γεγονός που αποτελεί πρωταρχικό ζητούμενο στο σύγχρονο αστικοποιημένο περιβάλλον. Ορίζοντας τον όρο «ποιότητα ζωής», ζητήθηκε από τους κατοίκους να τον συσχετίσουν με τον τυχόν «χαμένο» χρόνο σε μετακινήσεις, το επίπεδο ασφάλειας, την ρύπανση και ηχορύπανση του περιβάλλοντος, αλλά και τις δυνατότητες που παρέχονται για αναψυχή και πολιτισμό. Η έρευνα ανέδειξε πως η πλειοψηφία του δείγματος (σχεδόν 50%) θεωρεί καλή την ποιότητα ζωής στο Βόλο, προσδίδοντάς της έτσι, ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Αξιόλογο βέβαια, είναι και το ποσοστό που λαμβάνει η απάντηση «μέτρια» (38%), η οποία δόθηκε κυρίως από τις νεανικές ομάδες του πληθυσμού και αιτιολογήθηκε με τις περιορισμένες δυνατότητες που προσφέρει η πόλη, αλλά και κάθε μεσαία πόλη γενικότερα, σε αναψυχή και πολιτισμό. Όσον αφορά τέλος το ποσοστό των ακραίων απαντήσεων, δημιουργήθηκε από τις πιο ηλικιωμένες και χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου ομάδες του δείγματος, γεγονός που ίσως να υποδηλώνει, αφενός μεν τις λιγότερες απαιτήσεις που έχουν από την πόλη οι συγκεκριμένες ομάδες, αφετέρου δε, την τάση μυθοποίησης του παρελθόντος που παρατηρείται σε ηλικιωμένους.

Διάγραμμα 1—47

Στη συνέχεια, ζητήθηκε η αξιολόγηση της ποιότητας των υποδομών της πόλης, όσον αφορά τους δρόμους, τις πλατείες, τους ελεύθερους χώρους, τα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης κλπ. Ως επί των πλείστων, η ποιότητα των υποδομών χαρακτηρίζεται μέτρια (με ποσοστό 49%), με μεγαλύτερο μειονέκτημα την έλλειψη χώρων στάθμευσης στο κέντρο της πόλης, καθώς και τους ανεπαρκείς χώρους πρασίνου και πλατειών, παρατήρηση που επισημάνθηκε κυρίως από τους ερωτώμενους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, 35-44 ετών. Ωστόσο, προκαλεί ενδιαφέρον ένα 20% του δείγματος που χαρακτηρίζει κακή την ποιότητα των υποδομών του Βόλου, θεωρώντας εξαιρετικά σημαντικές τις παραπάνω ελλείψεις. Το γεγονός αυτό πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού, αφού επηρεάζει σημαντικά την εικόνα, την ποιότητα ζωής στην πόλη αλλά και την ευημερία των κατοίκων, γενικότερα.

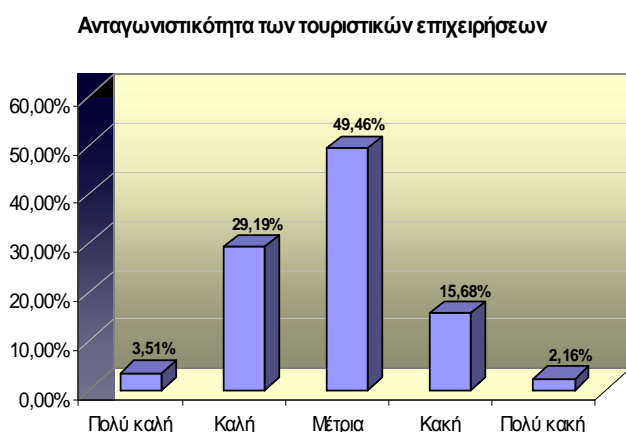
Διάγραμμα 1—48

Ο Βόλος είναι μία πόλη με μεγάλο τουριστικό ενδιαφέρον, τόσο κατά τους θερινούς, όσο και κατά τους χειμερινούς μήνες, εξαιτίας της πλεονεκτικής γεωγραφικής της θέσης (συνδυασμός βουνού και θάλασσας, Πήλιο-Σποράδες). Ως εκ τούτου, η ανταγωνιστικότητα των τουριστικών επιχειρήσεων της πόλης, έχει –ή θα έπρεπε να έχει – σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Παρ' όλα αυτά, η ανταγωνιστικότητα ή με άλλα λόγια, η σχέση μεταξύ ποιότητας και τιμής των τουριστικών επιχειρήσεων, θεωρείται μέτρια από την πλειοψηφία του δείγματος. Οι πολίτες έκριναν κυρίως τα εστιατόρια και «τσιπουράδικα» της

παραλίας, ενώ άλλου είδους τουριστικές επιχειρήσεις, φαίνεται πως είτε δεν υπάρχουν είτε δεν είναι γνωστές στους περισσότερους κατοίκους. Ταυτόχρονα, το ποσοστό του χαρακτηρισμού «μέτρια» ενισχύθηκε από την έλλειψη σύγχρονων, πολυτελών ξενοδοχείων στην πόλη¹⁰³. Δεν είναι βέβαια τυχαία η ηλικιακή και μορφωτική εικόνα του δείγματος που χαρακτήρισε την ανταγωνιστικότητα των τουριστικών επιχειρήσεων, αλλά και την υφιστάμενη κατάσταση γενικότερα. Αντιθέτως, παρατηρείται η τάση στις μεγαλύτερες ηλικίες για περισσότερο ακραίες απαντήσεις, ενώ η σχέση γίνεται αντιστρόφως ανάλογη στην περίπτωση αύξησης του μορφωτικού επιπέδου. Η κατανομή αυτή μπορεί να εξηγηθεί είτε με την άγνοια είτε με την μη χρησιμοποίηση των τουριστικών επιχειρήσεων από τις πιο ηλικιωμένες ομάδες του πληθυσμού, ενώ το αντίθετο συμβαίνει στους νεότερους τις τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι ενημερώνονται, συγκρίνουν, κρίνουν και απαιτούν περισσότερα.

Διάγραμμα 1—49

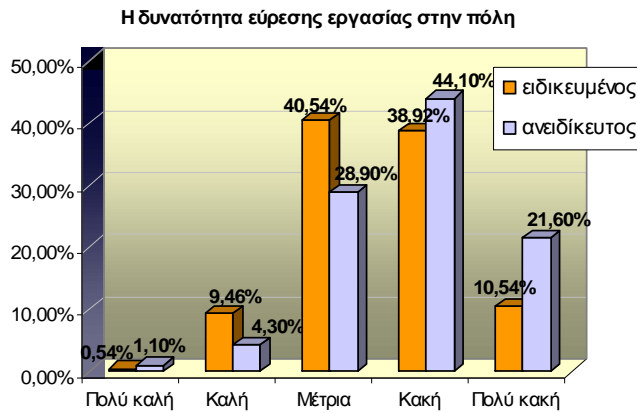
Ένας από τους κυριότερους παράγοντες επιλογής του τόπου κατοικίας, αλλά και αξιολόγησης της πόλης, είναι η δυνατότητα εύρεσης εργασίας ανάλογης των προσδοκιών του ατόμου, στη συγκεκριμένη περιοχή. Ο Βόλος είναι μία πόλη με έντονο πρόβλημα ανεργίας, γεγονός που αποδεικνύεται όχι μόνο από τα στατιστικά στοιχεία¹⁰⁴, αλλά και από τις εμπειρίες των ίδιων των κατοίκων. Η κατάσταση στο θέμα της απασχόλησης μοιάζει ανησυχητική, τόσο για τους ανειδίκευτους, όσο και για το ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Συγκεκριμένα, η δυνατότητα εύρεσης εργασίας στην πόλη θεωρείται κακή για τους ανειδίκευτους και μέτρια προς κακή για όσους έχουν ειδική κατάρτιση (σπουδές ή εμπειρία). Χαρακτηριστικό δε και των δύο ερωτήσεων, είναι το υψηλό, σχετικά, ποσοστό που συγκεντρώνει η απάντηση «πολύ κακή», η οποία δόθηκε από κάθε ηλικία και εκπαιδευτικό επίπεδο του δείγματος. Μάλιστα, παρατηρήθηκε έντονη δυσαρέσκεια των νεανικών ομάδων δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι αναγκάζονται, συχνά, να μεταναστεύουν προς μεγαλύτερα αστικά κέντρα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη). Σύμφωνα με τους περισσότερους ανέργους, η παλαιότερη αποβιομηχάνιση, καθώς και η έλλειψη μεγάλων επενδύσεων στην ευρύτερη περιοχή, αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην οικονομική ανάπτυξη και εξέλιξη του εργατικού δυναμικού.

¹⁰³ Η έρευνα διεξήχθη πριν την λειτουργία του ξενοδοχείου "Volos Palace"

¹⁰⁴ Το ποσοστό ανεργίας στο Π.Σ Βόλου κυμαίνεται γύρω στο 12%, σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ, του 2001

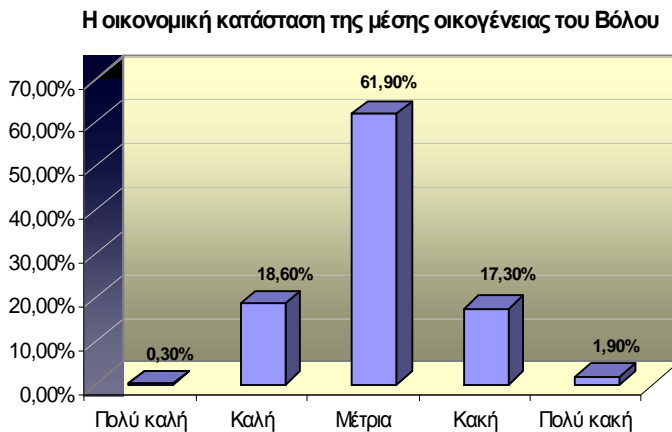

Διάγραμμα 1—50

Η οικονομική κατάσταση μιας μέσης οικογένειας του Βόλου, συγκρινόμενη με το μέσο όρο της χώρας θεωρείται μέτρια, με ποσοστό περίπου 62%. Μεγάλο ενδιαφέρον όμως παρουσιάζουν τα σχετικά υψηλά και παρόμοια ποσοστά που συγκέντρωσαν οι απαντήσεις καλή και κακή (κοντά στο 18%). Η κατανομή αυτή υποδηλώνει έντονες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες στο Π.Σ. Βόλου, εις βάρος μάλιστα των ηλικιωμένων κατοίκων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι τείνουν να πιστεύουν πως η κατάσταση χαρακτηρίζεται κακή. Αντιθέτως, ένα υψηλό ποσοστό των κατοίκων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δηλώνει πως η οικονομική κατάσταση μίας μέσης οικογένειας στο Βόλο είναι καλή. Εύλογα συμπεραίνουμε πως η απόψεις των κατοίκων εξαρτώνται και από το είδος της απασχόλησης και το ύψος της αμοιβής τους, η οποία καθορίζει τις περαιτέρω ανέσεις και την γενικότερη οικονομική κατάσταση του ατόμου.

Διάγραμμα 1—51

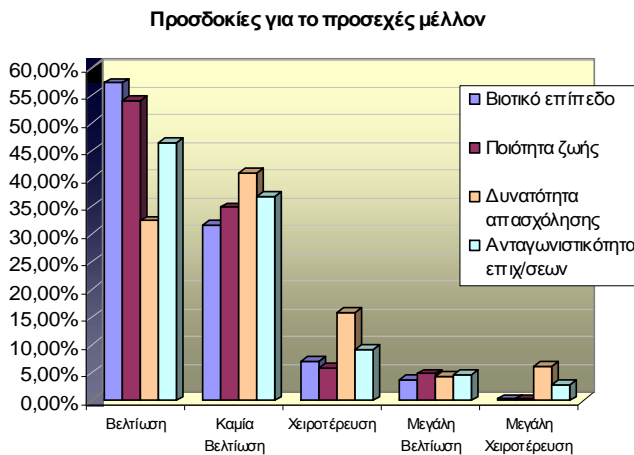

Οι προσδοκίες των κατοίκων για το προσεχές μέλλον της πόλης

Στη συνέχεια της έρευνας ζητήθηκε από τους κατοίκους να εκφράσουν τις προσδοκίες τους για την επόμενη 5ετία, όσον αφορά το βιοτικό επίπεδο και την ποιότητα ζωής στην πόλη, τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας, καθώς και την ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων. Ενώ διαφαίνεται μία σχετική αισιοδοξία για το μελλοντικό βιοτικό επίπεδο των κατοίκων, την

ποιότητα ζωής και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα από τους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δεν παρατηρείται το ίδιο με τον τομέα της απασχόλησης. Συγκεκριμένα, ένα μεγάλο ποσοστό του δείγματος (41%) δεν περιμένει καμία βελτίωση για την επόμενη 5ετία, ενώ αξιόλογο είναι το ποσοστό που αναμένει ακόμα και αύξηση του ποσοστού ανεργίας (16%). Τέλος, όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της περιοχής, προβλέπεται κυρίως βελτίωση ή καμία βελτίωση, με ποσοστά 45% και 37%, αντίστοιχα. Γενικεύοντας, βλέπουμε από τη μία μεριά, προσδοκίες για αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων, ενώ από την άλλη, δεν προσδοκάται καμία βελτίωση στην δυνατότητα εύρεσης εργασίας στην πόλη. Η προφανής ασυμβατότητα των απαντήσεων υποδηλώνει το γεγονός ότι δεν έχει γίνει πλήρως κατανοητή η σύνδεση των τοπικών επιχειρήσεων με την δυνατότητα απασχόλησης, αλλά και οι αλυσιδωτές, θετικές επιδράσεις που προκαλεί στην τοπική οικονομία η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων αυτών.

Διάγραμμα 1—52

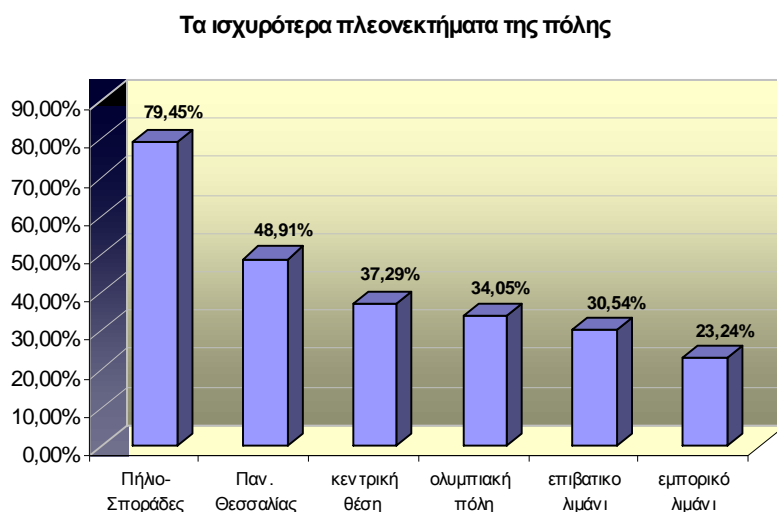

Τα ισχυρότερα πλεονεκτήματα του Βόλου

Ένα από τα σημαντικότερα ερωτήματα της έρευνας αφορά την γνώμη των κατοίκων για τα ισχυρότερα πλεονεκτήματα (αλλά και μειονεκτήματα) του Βόλου, αποκαλύπτοντας τους τομείς στους οποίους, σύμφωνα με τους κατοίκους, θα μπορούσε να στηριχθεί η μελλοντική ανάπτυξη της πόλης. Επιλέγοντας 3 μέσα από 12 πιθανά πλεονεκτήματα, οι κάτοικοι τόνισαν ιδιαίτερα τη σημαντικότητα του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, που προσφέρει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης του τουρισμού. Η γεινίαση της πόλης με το Πήλιο και τις Σποράδες θεωρήθηκε εξαιρετικά σημαντική από το 79% του δείγματος, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι έχει λάβει υψηλά ποσοστά από κάθε ηλικία και εκπαιδευτική βαθμίδα. Διατηρεί, μάλιστα, η προτίμηση αυτή, μεγάλη διαφορά από την δεύτερη, που είναι η ύπαρξη Πανεπιστημίου και ερευνητικών κέντρων στην περιοχή, η οποία επιλέχθηκε κυρίως από τους αποφοίτους ΑΕΙ. Στη σειρά των προτιμήσεων ακολουθούν, με μικρότερα ποσοστά, η κεντρική θέση της πόλης στον ελληνικό χώρο, η κατάταξη του Βόλου στις ολυμπιακές πόλεις του 2004, καθώς και η ύπαρξη του επιβατικού λιμανιού. Η γεωγραφική θέση της πόλης θεωρήθηκε σημαντικό προνόμιο από τους νέους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που δήλωσαν πως η απόστασή της από τα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη) ευνοεί την κινητικότητα ατόμων και υπηρεσιών και διευκολύνει την ανάπτυξη νέων επενδύσεων. Τέλος,

ενδιαφέρον παρουσιάζει η ιεράρχηση των κατοίκων για το επιβατικό και εμπορικό λιμάνι του Βόλου: η ύπαρξη του επιβατικού λιμανιού, θεωρείται αρκετά πιο σημαντική, απ' ό τι η ύπαρξη του εμπορικού (με διαφορά 7 ποσοστιαίες μονάδες), ιδιαίτερα από τις νεανικές ομάδες του πληθυσμού. Το γεγονός αυτό αντιστρέφει μια παγιωμένη αντίληψη για την πόλη, απαξιώνοντας την βιομηχανική και ενισχύοντας την τουριστική της διάσταση.

Διάγραμμα 1—53

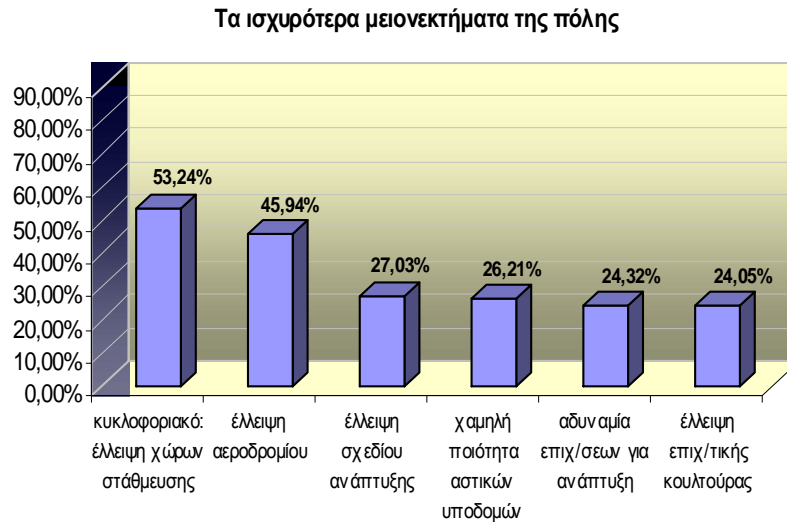
Τα ισχυρότερα μειονεκτήματα του Βόλου

Ακολούθως, θεωρήθηκε σκόπιμο να εντοπισθούν τα καιρία μειονεκτήματα της πόλης, τα οποία αποτελούν τροχοπέδη στην βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην περαιτέρω ανάπτυξη του Βόλου. Όπως φαίνεται και στο παραπάνω διάγραμμα, το κυκλοφοριακό πρόβλημα έρχεται πρώτο σε σπουδαιότητα, με ποσοστό 53%. Οι περιορισμένοι χώροι στάθμευσης στην πόλη και ειδικότερα στο κέντρο, απασχολούν κάθε ομάδα του πληθυσμού και κατατάσσουν το κυκλοφοριακό ως το μεγαλύτερο μειονέκτημα της πόλης. Πολύ σημαντική άλλωστε θεωρείται και η έλλειψη πολιτικού αεροδρομίου στην ευρύτερη περιοχή και γενικότερα η ελλιπής σύνδεση της πόλης με την υπόλοιπη χώρα και το εξωτερικό, μειονέκτημα που ψηφίστηκε με συνολικό ποσοστό 46%. Το μειονέκτημα αυτό, συγκέντρωσε πολύ μεγάλα ποσοστά, ιδίως από τα άτομα 35-54 ετών και συνδέθηκε, όχι μόνο με τη «δυσκολία» των μετακινήσεων, αλλά και με την έλλειψη μεγάλων βιομηχανιών στην περιοχή (αντικίνητρο προσέλκυσης επενδύσεων). Ακολουθούν ως ισχυρά μειονεκτήματα, η έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης για την πόλη, η χαμηλή ποιότητα των αστικών υποδομών, η αδυναμία των μικρών επιχειρήσεων για εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, καθώς και η έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας που δεν ενθαρρύνει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Τα μειονεκτήματα αυτά κρίθηκαν ως βασικά κυρίως από τις νεότερες και πιο μορφωμένες ομάδες του δείγματος, που διέκριναν γενικότερα, χαμηλή επιχειρηματική δραστηριότητα στην περιοχή, τόσο από ποσοτική όσο και από ποιοτική άποψη. Επίσης, η χαμηλή ποιότητα των υποδομών του Βόλου φαίνεται να προβληματίζει περισσότερο τους

νέους αποφοίτους ΑΕΙ, οι οποίοι διεκδικούν καλύτερη ποιότητα δομημένου περιβάλλοντος

105

Διάγραμμα 1—54

Οι σημαντικότερες πολιτικές για το μέλλον του Βόλου

Σκοπός της συγκεκριμένης ερώτησης είναι η κατάταξη, κατά σειρά σπουδαιότητας, διαφόρων πολιτικών, προκειμένου να διερευνηθούν οι τομείς που απασχολούν περισσότερο τους κατοίκους και χρήζουν άμεσης παρέμβασης. Επιλέχθηκαν οι 5, ανάμεσα από 7 πιθανές πολιτικές (Πίνακας 92), ενώ διεξήχθη εσωτερική βαθμολόγηση της σπουδαιότητας της κάθε μιας, έτσι ώστε να έχουμε μια συνολική εικόνα των προτιμήσεων των κατοίκων.

Πίνακας 92: Οι πολιτικές για το μέλλον της πόλης ανά βαθμό σημαντικότητας

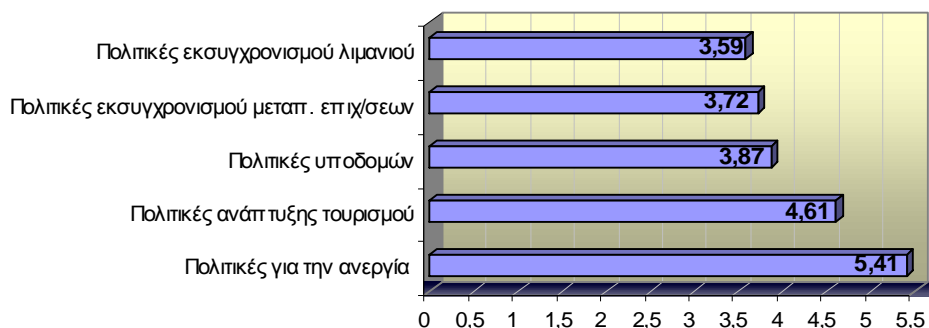
1. Πολιτικές για την ανεργία	5,41
2. Πολιτικές ανάπτυξης τουρισμού	4,61
3. Πολιτικές υποδομών	3,87
4. Πολιτικές εκσυγχρονισμού μεταποιητικών επιχειρήσεων	3,72
5. Πολιτικές εκσυγχρονισμού λιμανιού	3,59

¹⁰⁵ Θα ήταν ενδιαφέρον να αναφερθούν εδώ οι απαντήσεις των κατοίκων που, επιλέγοντας την απάντηση «άλλο», σημείωσαν τον δικό τους προβληματισμό για τα μειονεκτήματα του Βόλου (1,6%). Οι απαντήσεις μεταφέρονται αυτούσιες:

1. Το Π.Σ.Β. δεν συνδέεται άμεσα με δίκτυο του ΟΣΕ, αλλά υπάρχει ενδιάμεσος σταθμός στη Λάρισα.
2. Η έλλειψη τοπόσημων (landmarks), όχι απαραίτητα κτιρίων.
3. Η έλλειψη εμπορικής ανάπτυξης.
4. Η συντηρητική και οπισθοδρομική νοοτροπία των ντόπιων.
5. Η οικονομική δυσπραγία, δεν υπάρχουν δηλ. οικονομικές δυνατότητες στην πόλη, όπως π.χ. στη Λάρισα.
6. Ο συντηρητισμός και η αυταπάτη των κατοίκων της πόλης, που θεωρούν ότι ο Βόλος υπερέχει των υπολοίπων πόλεων της Θεσσαλίας και δεν χρειάζεται περαιτέρω ανάπτυξη.

Διάγραμμα 1—55

Οι πολιτικές για το μέλλον της πόλης, ανα βαθμό σημαντικότητας

Επιβεβαιώνεται για ακόμη μία φορά πως ο Βόλος είναι μία πόλη που χρειάζεται άμεσα πολιτικές καταπολέμησης της ανεργίας. Οι πολιτικές αυτές θεωρούνται πολύ σημαντικές για κάθε ομάδα ηλικίας και μόρφωσης, προβληματίζουν δε, ιδιαίτερα το νεανικό πληθυσμό, ο οποίος αναγκάζεται πολλές φορές να αναζητά εργασία σε μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Πολύ σημαντικές θεωρούνται και οι πολιτικές ανάπτυξης του τουρισμού στην πόλη, οι οποίες έρχονται δεύτερες στην κατάταξη σπουδαιότητας. Το γεγονός αυτό είναι εύλογο, αν θυμηθούμε πως το κυριότερο πλεονέκτημα του Βόλου θεωρείται η γεινίαση της πόλης με Πήλιο και Σποράδες και γενικότερα το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, που αποτελεί κίνητρο περαιτέρω ανάπτυξης του τουρισμού. Μετά τον τουρισμό, σημαντική θεωρείται η βελτίωση των αστικών υποδομών του Βόλου, λύνοντας κυρίως το πρόβλημα της στάθμευσης και των στενών δρόμων του κέντρου, που θα βελτιώσουν την καθημερινή ζωή του πολίτη και κατ' επέκταση την ποιότητα ζωής στην πόλη. Με μικρή διαφορά ακολουθούν οι πολιτικές εκσυγχρονισμού και αναδιάρθρωσης των μεταποιητικών επιχειρήσεων της περιοχής, που θα αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων και θα ενισχύσουν την οικονομία της περιοχής, γενικότερα. Τέτοιες πολιτικές θα μπορούσαν να είναι: κίνητρα τεχνολογικού εκσυγχρονισμού, ενίσχυση μηχανισμών υποστήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ενίσχυση δομών και μηχανισμών πιστοποίησης και ποιοτικού ελέγχου, νέες βιομηχανικές υποδομές κ.α. Τελευταίες από τις σπουδαιότερες πολιτικές έρχονται οι πολιτικές εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης του επιβατικού λιμανιού, οι οποίες θα προσφέρουν αρπότερες υποδομές και υπηρεσίες στους επισκέπτες και θα συνδέουν το Βόλο με περισσότερα λιμάνια της χώρας, ιδίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Αναπτυξιακές προτάσεις για την πόλη

Το τελευταίο ερώτημα περιλαμβάνει μία σειρά από αναπτυξιακές προτάσεις που επιδιώκουν να αναδείξουν σταδιακά το Βόλο σε μία πόλη υψηλής ποιότητας κατοικίας και διαβίωσης, επιστήμης και σύγχρονων τεχνολογιών, πολιτισμού και τουρισμού. Στις προτάσεις αυτές ζητήθηκε από τους κατοίκους να δηλώσουν τη συμφωνία ή διαφωνία τους, ενώ ταυτόχρονα υπήρχε η δυνατότητα διατήρησης ουδέτερης στάσης, με τη απάντηση «δε γνωρίζω». Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι και οι 10 προτάσεις έτυχαν ευρείας αποδοχής από την πλειοψηφία του δείγματος, πολλές από αυτές δε, φάνηκε πως είναι, όχι μόνο επιθυμητές αλλά αναγκαίες για την βελτίωση της πόλης (Πίνακας 93). Ταυτόχρονα, οι περισσότεροι

κάτοικοι φάνηκαν θετικοί στην ιδέα των αλλαγών, ακόμα και σε αυτές που θεωρούνται «ριζοσπαστικές» και αλλάζουν, στην ουσία, την ταυτότητα της πόλης.

Πίνακας 93: Αναπτυξιακές προτάσεις για την βελτίωση της πόλης

Αναπτυξιακές προτάσεις	Αποδοχή	%
Θέσεις στάθμευσης στο κέντρο της πόλης-καταπολέμηση παράνομης στάθμευσης	351	94,86%
Εκσυγχρονισμός-επέκταση επιβατικού λιμανιού	348	94,05%
Εκσυγχρονισμός σύνδεσης Βόλου-Λάρισας με προασιακό τρένο ταχείας κυκλοφορίας, σύνδεση θεσσαλικών πόλεων	338	91,35%
Δημιουργία μυθολογικό πάρκου, αξιοποίηση ιστορικής κληρονομιάς	321	86,75%
Δημιουργία γραμμής τραμ: Αγριά – Αλυκές - Σιδηροδρομικό Σταθμό	285	77,02%
Απόδοση κέντρου στους πεζούς, διαμόρφωση πεζοδρομίων	275	74,32%
Δημιουργία ενιαίου πεζόδρομου Άναυρο-Μπουρμπουλήθρα	275	74,32%
Μετεγκατάσταση σιδηροδρομικού σταθμού στην είσοδο της πόλης	269	72,70%
Διοικητική ενοποίηση Π.Σ.Βόλου (Νέα Ιωνία, Βόλο, Ιωλκό)	219	59,18%
Μετεγκατάσταση εμπορικού λιμανιού στην παραλία του Αλμυρού	202	54,59%

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα, η επίλυση του προβλήματος στάθμευσης στο κέντρο της πόλης, θεωρείται, ομόφωνα, η πιο σημαντική πρόταση. Άλλωστε, το κυκλοφοριακό πρόβλημα κρίθηκε ως ένα από τα σημαντικότερα μειονεκτήματα του Βόλου, που δυσχεραίνει την καθημερινή ζωή του πολίτη. Εξίσου καθολική ήταν και η αποδοχή της πρότασης για εκσυγχρονισμό και επέκταση του επιβατικού λιμανιού, με δημιουργία υποδομών για κρουαζιερόπλοια, σύγχρονες τουριστικές υπηρεσίες και επέκταση γραμμών προς το Αιγαίο. Στόχος είναι τόνωση του τουρισμού της περιοχής, με την προσέλκυση νέων ταχύπλων σκαφών που θα συνδέονται με τα νησιά του Αιγαίου, τη Θεσσαλονίκη και τη Ραφήνα. Οι προτιμήσεις των κατοίκων φανερώνουν το έντονο πρόβλημα της πόλης ως προς τις μετακινήσεις και την σύνδεσή της με την υπόλοιπη Ελλάδα. Έτσι, το 91% του δείγματος συμφωνεί με την σύνδεση Βόλου-Λάρισας με ηλεκτρικό προασιακό τρένο ταχείας κυκλοφορίας, με μακροπρόθεσμο στόχο την σύνδεση και των τεσσάρων θεσσαλικών πόλεων

¹⁰⁶

Στη συνέχεια, με ποσοστό αποδοχής 87%, έρχεται η πρόταση για τη δημιουργία Μυθολογικού Πάρκου διεθνών προδιαγραφών και την αξιοποίηση της ιστορικής κληρονομιάς της περιοχής, με στόχο τη δημιουργία ενός πολιτιστικού πόλου ανάπτυξης, που θα αναδεικνύει τα αρχαία ευρήματα του νομού και θα προβάλλει την Αργοναυτική εκστρατεία και την ιστορία της αρχαίας Ιωλκού.

Στο γενικότερο πλαίσιο επέκτασης και εκσυγχρονισμού των μεταφορών εντός και εκτός Βόλου, προτείνεται η δημιουργία γραμμής Τραμ, που θα συνδέει, αρχικά, την Αγριά με τις Αλυκές, καθώς και το κέντρο της πόλης με το σιδηροδρομικό σταθμό. Το 77% του πληθυσμού συμφωνεί με την παραπάνω πρόταση και θεωρεί πως το Τραμ θα αναβαθμίσει

¹⁰⁶ Κατά την διεξαγωγή της έρευνας, δεν είχε πραγματοποιηθεί ακόμη η σύνδεση Βόλου-Λάρισας με προασιακό τρένο ταχείας κυκλοφορίας.

την εικόνα της πόλης. Ωστόσο, το 13% του δείγματος εξέφρασε την ανησυχία ότι μία γραμμή τραμ θα ενέτεινε το, ήδη υπάρχον, κυκλοφοριακό πρόβλημα της πόλης.

Με παρόμοιο ποσοστό αποδοχής από τους κατοίκους, που κυμαίνεται μεταξύ 70-75% ακολουθούν οι επόμενες προτάσεις, που αφορούν την απόδοση του κέντρου του Βόλου στους πεζούς, τη δημιουργία ενός ενιαίου πεζόδρομου από τον Άναυρο μέχρι την Μπουρμπουλήθρα, καθώς και την μετεγκατάσταση του σιδηροδρομικού σταθμού στην είσοδο της πόλης. Η πρόταση της απόδοσης του κέντρου στους πεζούς περιλαμβάνει τη διαπλάτυνση και διαμόρφωση των πεζοδρομίων, με σκοπό να γίνει η πόλη πιο φιλική για τους πεζούς αλλά και να περιοριστεί η παρόδια στάθμευση. Παρ' όλη την ευρεία αποδοχή της πρότασης, υπήρξε ένα ποσοστό γύρω στο 20% που διαφώνησε, λόγω της πιθανής έντασης του κυκλοφοριακού προβλήματος στο κέντρο. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί πως τέτοιου είδους προτάσεις μπορούν να γίνουν λειτουργικές μόνο με μια παράλληλη σειρά υποστηρικτικών μέτρων (πχ δημιουργία θέσεων στάθμευσης στο κέντρο).

Παρόμοια ανησυχία εκφράστηκε και από το ποσοστό (17% περίπου) του δείγματος που διαφώνησε με τη δημιουργία του ενιαίου πεζόδρομου. Η πλειοψηφία όμως είδε θετικά την πρόταση που, ουσιαστικά, έρχεται να ανατρέψει την εντύπωση πως η παραλία του Βόλου ξεκινά από την αρχή των εστιατορίων και τελειώνει στην εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου, αλλά και να αλλάξει την εικόνα της πόλης. Αναλυτικότερα, προτείνεται η μερική υπογειοποίηση της οδού Λαμπράκη, προκειμένου να ενοποιηθεί η Πλατεία του Δημαρχείου με την παραλία. Τελικός στόχος της ενέργειας αυτής είναι η δημιουργία ενός ενιαίου χώρου περιπάτου και αναψυχής, που ξεκινώντας από τον Άναυρο, θα περικλείει την πλατεία του Δημαρχείου, το Δημοτικό Θέατρο, τον χώρο του σιδηροδρομικού σταθμού και τα Παλιά και θα επεκτείνεται έως και τον υγροβιότοπο της Μπουρμπουλήθρας. Φαίνεται λοιπόν πως η ιδέα της επέκτασης του πεζόδρομου, πάνω στον οποίο θα μπορούσαν να δημιουργηθούν διάφορες τουριστικές υπηρεσίες και δραστηριότητες, μοιάζει να ενδιαφέρει πραγματικά τους κατοίκους.

Όσον αφορά την μετεγκατάσταση του σιδηροδρομικού σταθμού, είναι θετικό το 73% του δείγματος. Η πρόταση περιλαμβάνει την μεταφορά του σταθμού στην είσοδο του Βόλου και τη σύνδεσή του με το (μελλοντικό) τραμ. Με αυτό τον τρόπο θα μπορούσε να επιτευχθεί η λειτουργική ενοποίηση του αστικού ιστού, η ενοποίηση της συνοικίας των «Παλαιών» αλλά και η επαναχρησιμοποίηση των ελεύθερων χώρων για πολιτιστικές χρήσεις (δημιουργία μουσείου σιδηρόδρομου, γραμμικού πάρκου κ.α.).

Οι επόμενες δύο προτάσεις είναι αυτές που έλαβαν τη μικρότερη υποστήριξη από τους κατοίκους και τα ποσοστά αποδοχής τους κυμαίνονται μεταξύ 54-59%. Η συγκεκριμένη διαμόρφωση είναι, σε μεγάλο βαθμό, εύλογη, αφού οι δύο τελευταίες προτάσεις είναι πιο ανατρεπτικές και επιχειρούν να αλλάξουν κάποια παγιωμένα, στην αντίληψη των κατοίκων, δεδομένα για την πόλη. Έτσι, η πρόταση για τη διοικητική ενοποίηση του Π.Σ. Βόλου βρήκε σύμφωνο το 59%, ενώ διαφώνησαν οι 27 στους 100 κάτοίκους. Η πρόταση περιλαμβάνει την ενοποίηση του Δ. Βόλου, Νέας Ιωνίας και Ιωλκού, σε ένα, Μητροπολιτικό Δήμο, που θα αντιμετωπίζει ολοκληρωμένα και αποτελεσματικά τα προβλήματα της περιοχής, αποφεύγοντας παράλληλα αντιφατικές και συγκρουόμενες επιμέρους πολιτικές.

Παρόμοιας αποδοχής έτυχε και η πρόταση μετεγκατάστασης του εμπορικού λιμανιού στην παραλία του Αλμυρού (ποσοστό αποδοχής 54%). Με την πρόταση αυτή στοχεύεται η καλύτερη πρόσβαση στην εθνική οδό, η απελευθέρωση του θαλάσσιου μετώπου της πόλης από οχλούσες και ανπαισθητικές δραστηριότητες καθώς και η δημιουργία νέων πολιτιστικών

και τουριστικών χρήσεων (πολυτελή ξενοδοχεία, μουσεία, τουριστικές υπηρεσίες, science park, πλατείες, κα). Βλέπουμε πως η μεταφορά του εμπορικού λιμένα, αν και έχει έρθει τελευταία στη σειρά προτιμήσεων, έχει εξασφαλίσει τη συμφωνία των περισσότερων κατοίκων. Αξιοσημείωτη στη συγκεκριμένη πρόταση, είναι η διαμόρφωση των απαντήσεων, κατά ηλικία και μορφωτικό επίπεδο: οι πιο ηλικιωμένοι και λιγότερο μορφωμένοι κάτοικοι έχουν εξ ολοκλήρου συνδέσει την ταυτότητα της πόλης με το εμπορικό λιμάνι και δυσκολεύονται να φανταστούν το μέλλον του Βόλου χωρίς αυτό, ασχέτως με την πραγματική οικονομική αξία που προσφέρει σήμερα στην πόλη. Από την άλλη μεριά, οι νεότερες και πιο μορφωμένες ομάδες του πληθυσμού, φαίνεται πως αρχίζουν να συνειδητοποιούν, ότι η ανάπτυξη του Βόλου, δεν εξασφαλίζεται πλέον από την ιδιότητα «πόλη-λιμάνι», αλλά πρέπει να στραφεί σε άλλους τομείς.

Τέλος, παρατηρώντας τις αναπτυξιακές προτάσεις συνολικά, βλέπουμε πως οι περισσότεροι κάτοικοι διατηρούν θετική στάση και αυτό δεν μπορεί, παρά να περνάει ένα κλίμα ανάπτυξης και προόδου για την πόλη.

Αξιολόγηση και συμπεράσματα

Η συγκεκριμένη έρευνα βασίστηκε στην θεωρία του συμμετοχικού σχεδιασμού και αποτύπωσε τις ανάγκες, τους προβληματισμούς και τα οράματα των κατοίκων της πόλης. Οι αντιδράσεις των κατοίκων στην έρευνα έδειξαν πόσο απέχει ο ελληνικός σχεδιασμός από τις έννοιες του διαλόγου και της συμμετοχής. Ωστόσο, τέτοιου είδους έρευνες μπορούν να αποκαλύψουν στους αρμόδιους φορείς τις ανάγκες της πόλης, τα ισχυρά και τα αδύνατα σημεία της, καθώς και να προτείνουν αποτελεσματικές λύσεις. Μάλιστα, οι κάτοικοι αντέδρασαν τόσο θετικά σε συγκεκριμένες προτάσεις, που η βελτίωση της πόλης σε κάποιους τομείς, θεωρείται ήδη ανάγκη. Παρακάτω παρουσιάζονται με την μέθοδο της SWOT ανάλυσης τα κυριότερα πλεονεκτήματα / μειονεκτήματα και οι ευκαιρίες / απειλές για την πόλη.

Σύμφωνα με την κρίση των κατοίκων, το σημαντικότερο πλεονέκτημα της πόλης είναι η γεινιάσή της με το Πήλιο και τις Σποράδες, που εξασφαλίζει υψηλή ποιότητα φυσικού περιβάλλοντος και προσδίδει μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης τουρισμού στην περιοχή. Παράλληλα, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και τα Ερευνητικά του Κέντρα ευνοούν την ανάπτυξη των επιστημών και των ερευνητικών δραστηριοτήτων, ενώ προσελκύουν νέο, επιστημονικό εργατικό δυναμικό. Η κεντρική θέση της πόλης στον ελληνικό χώρο καθώς και το γεγονός ότι εντάχθηκε στις ολυμπιακές πόλεις του 2004, ελκύουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών και γνωστοποιούν την πόλη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τέλος, η ύπαρξη κυρίως του επιβατικού, αλλά και του εμπορικού λιμανιού θεωρείται ότι προσδίδουν σημαντική τουριστική και εμπορική δραστηριότητα στην περιοχή.

Πίνακας 94: SWOT ανάλυση για την πόλη

Ισχυρά σημεία	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Το φυσικό περιβάλλον: Πήλιο -Σποράδες ▪ Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ▪ Η κεντρική θέση της πόλης ▪ «Ολυμπιακή πόλη» του 2004 ▪ Το επιβατικό λιμάνι ▪ Το εμπορικό λιμάνι 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Το κυκλοφοριακό πρόβλημα ▪ Η ποιότητα των αστικών υποδομών ▪ Η ελλιπής σύνδεση της πόλης με την υπόλοιπη χώρα ▪ Η έλλειψη σχεδίου ανάπτυξης της πόλης ▪ Η αδυναμία των επιχειρήσεων για ανάπτυξη ▪ Η έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η αισθητική αξία του φυσικού 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Η μη σύνδεση του Βόλου με τους νέους

<p>περιβάλλοντος</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ο εκσυγχρονισμός του επιβατικού λιμένα ▪ Η αξιοποίηση της ιστορικής κληρονομιάς ▪ Η θέσπιση συγκεκριμένου σχεδίου για την πόλη ▪ Η δημιουργία πολιτικού αεροδρόμιο 	<p>αναπτυξιακούς άξονες</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Τα υψηλά επίπεδα ανεργίας στην πόλη ▪ Ο διοικητικός κατακερματισμός του Π.Σ. Βόλου ▪ Η κατάληψη του θαλάσσιου μετώπου από το εμπορικό λιμάνι
--	--

Πηγή: *ιδία επεξεργασία*

Όσο αφορά τα μειονεκτήματα του Βόλου, σημαντικότερο θεωρήθηκε το κυκλοφοριακό, κυρίως λόγω έλλειψης χώρων στάθμευσης στο κέντρο της πόλης. Η μέτρια ποιότητα των αστικών υποδομών (έλλειψη χώρων πρασίνου και πλατειών, καθώς και ανεπαρκείς δρόμοι σε κάποιες περιοχές), επηρεάζουν την ποιότητα ζωής, ενώ η έλλειψη αεροπορικών συνδέσεων και γενικότερα η ελλιπής σύνδεση της πόλης με την υπόλοιπη χώρα και το εξωτερικό, επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη του Βόλου. Ωστόσο, τροχοπέδη προς την οικονομική ανάπτυξη και επιχειρηματική δραστηριότητα της περιοχής θεωρήθηκαν και η έλλειψη συγκεκριμένου σχεδίου ανάπτυξης της πόλης, καθώς και η αδυναμία των μικρών επιχειρήσεων για εκσυγχρονισμό, σε συνδυασμό με την έλλειψη επιχειρηματικής κουλτούρας.

Από την άλλη μεριά, η πόλη του Βόλου διαθέτει αρκετές ευκαιρίες περαιτέρω ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού, των οποίων η εκμετάλλευση θα αναβαθμίσει την πόλη σε όλους τους τομείς. Ο Βόλος αποτελεί υποχρεωτικό πέρασμα προς τους δημοφιλείς προορισμούς του Πηλίου και των Σποράδων, γεγονός που μπορεί να αποβεί σημαντική ευκαιρία για την ανάπτυξη αστικού τουρισμού, με την παράλληλη αύξηση της ανταγωνιστικότητας τουριστικών επιχειρήσεων, την αναβάθμιση του επιβατικού λιμένα και την ανάδειξη του θαλάσσιου μετώπου της πόλης. Επίσης, η δημιουργία μυθολογικού πάρκου και η αξιοποίηση της ιστορικής κληρονομιάς μπορεί να δώσει νέα, πολιτιστική ταυτότητα στην πόλη, ενώ ο εκσυγχρονισμός και η επέκταση των μεταφορικών συνδέσεων θα αποτελέσει κίνητρο για νέες επενδύσεις στην περιοχή.

Σε περίπτωση που οι ευκαιρίες της πόλης παραμείνουν ανεκμετάλλευτες, θα γίνει φανερή η υστέρηση της σε τομείς μείζονος σημασίας, όχι μόνο για την ποιότητα ζωής, αλλά και για την οικονομική και επιχειρηματική ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, το γεγονός ότι η Μαγνησία παρουσιάζει σοβαρή έλλειψη σε αποτελεσματικές διασυνδέσεις, όπως ένα διεθνές Θεσσαλικό αεροδρόμιο, αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την προσέλκυση μεγάλων ευρωπαϊκών επενδύσεων. Η υστέρηση του νομού ως προς το συνολικό χρόνο μεταφοράς και μετακινήσεων, απειλεί την κάθε προσπάθεια διεθνοποίησης των πλεονεκτημάτων της περιοχής. Ταυτόχρονα, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας απειλούν το μέλλον της οικονομικής ανάπτυξης του Βόλου. Απαιτούνται επομένως, πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης (τόνωση βιομηχανίας και ενθάρρυνση ξένων επενδύσεων), προκειμένου να διατηρηθεί και να αυξηθεί ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός.

Ο διοικητικός κατακερματισμός του Π.Σ. Βόλου απειλεί, με τη σειρά του, την ποιότητα και την καθολικότητα των αναπτυξιακών μέτρων, δεδομένου ότι υπάρχουν πολλοί δήμοι, για την ίδια, ουσιαστικά, πόλη, με συχνά αντιφατικές πολιτικές. Τέλος, η κατάληψη μεγάλου μέρους του θαλάσσιου μετώπου της πόλης από το εμπορικό λιμάνι, με χρήσεις αμφιβόλου χρησιμότητας, υποβαθμίζουν την εικόνα του Βόλου και εμποδίζουν την ανάπτυξη άλλων δραστηριοτήτων, πολιτιστικών και τουριστικών.

1.1.7 Έρευνα πεδίου για την πόλη του Βόλου

Εισαγωγή

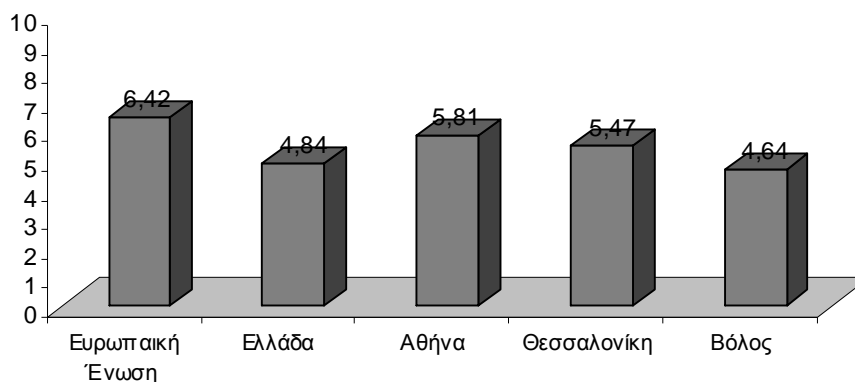
Ο σκοπός αυτής της έρευνας (ερευνητικό πρόγραμμα Πυθαγόρας, σε εξέλιξη) είναι να μελετήσει με έναν ολοκληρωμένο τρόπο τις αναπτυξιακές δυναμικές και προβλήματα που αναπτύσσονται στην πρωτεύουσα του Νομού Μαγνησίας. Ειδικότερα προσπαθεί να καταγράψει και να αξιολογήσει τους παράγοντες που καθορίζουν την οικονομική αναδιάρθρωση (ανάπτυξη – συρρίκνωση), λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις διεθνείς συνθήκες και τάσεις, όσο και τις τοπικές κοινωνικο-πολιτικές ιδιαιτερότητες. Σε αυτό το πλαίσιο θα γίνει αποτίμηση τόσο των τάσεων ανάπτυξης και παρακμής όσο και των προβλημάτων που παρουσιάζει. Τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της μελέτης είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών που έχουν ασκηθεί, αλλά και για το σχεδιασμό μιας συνολικής αστικής στρατηγικής, μέσω του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης, με στόχο τη γενικότερη ανάπτυξη της πόλης του Βόλου.

Η συγκεκριμένη έρευνα βασίστηκε στη διανομή ενός ερωτηματολογίου με στόχο να καταγράψει τις στάσεις, αντιλήψεις και απόψεις πληροφορημένων κατοίκων για την οικονομική και κοινωνική οργάνωση της πόλης τους. Το δείγμα αποτέλεσαν 61 άτομα που λόγω της θέσης ή μόρφωσής τους έχουν μια πιο εμπειριστατώμενη γνώση της υφιστάμενης κατάστασης. Τέτοια άτομα είναι εκπρόσωποι φορέων και κοινωνικών ομάδων, εκπρόσωποι της τοπικής και περιφερειακής διοίκησης, αλλά και πολίτες με θεσμικό ρόλο και μια σημαντική συμμετοχή στο διάλογο για το μέλλον της πόλης. Οι εκτιμήσεις των ερωτώμενων κυμαίνονται σε κλίμακα από 0 έως 10, με την αρνητικότερη εκτίμηση να παίρνει την τιμή 0 και την θετικότερη την τιμή 10, ενώ τη τιμή 5 εκφράζει τις σχετικά ουδέτερες απόψεις.

Αξιολόγηση των προοπτικών οικονομικής ανάπτυξης

Η έρευνα του ερωτηματολογίου στους πληροφορημένους κατοίκους της πόλης του Βόλου ξεκίνησε με μια ερώτηση που στοχεύει στην αξιολόγηση των προοπτικών οικονομικής ανάπτυξης συγκεκριμένων περιοχών. Οι περιοχές που παρατέθηκαν προς αξιολόγηση είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα, η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη και ο Βόλος, με απώτερο σκοπό τη βολιδοσκόπηση των απόψεων των κατοίκων πάνω στην αναπτυξιακή δυναμική της πόλης τους σε σχέση με ευρύτερες οικονομικο-γεωγραφικές ενότητες, όπως είναι οι δύο μεγαλύτερες πόλεις της χώρας, η ίδια η χώρα και τέλος η Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό των πολιτικών και στρατηγικών της οποίας καλούνται να κατευθύνονται αναπτυξιακά όλες οι προηγούμενες υποπεριοχές. Έτσι λοιπόν, σύμφωνα και με το παρακάτω Διάγραμμα που παρουσιάζει τους μέσους όρους των απαντήσεων, οι κάτοικοι της πόλης του Βόλου φαίνεται να θεωρούν ότι τις υψηλότερες προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης τις κατέχουν, βάση ιεραρχίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση (6,42), η Αθήνα (5,81) και έπειτα η Θεσσαλονίκη (5,47), μιας και βρίσκονται στην περιοχή των θετικών εκτιμήσεων. Αντίθετα, για την Ελλάδα (4,84) και περισσότερο για την ίδια την πόλη τους (4,64) παρουσιάζονται απαισιόδοξοι, όχι όμως με τόσο έντονη διάθεση μιας και οι τιμές βρίσκονται πολύ κοντά στο πέντε, γεγονός που ίσως αποτυπώνει απλά έναν προβληματισμό περί των αναπτυξιακών προοπτικών.

Διάγραμμα 1—56

Αξιολόγηση προοπτικών οικονομικής ανάπτυξης

Πηγή: Ερευνητικό Πρόγραμμα Πυθαγόρας – ίδια επεξεργασία

Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης σε σχέση με την επάρκεια και την ποιότητα των υποδομών της πόλης

Η επόμενη ερώτηση της έρευνας αφορά στην αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, από την πλευρά των ερωτώμενων, σε σχέση με την επάρκεια και ποιότητα των υποδομών της πόλης του Βόλου. Στον Πίνακα 95 προβάλλονται οι μέσοι όροι των εκτιμήσεων (βάση της κλίμακας που παρουσιάστηκε και πρωτύτερα) των προτεινόμενων κατηγοριών υποδομών και μάλιστα σε φθίνουσα σειρά. Αρχικά, παρατηρείται ότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι απαντήσεις περιέχουν μια θετική αντιμετώπιση στις υπάρχουσες υποδομές. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι πρώτες στις θετικές εκτιμήσεις εμφανίζονται οι υποδομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια οι συνθήκες κάλυψης των αναγκών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ιδιαίτερα των Πανεπιστημιακών τμημάτων έχουν βελτιωθεί σε μεγάλο βαθμό, ωστόσο προβλήματα όπως έλλειψη κτιρίων και αιθουσών, κατακερματισμός των τμημάτων και του Πανεπιστημίου σε διάφορα τμήματα της πόλης (χωρίς να υπάρχει ένας ενιαίος οργανωμένος χώρος Πανεπιστημίου) βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των απαιτήσεων του ακαδημαϊκού χώρου. Συνεπώς, η παραπάνω εκτίμηση ίσως να υποδηλώνει και ένα χάσμα ενημέρωσης και σύνδεσης των κατοίκων της πόλης με την εξέλιξη, τις δραστηριότητες και τις ανάγκες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 95: Κατηγορίες Υποδομών

	Μέσος όρος
Οι υποδομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	7,03
Η μονάδα επεξεργασίας λυμάτων	6,61
Οι τουριστικές υποδομές (ξενοδοχεία, αξιοθέατα κτλ.)	6,13
Οι πολιτιστικές υποδομές	6,05
Τα ταξί	6,04
Οι οδικές υπεραστικές συγκοινωνίες	5,98
Οι βρεφικοί/ παιδικόι σταθμοί και τα νηπιαγωγεία	5,84

Τα σχολεία	5,71
Οι ανοικτοί χώροι και χώροι πρασίνου (πλατείες, πάρκα κτλ.)	5,70
Οι αστικές συγκοινωνίες	5,44
Το αστικό οδικό δίκτυο	5,41
Το λιμάνι	4,76
Οι σιδηροδρομικές υπεραστικές συγκοινωνίες	4,61
Οι υποδομές υγείας και πρόνοιας	4,00

Πηγή: Ερευνητικό Πρόγραμμα Πυθαγόρας – ίδια επεξεργασία

Στις πρώτες επιλογές θετικών εκτιμήσεων ακολουθούν η μονάδα επεξεργασίας λυμάτων, ίσως επειδή αποτελεί μια σχετικά νεόδμητη και σύγχρονη εγκατάσταση, οι τουριστικές και πολιτιστικές υποδομές, τα ταξί και οι υπεραστικές οδικές συγκοινωνίες. Σε αντίθεση με τις τελευταίες, οι σιδηροδρομικές υπεραστικές συγκοινωνίες τυγχάνουν αρνητικών απόψεων, γεγονός που υποδηλώνει την εμφανή υστέρηση του υπάρχοντος σιδηροδρομικού σταθμού και των υπηρεσιών που προσφέρει. Η μέτρια σχετικά γνώμη για την επάρκεια και την ποιότητα του λιμανιού πιθανώς να σχετίζεται με μεγαλύτερες προσδοκίες από την πλευρά των κατοίκων για ένα τόσο κρίσιμο αναπτυξιακό συστατικό και πλεονέκτημα της πόλης. Τέλος, με την αρνητικότερη άποψη εμφανίζονται οι υποδομές υγείας και πρόνοιας, αποτέλεσμα που σχεδόν σίγουρα σχετίζεται με μια αποδοκιμασία από την πλευρά της πόλης προς την κεντρική εξουσία για την παρατεταμένη καθυστέρηση της πλήρους λειτουργίας του νέου νοσοκομείου.

Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης σε σχέση με την οικονομία και την ανάπτυξη της πόλης

Στο συγκεκριμένο τμήμα του ερωτηματολογίου ζητείται η αξιολόγηση των συνθηκών που επικρατούν σε σχέση με οικονομικές και αναπτυξιακές πτυχές της ζωής της πόλης. Στον Πίνακα 96 προβάλλονται οι μέσοι όροι των εκτιμήσεων (βάση της κλίμακας που παρουσιάστηκε και πρωτύτερα) των προτεινόμενων πτυχών της οικονομίας και της ανάπτυξης και μάλιστα σε φθίνουσα σειρά. Σε αντίθεση με την αξιολόγηση των υποδομών που παρουσιάστηκε πρωτύτερα, οι εκτιμήσεις του δείγματος στην συγκεκριμένη ερώτηση φαίνεται να ανήκουν ως επί τω πλείστον σε αρνητικό περιβάλλον. Με μακράν μεγαλύτερη τιμή από τις υπόλοιπες, πρώτη στις θετικές γνώμες είναι η τουριστική κίνηση της περιοχής. Ωστόσο, είναι γεγονός ότι τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής δίνουν τη δυνατότητα και τα περιθώρια για σημαντική αύξηση της κατηγορίας αυτής.

Πίνακας 96: Κατηγορίες οικονομίας και ανάπτυξης

	Μέσος όρος
Η τουριστική κίνηση της περιοχής	6,69
Το μορφωτικό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού	5,78
Η ποιότητα της βιομηχανικής παραγωγής	5,44
Οι οικονομικές ανισότητες στην πόλη	5,02
Πρόσβαση επιχειρήσεων σε εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό	4,63
Οι προοπτικές ανάπτυξης της βιομηχανικής δραστηριότητας	4,59
Δυνατότητα εύρεσης εργασίας ως ειδικευμένος (με σπουδές ή εμπειρία ή και τα δύο)	4,25

Η οικονομική κατάσταση της μέσης οικογένειας	4,24
Οι προοπτικές της επιχειρηματικής δραστηριότητας	4,17
Δυνατότητα εύρεσης εργασίας ως ανειδίκευτος (εργάτης ή υπάλληλος)	4,17
Οι συνθήκες για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων	3,86
Ο βαθμός καινοτομίας των επιχειρήσεων	3,72
Ο όγκος των εισερχόμενων επενδύσεων	3,71
Οι ευκαιρίες απασχόλησης	3,42

Πηγή: Ερευνητικό Πρόγραμμα Πυθαγόρας – ίδια επεξεργασία

Με μετριασμένες αλλά θετικές απόψεις ακολουθούν το μορφωτικό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού και η ποιότητα της βιομηχανικής παραγωγής. Στην πρώτη περίπτωση είναι πιθανόν να συμβάλει σημαντικά η ύπαρξη και η δραστηριοποίηση του Πανεπιστημίου και των κέντρων κατάρτισης, ενώ στη δεύτερη η συσσωρευμένη βιομηχανική εμπειρία και προϊστορία της πόλης του Βόλου. Στο κρίσιμο ερώτημα για το επίπεδο των οικονομικών ανισοτήτων στην πόλη, το δείγμα φαίνεται να διατηρεί μια ουδέτερη άποψη. Αξίζει επίσης να σημειωθεί μια όχι ιδιαίτερα αλλά αρνητική εκτίμηση που εκφράζεται για την οικονομική κατάσταση της μέσης οικογένειας και τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας, είτε ως εξειδικευμένος, είτε ως ανειδίκευτος εργάτης. Στις αρνητικότερες εκτιμήσεις για το επίπεδο της υφιστάμενης κατάστασης ανήκουν κατηγορίες που σχετίζονται με το επιχειρηματικό και εργασιακό περιβάλλον. Από την πλευρά της πόλης αποκαλύπτεται μια έντονη δυσφορία τόσο για τις συνθήκες δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, όσο και για τον όγκο των εισερχόμενων επενδύσεων που συμβάλλουν στην συγκεκριμένη κατεύθυνση. Στα ίδια πλαίσια, άσχημη κρίνεται η κατάσταση για το βαθμό καινοτομίας των επιχειρήσεων και πιο σημαντικά και γενικότερα για τις δυνατότητες και ευκαιρίες απασχόλησης.

Κατόπιν, ετέθησαν τρεις καίριες ερωτήσεις που αφορούν στο οικογενειακό εισόδημα, στη μεταβολή του, και στο επίπεδο ανεργίας στην πόλη του Βόλου. Αναλυτικότερα, σε πρώτη φάση αναφέρθηκε το γεγονός ότι το μέσο οικογενειακό εισόδημα στην Ελλάδα το 2004 ήταν 19.000€ περίπου. Οπότε, το δείγμα ρωτήθηκε ποιο πιστεύει ότι είναι το αντίστοιχο στην πόλη του. Σύμφωνα με τον Πίνακα 97, ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι η μέση εκτίμηση κυμαίνεται στα 17.900€, δηλαδή 1100€ ή 5,8% περίπου λιγότερα από το μέσο ελληνικό οικογενειακό εισόδημα. Εκφράζεται συνεπώς η πεποίθηση ότι η μέση οικογένεια στο Βόλο ζει με λιγότερα χρήματα από ότι η μέση οικογένεια στη χώρα. Στην ερώτηση για την ανεργία, αναφέρθηκε ότι το μέσο επίπεδο ανεργίας στην Ελλάδα είναι 10% περίπου, οπότε και ζητήθηκε εκτίμηση για το αντίστοιχο ποσοστό στο Βόλο. Έτσι λοιπόν, οι ερωτώμενοι εκτίμησαν ότι μέσο επίπεδο ανεργίας είναι 14,24% δηλαδή 42,4% πάνω από το αντίστοιχο μέσο της χώρας. Είναι προφανές ότι ο Βόλος θεωρεί ότι αντιμετωπίζει το πρόβλημα των λιγοστών νέων θέσεων απασχόλησης εντονότερα από το μέσο όρο των υπόλοιπων περιοχών της Ελλάδας.

Η τρίτη ερώτηση στο συγκεκριμένο κομμάτι της έρευνας αφορά στο κατά πόσο (%) θεωρεί το δείγμα ότι έχει μεταβληθεί το μέσο οικογενειακό εισόδημα στην πόλη του Βόλου κατά τη δεκαετία 1995-2005. Η μέση εκτίμηση μπορεί να κυμαίνεται σε θετικές τιμές, ωστόσο περιορίζεται στο 2,82%. Κατά συνέπεια, η πόλη του Βόλου από τη μία πλευρά κρίνει ότι έχει υπάρξει μια θετική μεταβολή στο μέσο οικογενειακό της εισόδημα, από την άλλη όμως η μεταβολή αυτή κρίνεται αρκετά ασήμαντη, ιδίως αν λάβει κανείς υπόψη ότι ο ετήσιος πληθωρισμός για τη συγκεκριμένη δεκαετία κυμαινόταν στο 3%.

Πίνακας 97: Κατηγορίες

	Μέσος όρος
Μέσο οικογενειακό εισόδημα	17.894€
Επίπεδο ανεργίας	14,24%
Μεταβολή μέσου οικογενειακού εισοδήματος	2,82%

Πηγή: Ερευνητικό Πρόγραμμα Πυθαγόρας – ίδια επεξεργασία

Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης σε σχέση με το αστικό περιβάλλον και το κοινωνικό πλαίσιο της πόλης

Στην ερώτηση αυτή ζητείται από τους ερωτώμενους να γίνει αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης σε τομείς που άπτονται τις συνθήκες που επικρατούν στο αστικό περιβάλλον και στην κοινωνική ζωή. Όπως και πρωτύτερα, στον Πίνακα 98 προβάλλονται οι μέσοι όροι των εκτιμήσεων (βάση κλίμακας) και σε φθίνουσα σειρά. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η πλειονότητα των απόντων παίρνει τιμές πάνω από την ουδέτερη ζώνη του πέντε, έχοντας παράλληλα μόλις τρεις κατηγορίες κάτω από αυτή. Παρουσιάζει ενδιαφέρον το γεγονός ότι παρότι οι κάτοικοι της πόλης του Βόλου παρουσιάζουν μια γενικευμένη αμφισβήτηση και απογοήτευση για το μέσο οικογενειακό τους εισόδημα και τις υπάρχουσες ευκαιρίες απασχόλησης, θεωρούν ότι η πόλη τους αποτελεί έναν τουλάχιστον κατάλληλο και αναβαθμισμένο τόπο για να μένουν. Το επιχείρημα αυτό επιβεβαιώνεται από τις γνώμες του δείγματος, μιας και κρίνουν ότι ο Βόλος συνδυάζει υψηλή ποιότητα ζωής, τόσο γενικότερα όσο και για τα παιδιά και τους ηλικιωμένους (σε μικρότερο όμως βαθμό), διακρίνεται για το φυσικό του περιβάλλον (προφανώς λόγω της πλεονεκτικής του φυσικογεωγραφικής του θέσης) και διασφαλίζει ένα αξιόλογο επίπεδο ασφάλειας.

Πίνακας 98: Κατηγορίες αστικού περιβάλλοντος και κοινωνικού πλαισίου

	Μέσος όρος
Το φυσικό περιβάλλον	6,92
Η ποιότητα ζωής	6,82
Ο μέσος ημερήσιος δαπανούμενος χρόνος για τις μετακινήσεις	6,76
Το επίπεδο ασφάλειας	6,58
Η ποιότητα ζωής για τα παιδιά	6,55
Το αίσθημα ικανοποίησης από τη γειτονιά σας (ανθρώπινος περίγυρος και αστικό-φυσικό περιβάλλον)	6,42
Το αστικό (δομημένο) περιβάλλον	5,90
Οι πολιτιστικές δραστηριότητες	5,83
Η ποιότητα ζωής για τους ηλικιωμένους	5,83
Η εκπαίδευση	5,71
Ο βαθμός δραστηριοποίησης των κοινωνικών κινημάτων και οργανώσεων (π.χ. οικολογικές, φιλανθρωπικές)	5,27
Οι συνθήκες εργασίας	5,11
Η ρύπανση (ατμόσφαιρα, ηχορύπανση κτλ.)	5,05

Ο βαθμός κοινωνικού αποκλεισμού των γυναικών (ευκαιρίες απασχόλησης, συμμετοχή στα κοινά)	4,90
Το επίπεδο φτώχειας	4,52
Οι υπηρεσίες υγείας	4,08

Πηγή: Ερευνητικό Πρόγραμμα Πυθαγόρας – ίδια επεξεργασία

Η χαρακτηριστική αυτή τάση συμπληρώνεται από την άποψη ότι δεν πιστεύουν ότι χάνουν και πολύ χρόνο στις καθημερινές τους μετακινήσεις (ιδιαίτερα έντονο πρόβλημα για άλλα ή εγάλα ελληνικά αστικά κέντρα) και από το γενικότερο αίσθημα ικανοποίησης από τη γειτονιά και το περιβάλλον όπου διαμένουν. Μια θετική αλλά όχι τόσο ισχυρή εκτίμηση διαφαίνεται και για το επίπεδο της εκπαίδευσης και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Η μετριοπαθής αντιμετώπιση για την ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος είναι χαρακτηριστικό ότι λαμβάνει μια πολύ κοντινή τιμή με την ποιότητα και την επάρκεια των ανοικτών χώρων και χώρων πρασίνου της πόλης, που είδαμε στην κατηγορία των υποδομών, και είναι δυνατόν να συνδυαστεί και με την ουδέτερη στάση που κρατούν οι κάτοικοι απέναντι στο πρόβλημα της ρύπανσης. Σε τελική ανάλυση, στα πλαίσια μιας τάσης που έχει ήδη διαφανεί, αρνητική στάση συναντάται για παραμέτρους που σχετίζονται με το επίπεδο ευημερίας και τη δυνατότητα απασχόλησης, ιδιαίτερα για τη γυναίκα. Ως σημείου ελέγχου και σύνδεσης της έρευνας μας, η χαμηλή εκτίμηση για το επίπεδο υπηρεσιών υγείας έρχεται να συμπληρώσει την ανάλογη στάση απέναντι στην ποιότητα και την επάρκεια των υποδομών υγείας και πρόνοιας της πόλης.

Δυνατότητες, αδυναμίες, ευκαιρίες και απειλές για την πόλη του Βόλου (SWOT ανάλυση)

Ένα από τα πιο κρίσιμα κομμάτια της παρούσας έρευνας αποτελεί η διάγνωση των δυνατοτήτων/ αδυναμιών και ευκαιριών/ απειλών για την πόλη του Βόλου. Οι ερωτήσεις που ετέθησαν έχουν σκοπό να διερευνήσουν ποιά είναι τα πλεονεκτήματα και δυνατότητες της περιοχής που θεωρούν περισσότερο σημαντικά οι κάτοικοι, ώστε να αποτελέσουν μελλοντικά ευκαιρίες ανάπτυξης. Στα ίδια πλαίσια, διερευνάται και ποιά μειονεκτήματα θεωρούνται περισσότερο επικίνδυνα να επιβραδύνουν την προαναφερθείσα ανάπτυξη. Στον παρακάτω Πίνακα 99 παρουσιάζονται με ιεραρχημένη σειρά οι επιλογές του δείγματος.

Σε ότι αφορά στα πλεονεκτήματα στα οποία δόθηκε προτεραιότητα, η τουριστική αναπτυξιακή κατεύθυνση φαίνεται να προτιμάται έναντι άλλων στρατηγικών κατευθύνσεων, ενώ το φυσικό περιβάλλον, το λιμάνι, η ιστορική και αρχιτεκτονική κληρονομιά και η αισθητική εικόνα της πόλης είναι δυνατόν να αποτελέσουν συγκριτικά πλεονεκτήματα στα οποία μπορεί να βασιστούν οι ανάλογες πολιτικές. Το δείγμα, ωστόσο, δεν δείχνει να προσπερνά το σημαντικότερο συλλοβάτη της οικονομίας της πόλης τα προηγούμενα χρόνια, που είναι η βιομηχανική δραστηριότητα και παραγωγή. Για το λόγο αυτό, κρίνει ως ιδιαίτερα σημαντικά πλεονεκτήματα της πόλης τους οργανωμένους χώρους υποδοχής βιομηχανικών δραστηριοτήτων αλλά και τις ήδη υπάρχουσες βιομηχανικές μονάδες, μιας και ένα χαρακτηριστικά σημαντικό ποσοστό του εργατικού δυναμικού (περίπου 40%) απασχολείται ακόμη σε αυτές. Η αξιοποίηση των παραπάνω δυνατοτήτων της πόλης του Βόλου αποτελεί παράλληλα αναγκαία βάση και προϋπόθεση για τη δημιουργία ευκαιριών και ίσως οραμάτων. Σύμφωνα με τις απαντήσεις του δείγματος, η πόλη θα πρέπει να εντοπίσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα (που αναφέρθηκαν πρωτίτερα) και να τα συνδυάσει με την αξιοποίηση των

πόρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την ένταξη της πόλης σε διεθνή δίκτυα συνεργασίας. Οι συγκεκριμένοι στόχοι είναι δυνατόν να γίνουν εντονότερα διακριτοί και προσίτοι στα πλαίσια της ανάλυσης και των πολιτικών που θα προκύψουν μέσα από το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Βόλου. Εξίσου σπουδαία ευκαιρία αποτελεί και η προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην περιοχή, είτε αυτές προορίζονται στην καινοτομία και στις νέες τεχνολογίες, είτε σε εμπορικές και τουριστικές υπηρεσίες.

Πίνακας 99: SWOT ανάλυση για την πόλη του Βόλου

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Η τουριστική κίνηση της περιοχής • Το φυσικό περιβάλλον • Το λιμάνι • Οι οργανωμένοι χώροι υποδοχής βιομηχανικών δραστηριοτήτων (ΒΙ.ΠΕ., ΒΙΟ.ΠΑ ΚΤΛ.) • Η εύκολη προσβασιμότητα στην πόλη (οδική, σιδηροδρομική κτλ.) • Οι βιομηχανικές μονάδες της περιοχής • Η ιστορική/ αρχιτεκτονική κληρονομιά • Η αισθητική εικόνα της πόλης και οι ελεύθεροι χώροι 	<ul style="list-style-type: none"> • Η έλλειψη αεροδρομίου • Οι λανθασμένες πολιτικές ανάπτυξης που εφαρμόζονται στην πόλη σας • Το αρνητικό επιχειρηματικό περιβάλλον για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων • Ο χαμηλός βαθμός αποτελεσματικότητας της τοπικής αυτοδιοίκησης • Ο χαμηλός βαθμός αποτελεσματικότητας των δημόσιων οργανισμών • Η χαμηλή ποιότητα των κοινωνικών υποδομών (σχολεία, νοσοκομεία, πολιτιστικά κέντρα κτλ.) • Ο οικονομικός ανταγωνισμός από τις άλλες πόλεις • Η χαμηλή ποιότητα των υποδομών του λιμανιού
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση των πόρων της Ε.Ε. που κατευθύνονται προς την πόλη σας • Ανάπτυξη συγκεκριμένων κλάδων στους οποίους η πόλη έχει συγκριτικό πλεονέκτημα • Προσέλκυση ξένων επενδύσεων σε τομείς νέων τεχνολογιών • Εκπόνηση και εφαρμογή ενός Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης της πόλης • Ένταξη της πόλης σε διεθνή δίκτυα συνεργασίας • Προσέλκυση ξένων επενδύσεων σε εμπορικές, τραπεζικές και τουριστικές υπηρεσίες 	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων • Κακή χρήση των πόρων από την Ε.Ε. • Υποβάθμιση του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος • Το αυξανόμενο κόστος διαβίωσης • Αδυναμία των τοπικών επιχειρήσεων να ανταγωνιστούν με τις υπόλοιπες Ελληνικές και Ευρωπαϊκές • Αποτυχία στην άσκηση περιφερειακών πολιτικών σύγκλισης

Πηγή: Ερευνητικό Πρόγραμμα Πυθαγόρας – ίδια επεξεργασία

Από την άλλη μεριά, το δείγμα εντοπίζει και μια σειρά μειονεκτημάτων στην περιοχή του Βόλου, που μέσω της έλλειψης πρωτοβουλιών, είναι δυνατόν να λειτουργήσουν ως τροχοπέδη στην αναπτυξιακή της πορεία. Έτσι λοιπόν, στις πρώτες θέσεις εντοπίζονται η έλλειψη αεροδρομίου και η χαμηλή ποιότητα των υποδομών του λιμανιού, παράμετροι οι οποίοι σχετίζονται με τις μεταφορικές υποδομές και με την ανάγκη βελτίωσης της σύνδεσης του Βόλου με τις άλλες περιοχές της Ελλάδας και της Ευρώπης. Οι λανθασμένες πολιτικές ανάπτυξης που ήταν και είναι σε εξέλιξη μπορούν να θεωρηθούν απόρροια του χαμηλού βαθμού ενεργοποίησης και αποτελεσματικότητας, τόσο της κεντρικής εξουσίας (μέσω των δημοσίων οργανισμών), όσο και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Στο ίδιο πνεύμα, στις λανθασμένες πολιτικές ανάπτυξης είναι δυνατόν να οφείλονται το χαμηλό επίπεδο των κοινωνικών υποδομών και η ανεπάρκεια ικανών συνθηκών για την προώθηση της επιχειρηματικότητας. Η δημιουργία νέων επιχειρήσεων και κατ' επέκταση νέων θέσεων

εργασίας θα μπορούσε επίσης να ισχυροποιήσει τη θέση της πόλης απέναντι στον ευρύτερο οικονομικό ανταγωνισμό που δέχεται από τις υπόλοιπες πόλεις. Η διατήρηση των μειονεκτημάτων που εντόπισαν, κατά προτεραιότητα, οι κάτοικοι του Βόλου συμβάλλει σημαντικά στην εδραίωση συγκεκριμένων κινδύνων και απειλών στην αναπτυξιακή δυναμική της πόλης. Τέτοιες απειλές, κατά τη γνώμη των ερωτώμενων, μπορούν να είναι η αδυναμία προσέλκυσης ξένων επενδύσεων, η κακή και μη αποδοτική χρήση των πόρων της Ε.Ε. και η υποβάθμιση του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος. Αναφορικά με το επίπεδο ευημερίας των πολιτών του Βόλου, εν δυνάμει κίνδυνοι αποτελούν και το αυξανόμενο κόστος διαβίωσης, η αδυναμία των τοπικών επιχειρήσεων να ανταγωνιστούν με τις υπόλοιπες Ελληνικές και Ευρωπαϊκές και τέλος η αναποτελεσματικότητα των περιφερειακών πολιτικών σύγκλισης.

Συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα είχε ως βασικό σκοπό να μελετήσει με έναν ολοκληρωμένο τρόπο τις αναπτυξιακές δυναμικές και τα προβλήματα που αναπτύσσονται στην πρωτεύουσα του Νομού Μαγνησίας και να προωθήσει την έννοια του συμμετοχικού σχεδιασμού ως μέθοδο αναπτυξιακής στρατηγικής. Από την ανάλυση και επεξεργασία των εκτιμήσεων του δείγματος προκύπτουν χρήσιμα και ενδιαφέροντα συμπεράσματα για τη στάση των κατοίκων της πόλης του Βόλου σε τομείς όπως οι υποδομές της περιοχής, η οικονομική της ανάπτυξη, το αστικό περιβάλλον, οι κοινωνικές συνθήκες και τέλος τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά της. Σε γενικές γραμμές, παρατηρήθηκε μια ικανοποίηση από συγκεκριμένες κατηγορίες υποδομών, αλλά και μια μετριόπαθή στάση για την ποιότητα και επάρκεια βασικών έργων υποδομών, όπως το λιμάνι, οι σιδηροδρομικές υπεραστικές συγκοινωνίες και οι υποδομές υγείας και πρόνοιας. Ουδέτερες και αρνητικές ήταν, στη συνέχεια, οι εκτιμήσεις για τις οικονομικές και αναπτυξιακές συνθήκες της πόλης, ιδιαίτερα σε τομείς που αφορούν στην επιχειρηματικότητα και στην απασχόληση. Εξαιρεση αποτελεί η άποψη για τη τουριστική διάσταση του Βόλου. Όσον αφορά στο αστικό περιβάλλον και το κοινωνικό πλαίσιο, το δείγμα φαίνεται να είναι γενικά ικανοποιημένο από την ποιότητα ζωής και την ποιότητα της καθημερινότητας για το σύνολο της οικογένειας, εξαιρεση αποτελεί και πάλι η στάση απέναντι στις ευκαιρίες απασχόλησης, ιδιαίτερα για τις γυναίκες, και οι υπηρεσίες υγείας.

Πίνακας 100: Σημαντικότερες πολιτικές για την ανάπτυξη της πόλης του Βόλου

1. Πολιτική αντιμετώπισης της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
2. Πολιτική ανάπτυξης του τουρισμού
3. Πολιτική για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων
4. Πολιτική βελτίωσης των κοινωνικών υποδομών (σχολεία, νοσοκομεία κτλ.)
5. Πολιτική για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας
6. Πολιτική αστικού σχεδιασμού, βελτίωση χρήσεων γης, αστικών αναπλάσεων
7. Δημιουργία και αξιοποίηση ενός Στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης της πόλης σας
8. Πολιτική βελτίωσης των αστικών υποδομών (δρόμοι, ύδρευση, αποχέτευση κτλ.)

Πηγή: Ερευνητικό Πρόγραμμα Πυθαγόρας – ίδια επεξεργασία

Στον παραπάνω Πίνακα 100 παρουσιάζονται με ιεραρχημένη σειρά οι οκτώ πρώτες κατηγορίες πολιτικής που επιλέχθηκαν ως οι περισσότερο καίριες και κατάλληλες από το δείγμα. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι συγκεκριμένες πολιτικές απαντούν και ανταποκρίνονται πλήρως στις αδυναμίες και στα σημεία που υστερεί η πόλη του Βόλου και εντοπίστηκαν από την ανάλυση της συγκεκριμένης έρευνας.

1.1.8 Ανάλυση SWOT Δ.Βόλου – Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου

Οι επεξεργασίες που έχουν γίνει, και επιλεκτικώς έχουν παρουσιαστεί και στο τμήμα του παρόντος που προηγείται, έχουν οδηγήσει στον εντοπισμό ισχυρών σημείων και αδυναμιών (κυρίως μέσα από το πρίσμα των ενδογενών δεδομένων), καθώς και ευκαιριών και απειλών (κυρίως μέσα από το πρίσμα του εξωτερικού περιβάλλοντος), δηλ. σε μια ανάλυση SWOT. Δεδομένου του διπλού χαρακτήρα του Επιχειρησιακού Προγράμματος, ως ευρύτερου στρατηγικού σχεδίου και ως προγράμματος που εστιάζεται ειδικότερα στις αρμοδιότητες του Δήμου, η ανάλυση SWOT μπορεί να διαρθρωθεί σε δύο ενότητες, αυτή που αφορά συνολικά την περιοχή του Δήμου και αυτή που αφορά τις αρμοδιότητες του τελευταίου. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη του διαδηματικού χαρακτήρα του ΠΣ Βόλου καθώς και του κεντρικού ρόλου του Δήμου Βόλου στο ΠΣ, είναι δυνατόν να αναχθεί η ανάλυση SWOT του Δήμου και σε μια «ευρύτερη» ανάλυση SWOT που αφορά το σύνολο του ΠΣ, με έμφαση στο σύστημα των Δήμων Βόλου και Νέας Ιωνίας.

Η ανάλυση SWOT που προκύπτει με βάση τα παραπάνω παρουσιάζεται στη συνέχεια. Στο κυρίως κείμενο του Επιχειρησιακού Προγράμματος για κάθε αναφορά της ανάλυσης SWOT υπάρχει και σχετική διευκρινιστική παράγραφος, ενώ στο παρόν παρουσιάζονται οι «τίτλοι» κάθε αναφοράς.

- Ο πίνακας της ανάλυσης SWOT που ακολουθεί έχει την εξής διάρθρωση:
- Η αριστερή στήλη (1) περιλαμβάνει τις ΕΝΟΤΗΤΕΣ στις οποίες ομαδοποιούνται τα ειδικότερα σημεία της ανάλυσης. Ορισμένες ενότητες (που σηματοδοτούνται με ανοικτό πράσινο χρώμα) αφορούν γενικότερα την περιοχή, άμεση ή ευρύτερη, του Δήμου Βόλου, ενώ ορισμένες άλλες αφορούν το Δήμο Βόλου ως ΟΤΑ (είτε τον ίδιο το δήμο είτε τα ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ του)· οι τελευταίες, που σηματοδοτούνται με κιτρινο σκούρο χρώμα, είναι οι εξής ενότητες: Οργάνωση του Δήμου Βόλου, Οργάνωση των ΝΠΙΔ του Δήμου Βόλου, Οργάνωση των ΝΠΔΔ του Δήμου Βόλου, Οικονομική δραστηριότητα του Δήμου Βόλου, Οικονομική δραστηριότητα των ΝΠΙΔ του Δήμου Βόλου, Οικονομική δραστηριότητα των ΝΠΔΔ του Δήμου Βόλου.
- Οι επόμενες δύο στήλες (2 και 3) περιλαμβάνουν τα σημεία της ανάλυσης SWOT που απορρέουν άμεσα από το κείμενο του στρατηγικού σχεδιασμού του Δήμου Βόλου.
- Οι τελευταίες δύο στήλες (4 και 5) περιλαμβάνουν τα σημεία μιας ανάλυσης SWOT του συνολικού ΠΣ Βόλου (με έμφαση στους Δήμους Βόλου και Νέας Ιωνίας).
- Οι στήλες (2) και (4) περιλαμβάνουν στο πρώτο τμήμα του πίνακα τα ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ και στο δεύτερο τμήμα του πίνακα τις ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ.
- Οι στήλες (3) και (5) περιλαμβάνουν στο πρώτο τμήμα του πίνακα τις ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ και στο δεύτερο τμήμα του πίνακα τις ΑΠΕΙΛΕΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Απασχόληση	<ul style="list-style-type: none"> Υπαρξη κέντρων υποστήριξης της απασχόλησης και υλοποίηση πλήθους προγραμμάτων για την καταπολέμηση της ανεργίας και την κατάρτιση του εργατικού δυναμικού – Πρόσφατες τάσεις μείωσης της ανεργίας από τα τέλη του 2001 και μετά Ποιότητα και εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού (υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης εργατικού δυναμικού, ύπαρξη επιστημονικού δυναμικού) 	<ul style="list-style-type: none"> Υψηλό ποσοστό ανεργίας (μεγαλύτερο του εθνικού μέσου όρου) πλήττοντας κυρίως τις γυναίκες, τους νέους, τους μακροχρόνια άνεργους και αυτούς με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης/κατάρτισης 	<ul style="list-style-type: none"> Υπαρξη υποδομών και προγραμμάτων υποστήριξης της απασχόλησης Ποιότητα και εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού (υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης εργατικού δυναμικού, ύπαρξη επιστημονικού δυναμικού) 	<ul style="list-style-type: none"> Υψηλό ποσοστό ανεργίας (μεγαλύτερο του εθνικού μέσου όρου) πλήττοντας κυρίως τις γυναίκες, τους νέους, τους μακροχρόνια άνεργους και αυτούς με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης/κατάρτισης
Αστικές μεταφορές		<ul style="list-style-type: none"> Κυκλοφοριακό πρόβλημα (δυσχέρεια κίνησης οχημάτων και πεζών, ανεπάρκεια χώρων στάθμευσης στο κέντρο, χαμηλή χρήση δημόσιων συγκοινωνιών) και περιβαλλοντική υποβάθμιση (ατμοσφαιρική, ηχητική, υδάτινη) 		<ul style="list-style-type: none"> Κυκλοφοριακό πρόβλημα (δυσχέρεια κίνησης οχημάτων και πεζών, ανεπάρκεια χώρων στάθμευσης στο κέντρο, χαμηλή ελκυστικότητα και χρήση δημόσιων συγκοινωνιών)
Διοίκηση και θεσμοί	<ul style="list-style-type: none"> Υπαρξη θεσμών τοπικής διακυβέρνησης (διαδημοτικές συνεργασίες και επιχειρήσεις) και υποστήριξης της τοπικής αυτοδιοίκησης στο πεδίο της αναπτυξιακής πολιτικής (ύπαρξη αναπτυξιακών εταιριών με καλή στελέχωση και εμπειρία στη διαχείριση αναπτυξιακών προγραμμάτων) 	<ul style="list-style-type: none"> Διοικητικός κατακερματισμός της πόλης και ανταγωνισμός μεταξύ των περιοχών (κυρίως μεταξύ Βόλου και Νέας Ιωνίας) – Επικάλυψη ή/και σύγκρουση αρμοδιοτήτων φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης 	<ul style="list-style-type: none"> Υπαρξη μηχανισμών χρηματοδότησης των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων Υπαρξη ευρύτερων και τοπικών πολιτικών και προγραμμάτων για τη στήριξη της βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης Υπαρξη θεσμών τοπικής διακυβέρνησης και υποστήριξης της τοπικής αυτοδιοίκησης 	<ul style="list-style-type: none"> Διοικητικός κατακερματισμός πόλης Αδυναμίες του γενικότερου διοικητικού και θεσμικού πλαισίου

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
	(1)	(2)	(3)	(4)
	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Κοινωνικά χαρακτηριστικά και υποδομές	<ul style="list-style-type: none"> •Υπαρξη πολιτιστικής κληρονομιάς (αρχαία και σύγχρονη), πολιτιστικών δραστηριοτήτων (διεθνή φεστιβάλ) και πολιτιστικών υποδομών (Δημοτικό Θέατρο Βόλου, Πολιτισμικό Πάρκο Ν. Ιωνίας) •Υπαρξη πολλών οργανώσεων κοινωνίας των πολιτών 	<ul style="list-style-type: none"> • Ελλείψεις μεταφορικών υποδομών και συνδέσεων – Σημαντικές καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση μεταφορικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών υποδομών 	<ul style="list-style-type: none"> • Υπαρξη πολιτιστικών υποδομών, δραστηριοτήτων και κληρονομιάς • Κοινωνικές υποδομές με συγκριτικά όχι χαμηλό επίπεδο επάρκειας 	<ul style="list-style-type: none"> • Μερικώς, ελλείψεις και προβλήματα λειτουργίας κοινωνικών υποδομών
Οικονομική βάση	<ul style="list-style-type: none"> • Δυναμική δημογραφική εξέλιξη με σημαντικό πληθυσμιακό μέγεθος που ενισχύει την τοπική ζήτηση και τη συγκέντρωση στην παραγωγή (οικονομίες κλίμακας, συγκέντρωσης και συστέρωσης) • Υπαρξη πανεπιστημίου και ερευνητικών ιδρυμάτων • Δυνατότητα ανάπτυξης πολλών μορφών αστικού τουρισμού και σύνδεσης αυτού με άλλες μορφές τουρισμού που υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή – Υψηλός ρυθμός ανάπτυξης του τουριστικού κλάδου • Υπαρξη παραγωγικών υποδομών (οργανωμένοι χώροι υποδοχής βιομηχανικών δραστηριοτήτων, κανονιστικά δίκτυα παροχής ενέργειας, σύγχρονες περιβαλλοντικές υποδομές) • Βιομηχανική παράδοση – Ισχυρή παρουσία δευτερογενή τομέα με τάσεις εξειδίκευσης (αυξημένη παρουσία βιομηχανικών κλάδων ενδιάμεσης έντασης και μειωμένη εξάρτηση 	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη επιχειρηματικής και τουριστικής κουλτούρας (περιορισμένο ωράριο λειτουργίας καταστημάτων) • Διαρθρωτικές αδυναμίες στον τουρισμό (μικρές επιχειρήσεις, εποχικότητα) και χαμηλός βαθμός σύνδεσης του τουριστικού κυκλώματος με το λοιπό τοπικό παραγωγικό σύστημα • Σημαντικά διαρθρωτικά προβλήματα στην παραγωγική συγκρότηση (ελλιπείς τοπικές συνεργασίες και ευκαιριακές υπεργολαβίες, εσωστρέφεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, έλλειψη σύνδεσης παραγωγικής διαδικασίας με την έρευνα, περιορισμένη κινητικότητα ανθρώπινου δυναμικού) 	<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντικό μέγεθος και δυναμισμό και ευρύτερη ακτινοβολία ΠΣ Βόλου, με προοπτική περαιτέρω ενίσχυσης μέσω της πολιτική του διπόλου Βόλου-Λάρισας • Υπαρξη πανεπιστημίου και ερευνητικών ιδρυμάτων • Δυνατότητες ανάπτυξης τριτογενών δραστηριοτήτων αιχμής (τουρισμού, υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις) • Υπαρξη σύγχρονων παραγωγικών υποδομών • Βιομηχανική παράδοση και κληρονομιά, με προοπτικές αξιοποίησης σε διάφορα επίπεδα 	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμίες των τριτογενών δραστηριοτήτων αιχμής (τουρισμός, υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις) • Διαρθρωτικά προβλήματα στην παραγωγική συγκρότηση (ελλιπείς τοπικές συνεργασίες και ευκαιριακές υπεργολαβίες, εσωστρέφεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, έλλειψη σύνδεσης παραγωγικής διαδικασίας με την έρευνα, περιορισμένη κινητικότητα ανθρώπινου δυναμικού, έλλειμμα επιχειρηματικότητας

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
	<p>από βιομηχανικούς κλάδους έντασης εργασίας)</p>			

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
	(2)	(3)	(4)	(5)
	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Περιβάλλον	<ul style="list-style-type: none"> Ποιότητα φυσικού περιβάλλοντος (συνδυασμός βουνού και θάλασσας, σημαντικό αστικό θαλάσσιο μέτωπο) και τάσεις βελτίωσης του δομημένου χώρου (σημαντικές αστικές αναπλάσεις και αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών χώρων) 	<ul style="list-style-type: none"> Ελλείψεις μεταφορικών υποδομών και συνδέσεων – Σημαντικές καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση μεταφορικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών υποδομών Προβλήματα επάρκειας πόσιμου νερού και σποραδικά προβλήματα ποιότητας 	<ul style="list-style-type: none"> Εξαιρετική ποιότητα φυσικού περιβάλλοντος Υπαρκτές υποδομές και παρεμβάσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα 	<ul style="list-style-type: none"> Ελλείψεις και προβλήματα περιβαλλοντικών υποδομών και περιβαλλοντικής διαχείρισης (ιδίως ως προς στερεά απορρίμματα, αέρια ρύπανση, ηχορύπανση, υδατικούς πόρους και ενέργεια)
Πολεοδομικός χώρος και σχεδιασμός	<ul style="list-style-type: none"> Ποιότητα φυσικού περιβάλλοντος (συνδυασμός βουνού και θάλασσας, σημαντικό αστικό θαλάσσιο μέτωπο) και τάσεις βελτίωσης του δομημένου χώρου (σημαντικές αστικές αναπλάσεις και αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών χώρων) Υπαρξη σημαντικών αθλητικών εγκαταστάσεων (Ολυμπιακή πόλη 2004) με δυνατότητες για ποικιλία αθλητικών δραστηριοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> Αυξανόμενες πιέσεις για δόμηση και αστική διάχυση – Ανεπάρκεια δημόσιων ελεύθερων χώρων Κατακερματισμός του αστικού ιστού από φυσικά και τεχνικά εμπόδια (χείμαρροι, σιδηροδρομικές γραμμές) – Χωρικός διαχωρισμός Βόλου και Νέας Ιωνίας Κατάληψη σημαντικού τμήματος του θαλάσσιου μετώπου από το εμπορικό λιμάνι Αυξανόμενες πιέσεις για δόμηση και αστική διάχυση – Ανεπάρκεια δημόσιων ελεύθερων χώρων 	<ul style="list-style-type: none"> Τάσεις βελτίωσης του πολεοδομικού χώρου 	<ul style="list-style-type: none"> Εσωτερικές χωρο-κοινωνικές ανισότητες στο ΠΣ Βόλου (κατοικία, εκπαίδευση, συνθήκες διαβίωσης, επίπεδο ανάπτυξης...) Πιέσεις αστικής διάχυσης και ανεπάρκειες/ακαμψίες σχεδιασμού εξωαστικού χώρου Έλλειμα οικιστικής χωρικήςότητας, ιδίως με ποιοτικούς όρους Κατακερματισμός του αστικού ιστού από φυσικά και τεχνικά Κατάληψη σημαντικών τμημάτων του αστικού χώρου από μεγάλες υποδομές μεταφορών ή άλλες μη αστικές λειτουργίες Έλλειμα και άνιση κατανομή δημόσιων ελεύθερων χώρων
Υπερτοπικές μεταφορές	<ul style="list-style-type: none"> Υψηλή προσβασιμότητα με εθνικά δίκτυα και δυνατότητα συνδυασμένων μεταφορών (οδικών, σιδηροδρομικών, θαλάσσιων, αεροπορικών) 	<ul style="list-style-type: none"> Ελλείψεις μεταφορικών υποδομών και συνδέσεων – Σημαντικές καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση μεταφορικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών υποδομών 	<ul style="list-style-type: none"> Μερικώς, υψηλή υπερτοπική προσβασιμότητας 	<ul style="list-style-type: none"> Ελλείψεις οδικού δικτύου ευρύτερης περιοχής ΠΣ Βόλου και υπερτοπικών μεταφορών

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
	(2)	(3)	(4)	(5)
(1)	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Αναπτυξιακό και χωροταξικό πλαίσιο	<ul style="list-style-type: none"> •Κεντροβαρική θέση ως προς τον ελληνικό χώρο με εγγύτητα στο βασικό αναπτυξιακό άξονα της χώρας (Αξονας-S) •Σχετικά υψηλό επίπεδο ανάπτυξης (ΑΕΠ της πόλης υψηλότερο από τα αντίστοιχα του νομού, περιφέρειας και χώρας και με αυξητικές τάσεις) 		<ul style="list-style-type: none"> • Κεντροβαρική θέση σε επίπεδο Ελλάδας • Οι Μεσογειακές Αγώνες ανοίγουν ευρύτερες προοπτικές βιώσιμης ανάπτυξης, εφόσον υπάρξει αντίστοιχη πολιτική και σχεδιασμός • Δυνατότητες αξιοποίησης ορισμένων ευρύτερων οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων 	
Οργάνωση Δήμου Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> •Εμπειρία του προσωπικού •Επαρκείς εγκαταστάσεις •Πλούσια υλικοτεχνική υποδομή •Η αποκέντρωση στην παροχή υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Γραφειοκρατία, Οργανωτικές αδυναμίες • Σχετική έλλειψη εξειδίκευσης • Έλλειψη διοικητικής ευελιξίας • Μεγάλη γεωγραφική διασπορά των κπριακών εγκαταστάσεων • Έλλειψη συστήματος μέτρησης της αποδοκότητας • Έλλειψη πιστοποίησης • Η σχετική έλλειψη συντονισμού δράσεων Δήμου και Ν Π 		

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Οργάνωση ΝΠΙΔ Δ. Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Εμπειρία Προσωπικού • Εξειδίκευση προσωπικού • Ανάληψη πρωτοβουλιών • Επιστημονικό προσωπικό • Διοικητική ευελιξία 	<ul style="list-style-type: none"> • Υπερβολικός αριθμός - Πολυδιάσπαση - Επικάλυψη αρμοδιοτήτων - Εσωτερικός Ανταγωνισμός • Η σχετική έλλειψη συντονισμού δράσεων Δήμου και Ν Π • Σχετική έλλειψη Εγκαταστάσεων • Αδυναμία πλήρωσης ή υπερκάλυψη του Οργανογράμματος • Συχνές αποχωρήσεις στελεχών • Συχνές μετακινήσεις υπαλλήλων • Ασυνέχειες στην καταβολή μισθών • Έλλειψη συνέχειας στον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας από τις συχνές αλλαγές διοικητικών στελεχών • Αναντιστοιχίες δραστηριοτήτων και προσόντων προσωπικού 		

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
	(1)	(2)	(3)	(4)
	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Οργάνωση ΝΠΔΔ Δ. Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεργασία με στελέχη του Δήμου • Οργανωτική στήριξη από το Κεντρικό Φορέα • Σχετική αυτονομία δράσεων • Εξειδικευμένο αντικείμενο δράσης • Επάρκεια εγκαταστάσεων • Εμπειρία προηγούμενων ετών 	<ul style="list-style-type: none"> • Σχετική έλλειψη εξειδίκευσης • Αδυναμία πλήρωσης ή υπερκάλυψη των προβλεπόμενων μέσω του Οργανογράμματος θέσεων • Συχνές μετακινήσεις υπαλλήλων • Αναντιστοιχίες δραστηριοτήτων και προσόντων προσωπικού • Η σχετική έλλειψη συντονισμού δράσεων Δήμου και ΝΠ • Αδυναμία μέτρησης της αποδοτικότητας • Έλλειψη συνέχειας στον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας από τις συχνές αλλαγές διοικητικών στελεχών 		
Οικονομική δραστηριότητα Δήμου Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Πλήθος δράσεων και δραστηριοτήτων • Η εφαρμογή σύγχρονων συστημάτων οικονομικής διαχείρισης • Η σημαντική αύξηση των πόρων για επενδύσεις και αξιοποίηση του προγράμματος ΘΗΣΕΑΣ • Η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα • Η μεγάλη ακίνητη περιουσία • Η δυνατότητα επέκτασης των προσφερόμενων υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> • Η έλλειψη σχεδίου αξιοποίησης ακίνητης περιουσίας • Η σχετική έλλειψη συντονισμού δράσεων Δήμου και ΝΠ • Οικονομική εξάρτηση από την κεντρική διοίκηση • Υψηλά διοικητικά έξοδα • Υψηλό κόστος των ανταποδοτικών υπηρεσιών • Αρνητικά αποτελέσματα χρήσης 		

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ
Οικονομική δραστηριότητα ΝΠΙΔ Δήμου Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Ευελξία σε προμηθευτές και εργολάβους • Η λειτουργία με όρους ελεύθερης αγοράς • Οι προγραμματικές συμβάσεις με το Δήμο • Η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα • Αυτονομία αποφάσεων επί των οικονομικών θεμάτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ασυνέχειες στην καταβολή μισθών • Η καθυστέρηση εξόφλησης προμηθευτών • Τα μεγάλα οικονομικά ελλείμματα • Ο μικρός βαθμός συνεργασίας με άλλα ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ • Η ύπαρξη επισφαλών απαιτήσεων • Η μειωμένη ρευστότητα • Απουσία σοβαρής πολιτικής τιμολόγησης 		
Οικονομική δραστηριότητα ΝΠΙΔ Δήμου Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Οι επιχορηγήσεις και οι προγραμματικές συμβάσεις με το Δήμο • Η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα • Σχετική αυτονομία αποφάσεων επί των οικονομικών θεμάτων • Ευρύ πεδίο ανάπτυξης δραστηριότητας 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλή αποδοτικότητα των δραστηριοτήτων • Απουσία τιμολογιακής πολιτικής • Ο μικρός βαθμός συνεργασίας με άλλα ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ 		

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
	(1)	(2)	(3)	(4)
	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
Αναπτυξιακό και χωροταξικό πλαίσιο	<ul style="list-style-type: none"> • Διεθνοποίηση οικονομίας, Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και αναδυόμενες γειτονικές αγορές • Κοινοτικοί και εθνικοί πόροι (ΚΠΣ, Επιχειρησιακά Προγράμματα, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες) • Αναπτυξιακός νόμος (νέα επενδυτικά κίνητρα) • Συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα • Ένταξη της πόλης σε εθνικά και διεθνή δίκτυα (π.χ. μεταφορικά) και αναπτυξιακούς άξονες • Ανάπτυξη του 'δίπολου' Βόλος-Λάρισα με συμπληρωματικές μεταξύ τους λειτουργίες (περαιτέρω αύξηση του πληθυσμιακού μεγέθους, ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας και συγκέντρωσης) και ανταγωνιστικές δράσεις ως προς τα δυο μητροπολιτικά κέντρα, Αθήνα και Θεσσαλονίκη • Ανάπτυξη νέων μορφών ζήτησης στους τομείς των υπηρεσιών (υπηρεσίες προς επιχειρήσεις) και του τουρισμού (συνεδριακός, γαστρονομικός, αθλητικός, ειδικός) 	<ul style="list-style-type: none"> • Περιορισμός Κοινοτικών ή εθνικών πόρων • Αποτυχία περιφερειακών πολιτικών σύγκλισης και αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων • Πολιτική αστάθεια και γεωπολιτικά προβλήματα στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο • Μη σύνδεση του Βόλου με τους νέους αναπτυξιακούς και μεταφορικούς άξονες 	<ul style="list-style-type: none"> • Διεθνοποίηση οικονομίας, Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και αναδυόμενες γειτονικές αγορές • Κοινοτικοί και εθνικοί πόροι (ΚΠΣ, Επιχειρησιακά Προγράμματα, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες) • Αναπτυξιακός νόμος (νέα επενδυτικά κίνητρα) • Συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα • Ένταξη της πόλης σε εθνικά και διεθνή δίκτυα (π.χ. μεταφορικά) και αναπτυξιακούς άξονες • Ανάπτυξη του 'δίπολου' Βόλος-Λάρισα με συμπληρωματικές μεταξύ τους λειτουργίες (περαιτέρω αύξηση του πληθυσμιακού μεγέθους, ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας και συγκέντρωσης) και ανταγωνιστικές δράσεις ως προς τα δυο μητροπολιτικά κέντρα, Αθήνα και Θεσσαλονίκη • Ανάπτυξη νέων μορφών ζήτησης στους τομείς των υπηρεσιών (υπηρεσίες προς επιχειρήσεις) και του τουρισμού (συνεδριακός, γαστρονομικός, αθλητικός, ειδικός) 	<ul style="list-style-type: none"> • Περιορισμός Κοινοτικών ή εθνικών πόρων • Αποτυχία περιφερειακών πολιτικών σύγκλισης και αύξηση των περιφερειακών ανισοτήτων • Πολιτική αστάθεια και γεωπολιτικά προβλήματα στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο • Μη σύνδεση του Βόλου με τους νέους αναπτυξιακούς και μεταφορικούς άξονες

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δ. Βόλου • 1 Στρατηγικός σχεδιασμός

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
	(2)	(3)	(4)	(5)
(1)	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
Οικονομική βάση	<ul style="list-style-type: none"> Χρήση νέων τεχνολογιών σε όλο το φάσμα της αστικής διαχείρισης και ανάπτυξης 	<ul style="list-style-type: none"> Κινητικότητα προϊόντων και συντελεστών παραγωγής και αύξηση του ανταγωνισμού Διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία Αδυναμία παρακολούθησης και αξιοποίησης τεχνολογικών εξελίξεων 	<ul style="list-style-type: none"> Χρήση νέων τεχνολογιών σε όλο το φάσμα της αστικής διαχείρισης και ανάπτυξης 	<ul style="list-style-type: none"> Κινητικότητα προϊόντων και συντελεστών παραγωγής και αύξηση του ανταγωνισμού Διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία Αδυναμία παρακολούθησης και αξιοποίησης τεχνολογικών εξελίξεων
Διοίκηση και θεσμοί	<ul style="list-style-type: none"> Αποκέντρωση εξουσιών, εκσυγχρονισμός της τοπικής αυτοδιοίκησης και ανάπτυξη σύγχρονων μορφών τοπικής διακυβέρνησης Ανάπτυξη συνεργασιών με άλλες πόλεις και φορείς (της χώρας και του εξωτερικού) Διαμόρφωση στρατηγικού πλαισίου άσκησης πολιτικής σε υπερτοπικό επίπεδο (σε στόχο την προσέλκυση επενδύσεων, την ενδογενή ανάπτυξη και την επίλυση των κοινών προβλημάτων) Εγκαιρη εφαρμογή των Κοινοτικών οδηγιών και νομοθεσίας (προστασία περιβάλλοντος, ενδογενής ανάπτυξη, επιχειρηματικότητα και καινοτομία) 	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση του συγκεντρωτισμού (πολιτικού/διοικητικού αλλά και οικονομικού) Διατήρηση δύσκαμπτου ή/και αναποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου σε εθνικό επίπεδο (π.χ. χωροταξικό, πολεοδομικό, φορολογικό, κ.α.) 	<ul style="list-style-type: none"> Αποκέντρωση εξουσιών, εκσυγχρονισμός της τοπικής αυτοδιοίκησης και ανάπτυξη σύγχρονων μορφών τοπικής διακυβέρνησης Ανάπτυξη συνεργασιών με άλλες πόλεις και φορείς (της χώρας και του εξωτερικού) Διαμόρφωση στρατηγικού πλαισίου άσκησης πολιτικής σε υπερτοπικό επίπεδο (σε στόχο την προσέλκυση επενδύσεων, την ενδογενή ανάπτυξη και την επίλυση των κοινών προβλημάτων) Εγκαιρη εφαρμογή των Κοινοτικών οδηγιών και νομοθεσίας (προστασία περιβάλλοντος, ενδογενής ανάπτυξη, επιχειρηματικότητα και καινοτομία) 	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση του συγκεντρωτισμού (πολιτικού/διοικητικού αλλά και οικονομικού) Διατήρηση δύσκαμπτου ή/και αναποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου σε εθνικό επίπεδο (π.χ. χωροταξικό, πολεοδομικό, φορολογικό, κ.α.)
Περιβάλλον	<ul style="list-style-type: none"> Ευρωπαϊκές πολιτικές Αυξανόμενη κοινωνική ευαισθητοποίηση 	<ul style="list-style-type: none"> Κίνδυνος περιβαλλοντικών καταστροφών 	<ul style="list-style-type: none"> Ευρωπαϊκές πολιτικές Αυξανόμενη κοινωνική ευαισθητοποίηση 	<ul style="list-style-type: none"> Κίνδυνος περιβαλλοντικών καταστροφών
Κοινωνικά χαρακτηριστικά και υποδομές	<ul style="list-style-type: none"> Πολυπολιτισμικότητα και διάχυση ιδεών 		<ul style="list-style-type: none"> Πολυπολιτισμικότητα και διάχυση ιδεών 	

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ	
Οργάνωση Δήμου Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Η ανάπτυξη του Διπόλου Βόλος – Λάρισα • Η πιθανή εφαρμογή νέων συνενώσεων των ΟΤΑ • Προγράμματα επιμόρφωσης • Το πανεπιστήμιο ως συνεργάτης και ως τροφοδότης επιστημόνων • Η διεθνής εμπειρία 	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα στελέχωσης 			
Οργάνωση ΝΠΙΔ Δ. Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Προγράμματα επιμόρφωσης • Το πανεπιστήμιο ως συνεργάτης και ως τροφοδότης επιστημόνων • Η συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά προγράμματα ως ευκαιρίες απόκτησης τεχνογνωσίας • Συγχωνεύσεις δομών 	<ul style="list-style-type: none"> • Καθυστερήσεις στη στελέχωση 			
Οργάνωση ΝΠΔΔ Δ. Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Επιμόρφωση Προσωπικού • Συγχωνεύσεις Δομών • Απόκτηση διεθνούς τεχνογνωσίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Καθυστερήση στελέχωσης 			

Ενότητα	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ		ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	
	(1)	(2)	(3)	(4)
	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
Οικονομική δραστηριότητα Δήμου Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Ο νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Τα νέα χρηματοδοτικά προγράμματα • Το Δ ΚΠΣ • Η ανάληψη των Μεσογειακών Αγώνων του 2013 • Οι συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα 	<ul style="list-style-type: none"> • Περικοπές επιχορηγήσεων από τους κεντρικούς φορείς • Ασυνέχειες στις εισροές χρηματοδοτήσεων από την ΕΕ και τους κεντρικούς φορείς 		
Οικονομική δραστηριότητα ΝΠΙΔ Δήμου Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Ο νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Τα νέα χρηματοδοτικά προγράμματα • Το Δ ΚΠΣ • Η ανάληψη των Μεσογειακών Αγώνων του 2013 • Οι αυξημένες ανάγκες των πολιτών 	<ul style="list-style-type: none"> • Η ύπαρξη ανταγωνισμού • Περικοπές επιχορηγήσεων από τους κεντρικούς φορείς • Ασυνέχειες στις εισροές χρηματοδοτήσεων από την ΕΕ και τους κεντρικούς φορείς 		
Οικονομική δραστηριότητα ΝΠΔΔ Δήμου Βόλου	<ul style="list-style-type: none"> • Ο νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων • Τα νέα χρηματοδοτικά προγράμματα • Το Δ ΚΠΣ • Η ανάληψη των Μεσογειακών Αγώνων του 2013 • Οι αυξημένες ανάγκες των πολιτών 	<ul style="list-style-type: none"> • Περικοπές επιχορηγήσεων από τους κεντρικούς φορείς • Ασυνέχειες στις εισροές χρηματοδοτήσεων από την ΕΕ και τους κεντρικούς φορείς 		

1.1.9 Κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης, τα οποία είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν στο μέλλον, σε βραχυ- ή μεσο- πρόθεσμο ορίζοντα

Λαμβάνοντας υπόψη τις αναλύσεις του Στρατηγικού Σχεδίου Βόλου, όπως αυτές παρουσιάζονται στο παρόν κείμενο, τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης, τα οποία είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν στο Βόλο, σε βραχυ- ή μεσο- πρόθεσμο ορίζοντα, έχουν ως εξής (δεδομένου του κεντρικού ρόλου του Δήμου Βόλου στο ΠΣ Βόλου, αρκετά από αυτά τα ζητήματα δεν αφορούν μόνο το Δήμο αλλά μέρος ή όλο το ΠΣ, και ενίοτε και την ευρύτερη περιοχή του):

Ειδικό Θέμα «Μεσογειακοί Αγώνες 2013»

Δημιουργία των προβλεπόμενων από τον φάκελο ανάθεσης υποδομών

Εκπόνηση στρατηγικού σχεδίου για την αξιοποίηση των Μεσογειακών Αγώνων για την ολοκληρωμένη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του Βόλου σε μακροπρόθεσμη βάση

Ειδικό Θέμα «Δίπολο Βόλου – Λάρισας»

Ανάπτυξη υποδομών – δράσεων – συνεργασιών προς την υλοποίηση του διπόλου

Ειδικό θέμα Αργώ

Ανακατασκευή του μυθικού πλοίου και αναβίωση του μύθου της αργοναυτικής εκστρατείας.

Περιβάλλον – Πρόληψη κινδύνων

Διαχείριση υδάτων

Αέρια ρύπανση

Διαχείριση απορριμμάτων

Διαχείριση αποβλήτων

Αντιπλημμυρική προστασία

Ανάπτυξη αστικών και άλλων υποδομών

Αστική κυκλοφορία (δημόσιες συγκοινωνίες – τραμ, κυκλοφοριακές ρυθμίσεις, θέσεις στάθμευσης κλπ)

Υπερτοπικό οδικό δίκτυο

Σιδηροδρομικό δίκτυο

Συνδυασμένες/πολυτροπικές μεταφορές

Αναπλάσεις – Αύξηση ελεύθερων χώρων – πρασίνου

Υποδομές εκπαίδευσης (όλων των βαθμίδων)

Υποδομές υγείας

Κοινωνικές υποδομές (παιδικοί σταθμοί, ΚΑΠΗ κλπ)

Ευρυζωνικές υποδομές και υπηρεσίες

Ρυθμιστικό – ΓΠΣ, επεκτάσεις

Ενίσχυση οικονομικής ανάπτυξης

Δημιουργία – αναβάθμιση υποδομών χωροθέτησης επιχειρήσεων

Ανάπτυξη αεροδρομίου/προσέλκυση τακτικών αεροπορικών γραμμών με το εξωτερικό

Ανάπτυξη Λιμένα

Προσέλκυση μεγάλων βιομηχανικών επενδύσεων

Προσέλκυση μεγάλων σύνθετων τουριστικών επενδύσεων

Εμπορευματικό κέντρο

Πρώθηση ΤΠΕ

Ενίσχυση γυναικείας - νεανικής επιχειρηματικότητας

Αναβάθμιση ανθρώπινου δυναμικού – δια βίου μάθηση

Αναβάθμιση διοικητικής λειτουργίας

Αναδιοργάνωση δημόσιων και δημοτικών υπηρεσιών

Εισαγωγή νέων μεθόδων οργάνωσης

Βελτίωση ανθρώπινου δυναμικού στην διοίκηση

Υπηρεσίες e-government

Πρώθηση αυτοδιοίκησης σε επίπεδο πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου

Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου

Αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων

Υποστήριξη - προσβασιμότητα ΑΜΕΑ

Υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων

Υποστήριξη μονογονεακών οικογενειών

Ενίσχυση κοινωνικής οικονομίας

Βελτίωση της συμμετοχής των πολιτών

Ενίσχυση του ρόλου των τοπικών φορέων (επιστημονικών, επαγγελματικών κλπ)

Ενίσχυση του ρόλου των τοπικών οργανώσεων (ΜΚΟ, περιβαλλοντικών κλπ)

Αναβάθμιση υφιστάμενων θεσμών τοπικής σημασίας (συνοικιακά συμβούλια κλπ)

Κεφάλαιο 1.2 Στρατηγική του Δήμου Βόλου και αναπτυξιακές προτεραιότητες

1.2.1 Διατύπωση του αναπτυξιακού οράματος για το Βόλο

Όπως έδειξε η ανάλυση που προηγήθηκε, ο Βόλος διαθέτει πολύ ισχυρά πλεονεκτήματα, ενγένη σημαντικότερα από αυτά που χαρακτηρίζουν τις Ελληνικές πόλεις μεγάλου ή μεσαίου μεγέθους ταυτόχρονα, έχει και αδυναμίες, στις περισσότερες περιπτώσεις τυπικές του Ελληνικού αστικού χώρου, χωρίς αυτός ο «γενικευμένος» χαρακτήρας να τις καθιστά παραβλέψιμες. Για να αξιοποιηθούν τα πλεονεκτήματα και να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες, σε μια εποχή όπου οι αλλαγές επιταχύνονται και όπου η ακινησία δεν αποτελεί αποδεκτή στάση απαιτείται μια στρατηγική, στο πλαίσιο της οποίας πρέπει να γίνουν τέσσερις μείζονες επιλογές:

- παραγωγικές εξειδικεύσεις της πόλης με τον τριτογενή τομέα να παίζει συνεχώς αυξανόμενο ρόλο,
- προώθηση υποδομών λειτουργίας του αστικού χώρου και εικόνας της πόλης συμβατών με τις παραγωγικές εξειδικεύσεις,
- προώθηση του διπόλου Βόλου-Λάρισας, ως προοπτικής μετατροπής του Βόλου και της ευρύτερης περιοχής σε μικρή μητρόπολη και στο τρίτο κέντρο της χώρας,
- της πολιτιστικής και επικοινωνιακής λειτουργίας της Αργούς.
- ιδιαίτερο βάρος στη διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων που πρέπει να είναι επιτυχής και ταυτόχρονα να ενταχθεί στην ευρύτερη στρατηγική της πόλης.

Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Π.Σ Βόλου (2006) ορίζει ως κεντρική στρατηγική επιλογή για την πόλη τη μετεξέλιξη του Βόλου σε μια *ανταγωνιστική, δημιουργική, ανοικτή και βιώσιμη* πόλη, η οποία θα προσελκύει επιχειρήσεις, επισκέπτες και ανθρώπινο δυναμικό, θα αναπτύσσει νέες εξειδικεύσεις σε δυναμικούς τομείς, θα διαθέτει μια διαφοροποιημένη παραγωγική βάση, η οποία δημιουργεί ικανοποιητικά εισοδήματα και θέσεις εργασίας, θα προσφέρει υψηλή ποιότητα περιβάλλοντος και διαβίωσης στους κατοίκους της, θα διαθέτει ένα πλέγμα κοινωνικής προστασίας για τις ευπαθείς ομάδες και θα αποτελεί κύριο συστατικό του 3^{ου} πόλου ανάπτυξης της χώρας. Το όραμα αυτό είναι συμβατό με τους στόχους του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης του Νομού, του Χωροταξικού Σχεδίου και του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2007-2013 της Περιφέρειας Θεσσαλίας και του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007-2013. Ταυτόχρονα όμως είναι προσαρμοσμένο στα δεδομένα, τις ανάγκες και τις δυνατότητες της πόλης.

Πως μπορεί να γίνει η πόλη **ανταγωνιστική, δημιουργική, ανοικτή και βιώσιμη;**

- Η πόλη θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα της όταν παράγει προϊόντα και υπηρεσίες τα οποία δεν εκτοπίζονται από την τοπική αγορά και έχουν υψηλό και αυξανόμενο βαθμό διείσδυσης στην περιφερειακή, εθνική και διεθνή αγορά.

- Θα εξελιχθεί σε μια δημιουργική και ανοικτή Ευρωπαϊκή πόλη όταν αποκτήσει νέες υποδομές και αναπτύξει ένα εύρος από σύγχρονες οικονομικές δραστηριότητες. Όταν μάθει να διαχειρίζεται την αλλαγή και το καινούργιο που συνεχώς γεννιέται με τρόπο που να αναδεικνύει τις ευκαιρίες και όχι τις απειλές. Όταν αναπτύξει μια δυναμική επιστημονική βάση, διαμορφώσει σχέσεις και συμμετέχει σε δίκτυα οικονομικών, επιστημονικών, πολιτιστικών, και άλλων συνεργασιών με όσο το δυνατόν περισσότερες πόλεις στο άμεσο περιφερειακό και το ευρύτερο εθνικό και διεθνές περιβάλλον της.
- Η πόλη θα γίνει ελκυστική και βιώσιμη όταν προσφέρει καλύτερη ποιότητα ζωής, εργασίας και μετακίνησης στους κατοίκους της, περισσότερες ευκαιρίες αναψυχής και πολιτισμού και καλύτερες υπηρεσίες στους επισκέπτες της.

1.2.2 Προσδιορισμός της στρατηγικής του Ο.Τ.Α. δηλαδή των γενικών στρατηγικών στόχων προκειμένου να πετύχει το όραμά του.

Η ανάλυση του εσωτερικού περιβάλλοντος της πόλης, η αξιολόγηση των δυνατών και αδύνατων σημείων και η αξιολόγηση του εξωτερικού της περιβάλλοντος δείχνουν ότι υπάρχουν έξι μεγάλες περιοχές παρέμβασης, έξι μεγάλοι στόχοι στους οποίους η πόλη θα πρέπει να επικεντρώσει τις προσπάθειες της προκειμένου να επιτύχει τους αναπτυξιακούς της στόχους. Οι στόχοι αυτοί αφορούν τον τουρισμό, τη βιομηχανία, την εκπαίδευση και την έρευνα, την ποιότητα ζωής, την περιφερειακή ολοκλήρωση και την κοινωνική συνοχή.

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ	
1.	Ενίσχυση της ποιότητας ζωής, των υποδομών, του περιβάλλοντος, της αισθητικής και της ταυτότητας της πόλης.
2.	Ενίσχυση της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού και διαμόρφωση ενός ισχυρού επιστημονικού-ερευνητικού πόλου ανάπτυξης με κέντρο το Πανεπιστήμιο που θα αποτελεί τη νέα βιομηχανία της γνώσης.
3.	Κοινωνική συνοχή και προστασία απειλούμενων ανθρώπινων πόρων.
4.	Ανάπτυξη του τουρισμού της πόλης και διεύρυνση των δυνατοτήτων αναψυχής με την αξιοποίηση των ευκαιριών που παρέχει η ιστορία, η μυθολογία, ο πολιτισμός, το Πανεπιστήμιο, τα συνέδρια, ο αθλητισμός και το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής.
5.	Ενίσχυση της βιομηχανικής ταυτότητας της πόλης και ανάπτυξη δραστηριοτήτων με έμφαση στη γνώση, την καινοτομία, την ποιότητα και την εξωστρέφεια του παραγωγικού δυναμικού.
6.	Αξιοποίηση των δυνατοτήτων οικονομικής ολοκλήρωσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και διαμόρφωση των συνθηκών για την ανάδειξη της πόλης σε κύριο συστατικό του τρίτου πόλου ανάπτυξης της χώρας .

Ο πρώτος στόχος του Δήμου Βόλου αφορά μια σειρά από ρυθμίσεις και παρεμβάσεις στις υποδομές της πόλης, οι οποίες είναι σημαντικές για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, του αστικού περιβάλλοντος, της αισθητικής και της ταυτότητας της πόλης.

Ο δεύτερος στόχος του Δήμου Βόλου περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού και την στήριξη της ανάπτυξης μιας βασικής πηγής δυναμισμού της πόλης, η οποία αφορά τη βιομηχανία της γνώσης και της έρευνας.

Ο τρίτος στόχος του Δήμου Βόλου περιλαμβάνει δράσεις ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής και δράσεις κοινωνικής ένταξης και προστασίας κοινωνικών ομάδων οι οποίες αντιμετωπίζουν προβλήματα οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού.

Ο τέταρτος στόχος του Δήμου Βόλου περιλαμβάνει παρεμβάσεις οι οποίες αποσκοπούν στην ανάπτυξη της τουριστικής ταυτότητας της πόλης και την καθιέρωσή της ως σημαντικό τουριστικό προορισμό με την αξιοποίηση της μυθολογίας, των αθλητικών υποδομών, του πολιτισμού, του φυσικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής και την ανάπτυξη των υπηρεσιών αναψυχής και ελεύθερου χρόνου. Ο στόχος αυτός περιλαμβάνει μεγάλες παρεμβάσεις κυρίως στο θαλάσσιο μέτωπο και στον κεντρικό ιστό της πόλης αλλά και ένα σημαντικό αριθμό συμπληρωματικών πολιτικών.

Ο πέμπτος στόχος του Δήμου Βόλου περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την ενίσχυση της βιομηχανικής βάσης της πόλης, τη σύνδεσή της με μηχανισμούς έρευνας και ανάπτυξης της τεχνολογίας, στήριξης της καινοτομίας, της ποιότητας και της εξωστρέφειας του παραγωγικού δυναμικού. Περιλαμβάνει επίσης δράσεις, οι οποίες ενισχύουν την ελκτικότητα του Βόλου ως τόπου εγκατάστασης νέων βιομηχανιών και διευκολύνουν τον απεγκλωβισμό σημαντικού αριθμού βιοτεχνιών από τον αστικό ιστό, αυξάνοντας τις προοπτικές ανάπτυξής τους.

Τέλος ο έκτος στόχος του Δήμου Βόλου περιλαμβάνει κρίσιμες παρεμβάσεις, οι οποίες ενισχύουν τη θέση της πόλης στο τοπικό, περιφερειακό και εθνικό σύστημα, συμβάλλουν στην περιφερειακή ολοκλήρωση και στην ανάδειξη της ως κύριου συστατικού ενός τρίτου πόλου ανάπτυξης της χώρας.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι στόχοι αυτοί, που αφορούν αμεσότερα το Δήμο Βόλου και την εδαφική περιοχή του, είναι ομόλογοι αντίστοιχων γενικών στόχων για το σύνολο του ΠΣ Βόλου, με έμφαση στους Δήμους Βόλου και Νέας Ιωνίας, όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα:

ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΣ ΒΟΛΟΥ	ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ
Βελτίωση της χωρικής οργάνωσης και του περιβάλλοντος και ενίσχυση της ποιότητας ζωής.	1. Ενίσχυση της ποιότητας ζωής, των υποδομών, του περιβάλλοντος, της αισθητικής και της ταυτότητας της πόλης.
	2. Ενίσχυση της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού και διαμόρφωση ενός ισχυρού επιστημονικού-ερευνητικού πόλου ανάπτυξης με κέντρο το Πανεπιστήμιο που θα αποτελεί τη νέα βιομηχανία της γνώσης
Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.	3. Κοινωνική συνοχή και προστασία απειλούμενων ανθρώπινων πόρων.
Βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, με εκσυγχρονισμό των παραδοσιακών τομέων (βιομηχανία κλπ.), και ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων αιχμής (τουρισμός, υπηρεσίες, έρευνα).	4. . Ανάπτυξη του τουρισμού της πόλης και διεύρυνση των δυνατοτήτων αναψυχής με την αξιοποίηση των ευκαιριών που παρέχει η ιστορία, η μυθολογία, ο πολιτισμός, το Πανεπιστήμιο, τα συνέδρια ,ο αθλητισμός και το φυσικό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής.
	5. Ενίσχυση της βιομηχανικής ταυτότητας της πόλης και ανάπτυξη δραστηριοτήτων με έμφαση στην γνώση, την καινοτομία, την ποιότητα και την εξωστρέφεια του παραγωγικού δυναμικού.
Ανάδειξη του ΠΣ Βόλου σε κύριο συστατικό του τρίτου πόλου ανάπτυξης της χώρας.	6. Αξιοποίηση των δυνατοτήτων οικονομικής ολοκλήρωσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και διαμόρφωση των συνθηκών για την ανάδειξη της πόλης σε κύριο συστατικό του τρίτου πόλου ανάπτυξης της χώρας.

Οι στόχοι αυτοί αποτελούν στην ουσία έξι διακριτές ενότητες παρέμβασης, οι οποίες επιδιώκουν ένα κεντρικό στόχο και περιλαμβάνουν ένα σύνολο δράσεων και πολιτικών. Οι παρεμβάσεις αυτές συμβάλλουν στην επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος της πόλης μέσα από μια ποικιλία διαδρομών.

Για παράδειγμα, οι δράσεις ενίσχυσης της τουριστικής ταυτότητας της πόλης ενισχύουν την ανταγωνιστική της θέση και ταυτόχρονα την κάνουν πιο ελκυστική και βιώσιμη. Αντίστοιχα, οι δράσεις ανάπτυξης της ανώτατης εκπαίδευσης και της έρευνας συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα και την ελκυστικότητα της πόλης, αφού είναι δυνατόν να προσελκύσουν υψηλής ποιότητας επιστημονικό δυναμικό και ανταγωνιστικά ερευνητικά κεφάλαια και ταυτόχρονα συμβάλλουν στην ενίσχυση των δημιουργικών δυνάμεων και το άνοιγμα της πόλης στην Ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά με την προσέλκυση διεθνών συνεδρίων, προγραμμάτων, κλπ.

Θα πρέπει να είναι σαφές ότι οι αναπτυξιακοί στόχοι επιδιώκουν να ενισχύσουν το διεθνή προσανατολισμό της πόλης, την ένταξη της σε διεθνή λειτουργικά δίκτυα και την ανάδειξη της σε ένα εξωστρεφή πόλο, ενταγμένο στο διεθνή καταμερισμό εργασίας, με όλα τα οφέλη που συνεπάγεται η διεθνοποίηση της αστικής οικονομίας.

Ο Βόλος είναι μια πόλη μεσαίου μεγέθους η οποία διαθέτει μια ήδη αναπτυγμένη διεθνή διάσταση. Στην πόλη υπάρχουν λειτουργικά συστήματα όπως το Πανεπιστήμιο, η μεγάλη βιομηχανία, η τουριστική οικονομία, η Μητρόπολη Δημητριάδος, κ.α., τα οποία έχουν αναπτύξει ένα πλέγμα διεθνών σχέσεων και συνεργασιών. Επίσης, υπάρχουν υποδομές όπως το λιμάνι και το αεροδρόμιο Ν. Αγχιάλου, τα οποία δύνανται να αναπτύξουν σημαντικές διεθνείς διασυνδέσεις. Το αυτό ισχύει και για τις σύγχρονες και ανταγωνιστικές αθλητικές υποδομές της πόλης. Ήδη, η συμμετοχή στην Ολυμπιάδα του 2004, η διοργάνωση των Πανευρωπαϊκών αγώνων ενόργανης γυμναστικής, αλλά κυρίως η επιτυχής διεκδίκηση των Μεσογειακών Αγώνων του 2013 έδειξαν ότι η πόλη διαθέτει, πλέον, την τεχνογνωσία και την αυτοπεποίθηση για την οργάνωση μεγάλων διεθνών γεγονότων και έχει διδαχθεί πως αυτά εντάσσονται σε μια στρατηγική μάρκετινγκ πόλης. Επιπλέον, η πόλη είναι εντεταγμένη σε διεθνή δίκτυα συνεργασίας πόλεων. Τέλος, υπάρχουν δομικά στοιχεία της πόλης και της ευρύτερης περιοχής με διεθνή διάσταση όπως είναι ο μύθος της Αργοναυτικής Εκστρατείας, οι σχέσεις με περιοχές της Μαύρης Θάλασσας και την Αίγυπτο (Κάιρο, Αλεξάνδρεια), οι αρχαιότητες της περιοχής, το μοναδικό τρενάκι του Πηλίου, η βιογραφία και το Μουσείο Giorgio de Ciriaco, κ.α.

Η ενίσχυση της διεθνοποίησης είναι βασικό συστατικό του αναπτυξιακού οράματος της πόλης και επιδιώκεται με πλήθος πολιτικών οι οποίες αναπτύσσονται στους έξι βασικούς στόχους ανάπτυξης.

Παρά τον διακριτό χαρακτήρα τους, οι στόχοι αυτοί έχουν σοβαρή αλληλεξάρτηση, καθώς η πρόοδος σε κάθε ένα από αυτούς έχει θετική επίδραση και συχνά πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα και στους υπόλοιπους. Για παράδειγμα, η βελτίωση των αστικών υποδομών, πέρα από την ποιότητα της ζωής των κατοίκων, επηρεάζει θετικά και τις προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης. Αντίστοιχα, η ανάπτυξη της έρευνας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και στο Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης Θεσσαλίας (ΚΕΤΕΑΘ) είναι δυνατόν να συμβάλλουν ταυτόχρονα στην ενίσχυση της καινοτομίας και της τεχνολογικής προόδου της τοπικής βιομηχανίας.

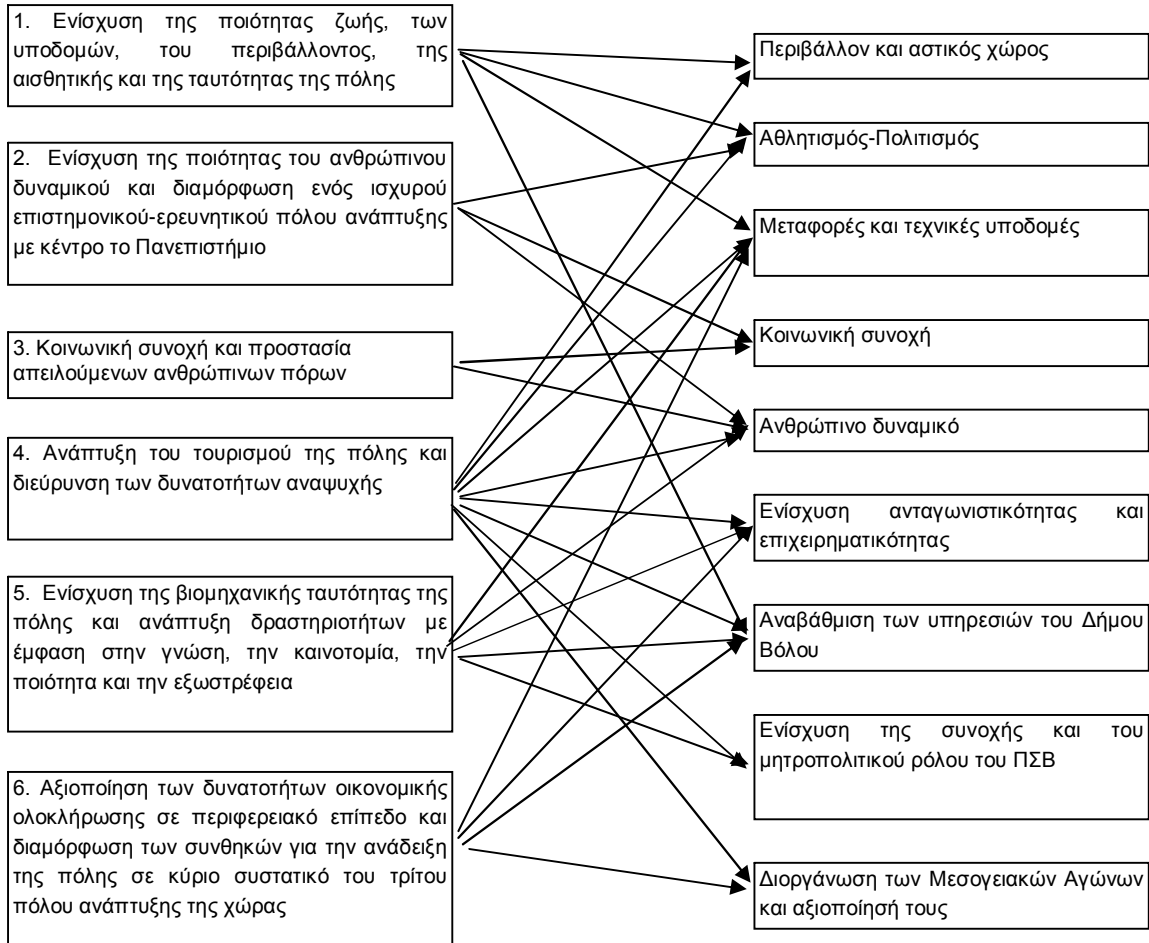
Είναι προφανές ότι όλοι οι στόχοι είναι σημαντικοί για την ισόρροπη ανάπτυξη της πόλης και επίσης, είναι προφανές ότι η καλύτερη επιλογή από άποψη στρατηγικής είναι η ταυτόχρονη προώθηση δράσεων σε όλους τους στόχους, ώστε να μεγιστοποιούνται τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

1.2.3 Προσδιορισμός των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, σύμφωνα με τις οποίες θα διαρθρωθεί το επιχειρησιακό πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες

Για την προώθηση των στρατηγικών στόχων, υιοθετούνται αναπτυξιακές προτεραιότητες (άξονες δράσης), με βάση τις οποίες θα διαρθρωθεί το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Προφανώς, οι προτεραιότητες αυτές θα εξειδικευθούν και θα ιεραρχηθούν στη Β' φάση του επιχειρησιακού προγράμματος με βάση τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες του Δήμου Βόλου και των οργανισμών και φορέων που εξαρτώνται από, ή συνδέονται με, αυτόν.

- ➔ Περιβάλλον και αστικός χώρος
- ➔ Αθλητισμός-Πολιτισμός
- ➔ Μεταφορές και τεχνικές υποδομές
- ➔ Κοινωνική συνοχή
- ➔ Ανθρώπινο δυναμικό
- ➔ Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας
- ➔ Αναβάθμιση των υπηρεσιών του Δήμου Βόλου
- ➔ Ενίσχυση της συνοχής και του μητροπολιτικού ρόλου του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου
- ➔ Διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων και αξιοποίησή τους ως μοχλού ευρύτερης και μακροχρόνιας βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής

Η συσχέτιση των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων (αξόνων) με τους στόχους ανάπτυξης του Δήμου Βόλου (και, μέσω αυτών, με τους στόχους ανάπτυξης του ΠΣ Βόλου) αποτυπώνεται στο επόμενο διάγραμμα.

Η εξειδίκευση των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων σε μέτρα παρουσιάζεται στη συνέχεια. Διευκρινίζεται ότι τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν δράσεις που θα προωθηθούν και από το Δήμο Βόλου και από άλλους φορείς, τοπικούς ή υπερτοπικούς. Παραμένουμε δηλ. μέχρι το παρόν στάδιο σε αναπτυξιακές προτεραιότητες και μέτρα επιπέδου Στρατηγικού Σχεδίου. Ως μια εισαγωγή στην προβληματική του Επιχειρησιακού Προγράμματος, δηλ. στο υποσύνολο των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων που θα αποτελέσουν αντικείμενο άμεσης παρέμβασης υπηρεσιών και φορέων του Δήμου Βόλου, ανά προτεραιότητα αναφέρονται ενδεικτικά τέτοιες υπηρεσίες και φορείς που εκτιμάται ότι θα έχουν άμεση εμπλοκή στην υλοποίηση δράσεων εξαρτώμενων από τα μέτρα κάθε αναπτυξιακής προτεραιότητας.

1. Περιβάλλον και αστικός χώρος

Η προτεραιότητα αυτή είναι ευρύτατη, και περιλαμβάνει πολλούς επιμέρους άξονες, όπως η καταπολέμηση της ρύπανσης, η προστασία της φύσης, η καθημερινότητα, η λειτουργία της πόλης, η διαχείριση των αποβλήτων, η βελτίωση της ποιότητας του νερού, οι αστικές αναπλάσεις κ.α. Έχει ιδιαίτερη σημασία για το Βόλο τόσο επειδή τέτοια ζητήματα αποτελούν κεντρικά στοιχεία των στρατηγικών μιας «μητροπολιτικοποίησης», όσο και επειδή στα πεδία

αυτά, όπως έχει διαπιστωθεί από την ανάλυση, ο Βόλος χαρακτηρίζεται από σοβαρές αδυναμίες αλλά και από σημαντικά ισχυρά στοιχεία. Η σε εξέλιξη ή υπό έναρξη εκπόνηση, αντίστοιχα, του Ρυθμιστικού Σχεδίου Βόλου και τους Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Βόλου παρέχουν ένα συγκεκριμένο επιχειρησιακό πλαίσιο για αυτήν την προτεραιότητα.

Ειδικότερα μέτρα για την προώθηση της προτεραιότητας είναι τα εξής:

- 1.1 Πολεοδομικός σχεδιασμός
- 1.2 Δημόσιος χώρος και αναπλάσεις
- 1.3 Αρχιτεκτονικές και κτηριακές παρεμβάσεις
- 1.4 Αντιμετώπιση ρύπανσης και κινδύνων και διαχείριση φυσικών πόρων

Τα μέτρα αυτά εστιάζονται χωρικά σε σημαντικό βαθμό στην εδαφική περιοχή του Δήμου Βόλου αλλά επίσης και στο σύνολο του ΠΣ Βόλου, καθώς και στην ευρύτερη περιοχή του τελευταίου. Από άποψη αρμοδιοτήτων, αφορούν και άλλους, πλην του Δήμου Βόλου, φορείς, ακόμα και για δράσεις στο εσωτερικό της εδαφικής περιοχής του Δήμου. Ωστόσο και ο τελευταίος έχει στα πεδία αυτά σημαντικές αρμοδιότητες, ενώ υπάρχουν και δυνατότητες παρέμβασής προς άλλους αρμόδιους φορείς. Υπηρεσίες και φορείς του Δήμου Βόλου που μπορεί να έχουν άμεση εμπλοκή στην υλοποίησή της προτεραιότητας αυτής είναι, ενδεικτικά, οι εξής:

- Τμήμα Επικοινωνίας και Δημόσιων Σχέσεων
- Διεύθυνση Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών
- Διεύθυνση Πολεοδομίας
- Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών
- Διεύθυνση Καθαριότητας
- Διεύθυνση Πρασίνου
- Δ.Ε.ΜΕ.Κ.Α.Β
- ΔΕΥΑΜΒ
- ΣΥ.ΔΙ.Σ.Α.
- Σύνδεσμος Κοιμητηρίου

2. Αθλητισμός-Πολιτισμός

Η προτεραιότητα αυτή περιλαμβάνει δύο τομείς που έχουν ασφαλώς αυτοτέλεια, και ισχυρές αλληλεπιδράσεις. Πρόκειται για τομείς που χαρακτηρίζονται ούτως ή άλλως από αυξανόμενη σημασία στις σύγχρονες κοινωνίες, λόγω της μεγέθυνσης του ελεύθερου χρόνου, αλλά που έχουν και ειδικό βάρος για το Βόλο, λόγω αφενός των επιδόσεών του, παλαιότερων και σύγχρονων, στον πολιτισμό, καθώς και της διοργάνωσης των Μεσογειακών Αγώνων (βλ. και σχετική προτεραιότητα) που δημιουργεί προϋποθέσεις για δομικές και μακροχρόνιες αλλαγές στον τομέα του αθλητισμού.

Μέτρα της προτεραιότητας είναι τα εξής:

2.1 Αθλητισμός

2.2 Πολιτισμός

Τα μέτρα αυτά αφορούν τόσο την εδαφική περιοχή του Δήμου όσο και το ΠΣ Βόλου. Ο Δήμος Βόλου έχει κεντρικό ρόλο, αν και όχι αποκλειστικό, στους αντίστοιχους τομείς. Υπηρεσίες και φορείς του Δήμου που μπορεί να έχουν άμεση εμπλοκή στην υλοποίησή της προτεραιότητας είναι, ενδεικτικά, οι εξής:

- Τμήμα Επικοινωνίας και Δημόσιων Σχέσεων
- Διεύθυνση Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών
- Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών
- Διεύθυνση Πρασίνου
- ΔΗ.Κ.Ι.
- ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Βόλου
- Συμφωνική Ορχήστρα
- ΕΑΚ. Βόλου
- ΑΟΔΒ
- Φιλαρμονική
- Πολυφωνική
- ΚΟΔΒ
- ΚΕΜΘ
- ΔΗΤΕΒ

3. Μεταφορές και τεχνικές υποδομές

Οι μεταφορές και οι λοιπές τεχνικές υποδομές αποτελούν κεντρική συνιστώσα της στρατηγικής για το Βόλο, για τέσσερις λόγους: Είναι απαραίτητες για την εξωστρέφεια που χαρακτηρίζει τις υιοθετούμενες παραγωγικές εξειδικεύσεις του Βόλου· αποτελούν καθοριστικά στοιχεία μιας στρατηγικής μητροπολιτικοποίησης επειδή συμπεριλαμβάνουν τις τηλεπικοινωνίες που, με τη σειρά τους, συνιστούν το υπόβαθρο της ψηφιακής εποχής. Στοιχεία των υποδομών αυτών αποτελούν και προϋποθέσεις της βελτίωσης της ποιότητας ζωής στον αστικό χώρο· τέλος, στοιχεία αυτών των υποδομών αυτών και ιδίως οι υπερτοπικές μεταφορές έχουν καθοριστική σημασία για την προώθηση του διπόλου Βόλου-Λάρισας, κεντρικού στοιχείου της στρατηγικής, που προϋποθέτει λειτουργική ολοκλήρωση των ευρύτερων περιοχών των δύο πόλεων.

Μέτρα στα οποία εξειδικεύεται η προτεραιότητα αυτή είναι τα εξής:

3.1 Οδικές υποδομές

3.2 Στάθμευση

3.3 Δημόσιες συγκοινωνίες

- 3.4 Διαχειριστικά και οργανωτικά μέτρα
- 3.5 Σιδηρόδρομος
- 3.6 Θαλάσσιες μεταφορές
- 3.7 Αεροπορικές μεταφορές
- 3.8 Τηλεπικοινωνίες
- 3.9 Ενέργεια

Είναι σαφές ότι πρόκειται για προτεραιότητα η προώθηση της οποίας, κατά βάση, υπερβαίνει τις αρμοδιότητες του Δήμου, αφού αναφέρεται κυρίως σε μεγάλες επενδύσεις, δημόσιες αλλά και ιδιωτικές, με μεγάλη γεωγραφική εμβέλεια. Από την άποψη αυτή, ο ρόλος του Δήμου είναι κυρίως προωθητικός, γνωμοδοτικός και παρεμβατικός, προς αυτούς τους φορείς. Υπάρχουν ωστόσο και σαφείς δυνατότητες άμεσης εμπλοκής του Δήμου στην προτεραιότητα αυτή, όσον αφορά τοπικής κλίμακας παρεμβάσεις και έργα, ενδεικτικά μέσω των εξής υπηρεσιών και φορέων του:

- Διεύθυνση Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών
- Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών
- Διεύθυνση Πολεοδομίας
- Δ.Ε.ΜΕ.Κ.Α.Β

4. Κοινωνική συνοχή

Η κοινωνική συνοχή αποτελεί ευρύ πεδίο παρέμβασης, με αυξανόμενη σημασία στις σύγχρονες μεγάλες πόλεις.

Μέτρα αναγκαία για την προώθηση της προτεραιότητας αντιστοιχούν στις εξής κατηγορίες αποδεκτών (σημειώνονται ότι μια διαφορετικού τύπου οριοθέτηση των μέτρων θα μπορούσε να είναι κατά μορφή παρέμβασης: εξοπλισμός, κτηριακές παρεμβάσεις, επιμόρφωση...):

- 4.1 Παιδιά, γυναίκες
- 4.2 ΑΜΕΑ
- 4.3 Άνεργοι
- 4.4 Άστεγοι
- 4.5 Ηλικιωμένοι
- 4.6 Διάφοροι αποδέκτες
- 4.7 Υγεία

Πρόκειται για προτεραιότητα στην οποία ήδη δραστηριοποιείται, μεταξύ άλλων φορέων, και ο Δήμος, με διάφορους τρόπους. Δημοτικές υπηρεσίες και φορείς που ενδεικτικά εμπλέκονται στην προτεραιότητα αυτή είναι οι εξής:

- Διεύθυνση ΚΕΠ
- Δ.Ε.Ο.Β
- ΔΗ.Κ.Ι.

- ΔΙΕΚ
- ΔΟΥΚ
- ΚΟΔΒ
- ΕΑΚ. Βόλου- ΑΟΔΒ
- ΚΑΠΗ
- ΟΚΕΠΔΒ

5. Ανθρώπινο δυναμικό

Το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί ούτως ή άλλως συνιστώσα των σύγχρονων αναπτυξιακών στρατηγικών με διαχρονικά αυξανόμενο βάρος. Στην περίπτωση του Βόλου, μια πρόσθετη παράμετρος-συγκριτικό πλεονέκτημα είναι η παρουσία του Πανεπιστημίου, που επιτρέπει την επιδίωξη υψηλής σημασίας στόχων στο πεδίο του ανθρώπινου δυναμικού, ενώ πρέπει να σημειωθεί και το συγκριτικά, ήδη, αρκετά υψηλό μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού. Θεματικά, οι παρεμβάσεις στο ανθρώπινο δυναμικό εστιάζονται στην εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα, στην επιμόρφωση, αλλά και στη στήριξη της απασχόλησης (χωρίς να παραγνωρίζεται ότι η τελευταία υποστηρίζεται άμεσα και από άλλες προτεραιότητες, που δημιουργούν άμεσα θέσεις εργασίες).

Τα μέτρα της προτεραιότητας επιμερίζονται στα πιο κάτω πεδία:

- 5.1 1-βάθμια και 2-βάθμια εκπαίδευση
- 5.2 Πανεπιστήμιο
- 5.3 Επιμόρφωση
- 5.4 Στέγαση
- 5.5 Γενικές οργανωτικές ρυθμίσεις
- 5.6 Στήριξη απασχόλησης

Η αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με έμφαση σε ζητήματα επαγγελματικής κατάρτισης, μπορεί να υποστηριχθεί άμεσα από τις εξής υπηρεσίες και φορείς του Δήμου:

- Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών
- Διεύθυνση Πολεοδομίας
- Διεύθυνση ΚΕΠ
- Διεύθυνση Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών
- Δ.Ε.Ο.Β
- ΔΙΕΚ
- ΚΟΔΒ

6. Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας

Η προτεραιότητα αυτή είναι ευρύτατη, και συνδέεται με κεντρικές επιλογές του οράματος, όπως οι νέες παραγωγικές εξειδικεύσεις για το Βόλο και την ευρύτερη περιοχή του. Μέτρα που θα συμπεριληφθούν στην προτεραιότητα αυτή είναι τα εξής:

- 6.1 Επιχειρηματικές υποδομές
- 6.2 Θεσμικές ρυθμίσεις και προβολή
- 6.3 Επιχειρηματικότητα
- 6.4 Τουρισμός

Σε μεγάλο βαθμό ο Δήμος μόνο έμμεσα μπορεί να προωθήσει αυτή την προτεραιότητα, μέσω της προσπάθειας κινητοποίησης άλλων φορέων, του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Υπάρχουν ωστόσο και δυνατότητες άμεσης συμβολής στην υλοποίηση της προτεραιότητας, ενδεικτικά μέσω δράσεων των πιο κάτω δημοτικών υπηρεσιών και φορέων:

- Τμήμα Επικοινωνίας και Δημόσιων Σχέσεων
- Διεύθυνση Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών
- Διεύθυνση Πολεοδομίας
- Δ.Ε.ΜΕ.Κ.Α.Β
- Δ.Ε.Ο.Β
- ΔΗΤΕΒ
- ΔΙΕΚ
- ΟΚΕΠΔΒ

7. Αναβάθμιση των υπηρεσιών του Δήμου Βόλου

Η αναβάθμιση της διοίκησης αποτελεί ευρεία προτεραιότητα «οριζόντιου» χαρακτήρα, που θα υποστηρίξει όλες τις άλλες προτεραιότητες, η οποία συμπεριλαμβάνει την ευρύτερη διοίκηση που δραστηριοποιείται στην ή επηρεάζει την ευρύτερη περιοχή του Βόλου, αλλά αφορά καθοριστικά και τον ίδιο τον Δήμο. Ως προς το τελευταίο, η προτεραιότητα περιλαμβάνει δράσεις (βελτίωση υποδομών, ψηφιακή σύγκλιση, βελτίωση ανθρώπινου δυναμικού κλπ.) που θα αναβαθμίσουν το επίπεδο λειτουργίας των υπηρεσιών και φορέων του Δήμου.

Μέτρα της προτεραιότητας αυτής είναι:

- 7.1 Βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής των υπηρεσιών
- 7.2 Θεσμικές και οργανωτικές ρυθμίσεις
- 7.3 Παρεμβάσεις στο ανθρώπινο δυναμικό
- 7.4 Βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πολίτη

Άμεση εμπλοκή, στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να έχουν ενδεικτικά οι εξής:

- Τμήμα Νομικής Υπηρεσίας

- Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών
- Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
- Διεύθυνση Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών
- Δ.Ε.Ο.Β

8. Ενίσχυση της συνοχής και του μητροπολιτικού ρόλου του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου

Ο συγκεκριμένος άξονας αναφέρεται σε εκείνες τις δράσεις που προωθούν αφενός την λειτουργική ενοποίηση του Π.Σ. Βόλου, αλλά και την ευρύτερη συνεργασία σε επίπεδο Νομού Μαγνησίας, σε επίπεδο τοπικής συνεργασίας, καθώς και στις δράσεις περιφερειακής ολοκλήρωσης και ανάπτυξης του Διπόλου Βόλου-Λάρισας. Έχει συνεπώς άμεση σχέση με τη συγκεκριμένη στρατηγική που υιοθετείται για το Βόλο.

Μέτρα του άξονα είναι:

8.1 Περιφερειακή Συνεργασία (με εστίαση στο δίπολο Βόλου-Λάρισας)

8.2 Τοπική Συνεργασία (με εστίαση στη διοικητική ενοποίηση του ΠΣ Βόλου)

Είναι προφανές ότι και στα δύο μέτρα ο Δήμος Βόλου μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο. Για την ακρίβεια, χωρίς την ανάληψη ενεργητικών πρωτοβουλιών από το Δήμο, είναι αδύνατη η προώθησή τους, ενώ παράλληλα εξίσου απαραίτητη είναι η ουσιαστική συνεργασία με τους άλλους εμπλεκόμενους φορείς. Οσον αφορά το Δήμο Βόλου, υπηρεσίες του που θα στηρίξουν άμεσα αυτά τα μέτρα είναι οι εξής:

- Πολιτικά όργανα
- Τμήμα Επικοινωνίας και Δημόσιων Σχέσεων
- Διεύθυνση Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών
- Δ.Ε.ΜΕ.Κ.Α.Β

9. Διοργάνωση των Μεσογειακών Αγώνων και αξιοποίησή τους ως μοχλού ευρύτερης και μακροχρόνιας βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής

Προφανώς πρόκειται για προτεραιότητα που, ενώ στο αρχικό στάδιό της (διεκδίκηση και επίτευξη) ο ρόλος του Δήμου υπήρξε καθοριστικός, σήμερα προϋποθέτει τη συμβολή ενός πολύ μεγάλου φάσματος παραγόντων. Και πάλι, ωστόσο, ο Δήμος, πέρα από τη συμμετοχή του στην οργανωτική Επιτροπή των Αγώνων, έχει και περιθώρια άμεσης συμβολής, τόσο στη διοργάνωση καθεαυτή όσο και στην ευρύτερη αξιοποίηση των Αγώνων σε τοπικό και ευρύτερο πλαίσιο.

Μέτρα του άξονα είναι:

9.1 Οργάνωση ΜΑ

9.2 Ευρύτερη αξιοποίηση ΜΑ

Ενδεικτικά, δημοτικές υπηρεσίες και φορείς που μπορεί να εμπλακούν στην προτεραιότητα είναι οι εξής:

- Τμήμα Νομικής Υπηρεσίας
- Τμήμα Επικοινωνίας και Δημόσιων Σχέσεων
- Διεύθυνση Προγραμματισμού και Νέων Τεχνολογιών
- Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών
- Διεύθυνση Πολεοδομίας
- Δ.Ε.ΜΕ.Κ.Α.Β
- ΔΗΤΕΒ
- ΕΑΚ
- ΑΟΔΒ
- ΚΟΔΒ
- ΚΕΜΘ
- ΔΗΠΕΘΕ
- Φιλαρμονική
- Πολυφωνική
- Συμφωνική
- ΟΚΕΠΔΒ

